Poltim. 740° Dispunctio.

Jacobus Weinbuech
ad D. V. Cooperator.

IACOBUS WEINBUECH.

Digitized by Google

DISPUNCTIO
NOTARUM QUADRAGINTA,
QUAS
SCRIPTOR ANONYMUS
EMINENTISSIMI
CARD. CÆLESTINI
SFONDRATI LIBRO,
Cui Titulus:
NODUS PRÆDESTINATIONIS,
Quantum homini licet, diſſolutus,
INUSSIT.

EDITIO TERTIA.

COLONIÆ,
Apud SERVATIUM NOETHEN
an der Hoher Schmidt Anno 1705.
Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

AD BEATISSIMUM PATREM INNOCENTIUM XII. SUMMUM PONTIFICEM SUPPLICATIO AUTHORIS

Verbis S. Bernardi Abbatis ad Innocentium II. Romanum Epiſcopum deſcriptis

CONTEXTA.

PAtrem pro filio, & INNOCENTIUM pro innocente poſtulamus. Quàm fideliter (Cæleſtinus Cardinalis Sfondratus) Apoſtolicæ Sedis honorem, & quietem Romanæ Eccleſiæ dilexerit, quam

immobiliter, & ſollicitè in tempore tribulationis ei adhæſerit, & aliis in umbra ſedentibus pondus diei, & æſtus cum ea portaverit, quàm conſtanter, & intrepidè (pro ea) locutus ſit, non neceſsè habetis ſcribi à nobis, ipſi enim certiſſimè ſcitis, qui, 4. ut probabilis res ac digna planè veſtro Apoſtolatu fuit, poſuiſtis in lumine lumẽ abſconditum, ne ſibi ſoli viveret, qui & alios ad vitam trahere poſſet. Uſquequò namque latebat, & ardebat tantummodò, qui & lucere valebat? 5. Erat quippè ille illuſtris non minus mentis generoſitate, quàm ſanguinis, erat ſcientiâ, erat vitæ honeſtate, & famæ ejus integritas nec inimici quidem dentem verebatur, 6. tam diligenter, & circumſpectè integritatem famæ ſuæ cuſtodivit à labiis iniquis, & à lingua doloſa 7. Attende, Amantiſſime Pater, gratiæ Dei, quæ in te eſt, quanta fecit animæ tuæ, quanta per te Eccleſiæ ſuæ, quanta in agro Dominico, cælo, & terra teſtibus, tam potenter, quàm ſalubriter evulſa ſunt, & deſtructa, quanta rurſùm benè ædificata, plantata, & propagata. 8. Nulla autem meo judicio in corona noſtra pretioſior gemma Zelo illo veſtro, quo æmulari conſueviſtis oppreſſos (quibus accenſeri poteſt ipſe Sfondratus) 9. devotiſſi-

tiſſimus filius veſter, & Eccleſiaſticæ libertatis amator, & defenſor (ob librum de Prædeſtinationis nodo editum,) 10. ubi ſal eſt in omni ſermone, aures mulcet, dulcorat ora, corda recreat, & inflammat, colloquia condit, impinguat preces, ad orandum ſollicitat 11. Folia (quadraginta notis annonymi Cenſoris adversùs eundem librum onuſta) utinam adhuc laterent in ſcriniis, & non in triviis legerentur 12. Proh pudor! quos cachinnos res iſta movit, & movet Eccleſiæ inimicis, eis etiam ipſis, quorum fortaſſe metu, aut favore à recto tramite abducti ſunt 13. Uſquequò autem innocentia tanta vexatur, & hoc vivo INNOCENTIO? ſatis utraque res venit in lucem, & manifeſtationem. 14. Si verò res ipſa habeat diligentem inſpectorem, & prudenter examinetur ad commodum cauſæ, & ejus confirmationem, omnia cooperantur in bonum, perſona, negotium, author operis, impugnator. Si enim ad perſonam reſpicias, hîc eſt filius tuus dilectus, in quo tibi complacuit. 15. Verùm hoc ſollicitudinem veſtram attendere velim, creaturæ injuriam reſpicere ad creantem, 16. uſquequò, Domine, clypeus protectionis veſtræ non opponitur? 17. Plenіſſimè hic ad omnia poſtulata reſpondetur. 18. Veritatem di[illegible] :enior,

ior,

tior, nihil à me hic dictum (Cenſoris) odio, ſed ſolo veritatis amore veraciter omnia poſita, teſte ipſa veritate.19. Si inventum fuerit in ore meo mendacium, ipſum os meum condemnabit me.20. Quod ergò de tali, & tali modo factum eſt, dignum profectò eſt, Beatiſſime Pater, ut favor Apoſtolicæ gratiæ proſequatur, 21. pro quo ſupplico, & ad Pedes Domini mei eâ, qua poſſum, mente anxia deſcendo.

Ex S. Bernardi Abbatis ad Innocentium II juxta noviſſimam editionem Pariſienſem operum ejuſdem S. Patris an. 1690. (1. Epiſt. 191.) 2. ib. (3. Epiſt. 323.) 4. epiſt. 155. (5. Epiſt 171.) 6. epiſt. 323. (7 epiſt. 189. 8. epiſt. 198. (9. epiſt. 217.) 10. epiſt. 250. (11. epiſt. 189.) 12. ep. 178. (13. epiſt. 199.) 14. epiſt. 348. (15. epiſt. 177.) 16. epiſt. 318. (17. epiſt. 218.) 18 epiſt. 164. (19. epiſt. 218.) 20. epiſt. 171. (21. epiſt. 199.)

PROLOQUIUM.

Vix prælo emerſerat liber ab Eminentiſſ. Cardinali Sfondrato de Nodo Prædeſtinationis conſcriptus, cùm ſtatim plures Theologi pro ſuo quique privato ſtudio in varias extremaſque opiniones ab ejus operis themate, & Authoris ſcopo maxime diſſentaneas diſtracti ſunt. Qui enim fruuntur ſententiarum liberâ licentiâ, quæ uni ſe Eccleſiæ Catholicæ, uni fidei orthodoxæ regulæ aſtringi ſinit, idque ad pacem, animorumque concordiam alendam, atque ad veritatem, ubi latet, adhuc explorandam, ubi caligat, elucidandam perquam accommodatum exiſtimant, nihil ſpongiâ dignum, nihil non eximiam commendationem promeritum eo in volumine compererunt, ac propterea Scriptorem nedum pietate, & doctrina, dignitateque Eminentiſſimum, verùm etiam nominis ſplendore, pluribus editis omnigenæ eruditionis diſertiſſimæque facundiæ operibus, atque immortalibus in Romanam Eccleſiam meritis comparato præclariſſimum condignis laudibus proſecuti ſunt.

In eandem de hoc libro ſententiam deſcenderunt graviores Theologi particularibus ſcholis addicti, præter nonnullos, quos diverſimodè de eo volumine conqueſtos accepi. Aliqui opponebant, ſcholaſticam methodum non eſſe ab Authore rigidè ſervatam; atque adeò formam argumentandi ſimilibus in controverſiis adhiberi ſolitam inconſultò neglectam. Verùm hujuſcemodi argumentum à compluribus magni nominis Doctoribus, etiam poſt evocatam ad ſcholas Theologiam, ſtylo oratorio à ſcholaſticis tricis libero pro dignitate pertractatum fuiſſe eo,

ſe eorundem Scriptorum monumenta publici juris facta locupletiſſimè teſtantur. Non quidem vitio, ſed potiùs laudi vertendum Sfondrato; quod huic Nazianzeni monito auſcultans orat. 26. *pulchrum ac divinum eſt per divinarum rerum commemorationẽ ad Dei amorem perpetuò extimulari*, hoc de dogmate, non ſcholaſtico ſtylo, id eſt, jejuno, arido, & ſucco ſuo, ac guſtu deſtituto, ſed oratorio, & paranetico, ſeu potiùs aſcetico egerit. Hocce ſcribendi genus in iſto volumine Authorem amplexum fuiſſe, ad oculum demonſtrat totius operis textura, ubi perquam rara occurrit diſtinctionum, & terminorum ſcholaſticorum mentio, frequentes verò ſeſe offerunt aſpirationes animæ in Deum, hortamenta ad virtutes, & excitationes ad pœnitentiam, idque perſpicuè evincunt ipſi Aphoriſmi, ſeu regulæ aſceticæ de Prædeſtinationis myſterio, quibus Authoris ſcopus dilucidè pateſcit: alio enim modo veritates ex ſuggeſto, alio ex cathedris alio in libris aſceticis, alio in ſcholaſticis promuntur, & explanantur. Hoc ſi attentè ut parerat, perpenſum eſſet, non tam facilè, uti reor, ab aliquibus in eundem librum cenſoria virga arrepta fuiſſet. Alienum quippe eſt ab inſtituto Viri Theologi dictata pietatis infringere, ac ſubſannare, defæcatiſſima in Chriſtum Dominum pietatis documenta ſuperſtitioſarum animacularum deliramentis accenſere, & argumenta, quibus mens eruditur, & illuſtratur, cor emollitur, & incenditur, affectus ad divina dirigitur, & rapitur, cavillis infirmare, & technis, ac ambagibus obvolere. *Quid hac voluptate jucundiùs*, jugi experimento edoctus S. Hier epiſt. 155. ediſſerit, *qui cibi quæ mella ſunt dulciora, quam Dei ſcire prudentiam, atque in abdita ejus intrare, &*

 ſen-

ſenſum Creatoris inſpicere, & ſermones Domini Dei ſui, qui ab hujuſmodi ſapientibus deridentur, plenos docere ſapientia ſpiritali?

Alii querimonias ultrò citròque jactabant de Sententia prædeſtinationis poſt meritorum prævi-ſionem perperam attributa SS. Auguſtino, & Thomæ. Aſt ſcrupulum iſtum jam præcidit Author in Corollario Doctorum calci operis adnexo. Profectò quæſtio de Prædeſtinatione ad gloriam antè vel poſt præviſa merita eſt de re adiaphora, neque ad dogma pertinet, cùm nondum ſit ab Eccleſia definita. Enim verò de SS. Auguſtini, & Thomæ mente circa præjactam difficultatem variè à Theologis ſentiri modice ferendum eſt, cùm & ipſa Scriptura à Catholicis etiam ſectatoribus ſuis diverſos in ſenſus ducatur, colatur tamen ab omnibus. S. Auguſtino, & S. Thomæ potiſſimum aſſurgit Sfondratus, eo maximè nomine, quod nemo Catholicus, nemo inter Catholicos, qui Theologiam ſaltem à limine ſalutarit, eorum doctrinam præſertim in controverſiis de Prædeſtinatione & Gratia ſummo in pretio habendam inficiabitur. Sed cum illorum Theologorum modeſtia, atque humanitas doctrinæ & pietati non concedat, haud moleſtè ferent, in re quæſtionis, non dogmatis ſuo quemque abundare ſenſu, & tributa à Paulo Apoſtolo licentia uti.

Hinc Ludovicus Abelly Epiſcopus Ruthenenſis in Gallia prima parte ſuæ Medullæ Theologicæ novies editæ cap. 5. de Deo ſect. 3. unà cum Epiſcopo Ebroicenſi Auguſtiniani Ordinis ornamenta, Pariſienſis Academiæ decore, & naſcentis Calvinianæ hæreſis terrore fatetur: Divum Au-„guſtinum circa ea, quæ myſterium Prædeſtinationis,

„tionis, & reprobationis ſpectant, mentem ſuam „nunquam aperte declaraſſe, aut explicaſſe, ex „quo factum eſt, ut de illa inter Doctores Catho-„licos nunquam plane conſtiterit, cum ab ipſis in „diverſos, & contrarios ſenſus accipiatur. Quam „ob cauſam Petrus Lombardus Epiſcopus Pari-„ſienſis non dubitavit dicere lib.1. Sentent. diſt. „41. D. Auguſtinum tam variè, & obſcurè de Præ-„deſtinatione locutum fuiſſe, uti quid intelligere „voluerit, ignoretur, eandemque ob cauſam Clau-„dius de Xaintes Epiſcopus Ebroicenſis in lib. A-„theiſmorum Calvini tract. 7. aſſeruit, D Auguſti-„num non eandem ſemper Sententiam, ſed plu-„res, ac planè diverſas circa myſterium Præ-„deſtinationis tenuiſſe, nec unquam ſatis „mentem ſuam aperuiſſe, quod ibi fuſiùs de-„clarat.

Quorundam præterea genio non arridebat propenſio Cardinalis Authoris in aliquas opiniones Societatis Jeſu de auxiliis Divinæ gratiæ. Veruntamen Henricus Spondanus Epiſcopus Apamienſis in Gallia in Auctar. an. 1605. palam teſtatur, Pau-„lum V. Pontificem Maximum confertim de gra-„vi illa controverſia, quæ ſub Clemente agitata li-„berat de Gratiæ divinæ auxiliis, & libero arbitrio „inter Religioſos S. Dominici, & ſocietatis Jeſu ita ſanxiſſe, ut utriſque, dum aliud decerneretur, liberum eſſet ſua in ſcholis modeſte tueri, ſed ſine damnatione alterius partis. Hæc eadem Spondani verba commendat Ludovicus Bail Doctor Theologus, & Prepænitentiarius Pariſienſis in lib. de beneficio Crucis par. 3. art. 28. advertens: ,nec Clementem VIII. Pontificem de contro-

ver-

„verſiis ea de re ejus tempore motis,ejusque juſſu in
„famoſis illis Congregationibus agitatis ullum de-
„cretum tuliſſe, nec quicquam contra Molinam ſta-
„tuiſſe; ex quibus,ait,non leviter conjici poſſe,opi-
„nionem Molinæ non fuiſſe damnatam,nec fidei ad-
„verſari, cùm poſt tam diuturnum examen,ac con-
„certationes tam prolixas de ejus opinionibus diſſi-
„mulare non debuiſſet Summus Pontifex, ſi à fide
„Catholica alienæ,aut Pelagianæ fuiſſent.

Propterea Eminent. Sfondratus in nullius particularis ſcholæ verba juratus, & opinionum ſive ſervitute, ſive neceſſitate abſolutus, illa, quam Theologis omnibus indulget in rebus quæſtionis, non dogmatis Eccleſia, libertate eam iniit in hac materia viam, eaſque ſectatus eſt ſententias, quæ ſuo inſtituto aptiores, & adverſariis confutandis accommodatiores ſibi viſæ ſunt, neque ob id ulli injurius fuit. Tamdiu eſt, quod ſcholas Theologicas PP. Prædicatorum & ſocietatis Jeſu ſententiarum alterutra univerſas ferè occupat, ſuis utraque commodis, ſuis etiam difficultatibus inſignis. Mihi autem in iſtis vindiciis quam ſanctè Apoſtolicæ Sedis Decretis hac de re editis obtemperaturo præfixum eſt, nulli inter Catholicos receptæ doctrinæ, & utcumque pervagatæ invidiam conflare, neque in hiſce ſpinoſiſſimis controverſiis, in quas ſe illuſtriſſimæ ſcholæ Theologorum ſciderunt, ullatenùs immiſceri, ſed in id unicè incumbere, ut pro modulo meo oſtendam, nihil in libro de nodo Prædeſtinationis à Cardinali Sfondrato niſi citra læſæ fidei periculum edoceri, nihil novum, & antea in Eccleſia Dei inauditum, nihil cenſurâ Theologicâ dignum, ut ei gratis, & arbitrariè imponitur, tradi.

No-

Non autem omnia prorſus dicta, cunctæque, ut ita dicã, quiſquiliæ, quæ in eo volumine impunè, & liberè in utramq; partẽ diſputari poſſunt,& quæſtionẽ,non dogma reſpiciunt,mihi æquè probãrur,iiſq; non pauca diſſentanea, dum Theologicam ſcholam regerem,auditoribus meis tradidi.Neque ſapientiſſimus, & conſultiſſimus Sfondratus cenſendus eſt, eam ſentiendi de rebus inter Catholicos licite controverſis libertatem, qua ipſemet frui voluit, aliis invidiſſe. Porrò *inquiſitio illa*, ut prudenter monuit Euphæmius Antiochenus apud Photium cod. 228. pag. 418. *quæ de rebus fidei ſuſcipitur, ſi aberret à veritate,ingens animæ naufragium affert, quare vel minimam,quæ quidem eò pertineat, excutere ſyllabã oportet. At verò diſputatio illa,quæ de quæſtionibus habetur ad fidem minimè ſpectantibus, rectè quidem res habet, ſi optatum veritatis finem aſſequatur; ſin autem ab eo excidat, id quidem non benè ſucceſſerit, non tamen in exitium animæ vergit.*Proinde ut propoſitio aliqua ſit theologicè damnabilis, debet juxta receptiſſimam Theologorum ſententiam continere ultra communem gradum falſitatis ignominioſum aliquid,& noxium alioqui propoſitio, quam alteri injuſtè infligit,reflectit in ſe cenſuram .Pauca quippe ad fidei regulam pertinent, plurima ad ejus illuſtrationem. In illa conſentimus omnes, in his non raro diſſonamus,aut diſſonare nobis videmur. Verborum magis nonnunquam,quam rerum diſſonantia eſt,aut ſi rerum eſt diſcrepantia, non tam adverſa ſæpè, quam diverſa ſunt quæ dicuntur.

Quamobrem demirari ſatis nequeo, quo Pontificiarum Conſtitutionum contemptu Eminentiſſimi Nominis injuriâ, & Chriſtianæ charitatis neglectu

gle&ctu nonnulli furtivas quaſdam ſcriptiunculas inſidioſa calliditate elaboratas eundem in librum Cardinalis Sfondrati adornarint, quæ potius exulcerati animi ſatyræ, quam integræ, & ab omni paſſionum æſtu liberæ mentis fœtus viſæ ſunt. Principio enim non aperto marte volumen illud aggrediebantur, cum vis patens faciliùs retundatur, ſed cuniculis rem agebant tecti larvâ pietatis, & zeli pro Catholica veritate. Pietatem quippe & Religionem obtendi commune omnibus fallere volentibus eſſe artificium, ut videlicet, honeſta prætexant, jam olim obſervavit S. Leo magnus epiſt. 25. ad Theodoſium imperatorem: *Privata cauſæ*, inquit, *pietatis aguntur obtentu, & cupiditatum quiſque ſuarum religionem habet veluti pediſſequam.* Ut autem natura omni colore pupillam nudavit, quò omnes colores caperet, ita deponenda omnis offenſi animi commotio de alienis lucubrationibus judicanti: *Soli ſæpè nubes offundunt tenebras, rationem affectus obſcurant*, ut ex Plutarcho tempeſtivè protulit S. Maximus Martyr, tom. 2. ſerm 59. per excerpt.

Quinimò deſiderati non ſunt, qui illotis ut dici aſſolet, manibus hoc volumen judicare aggreſſi tam procul à ſcopo aberrarunt, ut nequidem ipſiuſmet cauſæ ſtatum intellexerint, vel quod veroſimilius eſt, id ſubleſta fide diſſimularint. Siquidem in Prædeſtinationis arcano non unicus tantùm implicatur nodus inſcrutabilia Dei trahentis unum, non alium judicia involvens. Hunc enim nexum eſſe ab humana mente inexplicabilem nemo rationis compos ambigere poteſt, idque Eminentiſſ. Author in ipſa prima pagina ex Scriptura comprobat,

&

& vel in ipſa prima periodo manifeſtè declarat, ac dilucidè, & luculenter in ſecunda pagina exponit, quem nodum in Prædeſtinationis myſterio explicandum aſſumat, eumque velut intento digito demonſtrat; Complures namque difficultates intricatiſſimæ, & inſuperabiles tum in hac materia, tum in aliis Chriſtianæ Religionis abditiſſimis arcanis involvuntur, quibus tamen illuminandis, & explicandis SS. Patres inſudarunt, præcipui Scriptores Catholici ſummo ſtudio invigilarunt, iiſque ſchola Theologica jam inde à cunabulis ſuis tota virium contentione lucem aliquam affundere certavit, & certat etiam nunc indefeſſa, avitarum traditionum, Conciliorum, & Patrum monumenta excutiens, magno ſacræ etiam eruditionis, & divinarum litterarum incremento. Inexhauſtum quippe eſt penu Theologiæ Patrum, & exinde in dies effodiuntur abſtruſarum rerum elucidamenta nova, & vetera, nec ob id charitas inter Catholicos Magiſtros, & Doctores vel tantillum deferbuit, aut deferveſcit.

Hinc pluribus cordatis viris partium affectu liberis cupido inceſſit ſolerter inveſtigandi cauſam, & originem tot turbarum, quæ in ejuſdem operis innocentiſſimam, & ſaluberrimam doctrinam excitatæ ſunt, quandoquidem craſſæ allucinationes, dicteria, gerræ, offuciæ, doloſæ artes, & innumeri aſtus, quibus in hoc Cardinalis Sfondrati volumen claſſicum canebatur, nec vulgi aures oculoſque prætererierunt. Alii propterea attendentes iſtud Velleij Patereculi pronunciatum lib. 2. hiſt. Rom. *Nunquam Eminentia invidiâ carent*, & rectè memores, in Cardinali

dinali Sfondrato colligata ſimul, & conſerta mirum in modum ſupereminuiſſe omnia, quæ ſparſim diffusèque apud quamplures alios ſunt inchoatæ præſidia felicitatis, hujuſcemodi obtrectatores florentiſſimæ tanti Principis famæ livore conflagrantes, ac penè diruptos ad inhumanas illas accuſationes, quæ in ſolam nec profuturam mortui ignominiam redundant, compulſos fuiſſe ſuſpicati ſunt.

Nonnulli verò haud ignari, Sfondratum editis pluribus voluminibus ſingulari eloquentiâ, profunda eruditione, peremptorio authoritatum robore, & graviſſimo argumentorum pondere præſtantiſſimis Regale Sacerdotium Romano Pontifici aſſeruiſſe, & tam glorioſam Nominis ſui celebritatem poſteris comendaſſe, adeò ut aliis præclaris Scriptoribus eodem in argumento verſatis adverſæ partis ſectatores reſponſa quidem qualiacumque reddiderint, at nemo in Sfondratum, ejusque opera hiſcere, aut mutire auſus fuerit; idcircò ab iſtis putatum eſt, quod exinde tranſverſa quædam de eodem Authore quæſita fuerit vindicta. Unde non defuit, qui commiſeratione erga hujuſce tincturæ Cenſores commotus eos his verbis S. Bernardi epiſt. 36. in defuncti cujuſdam Epiſcopi oblocutores prolatis ab incepto revocandos duxerit: *Modeſtia veſtra fraterna præſumptione conſulo, quatenus* (Cardinalem pium) *& doctum, quem quietè vivere permiſiſtis, mortuum inquietare deſinatis, ne dum non valentem pro ſe reſpondere reprehenditis, magis hoc ex charitatis inopiâ, quã veritatis fiduciâ deſcendere* oſtẽdatis.

Alii demum ſedulò admirati, iſtud Sfondrati opus aliud ſanè non continere, quam inſtructiſſimam Apologiam pro Divina Bonitate, & Miſeri-

cor-

cordiâ, ac morte Chriſti Domini pro omnibus perpeſſa adversùm Janſenii errores iſtoſque ab Authore ad internecionem uſque debellari, & victrici triumphantique calamo confodi, arbitrati ſunt, aliquos Janſenianis partibus plus æquo proclives immoderatam hanc tempeſtatem, turbidaſque procellas in eundem librum exſuſcitaſſe, atque impotenti animo in ipſum graſſatos fuiſſe. Rationes verò, momenta, quibus hanc in opinionem ſe impulſos fatebantur, hujuſcemodi erant: anno proximè ſuperiori elegantibus typis prodiſſe volumen juſtæ molis inſcriptum: *Michaelis Baij celeberrimi in Lovanienſi Academiâ Theologi Opera cum Bullis Pontificũ, & aliis ipſius cauſam ſpectantibus jam primùm ad Rom. Eccleſiam ab convitiis Proteſtantium ſimul ac ab Arminianorum cæterorumq; hujuſce temporis Pelagianorum imposturis vindicandam collecta, expurgata, & plurimis, quæ hactenus delituerant, opuſculis aucta.* Quæ omnia eò collimant, ut propoſitiones Michaelis Baij nequaquam à Romanis Pontificibus prædamnatæ ſint, eæque nil aliud, quam puram, & meram doctrinam S. Auguſtini contineant; unde in præfatione ad Lectorem eidem operi præfixa hæc verba inter cætera adnotanda ſunt: *Interim his utere, Lector, nec falſa te decipi patiaris eorum opinione, qui ſibi imaginantur, ac contra omne verum ſpargunt, Libros Michaelis Baij à Summis Pontificibus fuiſſe prohibitos. Eos liberè, libenterque lege, & quo plus eos legeris, eò pluris facies, & plus in germana Sanctorum Patrum, & maximè Auguſtini doctrina proficies.* Tanto huic volumini auxiliariæ hoc labente anno acceſſerunt manus latis ſuppetiis alterius liberculi, cui titulus; *Diſquiſitiones duæ*

de gratuita Prædeſtinatione , *& de Gratia ſe ipſa efficaci* ; quæ ad fidem pertinere aſſeruntur. Huic quoque opinioni de Janſenianis factionibus uſque in hanc diem gliſcentibus ſuffragium afferebatur teſtis omni exceptione majoris , nimirùm moderni Archiepiſcopi Pariſienſis , qui in ſua Ordinatione, & Inſtructione Paſtorali die 20. Menſis Auguſti Anno 1696. proximè elapſi promulgata circa proſcriptionem libri inſcripti, *Expoſitio fidei de Gratiâ, & Prædeſtinatione* in hæc graviſſima verba prorumpit: Nous voyons avec un ſenſible déplaiſir, „qu'il y a encore parmy nous des eſprits inquiets, „& ennemis de la paix,& qu on répand dans le pu„blic des livres qui pourrorent troubler le repos de „l'Egliſe, & renouveller les longues, & fâcheuſes „diſputes qu'elle a eu tant de peine d'arrêter. Tel „eſt le Livre intitulè *Expoſition de la Foy touchant la* „*Grace, & la Prèdeſtination &c.* ou il Nous a été fa„cile de reconnoitre tout le venin du dogme de „Janſenius &c. & contenant des propoſitions re„ſpectivement fauſſes, téméraires , ſcandaleuſes, „impies, blaſphématoires, injurieuſes a Dieu , & „dérogentes à ſe bontè , frapées d'anathême , & „hérétiques ; enfin, comme renovelleant la Do„ctrine des cinq. Propoſitions de Janſenius &c.

Idem quoque Doctores alia ſuæ opinionis de Janſenii fautoribus in librum Eminentiſſ. Sfondrati turbas , & tumultus cientibus teſtimonia prorsùs invicta ſe producturos ſpondebant, nempe, varias ſcriptiunculas in idem volumen diſſeminatas Janſenianorum errorum fuligine tinctas , & præcipuè quandam prolixiorem diuturno , ut ajebat , plurium

rium Criticorum ſtudio, inſidioſaque induſtriâ conſarcinatam cum hac inſcriptione: *Propoſitiones excerptæ ex libro, cui titulus, NODUS PRÆDESTINATIONIS &c. cum adjunctis quibuſdam notis.* Propoſitiones nigro theta inuſtæ quadragenarii numeri mſterium quoddam explere videntur, ſingulisq; ſingulæ ſubjiciuntur notæ. Cũ autẽ in hac cenſura, quæ ex inſperato meas in manus incidit, omnes fere objectiones, & argutiæ contra librum Cardinalis Sfondrati in aliis diſperſæ conglomerentur, propterea, ut unico ictu univerſæ illæ cavillationes & technæ eliderentur, funditùſque diſſiparentur, non abs re fore putavi, ſi quadraginta notas in ea cenſura adverſum totidem propoſitiones præfati voluminis de Prædeſtinatione illatas diſpungerem, ac profligarem; Quod an ex voto mihi ceſſerit, æquus, & incorruptus Lector partium præjudiciis minimè implicatus judicabit. Cæteros privatis ſtudiis abreptos nihil moror. *An non quibuſdam interdum hominibus mel amarum eſt* (notanter ſcripſit Nazianzenus orat. 27.) *nempe, morbo laborantibus, maleque affectis? At non propterea res ita ſe habet, ut hi arbitrantur.* Interea nonnulla circa eas notas Cenſoris in anteceſſum obſervanda delibare viſum eſt.

In primis ſedulò animadvertendum, quòd pleraſque ex illis propoſitionibus Eminentiſſ. Authoris Cenſor producit compoſitis arbitrio ſuo verbis ad inſtar muſivi operis reticendo, truncando, dimidiando, interpolando, ut ex iis contortis, conciſis, mutilatis, interpolatis, in ſenſum invidioſum coactis errores, hæreſes, & abſurditates conſtet, ſingulaſque fermè propoſitiones grandio-

 ribus

ribus tibiis canat , & creberrimè verſu quodam intercalcari inculcet, eſſe novas, inauditas, contra omnes SS. Patres univerſoſque Theologos excogitatas, atque per κακοήθειαν ſenſum opinionemque Authoris obſcurè & præpoſterè concipiat, ac plerumque contra id, quòd falsò dici à Scriptore ſuſpicatus erat, non adverſus hoc, quod re ipſa dixerat, declamare inſtituat. Quò has calumnias, & impoſturas evidenter, & apodictice refellerem, me neceſſariò ad duo compulſum agnovi; primò ut integros textus Cardinalis Authoris exſcriberem, verbaque immediatè antecedentia, & conſequentia attexerem, cauſaſque, cur ea Scriptor protulerit, paucis aperirem. Ambigua namque eſt plerumque ad utrumlibet, & verſatilis textura mera verborum, & calumnia ex iis conflata in pleniſſima ſui imagine ſolerter conſiderata, & expenſa contuitum acriorem non ſuſtinet, ſed ipſa attentiori reflexione compreſſa tenues rumpitur in auras. Alterum eſt, ut ad retundendam immodicam Notatoris audaciam, qua omnimodæ novitatis cenſuram illis propoſitionibus affingit frequentiſſimas Patrum, & Theologorum authoritates, ac teſtimonia coacervarem, & ad nauſeam uſque catervatim congererem, quamvis id futurum prænoſcam (quod equidem ingenuè fateor) cum cruce, & faſtidio Lectoris, cujus quoque humanitati, & ſolertiæ complura ratiocinia, & momentoſas illationes, quæ in defenſionem doctrinæ Cardinalis Sfondrati; & expunctionem cenſuræ ei oppoſitæ ex illis authoritatibus ſponte, & è re nata clariſſimè dimanãt, relinquere ſtatui, ut etiam in hoc indulgeam genio Cenſoris, qui ex eo hominum genere eſt,

qui

qui argumentationes, & diſcurſus vehementer averſantur, nihilque aliud, quàm Scripturas, Traditiones, Concilia, & Patres in ore habent.

Poſtremò pro ferendo in librum Eminentiſſ. Sfondrati recto & juſto judicio hoc æquiſſimum Juriſperitorum axioma ante oculos candidi Lectoris præſtitutum velim, videlicet, *ut jura cum juribus, ita teſtimonia cum teſtimoniis conciliandaſunt:* Exploratiſſimum plane eſt, nullam illius libri propoſitionem dubium fortè ſenſum ingenerare poſſe, quin ei reſpondeant plures contextus omne prorsùs nubilum abſtergentes, eamque optimo in lumine collocantes longe procul ab omni cenſura. Unde jure Sfondratus cum S. Ilario ſub initium libri de Synodis Lectores ſuos his verbis obteſtari poteſt: *Oro vos per Dei miſericordiam, ne quiſquam de me ante ſermonis conſummationem per litterarum exordia exiſtimet judicandum. Iniquum eſt enim, niſi comperta uſque ad finem ratione dictorum, præjudicatam ſententiam, quorum cauſa adhuc ignoratur, ex initiis afferre, cùm nõ de inchoatis ad cognoſcendum, ſed de abſolutis ad cognitionem eſt judicandum.* Hinc teſtem advoco eundem Lectorem in diſpunctione harum quadraginta notarum, ubi vix unam ipſe deprehendet propoſitionem à Cenſore notatam, cui ex eodem libro, & plerumque ex eadem pagina locupletiſſima non ſuppetat illius explicatio, & oppoſitæ notæ exploſio ac excidium, quod eſt optimum, & compendiarium defenſionis genus ex ipſis cauſæ viſceribus erutum, cuivis cordato, & juſto Judici ſuperabundans ad abſolvendam ab omni reatu delatam doctrinam, & è contra ad talionis pœnam exigendam ab infido accuſatore. Interim,

rim,dum id unum exoratos velim Lectores, præjudicatas,ut paululùm ſeponant diverſas ſententias, & in ancipiti tantiſper ſuſpenſum librent judicii ſui examen, donec integras has vindicias imperturbato mentis oculo percurrerint, & rem ſuis ponderibus expenderint. Cenſores his verbis Philippi Abbatis Bonæ ſpei epiſt 5. commonefactos dimittam: *Miror ſummopere, quare hujus libri lectionem eſſe inutilem exiſtimatis, imò reſpuendam tanquam fidei contrariam judicaſtis, quod nequaquam, ut æſtimo, tam liberè feciſſetis, ſi ei paulò diligentiorem operam dediſſetis. Etſi enim ibi aliquid invenitur, quod per ſe conſideratum debet forſitan accuſari, poteſt, ni fallor, conſideratis præcedentibus, vel conſequentibus excuſari, & ad condemnandum quemvis librum non eſt prætendenda duarum vel unius ſcrupuloſitas dictionis, ſed conſideranda totius ſeries lectionis. Nuſquam enim ſimul omnia poſſunt dici, & ſunt nonnulla, quibus ſingularibus poteſt meritò contradici, ſed cùm omnia pariter attenduntur, quæ videbantur reſpuenda, plerumque ſtudio circumjacentium muniuntur.*

IN-

INDEX
PROPOSITIONUM QUADRAGINTA,
QUAS
CENSOR ANONYMUS
In Libro inſcripto
NODUS PRÆDESTINATIONIS &c.
NIGRO THETA NOTAVIT.

De peccato originali, & ſtatu Puerorum ſine Baptiſmo decedentium.

PROPOSITIO I. *pag.1.*

Parvuli, qui ſine baptiſmo decedunt, licet culpâ propria careant, non tamen carent aliena, & paterna. *Pag.173.*

PROPOSITIO II. 13

Adamo infeliciter peccante tota quoque poſteritas, quippè ex patre rebelli nata omni jure ad cœleſte regnum ſpoliata eſt, quod peccatum originale vocamus. *pag.68.*

PROPOSITIO III. 22

Parvuli, qui ſine Baptiſmo decedunt, beati quidem non ſunt, nec tamen pereunt. *pag.173*

PROPOSITIO IV. 27

Si Deus parvulos ad gloriam non elegit, non ideò ſequitur, eos damnari. *pag.179*

Parvuli non damnantur, & innocentiam perſonalem, quæ, ſcilicet, peccatis actualibus opponitur, illibatam ſervant. pag. 250

PROPOSITIO V. 41

Qui ſub peccato originali tenetur, dici nõ poteſt Deum deſerere ..... Prius ergo, quàm peccata hominum (actualia) praviderentur, ſicque quantum ex parte Dei fuit, nemo deſertus, nemo excluſus, nemo reprobus, ergo nemo non electus. 138

PROPOSITIO VI. 45

Nos dicimus exhiberi parvulis (ſine Baptiſmo decedentibus, ſi non gratiam ſufficientem, qua vitam æternam conſequi poſſint, exhiberi tamen beneficium longè præſtantius, quodque infinitis partibus ipſam gratiam ſufficientem antecellat, eo enim beneficio priùs, è medio tolluntur, quàm peccatis ſe obſtringant, & non damnantur &c. 249

Certum eſt etiam, in parvulos maximam Dei miſericordiam elucere: quamvis enim Dei viſione, æternaque gloria priventur, at præſervantur, ne peccent, hoc eſt, ne Deum ipſi offendant, ne jacturam innocentiæ faciant, ne perpetuis ignibus crucientur, quæ omnia, & maxima beneficia eſſe, & cæleſti gloriæ certa ratione præferri, & conſequenter ad Chriſti merita, & redemptionem pertinere jam ſupra oſtendimus. 250

PROPOSITIO VII. 74

Infantes Baptiſmo non tincti ad aliquid, quod ipsâ vitâ æterna melius ſit, deſtinantur. 21

PROPOSITIO VIII. 74

Licet Deus parvulos ſine Baptiſmo decedentes ad cæleſtem gloriam non admiſerit, alio tamen multoque majori

majori beneficio affecit, quod illi ipſi longè cælo prætuliſſent , & nos quoque, ſi electio daretur multò majoris pretii, quàm cælum duceremus. Quid ergo conqueri de Deo poſſunt, aut quid ipſis mali fecit, ſi non quidem cælo, ſed alio beneficio donavit, quod multò præſtantius cælo eſt, quodque & ipſi, & omnes ſapientes, ſi poteſtas eligendi daretur, longè cœlo præferrent? pag. 181

PROPOSITIO IX. 114

Qui ſolo originali tenetur, dici non poteſt Deum deſerere .... ſi ergo Deus neminem deſerit, niſi deſertus, quomodo in illo prædeſtinationis decretorio momento, in quo ſumma rerum incommutabiliter vertitur, tot hominum myriades deſeruit ab iis non deſertus, hoc eſt, nullo eorum peccato demeritoque praviſo? 148

PROPOSITIO X. 124

Conſtat, parvulos (ſine Baptiſmo decedentes) ſenſibilis pœnæ immunes fore, id enim ratio, omniumque Theologorum authoritas convincit. 180

De voluntate Dei omnes ſalvandi, & de Chriſto pro omnibus mortuo.

PROPOSITIO XI. 132

Duæ ſunt in Deo Voluntates: prima abſoluta, efficax, independensque ab omni hominum merito, qua Deus naturaliter, meroque ſuæ bonitatis inſtinctu, atque ut ita dicam, motu proprio vult omnium hominum ſalutem, æternamque felicitatem.... & hanc vocamus voluntatem antecedentem. 6

Altera voluntas eſt hypothetica, & conditionata, & hanc vocamus voluntatem conſequentem. 9

PROPOSITIO XII. 147

Deus ſeriò, impenſiſſimè, ac quantum in ſe eſt, efficaciſſimè omnium hominum ſalutem vult. *pag.* 3

PROPOSITIO XIII. 147

Hanc Dei voluntatem omnes ſalvandi, quantum ex parte Dei eſt, efficacem eſſe, dubitari non poteſt. p.61. ver. 32. Superiori propoſitione eandem voluntatem abſolutam vocat.

PROPOSITIO XIV. 156

Manifeſtum eſt, Deum non tantùm ſeriò omnium ſalutem velle, verùm etiam ad hanc conſequendam non avarè, non parcè, ſed effuſiſſimè, quantùm eſt de ſe, omnia media ſuppeditare, quæ non modò ſufficiant, imò abundent. *pag.*149

PROPOSITIO XV. 168

Palam eſt nullum omninò hominem eſſe .... quem Chriſtus nolit efficaciter, quantum eſt de ſe, ſalvum eſſe. *pag.*24

Quod ſi nihil ſcriptura, nihil Patres de hoc Dei omnes homines ſalvandi propoſito loquerentur, id ipſum apertiſſima ratio convinceret, cui nemo, niſi expers rationis repugnare poſſit. *pag.*25

PROPOSITIO XVI. 177

Unus eſt Deus, unus eſt mediator, inquit Apoſtolus.... ergo qui omnium Deus, & mediator eſt, aut oportet officio ſuo deſit, aut omnium ſalutem, & vitam efficaciter velit. *pag* 14

PROPOSITIO XVII. 182

Cùm ſacra ſcriptura toties ac tam enixis verbis Chriſtum pro omnibus mortuum eſſe teſtentur, nullibi verò & nunquã pro aliquibus tantùm, planè temerarius ſit, qui id dicat.... ſi quis Princeps moriturus ultimis tabulis diſponat; ut ex regio immenſoque theſau-

theſauro, quem hæredi relinquit, omnes totius regni captivi redimantur, qui triremibus & ſervituti addicti ſunt, hæres verò non de ſingulis generum, ſed de generibus ſingulorum; hoc eſt, non de omnibus, ſed de paucis tantùm id intelligi vellet, quis non infidelem prævaricatorem, hoſtemque paternæ voluntatis diceret? *Pag.22*

De Gratia, quæ omnibus datur, ſeu de gratia orandi.

PROPOSITIO XVIII. 195

Gratia orandi omnibus, qui præcepto tenentur, loco & tempore opportuno datur. *pag.277*

Deus ut omnibus, & quantum ex ſe eſt, efficaciter vult ſalutem, ita ad illam obtinendam omnibus copioſiſſima media tribuit, quorum potiſſimum, & maximè neceſſarium eſt gratia orandi. *pag.281*

PROPOSITIO XIX. 205

Ex ſacris literis, quæ toties omnes, nulloque excepto ad quærendum, pulſandum, petendum, vitamque mutandam invitant, conſtat, gratiam ſaltem remotam, hoc eſt, orandi, & petendi, omnibus dari, alioquin fruſtrà, peccatores ad rem impoſſibilem invitarentur. *ibid.*

PROPOSITIO XX. 207

Gratia, ſeu ſpiritus orandi quoad initia ſua primoſque gradus à Deo non petitur. *pag.278*

PROPOSITIO XXI. 212

Auguſtinus mille locis....... de hominibus, quales in mundo ſunt, hoc eſt, peccato originali, multiſque actualibus obſtrictis conſtantiſſimè docet, non peccaturos violatis divinis præceptis, niſi poteſtatem haberent illa obſervandi, & conſequenter niſi haberent gratiam ſaltem inchoatam, hoc eſt, orandi. *pag.281*

PRO-

PROPOSITIO XXII. 221

Sine gratia orandi in ſtatu naturæ corruptæ nulla poteſtas eſt obſervandæ legis divinæ. pag. 281

PROPOSITIO XXIII. 221

Nullo peccato ... gratia petendi amittitur, ſine qua omnem quoque libertatem tolli neceſſe eſt. 282

De Gratia Sufficienti, & Efficaci.

PROPOSITIO XXIV. 244

Quòd Nabuchodonoſor, non Pharao punientem Deum agnoverit, id juxta Auguſtinum lib. de Prædeſt. & Grat. non ad Dei præſcientiam referendum eſt, non ad diſparem cauſam, non ad conditionem, & dignitatem inæqualem, non ad defectum externæ aut internæ vocationis, ſed ad ſolum merumque arbitrium. 206

PROPOSITIO XXV. 253

Eam gratiam ſufficientem agnoſcimus, & docemus, quæ ſubinde impletur, ſubinde repugnante libero arbitrio non impletur, effectuque ſuo culpâ voluntatis caret, quamque S. Auguſtin. clariſſimè & frequentiſſimè docuit. . & quam tota Societas Jeſu amplectitur, graviſſimique alii Doctores. 194

PROPOSITIO XXVI. 259

Qui gratiam ſufficientem ſtatuunt, quæ nunquã effectum ſuum completum aſſequitur, talẽ mihi videntur ſtatuere gratiam, quæ non eſt gratia. ibid.

Ut ſilentio præteream, quod illi dicunt hujuſmodi ſufficientes gratias potentiam quidem agendi dare, ſed nunquam actum. Deindè poſt allata quædã exempla rerum naturalium adprobandũ quod hîc proponit, ſtatim addit ver. 28. Planè tamen nova hæc ſunt, tam inaudita, ut nec dici debeant, cum careant

ratione,

ratione, nec credi poſſint, cum careant exemplo. Ibid.

PROPOSITIO XXVII. 267

Obſervandum eſt, non omnem à nobis gratiam ſufficientem excludi, quod Ianſenius docuit, quodque Summi Pontifices damnarunt 194

PROPOSITIO XXVIII. 269

Fixum ergo ratumque ſit, nihil aliud eſſe ex ſententia Auguſtini gratiam effectricem, quàm cognitionẽ congruam, hoc eſt, quæ tale tamque proportionatum objectum, talique modo proponat, ut ad illud amplectendum voluntas Magnetiſmo, & Symphatiâ quadam certiſſimè moveatur. 333

PROPOSITIO XXIX. 274

Plane voluntatem à nullo alio, quàm à ſe ipſa determinari.... apertiſſimè docet S. Thomas. 338

PROPOSITIO XXX. 276

Quis novit, cum ea gratia, quæ Petro ac Magdalenæ data eſt, Iudam converſum iri, cum fortè plures ac majores gratias utroque acceperit? 99

Comparet aliquis ex una parte gratias Zachæo, ex altera Iudæ datas, videbitq; longè plures, & majores fuiſſe, quibus hic reprobus ad pœnitentiam vocatus eſt. 161

Negari non poteſt plura Iudæ reprobo auxilia, quàm prædeſtinato Zachæo impenſa eſſe. Ibid.

Ideò plura remedia Iudæ reprobo adhibita, quàm Petro electo, quia illi gravior morbus. 162

Si ergò reprobis aut æqualis, aut etiam major gratia, quàm prædeſtinatis datur, non poteſt &c. *ibid.*

PROPOSITIO XXXI. 296

Deus quamvis deſertus nunquam tamen ita hominẽ licèt obſtinatiſſimum deſerit, ut non ei gratiam tribuat, quâ & poſſit pœnitere, imò & quâ actu pœniteat, ſi velit, ut Pharaonis exemplo patuit,

qui

qui Deo flagellante jam in Moſen exarſit, eique mortem minatus eſt, jam pœnitnit, ſuumq; peccatum & agnovit, & palam confeſſus eſt: Dominus, *inquit*, juſtus eſt, ego autem & populus meus impii. *Quem ergo peccatorem deſerat Deus, ſi non deſeruit Pharaonem? aut quis tam obduratus, qui non poſſit, quod Pharao & potuit, & fecit.* *pag* 149

PROPOSITIO XXXII. 149

Quis unquam pejor, impurior, magis flagitiis aſſuetus Tiberio & Nerone: .... ſi ergo ne iſtis quidem defuit Deus, quin per conſcientiam moneret, cui ergo defuturus eſt. 247

Planè tam portentoſa Tiberii flagitia, tam diuturna fuere. .... ut nullus æquè deſeri à Deo mereretur, & tamen tantùm abfuit deſertum eſſe, ut maximis argumentis ad Dei cognitionem, & ſcelerum pœnitentiam vocaretur. 299

Quis ſuſpicari poſſit, Deum alicui defuiſſe, qui non defuit Neroni? nemo iſto pejor, nemo indignior, nec tamen deſertus. Nullus ergo timendi, aut deſperandi locus etiam Nerone adjuto. 302

De Prædeſtinatione, & Reprobatione.

PROPOSITIO XXXIII. 317

In illa prædeſtinationis cauſa, quæ omnium maxima eſt, & ex qua reliqua omnia pendent, nullum omninò deſeruit (Deus) nullumque ab efficaci ſalvandi propoſito excluſit. 18

PROPOSITIO XXXIV. 318

Deus in illo Prædeſtinationis negotio, quantum in ſe eſt inter Cain & Abel, inter Paulum, & Judam non diſtinxit, ſed omnibus æqualiter ſalutem voluit. 19

Vult ergò Deus, & Petrum, & Judam, & reprobos, & electos,

electos, omneſque homines ſalvos eſſe: vult omnibus media dare, non ſolum quæ ſufficiant, ſed etiam quæ abundent. Pag.100
Si prædeſtinati, & reprobi ideò conditi à Deo, ideò redempti ſunt, ut æterna vita potiantur, ſequitur, Deum voluiſſe efficaciter, quantum eſt ex ſe, utroſque ſalvari. 165
Deus quantum ex ſe eſt & voluntate antecedenti, per certa & deſtinata media voluit, & paravit omnibus vitam æternam. 167
Deus reprobos æquè ac prædeſtinatos ſalvare vult. 168

PROPOSITIO XXXV.

333
In arbitrio operantium eſt, ut eligantur. Deo quidem gratiam ad opus offerente, ſed homine oblatam acceptante. 57
Falſiſſima eſt hominum perſuaſio, non eſſe amplius in eorum poteſtate, ut inter electos numerentur: ſicut enim cum gratia Dei, quæ nemini volenti deeſt, in eorum poteſtate eſt, ut benè vivant, & in bono perſeverent, ita in eorum poteſtate eſt, ut ad electos pertineant. 66

De Peccatis ignorantiæ, ignorantiâ Dei, peccato philoſophico, & ſalute Gentilium Philoſophorum.

PROPOSITIO XXXVI.

341
Sicut nullum peccatum eſt contra rationem, ita nullum non contra conſcientiam, quæ nihil aliud eſt, quàm ratio practica dictans in particulari, quid non liceat, liceatque. Et quemadmodum omne peccatum eſt contra conſcientiam, & tamen aliqui magniq; peccatores vix eò percelluntur, non quod non pulſet, & moneat, ſed quia confeſtim animum ad alia, & placentia convertunt. 245.

PRO-

PROPOSITIO XXXVII. 354

Cùm peccatum ſit eſſentialiter offenſio, & injuria Dei, ſublata Dei cognitione, neceſſariò ſequitur, nec injuriam, nec peccatum, nec æternam pœnam eſſe. pag. 232

PROPOSITIO XXXVIII. 372

Demus Braſiliæ populos Deum ita (invincibiliter) ignoraſſe, id quoque magna beneficii, & gratiæ pars fuit. 231

PROPOSITIO XXXIX. 372

Cum (Barbari) hac (Dei) ignorantiâ impeccabiles redderentur, alioquin certiſſimò peccaturi, ſi agnoſcerent, ſequitur, hoc ipſum beneficium eſſe. 232

Ergò ſive Barbari agnoſcant (Deum) ſicque invocare illum, & ſalutem conſequi poſſint, ſive penitus ignorent, & ideò nec poſſint peccare, ſemper verum erit, nec illis quidem miſericordiam deeſſe. ibid.

PROPOSITIO XXXX. 387

S. Juſtinus Martyr Socratem Philoſophum non tantùm ſalvum, verùm etiam Martyrem eſſe docet..... & inſigniores Philoſophos, & quotquot de Gentilibus cum ratione vixerunt Chriſtianos appellat. 237

Idem de Platone alii dicunt. ibid.

Omnibus hominibus etiam incultiſsimis ac planè Barbaris auxilium gratiæ datur, quo legem naturalem obſervent, qua obſervatâ, & niſi obicem ponant, Deus curaturus eſt, ut eis quoque Evangelium innoteſcat, ut de Sybillis, Cornelio, Eunucho, Candacis Reginæ, & Platone philoſopho conſtat. 259

PRO-

PROPOSITIONES EXCERPTÆ EX LIBRO, CUI TITULUS NODUS PRÆDESTINATIONIS &c.

Cum adjunctis quibuſdam notis.

De Peccato originali, & ſtatu Puerorum ſine Baptiſmo decedentium.

PROPOSITIO PRIMA.

Parvuli, qui ſinè Baptiſmo decedunt, licèt culpâ propriâ careant; non tamen carent alienâ, & paternâ. pag.144. lin. 20.

NOTA.

HOc loco tradit Author, parvulos, antequam baptiſmo abluantur, culpâ propriâ carere, hoc eſt, nullâ peccati labe infici, nulloque intùs in animâ reatu ipſis inhærente teneri, ſed ſolùm ob alienam, ac paternam culpam ipſis extrinſecùs imputatam, donis Dei gratuitis, omnique jure ad cæleſte Regnum privari.

DISPUNCTIO.

INepta & injurioſa argutia. Quem enim ex Dialecticæ tyronibus non puderet tam miſeræ argumentationis à particulari ad univerſale negativè? Porrò culpa alia eſt actualis, & perſonalis; a-

lia aliena, paterna, & originalis, ſeu naturæ. Quiſnam autem vel primis Logicæ elementis imbutus hunc in modum diſcurreret ex particularis negatione ducendo argumentum ad negationem univerſalis? Parvuli, antequam baptiſmate abluantur, culpâ perſonali carent; ergo nullâ peccati labe inficiuntur! igitur S. Cyprianus epiſt. 59. & Concilium Africanû ibidem, ac S. Auguſtinus lib. 1. cont. Julian. cap. 6. cùm dixerunt: *Infans recens natus nihil peccavit, & ei remittuntur non propria, ſed aliena peccata*; Ipſemet Auguſtinus dum protulit lib. 2. oper. imperf. cap. 185. *ſua propria parvuli peccata non habent, & ideo de illis etiam hoc veraciter dici potuit, quòd non peccaverunt*; & S. Gelaſius Papa, cùm ſcripſit epiſt. 7. ad Epiſcopos per Picenum: *Parvuli propria non habent ulla peccata:* Item Cornelius Muſſus Epiſcopus Bitontinus Vir incomparabilis penè ingenii felicitate, & pietate, omnibuſque tam divinis, quàm humanis diſciplinis excultiſſimus, cùm ſuper hæc verba Apoſtoli ad Rom. 5. ver. 19. *Peccatores conſtituti ſunt multi*, pronunciavit, *hoc eſt, ſine proprio, & particulari peccato*; Item; *alieno peccato infecti ſumus, alienâ juſtitiâ reſanamur*. Iſti, inquam, Doctores redarguentur à Cenſore tanquam affirmantes, parvulos baptiſmo non tinctos nullâ peccati labe infici.

Unde in adverſarium bellè cadit hæc S. Auguſtini lib. 1. de peccat. merit. & remiſſ. cap. 35. exprobratio. „ An verò, inquit, & hoc quæſituri, & „ de hoc diſputaturi, & tempus ad hoc impenſuri „ ſumus, ut probemus, atque doceamus, quomo„ dò per propriam voluntatem, ſine qua nullum „ vitæ

vitæ propriæ poteſt eſſe peccatum , nihil mali“ commiſerint infantes qui propter hoc vocantur“ AB OMNIBUS INNOCENTES ? Nonne tanta infir-“ mitas animi, & corporis, tanta rerum ignoran-“ tia, tam nulla omnino præcepti capacitas, nullus“ vel naturalis, vel conſcriptæ legis ſenſus, aut mo-“ tus , nullus in alterutram partem rationis uſus“ hoc multo reſtatiore ſilentio , quàm ſermo no-“ ſter proclamat, atque indicat? Valeat aliquid ad“ ſe ipſam perſuadendam ipſa evidentia, nam nuſ-“ quam ſic non invenio quid dicam , quàm ubi res“ de qua dicitur, manifeſtior eſt, quàm omne, quod“ dicitur. Vellem tamen quiſquis hoc ſapit, dice-“ ret, quod peccatum viderit, vel putarit infantis“ naſcentis ab utero , cui redimendo fatetur, jam“ baptiſmum neceſſarium , quid mali in hac pro-“ priâ ſuâ vitâ per animum proprium , corpuſve“ commiſerit?“

Quid ſi dixiſſet Sfondratus cum S. Gregorio Nazianzeno Ser. in ſac. lavac. *Parvuli, licet baptiſmo conſignati non fuerint , improbitate tamen carent*, aut cum S. Joan. Chryſoſtomo homil. 5. ad Neophytos vocaſſet *eos infantes non coinquinatos peccato?* Non ne ſtatim conclamaretur Scriptor tanquam negati originalis peccati reus ? Abuſus fuerat eâ Chryſoſtomi ſententiâ Julianus Pelagianus , ſed Sanctum Antiſtitem ſatis ab ea calumniâ purgatum Auguſtinus putâvit dicens lib. 1. cont. eundem Julian. cap. 6. „ Vides certè , non eſſe dictum à S. Joanne, parvulos non coinquinatos eſſe peccato,“ ſive peccatis, ſed non habere peccata , intellige,“ *propria*, & nulla contentio eſt.„ Dixit Sfondratus,

 illos

illos parvulos carere culpâ propriâ, non tamen alienâ, & paternâ; & ex hinc ei litem intentat Cenſor, quem ita compellare libet verbis ejuſdem S. Auguſtini. „ Ingredere (Sfondrate), & confide „ cùm fratribus tuis, à quibus nulla ratio, nulla „ tentatio te ſeparavit. Opus eſt & tuâ, & maximè „ tuâ ſententiâ, quoniam in tuis litteris iſte juvenis „ inveniſſe ſe putat, unde tuam ſe arbitratur percel- „ lere, & evacuare doctrinam &c. Sed abſit, ut tu „ aliud ſaperes, & in Catholicâ Eccleſiâ tam præci- „ puus *Emineres*. Dic ergò & tu aliquid, unde iſte „ juvenis confundatur, & revereatur &c. Audis jam (Cenſor) quid etiam (Sfondratus) cùm cæteris Catholicis Doctoribus dicat. Aſſerit enim pag. 52. *Adam omnes perdidit*, pag. 48. & 98. iterùm, iterumque ait: *nemo peccato originali caret*, & pag. 184. *homines quales in mũdo ſunt, peccato originali, multiſq; actualibus obſtricti ſunt*. pag. 118. *peccatum originale vitare nemo potuit*: vocat pag. 120. parvulos *culpâ originali aſperſos*, idque pluries repetit cum Doctore Angelico. Ediſſerit pag 164. *illi parvuli innocentiam perſonalem, quæ ſcilicet, peccatis actualibus opponitur, conſervant illibatam*, quibus luculenter oſtendit, culpam illorum infantium eſſe alienam, & paternam, non propriam, id eſt, originalem, & naturæ, non actualem, & perſonæ. Rurſus Eminentiſſ. Author pag. 26. appellat naturam humanam *propriâ conditione ſordidam, ac peccatricem, divinique amoris indignam*. Numquid verba iſta tam clara, & directa ſonant in naturâ humanâ extrinſecam tantùm imputationem alienæ culpæ, an potiùs intrinſecum peccatum, intrinſecam ſordem, ſeu maculam, & intrinſecam indignita-

gnita-

gnitatem divini amoris ex intrinſecâ ratione naturæ humanæ in Adamo vitiatæ? Qui hìc non videt peccatum originale proprium, & intrinſecum unicuique homini, is nec in Sole quidquam videt. Inſuper pag. 98. habet Sfondratus. *Ille, qui ſolo originali tenetur, peccatum hoc non facit, ſed ab alio factum contrahit potius, quàm committit.* Hæc verba ſunt adeò evidentia, & prorsùs peremptoria, ut ipſemet Cenſor eorum nitidiſſimos radios ſuſtinere non valens referat quidem in propoſitione 5. & 9. verba immediatè antecedentia, & conſequentia, de medio tamen ſuſtulerit illas voces, quæ rectâ petunt jugulum immanis accuſationis in Authorem confictæ, & quæ ſi ſolæ in toto libro adeſſent, perpetuum hac de re ſilentium imponere deberent.

Profectò nil luculentius, & caſtigatius ad normam Patrum, & Conciliorum præcipuè Tridentini ſeſſ. 5. decreto de peccato originali proferri poterat. S. Cyprianus epiſt. 59. *Infans recens natus,* inquit, *nihil peccavit, niſi quod ſecundùm Adam carnaliter natus contagium mortis antiquæ primâ nativitate contraxit.* S. Thomas quæſt. 5. de malo art. 1. ad 11. *Puer,* ait, *laboravit vitio alieno quantùm ad cauſam, quia peccatum ab alio traxit, laboravit tamen vitio proprio, in quantùm à primo parente culpam contraxit.* Comparet, quæſo, benignus Lector hæc verba SS. Cypriani, & Thomæ cum aliis modo relatis Sfondrati, & nec ovum ovo tam ſimile dicet, reperietque utrobique eadem verba pro explicando, quomodo peccatum originale ſit alienum, & ſimul proprium unicuique.

Unde Eminentiſſ. Author pag. 39. advertens, Pelagianos affirmaſſe, parvulos originali peccato non teneri, ſed tamen, ſi abſque peccato decedant, cæleſtis Regni expertes eſſe, in hunc errorem unà cum S. Auguſtino ſerm. 14. de verbis Apoſtoli ſic invehitur. „ Ecce exiſtit, neſcio, quis, & dicit, parvu-
„ lus non habens ullum omninò peccatũ, nec quod
„ vitâ ſuâ contraxit : nec quod de vitâ primi pa-
„ rentis traxit, habebit & Regnum cælorum, &
„ vitam æternam ? „ &c. Ex his perſpicuum prorſus eſt, in quo ſenſu Author dixerit in loco à Cenſore notato, peccatum originale eſſe alienum, non proprium, id eſt, illud non eſſe actuale, & perſonale, non fieri, non committi, ſed ab alio factum, & commiſſum contrahi; quo genuina phraſis declarativa peccati originalis enucleatè exprimitur. Quinimò non dixit ibi Sfondratus, peccatum originale eſſe duntaxat alienum, ſed addidit *paternum*, quid autem hæc vox importet, ita explicat magnus Auguſtinus lib. 1. contra ſecundam reſponſionem Juliani cap. 48. *Aliena ſunt*, ait, *ſed paterna ſunt, & per hoc jure ſeminationis atque germinationis, & noſtra ſunt.* In ipsâ ergo primâ propoſitione à Cenſore accuſatâ conceptis terminis exprimitur, etiam juxta S. Auguſtinum, peccatum originale eſſe alienum ſimul, & noſtrum, ſeu proprium, cùm ibi dicatur à Sfondrato, culpam originalem eſſe *alienam, & paternam.*

NOTA.

NOTA

EUm eſſe ſenſum Authoris patet ex verbis, quæ ſtatim ſequuntur:,, Quamvis enim, inquit, damnari nemo poſſit paterna culpa, poteſt tamen iis bonis privari, quæ liberaliter accepturus erat; patre innoxio, nec in Principem delinquente.,, Siquidem clarum eſt, ejuſmodi reorum filiis parentum culpam propriè non ineſſe, aut inhærere, tametſi ad eos ex humana juſtitia legibus ob publicum exemplum aliqua ſaltem delicti paterni pœna perveniat. Id ipſum ſecunda quam mox afferemus, propoſitio confirmat, multaque alia legentibus occurrunt, quæ hunc eſſe Authoris ſenſum demonſtrant.

DISPUNCTIO.

QUo ad exemplum illud à Cenſore pravum in ſenſum detortum adnotari debebat, tum hoc S. Gregorii Theologi monitum orat. 37. *fieri non poteſt, ut ſimilitudo ulla, & exemplum rei veritatem planè, perfectèque aſſequatur*; tum opportuna Theologorum Salmanticenſium Carmelitarum tract. 13. de vitiis, & peccatis diſput. 14. num. 50. animadverſio, ex qua inferunt, quòd „ Exempla, quæ pro explicando peccato originali adduci ſolent, non afferuntur ut omninò adæquata rei, de qua agitur, quia modus voluntarii in peccato originali repertus adeò eſt ſpecialis, & ſibi proprius, ut nuſquam alibi inveniatur; deſerviunt tamen ſimilia exempla ad aliquam ejus explicationem, & ut, ſuppoſitâ Fide de exiſtentiâ talis peccati, ſuadeant, non eſſe impoſſibile, aut inintelligibile.

Expoſcit à nobis Cenſor, ut apud Authorem aliquem extare conſimile exemplum à Sfondrato allatum indicemus. Æqua planè, & facilis exauditu poſtulatio. Johannes Viguerius ex inclyto Ordine Prædicatorum in Inſtitutionibus Theologicis, tract. de pec. orig. c. 18. §. 5. „ Deus, ait, nobis, qui nihil „ actualiter egimus, non facit injuriam, aut inju-„ ſtitiam reputando filios iræ, & indignationis & „ condemnationis, quia per iram, indignationem, & „ condemnationem accipitur *ſola excluſio à gratia*, „ *& originali juſtitia, ac etiam à Regno cælorum*, & „ reſtitutio naturæ ad conditionem ſuam, à qua e-„ ramus exempti per juſtitiam originalem, & jure „ hæreditario omnibus filiis & poſteris ab eo per „ propagationem ſeminalẽ procreatis, dummodò „ Adam, & filii ejus præcepta Domini ſervarent. „ Et quia Adam non ſervavit, per inobedientiam „ ipſe, & poſteri jure illo privati ſunt. *Exemplum* „ *communiter datur* de Rege, qui gratìs ex liberali-„ tate ſuâ dedit cuidam nobili caſtrum pro ſe, & to-„ tâ poſteritate ſuâ eâ lege, ut fidelitatem ei ſerva-„ ret, quòd ſi non faceret, auferet ab eo, & filiis e-„ jus. Si ille infidelis eſſet, nullam injuriam faceret „ Rex ipſi, nec filiis ejus, ſi privaret eos caſtro eâ le-„ ge & conditione dato. „ Exemplum ergo ab Eminentiſſ. Authore productum aſſeritur à Viguerio communiter dari ſolitum, ex quo Cornelius Muſſus loc. cit. ita in contradictores invehitur. „ Vos, „ inquit, qui jura cùm Pontificia, tùm Cæſarea „ profitemini, convenio. Quod ergo perdidit A-„ dam, juſtiſſimè dicimur, & nos perdidiſſe, ſicut „ quod obtinuiſſet ipſe, ſi ſtetiſſet, diceremur & nos

nos juſtiſſimè obtinuiſſe. Intelligis myſterium,„ Alphonſus Salmeron diſputat. 48. in cap. 5. epiſt. ad Rom. his verbis voto Notatoris reſpondet. „ Ita enim ex peccato patris dicitur quis damnatus, " non ſimpliciter, ſed quod attinet ad bona paterna " hæreditate conſequenda, ſi Pater non deliquiſſet " in Rempublicam, propter quod delictum bonis " omnibus ſpoliatus eſt. Ita etiam in propoſito vitâ " cœleſti, & ſupernaturali in Adam vivebamus, " qua tamen per peccatum Adæ privati ſumus. "

Conſule, ſi vacat, Andream Duvallium Doctorem Sorbonicum, & Regium Theologiæ in Academiâ Pariſienſi Profeſſorem tractatu de peccatis quæſt. 1 art. 5. ubi huic vulgatiſſimæ doctrinæ omninò conſentaneus eſt. „ Si Adamus non peccaſ- " ſet, ait, transfuſa fuiſſet juſtitia originalis veluti " naturaliter, ſeu per naturalem generationem in " poſteros, ex quo ſequitur, totam naturam Adamo " peccante ab ipsâ originali juſtitiâ excidiſſe: ſicuti " ſi Rex caſtrum munitiſſimum concederet alicui, " tam pro ſe, quàm pro omnibus ſuis poſteris, eâ lege, " ut fidelitatem ſibi debitam ſervaret, & ſi non " ſervaret, tam ipſe, quam ipſi poſteri eo privarentur, " non eſt dubium, quin eo fidelitatem non " ſervante, à dominio hujus caſtri, non ſolùm ipſe, " ſed etiam omnes ejus poſteri exciderent, quod in " judiciis humanis, quotidiè videre eſt: Filii enim " propter ſcelera parentum, quæ bonorum conſiſcationem " includunt, omnibus bonis paternis in " perpetuum privantur, & in crimine perduellionis " non tantùm privantur hæreditate patris perduellis, " ſed etiam perpetuò carceri mancipantur. "

Et cùm dixiſſet Duvallius hujuſmodi exempla non perfectè, & exactè peccati originalis traductionem exprimere, ſubdit. „Ideo hæc peccati originalis „traductio magnum eſt,& reconditum fidei noſtræ „myſterium adeò ut Auguſtinus libenter hac in re „ſuam ignorantiam, & ſe ad argumenta omnia Pe-„lagianorum reſpondere non poſſe fateatur: *Scri-„pturæ tamen authoritati, quæ in parvulis pecca-„tum originale agnoſcit, indubitanter credere ma-„gis, quàm intelligere.* Et epiſt. 29. ad Hierony-„mum faceto Apologo terminat diſputationem. „Cùm, inquit, aliquis ruiſſet in puteum, ubi aqua „tantùm erat, quæ eum magis exciperet, ne mo-„reretur, quàm ſuffocaret, ne loqueretur, acceſſit „alius, & dixit ei, quomodò huc cecidiſti? at ille „dixit, obſecro, cogita, quomodò hinc me libe-„res, & non quomodò huc ceciderim, quæras. „Ita quoniam, pergit Duvallius „ex fide Catholicâ „conſtat de peccato originali tanquam de puteo „infantis animam Chriſti gratiâ liberari, ſatis nobis „eſſe debet, quòd modum, quo ſalva fiat, nove-„rimus, etiamſi nunquam quomodò in malum il-„lud devenerit, cognoſcamus.

NOTA

ATquì hæc doctrina, quæ nullam propriam culpam in parvulis ſine Baptiſmo decedentibus agnoſcit, apertè repugnat Concilio Tridentino, in quo definitur. „Adæ peccatum, quod origine unum eſt, & propaga-„tione, non imitatione transfuſum, omnibus ineſſe „unicuique proprium. ſeſſ. 5. can. 3. id, quod confir-matur

matur ſeſſ 6, cap. 3. ubi „ homines ex ſemine Adæ propagati dicuntur naſci injuſti, cùm eâ propaga- „ tione, per ipſum, dum concipiuntur, propriam inju- " ſtitiam contrahant. Unde idem Concilium ſeſſ. 5. " can. 4. & can. 5. anathemate ferit eos. „ Qui for- " mam baptiſmatis in remiſſionem peccatorum in " parvulis non veram, ſed falſam intelligerent, aut " qui negarent per gratiam, quæ in baptiſmate con- " fertur, reatum originalis peccati non remitti, aut " etiam aſſererent, non tolli totum id, quod veram, " & propriam peccati rationem habet. Hæc fuit " ſemper antiqua, & fundatiſſima Eccleſiæ doctrina, " quam cùm impugnaret Pelagius objiciens „ nulla ra- ratione concedi, ut Deus, qui propria peccata di- " mittit, imputet aliena. Reſpondit ei Auguſtinus, " non imputare Deum aliena peccata, ſed propria; " aliena quippe erant, inquit, quando ii, qui propa- " gata portarent, nondum erant, nunc verò carnali " generatione jam eorum ſunt, quibus nondum ſpiri- " tuali generatione dimiſſa ſunt; lib 3. de pecc, mer. & " rem. cap. 8.

DISPUNCTIO.

Liquidò conſtat ex dictis, Eminentiſſimum Sfondratum propriam culpam in parvulis ſine baptiſmo decedentibus agnoſcere, atque adeò apertè concinere Concilio Tridentino in locis à Cenſore allegatis, & perfectè conſonare antiquæ, & fundatiſſimæ Eccleſiæ doctrinæ, quamvis de peccato originali egerit Author tantùm obiter, & per tranſennam, atque occaſione ſolvendæ cujuſdam objectio-

jectionis, ut accuratiùs patebit ex reſponſione ad notam ſequentis propoſitionis, in quâ germana, & ſolidiſſima explicatio Concilii Tridentini à Scriptore tradita afferetur. Unde Cenſor in eodem capite octavo libri tertii S. Auguſtini de pecc. merit. & remiſſ. quod ipſemet adducit, notare debuiſſet, S. Patrem meritò conqueri, quòd „ inde plerum-„ que convaleſcit error, cùm homines idonei ſunt „ his verbis interrogandis, quibus intelligendis non „ ſunt idonei, & quorum tardiuſculam mentem „ impedit, & ſuæ ſententiæ præjudicium, & per-„ vicaciæ graviſſimæ vinculum.

At quoniam ſuam in primam propoſitionem cenſuram verbis S. Auguſtini concluſit Notator, mihi quoque fas ſit verbis ejuſdem S. Doctoris poſt commodatam S. Chryſoſtomo advocationem prolatis lib. 1. contra Julianum cap. 6. ipſum Cenſorem alloqui. „ Jam verò cohibe te ipſum, & ali-„ quando intellige, quomodo potuerit dicere (Car-„ dinalis Sfondratus) parvulos non habere pecca-„ tum (actuale, & perſonale); Non quòd peccato „ primorum hominum non teneantur obſtricti, ſed „ quòd nulla ſua commiſerint. Et hoc quidem in „ eodem (libro) ſi totum legiſſes, invenire potui-„ ſti, aut ſi legiſti, neſcio quemadmodum te potuit „ præterire. Aut ſi præterire non potuit, miror, „ cur te non correxerit; ſi tamen aliquid apud te „ valet (Cardinalis Sfondrati) authoritas..... Ecce „ cui Viro, quàm magno Chriſtianæ Fidei, atque „ hujus Catholici dogmatis defenſori voluiſti (fal-„ ſum) dogma ſupponere, quaſi dixerit, parvulos „ primi hominis non eſſe (intrinſecè) inquinatos

pecca-

peccato, cùm dixerit, eos non habere (culpam “
propriam) quæ non eum intelligi, niſi (perſona- “
lem) voluiſſe, ejus tàm multa teſtimonia, tam- “
que manifeſta declarant. Quid te igitur adjuvit, “
quòd (Cardinalis Sfondrati) tanquam (Hæreti- “
cis) ſuffragetur, teſtimonium poſuiſti? An ut u- “
num verbum quaſi ab eo prætermiſſum velut acu- “
tâ calliditate captares, & tot verborum ejus, qui- “
bus obrueris, tàm ingentem nobis aggerem com- “
moveres? in tantùm improvidus, & incautus, ut “
nec in (ipſo libro) ubi vix unum, de quo malè in- “
tellecto deciperetis, teſtimonium reperire potui- “
ſti, advertes (Cardinalem Sfondratum) ſatis evi- “
denter expreſſiſſe, omnes homines exceptis debi- “
tis propriis paterni eſſe chirographi debitores. “

PROPOSITIO SECUNDA.

Adamo infeliciter peccante, tota quoque Poſteritas, quippe ex Patre rebelli nata, omni jure ad cæleſte Regnum ſpoliata eſt, quod peccatum originale vocamus pag. 48. lin. 8.

NOTA.

Totam peccati originalis rationem ponit Author in privatione juris ad cæleſte Regnum, quæ quidem privatio pæna eſt, & effectus peccati originalis, non verò ipſum originale peccatum, undè patet, Authorem nihil agnoſcere in parvulis: quod veram, & propriè dictam peccati rationem habet.

DIS-

PROPOSITIO DISPUNCTIO.

PRivatio juris ad cæleſte Regnum idem eſt,ac privatio juſtitiæ originalis, ſeu gratiæ ſanctificantis, ut ipſemet Author explicat pag. 114. „ Adamo „ peccante, inquit, non is ſolùm, ſed tota ejus po- „ ſteritas juſtiſſimè Dei donis, gratiâ videlicet, & „ gloriâ, aliiſque dotibus innocentiæ privata eſt.

Rationem formalem verò conſtitutivam peccati originalis conſiſtere in privatione juſtitiæ originalis, vel gratiæ ſanctificantis relatè ad actuale Adami peccatum, teſtatur Pater Gonetus diſp. 7. de pec. originali art. 5. §. 4. *Eſſe ſententiam menti, & doctrinæ D. Thomæ conformiorem*; Bartholomæus Maſtrius de Meldula in 2. diſp. 4. quæſt. 5. art. 5. docet, „ eandem ſententiam ad hæc uſque tempora com- „ munem eſſe in omni ſcholâ præcipuè Thomiſta- „ rum, & Scotiſtarum, illamque præcipuos So- „ cietatis Jeſu Authores tradidiſſe, & quod majo- „ ris eſt momenti, hujus ſententiæ Authorem fuiſ- „ ſe S. Anſelmum lib. de concept. Virg. cap. 27. di- „ centem, *hoc peccatum, quod originale dico, aliud* „ *intelligere nequeo in ipſis infantibus, niſi ipſam,* „ *quam ſuprà poſui, factam per inobedientiam Adæ* „ *juſtitiæ debitæ nuditatem.* „ S. Bonaventura in Breviloquio part. 3. cap. 5. conceptis verbis aſſeverat. „ *privationem originalis juſtitiæ* vocamus origina- „ lem culpam. Ergò per Cenſorem SS. Anſelmus, Thomas, Bonaventura, & omnis ſchola Thomiſtarum, Scotiſtarum, ac præcipui Societatis Authores nihil agnoſcunt in parvulis, quod veram, & propriè dictam peccati rationem habet.

Non

Non poterat certè Notator criticum jecur oſtendere contra eam propoſitionem, niſi dimicaret contra omnem ſcholam Theologorum, qui tritiſſimam illam objectionem ab ipſo adductam multiplici reſponſione diluunt. *Idem* namque, ut docet Præceptor Angelicus quæſt. 1. de malo art. 4. ad 1. *ſecundùm diverſa poteſt eſſe culpa, & pœna, non tamen ſecundùm idem.* Etenim illa privatio juſtitiæ originalis, ut declarat Scotus diſtin. 37. ad 4. lit. Cc. unà cum Magiſtro ſententiarum, quatenùs eſt à voluntate deficiente eſt culpa, quatenùs in ipsâ voluntate paſſivè recipitur, eſt pœna. Item eadem privatio juſtitiæ originalis phyſicè conſiderata ut eſt à Deo non dante juſtitiam poſteris Adæ eſt pœna, ut verò eſt moraliter, ſeu demeritoriè ex actu peccaminoſo Adæ, fuit in ipſo peccatum habituale perſonale, in nobis autem eſt originale.

NOTA.

Certè Auguſtinus ex ejuſmodi privatione, aliiſque miſeriis, quibus parvuli etiam recens nati obnoxii ſunt, originale peccatum eis ineſſe probat, cùm alioquí injuſtum foret, eos tantis malis affici, ſi omni culpa, ac reatu peccati carerent.

DISPUNCTIO.

Theologi quidem valdè diſcrepant in exponenda mente S. Auguſtini circa conſtitutivum formale peccati originalis, quâ de controverſiâ S. Doctorem non fuiſſe ſollicitum ſcribit Eminentiſſ. Bellarmi-

larminus l. 5. de amiſſ. grat. & ſtat. pecc. cap. 20. Ex illa autem privatione gratiæ, ſeu juſtitiæ originalis tanquam à radice dimanare alias deordinationes ex peccato Adæ ad nos transfuſas per generationem, egregiè demonſtrat S. Thomas loc. cit. opuſc. 3. cap. 192. & S. Bonaventura in Breviloquio loc. cit. Unde Carolus ab Aſſumptione Carmelita diſcalceatus in Collegio Duaceno S. Theologiæ Lector in prœmio ad funiculum triplicem advertit. „Plurimos à vero deviaſſe, non aliâ ratione, quàm „quòd S. Auguſtinum in S. Thoma non didicerint, „plus fidentes humano ſtudio, quàm infuſo deſurſùm Angelici Solis lumini. idem ſentit Martinus de Ezparſa lib. 5. de juſtificat. quæſt. 6. art. 2. ad 1. inquiens „quod eadem Sententia eſt D. Thomæ in „propriis terminis, & nihil differt à D. Auguſtino „quoad rem ipſam, quoad modum verò illi ſolùm „ſuperaddit majorem claritatem minùs ſubjectam „æquivocationibus, quas nonnulli paſſi ſunt valde magnas in intelligentiâ Auguſtini, nolentes ſe „accommodare interpretationi S. Thomæ.

NOTA.

Tridentinum etiam Concilium ſeſſ. 5. can. 2. de hac re ſic decernit „Si quis. . . . inquinatum illum „(Adamum) per inobedientia peccatum mortem „& pœnas corporis tantùm in omne genus humanum „transfudiſſe, non autem, & peccatum, quod mors „eſt animæ, anathema ſit. „Quæ quidem Patres Tridentini ex Synodo Arauſicana can. 2. mutuati ſunt, ubi hæc leguntur „ſi quis ſoli Adæ pravaricationem ſuam,

ſuam, & non ejus propagini aſſerit nocuiſſe, aut certè "
mortem tantùm corporis, quæ pœna peccati eſt, non au- "
tem, & peccatum, quod mors eſt animæ per unum homi- "
nem in omne genus humanum tranſiſſe teſtatur, injuſtiti- "
am Deo dabit,, Poſtremò Bellarmin. lib. 5. de amiſſione gra-
tiæ, & ſtatu peccati cap. 16. hanc ſententiam, quæ pecca-
tum originale non aliud eſſe, niſi primam Adæ tranſ-
greſſionem actualem poſteris ejus imputatam, & nihil eſſe
in parvulis unicuique proprium, & inhærens, quod habeat
veri peccati rationem, falſam, hæreticam, & ſac. Con-
cilio Tridentino contrarium pronuntiare non dubita-
vit.

DISPUNCTIO.

MAſtrius loc. cit. art. 7. num. 144. apertè pro- "
fitetur, quòd ponendo originale peccatum in
ea privatione meliùs ſalvatur modus loquendi Pa-
trum, & Conciliorum: ,, nam ſic verè pueris in- "
eſt, non per denominationem extrinſecam tan- "
tùm, ſed realiter privatio juſtitiæ originalis, qua "
dicuntur naſci filii iræ, & peccatores, quamvis "
non dicantur peccantes, cum non habeant pro- "
priè, & intrinſecè peccatum actuale, ſed dumta- "
xat originale, quod eſt peccatum habituale ,, E- "
minent. Cardinalis Sfortia Pallavicinus lib. 7. de
ſacram. pœnit. cap. 15. tuetur eandem ſententiam
de conſtitutivo formali peccati originalis, & in fi-
ne ſic concludit,, ex his patet veritas definitionis, "
quæ habetur ex Tridentino ſeſſ. 5. peccatum illud "
eſſe origine unum, propagatione multiplex, & "
ineſſe unicuique proprium. Illæ enim privatio- "

„nes juſtitiæ originalis multiplicantur pro multitudine ſubjectorum, Contenſonus diſput. 2. de peccatis cap. 2. ſpeculat. 1. probat, peccatum originale eſſe unicuique proprium, & intrinſecè inhærere, quia hoc eſt privatio juſtitiæ originalis, ac per conſequens macula. Ezparſa loco laudato appoſitè advertit, quod privatio gratiæ eſt ultimò „completiva peccati originalis, & ratione hujus „intrinſecè afficientis unumquemque poſterorum, „atque multiplicis pro multitudine ipſorum dici„tur à Tridentino peccatum originale ineſſe uni„cuique proprium, id eſt, afficere intrinſecè unum„quemque, & eſſe numero diſtinctum abſolutè in „ſingulis, quia peccatum eſt formaliter privatio, „& privationes numerantur juxta numerum for„marum, quibus privant, inſuntq; ſuo modo intrin„ſecè ſubjectis, quibus eædem formæ forent intrin„ſecæ, cùm idem ſit ſubjectũ privationis, & formæ.

Ecce dogma à Tridentino traditum de peccato originali unicuique homini intrinſeco, & proprio à Cardinali Sfondrato per locum maximè ab intrinſeco, ut cum ſchola loquar, ſeu ex ipſa peccati originalis definitione clariſſimè expreſſum, non quidem probatione longè arceſſitâ, ſed prædicatione definitionis de definito, quæ procul dubio dicuntur ad convertentiam, & eſt prædicatio verè, & propriè ſcientifica.

Verba Eminentiſſ. Bellarmini à Cenſore objecta aliò certè ſpectant, & non niſi per ſummum nefas contra receptiſſimam illam ſcholæ Theologicæ Columinum ſententiam de conſtitutivo formali peccati originalis, & contra ipſam Bellarmini men-

tem

tem obtrudi poſſunt. Imò idem Eminentiſſ. Theologus in eodem tractatu à Cenſore allegato lib. 4. cap. 9. rotundis verbis aſſeverat, *ideò parvuli peccatum* habere dicuntur, quia carent *juſtitiâ &c.* Concinit Cornelius Muſſus loco laudato, Iſta, inquit, donorum privatio non abſolutè, ſed ut dignè nobis à divinâ juſtitiâ imputatur ad culpam, peccatum originale eſt, ... Ita ergò privatio illorum donorum ad culpam imputata, & imputanda transfunditur per generationem &c. Demùm hanc privationem gratiæ, ſeu juſtitiæ originalis Scriptura, Concilia, Patres, & Theologiæ Proceres, nuncupant verè, & propriè, ac in toto rigore mortem animæ inimicitiam Dei, averſionem ab ultimo fine, conſtanterque docent, nos ratione illius privationis verè eſſe, & in toto ſermonis rigore dici inimicos, infenſos Deo, averſos ab ipſo, filios iræ, & injuſtos.

Ex ea autem privatione gratiæ, ſeu juſtitiæ originalis ceu à fonte effluere alios defectus ex peccato Adæ ad nos tráſfuſos, luculenter explanat Eminent. Auth. pag. 123. recenſens dotes, ac dona ſupernaturalia Angeli, & hominis innocentis ex unâ parte, inquit, in Lucifero, & Adamo nihil erat, quo poſſent ad malũ inclinari, non appetitus cũ ratione certamé, non indigétia alieni, & extranei boni, nõ perverſi, & inoliti mores, nõ ignorantia, nõ cupiditas, nõ difficultas honeſti nõ aliquid eorũ, quæ homines ad peccandũ illiciunt; ex adverſo nihil eorum aberat, quo poſſent facillimè in officio contineri, & ad bonum, ac virtutem complectendam propè compelli, ſumma tranquillitas animæ, perfe-

„ ctiſſima Dei cognitio , & par cognitioni amor ;
„ ſumma quoque , & facilitas, & ſuavitas operandi
„honeſta, ſpes certa futurorum, ſecura, & plena poſ-
„ſeſſio præſentium, ac denique omnia, quæ optare
„aliquis ad ſanctitatem, & felicitatem poſſet „ Carentia igitur omnium iſtorum donorum , quæ ex gratia, & juſtitia originali veluti rivuli à fonte, & rami à radice prodibant , provenit ex ejuſdem gratiæ , & juſtitiæ originalis privatione , in qua Cardinalis Author juxta communem Theologorum ſententiam collocavit eſſentiam peccati originalis tum in propoſitione à Cenſore delatâ; tum in alia extante pag. 114. nempè „ Adamo pec-
„ cante , non hic ſolùm , ſed tota ejus poſteritas
„ juſtiſſimè Dei donis , gratiâ , videlicet , & gloriâ, aliiſque dotibus innocentiæ privata. eſt ex his ſatis, ſuperque evincitur , Sfondratum non evacuaſſe , non eliminaſſe , non diminuiſſe , non extenuaſſe peccatum originale , ſed ejus eſſentiam , proprietates , ac effectus concinnè, & dilucidè deſcripſiſſe, quamvis de eo hic obiter, & per tranſennam egerit. Quod ſi liceret Sfondrati mentem de hoc dogmate ex ejus opuſculo de Innocentia vindicata colligere, ita pluribus in locis eum lo-
„ quentem audiremus §. 2. n. 2. „ Peccatum origina-
„ le animæ pulchritudinem, & imaginem ſuperna-
„ turalem, quæ in gratia conſiſtit, penitus obliterat,
„ redditque Deo exoſam , ac indignam æternâ vi-
„ tâ , & ideò qui peccato originali tenentur in ſa-
„ cris litteris vocantur Filii iræ, massa damnata,
„ vasa contumeliæ &c. quid rogo funeſtius de hoc
„peccato dici poſſit, quàm ejus cauſa tot animarum

millia

millia PERIISSE? Multorum ſententia eſt, triginta mille circiter hominum milliones in hoc mundo reperiri, docetque experientia, mediam ferè eorum partem, qui naſcuntur prius mori, quàm ad uſum rationis perveniant. Multæ ergò hominum myriades, quotquot, videlicet, baptiſmo non tinguntur, deceduntque ante uſum rationis nullius alterius delicti rei, quàm peccati originalis cœlo arcentur „ Et num. 3. de eodem peccato originali „ Nihil magis ad ignominiam, quàm peccatum pertinet; Nihil enim coram Deo vero rerum æſtimatore pejus, fædiuſque de homine dici poteſt, quàm peccatorem eſſe, gratiâ, ac amore indignum, nihil quoque indecentius cùm peccatum ſit ipſiſſima indecentia &c. Peccatum originale non tantùm animæ faciem maculat, verùm etiam penitùs obliterat, fædatque, & odio dignam reddit, ac mortis ream &c. In peccato non mora, ſed fæditas æſtimatur, & ita præſtat, vel tota æternitate exulem eſſe cælo, & infelicem, quàm uno momento peccatorem.„ Item §.8.n.2.„ Peccatum originale abſolutè malum eſt, objectumque divinæ abominationis &c,& n.4.„Deus poteſtatem habebat eligendi Matrem, quam volebat, quis ergo credat, cùm poſſet innocentem,& intactam habere, maluiſſe corruptam, & infamem? & corruptam non à juvene aliquo, aut lenone impudico, ſed ab omnium creaturarnm turpiſſimâ,& viliſſimâ Deique inimiciſſimâ, qualis Diabolus eſt? „ Aurea hæc prorſus, & cedro digna verba, quæ omnia tamen vel in ſententiis ex libro de Nodo Prædeſtinatio-

 nis

nis decerptis, & ſupra productis expreſſæ aſſeruntur, vel ex iiſdem per legitimam, & neceſſariam conſequentiam evidenter inferuntur.

PROPOSITIO TERTIA.

Parvuli, qui ſine Baptiſmo decedunt, beati quidem non ſunt, nec tamen pereunt, pag. 114. lin. 18.

NOTA.

Longè aliter de pueris à peccato originali per Baptiſmum non liberatis SS. Patres, & Concilia paßim loquuntur: nonnullos eorum locos afferre ſuffecerit. S. Ambroſius in cap. 15. Lucæ ſic habet, Fuit Adam, & in illo fuimus omnes, periit Adam, & in illo omnes perie-„runt. Magno peccato, inquit, S. Proſper in reſponſione ad dubium ſextum Genuenſium, perijt Adam, „& in illo omnes perierunt, quia omni homini damnatâ „nativitate genito hoc in Adam debetur, ut pereat. Au-„thor libri de vocatione gentium cap. 24. ſine Baptiſmo „mortuos periiſſe non dubium eſt, qui utique niſi gravißi-„mi peccati eſſent participes non perirent. Concilium „Carthaginenſe ſub Aurelio apud Auguſtinum epiſt. 96. „Quicumque negat parvulos per Baptiſmum Chriſti à „perditione liberari, anathema ſit, ſi per Baptiſmum liberantur à perditione, ergo antea perditi erant, ſeu perierant ob peccatum, videlicet, originale.

Sanctus Bernardus epiſt. 290. ad Innocentium II. Papam, refellens errores Petri Abaelardi, pueros per originale peccatum periiſſe, atque ideò re-

demptione

demptione Chriſti egere docet his verbis. An ſicut „ non habent [*pueri*] *undè diligant* , *ita nec un- „dè pereant* , *ut non ſit eis in Chriſto neceſſaria re- „generatio?*... *ſi ita ſapit* (*Abaelardus*) *cum* Pelagio *„deſipit.*

DISPUNCTIO.

ILla propoſitio integra non eſt , cum ſit tantummodò unius periodi , cui ſubjungit Eminentiſſ. Author , Adamo ergo peccante non is ſo- „lùm , ſed tota ejus poſteritas juſtiſſimè Dei „donis , gratiâ , videlicet , & gloriâ , alijſ- „que dotibus innocentiæ privata eſt , non ta- „men æternis ſupplicijs addicta , & ideò de non „baptizatis dicitur quidem Johannis 3. *niſi quis „renatus fuerit ex aquâ , & ſpiritu ſancto , non poteſt „introire in Regnum cœlorum , non dicit* Chriſtus , æ- „ternis ignibus crucietur , ſed non introibit in „Regnum cœlorum , videas hîc clariſſimè aſſer- „tum à Sfondrato contra Pelagianos dogma catholicum de pœna parvulorum cùm ſolo originali decedentium conſiſtente in privatione gloriæ , & excluſione à Regno cœlorum *ipſa autem excluſio à Regno* , ut rectè loquitur Maſtrius in 1. ſent. diſput. 5. quæſt. 3. art. 2. n. 24. *etiam pracisè ſpectata mors eſt , & perditio rationalis creatura.* Pariter videas ibidem , parvulos eſſe ab Authore ereptos ab æternis ſupplicijs , ſeu perpetuis ardoribus , & in hoc ſenſu dictum eos non perire. Cùm enim ſcriptor frequenter in hoc libro uſus fuerit verbo illo *perire* loquens de dam-

natione adultorum, qui ſanè utrâque pœna damni, & ſenſus plectuntur; ut deinde procederet cohærenter ad ſententiam ſuam; & communem in ſchola Theologica de ſola pœna damni parvulis abſque baptiſmate decedentibus inflicta, non debebat ſimpliciter, & abſolutè pronunciare, quod illi parvuli pereant.

Quamobrem Cornelius Muſſus vitæ integritate, & doctrinæ famâ celeberrimus in comment. ſup. epiſt. ad Rom. priuſquam aſſereret, quod illi infantes pereant, ductus eadem ratione, quâ Sfondratus permotus fuit ad ita loquendum, hujuſmodi conteſtationem præmiſit,,, Ad difficultatem,
,, inquit in cap. 5. ejuſdem epiſt., de infantibus in
,, utero, quos Adæ delictum inficit, non ſalvat
,, autem Chriſti donum, NON AUDEO RESPONDE-
,, RE, QUOD PEREANT. Ad id enim negandum
,, divina miſericordia me compellit; non audeo
,, item reſpondere, quòd ſalventur, quoniam a-
,, perta nimis ſententia illa eſt, quam jurejuran-
,, do confirmavit Chriſtus Jeſus Johan. 3. *Amen*
,, *amen dico vobis, niſi quis renatus fuerit ex aqua, &*
,, *Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei*,,
,, Hocce tanti viri teſtimonio nihil opportunius, nihil luculentius depromi poterat.

Sed quia Cenſor adhuc vim facit in verbo illo PERIRE; pro diſcenda germana illius vocis explicatione, ut ad rem præſentem facit, magiſtrum appello Latinorum Patrum Coryphæum Auguſtinum, cujus judicium, uti reor, non detrectabit Notator: *Ille perire Deo dicitur*, docet S. Pater tract.

tract. 89. in Joannem, *quiſquis ab illa beatitudine, quam dat Sanctis ſuis, per ſupplicium ſeparatur.* Propterea Auguſtinus cùm illos infantes à ſanctorum beatitudine per ſupplicium ſeu per gehennam ignis ſeparatos tradit, ut deindè propriè, & concinnè loqueretur, proferre debebat, eoſdem PERIRE. E contra eminentiſſ. Author, cum illos infantes à ſanctorum beatitudine per ſupplicium ſeu gehennam ignis ſeparari juxta communem ſcholaſticorum ſententiam inficietur, ne ſibimet committeretur, non debebat ſimpliciter, & abſolutè pronunciare eoſdem perire. Alludere certè voluit magnus Auguſtinus in ea declaratione illius verbi PERIRE, uſus voce ſupplicij, ad gehennam ignis, quæ Apocalypſeos 20. appellatur mors ſecunda, nam prima mors, ut exponunt Victorinus, Andreas, Beda, Haymo, Lyranus, & alij apud Cornelium à Lapide in cap. 2. Apocalypſ. eſt mors animæ per peccatum, & hac morte omnes Adæ poſteros mortuos eſſe, atque periiſſe volunt SS. Ambroſius, Proſper, & Bernardus à Cenſore allegati, ut ex eorumdem verbis compertiſſimum eſt. Ita autem prima mors, quæ ad fidei dogma ſpectat, per privationem gratiæ, & juſtitiæ originalis à Sfondrato ſolidiſſimè aſſerta in diſpunctione notæ contra ſecundam propoſitionem allata fuit, ubi etiam in eandem ſententiam adduximus præclariſſima verba Salmeronis.

Denique controverſiam hanc de voce dirimat Concilium Carthaginenſe, & ipſemet Cenſor ejuſ.

ejuſdem interpres , ſtatuit Carthaginenſis Synodus à Notatore producta , parvulos per baptiſmum Chriſti à perditione liberari ; ex quo infert Cenſor, ergo antea perditi erant ſeu perierant ob peccatum originale. Idem igitur eſt , parvulos ob peccatum originale perire , ac eſſe perditos ; atqui omnes ab Adamo eſſe perditos conceptis terminis affirmat Sfondratus inquiens pag. 52. *Adam omnes perdidit* , ergo Sfondratus ex præſcripto Carthaginenſis Synodi , & explicatione Cenſoris omnes propter Adæ peccatum eſſe perditos, & perire docet.

Pariformiter de hac morte primâ S. Bernardum intellexiſſe verbum illud Perire, eluceſcit ex capitulis hæreſum Abaelardi ab eodem S. Abbate collectis, ac Summo Pontifici tranſmiſſis, ubi in octavo capitulo narratur , Abaelardum ſenſiſſe , quòd *non contraximus ex Adam culpam* , *ſed pœnam* ; ſubindè communiter circumfertur hoc dictum S. Bernardi ex ſerm. 3. de Reſurrectione pro infantibus , quibus peccatum originale eſt voluntarium voluntate aliena , nempè , *Tolle propriam voluntatem* , *& non erit infernus* ; *nihil ardebit in inferno* , *præter propriam voluntatem*, Evidenter ex huc uſque dictis conſtat , Eminentiſſ. Authorem aſſerere , omnes ex Adæ peccato perditos , & perijſſe morte prima , non autem omnes (ut in hac voce includuntur parvuli cum ſolo originali decedentes) ſimpliciter , & abſolutè perire , id eſt , morte ſecunda, quatenus involvit gehennam ignis. Unde in calce ſuperioris diſpunctionis accepimus, ipſum Sfondratum in opuſc. de (Innocen-

nocentia vindicata §. 2.n.2. in hæc verba elocutum de peccato originali. Quid, rogo, funeſtius de hoc peccato dici poſſit, quàm ejus causâ tot animarum millia perijſſe?

PROPOSITIO QUARTA.

Si Deus parvulos ad gloriam non elegit, non ideò ſequitur, eos damnari, pag.118.lin. 18.

Parvuli non damnantur, & innocentiam perſonalem, quæ peccatis actualibus opponitur, illibatam ſervant, pag.164.lin. 5.

NOTA.

Parum eſt Authori parvulos cum peccato originali decedentes quâcumque pœnâ ſenſus eximere, niſi etiam pronunciet, illos abſolutè non damnari, quod eſt contra Apoſtolum dicentem ad Rom. 5. v. 18. Per unius delictum in omnes homines in condemnationem, *& contra ſententiam, & communem loquendi modum SS. Patrum.*

DISPUNCTIO.

Verè Eminentiſſ. Author pag. 115. cum S. Auguſtino expreſsè confeſſus eſt, parvulos ſine baptiſmo decedentes damnari: *Quis dubitaverit*, inquit, *parvulos non baptizatos in damnatione omnium leviſſimâ futuros?* Pariter cum eodem ſancto Auguſtino anteà pag. 40. ſcriptor invectus fuerat contra Pelagianos *Videris*, ait, *tibi miſe-*

miſericors, quia non auſers, ei vitam, damnas tamen, quem ſeparas à Regno Cœlorum. Damnas, non eum percutis, ſed in exilium mittis, & mox ex ſemetipſo „ita ſubdit. „ Vos dicitis, Deum tam multos eo„rum, quos ad imaginem ſuam finxit, & ad felici„tatem æternam creavit, non quidem æternis flam„mis addixiſſe, ſed tamen ſponte ſua, nullâque „prævisâ culpâ cœlo eliminaſſe, vobiſque miſeri„cordes, clementeſque videmini, quia non infer„tis quidem eis pœnam, *damnatis* tamen *cùm Cœlo excluditis*. „ Docet ergo Sfondratus cùm magno Auguſtino, & in ſenſu proprio, parvulos ſine baptiſmo decedentes per excluſionem à Regno cælorum *damnari*. Cùm ergo ipſemet in locis à Cenſore allegatis, & alibi dicit, parvulos ſine baptiſmo defunctos non damnari, vel loquitur eo ſenſu, quo S. Auguſtinus lib. I. ad Bonifacium cap. 10. pronuntiavit: *Non enim damnatur, niſi qui concupiſcentiæ carnis conſentit ad malum*, vel illud intellexit eo modo, quo Salmeron tom. 13. diſput. 48. in c. 5. epiſt. ad Rom. dixit „ illos pueros cum „ ſolo originali decedentes non eſſe ita damnatos, „ut puniantur pœnâ ſenſus; vel, ut ait pag. 455. non „eſſe illos pueros ſimpliciter damnatos, vel, ut lo„cutus eſt Epiſcopus Abelly par. I. Medullæ Theologicæ tract. 4. c. 5. „ illos infantes ſubituros æter„nam damnationem, quatenùs conſiſtit in privatione gloriæ, & beatitudinis „ quo ſenſu eruditiſſimus Petavius tom. I. Theologicorum dogmatum lib. 9. cap. 10. n. 9. exponens mentem S. Auguſtini de pœnis parvulorum ait: *non eſt aliud æterna pœna ignis, & gehenna, niſi perfecta, integraque damnatio.*

Quare

Quare Joſeph Maria Requeſenius in Collegio Romano ſoc. Jeſu ſtudiorum Præfectus in opuſculis Theologicis Romæ recuſis ex his verbis Chriſti Domini: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit ſalvus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur* opuſc. 1. Theolog. ſect. 2. num. 14. infert, non baptizatis præcisè ob ſolam carentiam baptiſmi imponi ſolummodo à Chriſto in pœnam excludi à Regno cœlorum, non autem damnari: & omiſſionem baptiſmi non trahere de ſe damnationem, hanc verò deberi ſoli incredulo, idque fundat Requeſenius in doctrina Innocentii Tertij graviſſimi, & doctiſſimi Pontificis *cap. Maiores. de Baptiſmo*, ubi illa verba ſervatoris Marci ultimo, & alia à Sfondrato relata ex Johann. 3. dicuntur eſſe intelligenda ſolum de adultis, non autem de parvulis propter rationem ibi aſſignatam. In hoc ſenſu docuit S. Bonaventura in 2. ſentent. diſt. 34. quæſt. 2. in corp. „ decedentes in ſolo originali« quaſi medium tenere inter habentes gratiam, &« culpam actualem; & quoniam ſtatus retribu-« tionis reſpondere debet ſtatui vitæ præſentis, « in tali ſtatu debere animas parvulorum poni, ut « quaſi medium teneant inter beatos, & æternis i-« gnibus cruciatos. Quoniam igitur beati carent« malo pœnæ ſenſibilis, & cum hoc habent Dei « viſionem, *Damnati* è contrario ſunt in tenebris, « & puniuntur pœna ſenſibili, parvuli ſecundum « rectum ordinem divinæ æquitatis debent « communicare in uno cum *Damnatis*, & in « alio cum beatis; ſed non poſſunt communicare « cum beatis in habendo divinam præſentiam, «

quia

„quia tunc in nullo communicarent cum *Damnatis*, „præſentia enim viſionis Dei non ſtat cum pœna „ſenſibili; ideò cum beatis communicant in hoc, „quòd carent omni afflictione exteriori, vel inte-„riori,cum *damnatis* verò in hoc,quòd privantur vi-„ſione Dei, & lucis corporalis. Parvuli igitur ſic „divino judicio juſto inter beatos, & ſimpliciter „miſeros,quaſi in medio conſtituti ſunt.

Videas in verbis Doctoris Seraphici, pueros abſque Baptiſmo decedentes, & ſolâ pœnâ damni mulctatos diſtingui ab adultis utrâque pœnâ damni, & ſenſus punitis, qui dicuntur ſimpliciter, & abſolutè *damnati*, quod etiam adnotandum erit in alijs textibus infra aſſerendis ejuſdem S. Doctoris, aliorumque Theologorum, uti etiam patet ex communi, & vulgari modo loquendi. Unde „Præceptor Angelicus in 3. diſt. 22. quæſt. 1. art. 1. „quæſt. 2. Quadruplex, inquit, eſt infernus. „Unus eſt *damnatorum*, in quo ſunt tenebræ, & „quantùm ad carentiam divinæ viſionis, & quan-„tum ad carentiam gratiæ, & eſt ibi pœna ſenſibi-„lis: & hic infernus eſt locus *damnatorum*. Alius „eſt infernus ſupra iſtum, in quo ſunt tenebræ, „& propter carentiam divinæ viſionis, & prop-„ter carentiam gratiæ, ſed non eſt ibi pœna ſenſi-„bilis, & dicitur Limbus puerorum. Alius „ſupra hunc eſt, in quo ſunt tenebræ quantum ad „carentiam divinæ viſionis, ſed non quantùm ad „carentiam gratiæ, ſed eſt ibi pœna ſenſus; & „dicitur Purgatorium. Alius magis ſupra eſt, „in quo eſt tenebra quantùm ad carentiam divinæ „viſionis, ſed non quantùm ad carentiam gratiæ,

neque

„neque eſt ibi pœna ſenſibilis, & hic eſt infernus „Sanctorum Patrum, & in hunc tantùm Chriſtus „deſcendit quantùm ad locum, ſed non quantùm „ad tenebrarum experientiam. Quid autem importent ea verba Apoſtoli à Cenſore objecta ex epiſt. ad Rom. 5. jam didicimus ex Johanne Viguerio ſupra relato, nimirùm, per iram, indignatio„nem, & condemnationem accipitur ſola excluſio „à gratia, & originali juſtitia, ac etiam à regno „cœlorum, & reſtitutio naturæ ad conditionem ſuam. Eadem Apoſtoli verba explanat Salmeron ibidem opponens condemnationem juſtificationi vitæ, affirmanſque per condemnationem ſignificari mortem primam, id eſt, *expoliationem donorum, & immortalitatis*, non autem mortem ſecundam, id eſt, *gehennam ignis*. Unde eadem Apoſtoli verba *per unius delictum in omnes homines in condemnationem*, ita appoſitè interpretatur Cornelius à Lapide, Fluxit „ex uno peccato Adæ in κατάκριμα id eſt, in con„demnationem, ut omnes etiam parvuli eſſent ob„noxii condemnationi, id eſt, pœnæ damni, etſi non „ſenſus ut docent plerique ſcholaſtici. Cùm autem Card. Author pluribus clariſſimis verbis profiteatur, parvulos ex peccato Adæ obnoxios eſſe pœnæ damni, optimè ipſe ſalvat textum illum Apoſtoli juxta doctrinam plerorumque ſcholaſticorum.

NO-

N O T A.

DE *parvulis*, *inquiunt Epiſcopi Aphricæ in Sardinia pro fide exules in epiſtola ſua ſynodica* „ *Indubitanter tenenda catholicæ regula veritatis*, *quia parvulus*, *qui baptizatur*, *gratuitâ Dei bonitate ſalvatur*, *qui verò ſine baptiſmate moritur, propter peccatum originale damnatur* „ *Eodem modo loquuntur S. Auguſtinus Enchir. cap.* 23. *lib.* 1, *de origine animæ cap.* 2. *& alibi*, *ſanctus Fulgentius lib. de Fide ad Petrum cap.* 3., *S. Gelaſius epiſt. ad Epiſcopos per* Picenum; *S. Gregor. lib.* 9. *moralium cap.* 26. *& aliis.*

DISPUNCTIO.

PAtres iſti à Cenſore adducti, utpotè qui parvulis illis utramque pœnam damni, & ſenſus attribuunt, nihil ad rem præſentem faciunt, & Authorem communem ſcholaſticorum ſententiam de pœnis parvulorum ſectatum nullatenus afficiunt.

Quoad S. Fulgentium notat Natalis Alexander diſſert. 16. in hiſt. eccleſ. ſæculi ſecundi, præcipuam ejus propoſitionem ex lib. de fide ad Petrum ad hanc materiam ſpectantem fuiſſe hujuſmodi „ *Parvuli ſive in uteris matrum vivere incipiunt*, *& ibi moriuntur*, *ſive jam de matribus nati ſine Sacramento ſancti Baptiſmatis de hoc ſæculo tranſeunt* æternâ pœnâ damnantur: Hanc aſſertionem, inquit Natalis, ut dogma fidei S.Ful-

S. Fulgentius meritò propoſuit Pelagianorum «
errori oppoſitum , qui parvulos præfatos in lo- «
co diſtincto à regno cœlorum vitam beatam æ- «
ternùm acturos effutiebant , quia nullum in iis «
agnoſcebant originale peccatum; perinde hanc «
ſuæ aſſertionis rationem profert S. Fulgentius; «
quia etſi propriæ actionis peccatum nullum habuerunt, o- «
riginalis tamen peccati damnationem carnali conceptio- «
ne , & nativitate traxerunt. Propoſitio ejus in- «
cidens fuit , *quod* damnatio parvulorum ſine «
baptiſmo decedentium ignis æterni ſempiter- «
num involvit ſupplicium , quam propoſitio- «
nem ut Fidei dogma non propoſuit ſanctus Ful-
gentius de quo etiam ſciendum eſt ex Ferrando
Cartaginenſis Eccleſiæ Diacono ejuſdem S. Præ-
ſulis diſcipulo in ejus vita cap. 20., ipſum ſanctum
Doctorem fuiſſe *linguam* , & *ingenium* illorum
ſanctorum Antiſtitum Aphricæ in Sardinia exu-
lum , qui teſte eodem Ferrando ,, quandocum-
que reſcribebant conſulentibus , Epiſcoporum «
nomina cunctorum dicebantur in titulo , ſed «
ſolius Beati Fulgentij ſermo tenebatur in ſtylo , «
& paulò anteà de eodem ſancto Fulgentio dixe- «
rat, Huic quandocumque tranſmarinis literis de «
fide, vel de diverſis quæſtionibus interrogaban- «
tur Epiſcopi reſpondere pro omnibus , ab omni- «
bus imponebatur .. & iſte meruerat , ut literas «
ex Aphricano Concilio dandas ſolus ipſe ſcribe- «
ret , Eodem igitur ſenſu Patres illi Aphricani
dixerant eos parvulos damnari , quo ſanctus
Fulgentius , ut ſupra ex Natali Alexandro no-
vimus, protulit , eoſdem æternâ pœnâ damna-
C ri, id

ri, ideſt, excluſione à Regno cœlorum puniri, idque indubitanter tenendum ceu catholicæ regulam veritatis.

Undè Eminentiſſimus Bellarminus lib. de amiſſ. grat. & ſtat. pecc. lib. 6. cap. 5. cum SS. Patres à Cenſore allegatos ſecundum illam Theologorum ſententiam exponere curaſſet, poſtea ſubdit de Authoritate S. Fulgentii: *Quod ſi Beatus Fulgentius fortè aliter ſenſit, non facimus illi injuriam, ſi B. Gregorium Nazianzenum, cum univerſa ſchola Theologorum ſequi malumus.* Indicat Bellarminus Nazianzenum in oratione de baptiſmo, cujus græca verba ita latinè vertit Illuſtriſſ. Habertus Epiſcopus Vabrenſis Doctor Sorbonicus in tom. de Gratia lib. 2. cap. 10. Qui Baptiſmum ſuſcipiendi „facultate carent, propter ætatem puerilem, „exiſtimo eos neque gloriâ donandos, neque pœnâ mulctandos fore, ut qui baptiſmi quidem „characterem non habeant, ſed improbitate „quoque non laborent, verùm, & ipſi damnum potiùs paſſi fuerint, quàm injuriam fecerint. Neque enim quiſquis dignus ſupplicio „non eſt, protinùs honorem quoque meretur, „quemadmodum nec quiſquis honore indignus „eſt, ſtatim etiam pœnam promeretur. Conqueritur ibi Habertus, clariſſima Nazianzeni verba à quibuſdam in diverſa abreptis perperàm in alium ſenſum torqueri, eaque vindicat ex Commentario Nicetæ Heracleenſis Epiſcopi, & oſtendit, ibi Theologum agere de toto, & integro ſtatu illorum parvulorum decedentium

cum

cum ſolo peccato originali, quos ait *μήτε κολασθήσεσθαι, μήτε δοξασθήσεσθαι*, neque glorificandos, neque plectendos tanquam *ἀσφραγίστοι* id eſt, *ſignaculo carentes*, & tanquam *ἀπόνηροι malitiâ carentes*. S. Gregorius Nazianzenus autem, teſte Cardinale Bellarmino, eſt „vir ſine controverſia doctiſſimus, & in fidei „dogmatibus conſervandis diligentiſſimus, & de „infantibus ſine baptiſmo decedentibus aſſerit, in„quit idem Bellarminus, eos non plecti pœnâ „ſenſus, quoniam illa propriæ improbitati de„betur, quâ illi carent. *An tibi parva in uno Gregorio Epiſcoporum Orientalium videtur authoritas* (ita contra Julianum lib. 1. cap. 5. invehitur ſanctus Auguſtinus poſt productum ex eadem oratione Gregorii Theologi in ſanctum baptiſma teſtimonium) *Eſt quidem tanta perſona, ut neque ille hoc niſi ex fide Chriſtiana omnibus notiſſima diceret, nec illi eum tam clarum haberent, atque venerandum, niſi hæc ab illo dicta ex regula noviſſima veritatis agnoſcerent.*

NOTA.

Quapropter Bellarminus, licet eorum ſententiam probet, qui parvulos ſine baptiſmo decedentes à pœna ſenſus eximunt, fide tamen catholica docet, „eos abſolutè eſſe damnatos, & non ſola cœ„leſti, ſed etiam naturali beatitudine perpetuò ca„rituros, quâ de re ſic graviter monet: Hoc loco, „inquit, illud præfandum eſſe videtur, miſe„ricordiam noſtram erga parvulos jam defunctos

 nihil

„nihil eis prodeſſe, & contra nihil eis obeſſe ſententia no-„ſtra ſeveritatem, multùm autem nobis obeſſe, ſi ob „inutilem miſericordiam erga defunctos pertinaciter „aliquid contra ſcripturas, aut Eccleſiam defenda-„mus; id ideò non affectum quemdam humanum, „quo plerique moveri ſolent, ſed Scripturæ, Concilio-„rum, & Patrum ſententiam conſulere, & ſequi debemus„ lib. 6. de amiſſ. grat. cap. 2.

DISPUNTIO.

DOloſè omiſit Cenſor prima verba Bellarmini, nempè; Ex enumeratis ſententiis, „prima, & ſecunda non ſolùm falſæ, ſed eti-„am hæreticæ exiſtimandæ ſunt, prima autem „ſententia fuit eorum, qui regnum cœlorum in-„fantibus non baptizatis permittere audebant, „etiamſi non negarent; eos in peccato originali „conceptos, & natos. Alterá ſententia fuit „eorum, qui parvulos non baptizatos exclude-„bant à regno cœlorum, & vitâ beatâ Sanctis „promiſsâ, tamen eis dabant vitam æternam, „& naturalem beatitudinem ſine ulla moleſtia, „aut dolore extra regnum Beatorum, & pro-„cul à carcere damnatorum, hoc eſt in loco me-„dio inter gehennam, & cœlum, ad quem „errorem proximè acceſſiſſe videntur Ambroſius Catharinus, Albertus Pighius, & Hieronymus Savonarola.

Nihilò tamen ſecius ea Eminentiſſ. Bellarmini cenſura videtur immodica, & nimia pluribus Theolo-

Theologis, qui propterea nixi authoritate veterum Doctorum aliqualem beatitudinem naturalem illis infantibus ſine baptiſmo defunctis attribuere non dubitarunt; Enumerat Joſeph Maria Requeſenius in opuſculo de ſtatu parvulorum ſect. 2. complures maximi nominis Theologos illis parvulis aliqualem, & imperfectam beatitudinem naturalem concedentes. Riccardus, inquit, in 2. „diſt. 33. art. 3. quæſt. 2. docet, eos parvulos habituros plura bona, & majus gaudium de eorum poſſeſſione, quàm habeant de bonis creatis „peccatores in hac vita. Lyranus in cap. 4. eccleſiaſt. ait, illos pueros ex omnium Doctorum „ſententiâ potituros vitâ feliciori, quàm poſſit in hoc mundo naturaliter haberi; eodem „ferè modo loquuntur Origenes homil. 7. in „Num. Marſilius in 2. quæſt. 19. art. 5. S. Bonaventura, Cajetanus, & alii relati à Cornelio à Lapide in comment. ſuper loc. cit. eccleſiaſt. qui omnes docent, pueros ſine baptiſmo „decedentes feliciorem ibi, quàm viventes vitam „agere.

Leſſius lib. 3. de perfect. divinis n. 143. & ſeq. ſcribit, Quòd etiamſi illi dicantur damnati, „quia cœleſti glória, ad quam erant conditi, in „æternum ſint privati, tamen credibile eſt, eorum ſtatum longè feliciorem, ac lætiorem fore, „quàm ſit alicujus hominis mortalis in hac vitâ.„ Salmeron diſput. 48. in cap. 5. epiſt. ad Rom. „Reſurgent, ait, pueri per Chriſtum, & ſupra hunc ordinem naturalem, quo quotidiè „proficient in cognitione operum Dei, & ſubſtan-

„tiarum ſeparatarum , viſitationes habebunt „Angelicas , & tanquam noſtri Ruſtici hanc „terram incolent , & qui medii ſunt inter glo„riam , & ſupplicium , ſint etiam medii in lo„co, Suarez 1. 2. diſp. 9. ſect. 6. num. 4. manebunt, ait, pueri in ſuis naturalibus bonis, ac ſua erunt ſorte contenti, & num. 6. (ut indicat Requeſenius loc. cit.) unà cum Marſilio apud Azorium cap. 33. quæſt. 5. tribuit illis cognitionem, & amorem Dei ſuper omnia, ac reliquas naturales virtutes, eademque ferè inſinuat tom. 2. in 3. par. diſput. 50. ſect. 5. & diſputat. 57. ſect. 6. ubi docet, eos pueros frui debere naturalibus bonis. Didacus Ruiz plurimæ lectionis Theologus diſp. 61. de volunt. Dei ſect. 4. nu. 3. ponit hanc concluſionem, Magna miſeri„cordia miſcetur in punitione infantium mo„rientium in originali peccato, licet non in „diminutione pœnæ damni, quoniam eſt in„capax diminutionis; at in remiſſione mortis, „quæ pœna directè debita fuit originali pecca„to, naturaliterque duraſſet in æternum, nihilo„minùs in die judicij reſuſcitandi ſunt pueri „nunquam morituri, ſupernaturalique incorru„ptibilitate, & impaſſibilitate donati, ſuper„naturaliter etiam accipient ſcientias per acci„dens infuſas, & liberabuntur ab omni dolore, „vel triſtitiâ, morbo, tentationibus, & perſo„nalibus peccatis, quæ naturaliter ſolent ori„ri ex peccato originali. Conſequenter autem „liberantur à pœnis inferni, quas incurrerent. „Conſonant huic doctrinæ Albertus 1. par. quæſt.

80. mem.

„80.mem.2. art.4. ad 11., Alexander 1. par. quæſt.
„39. memb. 3. propè fin., S. Thomas in 4. diſt. 46.
„quæſt.2.art.2.ad 4. Hactenùs Ruiz.

Sunt plures alij, & graves Doctores (pergit inibi Requeſenius) quos referunt, & ſequuntur Arriaga tom. 3. diſp. 52. ſect. 1. num. 2., & Salas 1. 2. tract. 2. diſput. 13. ſect. 4. num. 24. 25. & 36. & tract. 13. diſput. 11. ſect. 6. quæſt. 3. ubi naturalem beatitudinem non ſimpliciter, ſed ſecundùm quid apertè illis concedunt; nec diſſentit Scot. in 2. diſt. 33. quæſt. 1. putans, probabile eſſe, omnium rerum naturalem cognitionem habituros longè majorem, quàm omnes Philoſophi habuerunt. His adjungere placet Raphaelem Venoſtum Novocomenſem Congreg. Lateran Ordinis ſancti Auguſtini lib. 2. de Prædeſt. c. 14. ſcri-„bentem, quod, Pueri in juſtitia naturali dece-„dentes etſi non beantur ſupernaturali, ac inde-„bita beatitudine, beantur in Lymbo naturali bea-„titudine, item Johannem Viguerium in Inſtitutionibus Theologicis tractat. de pecc. original. cap. 18. §. 6. docentem, quòd parvuli cum ſolo originali decedentes non ſunt privati beatitudine naturali.

Nihilominus Sfondratus hac de re procedit perquàm ſobriè, & caſtigatè, ut patet ex ipſis locis à Cenſore notatis. Palam enim profitetur pag. 114. quòd illi *parvuli beati quidem non ſunt*, & pag. 119. quòd *Deus non fecit eos beatos*, & pag. 164. abſolutè pronunciat, quòd illi *parvuli in eum ſtatum bonorum naturalium transferuntur, quem §. 1. ex Angelico Doctore deſcripſimus*,

 Indu-

indubitatum autem eſt, illam S. Thomæ ſententiam nullatenus perſtringi eâ cenſurâ Bellarmini, cum quo propterea Author pag. 114. & 118. explicat quamdam authoritatem S. Auguſtini ex lib. 3. de libero arbitrio cap. 23. nimirùm, quòd Illis parvulis abſque baptiſmo decedentibus tribuatur quidem media ſententia inter præmium Beatorum, & ſupplicium damnatorum, non tamen medius locus inter Cœlum, & infernum.

Cæterùm, quod primo loco monendum erat, propoſitio Sfondrati à Cenſore notata eſt truncata, & mutilata, adeòque ita reſtituenda eſt ſuæ integritati, ex quibus omnibus, inquit Author, fa„cilè intelligas, magnum parvulorum, & adulto„rum diſcrimen eſſe: ſi enim Deus parvulos ad „gloriam non elegit, non ideo ſequitur damnari: „at id ſequitur in adultis, in quibus rem ipſam ſi „conſideres, unum, idemque eſt non eligi, quod „damnari, cùm medium non detur.„

Item altera propoſitio à Cenſore delata ex pag. 164. eſt veluti antecedens, ex quo Author facit hanc illationem. Ergo, ut jam latè ſæpè oſten„ſum, certum eſt, etiam in parvulos maxi„mam Dei miſericordiam elucere, quamvis enim „Dei viſione, æternâque gloriâ priventur, at præ„ſervantur nec peccent, hoc eſt, ne Deum ipſi „offendant, ne jacturam innocentiæ faciant, „ne perpetuis ignibus crucientur„ Ecce illi verbo Tô non *damnantur* poſito in antecedenti reſpondet in conſequenti iſtud Tô *perpetuis ignibus non cruciantur*. Ergo ex eiſdem propoſitionibus à Cen-

ſore

ſore accuſatis in propatulo eſt, Authorem non excludere ab illis parvulis quamcunque damnationem abſolutè, ſed damnationem talem, id eſt, quæ infligitur adultis, qui in peccato mortali perſonali defuncti utrâque pœnâ damni, & ſenſus damnantur. Imò ſupra retulimns, Authorem in libr. de Innocentia vindicata §. 2. num. 2. ita ſcribentem: Qui peccato originali tenentur, in ſacris litteris vocantur *Filiị ira*, *Maſſa damnata*, *Vaſa contumeliæ &c.* & hoc rectè deduci oſtendit Author ex eo, quòd peccatum originale eſt eſſentialiter privatio juſtitiæ originalis, ſeu gratiæ.

PROPOSITIO QUINTA.

Qui ſolo peccato originali tenetur, dici non poteſt Deum deſerere... priùs ergo quàm peccata hominum (actualia) præviderentur, ſicquè quantum ex parte Dei fuit, nemo deſertus, nemo excluſus, nemo reprobus, ergo nemo non electus. pag. 98. lin. 29. & lin. penult.

N O T A.

Cum catholica fide certum ſit, propter peccatum originale parvulos baptiſmate non renatos excludi à Regno cœlorum, & negativè ſaltem reprobari, ut docent omnes Theologi, contra fidem peccat, qui aſſerit neminem ob ſolum originale peccatum eſſe deſertum, excluſum, reprobum, aut non electum.

Hanc aſſertionem fidei principijs repugnare affirmat Cardin. de Lauraea opuſc. 2. de reprob. cap. 5. num. 37. & certè ſi fide catholicâ tenendum eſt, parvulos cum peccato originali decedentes abſolutè perire, & damnari, ut ex notationibus ad præcedentes propoſitiones conſtat; fide quoque catholicâ tenendum eſt, eoſdem non fuiſſe electos, ſed in maſſa damnationis relictos, ut loquitur S. Auguſtinus, atque adeò excluſos, ſeu reprobatos.

DISPUNTIO.

S. Auguſtinus lib. 2. de Nupt. c. 2. de interpolatore quodam libri ſui ad Valerium queritur, quòd *alicubi mediis detractis ſententias interrumperet, alicubi extremis non additis decurtaret*, eâdem ratione querelam texere poſſet Sfondratus in Cenſorem, qui quàm atrociter eam propoſitionem mutilarit, patet ex integro ejus textu, qui ita „ſe habet, Qui ſolo òriginali tenetur, dici „non poteſt Deum deſerere, cùm ipſe peccatum „hoc non faciat, ſed ab alio factum contrahat po„tiùs, quàm committat; Si ergò Deus neminem „deſerit, niſi deſertus, quomodò in illo prædeſti„nationis decretorio momento, & in quo ſum„ma rerum incommutabiliter vertitur, tot „hominum myriades deſeruit, ab iis non deſer„tus, hoc eſt, nullo eorum peccato, demeri„toque præviſo? Planè ut hæc omnium maxima „deſertio, ita non potuit à Deo initium ducere, „ſed à præviſis hominum peccatis; priùs ergò „quàm peccata hominum prævideréntur, ſicque quan-

„quantum ex parte Dei fuit, nemo deſertus, nemo „excluſus, nemo reprobus, ergò nemo non ele„ctus.

Ex integra, & adæquata Authoris propoſitione luce meridiana clarius eſt, ipſum inibi de reprobatione adultorum dumtaxat, qui per peccata perſonalia, & actualia Deum deſerunt, & quorum peccata, & demerita à Deo prævidentur, ſermonem habere, ſicut etiam de eorundem adultorum reprobatione locutus eſt Eminentiſſ. de Lauræa loc.cit. unde n.44. legitur hæc concluſio. Alii omnes, qui in adulta ætate erant prævisi morituri, in „peccatis, ſive cum propriis, & actualibus tantùm, „ſive cum his & originali, etiam ob ea peccata fue„runt reprobati, ſed originativè ob peccatum ori„ginale.

Huic potiſſimum veritati elucidandæ allaborat Sfondratus in hoc opere, ut Deus neminem prorſus à gloria excludat, niſi poſt prævisam ejus culpam. Quoad parvulos cum ſolo originali defunctos audivimus in ſuperiori reſponſione Authorem his verbis pag. 40. adortum eos, qui aſſerunt illos parvulos damnari nullâ eorum culpâ prævisâ, „Vos dicitis, inquit, Deus tam multos eo„rum, quos ad imaginem ſuam finxit, & ad fe„licitatem æternam creavit, non quidem æternis „flammis addixiſſe, ſed tamen ſponte ſua, nullâ„que prævisâ culpâ cœlo eliminaſſe, vobiſ„que miſericordes, clementeſque videmini, „quia non infertis quidem eis pœnam dam„natis tamen, cum cœlo excluditis. Quid clarius„ quid luculentius dici poterat de illis pueris

pueris *damnatis ex praviſa culpa*? Rursùs pag. 48. „ Parvulos quod attinet, inquit, qui ſine „baptiſmo decedunt cœleſti quidem regno, „ quippè paternæ culpæ reos, nec expiatos ex„cluſit „ Aſſignat paulò infra rationem „ De„us quia juſtus eſt, ait, non gratis, ſed ob „culpam ſaltem præviſam punire decrevit, Hæc autem eſt ipſiſſima ratio Cardinalis de Lauræa loc. cit. à Cenſore, videlicet „ Deus juſtè ob „ aliquam culpam parvulos iſtos damnare ſta„tuit ab æterno, ſed aliam in eis non prævidit, „niſi originalem, ergo ob iſtam tantùm repro„bavit „ Accedat modò Chryſoſtomus qui homil. 16. in epiſt. ad Rom. expendens hæc Apoſtoli verba, *omnes peccaverunt, & privantur gloria Dei*, hæc habet eliquatiſſima, quorum ſplendorem nulla caligo obſcurare poterit „ Si igi„tur omnes peccaverunt, quo pacto alii quidem „ ſervati ſunt, alij autem perditi? Nempè, „ quòd non omnes accedere voluerunt, nam „ quod quidem ad Deum ſpectat, ſalvi omnes „ effecti ſunt etenim vocati ſunt omnes „ Deſinat proinde mirari Cenſor, Eminentiſſ. Authorem ſcripſiſſe, quòd quantum ex parte Dei fuit, nemo deſertus, nemo excluſus, nemo reprobus, nemo non electus.

PRO-

PROPOSITIO SEXTA.

Nos dicimus exhiberi parvulis (ſine baptiſmo decedentibus) ſi non gratiam ſufficientem, quà vitam æternam conſequi poſſint, exhiberi tamen beneficium longè præſtantius, quodque infinitis partibus ipſam gratiam ſufficientem antecellat: eo enim beneficio prius è medio tolluntur, quàm peccatis ſe obſtringant, & non damnantur; pag. 164. lin. 1.

Certum eſt etiam in parvulos maximam Dei miſericordiam elucere, quamvis enim Dei viſione æternâque gloriâ priventur, at præſervantur ne peccent, hoc eſt, ne Deum ipſi offendant, ne jacturam innocentiæ faciant, ne perpetuis ignibus crucientur, quæ omnia, & maxima beneficia eſſe, & cœleſti gloriæ certa ratione præferri, & conſequenter ad Chriſti merita, & Redemptionem pertinere ſupra oſtendimus; ibidem lin. 9.

NOTA.

Multa hic aſſeruntur nova, & antea in Eccleſia Dei non audita. Primum, quod pueri ſine Baptiſmo decedentes pertineant ad Redemptionem Chriſti, & ejus meritis maxima beneficia conſequantur, quod planè contrarium eſt doctrinæ à Concilio Tridentino traditæ ſeſſ. 6. de juſtificat. c. 6. ubi dicitur „ Quod etſi Chriſtus pro om„nibus mortuus eſt, non omnes tamen mortis ejus be„neficium recipiunt, ſed ij dumtaxat, quibus meritum

„ritum paſſionis ejus communicatur. Ac ſtatim additur, eam meritorum Chriſti communicationem fieri per Baptiſmum, in quo homines renaſcuntur, & juſtificantur, quod etiam intelligendum de Sacramento pœnitentiæ aliiſque Sacramentis, & præſidiis à Deo inſtitutis: id quod generaliter ad omnes homines, præcipuè tamen, & peculiari modo locum habet in pueris, qui nonniſi per Baptiſmum actu ipſis collatum in juſtificationem, & beatitudinem renaſcuntur, ut loquitur Auguſtinus epiſt. 89.

DISPUNCTIO.

IN ſexta Synodo act. 8. ſugillatus fuit Macharius Antiochenus, quòd verba D. Athanaſii infideliter allegaret expromptis iis, quæ errori, pro quo ſatagebat, favere viderentur, ſtudiosè autem preſſis cæteris, è quibus poterat veritas, & ſana B. Athanaſii doctrina conſtare. Eodem pede paſſim claudicat Cenſor, & in præſenti prima propoſitione deſiderantur hæc verba: Et innocentiam perſonalem, „quæ ſcilicet, peccatis actualibus opponitur, illi„batam conſervant, & in eum ſtatum bonorum na„turalium transferuntur, quam §. 1. ex Angelico „Doctore deſcripſimus. Quam dolosè autem amputata fuerint hæc verba, infra apparebit.

Nuſquam Cenſor adeò vehemens, & agitatus, nullibi adeò ſubdolus, & callidus, quàm in hac; & proximè ſequenti notâ, ubi totis lacertis in Authorem depugnat, omnemque movet lapidem, ut eum ſi non opprimat, ſaltem iniquiori invidiâ oneret. Tot enim, tamque diſparata adversùs ipſum

pſum congerit, ut tantis authoritatum, argumentorum, & dicteriorum involucris Lectori palpum obtrudat, imbecillium mentes confundat, & inanium larvarum terriculamentis ſimplices deterreat. Ut autem reſponſio noſtra viâ, ac ratione procedat, ſummatim perſtringam, quæ ad hujus notæ diſpunctionem reponenda ſunt. In primis enim ſuadebimus, infantes abſque baptiſmo decedentes plura beneficia à Deo recipere. Deindè declarabimus, hæc ipſa beneficia illis attribui ex meritis Chriſti. Ulteriùs probabimus, præſervationem à peccatis, & à pœna æterna ignis eſſe ingens Dei beneficium. Praætereà explanabimus, hanc præſervationem etiam reſpectu illorum parvulorum præpropera morte ante Baptiſma ereptorum verè eſſe, & rectè appellari beneficium. Poſtremò evincemus, iſtiuſmodi beneficium præſervationis à peccato, & gehennâ iiſdem infantibus ex Chriſti meritis obvenire; cætera ad ſequentis notæ diſpunctionem reſervabimus.

Neque novum, neque in Eccleſia Dei inauditum, neque Concilio Tridentino contrarium, parvulos abſque Baptiſmo decedentes variis beneficiis à Deo affici. Id ſatis demonſtratum exiſtimari poteſt ex teſtimonijs graviſſimorum Doctorum à nobis in reſponſione ad quartam notam deſcriptis; Verùm, & nonnulla alia illis adjiciamus. S. Bonaventura loco ſupra laudato docet, quod, „Sicut in Beatis potiſſimè manifeſtatur miſeri-„cordia, & in damnatis potiſſimè claret juſtitia, „ſic in iſtis parvulis manifeſtatur miſericordia ſi-„mul, & juſtitia (& ad ſecundum) Ad illud, ait,

Quod

„Quod objicitur, quòd triſtitia neceſſario ſe-
„quitur, quando deſiderium non impletur, di-
„cendum, quòd verum eſt, quando nec impletur
„in ſe, nec fit recompenſatio ſecundùm æſtima-
„tionem deſiderantis, Quando verò ſecundùm
„æſtimationem deſiderantis aliqua recompenſa-
„tio fit, non neceſſe eſt triſtari, ſicut multi,
„qui vellent eſſe in Paradiſo, benè conſolantur de
„ſtatu vitæ præſentis, quia contenti ſunt his,
„quæ habent, quamvis modicum habeant: &
„ſic in parvulis intelligendum eſt eſſe, quod eis
„ſufficiat ſtatus ſuus, nec elevant oculos ad o-
„pes, quas habere non poſſunt. Unde in lib. 2.
„Revelationum B. Brigittæ ita legitur cap. 1. æ-
ternus Judex allocutus illam ſanctam fæminam,„
„Conſidera bonitatem, & miſericordiam meam.
„Ego enim, ſicut dicit Magiſter, facio illis vir-
„tutem, qui non habent virtutem. Ego ex mul-
„ta charitate omnibus illis, qui baptizati ſunt,
„& infra annos diſcretionis moriuntur, do re-
„gnum cœlorum, ſicut ſcribitur, complacuit Pa-
„tri meo talibus dare regnum cœlorum. Adhuc
„etiam ex pietate mea facio cum infantibus Pa-
„ganorum miſericordiam: nam quicumque eo-
„rum infra annos diſcretionis moriuntur, quia
„ad cognitionem faciei meæ venire non poſ-
„ſunt, venient in locum quemdam tibi
„non licitum ſcire, ubi ſine cruciatu mora-
„buntur„ Et lib. 5. revel. 2. interrog. 6. quæſt. 1.„
„O Judex quæro à te, cur alius infans procedit de
„utero matris vivus conſecutus baptiſma, alius
„acceptâ anima intra viſcera matris moritur? Re-
ſpon-

„ ſpondit Judex inter alia. Non tamen propter hæc „ anima quamvis ad vivificandum corpus longius „ tempus non acceperit, duriſſimis appropinquat „ ſuppliciis, ſed magis miſericordiæ mihi cognitæ. „ Sicut enim ſol irradians domum non videtur, ut „ eſt in pulchritudine, niſi à reſpicientibus cælum, „ ſed ſolummodò radii: ſic animæ talium quamvis „ propter Baptiſmi carentiam non viderint faciem „ meam, vicinius tamen appropinquant miſericor„ diæ, quam pœnæ, ſed non ſicut electi mei.

Non me præterit, nonnullos omnem penitùs authoritatem illis revelationibus adimere, eaſque anilibus fabellis accenſere. Aſt his Criticis advertere haudgrave ſit, eas S. Brigittæ revelationes fuiſſe Romæ editas, prævia accuratiſſimâ recognitione, & approbatione ſapientiſſimi Cardinalis Turrecremata; Quarè ipſemet Sfondratus in opuſculo de Innocentiâ vindicatâ § 7. n. 12. de iiſdem revelationibus hanc animadverſiônem attexuit, „ „ Quanti ſint momenti, inquit revelationes S. Bri„ gittæ doctiſſimè oſtendit Cardinalis Turrecre„ mata in prologo defenſionis earundem revelatio„ num c. 1. Planè anno 1377. Urbanus VI. & poſt „ aliquot annos Gregorius IX. peritiſſimis Cardi„ nalibus, Epiſcopis, & magiſtris examinandas „ commiſit, ac poſteà confirmavit, idemque fecit „ Martin. V. teſte eodem Turrecrematâ. Verba „ Gregorij IX. ſunt *Totum, quod in eis continetur* (hoc „ eſt in revelationibus S. Brigittæ) *& veritate con„ ſpicuum eſt, & ſanctitate plenum, perlucidum, atq; per„ fectum.* Urbani vero VI. *Authenticas, & veritate „ plenas, & à Dei ſpiritu veraciter traditas, &c.* Et demiq;

„ Ipſa Eccleſia in oratione, quæ in Miſsâ dicitur ſic „ Deum adorat: *Domine Deus noſter, qui B. Brigittæ „ per Filium tuum unigenitum ſecreta cæleſtia revelaſti, &c.* Placet hîc verò documentum eruditiſſimi Cardinalis Bona, qui de hujuſmodi revelationibus univerſaliter protulit lib. de diſcret. ſpirituum cap. „ 20. Quæ circumferuntur à ſanctis viris, & mulieribus ſcriptæ revelationes, non ideò approbatæ cenſentur, ut illis certitudine fidei aſſentiamur, ſed ut eas tanquam probabiles recipiamus. „ Poſtremò Johannes Baptiſta de Lazana Carmelita in Apologiâ pro illibato SS. Virginis conceptu cap. 14. teſtatur „ quod Beatæ Brigittæ revelationes ità „ communi applauſu, & Eccleſiæ calculo, & ſapientum judicio approbatæ ſunt, ut non niſi à „ torvo ſpiritu reprobari queant, quibus in re tam „ gravi ſe opponere audacia magna eſt, & calculum meruit „

Conſonat S. Bernardinus Senenſis tom. 1. Serm. 58. in fer. 6. poſt reſurrectionem Domini art. 1. cap. 1. ſcribens, quòd poſt Reſurrectionem generalem „ Impaſſibilitas corporum puerorum in Limbo exiſtentium erit nihil omninò pati, & hoc „ non ex potentia reſiſtendi extrinſecæ læſioni, „ quam non habebunt, ſed ex ordinatione miſericordiæ Dei, quæ non permittet, eis aliquid adhiberi, per quod habeant aliquo modo lædi.

Eos autem parvulos aliquod beneficium obtinere aliquo modo ex meritis Chriſti demonſtrat Suarez tom. 2. in 3. par. D. Thomæ quæſt. 59. art. 6. diſp. 57. de adventu Judicis ſect. 6. inquiens „ Ad gloriam Chriſti ſpectare, ut ab omnibus, etiam à

par-

parvulis ſine gratiâ defunctis, die Judicii univer- «
ſalis adoretur, & ut Princeps ac ſupremus Judex «
agnoſcatur,, Probabilius etiam exiſtimat, quòd il-
li intelligant,, Se nihil boni egiſſe, vel mali, & «
ideò nec pœnam ſenſus, nec gloriam recipere, &
etiam intelligant propter culpam privari gloriâ «
Adducit hujus rationem, ut videlicet,, Intelligant «
Dei beneficium, quod prius in Adamo, & poſteà «
in Chriſto ſuſceperunt, & eum hac ratione colant, «
& venerentur,, Addit Martinonus in Anti-Janſe- «
nio diſp. 40. de grat. ſect. 5. ,, Cum ipſi Dæmo- «
nes ament Deum aliquatenùs etiam pluſquàm ſe «
ipſos ut bonum commune omnium juxta D. «
Thom. 1. p. q. 60. art, 5. ad 5. ; quidni etiam par- «
vuli iſti Chriſtum amabunt, ut ſuum benefacto- «
rem, & authorem ſuæ reſurrectionis, ac benefi- «
ciorum, quæ in illa conſequentur per Chriſtum «
mortis corporalis æquè ac ſpiritualis deſtructo- «
rem? Et cum retuliſſet hæc verba Suarez loc. cit.,,
De corporibus infantium nihil improbabile dice- «
ret, qui eodem modo de eis loqueretur, ac de a- «
lijs damnatis, cum D. Thomas de omnibus illis «
indifferenter loquatur, nihilominùs tamen, quia «
illa corpora aliquam majorem perfectionem ha- «
bebunt, & aliqua dona, ſeu beneficia, quæ non «
ſunt naturæ omninò debita, ideò reſpectu illo- «
rum poteſt attribui Chriſto aliqua ratio exempla- «
ris,, Subjungit idem Martinonus,, Quamvis e- «
nim hæc verba Apoſtoli 1. ad Cor. 15. *In Chriſto o-
mnes vivificabuntur*, aſſerat Suarez ,, propriè, &
præcipuè intelligi de prædeſtinatis, attamen ali- «
quatenùs probabiliter extendi poſſunt ad parvu- «

 los

„ los illos, quatenùs in corporibus ſuis reſurgen-
„ tibus ſpecialem aliquam habebunt conformita-
„ tem, & relatioem ad Chriſtum, quæ non erit in
„ damnatis, niſi longe minor, multoque imperfe-
„ ctior, quàm in prædeſtinatis „ Adſtipulatur di-
„ ſertè Salas 1. 2. tract. 2. diſp. 14. ſect. 4 aſſignans
„ diſcrimen inter reſurrectionem adultorum ob
„ peccata actualia damnatorum, & reſurrectionem
„ parvulorum ob ſolum peccatum originale à cæ-
„ leſti gloriâ excluſorum „ Cum non ſit, ait, illis
„ (nempe primis) beneficium, ſed ſupplicium re-
„ ſurgere, non eſt referendum in merita Chriſti,
„ ſecùs reſurrectio decedentium in ſolo originali:
„ *Eſt enim maximum beneficium*, & indebitum naturæ,
„ ideò *in merita Chriſti* referendum. Unde non erunt
„ in Judicio tanquam accepturi novum præmium,
„ vel ſupplicium, ſed ut teſtes aliorum, & ut audi-
„ turi ſententiam publicam confirmativam ſecretæ
„ damnationis anteà factæ ad pœnã damni, & ut re-
„ cepturi aliquod bonum novum ob merita Chriſti.

Modo ex SS. Patribus, aliiſque Doctoribus enucleandum eſt, quàm ingens ſit beneficium præſervatio à peccato actuali. Moyſen per hæc verba Exodi 32. *aut dimitte eis hanc noxam, aut ſi non facis, dele me de libro tuo*; deſideraſſe, viſione Dei æternâ carere, & addici cruciatibus æternis, ne peccata populi videret, docet Chryſoſtomus homil. 74. ad populum Antiochenum, homil. 1. de laudibus Pauli, lib. contra gentes, & lib. de providentiâ, ubi ait in perſonâ Moyſis, *Optabilius mihi erat in gehennam incidere, quàm Iſraelitas infideles, & incredulos videre.* Chryſoſtomo ſuffragantur Bernar-

dus

dus ſerm. 12, in Cant. & epiſt. 78. ad Sugerium, ac Riccardus Victorinus lib. de gradibus violentæ charitatis. Item per hæc verba Apoſtoli ad Rom. 9. *Optabam ego anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis*, (& antea conteſtatus erat Paulus, *veritatem dico in Chriſto, non mentior teſtimonium mihi perhibente conſcientiâ meâ in ſpiritu ſancto, quoniam triſtitiâ &c.*) Chryſoſtomus homil. 1. de laudibus Pauli aſſerit, *Apoſtolum voluiſſe* de *gloria æternitate decidere*, hom. 2. *ſe ipſum à cœlorum gloriâ cupiebat excludi, & perire*, homil. 79. ad popul., *æternâ gloriâ excidere.* lib. 1. de compunctione cordis abſque limitatione ullâ, multiſque ampliationibus additis, *ad omnia triſtia non tantùm poſſibilia, ſed etiam impoſſibilia* declarat hoc deſiderium Apoſtoli. & ſerm. 16. ad Rom. 9. ſine limitatione ullâ explanat, optaſſe Paulum eſſe alienum, & ſeparatum ab amicitia Chriſti; Authoritas autem Chryſoſtomi, qui toties tam conſtanter ità exiſtimavit abſque ullâ dubitatione, vir ſingulari, & eximio lumine Spiritus Sancti præditus ad inveſtigandam mentem Apoſtoli, maximi momenti in præſenti eſſe debet. Accinunt Chryſoſtomo Theodoretus, Theophylactus ajens, *ſeparari à cœtu eorum, qui cum Chriſto æternum vivent.* Theonas apud Caſſianum collat. 23. capit. 6., „ Vellem inquit, non ſolum temporalibus, verum etiam perpetuis addici ſuppliciis „ Idem habet Ricc. Victor. loc. cit.

Inſuper aliorũ ſacror. Interpretũ expoſitionibus veritas tanti momenti magis magiſq; elucidáda, & inculcanda eſt. Agmen ducat S. Baſilius in regulis

fuſiùs diſputatis interrogat. 3. dicens de Apoſtolo, *Dei gratiam abjeciſſet.* Photius apud Oecumenium ita ſentit: *Eligerem nondùm ad eum veniſſe, ſi per hoc vos acceſſiſſetis.* Venerabilis Rupertus Abbas Tuitien-„ ſis, Utriuſque dicta ſcilicet, Moyſis, & Pauli, in-„ quit, comment. in cap 32. Exod, magni ponde-„ ris ſunt, & noſtras vires excedunt. Magni etiam „ viri hactenus utramque ſententiam humeris ſuis „ verſaverunt, & rem, ſicut eſt, ſatis verbis expri-„ mere non potuerunt. Eſt enim hoc penè ineffa-„ bile, nec, niſi aliquid de ejuſdem charitatis ſpi-„ ritu habentibus, ſaltem ſenſu perceptibile eſt, „ quomodò homo Deo familiaris qualicumque „ causâ, vel ratione hoc animo ſuo admittere poſ-„ ſit, ut à Deo anathema eſſe, vel de libro ejus con-„ cedat ſe ipſum deleri, quomodò in iſta conceſ-„ ſione non ſolùm nullam incurrat pœnam, aut cul-„ pam, ſed etiam ampliorem apud Deum merea-„ tur gratiam .... Divitias animi ejuſmodi nos fri-„ gidi, atque inopes ignoramus, & idcircò cùm le-„ gimus, illum Anathema ſe eſſe pro fratribus o-„ ptantem, iſtum de libro Dei deleri ſe conceden-„ tem, aut dicta diſſimulamus, aut in ſenſum exi-„ lem graviſſimè prolata detorquemus. Cæterum „ quem ſpiritus idem tetigit, videt ex parte aliquâ, „ quantum talis habitus mentis apud Deum valeat „ pro ſuâ reverentiâ „ Concinit Iſidorus Clarius vitæ integritate, ac ſacrarum literarum peritiâ clariſſimus Fulginatium Antiſtes „ Tantum abeſt, in-„ quit, ut odio Judæos proſequar, ut ſi fieri poſſet, „ optarim ipsâ, quam à Chriſto exſpectamus, quo „ Chriſto nihil mihi charius, nec cælum ipſum quidem,

dem, felicitate privari, & paratis ab eo ineffabi- "
libus bonis, ut meo interitu, & æterno exilio ſalus "
Judæis pararetur. Et Moſes, aut dimitte, ait, eis "
noxam hanc, aut dele me de libro, quem ſcri- "
pſiſti .... Quocirca optaſſet, ſi ſuo interitu re- "
conciliari potuiſſet hæc gratia, relegari à Chriſto "
ut hæc gloria ſervatæ Judeæ gentis ipſi Chriſto ac- "
cederet,,

Favet quoque Johannes Thaulerus ex ordine Prædicatorum profundiſſimus Theologus, & Spiritus Sancti unctione excellentiſſimè edoctus de Vitâ, & Paſſione Chriſti cap. *26.*,, Verè humilis, "
inquit, ac amore fervens inferni cruciatus pro "
hominibus univerſis perpeti optaret, ſi ſic viſum "
eſſet Deo, ad illiuſq; id cederet honorem, quem- "
admodum Moſes pro filiis Iſrael deleri voluit è "
libro vitæ, & Paulus optavit anathema eſſe pro "
fratribus ſuis. Et cap. 29. D. Paulus fidelis Chri- "
ſti amator poſt horribiles illas, immaneſque cru- "
ces, quas in ſuâ commemorat epiſtolâ, perpeſſas, "
adhuc anathema fieri optabat pro fratribus ſuis "
Iſraelitis, id eſt, maledici, atque ſeparari à Deo, "
ut Chriſto plures lucri faceret. Nimirùm, hæc eſt "
perfecta charitas, quæ nuſquam ſe ipſam quærit, "
nuſquam ſibi parcit, neque in tempore, neque "
in æternitate, ut Dei honor augeatur. Iſti ſunt "
veri amatores, ac imitatores Chriſti, qui Chri- "
ſto quatenus poſſibile eſt, aliquam pro morte il "
lius vicem reddunt, exponentes etiam periculis "
animas ſuas, ſicut & Chriſtus ſuam pro eis ani- "
mam poſuit, cupiuntque perdere ſemetipſos, "
ut Chriſtum lucrifacient.

Suffragatur alter ex eodem Ordine graviſſimus Theologus in Tridentinâ præſertim Synodo probatiſſimus Dominicus Soto ,. Anathema à Chri-
,, ſto, inquit,ſuper eadem verba Apoſtoli,bifariam
,, contingit , uno modo, cùm quis voluntate ab eo
,, deſciſcit , & hoc nullatenus licet, cùm teneamur
,, Deum ſuper omnia diligere , atque id minimè
,, Paulus poterat , qui nullâ re exiſtimabat poſſe à
,, charitate Chriſti deturbari &c. ,, Accipitur ergo
,, anathema , hoc eſt , ſeparatio in alio ſenſu ,
,, nempè, pro eò, quod eſt abeſſe à Chriſti præſen-
,, tiâ, & fruitione , quam ardentiſſimè exoptabat,,
Et paulò poſt factâ ſibi objectione , ſi elongari à gloriâ Dei nequit homo , niſi per culpam, quomodô id Paulus optare poterat ? Affert primò eorum reſponſionem, qui intelligunt de temporariâ ſeparatione, ſeu remoratione à gloriâ. Secundò in hæc verba ipſe reſpondet ,, Tametſi dum Origenem ,
,, Chryſoſtomum , & Patres ſuper hunc locum me-
,, ditatius lego , ſublimiorem mihi videor hìc ſen-
,, ſum intueri. Vis etenim amoris , ubi in extaſim
,, rapit amantem , non ſinit rationes has circum-
,, ſpectare,ut ſeſe latius proferat.Quocircà qui (ut
,, paulò ante meditabar) neque exulare à cælo, ne-
,, que in tartara detrudi , ullius momenti arbitra-
,, batur , ut ſeparari poſſet à Charitate Chriſti,ea-
,, dem nunc charitate abſque præſcriptione , vel
,, temporis, vel loci , ait, cupere ſe anathema eſſe à
,, Chriſto pro fratribus,non conſiderans, quo id pa-
,, cto fieri poſſet; quaſi optaſſet charitas Dei in Pau-
,, lo fructu gloriæ orbari,ut pluresDeus haberet a-
,, matores;In quo profectò ſe maximè dilectio pa-
tefacit

„ tefacit &c. At quoniam nos ab hac dilectione „ quàm longiſſimè abſumus, neque intelligere hæc „ poſſumus. „

Accedit legi in vitis patrum, cùm S. Antonio dictum eſſet cælitùs, nondum eo ſe deveniſſe perfectionis, quo Coriarius quidam Alexandriæ manens, confeſtim Alexandriam petens Antonius ab eo requiſivit, quæ bona patraret opera? Cui ille: nil memini, me unquam boni egiſſe, niſi quod manè dum ſurgo, antequam ad opus procedam, oro Deum, ut omnes in iſta Civitate à minore ad maximum ob eorum benefacta Paradiſum adipiſcantur: ego verò ſolus ob mea peccata (intellige præterita. & ut iſti ſalventur) addicar inferni cruciatibus. Quod extemplo ſummis laudibus extulit verbum Antonius, ut ibi habetur. Poſſem ſanctis his viris adjungere Abbatem Ludovicum Bloſium, Johannem Lanſpergium Carthuſienſem, Authorem ſpec. Cru. & alios, maximè verò cæleſtes heroïnas Catharinam Senenſem, alteram Catharinam Genuenſem, Angelam Fulginatam &c.

Si prælibatas Patrum, & Doctorum ſententias quiſque attentiori mentis oculo colluſtrabit, nullo negotio deprehendet, quod ſi illi hujuſmodi ſenſa expreſſerunt in Moyſe, & Paulo relatè ad peccata aliena, quid dixiſſent de ipſis reſpectu proprii peccati? Siquidem docet Ruiz diſp. 40. de Prædeſtinat. ſect. 8. nu 7. quod contrarium charitati foret, deſiderare ſimul cùm pereuntibus hominibus perire, nec æternam vitam obtinere, ſi morte damnetur æterna; quoniam inde

inde nec major Dei gloria, nec major utilitas proximorum conſequitur, ideòque ſimpliciter melius eſt, & cadens ſub intrinſecâ obligatione charitatis, velle propriam felicitatem, & æternam conjunctionem cum ſummo bono, licèt alij ſeparati maneant, & damnentur. Quidquid de hoc ſit, nolo cum Cenſore contentionis funem ducere; conteſtor quippè, me de hac re non aliud ſentire, quàm quòd docet præceptor Angelicus lect. 1. in cap. 9. epiſt. ad Rom. ubi laudata Apoſtoli verba clariſſimè, & ab omni procul cenſurâ exponit. Enimverò eminentiſs. Author attendit in præſenti peccatum actuale relatè ad committentem; atque adeò liquidò conſtat ex dictis, præſervationem à peccato eſſe ingens Dei beneficium præferendum cuicumque bono creato, & carentiæ cujuſcumque pœnæ vel æternæ. Aſt de hoc beneficio præſervationis à peccato redibit ſermo in diſpunctione ſequentis notæ, & latiùs in diſpunctione 38. & 39. notæ.

Eſſe verò in illis infantibus abſque Baptiſmo defunctis magnum Dei beneficium præſervari à peccatis actualibus, & gehennâ ignis, declarant complures Theologi. Idem Ruiz diſp. 41. de prædeſtinat. ſect. 6. n. 4. „ Adſcribit ſuavi gubernationi „ cauſarum naturalium, & liberarum ſecundùm „ profunditatem judiciorum Divinæ providentiæ, „ quòd illi infantes, licèt non obtineant remedium „ æternæ ſalutis, non damnentur pœnâ ſenſus, ſed „ ſolâ pœnâ damni, & quòd perſonalia peccata non „ committant „ Leonardus Leſſius lib. 13. de perfe-

fectio-

ctionibus divinis cap.22.n.143.cenſet illos infantes Baptiſmo non tinctos aſtituros in Judicio extre-„ mo, omnia viſuros, & intellecturos, quæ geruntur, audient tubam, & ſimul cum aliis in ætate perfectâ, cum perfecto judicio, & ſenſibus integris reſurgent. Congregabuntur in unum locum ſeorsùm tamen ab impiis, quia ad eorum ſortem non pertinebunt, videbunt Judicis majeſtatem, eumque adorabunt, videbunt Sanctorum, & impiorum congregationem, eorumq; bona & prava opera cognoſcent, audient ſententiam Judicis in utroſque, ſibique gratulabuntur, quòd non ſint de impiorum numero, *agent* DEO *gratias, quòd ante uſum rationis abrepti ſint, quia longè maxima pars eorum, ſi ad ætatem veniſſet, in eandem damnationem incidiſſet, præſertim infidelium filij*. Itaque non murmurabunt contrà Deum, ſed *magnoperè ſe illi obſtrictos ſentient, quòd periculis tantorum malorum exēpti fuerint*. Excipient ipſi Sententiam Judicis, ſed benignam, qua etſi à viſione Dei, & cæleſti regno excludentur, tamen ſtatum naturæ congruentem aſſequentur, quo contenti, & læti in omnem æternitatem vivant, & Deum laudent„ Requeſenius opuſ. 1. Theolog, ſect. 2. num. 60. ſcribit „ Quòd illi pueri non ſe gerunt ſicut damnati in inferno manentes in averſione voluntariâ, & odio Dei, ſed Deum amant, eique agunt gratias *ob ereptam illis vitam, antequam perſonaliter peccaſſent*. Maſtrius de Meldula in 2. Sent. diſp. 4. quæſt. 6. n. 117. docet ex Doctore Seraphico „ infantes illos non habituros triſtitiam, quia habent cauſas ſolatij, quæ eam impediunt, v. g. quòd non

„ non peccaverint peccato actionis ex unâ parte ; & quòd non patiantur pœnam ignis, ut damnati „ in inferno ex aliâ „ Pergitque adducere rationem S. Doctoris à nobis ſupra propoſitam de ſtatu medio illorum infantium inter beatos, & damnatos, concluditque, quòd ipſi propter evaſionem pœnæ ſenſus, & præſervationem à peccatis actualibus valde gaudebunt.

Suffragatur Arriaga tom. 3. tract. de vitiis, & peccatis diſp. 52. ſect. 3. ſcribens „ quòd ratio, „ proximè à nobis aſſignata in omnibus ferè illis „ eò habet majorem vim, quò viciniores fuere in- „ ferno, quam cælo ; ſic enim de infidelium filijs „ agamus, illi omnes agnoſcunt, ſe non ſolum pro- „ ximam capacitatem inferni habuiſſe, ſed certè „ damnandos fuiſſe de facto, ſi vixiſſent, hæc au- „ tem conſideratio longè potentior eſt ad recrean- „ dum, quam altera ad affligendum : in filijs ve- „ rò fidelium, licèt multi ſalvati eſſent, ſi vixiſſent, „ longè tamē plures periiſſent in adultâ ætate. Om- „ nes quoque Theologi docent, quòd Pueri illi nul- „ lum omninò ſint habituri fomitem peccati : è „ contrariò verò habituri voluntatem in ordine „ naturæ optimè diſpoſitam, & magnam de Dei bo- „ nitate, ac infinitate cognitionem, unde nullum „ omninò peccatum actuale committent, nec com- „ mittere poterunt : habebunt enim de gravitate „ peccati magnam apprehenſionem. Hoc poſito „ cùm omnes ferè illi agnoſcant ſe, ſi permiſſi fuiſ- „ ſent ad provectiorem ætatem accedere, aliquot „ peccata forte valdè multa mortalia, & venalia „ commiſſuros fuiſſe, videantq; ſe ab eis fuiſſe præ- „ ſervatos ſimul, & à tormentis inferni, non poſ-

ſunt

„ ſunt non inde tam multum, immò plus recreari ,
„ quàm affligi ex amiſsâ viſione beatâ.

Hinc Didacus de Baeza Comment. moral. in E-
vang. hiſt. p. 1. lib. 9. c. 1. §. 7. ſcribit, quòd „ Me-
„ ritò Alcuinus quæſt. in Geneſ. putat beneficum
„ extitiſſe Deum erga pueros Sodomorum, dum
„ illos tradit flammis, inter quas habent, quòd ſine
„ peccato ſint. Nonne inquit Alcuinus, proviſum
„ eſt illis, ne diù viventes exempla ſequerentur pa-
„ trum, & leviùs in futuro crucientur? Eſt quale-
„ cunque *beneficium, reum non eſſe, qui glorioſus non eſt.*
„ Et quidem beneficium erat, quod pueri rapèren-
„ tur in brevi à vitâ , ne malitia mutaret intelle-
„ ctum. Beneficium erat, antequam peccati pro-
„ prii labe inficerentur, morte abſorberi. Hoc
„ ſemper Deo acceptum referent hi pueri, ſi ali-
„ quando hujus vitæ pericula noverint, quòd ab
„ illâ, peccati expertes exierint.

Poſtremo oſtendendum ſupereſt, infantibus il-
lis abſque Baptiſmate decedentibus præſervatio-
nem à peccatis actualibus, & ab æternâ ignis pœ-
nâ ceu ingens beneficium conferri ex meritis Chri-
ſti. Iſtud autem neceſſariò conſequitur ex eorum
Doctorũ teſtimoniis, quibus probatum eſt, iiſdem
parvulis alia beneficia obveniſſe, vel obventura ex
meritis Chriſti. Quare Cornelius Muſſus Epiſco-
pus Bitontinus in cap. 5. epiſt. ad Rom. de illis in-
fantibus hæc ſcribit, „ Plus ergò poteſt *Chriſti donũ*
„ etiam in pueris hiſce, quàm Adæ delictum: ex de-
„ licto enim Adæ naſcuntur in utero filij iræ, longè
„ tamen magis miſericordiam exercet Deus in eis,
„ quàm irâ, & vindictâ, Alphonſ. Salmer. diſp. 48. in
cap.

„ cap. 5. epiſt. ad Rom. rem acu tangit „ Illi pueri
„ (nempe Baptiſmo non tincti, ut in margine in-
„ dicatur) etiam evaſionem ſuppliciorum ge-
„ hennæ Chriſto debent, ne quidem in ſe, ſed in
„ causâ ſuâ, id eſt, peccato originali, quia ſi illi
„ vixiſſent, perſonalia peccata produxiſſent, qui-
„ bus *gehennam ignis incurrerent*. Undè Paulus ad
„ Rom. 3. ait: *Peccaverunt*: & oſtendit etiam de
„ perſonalibus, & graviſſimis peccatis admittens
„ jam factum, quod naturâ futurum erat. Et ut Be-
„ ata Dei para redempta dicitur, à Chriſto, quāvis
„ nulli culpæ etiā originali actu ſubjecta fuerit, ita
„ iſti dicuntur immunes à gehennâ ignis, quam vi-
„ ventes, & deſtituti gratiâ Dei per actualia pec-
„ cata meruiſſent „ Salmeronem ſectatus eſt Re-
queſenius in opuſc. 1. Theologic. de ſtatu parvulo-
rum ſect. 2. n. 58. & 66. clariſſime eam ſententiam
profeſſus. Alijs congerendis in hanc rem Autho-
ribus ſuperſedemus, tum quia Cenſor nullam au-
thoritatem, aut rationem adversùs hanc doctri-
nam adducit, tum quia ad depellendam novitatis
notam pro mille teſtibus ſtant Muſſus, & Salme-
ron; ſiquidem de primo teſtatur Vuadingus in ſyl-
labo Scriptorum Ordinis Minorum ex Michaele
ab Iſſelt „ Quòd doctrinam de juſtificatione in or-
„ dinem redegit, defendit, & determinavit in
„ Concilio Tridentino cum auditorum admirati-
„ one tantâ, ut Patres cæteri uno ore omnes dice-
„ rent, Spiritum Sanctum mirabili modo in eo fu-
„ iſſe operatum „ Proindè innumeris, & ampliſ-
ſimis elogiis ejus eximia pietas, & ſpectatiſſima
ſapientia à Cardinalibus, Epiſcopis, aliiſque Scri-
ptori-

ptoribus coævis locupletiſſime cumulata fuit. Item Alphonſus Salmeron S. Ignatij Loyolæ Socius Synodo Tridentinæ ſub Paulo III., Julio II., & III., ac Pio IV. Pontificius Theologus interfuit, ac poſtea undecim volumina in evangelia, & quinque in reliquam ſcripturam omnium eruditorum plauſu excepta conſcripſit. Mentem vero, & germanum ſenſum Concilij Tridentini potius ab utroque hoc Patre ejuſdem Synodi, quam à Cenſore haurire præſtat.

Verum adhuc enucleandus eſt textus ille Salmetonis, in quo inſinuat duplicem redemptionem liberativam, & præſervativam, & ex doctrinâ Eminentiſſimi Sfondrati in opuſc. de Innocentiâ vindicatâ §.4. nu. 2. emedullandus „ Sciendum igitur, inquit inibi Sfondratus, ſicut duplex eſt “ medicina, præſervativa, & curativa; iſta, quæ ma- “ lum tollit, poſtquam evenit; illa, quæ impedit, “ ne eveniat, duplicem eſſe redemptionem libera- “ tivam, & præſervativam. Redemptio præſerva- “ tiva non ſupponit peccatum, ſed debitum tan- “ tùm, aut potentiam peccandi, ſicut medicina “ præſervativa non ſuppenit actualẽ morbum, ſed “ tantùm periculum morbi. Hujus verò redem- “ ptionis præſervativæ, & in ſacris Literis, & in “ Patribus, & in Legumlatoribus, ac ipſo D. “ Thoma frequentiſſima eſt memoria. Nam Eccle- “ ſiaſtici 18. “ *Ante languorem adhibe medicinam.* Si “ adhiberi poteſt medicina ante morbum, cur non “ redemptio ante peccatum, & indulgentia, ante “ culpam? Imò quanto melior, & optatior eſt me- “ dicina, quæ morbum impedit, quam quæ expel- “ lit,

„ lit, ita tanto melior eſt redemptio, quæ pecca-
„ tum prævenit, quam quæ ſequitur. Sic pſal. 43.
„ dicitur: *Qui redemiſti David de gladio maligno*, hoc
„ eſt Goliathi, & tamen nunquam huic David ſuc-
„ cubuerat, imò vicerat, ſed periculum ſuccum-
„ bendi erat, niſi cuſtodiretur, recidiſſet, niſi tene-
„ retur, & hæc eſt optima redemptio, quæ caſum
„ avertit. Et S. Paul. ad Ephes. 5. *Redimentes tem-*
„ *pus. quia dies mali ſunt*; non quod tempus ſemel
„ amiſſum revocari poſſit, ſed quia poteſt caveri,
„ ne amittatur. Et pſal. 85. *Eruiſti animam me-*
„ *am ex inferno inferiori*, non quòd David eò ali-
„ quandò devenerit, ſed quòd veniſſet, ni De-
„ us prohiberet ... Ad ſenſum ſcripturæ loquun-
„ tur Patres S. Auguſtinus ſup. Genes. ad lit. *Ma-*
„ *jor gratia impenditur illi, cui conſervatur innocentia;*
„ *quàm cui remittitur culpa.* Et S. Bernardus ſerm.
„ 21. ſup. Cantica, *Angelos fuiſſe redemptos ſanguine*
„ *Chriſti, non à peccato, quod commiſerint, ſed ab eo,*
„ *quod poſſent committere.* Item S. Auguſtinus in
„ pſal. 85. *Liberavit te ab egritudine, non in qua eras,*
„ *ſed in quâ futurus eras.* Et lib. 1. Confeſſ. c. 1. *Gratiæ*
„ *tuæ deputo quæcunque non feci mala, & omnia mihi*
„ *dimiſſa fateor, quæ te duce non feci. Ideò amplius te*
„ *diligat, qui ſe videt peccatorum laqueis non implica-*
„ *ri* „ Et *in l. finali. C. ex quibus cauſis reſtit.* dicitur:
„ *Melius eſt intacta jura ſervari, quàm poſt cauſam vul-*
„ *neratam remedium quærere.* Ubi Gloſſa. *Melius*
„ *eſt*, inquit, *morbo occurrere, quàm præſentem re-*
„ *pellere.* & *l. 1. C. quando liceat unicuique: Meli-*
„ *us eſt in tempore occurrere, quàm poſt tempus vindica-*
„ *re.* S. Thom. in 4. ſentent. d. 43. q. 1. art. 4 ad 3.
opor-

„ *oportet* inquit, *ponere, quòd quilibet perſonaliter re-*
„ *demptione Chriſti indigeat, non ſolum ratione naturæ,*
„ *liberari autem à malo, vel à debito abſolvi non poteſt,*
„ *niſi qui debitum incurrit, vel in morbum incidit: undè*
„ *dimiſſio debitorum, vel liberatio à malo intelligi non po-*
„ *teſt, ſi aliquis ſine debito, vel immunis à malo naſca-*
„ *tur.* Vides hîc, S. Thomam admittere redem-
„ ptionem, quæ non à malo liberet, ſed tantùm
„ à debito malum incurrendi, quæ eſt ipſa redem-
„ ptio præſervativa. Hucuſque Eminentiſs. Sfondratus. Ut igitur aliquis redimi dicatur, ſufficit, illum contrahere debitum peccati; cum autem infantes abſque Baptiſmo prærmaturâ morte abrepti, incurrerint ex peccato originali debitum peccati actualis, quo multipliciter ſe contaminarent, ſi vitam protraherent in hoc ſtatu naturæ lapſæ, quemadmodum ex Salmerone, & aliis graviſſimis Doctoribus dictum eſt, idcirco præſervatio à peccatis actualibus eſt ingens Dei beneficium illis pueris ex meritis Chriſti obveniens, permiſſâ à Deo præproperâ morte, poſtquam parvuli nullâ peccatum committunt. Hæc autem, ne calumniæ pateant, ita dicta intelligantur, non ut parvuli illi dicantur redempti redemptione præſervativâ ab omni prorſus peccato originali, & actuali, quod ſtultiſſimum eſt; ſed ut præcisè oſtendatur, præſervationem à peccatis actualibus fuiſſe in illis pueris conſideratis in ſtatu reprobationis ingens Dei beneficium.

Ex his omnibus comperiet Cenſor, nullum hîc ab Eminen. Authore novum, & antea in Eccleſiâ Dei non auditum, fuiſſe traditum; Tridenti-

num autem ab ipſo Cenſore allatum ibi loquitur ſpecialiter de beneficio juſtificationis, ut videre eſt in ipſo illius tertii capitis capitulo, & in verbis immediatè pòſt ſequentibus.

NOTA

DEinde aſſeritur, beneficia illa, quæ pueris cum peccato originali decedentibus tribuuntur, gratiam ſufficientem, quæ adultis confertur, & quâ vitam æternam conſequi poſſunt, infinitis partibus antecellere, imo & ipſi gloriæ cœleſti certâ ratione præferri: quod quàm ſit abſurdum, & primis fidei Chriſtianæ principijs contrarium, per ſe patet. Quòd verò pueri Dei beneficio è medio tollantur priuſquam peccatis ſe obſtringant, id jam dudùm Epiſcopi Aphricani pro fide in Sardiniam relegati in epiſtolâ ſynodicâ adversùs Pelagianos rejecerunt his verbis, Non eſt dicẽdus aliquâ Dei bonitate futuræ impietati præreptus, qui abſque juſtificationis gratiâ mortuus impiorum conſortio eſt deputatus.

DISPVNCTIO.

TExtus epiſtolæ ab Epiſcopis Aphris conſcriptæ ad rem præſentem non facit; nam præter dicta in reſponſione ad quartam notam, Præſules illi tenebant, parvulos cum ſolo originali morientes utraque pœnâ damni, & ſenſus damnari, quam pœnam commitantur perpetui jactus odii, & blaſphemiæ in Deum per totam æternitatem, quòd

quòd longè alienum eſt à ſententiâ Sfondrati. Pariter, ut ipſemet Cenſor fatetur, hæc epiſtola ſynodica Præſulum Aphrorum conſcripta fuit adversùs Pelagianos : iſti autem, ut egregiè demonſtrat ex variis authoritatibus S. Auguſtini, & aliorum Patrum Eminentiſs., ac Sapientiſs., Cardinalis Noriſius in Vindiciis Auguſtinianis cap. 3. §. 5. parvulos abſque Baptiſmo mortuos ità Dei beneficio futuræ impietati præreptos affirmabant, ut iidem fruerentur extra regnum Dei vitâ æternâ, veluti ſecundâ quâdam felicitate, ſeù, ut loquitur S. Auguſtinus lib. 1. oper. imperf. cap. 123., in aliquo loco ſecundæ felicitatis, ſeù quaſi medio loco inter infernum, & regnum cælorum, à quo errore cum toto cælo diſtet doctrina Cardinalis Authoris, idcircò incaſsùm ejuſdem epiſtolæ ſynodicæ authoritas in ipſum contorquetur.

Prima vero cenſuræ pars altiori indagine digna eſt, & cum ea à Cenſore in ſequenti nota magno apparatu promoveatur, acquæſito fuco obducatur, ibidem accuratè expendetur, & non uno tantum modo diluetur. Cum autem in cauſa eorundem parvulorum mentionem faciat Notator de gratia ſufficienti, & ſubaudierim, à nonnullis nigro theta inuri, quod Sfondratus tradit pagina 48. ſcilicet, parvulis abſque Baptiſmo decedentibus nunquam Deum æternam vitam voluiſſe, & iſtos ad alium finem, claſſemque Providentiæ pertinere, exopto mihi à benigniſſimo Lectore ignoſci, ſi aliquantiſper à via digreſſus explicandum obiter ſuſcipiam dictum il-

lud Authoris, ratus me minime deflectere à conſilio in harum notarum diſpunctione præfixo, videlicet, expediendi etiam alias alicujus momenti difficultates, quas ab aliis Cenſoribus in eodem libro Cardinalis Sfondrati notatas comperiſſem. Quocirca ex ipsâ Authoris doctrinâ duplex ad eam propoſitionem explicatio ſuppetit. Altera ex eâdem paginâ citatâ 48. ubi elucet, eos pueros voluntate divinâ antecedente eſſe ordinatos ad regnum cœleſte, ſed ab hoc excluſos voluntate conſequente carentiam baptiſmatis (quâ voluntate nunquam Deus ipſis æternam vitam voluit) collocatoſque eſſe inter beatos, & ſimpliciter miſeros, ut loqui amat S. Bonaventura in diſpunctione notæ contra quartam propoſitionem laudatus, ibique, ut ipſe Scriptor fatetur pag. 164., eos innocentiam perſonalem, quæ ſcilicet, peccatis actualibus opponitur, illibatam conſervare, & in eum ſtatum bonorum naturalium, transferri, quem §. 1. ex Angelico Doctore deſcripſerat, & in hoc ſenſu illos infantes ad alium finem, claſſemque Providentiæ attinere rectè dici poteſt.

Altera reſponſio deſumitur ex eo, quod Author propendere videtur in ſententiam traditam à Didaco Ruiz, diſput. 49. de Prædeſtinat. ſect. 3. qui docet, voluntatem Dei antecedentem plenam, & quantum ex parte ſui eſt, efficacem (quâ vult ſalutem omnium adultorum, & eorum parvulorum, qui ſalvantur, quâque præſtat omnia, quæ requiruntur ex parte Dei, ut ſortiatur effectum, & ſolum deficit cooperatio voluntatis humanæ) non extendi ad plurimos parvulorum,

rum, quibus eſt impoſſibile baptiſma, pro quo Deus non rarò directa voluntate, atque providentiâ prædefinit impedimenta plurima; Undè ſect. 1. adducit Auguſtinum pluribus in locis tradentem, quibuſdam pueris eſſe impoſſibile applicare remedium ſalutis, & eam impoſſibilitatem non provenire ex demerito, vel culpâ parentum, ſed eſſe diſpoſitam ex divinâ Providentia juxta inſcrutabilia Dei judicia, quod etiam innuit Gonetus diſput. 5. de reprobatione art. 5. aſſerens pro eadem opinione graviſſimos Theologos, & anteà art 4. dixerat, eos parvulos ſpeciali divinæ providentiæ ſubjacere, & pro illis, quantùm ex parte Dei eſt, eſſe inſtitutum baptiſma, & per merita Chriſti quo ad ſufficientiam obtentum. Similiter Theophilus Raynaudus in opuſc. de vitæ, & mortis humanæ terminis punct. 15. n. 20. non improbat hanc opinionem, pro qua ſtare tradit Gregorium in 1. diſt. 46. quæſt. 2. Vaſquez 1. part. diſp. 96. c. 2. & Becanum 1. par. tract. 1. c. 15. quæſt. 8. quibus addimus Didacum Alarcon in Complutenſi Collegio Societat. Jeſu Theologiæ primarium Profeſſorem, & Regii Supremi Senatus S. Inquiſitionis Cenſorem, &c. tract. 4. de Prædeſtinat, diſp. 5. c. 9. n. 22. ubi concedit, quòd nec Chriſtus Dominus voluit illis parvulis ſalutem plena, & efficaci voluntate, ſed tantùm voluntate quadã ſimplici concedẽte, & præbente media generaliter ſufficientia; nam ipſe quidẽ mortuus eſt pro omnibus, quatenùs erat omnium una cauſa communis, pro qua miſſus eſt à Deo Redemptor, veramque omnium naturam in ſe ipſo ſuſcepit,

& pro omnibus ſe obtulit Patri (qui noluit ſuo juſto judicio omnibus per illum remedia ſufficientia præſtare) atque pro omnibus hominibus inſtituit Baptiſma ſecundùm ſe, nec aliud eſt remedium in evangelica lege pro expiando originali infantium, & nullo ex his modis Chriſtus fuit Redemptor dæmonum, pro quibus mortuus non eſt.

N O T A

Prius è medio tolluntur, quàm peccatis ſe obſtringant, at præſervantur, nè jacturam innocentiæ faciant, quibus ſatis apertè ſignificat author, ſe nullam peccati originalis maculam in pueris ante Baptiſmum agnoſcere, uti ſupra oſtendimus.

DISPUNCTIO.

EA Cenſoris verba calumnioſa ſunt, & meram impoſturam continent: quippè per eas voces *prius è medio tolluntur, quàm peccatis ſe obſtringant*, evidenter importantur peccata perſonalia, & actualia, quibus homines ſe obſtringere ſe dicuntur, cum ad uſum rationis perveniunt. Si enim infantes illi ſupponantur jam nati in peccato originali, non tolluntur de medio, priuſquàm peccato originali ſint obſtricti, proindè dici non poſſunt præſervari, ne jacturam innocentiæ naturalis, quam nunquam habuerunt, faciant, ſed ne amittant innocentiam perſonalem, quam in alterâ parte allatæ propoſitionis à Cenſore inſidiosè interpolatæ (ut vidi-

vidimus) Eminentiſs. Author explicat per carentiam peccatorum actualium, atque adeo clariſſimè ſupponit, non ſtare ſimul innocentiam naturalem cum peccato originali Parvulos illos Baptiſmate non adhuc expiatos pluribi, S. Auguſtinus innocentes vocat. Illos, inquit, lib. 1. contra Julia-
„ num cap. 6. Innocentes meritò nuncupamus ſe-
„ cundum id, quod ait Apoſtolus, nondùm natos
„ nihil egiſſe boni, ſive mali, Et lib. 1. de pecca-
„ torum merit. & remiſſ. cap. 35. Sine propriâ
„ voluntate nullum vitæ propriæ poteſt eſſe pec-
„ catum, nihil mali commiſerunt infantes, qui
„ propter hoc vocantur ab omnibus innocentes.
Item ſerm. 7. de verb. Apoſtoli. Eccè infantes in ſuis utique operibus innocentes ſunt, nihil ſe-
„ cum, niſi quod de primo homine traxerunt, &c.
„ S. Bernardus Abbas ſerm. 67. in Cantic. Flagitat
„ infans auxilium gratiæ, quia vim patitur à natu-
„ râ, clamat innocentia miſeri &c. S. Bernardinus Senenſis tom. 2. ſerm. 64. in Sabbatho in albis. In tertio loco ſuperiore ſtant animæ pue-
„ rorum non baptizatorum innocentium à pro-
„ prio peccato. Cardinalis Cajetanus in 2. D. Thom. quæſt. 106. art. 2. de illâ innocentiâ perſonali ait. Eam eſſe ſecundùm partem, ſcilicet à
„ peccato actuali tantùm, in quo ſenſu appellamus
„ Innocentes parvulos occiſos ab Herode in Chri-
„ ſti nativitate. Noviſſimè Contenſonus diſſert. 2. de pecc. originali ſcribit, S. Auguſtinum non parùm laboraſſe in conciliandâ divinâ juſtitiâ cum puerorum nullius adhuc peccati reorum innocentiâ.

NOTA

Longè aliter de his ſentiunt SS. Patres, Concilia, totaque Eccleſia, quæ per magnum illud inobedientiæ peccatum, quo Adamus ſe, totamque poſteritatem obſtrinxit, docet, pueros nondum per Baptiſmum renatos eſſe ſub poteſtate diaboli, atque ejus captivos, filios iræ, vaſa contumeliæ, idque apertè demonſtrant exorciſmi, & exſuflationes, quibus à primis uſque ſæculis in adminiſtrando Baptiſmi Sacramento utitur Sacerdos, quippè exſuflando in parvulum ait: Exi ſpiritus immunde, & da locum Spiritui Sancto; quòd etiam expreſſe definit Concilium Tridentinum ſeſſione 5. de peccato originali can. 7. declarans, Adamum per offenſam prævaricationis incurriſſe cum morte captivitatem ſub ejus poteſtate, qui mortis deindè habuit imperium, hoc eſt, Diaboli, quæ utiquè pœna ad omnes eos pertinet, qui ex carnali generatione ejuſdem culpæ participes fiunt.

DISPVNCTIO.

HÆc autem, quæ de poteſtate Diaboli in parvulos, de exorciſmis, & exſuflationibus à Miniſtro Baptiſmi adhiberi ſolitis objiciuntur, jamdiù exſuflavit Doctor Angelicus, ut videre eſt apud Carolum ab Aſſumptione in Funiculo triplici, funicul. 2. §. 11. num. 106. & 107. ubi ex D. Thoma tradit parvulos ſub poteſtate Dæmonis remanere, quamdiu manet macula peccati originalis,

& rea-

& reatus pœnæ ei proportionatæ, & tamen eos per exorciſmos liberari à poteſtate Diaboli quoad aliquid, quantùm ſcilicet, ad hoc, quòd non præſtent impedimentum Sacramento ſuſcipiendo, & ſi abſque Baptiſmo occumbant, eos remanere ſub poteſtate Diaboli, quantum ad maculam peccati originalis, & pœnæ damni ei proportionatæ, ſecundùm quod detinentur in loco, ubi ſunt tenebræ gloriæ, & gratiæ. Liberantur tamen per ordinem Divinæ juſtitiæ à pœnâ ſenſus omnique animi triſtitiâ. De quo ordine juſtitiæ ita ſcribit S. Doctor quæſt. 5. de malo art. 2. ad 5. *In ſtatu futura vita ignis, & alia hujuſmodi activa* (inter quæ etiam Diabolus quamvis liberè agens ob eandem rationem comprehenditur) *non agunt in animas, aut in corpora hominum ſecundùm neceſſitatem naturæ.* Et in 2. diſt. 23. quæſt. 23. art. 1. ad 3. dicit, „Virtute naturæ agentis, ſed magis ſecundùm ordinem Divinæ juſtitiæ, quia ille ſtatus eſt recipiendi pro meritis. Unde cum divina juſtitia non exigat, quòd pueris, qui cum ſolo originali peccato decedunt, pœnâ ſenſus debeatur, nihil ab hujuſmodi activis tales patientur. Quòd ſi illorum infantium pœna eſt omnium mitiſſima, omniumque leviſſima, ut pro certo, & indubitato habuit S. Auguſtinus, illi pueri non poſſunt vexari, & affligi à Diabolo in æternùm ſine ſpe liberationis, cùm hoc non poſſit non eſſe pœna graviſſima.

PROPOSITIO SEPTIMA.

Infantes Baptiſmo non tincti ad aliquid, quod ipsâ vitâ æternâ melius ſit, deſtinantur. pag. 14. lin. 22.

PROPOSITIO OCTAVA.

Licet Deus parvulos ſinè Baptiſmo decedentes ad cæleſtem gloriam non admiſerit, alio tamen, multoq; majori beneficio affecit, quod illi ipſi longè cælo prætuliſſent, & nos quoque, ſi electio daretur, multò majoris pretij, quàm Cælum duceremus .... Quid ergò conqueri de Deo poſſunt, aut quid ipſis male fecit, ſi non quidem Cælo, ſed alio beneficio donavit, quod multò præſtantius cælo eſt, quodque, & ipſi, & omnes ſapientes, ſi poteſtas eligendi daretur, longè Cælo præferrent? pag. 120. lin. 10.

N O T A.

Nova, & inaudita, & communi Chriſtianorum ſenſui repugnans aſſertio, ſuper omnia Dei bona, „ *conſtituitur, inquit S. Hilarius comment. in Math. cap.* „ *26. qui in Dei gloria collocatur, quâ nihil ſit ultrà, quod melius ſit. Certè ſtatui beatorum injurium, ac piarum aurium offenſivum videtur aliquid comminiſci, quod cuiuſcunque compenſationis prætextu æterna vita, cæleſti gloria præferatur; Quæ enim, inquit Auguſtinus* „ *circa parvulos, qui poſt graviſſimos cruciatus ſine Sa-*„ *cramento Chriſtianæ pietatis expirant, compenſatio cogi-*

„ *cogitanda eſt, quibus inſuper & damnatio præparata*
„ *eſt? epiſt.* 28.

DISPUNCTIO.

QUi in referendis Scriptorum dictis aliqua alicubi vident, nec conſiderant, quæ aliis in locis explicatius pro veritate traduntur, merito ab Anaſtaſio Sinaita lib. inſcripto *Via Dux* cap. 13. vocantur monoculi; Quidni utroque oculo captus dicendus erit Cenſor, qui eodem in loco Authoris unum rotundis Characteribus expreſſum non vidit? In prima ex propoſitionibus hic delatis, ſublata eſt de medio hæc parentheſis (*ut poſteà dicemus*) qua ſcriptor aperte appellat alia loca tanquam declarativa doctrinæ, quam ibi tantum innuit. In diſpunctione notæ proximè ſuperioris accepimus, S. Chryſoſtomum in ſenſu à Cardinali Sfondrato, in locis citatis intento, & à Cenſore execrato ceu novo, & inaudito, ac communi Chriſtianorum ſenſui contrario explicantem homil. 16. in cap. 9 epiſt. ad Rom. verba hæc Apoſtoli *Optabam ego ipſe anathema eſſe à Christo pro fratribus meis*: Horum verborum expoſitionem à Chryſoſtomo traditam
„ nonnullis diſplicuiſſe inſinuat S. Pater: Nec me
„ ſanè fugit, inquit, quæ à me dicuntur ea vobis &
„ nova, & incredibilia videri. Veruntamen niſi ob-
„ turbaveritis, ea ſtatim enitar aperta reddere, nec
„ enim ſimpliciter dixit, quæ dixit, ſed quoniam o-
„ mnes dicebant, Deumque incuſabant. Pariformiter contra ſententiam Cardinalis Sfondrati exclamat Cenſor: Nova, & inaudita, & com-
„ muni Chriſtianorum ſenſui repugnans aſſertio

Si

Si dicta hæc, (Apoſtolo advocationem hac ratio-
„ ne commodavit Chryſoſtomus) Tanquam in-
„ firmiora te conturbant, rem conſidera, non ſo-
„ lum quòd ſeparatum ſe eſſe vellet, ſed & cau-
„ ſam, propter quam vellet, ac tum demùm, qua-
„ ſi ea, quæ oculis cernuntur, videbis illius ma-
„ gnitudinem dilectionis ... nam niſi cauſam exa-
„ minaverimus, & Heliam homicidam dicemus,
„ & Abraham non homicidam ſolùm, ſed filij per-
„ cuſſorem. Itemque & Phineos, & Petrum cæ-
„ dis accuſabimus, nec de ipſis ſolùm Sanctis,
„ ſed & de ipſo rerum univerſarum Deo, quiſquis
„ regulam hanc minimè obſervaverit, multa ab-
„ ſurda ſuſpicabitur, ut nè igitur hoc accidat, hi-
„ ſce in omnibus, & cauſam, & conſilium, & oc-
„ caſionem, & omnia, factorum defenſione à no-
„ bis ſuſceptâ, in unum componentes, ita demum
„ res ipſas examinemus, Quod & nunc de beatâ
„ hac animâ faciendum nobis eſt.

Æquiſſimo Chryſoſtomi documento obtempe-
rans loca ab Eminen. Authore in prima propoſi-
tione indicata, quæ tria ſunt integrè, & fideliter
hìc deſcribam, ut clariſſimè eluceat mens Scripto-
ris, cui Cenſor per ſummum nefas inepta pror-
sùs, & ridicula imponit. Primus locus extat in pag.
„ 48., Parvulos quod attinet, qui ſine Baptiſmo
„ decedunt, cæleſti quidem regno, quippè paternæ
„ culpæ reos, nec expiatos excluſit, non excluſit,
„ tamẽ naturalibus bonis, & à peccato præſervavit,
„ æternoque ſupplicio, quo ſi adoleſcerent, puni-
„ endi erant, quæ tamen magna portio amoris, &
„ gratiæ eſt, cum ſola præſervatio à peccato pluris
valeat

valeat, majoriſque pretii ſit, quam regnum
„ ipſum cæleſte, quo, ſi ipſisoptio dare tur,
„ carere vellent, quam peccato involvi. Non ergo
„ neglecti dici poſſunt, qui tanto bono donati ſunt,
tantoque malo liberati.

Alter locus jacet in pag. 120. & adducitur à Cenſore cum lacunâ in medio, quæ ſuis verbis replenda eſt. „ Id verò, inquit, beneficium fuit, quod fa-
„ to præmaturo abreptos innocentiæ ſuæ perſona-
„ lis ſecuros reddidit, & quàmplurimis peccatis
„ tum venialibus, tum mortalibus, ac præſentiſſi-
„ mis, infinitiſque peccandi periculis ſubduxit,
„ quibus procedentibus annis certiſſimè implican-
„ di erant, addicendique perpetuis gehennæ incen-
„ diis juxta illud Sapientiæ 4. *Raptus eſt ne malitiâ*
„ *mutaret intellectum ejus*, quod præſertim de filijs in-
„ fidelium veriſſimum eſt. Hoc verò innocentiæ
„ perſonalis donum, & immunitatis à peccato tan-
„ tum eſt, ut ipſi parvuli milliès cælo carere ma-
„ lint, quàm vel uno peccato involvi, nulluſque
„ Chriſtianorum eſt, cujus non idem votum eſſe
„ debeat. Iſta verba quantâ vafritie, & quam inſidioſo artificio de medio ſublata fuerint, inferius apparebit. Hac etiam de causâ omitti non debent ultima hæc verba, Quod ſi Deus id egit, quod &
„ ipſi, & nemo alius non optaret, ergo nulla de-
„ lendi, nulla conquerendi, ſed magna laudandi,
„ grateſque agendi cauſa eſt.

Poſtremus locus deſcribitur in pag. 164. Certum
„ eſt, ait, etiam in illos parvulos maximam Dei
„ miſericordiam elucere, quamvis enim Dei viſio-
„ ne æternaq; gloria priventur, at præſervantur ne

pec-

„ peccent, hoc eſt, nè Deum ipſi offendant, nè ja-
„ cturam innocentiæ faciant, nè perpetuis ignibus
„ crucientur, quæ omnia, & maxima beneficia eſ-
„ ſe, & cæleſti gloriæ *certá ratione* præferri, & con-
„ ſequenter ad Chriſti merita, & Redemptionem
pertinere jam ſupra oſtendimus. Et infra hæc à ſe ſcripta teſtatur Eminentiſs. Author ad confutandum Calvinum, & Janſenium, hominis arbitrium, Deique bonitatem impugnantes. Hæc tria dicta ad invicem ſunt relata, & per modum unius, ac ut indivulsè connexa hìc aſſumenda ſunt, cùm ad genuinum, & obvium, & literalem eorum intellectum, tùm ad indagandum ſenſum, mentemque Authoris.

Excepimus ſuprà à Chryſoſtomo, Apoſtolum laudata verba protuliſſe, *quia omnes dicebant, & Deum incuſabant &c.* Unde à ſe ipſo petit S. Doctor cauſam illius expreſſionis Paulinæ : *Quænam ergo cauſa?* tum ſibimet reſpondit : *Ipſe amatus Ieſus.* Ita mens exploratiſſima Cardin. Sfondrati in allegatis propoſitionibus patet ex ipſo hujus libri themate, quo demonſtrare nititur contra Calvinum, & Janſenium eximiam, ac effuſam Dei bonitatem erga omne hominum genus, ſinguloſque hominum ſtatus, & cum parvulorum abſque Baptiſmo defunctorum ſtatus, & ſit maximè numeroſus, declarare ſtudet Scriptor in allegatis locis, quòd ipſis infantibus nulla, ut idem met Author loquitur, dolendi, nulla conquerendi, ſed magna laudandi, grateſque Deo agendi cauſa ſit, atque quòd in eos magna Dei miſericordia eluceat. Hùc tota collimat iis in locis Scriptoris doctrina.

Hoſtem

Hoſtem in ipſomet notæ limine ſibi fingit Cenſor, perindè ac ſi Cardinalis Sfondratus de Beatorum gloriâ ſtulta ferè, & ridicula ſenſerit. Sed audiamus Authorem ita ſublimiter de cæleſtis beatitudinis præſtantiâ elocutum, Tanta eſt gloria, inquit, pag. 54. tantumque gaudium vel unius Beati, ut id longè omnium damnatorum mala, & dolores ſuperet, ſicquè vel unius animæ ſalutem, dignam Chriſti ſanguine, ac precibus mercedem fuiſſe. Nam quòd damnati doleant, & crucientur, id totum ab igne, cauſiſque creatis eſt, quæ illos torquent. Quod verò Beati gaudeant, & felices ſint, id totum à Deo immediatè, clarèque viſo procedit. Illa ergo inter damnatorum pœnas, & gaudia Beatorum, quæ inter Deum, & creaturas proportio eſt. Deindè quòd damnati puniantur, opus eſt juſtitiæ, quòd Beati gaudiis exundent, opus amoris, & miſericordiæ; at verò quis neſcit, Deum validiùs amando, & miſerendo, quàm vindicando, & puniendo agere, cum hoc invitus, illud ſpontè, & ideò impenſiùs agat? In pœnis damnatorum ſemper miſericordia juſtitiæ miſcetur, ejuſque brachium avertit, nè toto impetu, quantumque damnati merentur. in miſeros ruat. At in Beatis nihil miſericordiam, nihil torrentem voluptatis moratur, quo minùs toto alveo, plenoque fluat, Denique ſola juſtitia eſt, quæ damnatos perſequitur; at in Beatorum delitias, & juſtitia, & miſericordia conſpirant, certantque; quæ magis felices eos reddat, tantò ergo perfectius. & excellentius opus, quantò pluribus, & melioribus cauſis, ſicut & major lacus, in quem plures

amnes

„ amnes volvuntur. Et hæc cauſa Auguſtino fuit,
„ ut diceret, omnes in damnatis gemitus, pænaſque
„ ceſſaturas, ſi vel momento Deum videre poſſent,
„ ſicque vel una Paradiſi ſtilla in eos ignes ceden-
„ te. Quid ergò erit æternitas, ſi tantum eſt mo-
„ mentum? Quid erit mare, ſi tanta eſt gutta?
„ Verba Auguſtini ſunt, tanta eſt dulcedo futuræ
„ gloriæ, ut ſi una gutta in infernum deflueret, to-
„ tam damnatorum amaritudinem dulcoraret.
Quid præclarius, quid eloquentius in cæleſtis glo-
riæ commendationem pronuntiari poterat? Quam
igitur compenſationem pro cæleſti gloria ab Au-
thore traditam ſomniat Cenſor? Quid pro recom-
penſatione illorum parvulorum abſque Baptiſmo
decedentium ſcripſerit S. Bonaventura, jam ſuprà
ex ejuſdem verbis didicimus. Author autem quo-
ad eorum parvulorum bona naturalia in alia vita
non alia utique admiſit, ut toties diximus ex pag.
164. quàm quæ illis attribuit Doctor Angelicus.

Exhibita elegantiſſima ſententia Sfondrati de
excellentia Beatitudinis à Beatis in patria poſſeſſæ,
producendum eſt ejuſdem teſtimonium de gravita-
te pœnæ damni infantibus abſque Baptiſmo defun-
ctis ob ſolum peccatum originale à Deo inflictæ,
Maxima, inquit pag. 39. cum S. Auguſtino de il-
lis parvulis, Creaturæ rationalis pœna eſt, ſi exilio
„ mulctetur, nec verò exilium, aut majus eſt,
„ quàm quòd perpetuum, aut pejus, quàm quo
„ cælum amittitur, tantò enim infelicius exilium,
„ quantò felicior patria, ſicut tantò gravius ma-
„ lum, quantò majus eſt bonum, quo privat, ...
„ & hæc privatio patriæ eſt acerbiſſimum exilium,
& paulo

„ & paulò poſt ſubdit, quod iidem infantes *dam-* „ *nentur, cum cælo excluduntur.* Hic humaniſſimum Lectorem etiam atque etiam obteſtor, ut geminum hoc effatum Sfondrati de cæleſtis gloriæ præſtantiâ, & de miſeriâ pœnæ æternæ damni ab illis infantibus perpeſſæ, intentâ mentis ſuæ acie aſſiduus, dum hac de re agitur, perpendat, ex hinc enim deprehendet aditum penitùs præcluſum cavillis Cenſoralibus, qui innocentiſſimam, & integerrimam Cardinalis Authoris doctrinam erudititiſſimâ pietate enucleatam inſidiosè exagitat, & calumnioſiſſimè inſectatur, ſicque pueriliter effertur, & inſultat, ac velut partâ victoriâ *ἐπινίκιον* cantat.

N O T A.

Juxta hanc doctrinam omnes Chriſtiani ſtatum parvulorum cum ſolo originali decedentium, juſtitia per fidem ſibi collata, imò, & Sancti in Cœlo regnantes, qui in ætate adultâ mortui ſunt, cæleſti, quâ gaudent, gloriæ præferre deberent, quia neutri ſine peccato actuali vitam hanc tranſigere potuerunt.

D I S P U N C T I O.

Alieniſſima à mente, & ſcriptis ſapientiſſimi Cardinalis ea ludibria, & inſulſiſſimæ fatuitates à Cenſore obtruſæ, quæ in ſtolidiſſimum Margiten cadere poſſent. Quapropter innoxia ac piiſſima Sfondrati effata ſecernenda ſunt à dicteriis, & impoſturis Cenſoris, qui quot verba, tot inepti-

as, quot voces, tot calumnias ingeminat. Inprimis cæleſtis gloria modò non ſumitur pro beatitudine, vel objectiva, quæ à Theologis definitur cum Boetio 3. de conſolat. proſa 2. *Status omnium bonorum aggregatione perfectus*, & cum D. Auguſtino 5. de civit. c. 1. *Rerum optandarum cumulata plenitudo*, vel potiùs formali ſumpta integraliter pro ſtatu beatitudinis continente quidquid ſpectat ad beatitudinis perfectionem, & complementum: ſic enim cæleſtis gloria procul dubio involvit perfectiſſimo, ac excellentiſſimo modo præſervationem à quacunque culpâ, & pœnâ, atque adeò ne idem componatur cum ſe ipſo, non debet inſtitui comparatio præſervationis ab omni peccato actuali, & pœnâ cum cæleſti gloriâ ſumptâ abſolutè, & quocunque modo, ſed accepta prout abſtrahit ab impotentia peccandi, & carentia peccati, ac pœnæ. Deinde aliud eſt, mortem parvulorum ſine Baptiſmo, ſeu negationem Baptiſmatis ducendam eſſe pro ingenti beneficio, ac gratia, quod falſiſſimum, & inſulſiſſimum eſt, cum Baptiſma à S. Gregorio Nazianzeno orat. 40. verè appelletur, *Omnium Dei beneficiorum præclariſſimum, & præſtantiſſimum*, aliud præproperam mortẽ illorum puerorum abſque Baptiſmo, quatenus eſt præſervativa à culpa actuali, & pœna æterna ignis ab iiſdem infantibus ſi adoleſcerent, incurrenda, eſſe magnum Dei beneficium, quod verum, & pium eſt. Præterea neque fit computatio inter illos infantes ſine Baptiſmo decedentes, & parvulos ſtatim poſt Baptiſmum nullo peccato actuali inquinatos ad cælum evolantes, aut inter iſtorum ſortem, &

ſtatum

tum illorum. Quis enim ſui compos unquam effutiet, carentia gloriæ, & cæleſtis patriæ exilium eſſe reputandum majus bonum ipſâ gloriæ poſſeſſione, & cæleſtis patriæ manſione? cum ipſe Sfondratus eam parvulorum excluſionem à regno vocet pag. 40. *damnationem, pœnam, & exilium.*

Tota igitur magnitudo, & excellentia illius beneficii præſervationis à peccato actuali, & gehenna ignis in eis parvulis eſt in ordine ad viſionem beatam præcisè, abſtrahendo ab aliis perfectionibus ſtatus beatitudinis, & præeminentia illius beneficii in eis parvulis præ viſione beata ab Authore aſſeritur tantũ cum modificatione, ſeu ut ipſe ait, *Certâ ratione*, & hunc aliquem modum idem contrahit ad optionem, ſeu electionem, ſi hæc daretur inter illa duo. En verba Scriptoris in relatis locis conſtantiſſima: Regno cæleſti, ſi ipſis parvulis optio dare-
„ tur, carere vellent, quã peccato involvi: ipſi par-
„ vuli millies cælo carere malunt, quàm vel uno
„ peccato involvi, nulluſq; Chriſtianorum eſt, cu-
„ jus non idem votum eſſe debeat. Illi infantes
„ ipſum longè cælo prætuliſſent, & nos quoq; ſi ele-
„ ctio daretur, multò majoris pretii quã cælum du-
„ ceremus. Hoc beneficium præſervationis à pec-
„ cato, & ipſi infantes, & omnes ſapientes, ſi pote-
„ ſtas eligendi daretur, longè cælo præferrent.

Hæc verba in paucis verſibus tam frequenter repetita, & tam clarè, ac conſtanter aſſeverata, & inculcata ad oculum demonſtrant germanum ſenſum illarum propoſitionum, & genuinam mentem Authoris, qui totam illam præcellentiam, & majorem appretiationem beneficij illorum parvulo-

rum præ gloria cæleſti reducit dumtaxat ad illam electionem, & optionem inter ea duo. Iſtud autem ex ipſis verbis Scriptoris eſt adeò eliquatum, & in bono lumine collocatum, ut ſi altè menti infigatur (quòd planè in re præſenti ob oculos ſemper habendum eſt) omnia penitus profligabuntur dicteria, & machinamenta Cenſoris; qui velit, nolit, ſtare debet propoſitionibus illis, prout à Scriptore aſſeruntur, neque ad conflandam ei invidiam in re certiſſimâ, & exploratiſſimâ unquam licebit ipſi, pro libito comparationem illam confingere, ſaniſſimaſque Scriptoris locutiones in ſenſum adverſum, & ab ejus mente longè alienum detorquere, quandòquidem, ut præclare advertit Nazianzenus epiſtola 2. ad Cledonium. Eædem voces, ſi rectè intelligantur, „cum pietate conjunctæ ſunt, ſi perperam expo„nantur, impietate non carent.

Saluberrima, atque piiſſima Cardinalis Sfondrati doctrina à caligine, & tenebris à Cenſore offuſis expurgata, & ſuæ puritati reſtituta graviſſimis modo authoritatibus, & momentoſis rationibus eſt communienda. Celebris, & pervagata eſt in omni ſcholâ Theologicâ ſententia à Præceptore Angelico tradita 1. parte quæſtione 48. articulo 6. & quæſtione 1. de malo, articulo 5. nempè, majus eſſe malum culpæ, quàm malum pœnæ æternæ damni, ſeù carentiam viſionis beatæ; nam culpa magis opponitur ſummo bono ſecundùm ſe, cum ſit offenſa, & contemptus divinæ bonitatis ſecundùm ſe, quàm pœnâ, ſeu privatio beatitudinis, quæ opponitur Deo, non ſecun-

cundum ſe, ſed prout participabili à creaturâ participatione creatâ: Hanc enim DEUS vult, & intendit, ex ſppoſitione peccati; illam verò DEUS non poteſt velle, nec intendere, ſed ſolùm permittere. Deindè culpa conſtituit hominem malum, & pœnâ dignum, pœna non conſtituit hominem malum, quia ut ait ſanctus Dionyſius capite 4. de divinis nominibus, *non eſt malum puniri, ſed fieri pœnâ dignum*: idcirco per charitatem debemus peccatum odiſſe propter ejus malitiam, ut efficaciter velimus nunquam peccare, & ut ſimus parati omnia mala peccatum non includentia ſubire, nè peccemus, atque adeò peccatum non eſt elegibile pro ullo bono conſequendo etiam majori, quàm ſit malitia peccati, & habet de eſſentiâ ſuâ, quòd ſit inelegibile honeſtè in quocunque caſu. Præterea culpa comparata ad hominem committentem eſt illi majus malum, quàm non eſſe, & quàm carere omnibus bonis naturæ, gratiæ, & gloriæ, & ideò ille debet potius tolerare quodcumque malum non involvens peccatum, quam admittere culpam, ut ait Ruiz. diſputatione 16. de prædeſtinatione ſectione 9. numero 7. qui diſputatione 17. ſectione 2. numero 6. dilucidè tradit, quòd Divus Pe-
„ trus ſciens, ſe peccaturum eſſe mortaliter, ſi
„ exiſtimaret unum de duobus eſſe neceſſariò eli-
„ gendum, videlicet, aut in æternum annihila-
„ ri, aut peccaturum mortaliter, deberet elige-
„ re in æternum annihilari, & renunciare ſuæ præ-
„ deſtinationi potius, quàm eligere peccatum mortale.

Ulterius laudatus Theologus num. 9. ſcribit; reprobo melius, aut certè minus malum fore, „ nunquam creari, & nunquam exiſtere, quàm „ peccare, & damnari; hanc ſententiam, inquit, „ ex verbis Chriſti Domini Matth. 26. & Marci „ 14. *Melius erat ei, ſi natus non fuiſſet homo ille*; colligunt Cyrillus Alexandrinus libro 1. in Genes. „ Gregorius Nyſſenus oratione de infant. qui præ- „ maturè abripiuntur, & oratione Catecht. capi- „ te 7. & 8. Theophilact. Marci 14. Hieronymus „ Matth. 26. Bernardus ſermone 35. in Cantic. „ Gloſſ. & Lyra. Matth. 26. ſanctus Thomas in „ Catenâ Marci 14. cui ſententiæ conſonare ſcri- „ bit doctrinam ſcholaſticorum omnium aſſeren- „ tium, mortale peccatum eſſe malum maximum „ omnium malorum, proptereàque rationi con- „ ſentaneum eſſe, ut optione datâ, potius elige- „ retur annihilatio, quàm peccare. Poſitâ hac doctrinâ Patrum & ſcholaſticorum omnium quæro à Cenſore, quòd ſi ipſi daretur optio: (præſcindendo à quacunque hypotheſi impoſſibili, cum in hac propoſitione nulla repugnantia reluceat) an mallet non conſequi beatitudinem abſque ullo peccato, quàm eam obtinere poſt patrata peccata mortalia, quàmvis deindè per pœnitentiam deterſa? Profectò ſi ipſe per rectam rationem, & communem Patrum, & ſcholaſticorum omnium ſententiam operari velit, deberet potius eligere carentiam beatitudinis abſq; ullo peccato, quam aſſecutionem beatitudinis, ſeu beatitudinem non poſſidendam, niſi poſt commiſſa peccata lethalia quàmvis per pœnitentiam expiata.

Præterea

Præterea ſanctus Auguſtinus libro 5. in Julianum capite 8. ut refert Eminentiſſimus Author pagina 115. inquit de infantibus abſque Baptiſmo mortuis, *non audeo dicere, quod eis, ut nulli eſſent, quàm ut ibi eſſent, potiùs expediret*, ſeù ut paulò ſuprà dixit, *ut eis, non naſci, potiùs expediret*. Hinc Salmeron indicans eundem locum Auguſtini habet diſputatione 48. in cap. 5. epiſtolæ ad Romanos; quod: Tales pueri non appetunt, non eſſe,
„ imò illi malunt ſic eſſe, quàm non eſſe: Similiter Cornelius à Lapide in Eccleſiaſtem capite 4. aſſignans diſcrimen inter adultos peccantes, & pueros exiſtentes cum originali: Melius eſt, in-
„ quit, non eſſe, quàm damnari, & cruciari in
„ inferno, & ideò communis damnatorum in die
„ Judicii vox eſt, & lamentatio, ut dicant mon-
„ tibus, cadite ſuper nos, Apoc. 6. & docet di-
„ ſertè Chriſtus loquens de Judâ traditore, id
„ eſt, melius, & utilius illi eſſet, ſi natus non fu-
„ iſſet &c. Animæ verò puerorum, qui mortui
„ ſunt in peccato originali, deguntque in limbo,
„ malunt eſſe, quam non eſſe; quia peccatum
„ non eſt actus illorum proprius, non ex actu
„ proprio, ſed alieno Adami Protoplaſti contra-
„ ctum: Citatque ſanctum Thomam 1. 2 quæſtione 83. articulo 1. ut etiam ſentit Requeſenius opuſculo de ſtatu parvulorum ſectione prima numero decimo ſeptimo. Quòcircà ſi ſecundùm rectam rationem, & ordinem charitatis deberet, datâ opinione, potius eligi, non ſolùm carere æternâ beatitudine, ſed etiam in æternum annihilari, quàm vel unum lethale pecca-

tum committere. Optimè intulit Sfondratus, quòd reſpectu infantium cum ſolo originali morientium præſervatio à peccato actuali eſt tale beneficium, quod & illi infantes, & quilibet alii, datâ electione, deberent, ſecundùm rectam rationem, & ordinem charitatis longè præferre cælo, ipſumque multo majoris pretii facere, quam ipſam cæleſtem gloriam.

Itaque Eminentiſſimus Author in notatis à Cenſore locis manifeſtam comparationem inſtituit inter malum culpæ, & malum pœnæ in ordine ad optionem, ſeu electionem inter utrumlibet, & quia peccatum, ſeù Dei offenſa eſt malum longè majus, quàm qualibet pœna, vel ipſa privatio gratiæ, & gloriæ, & ex duobus malis inevitabilibus debet eligi minus præ majore, idcircò ex hinc legitimè infert Sfondratus, eſſe longè æſtimabilius præſervari à peccato, quàm beatâ Dei viſione frui, cum æſtimabilius planè ſit præſervari à majori malo, quàm à minori, & per conſequens majoris pretii ſit præſervari à peccato, quàm præſervari à privatione gratiæ, & gloriæ, quòd beneficium illis parvulis obvenire ſcribit Author ſecutâ præproperâ morte, poſtquam jam ipſi immunes ſunt à novo malo culpæ, & à pœnâ ſenſus. Quocircà Sfondratus ſibimetipſi conſentaneus in opuſculo de Innocentiâ vindicatâ §. 2. numero 3. hanc veritatem concinnè aſtruxit his verbis: Præſtat vel totâ æternitate exulem eſſe cæ„lo, & infelicem, quàm uno momento peccato„rem. Affinia ſunt iſta his vocibus, quas beata

Catha-

Catharina Genuenſis à Contenſono diſputatione 6. de probabilitatis commento capite 2. ſpeculatione 3. meritò appellata amoris Dei igne decoro perfuſa proferre ſolebat, ut in ejus vita capite 39. refertur, nempè, Si homini ſuppeterent vires „ æſtimandæ gloriæ Beatiſſimæ Virginis Mariæ, „ & eam haberet in voluntate, & cum effectu ex „ divinâ ordinatione (quemadmodùm illam ha„ bet Deipara) & deinde ei propoſitum eſſet:cum „ hac gloria debes in te videre unicam imperfe„ ctionis ſcintillam contrà ordinationem omnipo„ tentis Dei, pro comperto habeo, quòd illa re„ ſponderet videns tamen eam dulcem veritatem: „ nolo hanc gloriam cum hac ſocietate, & potius „ detrudar in infernum. Conſentit venerabilis Pater Alexander à ſancto Franciſco Carmelita Excalceatus probitate, & doctrina opinatiſſimus in Manuali pauperum redolente cæleſtem pietatem, & effundente unguentum illud, quo mortalium mentes ad cæleſtes delitias ſingulari quadàm ſuavitate perunguntur. Eſt tam grande malum, inquit „ theſauro 28. quantumvis minimum peccatum, „ ut quodcunque bonum quantumvis maximum „ inde ſequi poſſit, committi nullo modo debe„ at, ita ut etiam ſi poſſet quis levis prolatione „ mendacij univerſum mundum lucrari, non dico „ ſibi, ſed Deo, & omnes ſimul animas damna„ torum ex inferno liberare, nihilominùs abſti„ nere potius deberet ab illo mendacio cum tanti „ boni jactura, quam illud proferre, etiam ſi tam „ inæſtimabile lucrum inde conſequeretur. Mi„ nimum enim peccatum majus affert animæ

„ peccanti detrimentum quàm quodlibet aliud
„ maximum malum.... Sed etiam ſi poſſibile fiat
„ ut in bonum ipſius etiam animæ peccantis peccatum convertatur, & cooperetur, nullo modo faciendum eſt malum, ut veniat bonum.

Unde Suarez tom. 4. de pœnit. diſp. 3. ſect. 9. fundatiſſimè docet, quod licèt de facto, & ſecundùm legem ordinariam, ac connaturalem rebus ipſis nunquam poſſit occurrere occaſio neceſſariò eligendi inter culpam, & æternam pænam, & in ordine ad abſolutam electioné nunquam poſſit malum æternæ pœnæ eligi propter vitandum malum culpæ, quia ſaltem ſecundùm legem ordinariam nunquam poteſt eſſe medium accomodatum ad illum finem, & comparatio illa conſulenda non ſit præſertim hominibus infirmioribus, & fragilibus, nihilominùs in ordine ad ſimplicem, ſeu conditionatum affectum in homine perfecto poteſt eſſe utilis ad põderandam gravitatem culpæ, & explicandum affectum odij circa illam, & hujuſmodi conditionales affectus ſunt frequentes apud Sanctos Viros, & ab inſignioribus Theologis impensè commendatur hoc pronunciatum ſancti Anſelmi lib. de ſimili. cap. 190. Si hinc pec-
„ cati pudorem, & illinc cernerem inferni hor-
„ rorem, & uni eorum haberem immergi, poti-
„ ùs me in gehennam immergerem, quàm pecca-
„ tum in me immitterem: mallem enim à pec-
„ cato purus infernum intrare, quàm peccati ſor-
„ de pollutus cælorum regna tenere.

Hoc indicium, ut adnotat Bernardinus Roſignolus, ſpectatæ innocentiæ, & charitatis vir lib. 1.
de

de actionibus virtutis cap. 17. Eſt maximè proprium timoris caſti, cujus eſt maximè proprium
„ peccatum expellere eà ratione maximè, quod
„ non ſolum animum inducit in propoſitum ac firmam voluntatem illud cavendi, ſed ſuâ ſollicitudine ac ſtimulis efficit etiam, ut caveat, quamvis id non ſit in uſum deducendum niſi ab iis,
„ qui jam didicerint in acie fortiter ſtare adversùs
„ propriam animi imbecillitatem. Deſcriptis S. Anſelmi verbis ſubjungit Gaſpar Tauſchius ſacræ Scripturæ interpres, & Academiæ Olomucenſis Cancellarius in fontibus Salvatoris p. 1. §.
„ 9. O quantò melius feciſſem, ſi priuſquam peccaſſem, in gehennam potiùs ſine peccato cum
„ Anſelmo inſilire voluiſſem. Certè multò optabilius, & omni ſtudio præferendum eſt, omnes
„ tolerare cruciatus, & pœnarum mala omnia,
„ quæ ſunt, erunt, fuerunt, eſſeque poſſunt,
„ quàm unicum committere peccatum. Hoc enim
„ ſempiternum, & optimum offendit Numen, illa
„ me pulicem unum, & canem mortuum, hiſque longè viliorem, quippè ad nihil aliud magis,
„ quàm ad peccandum aptum, pronumque affligunt. Et cui unquam in mentem venit dubitare,
„ abjiciendus nè in ignem pulex ſit potius, quàm
„ ut moleſtiâ aliquâ Rex afficiatur, ne dicam, tormentis excrucietur, eneceturque, ut peccato meo
„ excruciatus, enectuſque es Chriſte Rex meus,
„ & Deus meus, & morte, ac tormentis triſtiùs,
„ diriuſque afflictus? Et paulò infra oſtendit, quod cum fugimus peccatum, gaudium Dei, ex Joannis 15. eſt in nobis, & Deo accidit quædam oblectatio:

Majus

„ Majus mihi bonum eſt (pergit) oblectatio tua,
„ vel minima, quàm malum mihi ſint tormenta
„ omnia, vel maxima, quæ ſi ad oblectationem
„ tuam faciunt, non mala, ſed bona mea ſunt.

Seraphica Virgo Thereſia apud Paulum Segnerum par. 2. Chriſtiani Inſtructi diſc. 22. num. 5. dicebat, *quod unuſquiſq; deberet intelligere hanc veritatem, eamque tanquam infallibilem tenere, eſſe majus malum unicum ſolum peccatum veniale, quam ſit totus ſimul infernus.* Sancta quoque Maria Magdalena de Pazzis, ut in ejus vitâ capite 99. refertur, pro proximorum ſalute ſæpè ingenti pietatis ſenſu proferre ſolebat: O Verbum Divinum! cur pati
„ me non facis infernum, & vitam amittere, ut
„ ſaltèm in aliquâ parte placarem iram Patris
„ tui? Item. Domine ſi non vis mihi facere iſtam
„ gratiam concedendi mihi has animas, quas à
„ te flagito, dicam ego, me nolle venire ad poſſi-
„ dendam gloriam à te mihi præparatam.

Propterea Beatæ Catharinæ Genuenſi divinitùs patefacta narratur in ejus vita capite 27. hæc veritas, nimirum, eſſe multò magis intolerabilem offenſam Dei quamvis minimam, & exiguam, quantumcunque eſſe poſſit, quàm infernum Luciferi, iſtudque documentum tam altè ejus cordi inſediſſe dicitur, ut videndo, quanti momenti illud eſſet, excitatum fuerit tantum incendium in ipſius pectore, ut morbo correpta ad extrema devenerit. Eandem cæleſtem veritatem conſtanter profeſſus eſt Alexander à ſancto Franciſco in ſoliloquiis verè piiſſimis ac devotiſſimis profundâ oratione magis, quàm arte, & ſtudio ex medul-
lis

lis Sacrarum Scripturarum, & SS. Patrum dedu-
„ ctis. Si quid Domine, ait ſoliloquio 4. ad im-
„ petrandam gratiam præſervationis à peccato mi-
„ hi patiendum eſt, ſi cruces, ſi labores, ſi tor-
„ menta, ſi ignominiæ, ſi perſecutiones, ſi mor-
„ tes, ſi omnes inferni pœnæ ſuſtinendæ ſunt, ve-
„ niant Domine, veniant obſecro, ex tunc omnia
„ iſta ſuper me ad tempus, vel in ſempiternum, ſi
„ tibi placuerit, dummodò Domine te non offen-
„ dam. Quidquid Domine omnipotentia tua fa-
„ cere poteſt, ut patiar, pati volo, & acquieſco,
„ & eligo, & rogo, dummodò non permittas, ut
„ ut te offendam. Et ſoliloq. 13. O quàm infelix
„ eſſet pro me hora illa, momentum illud, in quo
„ te offenderem! Utinam placeret Divinæ pietati
„ tuæ in æternum omnium tormentorum potius,
„ quàm in illud momentum devenire. Certè ſi ti-
„ bi placet hoc mihi concedere, ex tunc, Domi-
„ ne, acquieſco, & aſſentior. Præopto enim ma-
„ gis ſubdidi per æternitatem omnibus tormentis
„ quàm uno momento ſervum eſſe peccati. Ex-
pendat amabo candidus Lector prælibata Sancto-
rum hominum effata, & è veſtigio comprehendet,
non aliud certè ſenſiſſe Sfondratum in notatis pro-
poſitionibus. Unde Didacus de Avendanno Li-
mæ in Peruvio primarius Theologiæ Profeſſor in
Amphitheatro Divinæ miſericordiæ p. 1. verſ. 13.
diſc. 3. n. 369. iiſdem penitùs verbis Cardinalis
Sfondrati eandem veritatem exprompſit. Eſt me-
„ lius peccatis caruiſſe, quàm Divini conſpectus
„ felicitate potiri, eligendum illud præ iſto, ſi ad
„ eum ſtatum conditio deveniret, quæ impoſſibilis
quidem

„ quidem, ſed ad hanc veritatem declarandam op-
„ portuna : Idem habet Cornelius à Lapide in c. 9. epiſt. ad Rom.

Ex his Sanctorum hominum pronunciatis, quibus mirificè exprimitur flagrantiſſimus Dei amor, & intenſiſsimum peccati odium, inferimus, quod tametſi pœna inferni adæquatè ſumpta includat formaliter, vel connexivè peccata graviſsima, & plura, & plura in infinitum, quatenùs damnati habebunt privationem auxiliorum neceſſariorum ad Deum amandum, & ad faciendum ullum actum honeſtum, & patientur neceſsitatem ſaltem moraliter per totam æternitatem Deum odio habendi, & blaſphemandi, quod ſecum trahit plura, & plura in infinitum peccata graviſsima; nihilominùs eis licuit ad exprimendum amorem Dei, & odium peccati præſcindere à pœna inferni illos actus peccaminoſos graviſsimos, & proteſtari, ſe eſſe paratos pati infernum, nè peccent, & ut Deus glorificetur, intelligendo nomine inferni aliquod magnum malum phyſicum honeſtè elegibile, & patienter tolerabile ex amore Dei. Ita non video, cur conflanda ſit invidia Eminen. Sfondrato, eo quòd à cæleſti beatitudine abſtrahat impotentiam peccandi, & præſervationem à pœnâ æternâ, cum quibus beatitudo neceſſario eſt connexa. Si quidem cum iſtiuſmodi affectus puram pietatẽ redolentes, & hujuſcemodi optiones privationis æternæ gloriæ præ peccato lethali à Theologis permittantur, & à religioſis ſcriptoribus enixè commendentur, procul dubio etiam permitti, & approbari debet ea præciſio impotentiæ, peccandi, & carentiæ pœ-

næ

næ ab ipſa cæleſti beatitudine: Siquidem tradit Joſeph Cacheranus tom. 2. ſuæ Theologiæ aſſertivæ tract. 4. lib. 4. de Beatitudine c. 2. §. 3. num. 22. quòd eſt communis Theologorum ſententia, amorem beatificum poſſe divinitus in beatis ſuſpendi, & anteà lib. 3. c. 3. §. 5. n. 65. retulit Scotiſtas, Nominales, Ægidium à Præſentatione, alioſque Doctores aſſerentes, Beatos non eſſe impeccabiles ex ipsâmet naturâ viſionis conſideratæ ſecundum ſe præcisè, ita ut ſi beati viderent Deum, & ipſum non amarent, non remanerent ab intrinſeco impeccabiles. Similiter idem Theologus c. 2. §. 2. n. 19. ſupponit cum aliis pluribus Doctoribus, quod Beatus actu videns Deum affici poſſit doloribus inferni etiam in æternum duraturis ſimul cum viſione beata, in quo nullam ſe videre repugnantiam, fatetur.

N O T A.

Quin etiam ex eàdem aſſertione, ſequeretur longè minori pretio habendos, qui poſt gravia peccata pænitentiæ virtute, & charitatis ardore ad altiſſimum Sanctitatis gradum pervenerunt, quales fuerunt S. *Petrus, S. Maria Magdalena, & alij, quàm juſtos, qui ſervatâ Baptiſmi innocentiâ, ſtatim atque uſum rationis adepti ſunt, diem ſuum obierunt: id quod à fide, & ſenſu communi Chriſtianorum alienum eſt, immò, & divino oraculo apud Ezech. capite 18. verſu* 21. 22. *contrarium, ubi Deus vitam abſolutè impio pœnitenti promittit:* Omnium iniquitatum ejus, *inquit*, non recordabor, in juſtitiâ ſuâ, quam operatus

ratus eſt vivet, *quibus verbis ſignificatur apud Deum, ac reverâ hominum è vitâ decedentium ſortem non ex præteritis peccatis, quæ per pœnitentiam deleta ſunt, aut ex præviſis operibus, quæ ſi diutiùs vixiſſent edituri erant, ſed ex præſenti juſtitiâ, in quâ uſque ad finem perſeveraverunt, exiſtimandam eſſe* : Omnes nos, *inquit Apoſtolus*, manifeſtari oportet ante Tribunal Chriſti, ut referat unuſquiſq; propria corporis prout geſſit ſive bonum, ſive malum 2. *Corinth.* 5. *n.* 10. Propria corporis prout geſſit. *Hoc eſt, dum in corpore degeret, ſive ea per ſe geſſerit, ut adulti, ſive aliorum operâ, ut infantes, qui alieno miniſterio Baptiſmum percipiunt. Quo ex textu Apoſtoli jam olim Auguſtinus Semipelagianos confutavit, qui ad præviſa quædam opera, hoc eſt, ut ipſe loquitur, ad futura non futura confugiebant, ut rationem redderent, cur ex duobus pueris, unus ad Baptiſmi gratiam perveniret, alter feſtinantibus licèt Miniſtris, ante acceptam eam gratiam è vitâ decederet.*

DISPUNCTIO.

HÆc inſtantia ultimo loco adducta non magis hùc quadrat, quàm circulus quadrato. Non ſemel tantùm hæreſim illam confutat Sfondratus, & præcipuè pag 57. ubi eam inter deliria recenſet, & ineptiſſimi commenti nota exſibilat. Dice„ bant, inquit, Pelagiani, ex duobus parvu„ lis, quorum unus baptizatus, alter non bapti„ zatus decedat, eum, qui Baptiſmo caret, „ ideò Sacramento privatum eſſe, quia Deus pec„ cata prævidebat, quæ, ſi vixiſſet, comiſſurus erat. „ Auguſtinus inter alia argumenta, quibus ineptiſſi-

inum

„mum hoc commentum refutat &c. Deindè peccatum jam remiſſum eſt peccatum non ampliùs exiſtens, cùm peccatum remitti ſit ipſum tolli, & deſtrui, atque adeò dicit carentiam mali, & mœſtitiæ, & hoc modo, id eſt, quatenùs eſt remiſſum eſt materia gaudii, quia ex infinita Dei miſericordia peccatis illis pœnitentiâ deletis ſucceſſerunt innumera bona. Veruntamen ſi conſideretur peccatum perpetrandum, & ut ſtat ſub optione, ſeu electione inter ipſum, & cæleſtem gloriam acquirendam poſt commiſſa aliqua peccata deinceps per pœnitentiam expiata, certiſſimum, & inconcuſſum eſſe debet, potiùs eſſe eligendum carentiam beatitudinis ſine peccato actuali, quàm beatitudinem ſuppoſito peccato, quamvis gratiâ Dei remittendo, & proindè firmiſſimum conſiſtit, præſervationem à peccato actuali præferendam eſſe ipſi beatitudini, ſi inter utramque daretur optio: Illa autem prælatio præſervationis à peccato, & gehenna non ponit, neq; figit aliquem ſtatum pro parvulis abſque Baptiſmo decedentibus, ſed ut ex Suario dictum eſt, ſimplex, & conditionatus affectus eſt: Iſtiuſmodi autem affectus, ut animadvertit Card. de Lugo de Pœnit. diſp.
„5. ſect. 2 Habent rationem ſimplicis complacentiæ
„ſiſtentis intra perfectionem complacentiæ ſimpli-
„cis, quæ poteſt eſſe intenſa, quia gradus ſuperad-
„diti non faciunt eam eſſe amorem abſolutum,
„nec reſpiciunt objectum alio modo. Et in hoc conſiſtit tota allucinatio Cenſoris, qui tranſit ab illa comparatione ſita præcisè in optione, ſeu electione inter ea duo ad ſtatum abſolutum, vel ad aliam comparationem. Quem enim præterit,

plures his de rebus conſtitui poſſe comparationes, eaſque vel ex mutatione alterutrius extremi, vel ex multiplici reſpectu, & habitudine ad eundem terminum poſſe multifariam variari, diverſaſque proponi quæſtiones? Cenſor autem, ut paulò antè dicebamus, indutus perſonam accuſatoris contra Eminentiſſ. Authorem non debet gratis, & arbitrariè commutare quæſtiones, & themata, variaſq; fabricari comparationes; ſed debet omninò conſiſtere intra terminos ab Authore propoſitos, eoſque invariatos oppugnare.

Quoad Sanctos verò, qui à Cenſore dicuntur in cœlo regnantes, qui in ætate adulta mortui ſunt, & ſine peccato actuali vitam hanc non tranſegerunt, uti SS. Petrus, & Magdalena, non ſolùm antecedenter ad eorum peccata, ſed etiam ſi concipiantur illi conſiderare ſua peccata præterita in ordine ad tempus præſens, & ad electionē, quæ pro illo tempore facienda fuiſſet ſecundùm rectam rationem, & habere tunc actum conditionatum circa peccata præterita, neceſſe eſt, ut docet Suarez loc. cit. quòd illa etiam deteſtentur pluſquam carentiam beatitudinis abſque culpa: quia illa conditionalis habet hunc ſenſum, quòd ſi nunc occurrerent illud idem tempus, & occaſiones, in quibus peccarunt, potiùs eligerent non peccare, quàm quolibet alio carere malo. Subſcribit Suario Tauſchius de fontibus Salvatoris p. 1. §. 11. ajens: Beati in cœlo clarè „intuentes Deum mallent carere omnibus bonis, „commodiſque ſuis, & pati cruciatus, malaque „præter peccatum alia poſſibilia omnia, quàm „vel leviſſimum in Deum delictum admittere,

adeò

„adeò hoc illi graviùs judicant, immò, quàm vel a-
„lius leviſſimè offendat Deum. Undè omninò in-
opportunum, & à præſenti ſcopo prorsùs alienum
eſt, quod ſcribit Cenſor de excellentia Sanctorum
pœnitentium ſupra alios, & de vita à Deo abſolutè
promiſsâ impio pœnitenti. Ut enim habet idem
Tauſchius loc. cit. Quamvis peccatum meum ig-
„noſcat mihi Deus, ſemper tamen verum erit, me
„peccaſſe, nec efficere potero (ô ſi id efficere poſ-
ſim!) ut non peccaverim.

Agitatur quidem nobilis cōtroverſia inter Theo-
logos; utrum innocentem Deus amet plus, quàm
pœnitentem. Cùm autem ille magis ametur à Deo,
qui deſtinatus eſt ad altiorem gradum gratiæ, &
gloriæ, ſive ſit innocens, ſive pœnitens, proindè Ruiz
diſ. 53. de volunt. Dei, ſect. 11. n. 4. theſim ſtatuit in
hæc verba: Ex duobus hominibus prædeſtinatis ad
„æqualem gradum gratiæ, & gloriæ, cæteriſq; pari-
„bus, innocentem Deus magis diligit, quàm pœni-
„tentem, ut exiſtimant omnes, qui de hoc tractant:
„frequenter tamen evenit, per accidens majora bo-
„na tribui pœnitenti, quàm innocenti, & conſequē-
„ter magis amari pœnitentē. Multi namq; reſurgūt
„humiliores, cautiores, ferventiores ad recuperan-
„dam cum fœnore jacturam præcedentium pecca-
„torum, propter quam utilitatem conſequendam,
„& Petrus permiſſus eſt cadere, & alii pleriq; præ-
„deſtinati ad altiorem gradum gloriæ; uti Patres
obſervant. Sed quorſum hæc ſpectant? Non enim
Sfondratus attendit hic peccatum, niſi relatè ad ho-
minem committentem, quatenùs eſt liberum agens
illius culpæ, vel in ordine ad electionem liberā, quo

ſenſu planè peccatum eſt malum majus, quàm non eſſe, & quàm carere omnibus bonis naturæ, & gratiæ, & gloriæ; non autem conſiderat peccatum, ſi referatur ad hominem præcisè, in quantùm ea culpa permittitur à Deo, vel in quantùm ipſe homo, vel alius permittit, ut ſic enim, concedit Ruiz loco laudato, peccatum non eſſe homini malum omnium maximum.

N O T A.

Falſa Authoris ratiocinatio oritur ex eo, quòd peccatum actuale, in ſe ipſo tantùm conſideret, prout eſt offenſa Dei, cui ſummopere diſplicet, illudque comparet cum ſtatu infantium ante perceptum Baptiſmum è vita diſcedentium. Cùm potius debuiſſet eorundem infantium ſtatum cum ſtatu juſtorum, qui gratiâ, & charitate Deo conjuncti ſunt, aut etiam cum ſtatu Beatorum, qui ſummo jam bono fruuntur, comparare. Nunc enim quis non advertat pueris à peccato actuali vacantibus infinitis partibus præferendos eſſe fideles adultos, qui in adoptionem filiorum Dei adſcripti, ſpe jam ſalvi facti ſunt, & per bona opera ad vitam proficiunt ſempiternam, & multò adhuc magis beatos in cœlo, qui ab omni peccato liberi, & ſuæ felicitatis ſecuri in æternum cum Chriſto regnant? ſane ſi peccatum actuale ſemel admiſſum ſtatum, & conditionem adultorum ita deprimit, ut eis etiam in cœlo conſtitutis infantes ſine Baptiſmo demortui quodammodò præferri debeant, ut quid ergò Apoſtolus Dei bonitatem tantoperè prædicat, quòd ubi abundavit delictum, ibi abundet gratia? Vt quid ex eo potiſſimùm miſericordiam Dei commendat, quòd omnia cooperentur in bonum iis, qui ſecundùm propoſitum vocati

cati ſunt &c. Quam in rem Auguſtinus ait prorſus omnia, id eſt, ipſa etiam peccata, quia & humiliores poſt peccatum reſurgunt, & per pœnitentiam ferventiores, majori quàm antea, alacritate, in bonis ſe operibus exercent.

Præterea ſi tanta ſunt beneficia, quæ Deus etiam ob meritum Chriſti pueris ſine Baptiſmo decedentibus confert, cur, quæſo, eccleſiaſticâ ſepulturâ privantur? cur cum pſalmis, & hymnis ad Eccleſiam non deducuntur? cur pro eis Sacrificium Miſſæ in gratiarum actionem non offertur? At qui non ſolum hunc uſum non habet Dei Eccleſia, ſed potius parentes, ac propinqui, cæterique fideles ejuſmodi puerorum mortem tanquam graviſſimum caſum deplorant.

DISPUNCTIO.

CAlumnioſa Cenſoris nota ex his falſis perſuaſionibus, & imaginarijs ſpeciebus naſcitur; primò, quod mors infantis in peccato originali ſit gratia, & beneficium Dei, ſecundò, quòd ſit felicior ſtatus parvuli decedentis ſine Baptiſmo, quàm ſors parvuli defuncti ſtatim poſt Baptiſmum ante uſum rationis, tertiò, quòd carentia gloriæ, & infernus ſit bonum majus, quàm ipſa gloria, & Paradiſus; quartò, quòd deceſſus parvulorum in peccato originali ſit, tum reſpectu eorumdem puerorum, tum reſpectu parentum ipſorum infantium, materia non doloris, ſed puri gaudii: quintò, quòd ſuppoſitâ eorumdem morte in peccato originali, eſſe non poſſit magnum Dei beneficium, & eorum ingens conſolatio, quòd ipſi fuerunt præſer-

vati à peccatis actualibus, quibus adulti inquinantur, & ipſimet, ſi adoleviſſent, ea perpetraſſent, & gehennam incidiſſent; ſexto, quòd exinde illi infantes non habeant magnam cauſam laudandi, grateſque agendi Deo, ſed potiùs materiam habeant dolendi, aut conquerendi de Deo, & tandem quòd peccatum jam remiſſum poſſit tantùm eſſe objectum doloris, & triſtitiæ, nullatenùs autem gaudij, & lætitiæ. Hæc autem abſurda, cùm ex ignorantia & pravis phantaſmatibus, vel potiùs dolo Cardinali Sfondrato per ſummam injuriam affinxerit Cenſor, nil mirum, ſi tot conſectaria inepta, & ridicula non ex ſententia, & doctrina Authoris, qui nullum ex illis unquam ſomniavit, ſed ex ſuo marte, & depravata imaginatione oborta jactabundè in vulgus ſparſerit. Non ſua bufoni de fabula gratior proles, quàm obtruſa à Cenſore commenta, exultavit in ſomnio ſuo, quaſi in Delphorum oraculo.

Plura alia comminiſcitur Cenſor de ſtatu parvulorum abſque Baptiſmo defunctorum, quæ vel jam everſa ſunt, vel clariùs definientur ex his, quæ Ariaga tom. 3. diſp. 52. ſect. 4. num. 14. ſcri„bit, nimirum: Illi infantes leviſſimam pro„poſitionem habent ejus boni, quod amiſerunt: „eſt enim res ſupernaturalis, quam non poſ„ſunt ſine magno miraculo vehementer appre„hendere; at tormentorum, quæ ſunt res natu„rales, habent intenſam valdè propoſitionem, „ideoque magis gaudent, ſe hæc evaſiſſe, quàm „doleant, ſe illam amiſiſſe. Et hæc ratio poteſt habere

„habere locum, etiamſi dicatur, in ſe majus ma-
„lum eſſe eam pœnam damni, cum enim ea non po-
„ſitivè affligat, quidquid ſit de propria gravitate,
„ſicut affligunt dolores, & alia mala poſitiva,
„non poteſt, niſi mediante vehementi apprehen-
„ſione boni, quo privat, torquere, hæc autem ap-
„prehenſio admodum eſt exigua in infantibus.
„Et ſicut homo quando non cogitat, non affligi-
„tur de amiſſo honore, aut divitiis, ita ſi eas non
„valdè æſtimet, non valdè etiam de illarum amiſ-
„ſione triſtabitur. Id quòd clariſſimè ex nobis ip-
„ſis confirmo, nam licet habeamus notitiam viſio-
„nis beatæ, & quàm ſit infinitum propè bonum,
„nihilominùs quia cogitatio hæc eſt obſcura, non
„apprehendimus in hac vita vehementer quid ſit
„ea viſione carere, undè fit quòd ordinariè ad
„movendos homines ad deſerenda vitia longè effi-
„cacior ſit propoſitio pœnarum inferni, quæ incur-
„runtur quolibet mortali, quàm propoſitio viſionis
„beatæ, quæ per idem peccatum amittitur, ergo
„facillimè poteſt intelligi, eos infantes in Lim-
„bo, eò quòd beatam viſionem non apprehendant
„adeò efficaciter, non ita dolere, quòd illam amiſe-
„rint, ac gaudent, quòd evaſerint pœnas inferni,
„quarum gravitatem vehementiùs apprehendunt,
„utpotè objectum naturale, & magis cadens ſub
„natura intellectus ipſorum.

NOTA.

DEnique valdè periculoſa, & pernicioſa eſſet iſta doctrina, ſi in vulgus ſpargeretur: ubi enim ſemel homines ſibi perſuaſiſſent, parvulis ſine Baptiſmo demortuis ea præſtari beneficia, quæ cœleſti etiam gloriæ anteferri debeant, facilè exiſtimarent, non tanti referre, an Baptiſmo regenerati, an verò non regenerati moriantur, idque præſertim locum haberet in matribus ex crimine fœtus ſuos concipientibus, quas nihil æquè cohibere ſolet, quàm ſi cogitent, quòd in Eccleſia didicerunt, prolem, ſi in utero extinguatur, æternùm perituram.

DISPUNCTIO.

PEricula, & detrimenta illa, quæ ex Authoris doctrina obventura per acerbiſſimas hyperboles ominatur Cenſor, jam fuerunt ſuperius eliſa, cum in unum conglobata digeſſimus abſurda conſectaria, & inſulſa machinamenta, quæ ad conflandam celeberrimo Scriptori invidiam ex ſuo cerebro commentus eſt Notator, cui neceſſitate peccanti ignoſcerem; quippè oppugnari non poteſt optima cauſa, niſi peſſimis artibus. Nonne hoc divinare, ſeu potiùs calumniari eſt, & affectatâ, temerèque aſſuta verborum interpretatione, quoquò libido tulerit, mentem Cardinalis Authoris inflectere? Nec Syracuſani ſenis machinis ex libro Sfondrati poterit unquam trahi, quòd excluſio à gloria ſit gratia, & beneficium, quòd ob carentiam Baptiſmi infantibus contingat major gratia, & felicitas, quòd

quòd privatio gloriæ ſit potior ipſâ gloriâ, quòd ſtatus peccati originalis ſit perfectior ſtatu perfectæ ſanctitatis, & immunitatis ab omni peccato. Iſtiuſmodi ſiquidem ſpectra, & inania monſtra jam ſuperiùs detecta, profligata, & diſſipata ſunt, ſanaque Scriptoris mens tam dilucidè explanata fuit, ut nullis planè ſalebris aſperari poſſe videretur. Sedulò, & aſſiduè reflectat Cenſor, in præſenti ſermonem eſſe de parvulis abſque Baptiſmo decedentibus, id eſt, de hominibus, quos propter peccatum originale eſſe excluſos à regno cœlorum, & negativè ſaltem reprobatos confeſſus eſt ipſemet Cenſor in ſua Nota ad quintam propoſitionem, tanquam catholica fide certum, & ab omnibus Theologis traditum; ut de his parvulis protulit Sfondratus „pag. 120. quod Deus eos fato præmaturo abreptos „innocentiæ ſuæ perſonalis ſecuros reddidit, & „quamplurimis peccatis, tum venialibus, tum mor-„talibus, ac præſentiſſimis infinitiſq; peccandi pe-„riculis ſubduxit, quibus procedentibus annis cer-„tiſſimè implicandi erãt, addicẽdiq; perpetuis gehennæ incendiis. Hujuſmodi autem reprobis, ſeu conſideratis in ſtatu reprobationis præſtitum fuiſſe à Deo maximum beneficium, eo quòd immatura morte abrepti à quamplurimis peccatis, infinitiſq; peccandi periculis præſervati fuerint, quibus, protractâ vitâ, certiſſimè inquinandi erant, mulctandique perpetuis ardoribus, quis mentis compos in dubium revocare poterit? Infantes quoque, inquiebat Cornelius Muſſus in concione de pœnitentia chriſtiana, Quamvis dicantur innocentes reſpe-„ctivè ad alios, tamen abſolutè etiam infantia,

„ut pervenit ad ſextum aut ſeptimum annum habet
„ſua peccata, ſua deſideria carnalia, ſuos amores in-
„honeſtos, ſua odia maligna, & ſuos timores mundanos. Quidquid ergo diſcriminis, quidquid detrimenti, quidquid diri ex hinc ominatur Notator, non ex innocentiſſima, & ſaluberrima doctrina Cardinalis Sfondrati, ſed ex Cenſoris præſtigiis, depravatione legitimi ſenſus ab Authore intenti, & ex inducta ab ipſomet caligine portendi debet.

Porrò doctrina Cardinalis Sfondrati hac de re prorſus eſt eadem cum ſenſis, & piis proloquiis ſanctorum hominum, & præcipuè S. Thereſiæ (quæ ut ſuperiùs vidimus, dicebat, unumquemque debere intelligere eam veritatem, illamque tanquam infallibilem tenere) & S. Anſelmi, de quo Eadmerus ſancti viri individuus comes in ejus vita lib. 2. cap. 2. refert quòd propter hæc (id eſt propter dicta ſupra à nobis, & ab eodem Eadmero hic relata,) magno ſtu-
„dio ſemper vir ſanctus nitebatur peccatorum con-
„tagia devitare, & quidquid eis aliquam naſcendi
„occaſionem poterat miniſtrare, ab intentione ſuâ
„omni ſollicitudine propulſare. Nec in his momen-
„taneus erat, in his verſabatur quotidiana inſti-
„tutio morum ejus, in his ſtabat aſſidua converſatio
„vitæ eius, in his vigebat indeficiens executio pro-
„poſiti ejus, in iſtis Deo ſerviebat, pro his quibuſ-
„que bonis acceptus erat, per hæc vitam æternam adipiſci ſatagebat. Sanctiſſimi hujus Archipræſulis ex eodem Benedictino Ordine aſſumpti piiſſimis axiomatibus Eminen. Cardinalis Sfondratus concors, & conſpirans erat, tum in toto ſuæ vitæ curriculo, tum in extrema annorum periodo, quandò eo tem-

temporis momento, quod fuit ejus vitæ mortalis ſupremum, idemque decretorium æternitatis, pluries à circumſtantibus auditus eſt, intermortuis verbis Chriſtum Dominum exorare, ut pro immenſa ſua bonitate ipſum tali dignaretur donare ſtatu, in quo illum offendere non amplius poſſet, quod ſummum omnium beneficiorum exiſtimabat. Unde in præſenti mihi fas ſit uſurpare verba S. Chryſoſtomi in commendationem illius ſententiæ Paulinæ ſupra „laudatæ. Et hoc humilitatis ejus eſt, etenim omni „pelago latior, omni flamma vehementior erat hæc „dilectio, ac nulla illam pro dignitate dictabit ora„tio, ſed ille ſolus eam noverit, quiſquis eâdem „exactè præditus fuerit. Quocirca hanc reſponſionem ejuſdem Chryſoſtomi verbis, quibus eam exorſus ſum, concludere liceat ex hom. 11. in epiſt. „2. ad Corinth. Hæc igitur cogitantes timeamus „verba hæc magis, quàm gehennam, obſervemus „hæc magis, quàm regnum ipſum, & ne putemus „grave eſſe puniri, ſed peccare. . . Ne igitur ge„hennam timeamus, ſed quod offendimus Deum; „hoc enim illo gravius, quod iraſcens averſatur, „hoc omnium deterius, hoc omnium moleſtiſſi„mum. . . . Antè omnia peccatum timeamus, hoc e„nim ſupplicium eſt, hoc gehenna, hoc & innumera mala.

Vix è tabula manum poſt dilutam Notam dimoveram, cùm protinus ſubaudivi, nonnullos ſuperciliosos Cenſores in Emin. Sfondratum acriter invectos, perindè ac ſi pag. 120. ipſe abuſus fuerit verbis iſtis Sap. 4. *Raptus eſt ne malitia mutaret intellectum ejus*, hæc accommodando infantibus immatura

morte

morte præreptis abſque Baptiſmo,quod à S. Auguno videtur prædamnatum lib. 3. & 4. de Anima, & ejus origine ad Vincentium Victorem, inter cujus undecim errores S. Doctor enumerat lib.3.cap.15. octavum his verbis: *De infantibus, qui priuſquam renaſcantur in Chriſto, præveniuntur occiduo, ſcriptum eſſe: Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum illius, & cætera, quæ in eam ſententiam in Sapientiæ libro leguntur*, quod repetit S. Pater cap. 24. lib. 4. circa fin. nu.8. ſcribens; *Aut de his, qui priuſquam baptizentur, expirant dictum eſſe quod ſcriptum eſt: raptus eſt ne malitia mutaret illius intellectum, atque ad hunc ſenſum cætera pertinentia.*

Verùm ex ipſomet S. Auguſtino evertitur cavillus in Cardinalem Authorem contortus, nam S. Doctor eodem lib.3.cap.10. fuſiùs deſcribit illum errorem Vincentii Victoris ajens, Noli credere, nec di-„cere, nec docere de infantibus, qui priuſquam re-„naſcantur in Chriſto præveniuntur occiduo, ſcri-„ptum eſſe: *Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum* „*illius, aut ne fictio deciperet animam ejus, propter hoc* „*properavit de medio iniquitatis illum educere. Placita e-*„*nim erat Deo anima ejus, & conſumatus in brevi exple-*„*vit tempora longa*, ſi vis eſſe catholicus. Hoc e-„nim ad illos *omninò* non pertinet, ſed ad eos potius, „qui baptizati, & piè viventes diu non permittun-„tur hìc vivere, non annis, ſed ſapientiæ gra-„tiâ conſumati. Iſte verò error, quo putatur, hoc „de parvulis antequam baptizentur morientibus „eſſe dictum, ipſi ſacroſancto lavacro intolerabi-„lem facit injuriam, ſi parvulus, qui baptizatus ra-„pi poterat, propterea priùs rapitur, ne malitia mutet

„tet illius intellectum , aut ne fictio decipiat ani-
„mam ejus, *quaſi in eodem Baptiſmo hæc eſſe malitia cre-
„datur, & fictio, qua in pejus mutetur, & decipiatur* , ſi
„non ante rapiatur. Deinde quoniam placita erat
„ Deo anima ejus, properavit de medio iniquitatis
„illum educere , ita ut nec paululùm remoraretur,
„ut quòd in eo prædeſtinarat, impleret, *ſed contra ſu-
„am prædeſtinationem facere maluit tanquam feſtinans ,
„ne quod ei placuerat in non baptizato , exterminare-
„tur in Baptiſmo, tanquam moriturus infans ibi pereat ,
„quò currendum eſt cum illo ne pereat.* Quis ergo
„hæc verba ſcripta in libro Sapientiæ de parvulis
„ſine Baptiſmate mortuis dicta eſſe crederet, dice-
„ret, ſcriberet, recitaret, ſi ea ſicut oportuerat ,
cogitaret ?

Ex hinc claret, jure à S. Auguſtino reprobari , quod omnia illa verba Sapientiæ ſimul accepta enuncientur de ipſis infantibus. *Hoc enim* (id eſt totus, & integer contextus eorundem verborum) *ad illos* OMNINO *non pertinet*, idcirco S. Doctor in alijs duobus locis ab Adverſario objectis (quamvis utrobique pauciſſimis verbis præfatum errorem contrahat) copulativè accipit eadem verba, ſcilicet, *& cætera, quæ in eam ſententiam in Sapientiæ libro leguntur*, item, *atque ad hunc ſenſum cætera pertinentia*. Porrò nullatenus dici poteſt , quòd anima parvuli Baptiſmo non tincti ſit Deo placita, & quòd ille infans in eo ſtatu occumbens conſumatus in brevi expleverit tempora longa. Quamobrem Sfondratus vocat eos infantes *culpa paterna reos, & non expiatos , culpâ originali aſperſos , peccato originali obſtrictos , privatos juſtitia originali, & gratiâ, alijſque donis ſu-*

perna-

pernaturalibus, aſſeritque *illos non eſſe beatos*, eorumque naturam appellat *propria conditione ſordidam, ac peccatricem, divinique amoris indignam*; ac proinde illis attribuit dumtaxat hæc prima verba ejuſdem textus Sapientiæ: *Raptus eſt ne malitia mutaret intellectum ejus*, *iſtudque præſertim de filiis infidelium* verum eſſe pronunciat, de quibus audivimus ſupra tum Leſſium docentem, quòd longè maxima pars eorum, ſi ad ætatem veniſſet, in eandem damnationem incidiſſet, & ipſimet magnopere ſe Deo obſtrictos ſentient, quòd periculis tantorum malorum exempti fuerint; tum Arriagam ſcribentem, quòd omnes illi infidelium filij agnoſcunt, ſe non ſolùm proximam capacitatem inferni habuiſſe, ſed certè damnandos fuiſſe de facto, ſi vixiſſent tum paulò anteà Muſſum in idem conſpirantem. Immò Sfondratus eadem Sapientiæ verba commodè extedere poſſet ad omnes infantes abſque Baptiſmate mortuos, quos utpotè jàm reprobos Deus magno favore proſequitur, ſi eos ex hac vita rapiat, ne diuturno vitæ decurſu malitia plurimorum peccatorum perſonalium mutaret in deterius intellectum eorum, ipſoſque dejiceret ad graviſſima gehennæ tormenta.

Expendenda quoque ſedulò eſt ratio, propter quam S. Doctor redarguit Vincentium Victorem ea Sapientiæ verba applicantem præfatis infantibus, videlicet, *quaſi in eodem Baptiſmo hac eſſe malitia credatur, & fictio, qua in pejus mutetur, & decipiatur, ſi non ante rapiatur*, item, ita ut Deus faceret contra ſuum decretum prædeſtinationis feſtinando eos infantes rapere, *ne quod ei placuerat in non*

Bapti-

baptizato, exterminaretur in Baptiſmo, tanquam moriturus infans ibi pereat, quò currendum eſt cum illo ne pereat. Hæc autem ſunt prorſus abſurda, & ridicula. Unde S. Auguſtinus, qui ea Sapientiæ verba loc. cit. coarctare videtur ad eos tantùm, *qui Baptizati, & piè viventes diu non permittuntur hic vivere, non annis, ſed Sapientiæ gratiâ conſumati?* nihilominus lib.1.de Civit. Dei cap. 28. diſſerens de „alta Dei providentia, quarectè conſultum eſt illis fœminis, quas Deus permiſit à Barbaris vi opprimi, inquit, vel enim jam ſuperbiebant, quòd „turpem nullius eſſent paſſæ contactum, vel fortaſſè inde elatæ fuiſſent, ſi nec violentiâ hoſtium eſſent oppreſſæ, non eſt ablata ipſis caſtitas in animo „reſidens, quod Dei gratiæ tribuendum, ſed humilitas perſuaſa, quæ eſt magnum bonum, ibique utitur Doctor gratiæ iiſdem verbis Sapientiæ 4. ſicut, ait, quidam morte rapti ſunt, ne malitia „mutaret intellectum eorum, ita quiddam ab iſtis „vi raptum eſt, ne proſperitas mutaret modeſtiam „earum (quamvis de aliquibus ipſarum immediatè „ſubdat) quòd cum de carne ſua turpem nullius eſſent perpeſſæ contactum jam ſuperbiebant. Ruisùs idem Auguſtin. ſuper pſal. 85. aſſignans plures rationes, cur Deus ſæpenumerò non exaudiat pre„ces hominum, hæc habet. Quid enim petebas? .... „Ego, inquis, petebam vitam filij mei, quid mali „petebam? nihil mali petebas, ſicut tu ſentiebas. „Nam quid, ſi ille raptus eſt, ne malitia mu„taret intellectum illius? Sed peccator, inquis, „erat, & ideò volebam eum vivere, ut corri„geretur. Tu volebas eum vivere, ut melior eſſet.

„eſſet. Quid, ſi Deus noverat, ſi viveret, pejorem „futurum. Undè ergo noſti quid illi prodeſſet, mori an vivere? Vides hic, ab Auguſtino uſurpata ea Sapientiæ verba indefinitè, & univerſaliter tum de pueris, qui quandoque peccato inquinati ſunt, ut accidit de illo filio in exemplum adducto, ubi etiam S. Doctor indicat, eſſe Dei miſericordiæ adſcribendum, quòd quis cum paucioribus peccatis decedat; tum de illis fæminis, quamvis in ſuperbiæ crimen jam prolapſis.

Ait gratiam iſtorum Criticorum aucupemur; producendo in medium Doctores eadem Sapientiæ verba infantibus abſque Baptiſmo defunctis adaptantes. In diſpunctione Notæ proximè ſuperioris excepimus verba Didaci de Baeza, aſſerentis unà cum Alcuino Deum beneficum extitiſſe erga pueros Sodomorum, quòd raperentur in brevi à vita, ne malitia mutaret eorum intellectum, & ut leviùs in futuro cruciētur. Theophilus Raynaudus in Miſcell. Philolog. opuſc. de vitæ, ac mortis humanæ terminis puncto 15. nu. 18. cui titulus: *Parvuli obeuntes inexpiati Providentiam non lædunt.* Qui nullo actuali „peccato, inquit, inquinati ſunt, ſed tamen ſordent „originali, quibus ſtamen vitæ ſucciditur, priuſ„quam expientur, aut etiam expiari poſſint, cujuſ„modi ſunt abortivi, & qui abſconditi non vide„runt lucem &c. Etiamſi non peccarint, prænoſcun„tur tamen peccaturi, ſi vita ſuppeteret, ut benè ex„ponit Alphonſus Curiel. Sap. 4. ad illud *Raptus eſt,* „*ne malitia &c.* non quod demerita conditionaliter „prævisa moverint Deum ad vitæ breviationem in „pœnam talium demeritorum. Sed motus ſolâ

ſuâ

,,ſua bonitate obſtare voluit ſceleribus,in quæ præ-
,,vidit ruituros cum ſuo graviori damno, & alio-
,,rum pernicie, ſi vitam ſortirentur longiorem.
,,Tantùm ergo abeſt, ut juſtitia Dei, ac providen-
,,tia criminationi jure patere poſſit ob breves vitæ
,,terminos his perſonis, quæ nihil peccarunt, con-
,,ſtitutos, *ut potiùs optimè de illu mereatur Deus* vitam
,,ſuccidens, cujus ulterior prolongatio cum ma-
,,jori eorum damno conjungeretur. Sine piaculo omitti non poſſunt verba hæc Cornelij Muſſi Epiſcopi Bitontini morum, & ſapientiæ famâ celeberrimi ad hanc theſim in paucis illuſtria, quibus tergiverſationem omnem ſepſit. Juſtitia, & miſeri-
,,cordia Dei, inquit in cap. 5. epiſt. ad Rom. ſimul
,,efficiunt, ut aliqui infantes in utero moriantùr.
,,Juſtitiâ quidem enim exigit, ut filius perditionis
,,intereat, miſericordia verò, ut citiſſimè, ne pecca-
,,ta peccatis adjiciens graviùs jam torqueatur jux-
,,ta illud Sap.4. *Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum ejus.*

Iſtorum ergo Doctorum (ita mihi Cenſorem interpellare fas ſit cum S. Auguſtino lib. 2. contr. Julian.cap.10.) *appende ſententias. Nolo eſſe plures, ut eas te pigeat numerare, ſed non ſunt leves, ut eas dedigneris appendere, immò ſunt tam graves, ut te videam ſub eorum onere laborare.* Compertiſſimum exindè fit, Eminentiſſ. Authorem ſano, & legitimo ſenſu pro infantibus ante Baptiſmum ereptis, ſicq; à peccatis actualibus quamplurimis, & ab æterna ignis pœna ſubductis uſurpaſſe ea prima duntaxat Sapient. verba ab illis Scriptoribus haud pœnitendi nominis eandem in rem pronunciata, atque

adeò nil novum, & antea inauditum à Sfondrato obtruſum eſſe, neque ſacrarum paginarum oracula fuiſſe ab eo novo, quodam modo explicata, & ad proprios ſenſus contra regulam Concil. Tridentini detorta, ut eidem Notator pluribi, & præſertim in ſua concluſione imponit.

PROPOSITIO NONA.

Qui ſolo originali tenetur, dici non poteſt Deum deſerere.... Si ergo Deus neminem deſerit, niſi deſertus, quomodo in illo prædeſtinationis decretorio momento, & in quo ſumma rerum incommutabiliter vertitur, tot hominum myriades deſeruit, ab eis non deſertus, hoc eſt nullo eorum peccato, demeritoque præviſo? pag. 98. lin. 20.

NOTA.

C*Ertum eſt, hoc effatum Auguſtini*, Deus neminem deſerit, niſi prius deſeratur, *intelligi de perſeverantiâ adultorum in juſtitia jam accepta, à qua non excidunt niſi per propriam voluntatem, & peccata actualia: quod expreſsè ſignificat* Concil. Trident. *ſeſſ.6. de Iuſtificat. cap.*11. *ubi ait, Deus ſuâ gratiâ juſtificatos non deſerit, niſi ab eis priùs deſeratur.*

DIS-

DISPUNCTIO.

BErnardus Guyard ex præclariſſimo Ordine Prædicatorum Doctor Pariſienſis, & Chriſtianiſſimo Regi à Conſiliis, & Concionibus in opere, cui titulus: *Diſcrimina inter doctrinam Thomiſticam, & Ianſenianam* edito Lutetiæ anno 1655. lib. 2. quæſt. 4. art. 1. teſtatur, illud dictum Auguſtini, *Deus neminem deſerit, niſi priùs deſeratur*, intelligi à Janſenio Iprenſi de derelictione quantùm ad gratiam habitualem; *Nam ſi deſertionem Dei*, ſcribit Janſenius tom. 3. lib. 3. c. 19. apud eundem Theologum, *quæ fit actualis gratiæ ſubtractione, ſpectare voluerimus, nimis enormiter ab Auguſtini mente diſcedunt, qui iſtud ei paradoxum, & quidem poſtquam per Adami lapſum in ſtatum damnationis, & iræ Dei præcipitati ſumus, imponere volunt.* Contendunt tamen ,,aliqui, pergit Guyardus, Concil. Tridentinum ,,non loqui de habituali, alii verò ſic, ſed non cum ,,alterius excluſione. Hac tamen contentione ,,ſalvus abire non poteſt adverſarius Janſenius, ,,nam qui, Deum non priùs hominem deſerere, ,,quàm ipſe ab homine deſeratur, de ſubtractione ,,utriuſque auxilii tum habitualis, tum actualis ,,contendunt, Iprenſem in ſenſibiliori parte ,,vulnerant, quandoquidem apud illum de ſolo ,,auxilio actuali controverſia eſt. De utraque ,,tamen ſubtractione ſermonem eſſe volunt Tho- ,,miſtæ, ita ut doceant, Deum nullum deſerere ,,ſubtrahendo ab eo ſive gratiam habitualem, ſive ,,actualem, quin prius Deum deſeruerit. Et mox re-

fert pro auxilio actuali, & gratiâ habituali Joannem à S. Thoma 1. par. quæſt. 19. diſt. 5. ita reſpondentem ad authoritatem Concil. Tridentini: Ad a-
„lias ponderationes Concilij, quòd Deus non deeſt,
„niſi homines ei defuerint, dicimus propoſitio-
„nem eſſe veriſſimam, & verificari tum de gratia
„habituali ſanctificante, tum de actuali auxiliante,
„quatenùs Deus de ſe paratus eſt ſemper auxilian-
„tem gratiam dare, & perficere opus ſuum, quod
„incepit, niſi per nos ſteterit, & niſi priùs ſaltem
„in genere cauſæ materialis recedamus. Subjungitur poſtea Alvarez de auxil. d. 58, n. 7. Si carentia
„auxilii efficacis conſideretur ut eſt ſimplex nega-
„tio, prius intelligimus, Deum non dare auxilium
„efficax, quàm hominem peccare: ſi autem conſi-
„deretur ut privatio ſeu pœna peccati, prius intel-
„ligimus hominem peccare, ſeu velle perſiſtere in
„peccato, quàm Deum non dare auxilium efficax
„ad vitandum peccatum; nec eſt inconveniens,
„quòd idem reſpectu ejuſdem ſecundùm diverſam
„rationem ſit prius, & poſterius. Ecce Alvarez, ſubjungit ibidem Guyardus, axioma de quo
„eſt quæſtio, etiam de ſubtractione auxilij actua-
„lis intelligit, ſupponendo ſemper dari illi auxili-
„um ſufficiens, ſubtrahi autem efficax, quod eſt etiam actuale.

Præterea illud proloquium Auguſtini ſic exponit Raphael Averſa Clericorum Regularium Minorum Generalis 1. par. quæſt. 23. ſect. 2. Auguſtinus,
„inquit, voluit reſpondere ad id, quod ſibi impo-
„nebatur, voluntatem Dei eſſe, ut Chriſtiani
„qui cadunt, ſalvi eſſe nec velint, nec poſſint.

Et

„Et inquit, ipſos quidem peccatores nolle ſal-
„vari, & dum ſunt in hac voluntate, non poſſe ſal-
„vari, ſed tamen in hanc deſperationem non ex
„Dei voluntate cecidiſſe, redditque ratio-
„nem, quia Deus neminem deſerit, niſi priùs
„deſeratur; Ubi planè ſenſus eſt, Deum non
„excludere quemquam à ſalute, niſi priùs ipſe
renuat ſalvari. Concilium verò Tridentinum i-
ta explicatur ab Andrea Duvallio Doctore Sor-
bonico in tractat. de gratia quæſt. 5. art. 6. Quam-
„vis Concilium Tridentinum ſeſſ. 6. cap. 11.
„quando inquit, Deum neminem deſerere, ni-
„ſi prius homo eum deſerat, de auxilio ſuffi-
„cienti loquatur, hoc tamen non eſt intelligen-
„dum de toto vitæ hominis ſpatio, quaſi Deus,
„poſtquam aliquis ſemel eum deſeruit, eum re-
„liquo vitæ ſuæ tempore deſerat, & auxilijs ſuf-
„ficientibus deſtituat; ſed de ſingulis vicibus,
„in quibus Deus excitantem gratiam confert,
„tunc enim ea vice, qua homo eam renuit, Deus
„eam ſubtrahit; ita tamen, ut alijs momentis, ſeu
„vicibus miſericorditer eam offerre non deſinat,
„& ideò intellectus, & voluntas obcæcatorum,
„& induratorum piis illuſtrationibus, & motio-
„nibus affici non deſtituat, dicunturque obcæcati,
„& obdurati potiùs ratione effectus, quàm ratione
„mediorum, quia, ſcilicet, de facto non convertun-
„tur, licet Deus ad converſionem ſufficienter eos
moveat.

NOTA.

CÆterùm ſi generaliùs ea verba accipiantur, tam certum eſt, omnes in Adam Deum deſeruiſſe, quàm omnes in Adam peccaſſe. Cùm itaque Deus aliquem, qui ſolo originali tenetur, deſerit, hoc eſt, ex præviſione peccati originalis in maſſa perditionis relictum damnat, non illum deſerit antequam deſeratur, ſed ab eo priùs deſertus eſt, tum in Adamo, in cujus lumbis fuit, tum etiam quando primùm carnali generatione in peccatis conceptus culpam originalem con-
„ traxit. Vniverſum genus humanum, inquit Au-
„ guſtinus, tam juſto judicio divino in apoſtatica ra-
„ dice damnatum eſt, ut etiamſi nullus indè libera-
„ retur, nemo rectè poſſet Dei vituperare juſtitiam.
„ Enchirid. cap. 99. Non ſimus ingrati, inquit idem ſanctus Pater, quòd ſecundùm placitum volunta-
„ tis ſua tam multos liberet miſericors Deus, de tam
„ debita perditione, ut ſi inde neminem liberaret,
„ non eſſet injuſtus, ex uno quippè omnes in condem-
„ nationem non injuſtam judicati ſunt ire, ſed ju-
„ ſtam, libro de dono perſeverantiæ capite 8. ſimilia habet pluribus aliis in locis ſanctus Doctor, quibus è diametro opponuntur, quæ hic ad minuendum, vel potius ad tollendum de medio peccatum originale afferuntur.

DIS-

DISPUNCTIO.

ÆQuo jure protulit de ævi ſui Calumniatoribus S. Cyprianus lib. de unitate Eccleſiæ: „Corruptores vocans, & interpretes falſos, qui ex-„trema ponerent, & media præterirent, partim „memores, & partim ſubdolè non recordantes, „ſcindenteſque unius capituli ſententiam, ut ipſi „ab Eccleſia ſciſſi erant. Quid nobis pronunciandum de Cenſore, qui ad impingendam religioſiſſimo, ac doctiſſimo Cardinali immanè accuſationem ſublati de medio peccati originalis (quod eſt *ipſa fidei fundamenta ſubvertere*, uti advertit S. Auguſtinus lib. 5. contra Julianum cap. 2.) ipſemet ſuſtulit de medio delatæ propoſitionis verba Authoris, quibus clariſſimè producebat in medium peccatum originale ab Adamo commiſſum, & à ſingulis ejus poſteris contractum? Nonne frontem omnem decoxit Cenſor, adverſus quem meritò intorquere poſſet Sfondratus hæc verba à magno Auguſtino contra Julian, lib. 4. cap. 8. jactata: *Redde verba mea, & vaneſcet calumnia tua, repone ſuis locis, quæ dixi, ut appareat de re tanta, quibus abs te fraudibus diſputetur?* Quiſnam autem tollit de medio peccatum originale, qui ponit in medio verba illud dilucidè explicantia, an qui eadem verba de medio calumnioſè ſubtrahit? Verba autem ab Authore in medio poſita, & à Cenſore inſidioſè de medio detruncata ſunt: Ho-„mo peccatum originale non facit, ſed ab alio fa-„ctum contrahit potius, quàm committit. Quemadmodum S. Auguſtin. lib. 1. contra ſecundam reſpon-

ſionem Juliani cap. 48. dixerat. Aliena ſunt, ſed „paterna ſunt, at per hoc jure ſeminationis, atque germinationis, & noſtra ſunt. Et S. Thomas ſupra „adductus, Puer laboravit vitio alieno quantùm „ad cauſam, quia peccatum ab alio traxit; labora„vit tamen vitio proprio, in quantùm à primo pa„rente culpam contraxit. Fas mihi modò ſit cum S. Auguſtino lib. 2. cit. cap. 185. loqui: Fovea Vulpe„culæ ex utraque parte concluſa eſt, non eſt quâ in„tret ut lateat, aut ſi jam ibi latebat, non eſt quâ extat, ut evadat.

Pro diluenda verò Notâ Cenſoris attendendum opportunum hocce monitum S. Hilarij lib. 4. de Trinitate, *Intelligentia dictorum ex cauſis eſt aſſumenda dicendi, quia non ſermoni res, ſed rei eſt ſermo ſubjectus.* Author autem in loco à Cenſore allegato in id unum ſtrenuè incumbit, ut verba iſta Apoſtoli ad Rom. 9. *Dicit enim Scriptura Pharaoni, in hoc ipſum excitavi te, ut oſtendam in te virtutem meam, ergò cujus vult miſeretur, & quem vult indurat*, à Janſenianis cavillis vindicet, eaque proindè à pag. 79. uſque ad 105. quo ſolet ingenii acumine, & ſermonis nitore illuſtrat. Ex pluribus namque textibus ſcripturæ, & S. Auguſtini luculenter demonſtrat, Deum neminem deſerere, niſi deſeratur ab homine per impedimenta à voluntate Deo vocanti oppoſita; obdurationem, & cæcitatem non ex Dei voluntate, ſed hominis actuali culpâ, liberoque arbitrio provenire, propriam obdurationis Pharaonis cauſam ipſius malitiam, & avaritiam fuiſſe, non autem defectum gratiæ, aut divinam voluntatem, atque adeò totam obdurationis cauſam in malitiam, & voluntatem huma-

nam

nam referri etiam ex illa parte, quâ Deum permittentem, & non impedientem ſpectat. Deindè in pagina à Cenſore notata Sfondratus ex verbis S. Auguſtini, vel S. Cæſarii Arelatenſis pergit explicare cauſam illius obdurationis, & excæcationis peccatoris adulti, inquiens; *Deum non deſerere hominem, niſi prius ab homine deſeratur per peccatum, videlicet, actuale*, & excipit peccatum originale à cauſa hujuſmodi deſertionis, immediatè ſubjungens, *nam ſi de originali intelligatur, cùm nemo hoc careat, fruſtra poneret Auguſtinus diſcrimen inter eos, qui Deum deſerunt, & eos, qui non deſerunt, cùm nemo peccato originali careat; ut taceam illum, qui ſolo originali tenetur, dici non poſſe Deum deſerere, cùm ipſe peccatum hoc non faciat, ſed ab alio factum contrahat potius, quàm committat.* Non negat itaque ſimpliciter, & abſolutè Author, quòd homo per peccatum originale Deum deſerat, ſed dumtaxat affirmat, hominem per peccatum originale non deſerere Deum ex propria malitia, & voluntate, ex qua tantum provenit ejus obduratio, immò in verbis immediatè ſubnexis Sfondratus videtur declarare univerſaliter, & indefinitè reprobos à gloria non excludi, niſi aliquo peccato prævìſo, quo Deum deſeruerint; *Priùs ergo*, inquit, *quàm peccata hominum præviderentur, ſicque quantùm ex parte Dei fuit, nemo deſertus, nemo excluſus, nemo reprobus.* Cùm autem inter reprobos plurimi ſint ob ſolum peccatum originale à gloria excluſi, iſti, quantùm ex parte Dei fuit, non fuerunt deſerti, excluſi, & reprobi, niſi poſtquam prævìſum fuit eorum originale peccatum, quo in Adamo Deum deſeruerint.

Quamvis autem, ſicut ex contextu elucet, ibi loquatur Scriptor duntaxat de reprobatione adultorum, ut in diſpunctione quintæ Notæ animadverſum eſt, attamen, ſi illa propoſitio præcisè conſideretur ab aliis divulſa, nil obſtat, quo minus ſenſum à nobis modò explicatum reddat. Propterea videndus omninò eſt Sfondratus pag. 59. 163. 181. ubi idem Auguſtini dictum in eandem ſententiam effert.

Aſt vim facit Cenſor in hoc verbo Apoſtoli ad Rom. 5. verſ. 12. *In Adam omnes peccaverunt*, proindè haud dedignetur germanam ejus dicti expoſitionem excipere à S. Auguſtino lib. 2. oper. imperf. c. „185. Quamvis enim, inquit, peccatum illud pri- „mum, atque unum, quod per unum hominem in- „travit in mundum, commune ſit omnium, propter „quod dictum eſt, *in quo omnes peccaverunt*, tamen „ſua propria parvuli peccata non habent. Undè „dixerat lib. 1. ejuſdem operis cap. 57. Sic autem „aliena ſunt originalia peccata propter nullum in „eis noſtræ voluntatis arbitrium, ut tamen propter „originis contagium eſſe inveniantur & noſtra. Id totum autem expreſſit Sfondratus, cum pluribi præcipuè pag. 48. illos infantes abſque Baptiſmo mortuos vocavit, *paternæ culpæ reos, & non expiatos*: item cum ibidem dixit, quòd *Deus ſtatuit omnium hominum ſortem ex merito demeritoque primi hominis pendere*, & demùm pag. 52. cum ad hæc verba Apoſtoli in eodem cap. 5. ad Rom. *Sicut per inobedientiam unius peccatores conſtituti ſunt multi*, ſub- „junxit. Ubi vides, idem Apoſtolo eſſe, om- „nes, quod multos. Quòd ſi Adamus om- „nes perdidit, Chriſtus verò non omnes rede- mit,

„mit, ſequitur fortius peccatum Adami ad perden-„dum, quàm Chriſti ſanguinem ad redimendum „fuiſſe,ſicque non erit verum illud Apoſtoli: *ubi a-„bundavit delictum, ſuperabundavit gratia &c.* His addendus locus S. Hilarii egregius (quamvis iſte nuſquam hodie in ejus operibus inveniatur, at obſervant Theologi Lovanienſes in annotationibus ad S. Auguſtinum, ſed legatur in Commentariis Ambroſiaſtri ad illud cap. 5. ad Romanos.) à S. Auguſtino lib. 4. ad Bonifacium cap. 4. his verbis „conceptus: Sic S. Hilarius intellexit quod ſcri-„ptum eſt, *in quo omnes peccaverunt*; ait enim mani-„feſtum in Adam omnes peccaſſe, quaſi in maſſa, „ipſe enim per peccatum corruptus, omnes quos „genuit, nati ſunt ſub peccato. Hæc ſcribens Hila-„rius ſine ambiguitate commonuit, quomodo in-„telligendum eſſet, *in quo omnes peccaverunt.* Eatenus ergo, per SS. Hilarium, & Auguſtinum omnes peccaverunt in Adamo quaſi in maſſa, quatenùs Adam per peccatum corruptus, omnes quos genuit, nati ſunt ſub peccato; atqui id totum perſpicuè expreſſit Sfondratus tum in locis ſupra allegatis, tum „pag. 48. dicens: Adamo infeliciter peccante, to-„ta quoque poſteritas quippè ex patre rebelli nata, „omni jure ad cæleſte regnum ſpoliata eſt, quod „peccatum originale vocamus, & pag. 114. Ada-„mo peccante, non is ſolùm, ſed tota ejus poſte-„ritas juſtiſſimè Dei donis gratiâ, videlicet, & glo-„riâ, aliiſque dotibus innocentiæ privata eſt. Proindè naturam humanam in Adamo quaſi in maſſa, „corruptam appellat pag. 26. Propria conditio-„ne ſordidam, ac peccatricem, divinique amo-

ris

„ris indignam. Quæ omninò conſonant SS.Cypriano, & Thomæ Aquinati in diſpunctione primæ Notæ allegatis, & Concilio Arauſicano 11. can. 2. ſtatuenti in hæc verba: Si quis ſoli Adæ prævarica„tionem ſuam, & non ejus propagini aſſerit no„cuiſſe, aut certè mortem tantùm corporis, quæ „pœnâ peccati eſt, non autem, & peccatum, quod „mors eſt animæ, per unum hominem in omne ge„nus humanum tranſiſſe teſtatur, injuſtitiam Deo „dabit, contradicens Apoſtolo dicenti: per unum „hominem peccatum intravit in mundum, & per „peccatum mors, & ita in omnes homines pertranſiit, in quo omnes peccaverunt.

PROPOSITIO DECIMA.

Conſtat parvulos (ſine Baptiſmo decedentes) ſenſibilis pœnæ immunes fore, id enim ratio, omniumque Theologorum authoritas convincit; pag. 119. lin. 12.

NOTA.

Ratione ergò deſtitutus, & ex Theologorum albo expungendus Auguſtinus, qui medium locum, in quo infantes ſine ulla ſenſibili pœna, naturali quadam felicitate in æternum fruerentur, ut Pelagianorum inventum exploſit, eoſdemque infantes ad ſiniſtram in Iudicio futuros, atque in infernum ituros, tametſi non niſi mitiſſimâ pœnâ ibidem plectendos, conſtanter docuit.

Idem dicendum de S. Fulgentio, Gelaſio, & Gregorio magno Summis Pontificibus, Iſidoro Hiſpalenſi, Alcimo, Avito,

Avito, Anſelmo, & alijs, qui hanc Sententiam palam, & apertè docuerunt.

Rationis quoque expertes, & Theologorum nomine indigni erunt inter ſcholaſticos, ac recentiores Gregorius Ariminenſis in 2. Sentent. diſt. 30. quæſt. 3. Oviedo lib. 1. de gratia, & libero arbitrio tract. 3. cap. 2. num. 1. Conrius tract. de ſtatu parvulorum &c. Silvius 1. 2. quæſt. 38. art. 6. q. 2. Paludanus epiſt. ad Archiepiſcopum Tyronenſem, & hac noſtra etiam ætate Florentius de Cocq. tract. 2. cap. 6. ſect. 6. & Schola Lovanienſis Doctores, qui omnes hanc ſententiam ſequuntur, imò eodem quoque loco habendus erit Eminentiſſ. Card. Norifius, qui in vindiciis Aug. §. 5. fusè eandem ſententiam, tanquam dogma Catholicæ Eccleſiæ probatum defendit. Potuit quidem liberè Author ſequi ſententiam, quæ negat, pueros ob ſolum originale peccatum pœnâ ſenſus plecti, tanquam à tempore Scholaſticorum inter Theologos communiorem; ſed non debuit contrariam tantâ confidentiâ rejicere, & improbare.

DISPUNCTIO.

HOſpes, & peregrinus ſit Cenſor in Theologica Palæſtra neceſſe eſt, ubi nihil frequentius contingit, quàm quòd eadem argumenta, eædemque rationes pro aliqua controverſia ſeu propugnanda, ſeu oppugnanda adductæ quibuſpiam apodictica ratiocinia, & evidentes demonſtrationes, alijs dumtaxat conjecturæ, aut paralogiſmi, aut ad ſummum argutiæ vix tenuiter probabiles videantur. Quid ſi dixiſſet Eminentiſſ. Author cum Carolo ab Aſſumptione in triplici funiculo pag. 61.

ratio-

rationes oppoſitæ ſententiæ eſſe frivolas, pag. 58. contrariam ſententiam eſſe certè irrationabilem pag. 53. ejuſque ſectatores vocari puerorum tortores? Aut cum Eminentiſſ. Bellarmino lib. 6. de amiſſ. grat. & ſtat. pecc. cap. 4. pronunciaſſet, Cenſoris ſententiam, ſeu ab eo laudatam non videri quidem apertè ab Eccleſia reprobatam, rejici tamen paſſim in ſcholis, & ſibi improbabilem videri? Aut cum doctiſſimo Cornelio Muſſo Epiſcopo Bitontino in cap. 5. epiſt. ad Rom. ſenſiſſet. Piè credendum „eſt, cum omnibus ferè ſanctæ orthodoxæ Eccleſiæ „Doctoribus, nullam aliam pœnam habere infan„tes, qui citra Baptiſmalium undarum lavacrum in„tereunt, niſi quòd perpetuò carent illa cæleſti Bea„torum gloria. Parùm enim agnoſcere videtur di„vinam miſericordiam, qui aliter ſentit. (& poſt „non pauca) ſed mittamus, ait, ut ex animo lo„quatur D. Auguſtinus: Igne, inquit, cruciantur „infantes non Baptizati. Quid inde? Num ha„bentes Ambroſios, Hieronymos, Scotos, Tho„mas, Bonaventuras, Riccardos, Albertos, Guillel„mos, Alexandros, Petros, Durandos, uni Augu„ſtino adhærebimus, tantam, & Doctorum, & „Sanctorum Patrum catervam rejicientes? Ab„ſit, ut propter unius Auguſtini authoritatem „à tantis Patribus (adde à pietate, & à ratione) „diſcedam. Diſplicerem & ipſi Auguſtino, ſi „tot, tantiſque rejectis Patribus, illi uni adhærerem?

Profectò rationes illas à Scriptore meritò dici convincentes, ſi non alio ex capite eluceret, hoc unum ſufficeret, quòd eædem rationes ſcholæ Theologicæ

logicæ Principes in ſuas partes pertraxerunt, eoſque impulerunt ad deſerendam opinionem, quam à tot SS. Patribus fuiſſe traditam ſcribit Cenſor. Quot igitur ſunt Theologi denegantes parvulis abſque Baptiſmo decedentibus pœnam ſenſus, tot ſunt teſtes, & trophæa validiſſimæ potentiæ rationum ejus ſententiæ, quam hac de re ſtrenuiſſimè, & religioſiſſimè tuetur Cardinalis Sfondratus.

Mirari etiam ſubiit futiles Cenſoris cavillationes circa vocem illam Theologorum, quorum nòmine venire dumtaxat ſcholaſticos Tractatores, qui Auguſtinum ſecuti, ut in lectionibus Romani Breviarij pro die feſto S. Doctoris legitur, poſtea Theologicam diſciplinam viâ, & ratione tradiderunt, eorumque Dux, & anteſignanus extitit Petrus Lombardus dictus Magiſter ſententiarum, eſt adeò tritum, & exploratum, ut pudeat his nugis diutiùs immorari. Undè Doctores, qui de locis Theologicis agere ſolent, hoc Theologorum agnomine eoſdem ſcholaſticos donant, eiſque tribuunt locum Theologicum à loco SS. Patrum diſcretum.

Vulgatum eſt quoque vel in ipſa ſacra Scriptura vocem illam *omnes* ſæpe-numero uſurpari pro longè majori parte. Certè tot, tantique ſunt Theologi ſententiæ Emin. Authoris propugnatores, ut factâ iſtorum cum aliis Theologis pro oppoſita opinione ſtantibus comparatione, jure à Martinono in Antijanſenio diſp. 49. ſect. 4. pauciſſimi dicantur. „Contrarium, inquit, ſentiunt exceptis Gregorio „Ariminenſi, & Driedone, Magiſter ſententia„rum, D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus „Riccardus, Gabriel, cæterique veteres, & recentes

„centes Theologi...... Bellarminus, & alij con-„troverſiarum Scriptores, Joannes Malderus Epiſcopus Antuerpienſis 1. 2. quæſt. 83. dub. 2. Par-„vulos nihil ab inferni igne pati, ait, propter pec-„catum originale, eſt communis omnium Schola-„ſticorum..... ut vel ex eo conſenſu magnum peti „poſſit argumentum, adeò clari ſunt pro eâ docto-„res, ut Adverſarii vix ex ſcholaſticis habeant, „quem pro ſe producant præter pauciſſimos &c. Habertus Epiſcopus Vabrenſis lib. de gratia cap. 10. n. 2. ſcribit, parvulis abſq; Baptiſmo decedentibus nō infligi pœnam ſenſus, quæ reſpōdet delectationi illicitæ *ſecundùm omnes Theologos.* Suarez tom. 2. in 3. p. diſp. 50. ſect. 5. in probatione ſecundæ concluſionis de illis infantibus ait: ***Neque patientur ſenſibiles pœnas, ut omnes Theologi docent.*** Bellarminus lib. 6. de amiſſ. grat. & ſtatu pecc. cap. 4. poſt adductos SS. Patres ſubdit. His accedit Petrus Lombar-„dus cum omni ſchola Theologorum, qui communi „conſenſu docent, parvulos ſine Baptiſmo morien-„tes puniri apud inferos pœnâ damni, non autem „pœnâ ſenſus, Salmeron diſp. 48. in cap. 5. epiſtolæ ad Rom. Pro hac ſententia. Teſtis eſt, inquit, to-„ta penè Schola Theologorum, & præſertim Ma-„giſtri in 2. d. 33., & ibidem D. Thomæ, Bonaven-„turæ, Scoti, & omnium ferè præter unum Grego-„rium Ariminenſem & Ubertinum de Caſalis in „lib. de vita Salvatoris. Nihilominùs veriſſimè protulit de magno Auguſtino S. Antoninus Archiepiſcopus Florentinus 2. par. hiſt. cap. 8. „tit. 10. ***Eſt gemma Doctorum, & Pater Theologorum &c.***

Ma-

Maſtrius de Meldula quæſt. 5. de pecc. origin. art.1. n.155.& 159.vocat ſententiam Authoris communiſſimam inter Catholicos, adducitque S.Bonaventuram aſſerentem, eandem ſententiam omnes Magiſtros magis approbare communiter, & Scotum ipſam appellantem ſententiam Magiſtrorum. Juremeritò autem S. Cæleſtinus Papa ſcribens ad „Galliæ Epiſcopos: Auguſtinum tantæ ſcientiæ fuiſ„ſe,memorat,ut inter Magiſtros optimos etiam an„te à ſuis deceſſoribus haberetur. Et S. Gelaſius in epiſtola 6. profitetur, Auguſtinum, & Hieronymum eſſe lumina Magiſtrorum.

Cardinalis Aureolus in 2.ſent.diſt.33.q.unicâ art. 1. ſcribit, quòd illa doctrina (ſententiæ Sfondrati) *eſt communis Eccleſiæ ſententia.* Æquiſſimè tamen pronunciavit Joannes II.Papa in epiſt.3. Doctrinam S. „Auguſtini in Eccleſia obſervari ſecundùm Præde„ceſſorum ſtatuta. Alexander VII. SS. Auguſtini, & Thomæ aſſerta appellavit *dogmata inconcuſſa, tutiſſimaque.* Et Clemens X. de S. Auguſtino: Eſt Ec„cleſiæ Doctor præcellentiſſimus, qui ſpiritu Dei „plenus hæreſum,errorumq; tenebras tanquam ful„gẽtiſſimũ chriſtianæ eruditionis jubar, profũdiſſi„mis, ſimulq; ſole clarioribus ſcriptis profligavit.

Nicolaus de Lyra in cap.4 Eccleſiaſt.aſſerit, infantes abſque Baptiſmo defunctos non ſuſtinere „aliquam Pœnam ſenſibilem, ſed habere vitam „delectabilem, quàm poſſit haberi in vita præſenti „*ſecundum omnes Doctores, qui loquuntur de morienti„bus in ſolo peccato originali.* Joannes Maldonatus exponens verba Joannis 3. verſ. 5. *Niſi quis renatus* „*fuerit &c.* ſubjungit: Lego apud Severum Antioche-

„tiochenum in Catena Græca, quòd omnes hodie „Catholici docent, infantes, qui ſine Baptiſmo de„cedunt, beatâ quidem privari vitâ, aliâ tamen pœnâ non puniri. Ecquis autem arbitrabitur, Scriptores iſtos diſcrepare à Poſſidio in epiſt. ad Macedonium vocante S. Auguſtinum, *Patrem Patrum, Doctorem Doctorum*? à Siſto IV. aſſerente, eum eſſe *inter intemerata Eccleſia Doctores præcipuum?* ab Hugone Victorino didaſcal. lib. 4. c. 14. teſtante; *omnes Eccleſiæ Doctores cum ingenio viciſſe incomparabiliter*? à Martino V. *illum Patrum, ſapientiumque omnium ingenia, ac ſtudia exhibere* ?

Nemini autem palmam cedere in exornando S. Auguſtino Eminentiſſ. Sfondratum (quamvis ſanctiſſimus Doctor omni humana laude longè major ſit) elegantiſſima ejuſdem verba demonſtrant pag. 56. & 218.

Eâdem poſtmodum oberrat chordâ Cenſor crambem recoctam jam toties in cineres effuſam porrigens, videlicet, imponendo Authori, ipſum aſſignare medium locum, in quo infantes abſque Baptiſmo decedentes ſine ulla ſenſibili pœna naturali felicitate in æternùm fruantur. Centies oſtendimus, Scriptorem hac in re perquam ſobriè, & temperatè ſe geſſiſſe, affirmando cum S. Thoma pag. 164. Illos „infantes in eum ſtatum bonorum naturalium transferri, quem paragrapho primo ex Angelico Doctore deſcripſerat.

Ad ultima verò Cenſoris verba Petrus de Comitibus Regens Auguſtinianus diſp. 5. de pecc. origin. art. 3. ſectatus ſententiam, quam de pœnis parvulorum tenet Eminentiſſ. Author, ita reſpondet: Ex capite

,,pite authoritatis eſt multò probabilior, & com-
,,munior noſtra ſententia, quàm oppoſita, atque a-
,,deò non video, quomodo poſſit ſuſtineri, quòd no-
,,ſtra ſententia adverſetur Statutis Pontificum, D.
,,Bonaventuræ, Scoti, Ægidii, & aliorum. Facilli-
,,mè trahitur ad noſtrum ſenſum Africanæ Synodi,
,,Gelaſius, Gregorius, Avitus, Iſidorus, Anſelmus
&c. Suffragatur Andreas Duvallius tract. de pecca-
,,tis quæſt. 4. art. 3. inquiens: Non eſſe apertè de fide
,,infantes abſque Baptiſmo decedentes non puniri
,,pœnâ ſenſus, ſed tantùm damni; ſiquidem cap. *Ma-*
,,*jores: de Baptiſmo.* non definitur abſolutè pœnam
,,peccati originalis eſſe ſolùm privationem Divinæ
,,Viſionis, ſed illud dumtaxat ex communi Theo-
,,logorum ſententia, tanquam certum ſtatuitur, &
,,ſupponitur. Ita ut hæc definitio non ſit majoris
,,ponderis pro fide, quàm ſit communis Theologo-
,,rum ſententia; dicendum tamen eſt ad fidem ac-
,,cedere, tum propter hanc communem Theologo-
,,rum ſententiam, cum Theologorum unanimis
,,conſenſus in aliquo dogmate Eccleſiæ ſenſum de
,,illo aperire videatur; tum etiam propter rationes
,,Theologicas, quas conſtat, quando evidentes ſunt,
,,certitudinem maximam ingenerare; tum denique
,,propter definitionem allatam Pontificis, qui
,,quando approbat doctrinam communem Theolo-
,,gorum, eam ad certum aliquem gradum certitudi-
,,nis elevat, ut ſi doctrina illa non ſit de fide, ad
,,eam tamen quàm proximè accedat.

De voluntate Dei omnes ſalvos faciendi, & de Chriſto pro omnibus mortuo.

PROPOSITIO UNDECIMA.

Duæ ſunt in Deo voluntates; prima abſoluta, efficax independenſque ab omni hominum merito, qua Deus naturaliter, meroque ſuæ bonitatis inſtinctu, atque ut dicam, motu proprio vult omnium hominum ſalutem, æternamque felicitatem..... & hanc vocamus voluntatem antecedentem; pag. 21. lin. ult. Altera voluntas eſt hypothetica, & conditionata..... & hanc vocamus voluntatem conſequentem. pag. 6. lin. 31.

N O T A.

HÆc *duplex in Deo voluntas*, antecedens, *videlicet, &* conſequens, *cujus primus meminit S. Ioannes Damaſcenus lib. 2. de orthodoxa fide cap. 29. novo prorsùs ſenſu hic accipitur, quem apud nullum etiam ex recentioribus Theologis reperias. Aliter omninò utramque hanc Dei voluntatem expoſuit Doctor Angelicus* 1. *p. q.* 19. *art.* 6. *ad* 1. *ubi allato exemplo Iudicis, qui cum velit* antecedenter *omnes* Cives *vivere, hunc homicidii reum* conſequenter *atque abſolutè, ob juſtitiam, ac bonum publicum vult morte puniri, hac ſubjungit: "Deus vult antecedenter omnem hominem ſalvari, ſed conſequenter vult aliquos damnari ſecundùm*

,,*dùm exigentiam ſuæ juſtitiæ. Neque tamen id, quod*
,,*antecedenter volumus, ſimpliciter volumus, ſed ſecun-*
,,*dùm quid: quia voluntas comparatur ad res ſecundùm*
,, *quod in ſe ipſis ſunt, in ſe ipſis autem ſunt*
,, *in particulari: undè ſimpliciter volumus aliquid ſe-*
,,*cundùm quod volumus illud, conſideratis omnibus cir-*
,,*cumſtantiis particularibus, quod eſt conſequenter velle:*
,,*Vnde poteſt dici, quòd Iudex juſtus ſimpliciter vult ho-*
,,*micidam ſuſpendi, ſed ſecundùm quid vellet eum vivere,*
,,*ſcilicet, in quantum eſt homo, undè magis poteſt dici*
,,*velleitas, quàm abſoluta voluntas. Et iterum eadem par.*
quæſt.23.art.4.ad 3 de voluntate Dei ſalvandi omnes, ſic
,,*loquitur: Deus vult omnes homines ſalvos fieri antece-*
,,*denter (quod non eſt velle ſimpliciter.) Idem habet 3. p.*
q.21.art.4. Allatæ propoſitioni nihil magis contrarium,
quàm hæc doctrina D. Thomæ, ut omninò mirandum ſit,
Authorem in ipſo jam libri titulo profiteri, ſe nodum præ-
deſtinationis ex doctrina ejuſdem S. Doctoris explicatu-
rum.

DISPUNCTIO.

EXſcribendus neceſſariò hic eſt integer locus à Cenſore propoſitus, ex eo enim adæquatè accepto omnis cavillatio penitùs evaneſcet. Duæ, inquit Eminentiſſ. Scriptor pag. 5. Sunt in Deo ,,voluntates. Prima abſoluta, efficax, inde-
,,pendenſque ab omni hominum merito, qua
,,Deus naturaliter, meroque bonitatis ſuæ in-
,,ſtinctu, atque, ut dicam, motu proprio vult
,,omnium hominum ſalutem, æternamque felici-
,,tatem, & ideò eos creat, eos redimit, & ac-

„commodatiſſimis ad hunc finem mediis accingit, „aliter tamen, aliterque juxta infinitæ, ac ordinatiſſimæ Sapientiæ ſuæ modum. Et hanc vocamus „voluntatem antecedentem, ſeu voluntatem amoris, quia nullam aliam cauſam habet, quàm ut „dixi, naturalem bonitatis ſuæ inſtinctum, motumque proprium. Hæc, inquam, voluntas, quantum eſt ex parte Dei, efficax, & abſoluta eſt. Efficax, quia vi hujus voluntatis movetur Deus ad „media, non tantùm huic fini neceſſaria, & commoda, verùm etiam abundantiſſima, & præſtantiſſima hominibus applicanda, adeò ut ne unigenito quidem, nec ſanguini, vitæque parcat, „quod nemo facit, niſi qui finem flagrantiſſimè, „ac efficaciſſimè ex parte ſua cupit. Abſoluta verò „hæc ipſa voluntas dicitur, quia licet Deus exequi „hanc ſuam voluntatem nolit, niſi homine conſenſum ſuum præbente, cùm ſalvare invitum nolit, „quod tamen creaverit, & quod ideò creaverit, „ut æternam vitam adipiſceretur, quodque in „hunc finem nobiliſſimis, & validiſſimis mediis „inſtruxerit, id totum gratis, totumque opus „ſummi amoris, & bonitatis fuit, nihil homine ipſo ad propoſitum tam regiæ ſpontaneæque adoptionis conferente, nullaque ex ejus parte conditione expectata. . . . . . Quod Deus te voluerit „condere, voluerit in filium, quantum eſt de ſe, „adoptare, voluerit regni cœleſtis hæredem eſſe, „in eumque finem mille, ac pretioſiſſimis te „dotibus, ac beneficiis exornaverit, meræ „charitatis, & miſericordiæ fuit, nihil te, „tuiſque meritis adjuvantibus. Voluntas verò,

qua

„qua decrevit, ne hoc ipſum regnum obtineres, niſi „velles, & mereremis, quodque ſpoliare te illo vo„luerit, quia prævidit, te operari, & mereri nolle, „hæc, inquam, voluntas conditionata, & conſe„quens dici debet, quippè ex prævifa voluntate, ar„bitrioque tuo pendens, quod Theologi noſtri a„liis terminis voluntatem intentivam, & executi„vam appellant.

S. Joann. Damaſcenus primus quidem omnium illam duplicem voluntatem nomine antecedentis, & conſequentis appellavit, eam autem diſtinctionem duplicis voluntatis deſumpſit vel à Tertulliano, vel à S. Chryſoſtomo: primus lib. 2. contr. „Marcionem c. 11. habet: Bonitas Dei prior ſecun„dùm naturam, ſeveritas poſterior ſecundùm cau„ſam; illa ingenita, hæc accidens; illa propria, hæc „accommodata; illa edita, hæc adhibita. Nec natu„ra enim inoperatam debuit continuiſſe bonita„tem nec cauſam diſſimulatam evaſiſſe ſeverita„tem, alteram ſibi, alteram rei Deus præſtitit. „Chryſoſtomus verò homil. 1. in epiſt. ad Epheſ. U„bique ait, beneplacitum eſt voluntas antecedens; „Nam eſt alia voluntas: velut, voluntas prima eſt, „ut ne, qui peccaverunt, pereant, . . . Beneplaci„tum ergo primam voluntatem nominat, nempè, „vehementem voluntatem, voluntatē cum cupidi„tate conjunctam, quæ & firma animi perſuaſio dicitur. Damaſcenus horum Patrum veſtigiis inſiſtens in calce libri contra Manichæos inquit: Pri„maria voluntas eſt id, quod quiſpiam ex ſe ipſo vult: & lib. 1. de fide Orthodoxa cap. 29. „Sciendum eſt, ait, Deum præcipuâ, & antece-

,,dente voluntate velle omnes ſalvari, & regni ſui ,,compotes fieri, non enim nos ut puniret condidit, ,,ſed ut participes ſimus ipſius bonitatis tanquam ,, bonus. Peccantes verò puniri vult tanquam ,,juſtus. Itaque prima illa voluntas antecedens di-,,citur, & beneplacitum, quod ex ipſo eſt; ſecunda ,,autem conſequens voluntas, & permiſſio ex no-,,ſtra cauſa ortum habens &c.

Componat, quæſo, Lector Eminen. Authoris verba aliis præfatorum Patrum, & nec lac lacti tam ſimile reperiet, adeò religioſè eorum veſtigia preſſit Sfondratus. Voluntatem Dei antecedentem relatè ad ſalutem omnium hominum appellat Author efficacem, & efficaciſſimam, ſed cum addito diminuente, nempè, vel quantum eſt ex parte Dei, ut pag. 2. 5. 6. 10. 17. 18. 19. 23. 28. 29. 30. 31. 32. 41. 43. 112. vel cum iſto alio addito diminuente illi alteri æquipollente, nimirùm, *ſi ipſi homines velint*, ut in pag. 5. 18. 19. 32. 41. 50. 53. 58. 60. 82. Voluntatem Dei antecedentem de ſalute omnium hominum cum illo duplici addito diminuente conſideratam importare dumtaxat voluntatem efficacem inadæquatè, ſeu in actu primo relatè ad finem principalem, id eſt, ſalutem omnium hominum eſt evidens, & innegabile ex ipſis terminis. Videatur Maſtrius de Meldula celebris Theologus in primo Sent. diſp. 3. quæſt. 4. art. 4. n. 260. diſp. 4. quæſt. 3. art. 3. n. 62. & latiùs quæſt. 5. n. 96. 98. & ſeq. ubi ex verbis Chryſoſtomi ſuperiùs allatis infert: Si ex illis ,,non explicatur, ait, voluntas beneplaciti, & quæ ,,ſit efficax quantum ex parte ſua, quibus aliis cla-,,rioribus verbis id explicare potuerit planè ig-

noro

„noro, & diſp. 5. q. 1. art. 2. n. 22. docet, quòd niſi „dicatur illam voluntatem eſſe ex parte Dei efficacem quantum in ſe ipſo eſt, jam talis voluntas „non declarat ingens, flagranſque, ac vehemens „Dei deſiderium, quòd omnes ſalventur, nec ex ta„li voluntate Patres rectè arguerent ſummam Dei „bonitatem, & eam exaltare altitudinem divitia„rum divinæ gratiæ, ac miſericordiæ, & minimè „declararet affectum Dei erga totum genus humanum. Et n. 9. poſt allata verba antiquiſſimi Authoris Conſtitutionum Apoſtolicarum ſub nomine S. Clementis lib. 2. cap. 59. ſubjungit idem Maſtrius: „Ecce quòd voluntas ſalvandi omnes vocatur à „Clemente placens, id eſt, voluntas beneplaciti in „ſenſu ſuperius declarato, ut beneplacitum dicitur „quidquid Deo placet, & quod cupit, ut fiat quan„tum in ipſo eſt, quo etiam ſenſu vocatur perfecta, „ut oſtendatur, eſſe efficax, quantum eſt ex parte „Dei, in multis enim non perficitur ex ipſorum defectu. Hoc totum, & nihil amplius contendit Sfondratus in hoc ſuo Tractatu, ut magis magiſque inferiùs patefiet.

Huic loquendi modo apertè concinunt tum S. Chryſoſt. homil. 2. in epiſt. ad Hebr. ubi generalem voluntatem in Deo eſſe dicit ſalutis omnium homi„num, quos quantum in ſe eſt ad ſalutem perduce„re cupit. Tum Ambroſiaſter ſuper illa eadem verba Apoſtoli: *Deus vult omnes homines ſalvos fieri.* Tum S. Petrus Chryſologus ſerm. 108. eleganter exprimens eximium Dei affectum, quantum ex ſe eſt omnium impiorum ſalutem deſiderantis, & procurantis: Audi, inquit, rogantem Domi-

„num:tota die expandi manus meas, ipſo habitu „rogat? Expandi manus meas, ad quem? ad populum non credentem, ſed contradicentem; diſtendit membra, dilatat viſcera, pectus porrigit, offert „ſinum, gremium pandit, ut patrem ſe tantæ obſecrationis demonſtret affectu. Audi & aliter rogantem Deum: Popule meus quid feci tibi, aut „quid contriſtavi te? &c. Tum S. Paulinus Nolanus in epiſt. de Gazophilac: Deus quantum in ipſo „eſt, omnem hominem vult ſalvum fieri, quia in „omni homine opus ſuum diligit &c. Tum S. Laurentius Juſtinianus lib. de contemptu mundi cap. 8. „Noli ô homo cum delinquis bonitatem damnare „divinam, quòd ſuam tibi minimè prærogavit gratiam, & benè agendi tibi negaverit poteſtatem, „vult, quantum in ipſo eſt, omnes homines ſalvos „fieri, & ad agnitionem veritatis venire, quatenùs „in omnibus reperiat, quod coronet. Tum S. Thomas in cap. 19. Joan. lect. 3. Per hoc, quod dicit „*ſitio*, oſtendit ejus ardens deſiderium de ſalute generis humani, 1. ad Timoth. 2. vult omnes homines „ſalvos fieri. Lucæ 19. venit filius hominis quærere, „& ſalvum facere quod perierat; vehemens autem „deſiderium conſuevimus exprimere per ſitim. „Tum Enchiridion Colonienſe in tit. de Sacram. „Pœnit. Miſericors Deus vult omnes homines ſalvos fieri, quantum ad ſe attinet, voluntate antecedente, quòd verò reprobos damnat, fit voluntate conſequente. . . . . . Deus adeò vult „omnes homines ſalvos fieri, ut nemini quantumlibet ſcelerato gratiam ſuam ſubtrahat. „Tum denique Scotus in 2. diſt. 37. dum promiſcuè

miſcuè diſputat quæſtiones quatuor §. ad *ſolutionem* „*iſtorum*, ait: Deus licet non teneatur dare rectitu- „dinem noſtris actibus, tamen quantum eſt ex ſe „daret, ſi voluntas creata cooperaretur. Univerſa- „ſaliter enim quidquid Deus dat antecedenter, da- „ret illud conſequenter, quantum eſt ex ſe, niſi eſ- „ſet impedimentum. Nota (admonet poſt relata hæc verba Scoti Ruiz diſp.19. de voluntate Dei ſect. 5.n.21.) generalem doctrinam de antecedente vo- „luntate *quantum eſt ex ſe efficaci*: & paulò anteà di- xerat, eandem eſſe ſententiam omnium ferè ſchola- ſticorum.

Hanc Dei voluntatem antecedentem ſalvandi omnes homines appellant efficacem, quantum eſt de ſe, ſeu quantum eſt ex parte Dei, vel ſi homines velint, Dionyſius Petavius tom. primo Theolog. dogm.lib.10.cap.3.& 4.ubi hoc latè probat ex plu- ribus SS.Patribus,quemadmodum etiam habet Di- dacus Ruiz frequenter in ſuis tomis Theologicis, Henrincz in Academia Lovanienſi S. Theologiæ Lector jubilatus par.1.Theol.diſp.8.q.2.n.27. Mar- cus de Berulle tom.1.Theol. Scoti diſp. de Præde- ſtinat.quæſt.de voluntate Dei; Antonius Bernaldus de Quiros in Collegio Valliſoleti generalis ſtudio- rum Præfectus, & Theologiæ Profeſſor primarius in ſelectis diſp. Theolog.de Deo q.19.art. 6. nu. 79. Petrus de Comitibus Regens Auguſtinianus diſp.2. de prædeſtin. art. 1. & omnes illi Theologi, qui aſ- ſerunt illam voluntatem Dei antecedentem eſſe ab- ſolutam, & Deum dare omnibus gratiam quantum eſt de ſe efficacem, ſeu ſi homo velit.

Eodem modo diſcurrendum eſt de illa voce *abſo-*

luta

luta, cujus in toto libro hac ſolùm occaſione ſemel, aut bis meminit Author. In pag. namque 19 fit mera repetitio verbalis præhabita in loco à Cenſore producto, & pag. 114. ponitur *τὸ abſolutè* in ſenſu diverſo, prout opponitur huic particulæ *τὸ comparativè.* Quod autem loc. cit. illa voluntas Dei antecedens certiſſimè, & ab omni procul cenſurâ dicatur abſoluta, non quidem reſpectu finis principaliter intenti, id eſt, ſalutis omnium hominum, ut falsò obtrudit Cenſor, ſed reſpectu mediorum, eſt exploratiſſimum legenti integrum textum ſupra allatum. Nonne veriſſimum eſt, Deum abſolutè hominem creaſſe, elevaſſe extrinſecè ad finem ſupernaturalem, ipſique in ordine ad æternam ſalutem validiſſimis mediis opitulatum eſſe? Undè Maſtrius loc. cit. diſp. 4. quæſt. 5. n. 97. docet cum Gabriele Pennoto Canonico Regulari Ord. S. Auguſtini de „libert. lib. 4. c. 21. quòd, voluntas Dei præveniendi „hominem per gratiam non eſt voluntas condi„tionata, ſi non fuerit impedimentum ex parte ho„minis, ſed eſt omninò abſoluta, nec homo poteſt „ejus executionem impedire; licèt enim ſit in ejus „poteſtate ei conſentire, vel diſſentire, non tamen „eam recipere, vel non recipere, quia Deus o„peratur eam in nobis ſine nobis. Quamvis hæc ex verbis ipſius Authoris ſint evidentiſſima, & ad omnes cavillos Cenſoris confringendos abundantiſſima, ut autem ipſe addiſcat, quàm leviter jactavit, illam voluntatem Dei antecedentem de omnium hominum ſalute dici non poſſe abſolutam, patiatur ſe inſtrui à ſcholæ Theologicæ principibus.

B. Al-

B. Albertus Magnus apud Dionyſium Carthuſianum 1. Sent. diſp. 46. q. 1. loquens de diſtinct. divinæ voluntatis in antecedentem, & conſequentem, „ait: Quidam Magiſtri noſtri temporis dicunt i„dem ſubtilioribus verbis: duplex eſt voluntas, u„na abſoluta, quæ abſolutè, ac ſimpliciter compa„ratur ad volitum, & non per aliud, quemadmo„dum enim ſcientia Dei comparatur per ſe ad om„ne verum, & potentia Dei ad omne ens poſſibile „poteſtate efficientis, ita voluntas per ſe eſt omnis „boni, & non niſi boni, & hoc modo vult omnem „hominem ſalvari. Alia eſt Dei voluntas pendens „ex præſcientia meritorum non ſicut ex cauſa, ſed „ſicut ex ratione concomitante, & hac voluntate „non omnem hominem vult ſalvari: Hæc Alber„tus. Tum pergit Dionyſius: Alberti reſponſio „procedit ſecundùm opinionem ſuperiùs recita„tam eorum, qui dicunt, quòd præſcientia meri„torum ſit ratio prædeſtinationis. Advertat hic obiter Lector, Dionyſium cum aliis pluribus meritò inter Authores docentes, prædeſtinationem ad gloriam fieri poſt prævila merita, recenſere Albertum Magnum.

Doctor Angelicus, ad quem in ſua cenſura provocat Notator, ſuper eadem verba Apoſtoli ſic altè ediſſerit in Comment. ejuſdem epiſtolæ lect. 1. A„lio modo ſecundùm Damaſcenum, ut intelligatur „de voluntate antecedente, non conſequente. „In voluntate enim Dei, licet non ſit priùs, & po„ſteriùs, dicitur tamen voluntas antecedens, & „conſequens. Item ſecundùm quod voluntas „poteſt dupliciter conſiderari, ſcilicet in univerſali,

„verſali, vel *abſolutè*, & ſecundùm aliquas circum„ſtantias, & in particulari. Et priùs eſt *abſoluta* con„ſideratio, & in univerſali, quàm in particulari, & „comparata. Et ideò voluntas *abſoluta* eſt quaſi an„tecedens, & voluntas alicujus rei in particulari eſt „quaſi conſequens. Exemplum de Mercatore, qui „vult omnes merces ſuas ſalvare *abſolutè*, & hoc vo„luntate antecedente. Sed ſi conſideret ſalutem ; „non vult omnes merces per comparationem ad a„lia ſalvare, ſcilicet, quando cum ſalute ſequitur „ſubmerſio Navis, & hæc voluntas eſt conſequens. „Sic in Deo ſalus omnium hominum ſecundùm ſe „conſiderata habet rationem ut ſit volibilis. Et A„poſtolus hic ita loquitur, & ſic ejus voluntas eſt „antecedens. Sed ſi conſideretur bonum juſtitiæ, & „quod peccata puniantur, ſic non vult, & hæc vo„luntas eſt conſequens.

S. Bernardinus Senenſis tom. 2. ſerm. 5. feriæ quartæ in die cinerum ca. 2. pag. 32. ita ſententioſè fatetur: De Domino Apoſtolus 1. Timoth. 2. ait: Qui vult omnes homines ſalvos fieri. Quod verbum „exponens Damaſcenus ait, quòd in Deo eſt du„plex voluntas, non quidem ex parte volentis, ſed „voliti, ſcilicet voluntas antecedens, vel *abſoluta*, „& voluntas conſequens, ſeu *conditionata*. Volun„tas autem *abſoluta* eſt, quæ reſpicit ordinem natu„ræ, prout à Deo condita eſt, & quia à Deo om„ne bonum eſt volitum, & naturam intellectua„lem bonum eſt obtinere ſalutem, ideò, quan„tum ex ſe eſt, vult omnes homines ſalvos fie„ri, quia ad hoc omnes conveniunt in humana na„tura. Voluntas verò conditionata reſpicit ordi-

„nem perſonæ ex parte liberi arbitrii,in quo incidit „in malum, & quia non eſt bonum omnes homi„nes ſalvos fieri, niſi ſub conditionibus iſtis, ſcili„cet, ut qui ſe præparat, & ſalvari conſentit, vult „Deus ſalvari per ſuæ gratiæ largitatem;nolentem „verò,& ſuæ gratiæ reſiſtentem Deus non vult ſal„vari, quia nec bonum, nec juſtum eſt. Patet ex„emplo: licet enim ſol omnes illuminare ſit aptus, „tamen qui oculum claudit, vel ſe ab eo avertit, „non illuminatur à Sole. Sic Deus, quantum in ſe „eſt, paratus eſt omnes ſalvare, & tamen homines, „qui obſtaculum ponunt, nequaquam ſalvat. Nihil accommodatius, nihil ſplendidius pro doctrina Sfondràti efferri poterat.

Franciſcus Horantius graviſſimus Theologus Ord.Minorum,qui Concilio Tridentino Procurator pro Epiſcopo Palentino interfuit, & poſtmodum adEccleſiæOvetenſis infulas evectus fuit,hanc eruditam attexit ponderationem lib.3. de locis catholicis c. 6. D. Paulus dum diſcipulum eo loco „perſuadet pro omnibus orare, egregiè judicat om„nium ſalutem Deum ſitire; parum etiam repug„nabimus,ſi quis hujuſmodiDei deſiderium,& vo„luntatem,aut conditionalem,aut magis *abſolutam*, „ſuoq; modo perfectam appellet, modò eam ſic o„mnes commodiſſimè exprimamus, Deus vult o„mnes homines,& eorum quemq;, ſalvos fieri,niſi „obſtinatorum hominum gravitas,ac durities divi„num à ſe favorem excutiat.

Vincentius Contenſonus piiſſimus, & ſolidiſſimus Theologus ex inclyto Ordine Prædicatorum primo tom. Theologiæ primæ editionis diſp. 9. de Divina

Divina voluntate cap. 1. ſpecul. 3. pag. 384. habet:
„Similiter Deus *abſolutè* vult reprobum ſalvari,
„quem tamen attentis variis cauſis ſinit in pecca-
„tum labi, & propter peccata damnari.

Petrus de Comitibus Auguſtinianus in tract. de Prædeſtinat. diſp. 2. art. 1. explicans verba D. Thom. 1. par, qu. 19. art, 6. ad 1. ait, quòd S. Doctor nomine voluntatis antecedentis intelligit voluntatem *abſolutam*, qua Deus fertur in hominem, ut homo eſt abſque ullo adjuncto bonitatis, ſeu malitiæ; & nomine voluntatis conſequentis intelligit actum voluntatis, quo Deus fertur in hominem cum adjuncto, hoc eſt, ut bonum, ſeu malum.

Gabriel Vaſquez Theologus præſtantiſſimus in 1. par. diſp. 85. n. 15. ita diſcurrit: Juxta mentem Da-
„maſceni, qui priùs hanc diviſionem divinæ volun-
„tatis in antecedentem, & conſequentem ex Chry-
„ſoſtomo accepit, & nobis explicavit, aliqua etiam
„voluntas antecedens eſt efficax, & omninò abſo-
„luta, qualis eſt voluntas præveniendi hominem
„gratiâ vocationis. Porrò tametſi voluntas, qua ex
„ſe vult Deus omnium hominum ſalutem, ſit effi-
„cax, tamen non eſt omninò ſub conditione, ſed eſt
„voluntas verè abſoluta, licet nonnihil conditionis
„includat, quare non ſolùm velleitas, ſed voluntas
„nuncupanda eſt. Explicat hanc diviſionem S. Tho-
„mas in hoc articulo, qui & exemplo, quo utitur, &
„doctrinâ ipſâ mentem Damaſceni apprimè intelle-
„xiſſe videtur. Inquit igitur in ſolutione primi ar-
„gumenti, eam eſſe voluntatem antecedentem, quæ
„circa rem aliquam abſolutè, & ſecundùm ſe conſi-
„deratam verſatur, conſequentem verò, quæ eſt cir-

ca rem

„ca rem cum aliqua circumſtantia. Rurſus n. 20. & „21. habet: Inter voluntates antecedentes neceſſariò „fatendum eſt, eſſe aliquas omninò abſolutas, & ef-„ficaces, ſi explicationem Damaſceni, & S. Thomæ „ſequamur. Cùm enim ex eorum ſententia volun-„tas antecedens, reſpectu noſtri ſit, quæ ex ſolo „Deo, nec ullo modo occaſione noſtrorum operum „ortum habet, illa etiam erit antecedens, qua Deus „decrevit vocare nos hac aut alia vocatione, quæ „omninò abſoluta, & efficax eſt. Sicut enim ex ſua „ſola benignitate vocare voluit, ſic etiam nullo im-„pediente in tempore vocat, nec talis voluntas vo-„candi unquam effectu caret, quamvis ipſa vocatio „non ſemper voluntatem noſtram moveat.

Didacus Alarcon in Complutenſi Collegio Societ. Jeſu primarius Theolog. profeſſor tract. 3. de Voluntate Dei, diſput. 6. cap. 3. n. 13. firmat hanc aſ-„ſertionem: Voluntas antecedens, qua Deus vult „omnes homines ſalvos fieri, eſt omninò abſoluta „ex parte ſubjecti, & ex parte objecti, & formali-„ter eſt ſimplex, virtualiter tamen dicitur efficax, „ut tradunt quotquot docent, non eſſe decreta cō-„ditionata in Deo, & probant teſtimonia pluri-„ma Sanctorũ omniũ aſſerentium, voluntatem hanc „eſſe ardentiſſimum deſiderium Dei ſalutis omni-„um, & oſtendunt etiam infinita beneficia, quæ „Deus omnibus hominibus conſulit, quibus ſuam „ſalutem conſequantur.

De Quiros in Collegio Valliſoleti Soc. Jeſu Generalis ſtudiorum Præfectus quæſt. 19. de volunta-„te Dei, art. 6. n. 8. Mea, inquit, ſententia ſit, hanc „voluntatem Dei antecedentem ſalvandi omnes

„eſſe abſolutam ſimpliciter, & ſecundùm quid
„conditionatam: & num. 79. dixerat: Deus ex ſe
„efficaciter vult ſalutem omnium, ſaltem ſub con-
„ditione, quòd benè vivant, & nemo catholicus
„negare poteſt; Ergo vult *abſolutè* omnium etiam
reproborum ſalutem. Georgius de Rhodes diſp. 5. de Deo quæſt. 2. ſect. 2. §. 1. appellat illam Dei voluntatem antecedentem conditionatam, & inefficacem ex parte objecti, at ex parte Dei omninò *abſolutam, & efficacem*, allegatque pro hac ſententia Suarez, & Ruiz.

Joannes Giſbert in Academia Toloſana Regius Theologiæ Profeſſor tom. 2. Scientiæ Religionis par. 1. de Deo uno, & Trino in ſerie quæſtionum Juris, prævia approbatione Decani illius univerſitatis edito, ponit q. 3. de voluntate Dei cap. 5. art. 2.
„hanc Theſim n. 5. Voluntas generalis Dei ſalvandi
„omnes homines partim eſt efficax, partim ineffi-
„cax; formaliter verò, & quoad intentionem *abſolu-*
„*ta* eſt, non conditionata.

Videat Cenſor, an allata Sfondrati propoſitio ſit adeò contraria D. Thomæ, ut nihil magis, unde deſinat mirari, quòd Author in ipſo libri titulo profeſſus ſit, ſe nodum prædeſtinationis ex doctrina ejuſdem S. Doctoris explicaturum. Ea autem Theologorum teſtimonia (quibus alia plura adjici poſſunt) coacervata ſunt ad inſtructionem ipſius Cenſoris, ut addiſcat, modum illum loquendi non eſſe contra omnes veteres, & recentes Theologos, quamvis re vera, nuſquam dixerit Sfondratus, voluntatem Dei antecedentem ſalvandi omnes eſſe abſolutam relatè ad terminum principalem, id eſt, ad

ad ſalutem omnium hominum, ſed dumtaxat relatè ad media omnibus collata, ut ex ejuſdem verbis evidentiſſimum eſt,

PROPOSITIO XII.

Deus ſeriò, impenſiſſimè, ac quantum in ſe eſt, efficaciſſimè omnium hominum ſalutem vult. pag. 2. lin. penult.

PROPOSITIO XIII.

Hanc Dei voluntatem omnes ſalvandi, quantum ex parte Dei eſt, efficacem eſſe, dubitari non poteſt, pag. 43. lin. 32. ſuperiori propoſitione eandem voluntatem *abſolutam* vocat.

NOTA

HÆc è diametro opponuntur Scripturis ſacris, quæ nobis omnipotentiam Dei commendant. In ditione tua cuncta ſunt poſita, & non eſt qui poſſit reſiſtere voluntati tuæ. *Eſther cap. 13. num. 9.* Conſilium meum ſtabit, & omnis voluntas mea fiet. *Pſal. 113. nu. 11. quæ verba* P*ſalmiſta expendens Auguſtinus Enchirid. cap. 43. ait*, quod utique non eſt verum, ſi aliqua voluit Deus, & non fecit, quoniam ne fieret, quod volebat Omnipotens, voluntas hominis impedivit. *Unde ex hujuſmodi aſſertionibus, ut ait adhuc Auguſtinus eodem lib. cap. 96. Periclitatur „ipſum noſtræ fidei confeſſionis initium, quâ nos in „Deum Patrem omnipotentem credere confitemur*, neque

„neque enim veraciter ob aliud vocatur omnipo-„tens, niſi quia quidquid vult, poteſt, nec voluntate „cujuſquam creaturæ voluntatis Omnipotentis impedi-„tur effectus.

DISPVNCTIO.

SUperſediſſet ſanè Cenſor jactanda oppoſitione propoſitionum Authoris contra Scripturam, ſi hæc in ejus libro legiſſet, ſeu potius non diſſimulaſ-„ſet, nempè: Duæ ſunt voluntates in Deo (ex Commentatore S. Matthæi inter opera S. Anſelmi) eſt „& alia, quæ eſt de effectibus rerum, de qua dicitur, „omnia quæcunque voluit fecit, huic nemo poteſt „reſiſtere, hæc providentiæ concordat ſemper &c. „item pag. 34. Voluntas Dei non poteſt mu-„tari, aut vinci. pagin. 39. Divina volun-„tas eſt immutabilis. pagin. 217. *Nihil eſt, „quod tuæ poſſit reſiſtere voluntati, ſi ſalvare de-„creveris Iſrael*, ex Eſther. 13, quæ verba; contra Authorem afferuntur à Cenſore, qui potius adnotare debuiſſet; prædictas authoritates evidenter procedere de voluntate Dei efficaci ſimpliciter, & adæquatè, ſeu in actu ſecundo.

Obſervat autem Stephanus Dechamps de hæreſi Janſeniana lib. 1. diſputat. 7. cap. 2. num. 3. Janſenium ad improbandum in Deo voluntatem ſeriam, & impenſam ſalvandi omnes homines fœdè hæreticos expilaſſe, infamemque ex variis illorum ſententiis ac veluti laciniis centonem concinnaſſe, ſic Janſeniani in Gallico Catechiſmo de Gratia ad illam „interrogationem 66. Voluit ne Deus ſolos electos ſalvos

„ſalvos fieri? Reſpondent: Si vellet omnes, ac ſin-
„gulos homines ſalvare, omnes re ipſa ſalvarentur,
quia omnia quæcumque vult in cœlo, & in terra
facit, nec eſt, qui poſſit ejus reſiſtere voluntati. Ur-
get id ipſum acerrimè Theodorus Beza in Apo-
log. colloq. Mompelg. pag. 315. Si verè, inquit, &
„ſimpliciter Deus vellet omnes ſalvos fieri, om-
„nes neceſſariò ad ſalutem perducerentur, quia
„voluntas ejus eſt omnipotentiſſima. At non om-
nes actualiter ſalvantur &c. Urget quoque Hiero-
„nymus Zanchius de prædeſt. cap. 5. theſi 11. Cùm
„Dei voluntas nulla ratione impediri poſſit, & ſit
„omnipotentiſſima, idcircò nullo modo dici po-
„teſt, Deum ſimpliciter, & propriè velle omnes
„in univerſum homines ſalvos eſſe. Et in expli-
„catione theſis 12. Cùm voluntas Dei ſit omnipo-
„tentiſſima perfectio, ſi ſimpliciter vellet, omnes
„ſalvos fieri, omnes ſalvi fierent &c. Ideo pſal. 113.
„dicitur; quæcunque voluit Dominus fecit in cœ-
„lo, & in terra. Rurſus paucis interjectis: Cæterùm
„pugnat cum Dei omnipotentia, & majeſtate dice-
„re, Deum aliquid ſimpliciter velle, & illud non
„fieri; quare ſi qui non ſalvantur, dicendum eſt
„ Deum noluiſſe ſimpliciter illos ſalvari &c.
Deducit exhinc Dechamps, tritum illud eſſe, &
familiare Calvinianum argumentum, quo Jan-
ſeniani rem confici, & ſuos exarmari adverſarios
putant.

NOTA.

NEque poteſt dici, hac verba Authoris, efficacem, & efficaciſſimam *eſſe Dei voluntatem ſalvandi omnes, commodè intelligi poſſe, atque eo plane ſenſu, quo Apoſtolus abſolùtè dicit, Deum velle, ut omnes ſalvi fiant; tametſi non omnes ſalventur. Non enim licitum eſt in rebus Theologicis verborum ſignificationem immutare, & ea novo prorſus ſenſu contra communem, & apud omnes receptum, intelligenda proponere, quia, ut ait Hieronymus,* ex malè ordinatis verbis ſæpè hæreſis incurritur, *quod quidem hic accidit, ſupra enim vidimus ex S. Thoma 1. q.19. art. 1. ad 1. antecedentem Dei voluntatem, potiùs dicendam velleitatem, quàm voluntatem abſolutam, cùm è contrario hac verba Authoris,* ſeriò, impenſiſſimè, efficax, efficaciſſima, abſoluta voluntas *in ſenſu obvio, & apud omnes recepto voluntatem Dei ſimpliciter abſolutam ſignificent, quæ ſi non impletur, jam Deus non eſt omnipotens.*

DISPUNCTIO.

SOlerter adnotavit Bernardus Guyard in opere inſcripto: *Diſcrimina inter doctrinam Thomiſticam, Ianſenianam* lib. 2. qu. 5. art. 8, quod: Janſenius Iprenſis contradicit Doctori Angelico quoad illam diſtinctionem, quia vulgò dicit, quòd Deus vult omnium ſalutem, *quantùm in ipſo eſt.* Hæc enim ultima clauſula non illi arridet. *Quòd ſi,* inquit Cornelius apud eundem, *ab authoribus iſtis quæratur, quomodo non omnes ſalvi fiunt, ſi Deus velit omnes ſalvos fieri, cum ejus omnipotentiſſimæ voluntati nihil reſiſtere poſſit, dicere*

„*cere ſolent, Deum omnes homines velle ſalvos fieri, quan-*
„*tum in ipſo eſt.* Verùm non tantùm iſta expoſitio
„non placet illi, imò contrariam divinæ ſinceritati
„dicit; ſed modum iſtum loquendi familiarem eſſe
„D. Thomæ, qui in ejus lectione verſati ſunt, non
„poſſunt ignorare. Celebris eſt locus ille lib. 3. cont.
„Gentes cap. 159. in quo poſtquam oſtendit, quod,
„licèt in poteſtate hominis non ſit, nec promereri,
„nec advocare gratiam Dei, poteſt tamen impedire
„ne eam recipiat, propter quòd juſtè rebellis gra-
„tiæ dicitur, & peccatum illi imputatur, addit ſe-
„quentem rationem, *quia Deus in quantum eſt in ſe,*
„*paratus eſt omnibus gratiam dare, vult enim omnes ho-*
„*mines ſalvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire.*
„Sic altera authoritas, quæ eſt Principis Apoſtolo-
„rum, Deus patienter agit propter vos nolens ali-
„quos perire, ſed omnes ad pœnitentiam reverti,
„quam etiam ad oſtendendum Deum velle omni-
„um ſalutem à Theologis malè impendi, ſcribit
„Janſenius, eandem in S. Thoma interpretationem
„recipit; *vel ſecundùm Damaſcenum*, inquit, *non vult*
„*aliquem perire voluntate beneplaciti antecedente, quia*
„*facit quod in ipſo eſt, ad noſtram ſalutem.* Quamvis e-
„nim voluntas Dei ex ſe per conſenſum liberi arbi-
„trii efficax non reddatur, modus iſte loquen-
„di, quantum eſt in ſe, cum illa voluntate efficaci
„non eſt incompatibilis. Ab aliis abſtineo, ſi-
„cut & in hac parte ab ejus diſcipulis, in quo-
„rum ſcriptis nihil frequentius, quàm hæc clau-
„ſula *in quantum in ipſo eſt* legitur, quis autem in
„animum ſuum inducere poterit expoſitionem S.
„Thomæ ſuper locum Apoſtoli vult omnes &c.

„Eſſe contrariam divinæ ſinceritati ? ſolus Janſenius.

Deum autem ſeriò, impenſiſſimè, & quantum eſt de ſe efficaciſſimè velle ſalutem omnium hominum eſt conſtantiſſima, & exploratiſſima veritas à plurimis SS. Patribus, & Theologis ex ſacris Scripturis deducta, ut etiam ex diſpunctione ſequentium notarum conſtabit. In anteceſſum verò obſervamus, voluntatem Dei antecedentem ſalvandi omnes, ut non ſemel dictum eſt, eſſe efficacem, quantum eſt ex parte Dei, ſeu ſi homines velint, ſeu ſi auxilijs conſenſerint; adeòque non eſſe abſolutam ex parte termini principalis, qui eſt ſalus omnium hominum, ſed conditionatam, & coarctari ad finem, ut ſtat ſub tali conditione, & non aliter. Undè cum volitione finis conditionatâ ſtat nolitio ejuſdem, ſi non purificetur conditio, & utraque, tam volitio, quàm nolitio, quæ erat antecedenter ad conditionem, tranſit ad volitionem, vel nolitionem abſolutam, conſequenter ad purificatam, vel non purificatam conditionem, & per conſequens efficacia voluntatis conditionatæ non conſiſtit in hoc, quod fiat effectus abſolutè, ſed quod fiat, ſi purificetur conditio. Cùm hoc tamen optimè cohæret, quòd illa voluntas Dei de ſalute omnium non ſit inefficax ex eo, quòd ſalus omnium non ſortiatur ſuum effectum. Siquidem nulla voluntas conditionata finis redditur inefficax ex eo, quòd finis volitus non ſortiatur abſolutè effectum ſuum. Sicut enim ſe habet efficacia volitionis divinæ abſolutæ in ordine ad effectum abſolutum, ita ſe habet efficacia volitionis divinæ conditionatæ in ordine ad effectum conditionatum,

tum,

tum,& per conſequens ſicut volitio divina abſoluta eſt efficax, per hoc quod effectus ex vi illius eſt abſolutè futurus, ita volitio divina conditionata eſt efficax per hoc, quod effectus eſt ex vi illius conditionatè futurus. Porrò non poteſt per id, quod ex voluntate alicujus fit eo modo, quo fieri vult, reddi inefficax talis volũtas, cum efficacia voluntatis conſiſtat in hoc, ut fiat, quod vult, & eo modo, quo vult. Aliquos autẽ non ſalvari, non purificata conditione cooperationis ex parte ipſorũ, fit ex vi ipſiuſmet voluntatis divinæ de ſalute omnium alligatæ huic conditioni, ſi cooperentur, & non aliter, cũ hæc ipſa volitio de ſalute omniũ ſub hac conditione involvat nolitionẽ de ſalute omniũ, nõ poſita cõditione. Idcircò per hoc, quod aliqui non ſalvantur, non purificata conditione cooperationis, non poteſt reddi inefficax voluntas Dei conditionata de ſalute omnium; immò eſſet inefficax, ſi omnes etiam non cooperantes ſalvarentur, & hoc contrariaretur illi voluntati, quâ fertur in ſalutem omnium cum particula taxativa, prout ſtat ſub conditione cooperationis, & non aliter. Hinc fit, ut ſalus omnium, non impleta conditione, eſſet contra efficaciam voluntatis divinæ, quæ vult talem ſalutem non ſimpliciter, ſed ſub tali modo, & tali conditione. Quod egregiè animadvertens S. Thom. 1. par. quæſt. 15. art. 8. in
„corpore dicit: Ex eo, quod voluntas Dei ſit ef-
„ficaciſſima, non ſolum ſequi, quod fiant ea, quæ
„Deus vult, ſed etiam quod eo modo fiant, quo
Deus fieri vult. Cùm ergo Deus velit ſalutem omnium hominum non ſimpliciter, ſed ut ſtat ſub conditione cooperantis contingenter ex

parte libertatis humanæ, hoc ipſum eſt juxta voluntatem Dei, ut ſalus omnium non ſequatur, quando contingit deficere id, quod requiritur ex parte aliquorum. Quare optimè ſalvatur divinam voluntatem ſemper impleri, prout fertur ad volitum non ſecundùm ſe, & ſimpliciter, ſed conditionatè, & ut ſtat ſub tali modo contingenti. Tota æquivocatio Cenſoris eſt, quod efficaciam voluntatis conditionatæ à Sfondrato aſſertam conſtituit in ſortitione effectus abſoluta, quæ eſt extra terminos tali efficaciæ proportionatos.

Nequid autem ad exactam hujus notæ ſolutionem deſideretur, paucis explicandum eſt cum Didaco Ruiz diſp.20.de volunt.Dei ſect.4.n.18. quomodo voluntas illa Dei antecedens ſalvandi omnes velleitas dici poſſit: Velleitas, ait, quæ non vult ex „parte ſua præſtare, quæ præſtare requirit illud bo-„num, quod per eam eſt volitum, illa videtur eſſe „propria voluntatis ignavæ; ſed aliter ſe habet Dei „velleitas, quæ multò melius ſignificatur verbo in-„dicativi dicendo. Deus vult, omnes homines ſal-„vos fieri. Tunc enim maximè velleitas ſignifica-„tur verbo indicativi, quando ex parte volentis „nihil deficit, quo minus obtineatur effectus voli-„tus, nam talis volitio eſt particulariter efficax, & abſoluta.

Hinc Bernardus Guyard in quæſtione nuper laudatâ art.7. opportunè animadvertit: Tantæ eſſe „neceſſitatis explicationem illius ſententiæ Pauli-„næ: *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*, ut exindè „pendeat explicatio, an Chriſtus Dominus pro o-„mnibus omninò hominibus mortuus ſit. Quod cùm

„cùm à longè perſpexerit Janſenius, voluntatem „antecedentem pro omnium ſalute in Deo extin„guere, aut inutilem efficere conatur. *Poſtquam pec„cata* (verba ſunt Janſenii) *jam ab hominibus inducta „conſiderantur, antecedens voluntas in ſola præciſione „mentis, adeoque nudâ quadam velleitate, nihil omninò „gratia cauſante, conſiſtere poteſt, quod ex eo manifeſtiſ„ſimè patet, quia talem antecedentem voluntatem etiam „erga damnatas creaturas ſive hominum ſive Angelorum „Deus habet.* Obſervat idem Guyardus articulo octavo ſequenti: Janſenium jactare, quòd S. Thomas ſuper allegatum textum Apoſtoli ſecutus eſt duas explicationes S. Auguſtini, quarum prima fit per diſtributionem accommodam, altera per diſtributionem, non pro ſingulis generum, ſed pro generibus ſingulorum, quæ duæ ſolùm prædeſtinatos reſpiciunt, non autem omnes omninò homines. „Fateor, inquit Guyardus, & non ſolùm hoc i„bi habet S. Thomas; ſed etiam in prima parte; „ſed nonne addit, & admittit tertiam explicatio„nem de voluntate antecedente, per quam omnium „vult ſalutem? Sed quia vim facit Iprenſis in „Commentariis S. Apoſtoli, quare non deſcen„dit uſque in finem iſtius lectionis primæ? Inve„niſſet enim, quòd homo Chriſtus Jeſus eſt media„tor Dei, & hominum, *non quorundam*, ſed inter „Deum, & *omnes homines*, poſt quæ ſanè gloriari „auſus non fuiſſet, habere ſe favorabilem S. Tho„mam, nam ly *non quorundam* pertinet ne ad diſtri„butionem accommodam, ſive ad diſtributio„nem pro generibus ſingulorum, non pro ſin„gulis generum? Nonne potiùs denotat, eum velle

velle ſalutem omnium omninò hominum, hoc „eſt, omnium individuorum naturæ humanæ? Deindè explicat, quomodo S. Doctor illam expoſitionem de diſtributione accommoda tantùm pro prædeſtinatis uſurpans, eam de voluntate conſequenti, quæ ſimpliciter voluntas dicitur, intelligit, quando verò eam ad omnes omninò homines extendit, tunc ipſe loquitur de voluntate antecedenti, quæ dicitur velleitas per reſpectum ad voluntatem conſequentem, quamvis illa dicat actum formalem in Deo. Undè quæſt. 6. art. 2. refert hanc egregiam ſententiam Dominici Soto, in 4. diſt. 15. q. 1. art. 1. Dominicus Soto, inquit, quem Calvinus in diſp. ſup. Concil. Tridentinum, Regentem Concil. Tridentini prædicat, mentem utique Patrum circa mortem Chriſti apprimè novit; Sic autem ait, quòd: Bo„nitati divinæ nullum magis nativum eſt in operi„bus ad extra ſe factis, quàm omnes homines, ut ait Paulus, ſalvos facere. Hoc enim uno propoſito illos creavit, atque hac ſiti eos redempturus de cœlo deſcendit, ut Nemine excepto, ſuam eis beatitudinem impertiret.

PROPOSITIO XIV.

Manifeſtum eſt, Deum non tantùm ſeriò omnium ſalutem velle, verùm etiam ad hanc conſequendam non avarè, non parcè, ſed effuſiſſimè, quantum eſt de ſe, omnia media ſuppeditare, quæ non modò ſufficiant, imò abundent; pag. 128. lin. 25.

NOTA.

Quàm hæc falſa ſint, infantes ipſi, ut loquitur Auguſtinus lib. 4. contra Iulianum cap. 8. ſua taciturnitate convincunt: quandoquidem eos vel in ſinu matrum, vel ſtatim atque lucem aſpexerunt, antequam ad Baptiſmum pervenerint, extinctos, omnia media ad ſalutem conſequendam neceſſaria non habuiſſe, res ipſa per ſe clamat.

DISPUNCTIO.

INſtantia illa de parvulis abſque Baptiſmo decedentibus à V.C. Ludovico Bail Doctore Theologo Eccleſiæ Pariſienſis Propœnitentiario in libro de beneficio Crucis Pariſiis impreſſo anno 1653. par. 3. art. 7. rectè vocatur Achilles Janſeniſtarum, ibiq; „egregiè docetur: Quòd etſi diſcernerentur parvu„li ab adultis in hac cauſa, non iniquum videretur, „quia parvuli igne perpetuo non torquentur poſt „mortem, ſicut adulti: quare ſi ſalus eſſet impoſſi„bilis parvulis, cùm ex hoc torqueri non debeant „in æternum, tolerari poſſet; ſed quòd ſit impoſſi„bilis adultis, quibus aliter paratum eſt incendium „ſempiternum, ut non poſſint aliter eſſe, quam in „inferno, quaquà ſe vertant, hoc horreſcit animus, „& intollerandum videtur iis, qui de Deo ſentire norunt in bonitate ejus. Nihilominus præfata objectio nullatenus tangit Cardinalem Authorem, qui pag. 29. & 48. expreſsè excipit infantes abſque Baptiſmo decedentes, ut nos ſupra ſpecialiter explicavimus.

NOTA.

QVid de omnibus gentibus, quos ante adventum Christi vias ſuas ingredi dimiſit Deus? Certè de his S. Proſper in reſponſ. ad cap. 8. Gallorum ſic habet: Si circa univerſi-,,tatem generis humani ſalvandam, & in agnitionem ve-,,ritatis vocandam ita indifferens per omnia ſæcula affe-,,renda eſt voluntas Dei, & uſquequaque neminem ho-,,minum prætermiſiſſe monſtretur, impenetrabilis judicio-,,rum Dei altitudo pulſatur. Quare enim in præteritis ſæ-,,culis dimiſerit Deus omnes gentes ingredi vias ſuas, quan-,,do Iacob elegit ſibi DOMINUS. . . *quare quod quærebat ,,Iſrael, non eſt conſecutus, electio autem conſecuta eſt, ca-,,teri verò excæcati ſunt, impoſſibile eſt comprehendere, & ,,pernicioſæ curioſitatis eſt quærere.*

DISPUNCTIO.

HUic objectioni ita ſatisfit in Enchiridio Concilij Colonienſis de Sacramento Pœnitentiæ fol. 93. edit. Pariſ. anni 1558. nimirum. Conſtat ,,Deum nulli hominum gratiâ illâ generaliùs acce-,,ptâ deeſſe, adeò ut nullus ſit peccator tam ſcele-,,ſtus, cui Deus quoad in hac vita ſuperſtes fuerit ,,hanc gratiam penitùs ſubtrahat &c. Vel Pharao ,,vel Judas traditor exemplo eſſe poſſunt, quam ,,liberalis ſit Deus in hac gratia ſubminiſtrandâ. ,,Quòd autem Act. 14. legimus, dicente Paulo ad vi-,,ros Lyſtrios, Deum in præteritis generationibus ,,dimiſiſſe omnes gentes ingredi vias ſuas, non ſic intel-

„intelligendum, quaſi Deus gentes ſuâ gratiâ deſe-
„ruerit. Qui enim non reliquit ſe expertem teſti-
„monii, hoc eſt, qui beneficiis innumeris teſtifica-
„tur ſe eſſe Deum optimum, & maximum, qui om-
„ne genus hominum inhabitare facit ſuper terram,
„ut quærant eum, adeòque declarat ſe eum eſſe, qui
„det omnibus vitam, & inſpirationem & omnia,
„ſequitur non longè eſſe ab unoquoque noſtrum,
„quod in ipſo vivamus, moveamur, & ſimus, iſne
„putandus eſt ulli genti gratiam ſuam prævenien-
tem ſubtraxiſſe? Deinde declaratur, quomodo Deus
peccatores gravioribus vitiis implicatos deſerat.
„Factum eſt, ut gentes Dei gratiam contemnentes
„ac repudiantes dimiſſæ ſint ingredi vias ſuas. At-
„que eadem omnino ratione fit, ut non omnes illos
„motus gratiæ ſpecialis omnibus peccatoribus
„Deus impertiat. In cauſa eſt enim peccatoris ob-
„duratio gratiam illam communem ſeu generalem
negligentis, & repudiantis.

Tametſi Deus: In hæc verba quoque reſpon-
det Bail modò laudatus art. 17. Dimiſerit gentes in-
„gredi vias ſuas, non impedit iſtud, quin auxilia
„quædam interiora ad vitanda pleraque peccata, &
„aliquod bonum operandum acceperint, Deus e-
„nim dicitur deſerere, non denegatione omnimo-
„modæ gratiæ, ſed non appoſitione quarumdam
„gratiarum magis ſpecialium, quas omnibus non
„concedi apud nos indubitatum, ſed vel illas, vel
„quandam gratiam generalem parciùs, & occultiùs
„omnium hominum corda pulſantem, cùm diſpa-
„res ſint menſuræ, & quantitates gratiarum,
„quantò meliùs ex aliis verbis ejuſdem S. Proſperi
conſi-

„confici poteſt, gratiam ſufficientem dari etiam „his, qui pereunt; Sic enim loquitur in reſponſio- „nibus ad objectiones Vincentianas in fine: Qui e- „nim voluntatem Dei ſpreverunt invitantem, vo- „luntatem Dei ſentiunt vindicantem. Tum ſubdit hanc ſententiam ex lib. 2. de vocat. Gentium cap. „10. Manifeſtaverunt, inquit, divinorum eloquio- „rum multæ authoritates, & continua omnium ſæ- „culorum experimenta docuerunt, juſtam Dei mi- „ſericordiam, & juſtitiam nec alendis unquam cor- „poribus hominum, nec docendis, juvandiſque „eorum mentibus unquam defuiſſe. Ex eodem Au- thore operis de vocatione Gentium ſubnecti poſ- ſunt alia luculentiſſima teſtimonia ab Eminentiſſ. Scriptore deprompta pag. 16. 133. 149. 153. 190. qui- bus addere viſum eſt hoc aliud ex lib. 2. cap. 4. ubi explicatur, quomodo Deus ante Chriſti adventum dimiſerit omnes gentes vias ſuas ingredi: Quam- „vis ſpeciali cura, inquit Author ille, atque indul- „gentiâ Dei populum Iſraeliticum conſtet electum, „& omnes alias nationes ſuas vias ingredi, hoc eſt, „ſecundùm propriam permiſſæ ſint vivere volun- „tatem, non ita ſe tamen æterna Creatoris bonitas „ab illis hominibus avertit, ut eos ad cognoſcen- „dum ſe, atque metuendum, nullis ſignificationi- bus admoneret. Et cum deſcripſerit gratiam inter- nam cum externa conjunctam à Deo omnibus „collatam, pergit: Quoniam etſi longè eſt à „peccatoribus ſalus, præſentiâ tamen ſalutis „ipſius, ac virtute nihil vacuum eſt &c. Sicut enim „iſta gratiæ largitas, quæ in omnes gentes effluxit, „non evacuat eam, quæ ſuper unum Iſrael ſub lege

„ lege roravit, nec præſentes divitiæ fidem præte-
„ ritæ abrogant parcitati, ita nec de illâ curâ Dei,
„ quæ Patriarcharum filiis propriè præſidebat,
„ conjiciendum eſt, gubernacula divinæ miſericor-
„ diæ cæteris hominibus fuiſſe ſubtracta. Qui qui-
„ dem in comparationem electorum videntur ab-
„ jecti, ſed nunquam ſunt manifeſtis, occultiſque
„ beneficiis abdicati.

Aſt ambages omnes à Cenſore inductas his verbis Eminent. Sfondratus evertit: Si enim Deus,
„ inquit pag. 122. quantum ex ſe eſt, vult omnes
„ efficaciter, impensèque ſalvari, ſequitur non
„ minùs efficaciter, impensèque media, & grati-
„ as homini dari, quibus hunc finem obtinere poſ-
„ ſit, voluntati enim finis reſpondet voluntas, &
„ cura mediorum. Vel igitur reprobanda eſt illa
„ Dei voluntas efficax ſecundùm ſe ſalvandi om-
„ nes, vel ſi hæc admittitur, rejici nequaquam po-
„ terit, Deum effuſiſſimè, quantum eſt de ſe, om-
„ nia media abundanter ſuppeditare: Unde S. Joannes Chryſoſtomus homil. 7. in Joannem hæc præclara habet: Gratia in omnes diffuſa eſt, non
„ Judæum, non Gentilem, non Barbarum, non
„ Scytham, non liberum, non ſervum, non virum,
„ non mulierem, non ſenem, non juvenem averſa-
„ tur, omnibus autem facilem ſe præbet, omnes
„ pari honore vocat. Conſonant Auguſtinus lib. de Geneſ. ad lit. Author lib. de vocatione Gentium. l. 2. S. Cyrillus lib. 1. in Joannem, & doctrina ſcholæ Sorbonicæ apud Philippum Gamachæum de grat. ad quæſt. 3. c. 5. Pagani, inquit, in ſummâ rerum divinarum ignorantiâ, & caligi-

„ ne verſantes, nec ullam Evangelii lucem habentes præter
„ lumen naturæ, habent adhuc varias inſpirationes ſuperna-
„ turales quibus præveniuntur & excitantur, quibus ſi aſſen-
„ ſum præbeant, futurum eſt, ut Deus cætera ad ſalutem ne-
„ ceſſaria illis ſuppeditet, illoſq; erudiat, vel per ſe immedi-
„ ate, vel per Angelos, vel per homines, ſicut de Centurio-
„ ne, de Eunucho, & aliis legimus.

Habertus Epiſcop. Vabrenſis lib. 2. de grat c. 6, n. 1. aſ-
ſert illud teſtimonium Gamachæi 12. ad qu. 3. c. 5 prop. 2.
his verbis: Philippus Gamachæus vir qualis! quantorum ἀν-
„ τάξιος, Gratia ſufficiens, ait, nemini denegatur, ſed datur
„ re verâ omnibus cujuſcunque ſortis, ſtatus, & conditionis
„ fuerint, nec ſolum electis, ſed etiam reprobis; aſſertio eſt
„ contra Calvinum, & probatur ex ſcripturis &c.

Deinde exſcribit verba Andreæ Duvallii, quem paulò poſt
vocat profeſſorem Regium magni nominis, & inſignis notæ,
& poſtea Iſamberti, & tum ſubdit: Profeſſores hodierni do-
„ ctiſs. in Sorbonæ, & Navarræ Regiæ numeroſiſſimis ſcho-
„ lis, quæ ſunt turres David, ex quibus pendent mille clypei
„ omnis armatura fortium, Hennequinus, Dautruvius, Pe-
„ reretius, Lemoinus, Robertus Duvallius & alii eandem ſen-
„ tentiam contra hæreticos ſentiunt, & docent.

N O T A.

Quid deindè de tot barbaris nationibus, quas à ducentis annis in novo Orbe Europæi invenerunt, quaſq; etiam nunc in novis ſubindè tractus penetrantes inveniunt, in quibus vix ullum veri Dei cultus veſtigium occurrit, an apud illos omnibus, & ſingulis hominibus tam adultis, quàm infantibus ſemper omnia ad ſalutem conſequendam media effuſiſſimè à Deo ſuppeditata fuiſſe dicemus?

DISPUNCTIO.

Audiat de illis tot barbaris nationibus Cenſor reſponſum
teſtis omni exceptione majoris; Iapones ut refert S.
„ Franciſ. Saleſius l. 4 de amo. Dei c. 5. Apoſtolo ſuo B Fran-
„ ciſco Xaverio querebantur de eo, quod Deus, qui tantam
„ curam habuerat aliarum nationum, ſuorum oblitus fuiſſe
„ majorum videretur, cum eis ſui ipſius cognitione non fa-
„ viſſet, defectu cujus perditi fuerant. Vir Dei reſpondit, di-
„ vinam legē naturalem ſitam eſſe in ſpiritu omnium mor-
„ talium, quam ſi priſci ſui cuſtodiſſent, abſq; dubio illos lux
„ cæleſtis illuminaſſet, ſicut ècontra quia eam violarūt dam

nari

ſari meruere Tum Saleſius divinitùs edoctus pergit: Re-
„ ſponſio Apoſtolica Viri Apoſtolici, & omninò ſimilis rati-
„ oni, quam magnus Apoſtolus aſſignat perditionis antiquo-
rum Gentiliũ. (Ecce aliud reſponſũ de gentibus ante Chriſti
adventum, quod Cenſor oppoſuerat.) Quæ eos inexcuſabiles
„ facit, nam cùm cognoviſſent bonum, ſecuti fuerũt malum,
„ quod eſt uno verbò, illud quod illis intimat in 1 cap epiſt.
„ ad Roman. miſeriam ſupra miſeriã eis, qui non agnoſcunt
„ perditionẽ ſuam à malitia ſuâ dimanare: Aſſignat
„ paulò antè rationem S. Præſul, quia Deus ſol juſti-
„ tiæ ſupra OMNES diffundit ſufficienter, aut ut me-
„ lius dicam, SUPERABUNDANTER radios ſuarum
„ inſpirationum corda noſtra ſuis benedictionibus
„ calefacit, unumquemque pulſando illecebris ſuî
„ amoris. Item ex lib. 2. de amore Dei c. 8. Deus,
inquit, non relinquit nobis inutilitèr inclinatio-
„ nem naturalem ipſum amandi, ſed ut illa non re-
„ maneat otioſa, hoc præcepto generali nobis
„ præcipit eà uti, & ut hoc præceptum executio-
„ ni mandari poſſit, *nullam* relinquit *hominem viven-*
„ *tem*, cui ipſe non donet *abundanter omnia media*
„ ad hoc neceſſaria. Sol viſibilis omnes attingit ſuo
„ calore vivificante, & velut amator univerſalis re-
„ rum inferiorum in eas immittit vigorem neceſ-
„ ſarium ad rerum productionem; ità pariter divi-
„ na bonitas vivificat omnes animas, & largitur
„ robur omnibus cordibus ad ipſam amandam,
„ abſque eò quod nemo ſit abſconditus ſuo calo-
„ ri. (& infra) Deus non donat nobis ſolùm ſim-
„ plicem ſufficientiam mediorum ad ipſum aman-
„ dum, & ejus amore ad nos ſalvandum, ſed *copi-*
„ *am opulentam, amplam, magnificam, dignam tàm ma-*
„ *gnâ bonitate*, uti eſt divina &c. Non exercet ergò
„ Deus ſimplicem ſufficientiã remediorum ad con-
„ vertẽdos obſtinatos, ſed ad id applicat divitias ſuæ

 bonita-

„ bonitatis. Apoſtolus oppoſuit divitias bonitatis
„ theſauro malitiæ cordis impœnitentis, & loqui-
„ tur de corde malitioſo, & tam pleno iniquitate,
„ ut contemnat etiam divitias manſuetudinis, quâ
„ ipſum pertrahit Deus ad pœnitentiam; & no-
„ tetur, quòd obſtinatus non ſpernit tantùm di-
„ vitias bonitatis divinæ, ſed divitias trahentes ad
„ pœnitentiam, ita ut *nemo* poſſit veraciter ignora-
„ re hanc divitem, opulentam, fæcundam, & co-
„ pioſam abundantiam mediorum, quæ Deus lar-
„ gitus eſt peccatoribus ad ipſum amandum, *id cer-*
„ *tum videtur quaſi in tota Scripturâ*: O quàm multa
quàm paucis! Videat Cenſor, quàm aptè hæc con-
cinant Sfondrato.

NOTA.

Ertè ſi hæc tàm incredibilia, atque ipſis rerum ex-perimentis contraria tanquam ad defendendam Dei cauſam neceſſaria, ita in Eccleſia proponuntur, valdè timendum eſt, nè Hæreticis, Iudæis, Mahometanis, imo & tot impiis libertinis, atque Atheis, quibus hoc ſæculum abundat, occaſio detur, Eccleſiam, & fidem catholicam ſubſannandi.

DISPUNCTIO.

CAveat Notator hipercriticus, quid ipſa univerſalis Eccleſia in Lectionibus Breviarii Romani pro die feſto S. Antiſtitis atteſtetur de S. Franciſci Saleſii ſcriptis, quibus ſupereminet iſte tractatus de amore Dei: Suis etiam ſcriptis cæleſti

„ doctrinâ refertis eccleſiam illuſtravit, quibus i-
„ ter ad chriſtianam perfectionem tutum, & pla-
„ num demonſtrat.

Hæc autem de tractatu amoris Divini à Sancto Præſule conſcripto memoriæ conſignavit Chriſtophorus Giarda Epiſcopus Caſtrenſis tum religione, tum paſtorali zelo probatiſſimus in compendio ejus vitæ lib. 2. c. 24. Ipſe ait, complanavit,
„ & facile reddidit animabus piis iter valdè cer-
„ tum ad montem perfectionis ex communi ſen-
„ tentiâ Academiæ ſpiritualium, & meritò con-
„ ſecutus eſt Lauream, & Magiſterium hujus ar-
„ tis artium ..... Franciſcus tractans de amore
„ Dei ſimul junxit praxim cum theorica, nec docuit
„ alios niſi id, quod prius expertus fuerat in ſe ipſo,
„ non ſunt ejus præcepta meræ ſpeculationes, ſed
„ reales experientiæ, non inventiones ingenii, ſed
„ operationes affectus, neque hoc opus fuit par-
„ tus naturæ, ſed donum gratiæ, nec illud eruit
„ ex ſuo marte tranſmittens poſteris proprias con-
„ ſiderationes, ſed id didicit ex unctione ſpiritùs,
„ & exercitio cordis. Prius fecit, poſteà ſcripſit,
„ priùs operatus eſt, poſteà docuit.... Deniq; tra-
„ ctatus Dei aliud non eſt, quã epitome exercitiorũ
„ ſpiritualium cũ cæleſti ſponſo præhabitorum &c.

Sed ne pigeat ad faſtidium uſque congerere, & inculcare aliorum Patrum, & Doctorum teſtimonia ad rem tanti momenti firmandam. Familiam ducat S. Paulinus Nolanus epiſt. de Gazophilac.
„ Patent, inquit, theſauri bonorum Dei, & divi-
„ tiæ bonitatis ejus in promptu ſunt, ut unuſquiſ-
„ que non exſpectet accipere, ſed ultrò ſibi rapiat,

„ quantum velit .... ob hoc quantum in ipſo eſt „ omnem hominem vult ſalvum fieri, quia in omni „ homine opus ſuum diligit, & impenſè tibi largitus eſt de ſuis opibus, ſi tu tibi ipſi non ſis invidus, & avarus de iis, quæ Deus tua fecit, „ non ut cauſa tibi ad mortem, ſed ut pretium ad „ vitam forent. O abundantia bonitatis Dei &c. S. Ephrem Syrus ſerm. de compunctione cordis: „ Divinam providentiam, ait, & in nos munificentiam quantaque nobis quotidiè largiatur, „ conſideremus univerſi. Semper ejus gratia corda noſtra viſitat &c. Et poſtquam multa dixit de benignitate, quæ Deum compellit, ut ſemper viſitet etiam peccatores, à quibus repellitur, addit; Cernis quantò deſiderio ſalutem noſtram ſitiat, quantopere nos ſalvare cupiat? Cardinalis „ Hoſius, qui Legatus Summi Pontificis Concilio Tridentino præfuit, in confeſſione fidei capite „ 68. ſcribit: Sicut Sol in ſuo ſplendore permanens „ illuminat revelatâ facie fulgorẽ ſuum ſpeculantes, eodem modo, & lux Chriſti ſplendet quidem omnibus, ditiſſimè eis largiens ſuam claritatem. Epiſcopus Roffenſis lib. contra Luter. art. „ 36. Præſto eſt Deus cuique volenti fidem, & „ gratiam elargiri ſuam, jam hujus incomparabilis theſauri cunctis factâ poteſtate. Enchiridion Colonienſe in tit. de ſacram. pœnit. Miſericors „ Deus vult omnes homines ſalvos fieri quoad ſe „ attinet voluntate antecedente; quòd verò reprobos damnat, fit voluntate conſequente, „ quod juſtus ſit eos, quibus præbita eſt OMNIS „ OCCASIO conſequendæ ſaluti, nec apprehendere

„ dere voluerunt, damnare &c. Deus adeò vult „ omnes homines ſalvos fieri, ut nemini quantum- „ libet ſcelerato gratiam ſuam ſubtrahat: Univerſitas Duacena lib. inſcripto: Veritas, & Æquitas Cenſuræ Pontifici &c. Omnes illuſtrationes, & „ inſpirationes, quæ non deſunt infidelibus, ſunt „ gratiæ Chriſti, ad cuius fidem diſponunt remotiſſimè. Infideles carere gratiâ ſufficienti ad ſa- „ lutem tam proximâ quam remotâ, & omnibus „ principiis ejus, non eſt benè ſentire de gratiâ „ Chriſti, & copioſa redemptione. Et pagina „ 95. Nemo autem eſt, qui auxilium quoddam „ ſpeciale, illuſtrationem, piam motionem &c, „ non percipiat: Matthæus Ory Doctor Pariſienſis Ordinis Prædicatorum, qui tempore Franciſci I. Inquiſitorem fidei Lutetiæ agebat, libro contra hæreſes folio 13. Speciale Dei auxilium nemi- „ ni denegatur, ſed omnibus velùt lumen Solis „ diffunditur, ita ut non ſit acceptio perſonarum „ apud Deum, cum non ſit Deus Judæorum tan- „ tùm, ſed & gentium: Ruiz diſputatione 69. de ſcientia Dei ſectione 10. numero 7. Deus „ quantum ex ſe eſt, ardentiſſimo amore deſiderat „ reproborum converſionem, & ſalutem, validiſſi- „ miſque mediis, & auxiliis procurat eandem.

Excipiat tandem Cenſor doctas has voces Franciſci Horantii ſupra laudati libro 1. de locis catholicis pag. 52. Gratia ſufficiens & neceſſaria, „ ait, eſt omnibus parata non minus quàm ſit per „ via oculis noſtris lux hæc materialis, imo nolen- „ tes, & reluctantes humaniſſimè provocat, at- „ que inexcogitabili arte impiorum etiam pecto-

„ ctoribus, quæ noſtri Salvatoris benignitas eſt &
„ humanitas, ſeſe inſinuat, & undique miſerentis
„ Dei divitiæ prodeuntes ſe ſe nobis oſtentant et-
„ iam peccatoribus, & malis. Sed audiatur Cal-
„ vinus lib. 2. c. 2. ſect. 6. *Phanaticos nihil moror, qui*
„ *gratiam pariter, & promiſcuè expoſitam eſſe garriunt.*
„ Sit ut lubet, ſimus nos phanatici, ſimus garruli,
„ ſimus divinæ gratiæ expoſitores, modò id cri-
„ men nobis commune ſit cum antiquis Prophe-
„ tis, cum Apoſtolicâ majeſtate, cum univerſâ
„ Sanctorum multitudine, utriuſque Eccleſiæ ve-
„ teris, ſcilicet, ac novæ, Græcæ, & Latinæ, utrum
„ magis præoptandum nobis cum his recenſitis nos
„ male audire à Calvino, an bene nobis eſſe cum
„ iſtâ ſuâ maledicentiâ? Viderit Cenſor, cui ſuf-
fragetur magis, utri accedere malit. Sibi placeat,
ſibi plaudat, ſibi ſapiat, quantum volet Notator,
tot criminum reos agat laudatos Doctores, alioſ-
que plurimos his conſentaneos, tot accuſationibus
illos oneret, Sfondrato optatius eſt à talibus cum
talibus accuſari, quàm abſolvi.

PROPOSITIO XV.

Palam eſt, nullum omninò hominum eſſe .... quem Chriſtus nolit efficaciter, quantum eſt de ſe, ſalvum eſſe; pag. 17. lin. 20. Quod ſi nihili ſcriptura, nihil Patres de hoc Dei omnes homines ſalvandi propoſito loquerentur, id ipſum apertiſſima ratio convinceret, cui nemo, niſi expers rationis repugnare poſſit pag. 18. lin. 18.

NOTA

NOTA.

Quod Chriſtus omnium ſalutem voluerit, proque omnibus ſanguinem ſuum fuderit, nullus dubitat Catholicus; at quod efficaciter pro omnium, ac ſingulorum hominum ſalute ſanguinem ſuum Deo Patri obtulerit, negabit profectò, non qui, ut ait Author, rationis expers fuerit, ſed quiſquis meminerit, Chriſtum jam jam iturum ad mortem, dixiſſe patri: Non pro mundo rogo, ſed pro his, quos dediſti mihi, qui tui ſunt *Ioann. 17. v. 9. Item quiſquis novit eum orantem ad Patrem non potuiſſe non exaudiri pro ſuâ reverentiâ; Hebræorum 5. verſu 7. Denique quiſque ex doctrina gratuitæ prædeſtinationis, agnoſcit Deum ſolis electis ſalutem æternam abſolutâ voluntate dare decreviſſe, ex quâ voluntate pendet ſeries illa gratiarum, & beneficiorum, quibus certiſſimè liberantur, quicunque liberantur, quorum utique potiſſimum eſt perſeverantiæ donum.*

DISPUNCTIO.

Calumnioſam obtrudit in hac notâ impoſturam Cenſor, argumentatus à propoſitione modificata termino diminuente, & particulâ taxativâ ad propoſitionem ampliativè, & nullo addito diminuente affectam. Author in delatâ propoſitione expreſsè ponit voluntatem efficacem Chriſti *quantum eſt de ſe* circa ſalutem omnium. Dum ergò Notator exindè tranſit ad voluntatem Chriſti ſimpliciter, & adæquatè efficacem, manifeſtam patefacit ſuam inſcitiam, vel dolum. Porrò de volunta-

te Chriſti Domini, utpotè quæ fuit ſemper divinæ Patris voluntati perfectiſſimè conformis, diſcurrendum eſt in præſenti materiâ eodem modo, quo de voluntate divinâ ſuperiùs locuti ſumus. Propterea Chriſtus voluntate generali antecedenter quãtum eſt de ſe efficaci voluit, ut omnes homines, qui per peccatum Adæ perierant, per media quædam convenientia ſalutem æternam conſequerentur, ſicut, & ſciebat Deum Patrem eo modo velle omnes homines ſalvos fieri. Undè cum maximo pietatis ſenſu ſcripſit S. Franciſcus Saleſius introductionis ſuæ part. 5. cap. 13. quòd ſicut olim ſummus Sacerdos ſuper pectus in rationali ſuo filiorum Iſrael nomina deſcripta gerebat, ita Chriſtus Dominus, ut veritas figuræ reſponderet, omnes homines verè in corde ſuo expreſſis omnium, & ſingulorum propriis nominibus habuerit, & ſic omnibus, & ſingulis meritorum ſuorum fructus diſtribuerit. Item lib. 2. de Amore Dei cap. 4. in fin. declarans S. Præſul ſummum beneficium Redemptionis generi humano à Domino communicatum ediſſerit: Ita demonſtravit Dominus divi-
„tias ſuæ bonitatis in hac Redemptione copioſâ
„abundanti, ſuperabundanti magnificâ & exceſ-
„ſivâ, qua nobis acquiſivit, & veluti recuperavit
„omnia media neceſſaria pro adeptione gloriæ,
„adeo ut nemo poſſit unquam conqueri quaſi di-
„vina miſericordia alicui deeſſet. & cap. 6. De-
„us certè oſtendit mirificè divitias incomprehen-
„ſibiles ſuæ potentiæ in hac tam magnâ varietate
„rerum, quas nos videmus in naturâ, ſed etiam ma-
„jori magnificentiâ oſtentat theſauros infinitos ſuæ
bonita-

„ bonitatis in varietate incomprehenſibili bono-
„ rum, quæ nos agnoſcimus circa gratiam. Ipſe non
„ fuit contentus in ſacro exceſſu ſuæ miſericor-
„ diæ mittere ſuo populo, id eſt, *generi humano* re-
„ demptionem generalem, & univerſalem, quâ
„ quiſque ſalvus eſſe poteſt, ſed eam tot modis va-
„ riavit, ita ut ſuâ liberalitate relucéte in totâ hac
„ varietate iſta veritas mutuò exornet etiam ſuam
„ liberalitatem, & cap. 7. Hæc ſuprema Dei boni-
„ tas diffundit abundantiam gratiarum, & benedi-
„ ctionum in totum genus humanum, & naturam
„ Angelicam, à quà omnes irrigati fuere, velut à
„ pluvià, quæ cadit ſupra bonos, & malos, omnes
„ illuminati fuerunt tanquam à lumine, quod illu-
„ minat omnes homines in hunc mundum venien-
„ tes. Omnes receperunt ſuam partem, veluti ex
„ ſemine, quod cadit non ſolùm ſupra terram bo-
„ nam, ſed etiam in medium viarum intra ſpinas,
„ & ſupra petras, ita ut omnes inexcuſabiles fo-
„ rent coram Redemptore, ſi ipſi hac abundantiſ-
„ ſimâ redemptione non uterentur pro propriâ ſa-
„ lute. Quamvis autem hæc abundantiſſima gra-
„ tiarum opulentia ſit ità diffuſa ſupra totam natu-
„ ram humanam, & in ipsâ nos ſimus omnes æqua-
„ les, & dives abundantia benedictionum ſit om-
„ nibus nobis oblata, nihilominùs harum gratia-
„ rum varietas eſt tam magna, ut dici non poſſit,
„ an ſit mirabilior magnitudo omnium gratiarum
„ in tam ingenti diverſitate, aut diverſitas in tan-
„ tâ magnitudine. & infra: Quiſquis habet non
„ ſolùm ad ſufficientiam, ſed abundanter quid-
„ quid opus eſt ad ſalutem. Hæc S. Franciſcus
Saleſius

Saleſius, qui ab Eminentiſs. & piiſſimo Cardinali de Aguirre tom. 3. Theologiæ S. Anſelmi diſp. 120. ſect. 7. num. 65. Vocatur Seraphicus amator Dei, ardentiſſimus Dei amator, & Eccleſiæ in hoc ipſo ſæculo eximium decus. Zelator ardentiſſimus gloriæ divinæ, qui nihil cogitabat, volebat, loquebatur, agebat, niſi ex præſentiſſimo atque æſtuante Dei amore ipſius cor urente, & alibi nuncupatur alter hujus ſæculi Bernardus.

N O T A.

Certum eſt enim. Chriſtum Dominum paternæ voluntati ſibi notæ ſemper conſentientem hoc decretum, nec precibus, nec morte ſuâ mutare voluiſſe, ac proindè ſolis electis abſolutè, & efficaciter magnum illud uſque ad finem perſeverantiæ donum, ut loquitur Concilium Tridentinum ad ſalutem æternam promereri voluiſſe, quos videlicet ſibi à Patre datos, neque à quoquam de manu ſuâ raptum iri in Evangelio declaravit. Vnde S. Thomas ſanctum Auguſtinum ſequens 3. parte quæſtione 21. articulo 4. docet: omnem Chriſti voluntatem abſolutam fuiſſe ſemper impletam, atque adeò quamlibet ejus orationem eſſe exauditam: omnis, inquit, abſoluta vo-
„ luntas Chriſti, etiam humana fuit impleta, quia Deo
„ fuit conformis, & per conſequens omnis ejus oratio fuit
„ exaudita: Et eodem articulo reſpondens ad 2. ait dicendum, quòd Dominus; Non oravit pro omnibus Cruci-
„ fixoribus, neque etiam pro omnibus, qui erant credituri in eum, ſed pro his ſolùm, qui erant prædeſtinati, ut per ipſum vitam conſequerentur æternam: Quapropter ſi credamus Authori, dicendum eſſet; S. Thomam,

item-

itemque S. Auguſtinum cum omnibus eorum ſequacibus apertiſſima rationi repugnare, quod an tolerandum ſit, aliorum, ad quos pertinet, judicium eſto.

DISPUNCTIO.

NOnnulla tùm ſupra, tùm hic oppoſuit Cenſor de oratione Chriſti, qui ſanè præfocata ſunt ab Eminen. Authore pag. 50. ſed cum ea non legerit, vel ſaltem diſſimularit, ut ipſi invidiam crearet, proinde hic exſcribenda ſunt: Sciendum eſt, „ inquit Sfondratus, Chriſtum Dominum Joan. „ 17. mundo valedicentem pro tribus perſona- „ rum generibus preces ſuas ad Patrem fudiſſe. Pri- „ mo à verſu 9. uſque ad 20. prò ſolis Apoſtolis „ rogat, quibus tantùm, & non toti mundo con- „ veniunt, quæ illic à Chriſto dicuntur, videli- „ cet, quod ſermonem ſuum eis dederit, quòd „ mundus eos odio habuerit, quòd non ſint de mun- „ do, quod eos in mundum mittat &c. poſteà à „ verſu 20. non pro ſolis Apoſtolis, ſed pro omni- „ bus fidelibus, (quos inter multi utique reprobi „ erant) orat iis verbis. *Non pro eis autem rogo tan- „ tùm, ſed, & pro iis, qui in me credituri ſunt per ver- „ bum eorum*, ubi apertè oſtendit, ſe priùs pro ſolis „ Apoſtolis ad Patrem precatum eſſe. Denique „ verſu 21. rogat, & pro toto mundo, *ut credat „ mundus, quia tu me miſiſti.* Ubi vides licet Chri- „ ſtus à ſpeciali illâ oratione, quæ ſolos Apoſtolos „ complectebatur, Mundum excluſerit, non ex- „ cluſiſſe tamen à reliquâ oratione ſuâ, in qua pe- „ tebantur, quæ toti mundo convenirent, videli- cet,

„ licet, ut in Chriſtum crederent. Licet ergo Chri-
„ ſtus præcipuè pro Apoſtolis, pro fidelibus, pro
„ prædeſtinatis oraverit, non ideò tamen reliquum
„ mundum orationis ſuæ expertem voluit, ut et-
„ iam S. Paulus clarè 1. ad Timotheum 4. his ver-
„ bis inſinuat: *Qui eſt Salvator omnium hominum ma-*
„ *ximè fidelium.* Vides in hoc reprobos, & electos
„ pares eſſe, quòd omnes ad redemptionem perti-
„ neant, ſed in hoc diſtingui, quod electi præci-
„ puas partes redemptionis obtineant; quia ſoli
„ ejus effectum conſequuntur. Plane cum ſanctus
„ Joannes teſtetur, Chriſtum eſſe Advocatum
„ pro peccatis totius mundi, ſequitur oraſſe quò-
„ que pro peccatis totius mundi, alioquin tam
„ fruſtrà eſſet Advocatus, qui non erat, quàm fru-
„ ſtrà eſſet muſicus qui non cantat. Omnes ergò
„ redempti, omnes commendati, omnes Chriſto ad
„ ſalutem commiſſi, ſed electi præcipuè, non oravit
„ tamen ſoli. Oravit ergò pro mundo, & non
„ oravit prece illâ communi, omneſque comple-
„ ctente, non oravit oratione illâ ſpeciali ad ſolos
„ Apoſtolos, alioſque electos ſpectante, quo modo
„ intelligendus etiam eſt Angelicus Doctor 3. par.
„ quæſt. 21. art. 4. ad 2. cum enim nihil aliud ſit
„ oratio, quam expreſſio deſiderii, ſicut Chriſtus
„ omnibus etiam reprobis ſalutem ardentiſſimè
„ optavit, ita pro omnibus quoque precatus eſt.

Ex his eminentiſs. Authoris verbis contritos jam vides Lector omnes cavillos Cenſoris; qui, ut apertiſſimum eſt, inſidioſè diſſimulavit præclariſſimam illam Sfondrati doctrinã, ubi etiam ſatisfit S. Thomæ, ejuſque locus nominatim exprimitur

à No-

à Notatore objectus, cui hanc aliam reſponſionem Bernardi Guyard ſuprà commendati lib. 2. de diſcriminibus inter doctrinam Thomiſticam, & Janſenianam art. 3. reponere viſum eſt: S. Thomas, in„ quit, ſcripturas (ſi quis unquam) intellexit, &
„ benè de Domino ſenſit. Quis autem benè de
„ Domino ſentire poteſt, niſi eum non ſolum cru„ cifixoribus prædeſtinatis, ſed etiam reprobis
„ vitam ex viſceribus ſuis extrahentibus peper„ ciſſe credat? ſi enim exemplum dedit nobis, ſi il„ lis, qui oderunt nos benefaciamus præcipit, ſi
„ pro perſequentibus nos jubet, ut oremus, ſi eam
„ perfectionem commendat nobis, quæ perfectio
„ eſt Patris cæleſtis, qui facit oriri ſolem ſuum ſu„ per bonos, & malos, ipſum pro omnibus per„ ſecutoribus, & crucifixoribus ſuis non oraſſe
„ credet S. Thomas? ut autem Chriſtus Domi„ nus non tantùm amicis, ſed & inimicis benefa„ ciendum, pro illiſque orandum perſuaderet, di„ cebat Ethnicos & id quidem præſtare, hoc eſt,
„ amicis ſuis benefacere; at verò Chriſtianis
„ qui ad nobiliorem, ſanctiorem, generoſiorem„ que dignitatem promoti ſunt, non tantùm ami„ cos, ſed & inimicos diligendos eſſe. Quis igitur
„ Patrem, Legiſlatorem, & Ductorem Chriſtia„ norum in hoc articulo defeciſſe poterit ſibi per„ ſuadere. Quis pro charis, & amicis ſuis tantùm,
„ hoc eſt, pro Prædeſtinatis oraſſe dicet? Hoc &
„ Ethnici faciunt. Deindè Chriſtus Dominus
„ pro illis omnibus, quibus pepercit, oravit,
„ ignoſcendo enim orabat, & orando ignoſcebat;
„ At non tantùm Crucifixoribus prædeſtinatis,

ſed

„ ſed etiam reprobis, quantum eſt ex ſe ignovit.
„ Horribile enim & dictu, & cogitatu eſſet, in a-
„ nima Chriſti ſive viventis, ſive morientis odi-
„ um aliquod, aut rancorem adverſus iſtos parri-
„ cidas remanſiſſe, ita ut veniam illis concedere
„ renuiſſet, igitur & pro omnibus illis oravit:
Tum id confirmat doctiſſime Guyardus ex ipſis verbis Chriſti Domini juxta expoſitionem Venerabilis Bedæ ſuper Luc. 23. & ejuſdem S. Thomæ pluribus in locis, additque ſuffragia inſignium Theologorum Medinæ, & Cabreræ.

Huic Doctori Pariſienſi adjungere libet alterum ejuſdem facultatis Theologum Franciſcum Fevardentium, qui lib. 5. Theomachiæ cap. 25. ita refellit objectionem Calviniſtarum, & Janſenianorum de precibus Chriſti: Preces Chriſti, inquit,
„ aliquando ſingulares, ac pro privatis amicis fu-
„ erunt conceptæ, velut cum pro Petro rogavit,
„ ut non deficeret fides ejus, ac etiam frequenter
„ pro ſe ipſo, velut in ſuſcitatione Lazari, & ge-
„ ſtis tam in horto olivarum, quàm in monte Cal-
„ variæ omnibus compertum eſt. Aliquando verò
„ magis communes, & univerſæ, quales fuêre,
„ quas modo pro ſuis Apoſtolis, modò pro credi-
„ turis per verbum illorum, modò etiam pro Cru-
„ cifixoribus, & inimicis ſuis effudit dicens: *Pater*
„ *ignoſce illis &c.* Alias denique preces effudit pro
„ toto Mundo, cunctiſque filiis hominum, cujuſ-
„ modi fuerunt illæ, quas in montibus pernoctans
„ divino Patri offerebat, ut etiam volens, nolens
„ agnoſcit Hæreſiarcha. Nemoque dubitare poteſt,
„ Dominicas preces omninò pares, & conformes
fuiſſe

„ fuiſſe operibus, cum ergo pro omnibus indiffe-
„ renter, & ſufficienter paſſus, & mortuus ſit, in-
„ dubitatum eſſe debet, eundem etiam preces, &
„ orationes ſuas pro omnibus ſufficienter coram
„ Patre ſuo fudiſſe, & obtuliſſe. Quod autem ſo-
„ li electi re ipsâ finalem gratiam, æternamque be-
„ atitudinem conſequantur, cæteri omnes in pec-
„ catis ſuis moriantur, ac pereant, horum culpis
„ efficitur, non meritorum Chriſti inſufficientiâ,
„ quemadmodum in illis evidenter apparet, qui-
„ bus dicitur, volui vos congregare, & noluiſtis:
„ perditio tua ex te Iſrael, ex me verò ſalus tua;
„ vocavi & audire, venireque renuiſtis; ego in in-
„ teritu veſtro ridebo. Deus enim reliquit homi-
„ nem in manu conſilii ſui, adjecit illi præcepta,
„ & mandata, vitam propoſuit, & mortem, ad
„ quodcunque voluerit, apponat manum. Si vo-
lueris ſervare mandata, ipſa ſervabunt te &c. Cu-
debantur, & vibrabantur hæc tela adverſus Cal-
vinianos, & Janſenianos; hinc ſibi proſpiciat
Cenſor, ne quis fortè ei exprobret, eiſdem ipſum
configi, & in eorum caſtis ſtipendia facere. Vide-
rit ipſe, quas in anguſtias partium ſtudio ſe ſe con-
jecerit.

PROPOSITIO XVI.

Unus eſt Deus, unus eſt mediator, inquit Apo-
ſtolus .... ergò qui omnium Deus, & media-
tor eſt, aut oportet officio ſuo deſit, aut omni-
um ſalutem, & vitam efficaciter velit. pag. 10.
lin. 1. art, 18.

NOTA.

Jam ſuprà oſtenſum eſt, periclitari ipſum confeſſionis noſtræ initium, qua Deum omnipotentem prædicamus, ſi Deus efficaciter aliquid velit, quod effectu careat, unde nequaquam dicendum eſt, Chriſtum omnium mediatorem futurum non fuiſſe, niſi omnium ſalutem, & vitam efficaciter voluiſſet. Alio quippè, aliaque ratione juxta prædeſtinationis gratuitæ deſenſores verè mediator, ac Redemptor omnium dicitur, quòd videlicet ſufficiens pro omnibus pretium, ac ſuperabundans, morte ſua Patri obtulerit, ac re ipſa ſolverit, ac deinde Sacramenta inſtituerit tanquam communes gratiæ fontes, ex quibus omnes ſalutem hauriant. Id quod S. Proſper his verbis exprimit reſponſione ad primam objectionem Vincent. Cum propter unam omnium naturam, & pro-
„pter unam omnium cauſam à Domino noſtro in veritate
„ſuſceptam rectè omnes dicuntur redempti, & tamen
„non omnes à captivitate ſunt eruti, redemptionis pro-
„prietas haud dubiè penes illos eſt, de quibus Princeps
„Mundi miſſus eſt foras, poculum quippè immortalita-
„tis, quod confectum eſt de infirmitate noſtrâ, & vir-
„tute divinâ, habet quidem in ſe, ut omnibus proſit, ſed
„ſi non bibitur, non medetur. Quam doctrinam ſequitur, & confirmat concilium Tridentinum ſeſſ. 3. cap. 2. & 3. dum ait: Hunc Chriſtum propoſuit Deus propitiatorem per
„fidem in ſanguine ipſius pro peccatis noſtris, non ſolum
„autem pro noſtris, ſed etiam pro totius Mundi: verum et-
„ſi ille pro omnibus mortuus eſt, non omnes tamen mor-
„tis ejus beneficium recipiunt, ſed ii dumtaxat, quibus
„meritum paſſionis ejus communicatur: Videndus hæc

de

dere Cardinalis de Lauraa opuſc. 1. *de prædeſt, cap.* 20. *& opuſc.* 2. *de reprob. malorum cap.* 11.

DISPUNCTIO.

APage nugas. Pudet diutiùs immorari his mendaciis jam ſupra non ſemel detectis, & exſuflatis. Ne ferram, ut Tertulliani verbis utar, per eandem lineam fruſtrà reciprocem, adnotaſſe ſufficiat, Eminentiſs. Authorem ibi loqui de voluntate Dei efficaci, *quantum eſt de ſe.* En ejuſdem verba à Cenſore ſuppreſſa in medio illius textus: Cum „ Deus, inquit, ſit omnium Dominus, omni„ um mediator, non poteſt non omnibus, *quantum* „ *eſt ex ſe*, vitam, & felicitatem velle, &c. Quis autem ambiget, ut quis de facto liberetur à ſervitute Dæmonis, debeant ei Chriſti merita applicari per Sacramentum, & ideò in effectu non redimi reprobos, quia Sacramenta non recipiunt, quando, & ut oportet? hoc dumtaxat intendit Eminen. de Lauræa opuſc. 2. de reprob. malorum cap. 11. allegato à Cenſore, qui exindè ſuffuratus eſt textus S. Proſperi, & Concilii Tridentini, qui ſolùm eodem ſpectant. Nihilominùs idem doctiſs. Cardinalis opuſculo 3. de gratiis actualibus capite 19. ponit hanc primam concluſionem num. 429. Pro o„ mni lege omnibus infidelibus omnis generis De„ us largitus eſt, ac largitur gratiam ſufficientem „ (quam Sfondratus efficacem vocat; quan„ tum eſt de ſe juxta locutionem plurium graviſ„ ſimorum Theologorum inferiùs adducendam) „ ad poſſe in eum credere, ſicut oportet, & ad poſſe

„ legem Dei ſalvantem, ſeu conducentem ad ſalu-
„ tem obſervare, licet non fecerint. Et num. 456.
aſtruit hanc aliam aſſertionem: Dicendum ergò
„ & veraciter confitendum, quòd benigniſſimus
„ Dominus, & amantiſſimus Pater noſter Deus,
„ qui creavit hominem, ut ſummum bonum intel-
„ ligeret, intelligendo amaret, amando poſſide-
„ ret, ac poſſidendo frueretur, id eſt, illum eleva-
„ vit ad ſuper naturalium fruendorum ordinem,
„ quamvis illum liberum formaverit, & in manu
„ conſilii ſui reliquerit, ut faceret, quod vellet, ſi-
„ vè bonum, ſivè malum, ſciens eum propriis vi-
„ ribus non poſſe ad bonum ſupernaturale, hoc eſt,
„ ad ſummi boni cognitionem, & poſſeſſionem ſe
„ conducere, veriſimile, ac probabile non eſt,
„ quòd homini talia bona opera ad id bonum con-
„ ducentia præceperit, niſi ei virtutem, ſeu auxi-
„ lium, per quod id poſſet facere, conceſſerit, alio-
„ quin & impoſſibilia præcepiſſet, & poſtea ſine
„ culpâ hominem damnaret. Hic eſt ipſiſſimus S.
Auguſtini diſcurſus, ut in ſuo loco diximus de
„ auxilio, *ſine quo non* collato Angelis, & Adamo,
„ inquiens, quod ſi illud non dediſſet, transgre-
„ diendo Dei præceptum non peccaſſent. Hùc e-
„ nim collimant omnia Sacræ Scripturæ loca,
„ quæ Dei in hominem amorem ac miſericordiam
„ commendant.

Hactenùs iſte Purpuratus Pater, qui inibi eaſ-
dem geminas theſes validiſſimis argumentis ex
ſcripturâ, Patribus, & Conciliis, atque rationibus
communit, penituſque proſternit ambages, & te-
chnas omnes, quas Cenſor in has ultimas propoſi-
tiones

tiones iujicit circa media ſalutis à Deo conceſſa omnibus infidelibus, barbaris, & ſilvicolis ante, & poſt adventum Chriſti Domini.

De reliquo in loco accuſatæ Propoſitionis Scriptor efficaciſſimè demonſtrat, Deum ſeriò, & efficaciter, quantum eſt de ſe, velle omnes prorsùs homines ſalvos fieri, ex textu Apoſtoli, ex quo eodem omninò modo argumentatur Doctor Angelicus lect. 1. in cap. 2. epiſt. 1. ad Timoth: Homo Chriſtus, inquit, eſt mediator Dei, & hominum, „ non quorundam, ſed inter Deum, & omnes homines, & hoc non fuiſſet, niſi vellet omnes ſalvare. Et in limine lectionis 2. pergit: Supra dixit Apoſtolus, quòd Deus vult omnes ſalvos fieri, & probavit hoc ex parte Dei, quia eſt unus omnium, & ex parte Chriſti, qui eſt unus mediator omnium &c, Subſcribit Eminentiſs. Cajetanus in comment. ejuſdem epiſtolæ: Manifeſtat, ait, quod Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, tum ex unitate Dei &c. tùm ex unitate Mediatoris: Si plures eſſent mediatores inter Deum, & hominem, exiſtimaretur, quod unus eſſet mediator pro quibuſdam, & alius pro aliis; Sed ex quo unus eſt mediator Dei, & hominum ad reconciliandum homines Deo, & illi uni incumbit mediare inter Deum, & omnes homines. Et proptereà idem ſequitur, ſcilicet, quòd Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire ex hoc ipſo, quòd unum conſtituit mediatorem Dei, & hominum. Qui tanto magis omnium hominum mediator eſt ad Deum, quanto ipſe eſt

„ homo, quanto ab ipſo nihil humani alienum eſt.
„ *qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* Ab
„ effectu manifeſtat, quod etiam mediator vult
„ omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem
„ veritatis venire, ex hoc ipſo, quod dedit ſe-
„ metipſum pretium ad redimendum, non ali-
„ quos, ſed omnes. Quod veriſſimum eſt non ſo-
„ lùm quantum ad ſufficientiam, ſed etiam quan-
„ tum ad efficientiam. Adjungit hic Cornelius à
Lapide Theodoretum Commentatorem Apoſtoli
apud ſanctum Anſelmum, & alios: Unus, inquit,
„ eſt omnium hominum tam fidelium, quàm in-
„ fidelium Deus, id eſt, Creator, Proviſor, &
„ Pater, qui ſumme bonus omnes homines quaſi
„ filios ſuos amat ac ſalvos eſſe cupit, ideoque dedit
„ Chriſtum mediatorem, ut ſcilicet unus, & idem
„ Chriſtus omnium omninò hominum eſſet Re-
„ demptor, utque per Chriſtum omnes ſibi homi-
„ nes jungeret, ac ſalvaret; patet ergò, quòd De-
„ us velit omnes homines ſalvos fieri ſeriò, & ſin-
„ cerè, ſeu ut addit Sfondratus, efficaciter quan-
„ tum eſt de ſe, videlicet, ut explicat S. Thomas
„ loc. cit. niſi impedimentum ponant.

PROPOSITIO XVII.

Cum Sacræ Scripturæ totiès, ac tam enixis verbis Chriſtum pro omnibus mortuum eſſe teſtentur, nullibi verò, & nunquam pro aliquibus tantùm, planè temerarius ſit, qui id dicat.

. . . . . Si quis Princeps moriturus ultimis tabulis diſponat, ut ex regio, immenſoque theſauro,

theſauro, quem hæredi relinquit, omnes prorſùs regni captivi redimantur, qui triremibus, & ſervituti addicti ſunt, hæres verò non de ſingulis generum, ſed de generibus ſingulorum, hoc eſt, non de omnibus, ſed de paucis tantùm id intelligi vellet, quis non infidelem prævaricatorem, hoſtemque paternæ voluntatis non diceret? pag. 15. lin. 25.

N O T A.

Nemo non videt, hic tanquam temerarios, infideles prævaricatores, ac divinæ voluntatis hoſtes traduci, quot hæc loca ſcripturæ, Deus vult omnes homines ſalvos fieri, & Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, ita interpretantur, ut vocabulum omnes *accipiant, non pro ſingulis generum, ſed pro generibus ſingulorum, id eſt, non pro quolibet individuo, ſed pro cujuſcumque ſexus, ætatis, conditionis, nationis hominibus, quæ in re Author manifeſte oſtendit, vel ſe non legiſſe ſanctos Auguſtinum, Proſperum, Fulgentium, Gregorium Magnum, Remigium Lugdunenſem, ſanctum Thomam, alioſque Patres, qui inter alias locorum iſtorum explicationes hanc ipſam afferunt, & in primis commendant, vel ſi eos loca illa ità intellexiſſe noverat, vix ipſe temeritatis, atque in ſanctos Patres irreverentiæ notam effugiet, qui non ſolùm eorum interpretationem non eſt ſecutus, ſed eam cum faſtidio, & injuriâ rejecit. Sat erit indicare loca, ubi prædicti ſancti Patres hanc explicationem tradunt. Sanctus Auguſtinus Enchirid. capite* 103. *epiſtola* 107. *libro de correptione, & gratiâ capite* 14. *Epiſcopi Aphricani pro fide exules in*

epiſtola ſynodica, S. Fulgentius lib. de incarnat. & gratia cap. 13. S. Gregorius in pr. Regum lib. 1. S. Remigius cum tota Eccleſia Lugdunenſi lib. de tribus cap. Lupus Ferrarienſis d. 3. q. 1. S. Anſelmus lib. de voluntate Dei in fine, S. Thomas 1. p. quæſt. 19. art. 6. ad 1. item in comment. ſuper caput 2. epiſt. 1. ad Timotheum verſ. 4. hos ſequuntur inter recentiores Eſtius in 1. diſt. 46. item in ſuis ad hunc locum Apoſtoli Commentariis, Sylvius 1. p. quæſt. 19. Fromondus in comment, Cardinalis de Laurea opuſc. 1. de prædeſt. cap. 20. & innumeri alii.

Rectè Thomas Lemos loquens de eâdem explicatione tom. 2. tractatu 2. de dilectione Dei æternâ cap. 14. num. 138, ait, eam tanquam Sanctorum explicationem venerandam eſſe, & reſpiciendam: Aſſerere autem inquit, il-„ lam eſſe extortam, & peregrinam, ſeù minus rectam non eſt ſolùm ſanctis Eccleſiæ doctoribus contradicere, „ quod & graviſſimum eſt, ſed re ipsâ eſt idem S. Augu-„ ſtino & S. Proſpero objicere, quod antiquitus eiſdem „ ſanctis Doctoribus à Pelagianis, & ſemipelagianis obji-„ ciebatur.

DISPUNCTIO.

RUrsùs involucris, & ambagibus nos obruere progreditur Cenſor propoſitionem mancam, & mutilam obtrudens. Deſunt enim iſta verba in medio: Qui id dicat, quod ſcriptura non dicit, id ve-„ rò non dicat, quod ſcriptura tam clarè, & toties „ dicit. Et in fine deſiderantur hæc alia: At quando „ id juſtius dicendum de illis erit, qui contra cla-„ riſſimam ſcripturæ ſententiam Chriſti Redem-„ ptionem anguſtiſſimam faciunt, ejuſque infi-„ nitum in homines amorem breviſſimis terminis

coer-

„ coercent: Textus autem ſcripturæ ab authore ibi indicatus non eſt ille Apoſtoli 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*, *&c.* ut falſo „ ſupponit Cenſor, ſed ſunt iſta loca ſcriptu- „ ræ; Nec minus hanc in rem faciunt, inquit, Sfon- „ dratus ibidem, illæ ſententiæ, quibus ſacræ li- „ teræ clariſſimis verbis docent, Chriſtum pro o- „ mnibus mortuum eſſe, quales ſunt ad Rom. 8. „ *Qui proprio filio ſuo non pepercit, ſed pro omnibus tra-* „ *didit illum*, & 2. ad Cor. 5. *ſi unus pro omnibus* „ *mortuus eſt Chriſtus, ut qui vivunt non ſibi vivant*, „ *ſed illi qui pro omnibus mortuus eſt*, & 1. ad Ti- „ moth. 4. *Qui eſt Salvator omnium hominum maxi-* „ *mè fidelium*, & epiſt. 1. ad Cor. 8. *Peribit infir-* „ *mus in tuâ ſcientiâ, pro quo mortuus eſt Chriſtus?* Ubi „ Apoſtolus apertiſſimè ſupponit, Chriſtum etiam „ pro morituris, hoc eſt, pro reprobis mortuum „ eſſe, & 1. Joan. 2. *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis no-* „ *ſtris, non pro noſtris autem tantùm, ſed etiam pro to-* „ *tius Mundi.* Oculos Lectoris appello. Nonnè Sfondratus hic evidentiſſimè loquitur, Chriſtum mortuum eſſe pro omnibus contra Calviniſtas, & Janſenianos? Hoc autem eſt de fide ſanctum, & eſt dogma orthodoxum à ſede Apoſtolicâ definitum, & à Sfondrato pluribus etiam Patrū ſuffragiis roboratum, & præcipuè Auguſtini, ac Concilij Tridentini ſtatuentis ſeſſ. 6. cap. 31. Quòd etſi „ Chriſtus pro omnibus mortuus eſt, non omnes ta- „ men beneficium ejus mortis accipiunt. Ex quibus teſtimoniis immediatè infert Author: Ex his „ omnibus, inquit, palam eſt, nullum omninò ho- „ minem eſſe, pro quo Chriſtus paſſus non ſit:

Deindè verba illa Authoris contra eos jaciuntur, qui dicunt, quod ſcriptura non dicit, id verò non dicunt, quod ſcriptura dicit, atque Chriſti Redemptionem anguſtiſſimam faciunt, ejuſque infinitum in homines amorem breviſſimis terminis coercent. Hæc autem non feriunt Patres à Cenſore nominatos, qui, ut ipſemet fatetur, non tenent tantùm expoſitionem textus Paulini ab eodem aſſertam, ſed etiam tradunt alias explicationes, & ſanè Auguſtinus explanationem Authoris palam docet, ut indicatur pag. 16. 17. 18. 30. 31. 32. 35. 37. 47. 50. 75. 185. 186.

Tempeſtivè obſervat Ludovicus Bail de beneficio Crucis parte 3. art. 4. quod: Dogmatiſtæ „(Bajani, & Janſeniani) Chriſtum charitate ſpo„liant, minuſque ſitientem ſalutis hominum ex„hibent, quàm ſint plerique homines, quos cha„ritas urget ad deſiderandam, & procurandam „pro viribus ſalutem omnium. Tam irrationabile „eſt dogma, & Chriſto tam injurioſum, cujus „charitas omnibus ſupereminet, ut ſi ſola hæc „ineſſet ratio, mihi eſſet horrori, ſicut omnibus „Chriſtum amantibus eſſe debet. Et articulo 5. „ſubjungit, quod Apologiſtæ Janſeniani objici„unt Patres, & Concilia, quorum verbis deter„minatur, Chriſtum pro mundo Electorum „mortem ſubiiſſe, &c. ſed in iſta farragine autho„ritatum operam ludunt Apologiſtæ: legi enim, „& iterum legi, nec aliud lego, niſi quod aliqui „ex his Patribus indicant, Chriſtum mortuum fu„iſſe pro electis, aut pro populo chriſtiano, eoſque „redemiſſe; at iſtud lubentes admittimus, nec eâ

de re

„ de re controverſia eſt. Non negant autem iſti Pa-
„ tres, etiam mortuum fuiſſe pro aliis. Ad quid
„ igitur iſta, niſi ad faſtum, & pompam, & ad ſim-
„ plicium deceptionem paginam occcupant in eo-
„ rum Apologiâ?

Equidem minimè diffiteor non paucos Theologos immemores obſequii, & reverentiæ innumeris titulis magno Auguſtino ab omnibus debitæ acriùs perſtringere expoſitionem illorum verborum Apoſtoli, *Deus vult omnes homines ſalvos fieri* à S. Doctore habitam pro generibus ſingulorum, non pro ſingulis generum. Aſt Eminentiſs. Author duobus in locis propoſuit eandem explicationem S. Auguſtini circa illa verba Apoſtoli, & ſummâ, qua par eſt, veneratione, & modeſtiâ eam excipit. Primo enim pagina 56. ſcribit: Auguſtinum, pro-
„ ut illi cum Pelagianis certamen erat, illam Apo-
„ ſtoli ſententiam explicaſſe, eamque expoſitio-
„ nem conceptis verbis aſſeverat *eſſe veram* in ſenſu
„ inſinuato, idque refellendis pelagianis ſatis fu-
iſſe. Et poſtmodùm luculentiſſimum elogium S. Doctori attexit. Idem repetit Author alio in loco pag. 165. nempè. Sententiam illam Apoſtoli di-
„ verſis modis à S. Auguſtino expoſitam, utcum-
„ que opportunius videbatur Pelagianis confu-
„ tandis, & ſuſtineri debere, quod ſuorum ver-
„ borum Auguſtinus interpres ſit. Unde idem S. Pater in tribus locis à Cenſore citatis verſat tantummodò illud dictum Apoſtoli 1. Timoth. 2. *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*. De morte verò Chriſti pro omnibus perpeſsâ nulla ibidem mentio, benè tamen in locis ab Eminentiſs. Authore alle-

allegatis pag. 15. 16. & alibi, ubi Doctor gratiæ Chriſti Auguſtinus deſertè aſſerit, Chriſtum pro omnibus mortuum fuiſſe.

Locus epiſtolæ Synodicæ Epiſcoporum Aphrorum in Sardiniâ exulum à Cenſore ſignificatus extat in cap. 14. ubi ſolum fit ſermo de eodem effato Apoſtoli. *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*, quod idem patet expreſſè in cap. 31. lib. de Incarnat. & Grat. S. Fulgentii à Cenſore notato, & in loco allegato P. Lemos, imò S. Fulgentius lib. 1. de remiſſ. peccat. cap. 16. aſſerit Chriſtum Dominum mortuum fuiſſe, etiam pro Juda: Poſt traditio-„nem Chriſti, inquit, habuit traditor tempus, „quo per illum ſanguinem, qui effuſus eſt in re-„miſſionem peccatorum, ipſius quoque Judæ poſ-„ſet remitti peccatum. Quoniam Chriſtus, qui „pro impiis mortuus eſt, non denegaſſet ſuo tra-„ditori remiſſionis beneficium, ſi non ille ſibi de-„ſperando adimeret tempus remiſſioni conceſ-ſum. Et Epiſt. 7. ad Venantiam cap. 8. tradit, medicinam cæleſtem ex ſe nunquam deficere pro quocunque vulnere: Sicut medico noſtro, in-„quit, nulla eſt incurabilis plaga, ita nec in aliquo „vulnere, nec in aliquo tempore cæleſtis poteſt „deficere medicina: S. Gregorius magnus homil. 25. in Evangel. in idem conſpirat: ubique „nobis occurrit ſuperna medicina, quia & dedit „homini præcepta ne peccet, & tamen peccanti „dedit remedia, ne deſperet. Sed hinc cognoſci-„mus quantum Redemptori humani generis debi-„tores ſumus &c. & homil. 35. Ecce vocat, & „quos inquinatos denuntiat, hoc eos etiam am-plecti-

„ plecti quærit, à quibus deſertum eſſe ſe que-
„ ritur. Nemo ergo tantæ miſericordiæ tem-
„ pus perdat, nemo oblata remedia divinæ pie-
„ tatis abjiciat. Ecce ſuperna benignitas averſos
„ nos revocat, & nobis revertentibus clementiæ
„ ſuæ ſinum aperit. Item homil. 34. Adhuc expe-
„ ctat, & provocat, ut ſurgamus, ſinum ſuæ pie-
„ tatis aperit, noſque ad ſe recipere per pœnitenti-
„ am quærit &c. ſed ecce adhuc poſt tergum ſequi-
„ tur, & monet, quia jam & à nobis contemptus eſt,
„ & tamen adhuc vocare nos ceſſat &c. ſuperbè a-
„ verſos benignè revocat, & qui ferire non adver-
„ ſantes potuit, ut revertamur, munera promit-
tit.

S. Remigio cum Eccleſiâ Lugdunenſi de tribus cap. reſpondet Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus in notis ad eaſdem epiſtolas, agens de variis expoſitionibus loci Pauli, *qui vult omnes homines ſalvos fieri:* Licet prima expoſitio, inquit, ſit Au-
„ guſtini Enchirid. cap. 103. nihilominus propter
„ hujus temporis hæreticos parumper eſt pericu-
„ loſa. Quòd verò Chriſtus non fuerit paſſus pro
„ his, qui in infidelitate moriuntur, ejuſque paſ-
„ ſio fuerit dumtaxat pro multis, & non pro om-
„ nibus, hæc benignâ indigent interpretatione;
„ ſermo enim eſt de merito, & ſatisfactione quo-
„ ad efficaciam, non autem quoad ſufficientiam,
„ quomodò pro omnibus omninò hominibus paſ-
ſus eſt. Qua quidem diſtinctione facile eſt omnibus Eccleſiæ Lugdunenſis rationibus occurrere, ut legendo cuivis facile conſtabit.

De Servato Lupo Abbate Ferrarienſi advertit Ludo-

dovicus Bail. in lib. de beneficio Crucis p. 3. cap. 22. quod: Cum librum illius de tribus quæſtioni-
„bus typis editum approbaſſent antiqui Profeſ-
„ſores facultatis ſacræ Duacenæ Colveneſius, &
„Sylvius,ac eâ de cauſa malè audirent apud ali-
„quos, quaſi arma ſuppeditaſſent Janſenij defen-
„ſoribus, Apologeticam ſcripſerunt epiſtolam,
„in qua demonſtrant, illum Authorem alienum
„eſſe ab opinionibus Janſenij, multaque in illo
„libro contineri dogmatibus Janſenii contraria.
„At inquiunt, Lupus aſſerit, Chriſtum non pro
„omnibus mortuum, nec eſſe Salvatorem omni-
„um quæſt. 3. Certè Catholicus non eſſet, ſi di-
„ceret, Chriſtum Salvare omnes, damnare ne-
„minem, damnaretur ipſe Pontificiâ Bullâ, ſi
„affirmaret, cuipiam non ſuppetere ſufficientia
„per Chriſtum auxilia ad abſtinendum à peccato;
„& hominem etiam peccare damnabiliter in eo;
„quod neceſſario facit, art. 64. hic error eſt, à quo
„alieniſſimus eſt Servatus, pag. 63. cum Chry-
„ſoſtomo ſapit, quod *gratia Dei pro omnibus guſta-
„verit mortem, non pro fidelibus tantùm, ſed pro mun-
„do univerſo*, & ipſe quidem pro omnibus mortu-
„us eſt. Quod autem, ſi non omnes credunt, il-
„le quod ſuum erat, implevit; id eſt, auxilia
„gratiæ ſufficientia cuique, ne in perpetuum la-
„batur, & ut à peccato reſurgat, promeritus eſt,
„ut ſit omnium Redemptor ſufficienter, pauco-
„rum efficaciter, & verum ſit, *perditio tua ex te
„Iſrael, tantummodo ex me auxilium tuum*. Imò
„vult Lupus, *tanti pretii merito etiam damnatos
„mitiùs puniri* pagina 62. Utinam ex doctrinâ
Servati

„ Servati diſcant Pontificum Bullis adverſantes,
„ Deum nullos æternis gehennæ cruciatibus ad-
„ dicere, quibus non dederit ex Chriſti meritis
„ aliqua auxilia ſufficientia ad ſalutem, *vel ſaltem*
„ *adorandum*, ut impetrent uberiora, multò mi-
„ nus ſe ipſum decipiat quiſquam, quaſi deſtitutus
„ auxiliis ad non peccandum ſufficientibus æter-
„ nas ſibi pœnas peccando non accumulet &c. ex
„ quibus perſpicuum eſt, tantum abeſſe, ut Lu-
„ pus neget Chriſtum mortuum pro omnibus fu-
„ iſſe, ut etiam doceat, quod ſupra inſinuavimus,
„ profuiſſe damnatis ejus ſanguinem, ut mitius
„ torqueantur . . . . Mordeant ne Baiani den-
„ tibus Lupi, an potius mordeantur? quæſtionem
„ relinquimus excutiendam.

S. Anſelmus in devotiſſimis orationibus, & Meditationibus nunc recuſis in Urbe eruditiſſimâ pietate religioſiſſimi, ac doctiſſimi Cardinalis de Aguirre tantam veritatem clariſſimè profitetur oratione 28. numero 10. Tu verò,
„ dulciſſime Domine JEſu, non ſolùm pro ami-
„ cis, ſed & pro inimicis mori voluiſti. Oratione
„ 34. numero 1. Domine JEſu Chriſte, qui Pa-
„ tre diſponente, Spiritu Sancto cooperante
„ mortem tuam, ſpontaneâ voluntate miſericor-
„ diter à peccato, & morte æternâ mundum rede-
„ miſti. Orat 4. num. 1. Ille venit in hunc mun-
„ dum, & humanum genus ſuo ſanguine ſalvavit,
„ & inferni clauſtra deſtruxit, & cæleſtis Regni
„ januas aperuit. Meditat. 6. num. 9. Certi ſint
„ omnes peccatores, & iniqui, ſe peccatorum ſu-
„ orum veniam accipere, ſi ipſi peccata ſua curant
dimit-

„ dimittere, & pœnitentiam agere, ipſe fons pie„tatis pro amore, quem erga eos habebat, eandem carnem, quam pro eis ſumpſit, pertulit cru„cifigi, ut qui erant peccatis mortui, nec aliter „ad vitam redire poterant, niſi pretio ejus ſan„guinis redempti, nullo modo deſperent, cernen„tes pretium, quod eſt datum pro peccatis ſuis. „Medit. 11. §. 3. n. 15. homo ille redemit omnes „alios. Et tandem medit. 15. §. 3. num. 45. ille ipſis „potiùs, à quibus patitur, compatitur, à quibus „vulneratur, ille medetur, ille vitam procurat, „à quibus occiditur. Cum qua mentis dulcedine, „cum qua ſpiritus devotione, cum qua charitatis „plenitudine clamat, Pater ignoſce illis!

Tandem divus Thomas 1. parte quæſtione 19. articulo 6. ad 1. exponit dumtaxat textum Apoſtoli: *Deus vult omnes homines ſalvos fieri*. In Comment verò epiſt. 1. ad Timotheum c. 2. dilucidè habet, ut paulo ante retulimus, quod: JEſus „Chriſtus eſt mediator Dei, & hominum, non „quorundam, ſed inter Deum, & omnes homi„nes, & hoc non fuiſſet, niſi vellet omnes ſalvare. „Item Chriſtus eſt propitiatio pro peccatis no„ſtris, pro aliquibus (electis nimirum) efficaci„ter, ſed pro omnibus ſufficienter, quia pretium „ſanguinis ejus eſt ſufficiens ad ſalutem omnium. Rursùs 3. parte quæſtione 79. articulo 7. ad 2. „Dicendum, inquit, quòd paſſio Chriſti pro„deſt omnibus quantum ad ſufficientiam. Si pro„deſt omnibus quantum ad ſufficientiam (ſubjungit Contenſonus diſſertatione 5. pro defen-

ſione

„ ſione Innocentianæ Conſtitutionis) profectò pro
„ omnibus paſsio ſervatoris oblata eſt. Adducit ibidem Contenſonus alios clariſsimos textus
„ Doctoris Angelici pro eodem catholico dogmate ex 3. diſt. 20. quæſt. 1. art. 1. q. 1. ad 2. ex comment. in cap. 8. prioris epiſt. ad Corinth. ex lect. 3. in cap. 19. Joann.

Ex recentioribus à Cenſore allatis ſeligere viſum eſt Emin. Cardinalem de Lauræa, qui in loco citato aſſumit dumtaxàt quærendum; *quomodò ſalvetur, quod Deus vult omnes homines ſalvos fieri, ſi pauci ſunt prædeſtinati*, quibus verbis conſtat titulus illius capitis vigeſimi; nullam autem inibi habet quæſtionem, an Chriſtus pro omnibus omninò hominibus tam prædeſtinatis, quàm reprobis paſſus, ac mortuus ſit. Iſtud enim ex profeſſo agitat cap. 11. in opuſc. 2. de reprobatione malorum, ubi num. 162. conceptis verbis aſſerit: Quòd ſi-
„ cut fides docet, Chriſtus eſt Salvator, ac Re-
„ demptor; & Mediator humani generis indefi-
„ nitè, & univerſaliter, non verò hujus, vel illius
„ generis, aut nationis, & ſic tam hominum, qui
„ in lege naturæ, aut lege ſcriptâ, quam eorum,
„ qui fuerunt, ſunt, & erunt pro tempore legis E-
„ vangelicæ, & ſic omnium omnis temporis homi-
„ num. Et deindè ponit hanc concluſionem n. 165.
„ Chriſtus pro omnibus omninò hominibus tam
„ prædeſtinatis, quam reprobis paſſus, ac mor-
„ tuus eſt. Eamq; probat pluribus argumentis de-
„ ſumptis ex ſacrâ Scripturâ, Patribus Græcis, & Latinis, & ex Concilis, & nu. 183. ſcribit: Tandem

„ à ſummis Pontificibus Innocentio decimo pri-
„ mùm, poſteà à Succeſſore Alexandro Septimo
„ damnantibus ut hæreticas quinque propoſitio-
„ nes Janſenij; quæ dicebat, *Chriſtum non eſſe mor-*
„ *tuum pro omnibus*, in ordine quinta, *hæretica de-*
„ *clarata, & damnata eſt*. Poſtea his verbis Emi-
nentiſſimus Theologus eidem capiti finem im-
„ ponit: Concludamus ergò caput iſtud, ſimulq;
„ opuſculum cum Sancto Auguſtino libro de ſa-
„ lut. document. capite 46. *Chriſtus non pro*
„ *Sanctis tantùm paſſus eſt, ſed pro peccatoribus, & im-*
„ *piis, ac ſceleratis aſcendit in Crucem, & paſſione*
„ *suâ nos omnes revocavit ad vitam, non Sanctis tan-*
„ *tùm dedit Deus Solem, & Lunam, & pluviam, & om-*
„ *nia naſcentia terra &c.* Non enim injuſtus eſt Deus,
„ aut perſonarum acceptor, ſed juſtus,
„ benignus ac miſericors, Cui
„ gloria in ſæcula.
Amen.

De gra-

De gratia, quæ omnibus datur, ſeu de gratia orandi.

PROPOSITIO XVIII.

Gratia orandi omnibus, qui præcepto tenentur, loco, & tempore opportuno datur; p. 181. l. 16.

Deus, ut omnibus, quantum ex ſe eſt, efficaciter vult ſalutem, ita ut ad illam obtinendam omnibus copioſiſſima media tribuit, quorum potiſſimum, & maximè neceſſarium eſt Gratia orandi pag. 138. lin. 36.

N O T A.

NOva prorsùs, & SS. Patribus, imò & Theologorum ſcholis inaudita doctrina, qua etiam infidelibus, impiis, idololatris, quocunque tempore, & loco vixerint, gratia orationis communicatur, cui quidem doctrina ſat erit opponere hæc verba Apoſtoli, quomodo invocabunt, in quem non crediderunt? *Rom.* 10. *verſu* 14. *quam in rem ait Auguſtinus:* Si fides deficit, oratio perit, quis enim orat, quod non credit? *Serm.* 36. *de verbis Apoſtoli cap.* 2. *Iterumque eodem Sermone loquens de Paulo Apoſtolo: Vt oſtenderet, inquit, fidem fontem eſſe orationis, nec poſſe ire rivulum, ubi caput fontis ſiccatur; adjunxit atque ait, quomodò invocabunt, in quem non crediderunt? ergò ut oremus, credamus. Certè hic eſt communis Chriſtianæ doctrinæ, ac pietatis ſenſus;* quod fides ſit fons orationis, *& quod in tantum quiſque orare incipiat, in quantum ad Deum per fidem accedit.*

Vndè paradoxi, vel potius monſtri ſimile eſt, ei, qui necdum aliquid de fide audivit, munus orandi, & quidem copioſum, & quodammodò continuum tribuere.

DISPUNCTIO.

Ergò Eminentiſs. Cardinales Bellarminus, de Lugo, de Lauræa, de Aguirre, & Noriſius, Illuſtriſſimi Epiſcopi Gallicani Habertus Vabrenſis, & Abelii Ruthenenſis, celebres Theologi Vincentius Ferre ex ſchola D. Thomæ, Maſtrius ex ſchola Scotiſtarum, ac Lemoinus ex Sorbona, & alii plures in hac diſpunctione, & in ſequentibus allegandi novam prorsùs, & SS. Patribus, imò & Theologorum ſcholis inauditam à Cenſore incuſabuntur tradidiſſe doctrinam, & potius paradoxum, & monſtri ſimile, eo quia omnibus hominibus urgente præcepto, & pro loco ac tempore opportuno à Deo gratiam orandi communicari doceant, & præcipuè ſapientiſſimus Cardinalis Noriſius illud probans ex S. Auguſtino.

Nænias autem, gerras, & offucias in nota congeſtas jam penitùs difflavit Sfondratus, qui, ut evidens eſt ex ipſiuſmet verbis primæ propoſitionis delatæ, non ſcripſit omnibus dari gratiam orandi quocunque tempore, & loco, ut calumniatur Cenſor, ſed *inſtante præcepto, & loco, ac tempore opportuno.* Quinimò oppoſitum diſertè tradit Author pag. 162. Quidquid, inquit, de hac quæſtione ſit, „ an, videlicet, quoties præceptum urget, etiam „ improbiſſimis peccatoribus gratia detur, noſtri „ inſtituti haud eſt, id indubitanter aſſerere, ſed ſolum dicimus nullũ hominẽ eſſe, cui dum vivit, & „ ut loquitur Auguſt. per menſuras temporum, per inter-

„ intervalla locorũ, non quãplurima gratiæ auxilia „ dentur, quibus & majorem completamq; gratiam, & ipſam quoq; vitam æternam conſequi poſſit; id enim ſufficit ad Dei bonitatem plane oſtendendam in omnes effuſam, nihil interim contendendo, quandò, quotiès, quantoq; numero ea auxilia præſtentur: ſicut enim aliud eſt Solem omnibus lucere, aliud ſemper lucere, ita aliud eſt, Deum omnibus gratiam dare, aliud ſemper dare, iſtud dubium, illud compertum, ut à nobis hactenùs probatum eſt.

Duplicem autem orationis ſpeciem appoſitè diſtinguit Scriptor pag. 182. aliam imperfectam, aliam perfectam: Gratia, ſeu ſpiritus orãdi, ait, gradus „ quoq; ſuos, & minorem, majoremq; perfectionem „ habet; nam quoad initia ſua, primoſq; gradus à „ Deo non petitur, ſed ſpontè gratiſq; datur (alioquin eundum in infinitum eſſet, & hoc ipſo, quod petis, jam gratiam petendi habes) non ergò petis ut detur, ſed datur ut petas... ſed quoad majorem intenſionem, fervorem, & perſeverantiam, etiam ipſa gratia orandi poſtulatur, ſic enim cum Eccleſiâ precamur: *Actiones noſtras quæſumus Domine &c.* His ergò, quæ nemini deſunt, & major, ac perſeverantior orandi ſpiritus, & proximum auxilium Dei ad legem implendam obtineri poſſunt. Primis ergò illis precibus, quarum facultas Dei liberaliſſimo dono omnibus peccatoribus præſto eſt, duo petimus, opportunum, videlicet, auxilium Dei tùm ad omnem orationem (quam oportet humilem, fiducialem, ac perſeverantem eſſe,) tùm ad omnẽ operationem honeſtam, & ſalutarem.

 Hanc

Hanc doctrinam poſteà confirmat Scriptor teſtimoniis SS. Auguſtini, Gelaſii Papæ & Doctoris Angelici; in propoſitione autem delatâ Authorem loqui tantùm de illâ gratiâ minus perfectâ, ejuſdem verba modò allata, & alia plura variis in locis poſita evincunt. Quandoque etiam docet, gratiam orandi ſupponere fidem, ſic pag. 225. affert illud Jacobi p. *poſtulet autem in fide nihil hæſitans*; & cum Doctore Angelico 22. quæſt. 83. art. 16. ait „ibidem: Orationem habere vim merendi à Cha„ritate, efficaciam verò impetrandi à fide, & fiducia. Ex quo corruunt omnia conſectaria in notâ Cenſoris allata.

Supponenda hìc quoque eſt alia Authoris doctrina ex pag. 155. & ſeq. decerpta, nimirum: Ne„mo poteſt invincibiliter ignorare illum præſer„tim articulum fidei de exiſtentiâ Dei; & licèt „modò nos lateat, quibus modis quibuſq; ſecretis „ſpiraculis Deus etiam barbaris lucem, & gratiam „ſuam infundat, certum eſt infundere, nulluſ„que eſt ſinus conſcientiæ impervius Deo, quem „gratiâ, & radio veritatis non impleat. Ea qui„dem cognitio naturalis eſt, cum, ut obſervat S. „Thomas 1. parte quæſtione 2. art. 2. ad 1. ſit ma„gis præambulum ad fidem, quam ipſa fides. „Fides enim præſupponit cognitionem naturalem, „ſicut gratia naturam, ſed quia hujuſmodi noti„tia præſertim apud Barbaros, & rudes eſt nimis „vaga, confuſa, & univerſalis, propterea à Deo „ſupplente defectum naturæ, ea per gratiæ inſpi„rationem magis completur ad ipſum Creato„rem velut rerum humanarum principium, & bono-

„ bonorum malorumque remuneratorem cognoſ-
„ cendum, invocandum, colendum, timendum-
„ que, & hæc eſt illa fides inchoata, ſine qua nemo
„ placere Deo poteſt, & qua ſi benè aliquis utatur,
„ ad completam quoque, & chriſtianam fidem
„ perventurus eſt. Item pag. 160. ait dicendum eſ-
„ ſe cum Angelico Doctore ad Rom. 10. lect. 3.
„ Omnibus hominibus etiam incultiſsimis, ac pla-
„ nè barbaris auxilium gratiæ dari, quo legem na-
„ turalem obſervent, qua obſervatâ, & niſi obi-
„ cem ponant, Deum curaturum, ut eis quoque
„ Evangelium innoteſcat.

Undè antiqui Theologi Hugo à S. Victore, S. Bonaventura, Gerſon, Adrianus, Guillelmus Pariſienſis, ut teſtatur Contenſonus diſſertat. 6. cap. 2. de probabilitatis commento, docuerunt, nullam etiam apud infideles dari juris nèdum naturalis, ſed divini invincibilem ignorantiam, quia inquiunt, poſſunt recurrere ad ſupremum, quem intra ſe habent, magiſtrum Deum *facilè exorandum*, ſi veritatem ſtudio quæſitam continuis precibus à Deo efflagitent, & ſe pœnitentiâ vitæque emendatione divinâ luce dignos efficiant, adeoque fidei ignorantiam eis imputandam credunt, quia Deus fidem nutritis etiam in ſylvis minimè negaret, ſi illam adhibitis omnibus, quibus poteſt comparari mediis poſtularent.

Ita ergò respondet Cenſori Cardinalis Bellarminus libro 2. de gratia & libero arbitrio ca-
„ pite 8. Poſſunt inquit Gentiles, quibus
„ nondùm eſt Evangelium prædicatum, co-
„ gnoſcere per creaturas Deum eſſe, & pro-

„ proindè poſſunt à Deo per gratiam prævenientem
„ excitari ad credendum de Deo, quia eſt, & quòd
„ inquirentibus ſe remunerator ſit, & ex tali fide
„ excitari poſſunt eodem dirigente, & adjuvante
„ Deo ad orandum, & eleemoſynas faciendas, &
„ eo modo impetrandum à Deo majus fidei lumen
„ quod Deus ipſe per ſe, vel per Angelos, vel per
„ homines facilè communicabit. Ita reſpondet S.
„ Thomas quæſt. 14. de veritate, art. 11. ad 1. & af-
„ fert exemplum Cornelii. Quare Vincentius Ferre.
re. ex Ordine ampliſſimo Prædic. in tom. de fide
tract. 2. q. 1. n. 3. loquens de infidelibus apertè ne-
„ gat: Quòd ſi quis in pœnam peccati privetur o-
„ mni auxilio ſufficienti ad legem implendam, ille
„ talis adhuc non peccabit legem non ad implen-
„ do, quia nemo peccat in eo, quod vitare non
„ poteſt, proindè dicit Tridentinum, Deus im-
„ poſſibila non jubet, ſed jubendo monet, & fa-
„ cere quod poſsis, & petere quod non poſsis, ideo-
„ què ſaltem debent reſtare in aliquo *auxilia ſuffi-*
„ *cientia ad poſſe petere* auxilia ſufficientia requiſita
„ ad præceptorum adimpletionem. Quod ſi hæc
„ adſint, quamvis prima deficiant, homo non om-
„ ni auxilio ſufficienti privabitur, & ſic tenebitur
„ ad legis adimpletionem; ſi autē omni auxilio ſuf-
„ ficiēti deſtituatur, ſic quòd adimpletio ſit homini
„ impoſſibilis, non peccabit non obſervādo legem.

Opportuniſſima eſt in præſenti doctrina Maſtrii de Meldula in 3. ſent. diſp. 16. de virtutibus Theologicis, quæſtione 15. articulo 2. numero 405. ubi funditus evertit molimina omnia, quæ contra Authoris doctrinam machinari quiſpiam poſſet. Oratio

„ tio illa inquit, qua aliquis petit à Deo fidẽ, perti-
„ net aliquo modo ad ipſam fidem, & in ratione
„ doni computatur cum ipſo fidei dono, ut docuit
„ Gregor. homil. 9. in Ezechiel. dum ait, opera ſi-
„ ne fide non adjuvare, niſi pro fide percipiendâ
„ fiant. Unde non mirum, quod Deus nunc con-
„ currat auxilio ſupernaturali ad illam volunta-
„ tem, quæ non procedit merè ex lumine rationis
„ naturalis, ſed ex lumine fidei ſub obſcuro, & qua-
„ ſi ab aurorâ fidei, & ejus crepuſculo, ut quæ-
„ rat idem lumen clarius, & oret pro illo obtinen-
„ do, quemadmodum eleganter diſcurrit Cardi-
„ nalis de Lugo diſp. 12. ſect. 3. ubi alia plura diſ-
„ ſolvit ad præſens negotium ſpectantia. Dum au-
„ tem negamus, dari non poſſe meritum aliquod
„ ad ſalutem proximum, vel remotum ante fidem,
„ hoc aſſerimus in ordine ad juſtificationem, qua-
„ tenùs non poteſt adultus juſtificationem conſe-
„ qui abſque propriâ fide, & ſtrictè ſumptâ, nam
„ ſi quis concedere velit infideli aliquos actus ſu-
„ pernaturales ante fidem ex auxilio Dei elicitos,
„ qui ſint veluti præviæ diſpoſitiones ſaltem remo-
„ tæ, quibus Deus moveatur ad illum illuminan-
„ dum circa res fidei, & ad ulteriora trahendum,
„ ut juſtificationem conſequi poſſit, hoc nullum
„ reputo inconveniens; nam ad doctrinam Pa-
„ trum, & Conciliorum in præſenti negotio ſalvan-
„ dam ſufficit, quod nemo ſine fide, vel ante fi-
„ dem juſtificationem conſequi poſſit, quia de
„ potentiâ ordinariâ, ut inquit Apoſtolus, im-
„ poſsibile eſt ſine fide placere Domino, quod de
„ fide ſupernaturali explicat Tridentinum ſeſſ. 6.

„ cit. cap. 6. cum inquit, Deum benè utenti ſuper-
„ naturali excitatione ad bonum, inſpiraturum ali-
„ qualem notitiam ſupernaturalem fidei, quam ad-
„ juvante Deo complecti queat, id eſt, credere. &
„ juſtificari; excitatio autem ſupernaturalis ad bo-
„ num in hac vitâ non eſt aliud, quam actus fidei,
„ vel actus proximè diſpoſitivus ad illum. Idcircò
„ Smiſinch de Deo uno tract. 3. diſp. 6. quæſt. 4.
„ oſtendit, infidelibus, quibus fides prædicata non
„ eſt, non omninò defuiſſe auxilium Dei remo-
„ tè ſufficiens ad ſalutem, quo ſi benè uſi fuiſſent,
„ ad auxilia ulteriora perveniſſent uſque ad illud,
„ quod proximè ſufficeret ad credendum Deo ſic
„ diſpoſituro, ut per miniſterium hominis, vel
„ Angeli, vel à ſolo Deo fides illa annunciata fuiſ-
„ ſet, & ab eodem conceſſa fuiſſet vocatio inter-
„ na proximè ſufficiens ad fidem.

Accedit Eminentiſs. de Lauræa opuſc. 3. de gratiis actualibus cap. 19. aſſerens, omnes infideles habere ſufficientem gratiam ad Deum orandum, ut ipſis veritatem Religionis inſinuet. Itque innumeri alii Catholici tradunt. Suffragantur duo Epiſcopi Gallicani. Alter eſt Ludovicus Abelli in tract. de gratia ſect. 7. ubi docet, quod, Concilium
„ Tridendinum ſeſſ. 6. cap. 11. hanc Sancti Au-
„ guſtini ſententiam ex ejus libro de naturâ, &
„ gratiâ cap. 47. refert, & approbat: Deus im-
„ poſſibilia non jubet, ſed jubẽdo monet, & facere
„ quod poſſis, & petere quod non poſſis, & adju-
„ vat ut poſſis. Ex quo ſequitur, quod quamvis ali-
„ quando deſit gratia benè operandi, *nunquã tamen*
„ *deeſt gratia poſtulandi, & impetrandi auxili* Divini.

Alter

Alter eſt Iſahac Habertus Epiſcopus, & Comes Vabrenſis Doctor Sorbonicus, qui in Theologiâ Græcorum Patrum circa gratiam cùm perpetuâ collatione ſcripturæ, Conciliorum, doctrinæ S. Auguſtini, S. Thomæ, & Scholæ Sorbonicæ lib. 2. cap, 15. n. 3. habet: Theologiæ celeberrimus Pro-„feſſor Alphonſus Lemoinus Doctor Sorbonicus „gratiam ſufficientem docuit eſſe *gratiam petendi*, „*ſeu gratiam orationis*, de qua toties D. Auguſtinus; „& verum id quidem, ſententiæque noſtræ prorsùs „conſentaneum.

Adſtipulatur Ludovicus Bail, qui lib. de benefic. Crucis part. 2. art. 53. impensè commendat Toſtatum Abulenſem in cap. 16. Matth. quæſt. 178. ſcribentem: mandata Dei poſſibilia eſſe, & ſi „ad ea requiratur gratia Dei, quia quod per ali-„um poſſumus, dicimur ſimpliciter poſſe, ut dici-„tur 3. Ethic. quæ per amicos poſſumus, & per „nos dicimur poſſe. Deus autem nulli ſubtrahit „auxilium generale, ideò non eſt crudelis juben-„do, etiamſi juberet, quod haberemus charita-„tem, & gratiam, & virtutes, quia etiam hoc erat „facile obtineri, cum *quidquid ab eo petierimus*, „*ſtatim concedit, ſi eſt de neceſſariis ad ſalutem noſtram.* Inſuper ipſum Bail in diſpunctione notæ proximè ſuperioris pro hac veritate audivimus cum Colvenerio, & Sylvio diſertè locutum.

Concinit de iſta gratia orandi nemini denegatâ Raphael Venoſtus Canonicus Regularis S. Auguſtini libro 2. de prædeſtinat. capite 20. Hæc gra-„tiâ, ait, neminem quantumvis peccatorem o-„mninò privat Deus viatorem, ut ſe ſe ad Deum

oratio-

„ oratione convertere poſſit, pro lumine, & cha-
„ ritate impetranda, ac benè ut poſſit moraliter
„ operari, ſupraque carnis naturam vivere, & ſe
„ præparare ad charitatis ſpiritum ſuſcipiendum
„ à Deo. Hinc fit, ut etiam exiſtentes ſub regno
„ Sathanæ Dominus omninò non deſerat, ſed co-
„ adjuvat Dei inimicos, ut poſſint ſe in regnum
„ Chriſti transferre. Hic eſt ille ſpiritualis Sol, qui
„ oritur æquè ſuper bonos, & malos, & aqua ſtil-
„ lans ſuper juſtos, & injuſtos. Hac gratiâ reſiſte-
„ re poteſt tentationi viator, ſed non ea merendo
„ vincere ſine charitate. Ideò dixit Dominus Ca-
„ in ejus inimico; Subter te erit appetitus, & do-
„ minaberis illi in reſiſtendo, & non peccando, li-
„ cet non meritoriè vincendo, ſi volueris.

Pro çoronide tot inſignium Doctorum ſit Eminentiſs. Cardinalis de Aguirre Sapientia, & Religione nulli ſecūdus, qui tom. 3. Theologiæ S. Anſelmi, diſputatione 124. ſectione 1. numero 2. ſtatuit hanc theſim: Hominibus lapſis adeſt ex miſericor-
„ dia, & dono Dei poteſtas ſimpliciter dicta ad
„ præcepta ſervanda, aut ſaltem facultas ad im-
„ petrandam illam *per orationem*, & alia pia opera.
„ Hæc aſſertio communis, & certa videtur inter
„ omnes Theologos quarumlibet ſcholarum, re-
„ pugnantibus ſolùm iis, qui aut tuentur Janſe-
„ nium, aut non ſatis ab eo ſe differe oſtendunt.

PRO-

PROPOSITIO XIX.

Ex ſacris literis, quæ totiès omnes, nulloque excepto, ad quærendum, pulſandum, petendum, vitamque mutandam invitant, conſtat, gratiam ſaltem remotam, hoc eſt orandi, & petendi omnibus dari, alioquin fruſtrà peccatores ad rem impoſſibilem invitarentur. pagina 184. linea 1.

NOTA.

HÆc fuit Maßilienſium, ac deindè Caßiani, Fauſti, aliorumque Semipelagianorum ſententia, qui omnibus hominibus orandi facultatem concedebant, per quam quærendo, pulſando, petendo divinam opem promererentur, ut videre eſt in Epiſtola Proſperi ad Auguſtinum, & apud Caßianum lib. 12. de inſtitutione cænobii cap. 14. & apud Fauſtum lib. 2. cap. 10. quam ſententiam rejecerat S. Auguſtinus oſtendens, orationem non eſſe à nobis, quaſi ex nobis, ſed ex munere divino, ſeù ſpeciali gratia Dei, haud ſecùs ac alia opera pia proficiſci:
„ Attendant, inquit, de Maßilienſibus, quomodò fallan„tur, qui putant eſſe à nobis, non dari nobis, ut peta„mus, quæramus, & hoc eſſe dicunt, quod gratia „præceditur merito noſtro, ut ſequatur illa cum accipimus „petentes, & invenimus quærentes, aperiaturque pul„ſantibus nec, volunt intelligere etiam hoc divini mu„neris eſſe, ut oremus, hoc eſt, petamus, quæramus, atq; „pulſemus. Libro de dono perſeverantiæ capite 23. ſcribens verò contra Iulianum lib. 4. capite ſic pronuntiat:

No-

„ *Neceſſe eſt gratiam præcedere, & cor tangere, ut beatiſſi-*
„ *cum donum à Deo petatur, & ut pulſetur ad Deum.*
Idem poſtea S. Fulgentius contra Semipelagianos his ver-
bis expreſſit epiſt. 6. cap. 7.: Haberi non poteſt ipſe ſal-
„ *tem orationis affectus, niſi divinitùs fuerit attributus,*
„ *ut ergò deſideremus adjutorium gratiæ, hoc ipſum*
„ *quoque eſt opus gratiæ, ipſa namque incipit infundi ut*
„ *incipiat poſci, ipſa quoque amplius infunditur, cum poſ-*
„ *centibus datur.*

DISPUNCTIO.

„ MEns non ſanari, ſed vincere cupiens, inquie- „ bat Maxentius Dial. 2. averſa ab his, quæ „ dicuntur, ad nihil aliud intenta eſt, niſi ut in- „ veniat, quod pro ſuis partibus eloquatur. Non quidem verbis, ſed exemplari caſtigatione digna eſt temeritas Cenſoris, qui, ut hæreſim Semipelagianam Eminentiſs. Cardinali per ſummum nefas inureret, eam propoſitionem ad modum hæreſis efformavit, & ſubticuit in medio hæc verba: *Quæ omnia ſupponunt, hæc fieri poſſe, & conſequenter gratiam ſaltem remotam*, quæ penitus extinguunt dogma Maſſilienſium, qui, ut fatetur ipſe Cenſor, tenebant orationem eſſe à nobis, quaſi ex nobis, non ex munere divino, ſeu ſpeciali gratia. Optimè notat Sfondratus errores Semipelagianorum, inter quos recenſet ſequentes pag. 55. Do- „ cebant Semipelagiani, à Deo non omnia merita „ præveniri, priorem eſſe hominis obedientiam „ quàm gratiam, initium ſalutis eſſe ex eo qui ſal- „ vatur, non ex eo qui ſalvat, gratiam à volun-

tate

„ tate præcedi, qua tantùm Medicum quærat, fi-
„ dem, aut ſaltem initium fidei non ex gratia, ſed
„ ex naturæ viribus eſſe, eum adjuvari à gratia, qui
„ cœperit velle, ipſum autem velle à gratia non dari. His autem pravis dogmatibus è diametro opponuntur ipſamet Authoris verba à Cenſore relata, & alia omiſſa, quibus ipſa orandi facultas vocatur *gratia orandi*, quo nomine in toto contextu inſignitur, proinde pag. 182. dicitur: Hæc gratia, ſeù
„ ſpiritus orandi, quoad initia ſua primoſq; gradus à
„ Deo non petitur, ſed ſponte gratiſque datur.

Attendat quæſo, benignus Lector teſtimonia Auguſtini à Cenſore in ſuâ notâ congeſta, & luce meridiana clarius videbit, illa contra ipſum plurimùm, pro ipſo nihil facere, ea namque omninò conſona ſunt doctrinæ ibi à Sfondrato traditæ, ut legenti facillimè patebit.

PROPOSITIO XX.

Gratia, ſeù Spiritus orandi, quoad initia ſua primoſq; gradus à Deo non petitur. pag. 182. lin. 8.

NOTA.

Aſſertionis hujus falſitas apertè demonſtratur per preces Eccleſiæ, quæ dum orat pro infidelibus, & incredulis ut credant, orat, ut orare incipiant. Ex fide enim ſtatim orandi ſpiritus concipitur, cum autem Eccleſiæ preces exaudiuntur, recentes converſi, *inquit Auguſtinus epiſtola* 107. velle incipiunt, quod nolebant, & habere fidem, quam non habebant, quod

ut

ut fiat in eis, oratur pro eis, quamvis non oretur ab eis. Cum vero factum fuerit, quod oratur, ei, qui fecit, aguntur gratiæ, & pro eis, & ab eis.

DISPUNCTIO.

„Ejuſmodi eſt rationis expers, ut ſolerter mo„net Nazianzenus apud Damaſcenum in E„clogis. lit. A. tit. 61. & ad oppugnandam veri„tatem obfirmata temeritas, ut qui eâ laborant, nec „tum quidem, cum in ſe ipſos incurrunt, vel intel„ligant, vel pudore ſuffundantur. Si enim ſuæ integritati reſtituatur illa propoſitio, ut jacet penes Authorem, & ut à nobis deſcripta eſt in veſtibulo diſpunctionis notæ impactæ 18. propoſitioni, omnis præciſa fuiſſet Cenſori anſa, calumnias, & hæreſes ingeminandi in libro Eminent. Authoris, qui ibidem loquitur quidem de prima gratia orandi non petendâ ab ipſo orante, non tamen excludit, quod pro illo petatur ab aliis. Porrò ratio ab ipſo Authore adducta eſt evidens ex propriis terminis, quia in illis gratiis, vel eſſet procedendum in infinitum, vel aſſerendum eſſet, eam orationem proficiſci à pura potentia naturali, atque adeò neceſſe eſt, quod ante illam gratiam, quam ſupponit Scriptor ſimpliciter primam, non detur in eo alia gratia, per quam ipſe poſſit petere ipſam primam gratiam, quamvis hæc peti poſſit ab alio pro ipſo. Propterea ſcribit Sfondratus pag. 181. Gra„tia orandi habet ſe per modum primi principii „practici, quod alio principio non eget, ſed eſt „cauſa omnium aliarum actionum ſupernatura-
lium.

lium: Siquidem, ut videre eſt apud Oviedum controverſia 7. de gratia, puncto 1. n. 4. Plures Theologi exiſtimant, eſſe veritatem de fide, quòd homo non poſsit ſibi promereri primam gratiam actualem, ſecùs gratia caderet ſub meritum aut condignum, aut congruum operis purè naturalis, quod Pelagianum eſt. Quare Tridentinum ſeſſ. 6. cap. 5. decernit, *ipſius juſtificationis exordium in adultis à Dei per Chriſtum Ieſum praeveniente gratiâ ſumendum eſſe, hoc eſt, ab ejus vocatione, qua nullis eorum exiſtentibus meritis vocantur*; proinde exiſtimo neque relatè ad potentiam Dei abſolutam poſſe primam gratiam actualem cadere ſub ullum prorſùs meritum. Hæc autem non impediunt, quin prima gratia actualis cadere poſsit ſub meritum alterius à recipiente, quia non eſt principium meriti in altero, & eſt gratia prima relatè ad eum, in quo recipitur, non relatè ad alios, & ideò cum in peccatore univerſaliter agnoſcam meritum congruum ſimpliciter, & abſolutè tale (quidquid alii contra ſentiant) quilibet ſivè juſtus, ſivè peccator poteſt congruè mereri alteri primam gratiam vocantem (ſic de facto ſolet tribui meritis S. Stephani prima efficax vocatio Pauli, & meritis S. Monicæ prima efficax vocatio Auguſtini) & ſaltem mediate primam gratiam habitualem, gratiæ augumentum, perſeverantiam finalem, &c. quæ omnia ad primam gratiam actualem æqualiter conſequuntur, eandemque habent cum congruo alterius merito proportionem. Cæterum pag. 158. Ultrò fatetur ,, Author, quod gratiæ comparandæ nunquam me- ,, dia peccatoribus deſunt, oratio videlicet, tum

„ propria, tùm aliena. Sed quod mirum eſt id ipſum declarat Cenſor in ſua nota, confirmatque ſuffragio S. Auguſtini minimè ratus ipſum ſecum committi. Unde potius Cenſor annotare debebat, cum Stephano Decamps libro 1. de hæreſi Janſeniana cap. 6. num. 4. etiam Janſenium lib. 3. de Gratia Chriſti cap. 1. ipſas Eccleſiæ preces in opinionis ſuæ defenſionem trahere: Tale adjutorium, „ inquit, Eccleſiæ precibus repugnat, quia tollit „ funditus fidelium orationes &c. Docent enim ii-„ dem recentiores, hujuſmodi adjutorium ſemper „ eſſe præſens omnibus &c. Quod ſi verum eſt, quis non videt pro illis, quibus ſufficiens adjutorium præſto eſt, inaniter preces fundi? Hoc accerſitum eſt ex Davide Paræo Calviniano ſic argumentante lib. 2. de lib. arbit. cap. 8. pag. 291. Si omni-„ bus, ait, ſemper adeſſet ſufficiens auxilium vi-„ tandi infidelitatem, & peccata, fruſtra oraret „ Eccleſia. Quia ſufficiens auxilium cum fingatur „ univerſale eſſe, non ex eorum beneficiorum ge-„ nere, quæ precibus, & ſupplicationibus ſunt im-„ petranda.

Unus autem inſtar omnium pro dilucidanda, corroborandaque Sfondrati ſententia, & profliganda nota Cenſoris mihi ſit Eminentiſs. & ſapientiſs. Card. Noriſius, qui in doctiſſimis vindiciis S. Auguſtini pag. 90. & ſeq. unà cum Authore diſſerat. 5. de calumnia ſublata Janſeniani erroris omnibus hominibus, etiam infidelibus concedit adjutorium, ſeù auxilium *ſine quo non* ad eliciendos actus bonos remiſſos, debiles, ac minus perfectos, quibus tamen adjutorium, *quo* ad robuſtiores actus ad im-

implendam legem neceſſarios impetrari poteſt. Item illud auxilium *ſine quo non* dicit eſſe illud, quo quis conatur implere præceptum, quove deficiens viribus eaſdem à Deo deprecatur, ſeu quo homo ſimpliciter poteſt conari implere mandata, ac orare pro viribus impetrandis, ſeù quo Deus humanas voluntates ad bonum faciendum movet, nempe, ad actus tenues, & minùs perfectos, exempli gratiâ, conatus ad implenda præcepta, & orationes ad impetrandas vires, qui profectò actus non ſunt puræ velleitates, uti cenſet Janſenius, ſed voluntates, licet ſine ulteriori auxilio inefficaces ad implenda præcepta, & poſtmodum ſubjungit, hujus auxilii factos eſſe beneficio Redemptoris participes *Omnes homines.*

Comprobat id Purpuratus Doctor ex S. Auguſtino in lib. de natura, & gratiâ cap. 67. ubi ait. „ Cum verò ubique ſit præſens, qui multis modis „ per creaturam ſibi Domino ſervientem averſum „ vocet, doceat credentem, conſoletur ſperan„tem, diligentem adhortetur, exaudiat deprecan„tem. Eodem omninò conſilio Author diſſertat. de calumn. ſublata Janſeniani erroris pag. 297. promit hoc aliud S. Doctoris teſtimonium lib. de grat. & lib. arbit. cap. 17. Qui vult ergò facere Dei man„ datum, & non poteſt, jam quidem habet volun„ tatem bonam, ſed adhuc parvam, & invalidam. Illa bona voluntas, inquit, eruditiſſimus Author, *eſt ab adjutorio ſinè quo non.* Quo deſiderium „ præcepti implendi excitatur, qui tamen mo„ tus eſt invalidus, niſi adjutorium *quo* robore„ tur. Plura ad hoc ipſum Sanctus Doctor in ſupe-

„ riori cap. 15. Ut homo, ait, qui voluerit, & non
„ potuerit, nondum ſe plene velle cognoſcat, &
„ oret ut habeat tantam voluntatem, quanta ſuffi-
„ cit ad implenda mandata. Tanta autem volun-
„ tas habetur ab adjutorio *quo*, prior verò, quæ eſt
„ parvum deſiderium, ex adjutorio *ſine quo non*
„ derivatur; & in lib. de natura, & gratiâ cap. 25.
„ Conetur ergo, inquit, anima domare linguam, &
„ dum conatur, poſcat auxilium, & oret lingua,
„ ut dometur lingua. Ille conatus, & oratio ſunt
„ cum adjutorio *ſine quo non*, ipſam verò linguam
„ reapſe domare eſt effectus adjutorii *quo*, ac gra-
„ tiæ victricis. Hoc ipſum probatur ex lib. S. Do-
ctoris de naturâ, & gratiâ, cap. 68. ubi cum
dixiſſet, Deum non præcipere impoſſibilia, ait:
„ Hinc admonemur, ut in facilibus quid agamus,
„ & in difficilibus quid petamus. Igitur opera faci-
„ lia, ſeu actus bonos minùs perfectos facere poſ-
„ ſumus, abſque eo quod majus, & ulterius au-
„ xilium à Deo poſtulemus, quod tamen in acti-
„ bus perfectioribus, ac difficilioribus ſupplici-
ter petendum eſt. Idem in epiſt. 89. ad Hilarium
„ ſcribit: Quia etſi poſſit antequam petat, quid ei
„ prodeſt, niſi illi agat gratias, ex eo quod poteſt, à
quo petendum eſt, quod nondum poteſt? Hactenus
celeberrimus Theologus, cui hac de re concors
omninò eſt Sfondraus.

PROPOSITIO XXI.

Auguſtinus mille locis . . . de hominibus, qua-
les in Mundo ſunt, hoc eſt, pecc ato originali,
multiſque actualibus obſtrictis conſtantiſſimè

docet

docet, nō peccaturos violatis divinis præceptis, niſi poteſtatem haberent illa obſervandi, & conſequenter, niſi haberent gratiam ſaltem inchoatam, hoc eſt, orandi, pag. 184. lin. 9.

NOTA.

Aliquam gratiam inchoatam, hoc eſt, ut Author interpretatur, gratiam orandi neceſſariam eſſe in quibusvis hominibus, id eſt, etiam induratis, obcæcatis, infidelibus, Idololatris, ad hoc ut eis peccata imputentur, cùm alioquin nullam ea vitandi, ac præcepta Dei adimplendi poteſtatem haberent, opinio eſt doctrinæ Auguſtinianæ prorsùs oppoſita, quam ſanctus Doctor in omnibus penè operibus contra Pelagianos, & Semipelagianos editis refellit, ac nominatim lib. de correpț. & grat. ex cap. 6. uſque ad 11. ut mirum omninò ſit, Authorem aſſerere S. Auguſtinum mille locis illud ipſum docere.

DISPUNCTIO.

Teſtimonia S. Auguſtini in ſuperiori diſpunctione ex eminentiſs. Noriſio, & Authore indicatæ diſſertationis producta apertiſſimè revincunt immodicam Cenſoris confidentiam, quæ ut ulterius pateſiat, ipſi opponere poſſumus alia ejuſdem Auguſtini, & aliorum SS. Patrum ſuffragia à Cardinali Sfondrato paſſim in hoc opere deprompta, præcipuè à pag. 148. uſq; ad 155. & in pag. 184. Authoritas autem à Notatore indicata, & à Doctoribus oppoſitæ ſententiæ allata jacet in cap. 11. lib. de correp. & grat. inter medium, & finem, ubi S. Doctor agit de adjutorio ad non peccandum mortali-

taliter, & perſeverandum in gratiâ, non autem de adjutorio ad credendū, & ad pœnitendum, ac propterea ſenſus illorum verborum eſt, pœnam peccati originalis eſſe, quibus deeſt adjutorium tale, quale non defuit Angelo, & primo homini. Videlicet, ut ſine ulla difficultate poſſet perſeverare, ſi vellet.

De induratis autem, & obcæcatis adnotat Bernardus Guyart lib. 2. de diſcriminibus inter doctrinam Thomiſticam, & Janſenianam quæſt. 3. art. 1. „ quod : Janſenius Iprenſis cæcos magis obcæcat, „ magis indurat obduratos, & ultra progreſſus opi- „ nionem eorum, qui gratiam ſufficientem uſque ad „ obcæcatos, & induratos extendere volunt, vi- „ sâ Auguſtini doctrinâ, ad obſurditatem, imò & „ dilirium uſque aſcendere prædicat. Et articulo „ 2. obſervat, quod Janſenius opinionem er- „ roneam, & pernitioſam ſuſtinens, Orthodoxo- „ rum ſententiam, qui auxilium ſufficiens infide- „ libus à Deo impertiri docent, *non niſi gratis, ac* „ *temerè* dici poſſe audet affirmare. Antea quæſt. 2. art. 2. retulit hæc verba Janſenii t. 3. l. 3. c. 13. nempe, *non adeſt ſemper gratia, qua poſſimus, hoc eſt, qua illa eadem præcepta adimplenda ſufficiamus*, (& quod pejus eſt) *hæc impoſſibilitas fidelibus accidit, non tantùm quando nolunt præcepta facere, ſed etiam quandò volunt.* Boue Deus : exclamat ad ea verba Guyar- „ dus : Quantum diſtat doctrina hæc ab ea Thomi- „ ſtarum, qua perpetuò docent, totiès quotiès oc- „ currit præceptum faciendum, Deum ad id auxi- „ lium ſufficiens ſuppeditare. Colligo ex Banne- „ ſio, quem Pelagianum, aut Semipelagianum non „ dicent, Quotieſcunq; inquit 1. part, quæſt. 23, art. 3. „ conc. 3, aliquis peccat ſpeciale pecatum contra ſu-

per naturale præceptũ vel fidei, vel pœnitentiæ vel
„ alterius ſupernaturalis virtutis, neceſſe eſt, ut ille
„ de facto receperit aliquã divinam inſpirationem
„ illuminantis Dei, aut vocantis, aut invitantis ad
„ fidem, vel pœnitentiam; hæc concluſio aſſeritur
„ à nobis certa ſecundum fidem. Quid autem aliud,
„ ſubdit Guyardus, radium illum intellectum illu-
„ ſtrantem, aut ſcintillam voluntatem excitantem,
„ niſi adjutorium ſufficiens appellamus? Tùm ſu-
„ per hæc verba Joan. 15. *ſi non veniſſem, & locutus eis non fuiſſem, peccatum non haberent; nunc autem excuſationem non habent*, adducit eundem Banneſium ſic diſcurrentem: Hunc locum univerſi Doctores,
„ præſertim D. Auguſtinus interpretatur de pec-
„ cato infidelitatis, quod commiſerunt Judæi non
„ recipientes Jeſum tanquam verum Chriſtum, &
„ Meſſiam promiſſum in lege, & dicit Chriſtus
„ Dominus, quod illud peccatum non commiſiſ-
„ ſent, niſi ipſe propoſuiſſet illis ſufficienter do-
„ ctrinam, & miracula ſupernaturalia, quibus pro
„ tunc obligabantur credere.

Deindè adjungit Guyardus ſuffragia Joannis à S. Thoma, Navarette, Medinæ, & Alvaris eodem ſenſu explicantium S. Auguſtinum, & allegat iſta alia verba Janſenii: *Nunquam aliud ex præcepto colligit* S. *Auguſtinus, quam id, quod præcipitur non fieri ſine libero voluntatis arbitrio, ſeu quod idem eſt, poſſibile eſſe, ut id, quod præcipitur, actu liberi arbitrii impleatur.* Sed quis credet, pergit Guyardus,
„ eam eſſe mentem Auguſtini, nam per quid niſi
„ per voluntatem poteſt aliquod præceptum
„ divinum adimpleri? Agebatne contra

„ aliquos,qui eleemoſynam manui, non voluntati „ adſcribebant? Aliud autem tantum virum requirere neceſſe eſt, per hoc enim dictum nefanda „ tùm Lutheri, tùm Calvini dogmata ſalvarentur, „ nam ſive liberum arbitrium merè paſſivè ſe haberet,ut ajebat ille, ſive ſpontaneè tantùm, ut Janſenius, quæ ab eo proficiſcerentur opera, non fierent ſine eo. Aliud eſt igitur id, quod præcipitur actu liberi arbitrii impleri, & aliud liberè adimpleri. In primo non ſalvatur, quam rejicit Janſenius, indifferentia, in ſecundo autem planè conſervatur, & conſequenter vera libertas. „ Quomodò etiam altera hæc ejus explicatio, nunquam aliud ex præcepto colligitur, quam id „ quod præcipitur poſſibile eſſe, ut actu liberi arbitrii impleatur, ſubſiſtere poteſt? à quo naſcitur „ iſta poſſibilitas? à principiis naturæ, & hoc eſt, „ quod initio volebat Pelagius. Ab auxilio divino „ juxta illud, quod per amicos poſſumus, per nos „ ipſos dicimur poſſe; ergò ſi nõ datur,impoſſibilia „ jubet Deus. Quod cum ſacrilegium ſit aſſerere, *ex conſenſu omnium Thomiſtarum*, planum eſt, *de fide* „ *eſſe*,quotieſcunq; aliquod præceptum implẽdum „ occurrit, à Deo *infallibiliter*, non ſolum juſtis,ſed „ & *perditis* auxilium ſufficiens, per quod impleri „ poſſit, *infallibiliter dari*.

Illa autem Janſenii calumnia ex Calvinianorum ſcholis aut gurguſtiis emerſit, ut obſervat Stephanus Dechamps lib. 1. de hæreſi Janſenianâ cap. 5. quæ iiſdem pœnè vocibus perſonat:nam ſententiam de Gratiâ ſufficienti omnibus prorſus adultis à Deo conceſſa ad evitanda peccata, & legem

Dei

Dei ſervandam Calviniana Synodus Dordracena ſeſſ. 34. pag. 165. damnat *ut Pelagianam, Papiſticam, Hæreticam.* Ipſe Calvinus lib. de æterna Dei prædeſtinat. pag. 696. omnes ingenii nervos contendit, ut ex S. Auguſtino Pelagianum eſſe probet, quod Albertus Pighius aſſerebat, offerri omnibus gratiam. Hæreſiarchæ iſtius famoſus aſſecla Paræus lib. 2. de grat. & lib. arbit. cap. 8. pag. 279. in eandem rem ſcribit: Induratos, ait, habere auxilium „ ſufficiens ad repellendam à ſe cæcitatem non „ eſt minus falſum, quàm cæcos habere auxilium „ ſufficiens ad aperiendos ſibi oculos. Deus enim „ ſibi ſoli id ſervavit, ut cæcitatem cordium tollat, „ cæcos illuminet &c. Dicere talis induratis dari „ ſufficiens auxilium reſiſtendi ſuo peccato, eſt a- „ perta inſania.

Ad locum vero S. Auguſtini ex lib. de Corrept. & grat. c. 11. quem à Janſenio magnificari dicit, reſpondit ibidem Guyardus cum Alvare diſp. 112. „ Quòd S. Auguſtinus ſolùm docet, quòd in natura „ lapſa ſit pœna peccati, quòd non detur ei auxi- „ lium, quo perſeverare poſſit, non tamen ſentit, „ quòd ſit novum peccatum, ſi homo non faciat, „ quod ex corruptione peccati originalis non po- „ teſt, niſi detur illi auxilium, quo id facere poſſit, „ ut patet in infidelitate negativa, & ita ſe expli- „ cat Auguſtinus cap. 67. citato.

Eodem collimat Eminentiſſ. de Lauræa opuſc. 3. de grat. actualibus cap. 19. ubi ad probandum pro omni lege omnibus infidelibus omnis generis Deum largitum eſſe, ac largiri gratiam ſufficientem ad poſſe in eũ credere ſicut oportet, & ad poſſe legem

Dei ſalvantem, ſeu conducentem ad ſalutem obſervare, licet non fecerint, producit etiam S. Auguſtinum in pſal. 13. & 24. in lib. 3. de lib. arbit. c. 18. in lib. de nat. & grat. cap. 6. & 67. in lib. de ſpirit. & lit. cap. 33. & 34. & n. 453. ita concludit in favorem Eminentiſs. Sfondrati: Si ergo Patres Concilii Tridentini exiſtimantes cum Apoſtola Paulo, ſine fide impoſſibile eſſe placere Deo, & quemlibet hominem habere poſſe fidem Dei, & neminem abſque propria culpa caruiſſe, aut carere eâ, *per neceſſariam conſequentiam infertur, quod omnes homines habuerint, & de facto habeant principium aliquod ſupernaturale*, per quod poſſint ſaltem eam habere, alioquin ſine propria culpa eâ carerent; hoc autem ſupernaturale principium eſt gratia ſufficiens, puta, illuminatio, ac inſpiratio ad credendum in Deum, illumque diligendum, in illumque ſperandum, & ad dolendum de peccatis, quæ quidem illuminatio, ac inſpiratio tripliciter accidere potuit, ac poteſt, vel alio prædicante, ut regulariter fit ex Rom. 10. Quomodò credent, quem non audierunt? & quomodo audient ſine prædicante? Tunc enim prædicante aliquo extrà, Deus ut cum Auguſtino tractatu 6. in primam Johannis epiſtolam diximus, loquitur intrà, illuminans, ac inſpirans. Alio ſed ſpeciali modo Deus ſine prædicante extrà, illuminat immittendo in alicujus infidelis intellectum, cogitationem, & dubitationem de veritate ſuæ Religionis, & inſpirando ad inquirendum de vera, & ad orandum ipſum, ut faciat cognoſcere veritatem. Tertio

„ tio tandem modo, qui frequentiùs accidit in
„ ruſticis, & idiotis, & aliis, qui prædicantem
„ immediatè non audierunt, ſed à ſuis majoribus,
„ vel aliis civilioribus, aut in agendis rebus magis
„ inſtructis, licèt non credentibus audierunt, quod
„ detur alia Religio, quæ ab ejus ſectatoribus præ-
„ dicatur ut verior, in his caſibus Deus illuminat,
„ ac inſpirat, ut ea inquiratur. Quod ſi præfati
„ omnes quomodocunque illuminati, ac inſpira-
„ ti non deſpiciant, ſeu non reſpuant, reſiſtant,
„ ac derideant illuminationes illas, ac inſpiratio-
„ nes ut factum legimus, & modo fieri ſcimus à
„ Gentilibus Mahometanis, Judæis, & Hæreticis
„ ipſis Deus concederet gratiam adjuvantem, &
„ efficacem ad inquirendam veram religionem, &
„ ſucceſſivè ad eam amplectendam, at quia reji-
„ ciunt, deſpiciunt, & irrident, rejiciuntur à
„ Deo, deſpiciuntur, & irridentur: ex proverb.
„ 1. Act. Apoſt. c. 7. & 13. ſibi ergò imputent,
„ non Deo &c. ſit ergò laus Deo virtus, & gloria
„ in æternum, qui neminem vult perire, & om-
„ nibus gratiam ſufficientem concedit, per quam
„ habeant poſſe non perire.

NOTA.

Idem illud principium tanquam Sacris Scripturis, & Sancti Auguſtini doctrina in primis adverſarium pluribus locis evertit Angelicus Doctor, & aliud planè contrarium ſupponit tantùm enim abeſt, ut in quocunque peccatore gratiam ſaltem inchoatam, vel remotam requirat, ſine qua peccatum ei non imputaretur, ut potiùs expreſ-

expreſſè doceat: Multis deeſſe auxilium ad evitandum pec-
„catum, quod quidem auxilium, inquit 2. 2. quæſt. 2.
„art. 5. ad 1. quibuſcunq; divinitùs datur, miſericorditer
„datur, quibus autem non datur, ex juſtitia non datur in
„pœnam præcedentis peccati, & ſaltem originalis pec-
„cati, ut Auguſt. in. dicit in lib. de corrept. & grat. Vi-
„de item 1. 2. quæſt. 79. art. 1. & art. 3. nec non 1.
„par. q. 23. art. 3. ad 3.

DISPUNCTIO.

IDem reſpondendum eſt ad illud teſtimonium S. Thomæ, cui non uno tantùm in loco ſatisfacit Eminentiſs. Author, & maximè pag. 168. ajens: *Quod ſi aliquandò negat S. Thomas quibuſdam auxilium gratiæ neceſſarium dari, ut videre eſt 2. 2. quæſt. 2. art. 5. ad 1.* (qui locus citatur à Cenſore) *intelligendus eſt, ut ſupra oſtendimus. vel quod ſubinde, non verò ſemper, totoque vitæ tempore negetur, vel de auxilio gratiæ proximo ad aliquid faciendum, non verò de remoto, & incompleto, quo ſi uteris, reliqua etiam neceſſaria adjungentur, ut idem Angelicus à nobis citatus docet de Cornelio Centurione, & de Barbaro in ſylvis educato.*

Eandem reſponſionem allegatæ authoritati D. Thomæ attexit Ludovicus Bail lib. de beneficio Crucis par. 3. art. 26. eamque confirmat ex S. Doctore lib. 3. contra Gentes cap. 159. juncto commentario Ferrarienſis, & per totum articulum exponit alios textus Præceptoris Angelici ab adverſariis objectos. Demùm addatur expoſitio illius textus Angelici adducta à doctiſſimo Cabrera 3. par. quæſt. 62. diſp. 20. art. 1. Cum D. Thomas 2. 2. q. 2. art. 5.

art. 5. ad 1. fatetur, non dari quibuſdam auxilium
„ gratiæ ad credendum in pœnam præcedentis pec-
„ cati, loquitur de auxilio neceſſario ad explicitè
„ credendum articulis fidei, ut colligitur ex ipſa ſo-
„ lutione, & ex argumento S. Thomæ ..... ſed
„ non loquitur de auxilio neceſſario ad credendum
„ primum credibile, nempe, Deum eſſe, & remu-
„ neratorem eſſe, hoc enim auxilium nemini nega-
„ tur: ſed potiùs omnes in univerſum prævenit De-
„ us illos, ſtans ad oſtium, & pulſans.

PROPOSITIO XXII.

Sine gratia orandi in ſtatu naturæ corruptæ nulla poteſtas eſt obſervandæ legis divinæ pag. 184. lin. 15.

PROPOSITIO XXIII.

Nullo peccato ..... gratia petendi amittitur, ſine qua omnem quoque libertatem tolli neceſſe eſt. ibidem lin. 20.

NOTA.

Novum prorsùs dogma, atque hactenùs in ſcholis catholicis inauditum. Certè de hac gratia orandi, quæ hic neceſſariò in omnibus hominibus requiritur, ut eis peccatum imputetur, & ſine qua ut Author exiſtimat, omnis libertas tolleretur, ne eſſet gratia Chriſti, neque ejus meritis adſcribi poſſet. Non enim gratuita, ſed homini in quocunque ſtatu poſito debita eſſet, quemadmodùm homini ſanamentis ipſa arbitrii libertas naturaliter debe-

deberetur. Vnde etiamſi Chriſtus non fuiſſet incarnatus, eiuſmodi orandi gratiam in omnibus hominibus admittenda eſſet, cum alioquin non eſſent ad peccandum liberi, ut Author contendit.

Sequeretur etiam, quod non poſſet fides per infidelitatem, Apoſtaſiam, & Atheiſmum amitti: individuali enim nexu inter ſe cohærent fides, & oratio, neque dici poteſt, eum, qui adhuc orandi gratiam retinet, à fide omninò excidiſſe.

DISPUNCTIO.

S. Auguſtinus lib. de prædeſt. ſanctorum cap 11. vocat privilegium Manichæorum ſumere ex eodem libro, quæ vellent & ſibi putarent conducere, cætera præterire. Hoc reatu paſſim involvitur Cenſor, qui palpum lectoribus obtrudere ſtudet, ut Sfondratum inſimulet, quaſi nullum agnoſcat diſcrimen inter gratiam ſufficientem proximam, & gratiam ſufficientem remotam, & adſtruat gratiam ſufficientem proximam eſſe ſimpliciter neceſſariam ad hoc, ut quis dicatur poſſe liberè ſervare legem divinam, & evitare peccatum. Unde reddenda eſt ſuæ integritati prima propoſitio „ hoc modo: Sine gratiâ ſaltem inchoata, hoc eſt, „ orandi in ſtatu naturæ corruptæ nulla poteſtas „ eſt obſervandæ legis divinæ. Altera quoque propoſitio mutila & truncata eſt: ità enim jacet loc. „ cit. Sicut ergò ex ſententia Auguſtini nullo pec„ cato, quamdiu ratio viget, amittitur libertas, „ & poteſtas ad implendi legem divinam, vitandi„ que peccati, ita nullo peccato omnis gratia ſufficiens

„ ficiens, & remota, hoc eſt gratia petendi amitti-
„tur, ſine qua omnẽ quoq; libertatẽ tolli neceſſe eſt.

Utraque autem notæ pars expreſſa eſt ex Janſenio Iprenſi, qui lib. 3. de gratiâ Chriſti cap. 12. inſtat apud Stephanum Dechamps lib. 1. de hæreſi Janſenianâ cap. 6. hoc ipſo gratiam converti in naturam, quo omnibus communis eſſe fingitur, juxta illud Auguſtini: *Communis eſt omnibus natura, non gratia.* At hæc quoquè Calvini arma ſunt adverſus Catholicos ita diſputantis lib. 2. inſtit. cap.
„ 3. num. 10. Meritò Auguſtinus tam eos deri-
„ det, qui aliquas volvendi partes ſibi arrogant,
„ quàm reprehendit alios, qui putant promiſcuè da-
„ ri omnibus, quod ſpeciale eſt gratuitæ electionis
„ teſtimonium. Communis, inquit, omnibus eſt
„ natura, non gratia, vitreum acumen appellans,
„ quod mera vanitate ſplendet, ubi ad omnes ge-
„ neraliter extenditur, quod Deus, quibus vult,
confert. Quo etiam argumento Petrus Martyr in loc comm. tit. de præd. num. 40. utitur, ut Catholicos oppugnet. Poſtremò, inquit, dum iſti ſic
„ gratiam faciunt omnibus communem, illam con-
„ vertunt in naturam. &c. Quoad alteram vero notæ partem ſpectat, Janſenius frequenter gratiam ſufficientem infidelium, ut humanæ Philoſophiæ, aut Pelagianæ hæreſis fœtum traducit, & loc. cit. cap. 11. docet, infideles ne leviſſimo quidem gratiæ ſufficientis rore perfundi, quia. Ante fidem,
„ ait, Auguſtinus nullam omninò gratiam ſive ef-
„ ficacem, ſive ſufficientem ad quicquam benè
„ operandum in infidelibus novit. Et cap. ſequenti demonſtraturum ſe pollicetur: Gratiam ſuffi-

cien-

„ cientem infidelium à Semipelagianis excogita„ tam fuiſſe. Hauſta ſunt hæc omnia ex Petro Martyre in loc. comm. tit. de lib. arbit. num 9. & 10. ita Catholicos aggreſſo: Neque verò adverſario„ rum noſtrorum (Catholicorum) decreta longè „ diſcedunt à Pelagianis. Illi enim docuerunt, na„ turam adjutam gratiâ creationis & doctrinâ le„ gis poſſe rectè agere; iſti verò dicunt, naturam „ gratiâ præveniente & pulſante adjutam poſſe bo„ na facere, quæ Deo placeant &c. Apud Augu„ ſtinum autem, qui adverſus iſtos fortiter dimica„ vit, nihil eſt diſcriminis inter rectè agere abſque „ gratiâ, & rectè agere extra fidem Chriſti &c. „ Apparet ergo eos, qui aliam gratiam ſibi fingunt, „ quàm eam, qua juſtificamur, & in Chriſtum in„ ſerimur, obtrudere nobis humanum commen„ tum, vel potius Pelagianum perfugium, quod „ divinæ litteræ non agnoſcant.

Novum, & inauditum dogma eſſe, quod gratia ſufficiens (quã Sfondratus collocat in gratiâ orandi imperfectè) omnibus adultis conferatur in ordine ad ſalutem, arbitrariè obloquitur Cenſor. Satis ſuperque ſit vidiſſe Didacũ Ruiz in tom. de prædeſtinat. à diſp. 40. uſque ad 50. ubi recenſet innumeros omnis ætatis Doctores eandem doctrinam expreſſe tradentes, quibus addere poſſemus plures recentiores, ut videre eſt apud Martinonum in Anti-Janſenio diſp. 23. ubi n. 37. rectè explicat, quomodò gratia ſufficiens non pertinet ad naturam, quatenùs debeatur naturæ, vel ab eâ exigatur connaturaliter, vel quòd ſubtrahi nequeat ſalvo judicio rationis & uſu libertatis naturalis, cum

cùm ſit beneficium gratuitum & ordinem naturæ tranſcendat, potuiſſetque Deus citra ullam injuſtitiam, & indecentiam relinquere homines & Angelos in ſtatu puræ naturæ; unde ipſa gratia debetur tantum ex ſuppoſitione, quòd Deus velit ordinare creaturas rationales ad finem ſupernaturalem, detque illis præcepta, quæ ſine auxiliis gratiæ ſervari non poſſunt, cujuſmodi ſunt præcepta ſupernaturalia, alioquin inutilis foret hæc ordinatio, vanaque intentio, & Deus vellet fieri impoſſibilia; proindè communiter docent Theologi, non poſſe peccatum imputari carentibus ſufficienti poteſtate illud vitandi, & neminem ſupplicio aut vituperatione dignum eſſe, qui id non faciat, quod facere non poteſt, quod ipſo naturali lumine per ſe notum eſt.
„Ut illud cantent in montibus paſtores, & in thea-
„tris poetæ, & indocti in circulis, & docti in biblio-
„thecis, & Antiſtites in ſacris locis, & in Orbe ter-
„rarum genus humanum. Ut affirmat Auguſtinus lib. 2. de duabus animabus cap. 11. Nullaque docto-
„rum paucitas, nulla indoctorum turba in eo diſſen-
„tiat. Ut ait idem S. Pater in lib. de vera Religion.
„cap. 14. Quis enim peccat in eo, quod caveri non poteſt, inquit lib. 2. contra Fauſtum c. 18.

Prætermittenda verò nequaquam eſt alia egregia doctrina, quam difficultati ultimo loco objectæ reponit Ludovicus Bail par. 3. de benefic. Crucis art.
„14. Non eſt, inquit, communis abſolutè omnibus
„hominibus gratia hæc ſufficiens conſiſtens in in-
„terioribus quibuſdam illuminationibus, & ad-
„monitionibus ſecretis, quibus Deus pulſat ad oſtiũ
„cordis uniuſcujuſq; ad vitanda peccata, & aliquid

„rectè operandum; nec enim infantes illam reci-
„piunt, nec amentes, quare uno verbo deſtrui po-
„teſt prolixa illa ratiocinatio:ſic D.Fulgentius lib.
„de incarn,& grat. Chriſti cap. 30. refellit Pelagia-
„nos aſſerentes, Deum expectare hominis volunta-
„tem.... Si ergò ſatis eſt unica inſtantia ex infan-
„tibus petita ad refellendum dogma Pelagianum,
„cur nobis non ſufficiet ad refellendam impoſturam
„Bajanorum, qui gratiam quandam interiorem
„omnibus ſufficientem à nobis admitti imprope-
„rant? Deindè negamus iſtud principium: natura-
„le eſt, quod omnibus nullo excepto competit. Da-
„tur enim inſtantia in reſurrectione omnium mor-
„talium, quæ erit opus ſupernaturale, quod merito
„Chriſti omnibus conveniet. Sicut enim in Adam
„omnes moriuntur, ſic in Chriſto omnes vivifica-
„buntur, licet diverſa futura ſit reſurgentium con-
„ditio. Sic interpretatur Theodoretus, & in Con-
„cilio Palæſtino, ſeu Dioſpolitano coactus eſt Pela-
„gius id ipſum admittere, cum antea negaret, om-
„ne genus humanum per Chriſtum reſurgere. Un-
„de & inferri poteſt, ſi quid commune omnibus
„pro corpore ſit Chriſti ſanguine acquiſitum, non
„debere alienum à ratione videri, ſi quid etiam
„commune pro anima omnibus Chriſti ſanguine
„acquiſitum ſit, media, ſcilicet, ſufficientia ad ſalu-
„tem. Nunquid enim Chriſtus magis corpus ſa-
„navit, quàm animam? Negent ergo illi ar-
„ticulum reſurrectionis, & ſolis prædeſtinatis,
„id eſt, ſibi ipſis attribuant, ſi hæc ratio valeat ad
„deſtruendam gratiam ſufficientem, illud-
„que pretioſum Dei donum, quo captivitas pri-
mæva

„mæva hominum ſoluta eſt, conculcent, injurijs „proſcindant interim, ac ſic injurioſè Chriſti Sanguinem habeant, ut ingratitudinem Pelagii longè „ſuperare videantur: nec enim tantum eſt negare „ſe beneficium accepiſſe, ac injuriis afficere. Non „immeritò putamus, caſtiſſimum, ac mitiſſimum „animarum ſponſum amarum eſſe amariorum, ac „amariſſimum, ut de ſe ipſo dixit l.1. revelat. S. Bir„gittæ c. 58. cum non ſatis ſit eum charitate ſua nu„dare, niſi etiam adultero comparent, qui edat ſpuriam prolem. Expeditiùs ſeſe ab his ambagibus extricant aliqui Theologi ita compreſſiùs loquentes, nempè, quòd gratia ſufficiens neceſſaria ad ſalutem ſit quidem gratuita antecedenter, & in radice propter gratuitam elevationem ad finem ſupernaturalem; at conſequenter, & ſuppoſita hac elevatione ſit debita.

„Sed quoniam (ſubjungit poſt pauca idem Do„ctor Bail) piæ noſtræ meditationes corda iſta non „emolliunt, quòd principiis Auguſtinianis ſe ful„ciri putent, quæ nobis objiciunt, propria ipſorum „principia ipſi veriùs opponamus, nec enim verè „objici poteſt à Bajanis, quod inter naturam, & „gratiam non diſtinguamus, cùm tam ſæpè diſtin„ctionem illam, & tam expreſſe aſſeramus, ſed hoc „ipſiſmet improperari poteſt, qui ſi velint perma„nere in ſuis dogmatibus, & conſequenter ad ſua „principia philoſophari, convincentur ipſi de Pe„lagianiſmo, & quod inter naturalia, & ſuperna„turalia ſicut ipſe Pelagius, non diſtinguant am„plius, ita ut Pelagii laqueis nunquam ſe poſſint exuere. Cùm autem id ex eorum Scriptorum doctri-

na diſertè, & dilucidè demonſtrarit Bail, tùm in
„hæc verba concludit: Invenitur ergo Janſenius
„Pelagii ſocius, & cujus ſe debellatorem profite-
„batur, ejus cogitur eſſe propugnator, niſi à ſuis
„principiis longè velit diſcedere. Et jam cùm ipſi
„ſint magis Pelagiani, gloriantur ſe magis eſſe anti-Pelagianos.

Supereſt modò ſatisfaciendum Cenſori objicienti, ex doctrina Authoris ſequi, quòd tametſi Chriſtus (puto voluiſſe dici Verbum divinum) non fuiſſet incarnatus, ejuſmodi orandi gratia in omnibus hominibus admittenda eſſet &c. Sed levi brachio diruitur hæc argutia. Etenim Cenſor, ne extra oleas vagetur, permanere debet cum Eminentiſſ. Authore in hypotheſi, in qua tantùm ipſe procedit, videlicet, quòd Deus præviſo hominis lapſu adhuc voluerit omnes homines ſalvos fieri; in hac itaque ſuppoſitione Deus neque de potentia abſoluta potuit homini lapſo auxilia ſufficientia ad ſalutem non providere. Quoniam neq; de potenria abſoluta poteſt Deus velle finem, & nolle media ad ipſum neceſſaria, & ſine quibus finis redditur impoſſibilis, ſecùs Deus poſſet velle impoſſibilia; atqui ex una parte auxilium ſufficiens eſt medium neceſſarium ad ſalutem, & ſine quo ſalus redditur impoſſibilis; ex altera parte in hac hypoteſi omnes, & ſinguli homines ſunt à Deo ad ſalutem voliti, igitur neque de potentia abſoluta Deus potuit omnibus, & ſingulis hominibus lapſis non providere auxilia ſufficientia ad ſalutem. Quòd ſi etiam præviſo Adæ peccato Deus decernere noluiſſet Divinæ Perſonæ ina-

nationem in remedium, ſed voluiſſet benignè omninò, & liberaliter ex ſe culpam condonare, vel acceptare ſatisfactionem aliquam imperfectam, & non condignam, quam potuiſſet pura creatura exhibere, tunc gratia hominibus collata non eſſet gratia Chriſti, ſive per Chriſtum, ſed Gratia Dei; gratia autem Chriſti non eſt ſpecie diverſa à gratia Dei, nec perfectior intrinſecè, proindè Vaſquez, Oviedus, Arriaga, Ripalda, & plures alii Theologi docent, quod Gratia ex eo præcisè. quod ſit Chriſti ſeu per Chriſtum, non confert, cæteris paribus ad majus meritum. Quod autem gratia illa infidelibus conceſſa, ſit verè ac propriè gratia à Chriſto ſive Chriſti meritis comparata, apertiſſimè declarat Cardinalis Author pluribus in locis, & præcipuè pag. 48. Inquiens: Omnibus, & ſingulis hominibus ob meritum Salvatoris validiſſimas gratias ab æterno „paratas, quibus humana voluntas ad malum prona in bonum flecteretur: & pag. 49. Chriſtum „pro omnibus oraſſe, ac orando gratiam omnibus etiam reprobis meruiſſe, qua converti, „ſalvarique facillimè poſſent, ſi vellent. Idque efficaciſſimè ac invictiſſimè demonſtrat Sfondratus ex Scripturarum oraculis, & complurium SS. Patrum, maxime divinæ gratiæ præconis Auguſtini pag. 13. 17. 18. 26. 48. 50. 144. & ſeqq.

NOTA.

D*Emùm quî fieri poteſt, ut hujuſmodi orandi gratia locum olim habuerit in Stoicis, Epicureis, Iudæis, Pelagianis? Quandoquidem Stoici cætera bona à Dijs, ſolam virtutem à ſe ipſis habere putabant, Epicurei nullam in Deo rerum humanarum curam, ac providentiam agnoſcebant; Iudæi autem ignorantes Dei juſtitiam, & ſuam volentes conſtituere, nullo ſe auxilio Dei ad adimplendam legem indigere dicebant; Pelagiani denique liberi arbitrij viribus confiſi divinæ gratiæ neceſſitatem tollebant. Quid de Atheis, & Libertinis, qui in corde dixerunt, Deum non eſſe, an etiam illis gratia orandi ſemper adſuit? Quid ſi homines hanc orandi gratiam non habuerunt, neque de illa unquam cogitaverunt, conſequens eſt ex mente Authoris, etiam libertate ad peccandum neceſſaria caruiſſe, adeòque nulla eis peccata à Deo ad culpam imputanda fuiſſe, quam conſequentiam ipſe Author expreſſe admittit hâc eâdem pagin. lin. 16. ubi ait: „Quod ſi alicui deeſſet hæc gratia (orandi] poſſet „aliquis eſſe ſanæ mentis, qui furando, occiden„do, adulterando, blaſphemandoque nihil peccaret.*

DIS-

DISPUNCTIO.

REdeat Ludovicus Bail loco nuper laudato ſic „tempeſtivè locutus: Sed ad magis ſedandum, „inquit, furorem hunc Janſenianum contra ama-„bilem gratiam Dei, quæ omnes invitat ad vitam „beatam, libet iiſdem verbis eos compellare, „quibus Jonam Prophetam quondam Deus miti-„gavit, cùm affligeretur ob miſericordiam uni-„verſalem ad Civitatem Ninives impertitam, in „qua etiam, ut putat Paulus Palatius commentariis „in Prophetas Minores, Sardanapalus Rex erat, „qui gratiam Dei conſecutus eſt, & remiſſionem „peccatorum. Exareſcente enim hederâ, cujus foliis „ab ardore Solis ſervabatur Jonas, ex quo ille in-„commodum ſentiens magis doluit, & iracundiâ „efferbuit, ut etiam cum morte vitam commutare „deſideraret. Tunc dicit Deus ad Jonam: *Putaſne benè iraſceris tu ſuper hederâ? & dixit, benè iraſcor ego uſque ad mortem, & dixit Dominus, tu doles ſuper hedera, in qua non laboraſti, neque feciſti, ut creſceret, quæ ſub una nocte nata eſt, ſub una nocte periit. Et ego non parcam Ninive civitati magnæ, in qua ſunt pluſquam centum viginti millia hominum, qui neſciunt, quid ſit inter dexteram, & ſiniſtram ſuam, & jumenta multa.* Hæc „tunc Deus ad Prophetam iracundiorem, quæ ego „ad Janſenii interpretem non minus aptè dixerim, „qui tanto iræ impetu contra Dei gratiam incenſus „eſt, qua univerſo Orbi magnæ veluti civitati beni-„gnitatem ſuæ miſericordiæ impendit, ut homines „à morte peccati, & ruina primi parentis edu-

„cat, *putaſne benè iraſceris tu?* Si equus tuus in oculo,
„vel pede læſus ſit, tu doles, & vis, eum ſanum eſſe,
„& non potes audire, velle Deum, univerſos homi-
„nes ſalvos eſſe, ſed gratiam, qua primùm illorum
„ſaluti ſtudet, injurijs laceras. Comprimè, quæſo,
„illos æſtus, & diſce, te Deum habere patientiſſi-
„mum, benigniſſimum, & qui prius miſericor-
„diam, quàm juſtitiam exhibeat, Hactenùs Bail,
qui toto articulo 31. ex libris veteris teſtamenti pro-
„bat: Traditionem gratiæ ſufficientis ferè ab ipſo
„mundi exordio inchoatam, & ex illo tempore, in
„quo in Adamo vitiatum eſt genus humanum, ut
„loquitur D. Auguſtinus epiſt. 157. ad noſtrum æ-
„vum prorogatam eſſe, ut non omnes veteris te-
„ſtamenti filii gratiæ prorſus ignari dici debeant,
„licet illius plures fuerint contemptores. Et in li-
„mine hujus articuli fatur: Quod impugnatorum
„gratiæ ſufficientis antiſtes Janſenius Iprenſis in ti-
„tulo capitis 8. lib. 3. tom. 1. ait, ſtatum veteris teſta-
„menti figurativum, & propheticum non attu-
„liſſe Judæis gratiam ſufficientem, ſed potiùs im-
pedientem.

Idem ferè habet Bernardus Guyard lib. 1. per to-
tum articulum nonum, in quo graviter conqueri-
„tur: Quòd Janſenius non proponit nobis Deum
„miſericordem, ſed ferocem, ſanguinolentum, cru-
„delem, & his adhuc aliquid pejus, & quòd toto
„ferè libro octavo de Gratia Chriſti Salvatoris, &
„maximè cap. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. non ſolùm ſuper om-
„nes ſcholaſticos, ſed & ſupra S. Thomam, nec non
„Apoſtolos jam ſacro Chriſti Collegio aggrega-
„tos petulantia intolerabili ſpumam ſuam audet

ſpar-

„ſpargere. . . . . . Deum in ore ſuo gladium, „ut aliàs vidit Propheta, deferentem oſtendit in „veteri lege omnibus, demptis pauciſſimis, gra„tiam ad implenda præcepta ſufficientem, dero„gan tem, eo ſcopo hanc legem condidiſſe, ut cla„marent ſine auxilio, vellent ſine adjutorio, dolerent ſine remedio. Non ſolum autem infidelibus, ſed etiam Judæis gratiam ſufficientem Janſenius eripuit lib.3. de grat. Chriſti cap. 4. 5. 6. & ſeq. eamque cum legis Moſaicæ ſcopo pugnare contendit in hæc verba relata à Stephano Dechamps lib. 1. de hæreſi „Janſeniana c. 6. Auguſtinus legem & præcepta id„circò ſuperbis hominibus lata eſſe, & plerumque „dari docet, ut agnoſcant ſe ad legem implendam „non ſufficere, ſed multitudine prævaricationum „confuſi ac territi ipſaque confuſione ac timore hu„miliati diſcant ad gratiam, quam non habent, implorandam fugere. Cumq; ex pluribus S. Auguſtini teſtimoniis evicit, legem eſſe datam, ut nos doceret ad gratiam confugere, inde colligit, ſufficientem gratiam iis defuiſſe, qui ſub lege vivebant: Non „ſolùm, inquit cap. 5. non dabatur illis gratia ſuffi„ciens implendi, quod jubebatur, multo minus gra„tia ſufficiens ad ſalutem, ſed è contrariò talis gra„tia lationi legis ac ſcopo Dei capitaliter repugnabat. Sic Calviniani contra Rem. in ſpecim. Amſtel. art. 57. apud eundem Dechamps loc. cit. decernunt: „Judæi, quibus Chriſtus prædicabat, non poterant „ſe convertere & credere, nunquam etiam ipſis ſuf„ficiens gratia data eſt, qua ad converſionem & ſalutem pertingerent: Præivitque ipſe Calvinus lib. 2. Inſtitut cap. 5. nu. 6. & 7. ex cap. 7. num. 8.

Cæterùm in diſpunctionibus præcedentium notarum abundè conſimilibus inſtantiis ſatisfactum eſt, iis enim ad ſummum probatur, Deum actu non conferre omnibus hominibus auxilia proximè ſufficientia ad orandum perfectè pro impetranda gratia neceſſaria ad exequendum præceptum ; ad hoc ſiquidem, ut eruditiſſimus Author Diſſertationis de ſublata calumnia Janſeniani erroris cap. 2. §. 2. ſcribit, concurrere debent notitia præcepti, deſiderium ejuſdem faciendi, ac judicium practicum propriæ infirmitatis, & ſi homo formet judiciũ practicum prorſus oppoſitũ, népè, judicet, ſe poſſe ſine ulteriori Dei auxilio mandatum implere, ponit obicem orationi faciendæ, nec eſt in potentia proxima ad orandum, quam tum primum recipiet, cum erroneum illud judicium deponet: ſic Pelagiani putabant, eâ Dei gratiâ, quam Catholica Eccleſia docet, everti liberum arbitrium, ac omnium virtutum merita ſuffocari, & hoc erroneo judicio obcœcati non erant in potentia proxima ad orandum pro impetranda gratia ad exequenda præcepta. Id ipſum pluribi confitetur Sfondratus, & præcipuè pag. 165. ſcribens: Pelagianos aſſeruiſſe, hominem viribus naturæ, propriæq; voluntatis pe-„tere, pulſare, quærere, velle, & ſic à Deo, & gratiã, „& gloriam obtinere. Et poſt relatum egregium Teſtimonium S. Auguſtini lib. 4. contra Julianum „cap, 8. ſubjungit: Pelagius dixerat, ideò homi-„nem ſalvari, quia in ejus poteſtate, liberoque ar-„bitrio eſt velle, aut nolle, orare, vel non ora-„re, pulſare, vel non pulſare &c. & ideò iis „gratiam dari, qui volendo meruerunt, non dari, qui

„ri, qui nolendo demeruerunt, quæ planè falſiſſi-„ma ſunt, & meritò ab Auguſtino, omnibuſque „Catholicis damnata: nemini enim prius merenti „gratia datur, cum ſit ipſa principium meriti, & „quampluribus non merentibus data ſit, ut in Pau-„lo, Magdalena, Gentilibus, aliiſque patuit. Unde Eminentiſſ. Author pag. 96. primam, & præcipuam cauſam obdurationis Judæorum refundit in eorum voluntatem, quòd, inquit: „Nollent credere, quodque meruerint, ut indu-„rarentur, hoc eſt, ut à Deo desererentur; merue-„rint, inquam, quia operibus legis, & ſu-„perbiâ tumidi nollent fidei ſubjecti eſſe, nollent „in Mediatorem, & Salvatorem credere. Quòd „verò id nollent, imò non poſſent, id non ex gra-„tiæ defectu, divinaque voluntate. (Cùm mutari „utique in melius poſſent, quæ poteſtas à gratia e-„rat) ſed ex eorum malitia proveniſſe, qui quandiu „talia ſaperent, *in ſenſu compoſito*, ut Theologi lo-„quuntur, credere non poterant, ſicut quandiu o-„culos aliquis claudit, non poteſt videre, quòd igi-„tur non poſſent credere culpæ ipſorum fuiſſe.

Iſtud deduxerat Sfondratus ex textu S. Auguſtini relato à laudato Authore loco citato præfatæ diſſertationis, nempè ex tract. 53. in Joann. ubi inter „alia leguntur hæc verba: Hinc, & illi non pote-„rant credere, non quia mutari in melius homines „non poſſunt, ſed quandiu talia ſapiunt, non poſ-„ſunt credere: Hinc excæcantur, & indurantur, quia „negando divinum adjutorium, non adjuvantur „&c. proinde meritò ſubdit: Hic planè Auguſti-„nus clariſſimè ſimul, & elegantiſſimè mentem

ſuam

„ſuam expoſuit,nec credo, in omnibus Auguſtini „operibus luculentius teſtimonium eſſe: ex iiſdem etiam Auguſtini verbis pariter infert doctiſſimus Author prælibatæ diſſertationis: ex magni Docto„ris ſententia, ait, qui putant ſuis tantùm viribus „ſine Dei adjutorio poſſe ſervare mandata, *quouſ„que talia ſapiunt*, potentiam proximam ad oran„dum pro impetrando adjutorio non habent,quàm „tum primum recipient, cum erroneum illud judi„cium deponent. Ita paſſim Theologi tradunt &c. Eodem quoque refertur, quod pag. præcedenti 93. ex pluribus conglobatis teſtimoniis ſacræ ſcripturæ etiam ſecundùm textum Hebraicum, & S. Auguſtini diſertiſſime, & validiſſime oſtendit Eminentiſſ. Author de obduratione Pharaonis. Ex hac Cardinalis Sfondrati doctrina diſſipantur omnes inſtantiæ Cenſoris non ſolùm de Pelagianis, & Judæis; ſed etiam de Stoicis, & Epicureis, Atheis,& Libertinis, quæ ſane ſolvendæ etiam ſunt ab innumeris omnis ætatis Theologis docentibus,à Deo de facto conferri omnibus prorſus hominibus auxilia gratiæ ſufficientis conſiſtentis vel in gratia orandi, vel in illuſtrationibus & pijs motibus ſupernaturalibus intellectus, & voluntatis. Profectò prima, & præcipua cauſa obdurationis, & impotentiæ proximæ ad orandum in omnibus illis ſectis refundenda eſt in eorum voluntatem, qua meruerint, ut indurarentur, hoc eſt, ut à Deo deſererentur, quia Stoici cætera bona à Dijs, ſolam virtutem à ſeipſis haberi volebant; Epicurei agnoſcere nolebant in Deo rerum humanarum curam, & providentiam; Athei, & Libertini dice-

re voluerunt in corde ſuo: non eſt Deus. Quòd verò illi his deterrimis erroribus laborarent, id non ex gratiæ defectu, divinaque voluntate, (cum mutari utique in melius potuiſſent, quæ poteſtas à gratia erat) ſed ex eorundem malitia proveniebat, qui quamdiu talia ſaperent in ſenſu compoſito orare, & credere non poterant, ſicut quamdiu oculos aliquis claudit, non poteſt videre; quod igitur non potuerint illi orare, & credere, culpæ ipſorum fuit.

Tempeſtivè adnotat Bail par. 3, de beneficio Crucis art.32. quòd Apologiſta Janſenii deſtructionem communiſſimæ ſententiæ de gratia ſufficienti omnibus hominibus impertita inferre evidenter ſe jactat ex hoc, quod nequiſſimi homines non ſentiunt, nec experiuntur, ſe illuminari, ac pio tangi deſiderio, dum in ſcelera ruunt præcipites. Hujuſmodi oſtentationem pluribus copioſe refellit Bail reponens, quoslibet etiam depravatiſſimos non carere pijs iſtis cogitationibus ac affectionibus, & ſi illas in ſeipſis non experiantur, quia non reflectunt ſe ſuper ſe; idq; exemplificat in hominibus, qui operationem cuſtodiæ Angelicæ non ſentiunt juxta hanc doctrinam S. Bonaventuræ in 2. diſt. 11. art. 2. q. 1. dicentis, credendum eſſe, quòd multis modis Angeli, qui nos cuſtodiunt, & ſtudeant promovere ad bonum, & ſtudeant retrahere à malo, quamvis hoc non percipiat hebetudo ſpiritus noſtri, propter quod multi ſuperbiunt, multi ſunt ingrati, & frequenter ſibi attribuuut, quod eſt ex beneficio Angelico &c. Deindè ita ad hominem contra Janſenium argumentatur idem Bail: Probi homines, ait,

„ait, gratia medicinali, qualem ſolam pro efficaci „gratia admittit Iprenſis, non ſunt privati, & ſi „non ſentiant delectationem cœlitus immiſſam, in „qua illam totam conſtituit, dum benè quidpiam „operantur. Namque & myſticorum Theologo„rum doctrina eſt, qui penitiùs res ſpirituales diſ„cutiunt, perfectiſſimas animas vix ſupra ſuos a„ctus ſe reflectere, imò & hanc reflexionem quan„dam eſſe in vita eminentiori ſpirituali ſpeciem „imperfectionis, qua anima à Deo unicè dilecto a„vertit ſe, dum actui ſuo creato inſpiciendo incum„bit. Sic quippè delicata eſt eminentioris vi„tæ ſpiritualis perfectio, ut diſtractionem re„putet hanc introverſionem, qua aliud, quam „Deum ipſum reſpicit. Et tamen cœleſtes illæ „animæ inter cæteras gratiâ Chriſti abundant et„iam inter ipſas ſterilitates, quibus omni ſolatio ſic „ſibi deſtitutæ apparent, ut cum Chriſto moriente „exclament gemebundæ: *Deus Deus meus ut quid me* „*dereliquiſti*! Si igitur invalida eſt conſequutio, quod „probæ animæ gratia medicinali careant, quia non „experiuntur ſuavitatem cœleſtem, in qua illa ſita „ſit tota, ut putant, & iners erit illa ratiocinatio, „qua ſimiliter concludunt, flagitioſorum maximos „carere ſufficienti gratia, quia non ſentiunt ſe illu„minari, aut moveri ad bonum.

Poſt hæc Bail ſe ad Janſenianos convertit his ver„bis: Si pertinaciùs illi contendant, ſe experiri cæ„leſtem illam delectationem omni concupiſcentia„rum delectatione majorem in omnibus operibus „bonis, hoc inter prætenſa eorum privilegia nume-
rabi-

„rabimus, quod adeò felices ſint horum dogmatum „ſectatores, non ſolùm quod nunquam gratiæ Spiritus Sancti reſiſtant , quod ut Filii Dei agantur , quod in illis nunquam Dei gratia vacua „ ſit. Non ſolùm, quod ſi forſan peccaverint, ſtatim „excuſationem paratam habeant , mandatum Dei „ſibi fuiſſe impoſſibile, ut qui gratiam ſuam medicinalem non haberent , qua vinceretur inſuperabiliter concupiſcentia. Non ſolùm, quod vix pro „aliis à ſe, Chriſtus Sanguinem fuderit : cum à ſe „diſſidentes Pelagiani ſint, aut ad minus Semi Pelagiani, id eſt, hæretici, qui nequaquam à maſſa „perditionis ſegregati dici poſſunt , ſicut ipſi, qui „orthodoxi ſunt. Sed etiam quod ſuavitatem quandam cæleſtem in omni bono opere habeant & ſentiant, in qua ex hac vita prægustant delitias vitæ „cæleſtis. Atque hæc ſola ſit Chriſti gratia, nam ſi „quidpiam agatur ex motivo timoris aut doloris, „ aut alterius cujuſpiam à dulcedine illa & delectatione diſtincti, ex gratia non fit, nec verè bonum „dici poteſt.

Oppoſitum planè conteſtatus eſt Cornelius Muſſus in concione habita coram Pio IV. Pontifice Maximo de admirabili Gentium vocatione: Super „omnia mirabilia, inquit, mirabiliſſimus eſt modus, „quo Dominus negotiatur & tractat dextrè ſalutem peccatorum, non dico, hominum communiũ, „ſed gentium immundarum, & incircumciſarum , „Chananæorum, Samaritanorũ, Scytharum, Thracum, Aphrorum, Romanorum, Græcorum, Barbarorum, omnium Idololatrarum, omnium impiorum, omnium Atheorum, omniumq; eorum,

qui

„non habent ritus ac ceremonias, vivuntq; abſque
„aliqua ſua lege præter naturalem. (& paulò poſt)
„Effundit Dominus maximam copiam aquarum
„ſuarum, & inundat illam terram prius deſertam,
„ſterilem Samariæ, ut eam diffundat ad omnes gen-
„tes &c. Non eſt ita communis ſol, nec tam genera-
„lis ros & pluvia, ſicut eſt omnibus patens gratia
„Dei per Jeſum Chriſtum.

Quamobrem cohærenter ad iſta Sfondratus ne-
„gat pag. 159. hominibus: *Gratiam abeſſe ſaltem in-*
„*completam, & remotam, qua majorem, & proximam*
„*conſequi poſſint.* & pag. 163. cum S. Auguſtino do-
„cet, quòd ſicut certum eſt, non omnes eſſe Chri-
„ſtianos, ita certum eſt, non omnes gratiam immè-
„diatam, & proximam habere, qua ſint chriſtiani,
„habere tamen gratiam illam remotam, media-
„tam, & incompletam, qua ſi uterentur, chriſtiani
fierent. Aſt in hujus Theologici aſſerti compro-
bationem alios eximios Theologos in idem con-
ſpirantes audiamus. Chorum ducat Didacus Al-
varez ex ſapientiſſimo Ordine Prædicatorum di-
ſput. 112. num. 5. ubi ponit hanc theſim: Deus omni-
„bus tribuit pro loco, & tempore auxilium ſuper.
„naturale intrinſecum, & ſufficiens ad implenda
„præcepta naturalia, quæ ſuppoſito præcepto im-
„pleri non poſſunt ex ſolis viribus naturæ . . . . . .
„& intelligitur concluſio, de facto omnes recipere
„hujuſmodi auxilium ſufficiens ſaltem pro lo-
„co, & tempore, quo obligat hujuſmodi præ-
„ceptum, aliàs tranſgreſſio illius præcepti non im-
„putaretur hominibus ad culpam, cùm nullus pec-
„cet in eo, quod vitare non poteſt. Item diſputat.

71. num.

„71. num.2. docuerat: Si illi omnes qui non convertuntur, & ſalvantur, non habeant gratiam verè „ſufficientem, quæ tribuit poſſe, omnes illi con„verti, piè operari, vel ſalvari non poſſent, & ita „non imputaretur eis ad culpam, quod non con„verterentur, nec adimplerent divina mandata, & „conſequenter Deus irrationabiliter conquerere„tur de illis, & ſine cauſa eos increparet, quod ta„men ſacrarum literarum teſtimoniis videtur repu„gnare.

Franciſcus Vermelius antiquus Profeſſor Duacenſis Ordin. Prædic. 1. part. tract. 9. diſp. 6. aſtruit duplicem hanc concluſionem: Dico 4. Deus confert „omnibus adultis auxilia ſufficientia, ſine quibus „non ſtat mandatorum obſervatio pro tempore, & „occaſione, quia talis urget obſervantia, nam Deus „vult omnes homines ſalvos fieri, ut habet Paulus „1. ad Timoth. 2. ſed talis voluntas eſſet omninò in„anis, & ſuperflua in Deo, niſi tribueret hominibus „auxilia ſufficientia ad ſalutem etiam intrinſeca.... „quia ut obligatio alicujus præcepti urgeat, homo„que teneatur ad ejus obſervantiam, requiritur po„teſtas adimplendi, impoſſibilium enim nulla eſt „obligatio, ut dicit regula juris, & peccati reum te„neri quemquam, quia non facit quod facere non „potuit ſummæ iniquitatis eſt, & inſaniæ, inquit „Auguſtin. tom. 6. de duabus animabus cap. 12. „ſed abſque auxilio ſufficienti non eſt in homine „poteſtas ad mandatorum obſervantiam: ergo quo„tieſcunque inſtat, & urget obligatio præcepti, „confert Deus præfata auxilia ſufficientia. Al„tera verò concluſio hujuſmodi eſt. Dico 6. nul-

„lus quantumcunque obduratus datur , qui non „poſſit implere mandata , & ſalvari , ac conſequenter , qui non recipiat auxilium ſufficiens , aliàs non peccaret , & commodum „reportaret ex obduratione ſua , cum tamen „conſtet , etiam maximè obduratos peccare &c. & pro hac veritate ait , adeſſe generales ſcripturæ locutiones.

Bartholomæus Medina Ordin. Prædic. *1.* 2. q. 109. art. 10. eandem premit orbitam ajens : Deus „geminum donum ſuæ gratiæ conferre ſolet peccatoribus, alterum, quo poſſunt reſipiſcere, & ſalvari, & hoc donum univerſis hominibus confert „&c. Alterum eſt auxilium efficax, quo homo efficaciter convertitur, & ſalvatur, & hoc univerſis „hominibus, qui pereunt , licet non conferat, non „tamen propriè negat, nam eſt paratus conferre, ſi „homines non contradicant, & reſiſtant.

Joannes Puteanus Auguſtinianus Toloſæ primarius Regius Theologiæ Profeſſor loco infra citando in propoſitione 32. ſtatuit hanc theſim : Nullus planè datur , etiam ſi agat in abditiſſimis , „& remotiſſimis partibus terræ , in quibus nihil „hactenùs auditum fuit de Evangelio, qui non habeat gratiam ſufficientem, per quam poteſt ſalutem propriam perficere, ſi vult.

Concinit Petrus de Comitibus Auguſtinianus diſp. 7. de Prædeſt. art. 4. docens. Quod quiſque in „quolibet ſtatu, & tempore tenetur ſervare divina „præcepta, ergò habet ſufficientiam ad hoc , aliter Deus præciperet illi impoſſibilia , quod „repugnat Tridentino , ſed non haberet ſuffi-

cien-

„ſcientiam ad obſervationem divinorum præcep-
„torum, niſi haberet à Deo ſuum adjutorium, ut
„docet Tridentinum ſeſſ. 6. can. 3. ergò in quocun-
„que ſtatu habetur gratia ſufficiens, aliter daretur
„impotentia etiam ad malum ex defectu virium
„ſufficientiæ ad bonum, quod eſt erroneum, eo quia
„inobſervantia mandatorum non eſſet mala. Quod
autem ſpectat ad gratiam orandi, quæ debeat præ-
ſupponere fidem, & ad auxilia gratiæ ſufficientis
collata infidelibus, jam ſupra uberius ſatisfactum
eſt.

Hinc dignoſcat Cenſor, quàm rationabiliter ex Auguſtino hanc propoſitionem iniquè ab ipſo proſciſſam Author intulerit, videlicet, Aut ergò ex
„mente Auguſtini nemini deeſt hæc gratia ſaltem
„inchoata, hoc eſt, orandi, aut ſi alicui deeſt, erit
„aliquis ſanæ mentis, qui furando, occidendo, adul-
„terando, blaſphemandoque nihil peccabit, *quod abſurdiſſimum eſt*. Hoc ultimum verbum fuit à Cenſore abſciſſum, ut exindè immane flagitium Sfondrato impingeretur. Quare diſpunctionem hanc abſolvat Epiſcopus Leouvardienſis alibi laudatus in cap. de obduratione. Hominibus etiam perdi-
„tiſſimis, inquit, quamdiu rationis ſunt compotes,
„boni facultas non adimitur, quin ſemper in Domi-
„no poſſunt oculos levare in Cælum, & neceſſa-
„rium auxilium impetrare.

De gratia ſufficienti, & efficaci.

PROPOSITIO XXIV.

Quod Nabuchodonoſor, non Pharao punientem Deum agnoverit, id juxta Aug. lib. de Prædeſt. & Grat. non ad Dei præſcientiam referendum eſt, non ad diſparem cauſam, non ad conditionem, & dignitatem inæqualem, non ad defectum externæ vocationis, ſed ad ſolum, merumque arbitrium; pag. 36. lin. 9.

N O T A

Librum de Prædeſtinatione, & Gratia non eſſe Auguſtini, jam pridem in recenſendis ejus operibus notarunt Doctores Lovanienſes, & confirmat Bellarminus lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis; ubi obſervat hunc librum diſcrepare à phraſi, & à Doctrina S. Auguſtini, atque adeò neque à Beda, neque ab alio veteri teſtimonium habere. De eodem *libro ſic loquitur Dionyſius Petavius tom. 1. dogm. theolog. cap. 14. n. 15.* Libellus iſte non eſt Auguſtini, ſed imperiti cujuſdam, qui meritò ſe cum Aſina Balaam comparat, ut valdè mirer ab ullo, qui quidem legerit, pro Auguſtiniano referri.

DISPUNCTIO.

LIber de prædeſtinat. & gratia, quamvis à Scriptoribus inſinuatis in nota Cenſoris attribuatur Authori ſuſpecti nominis, nihilominùs ab aliis Doctoribus æquiorem ſubit ſententiam. Sirmondus, quod nomen non tam eſt hominis, quàm eruditionis, teſte Natali Alexandro cap. 4. in hiſtor. eccleſ. ſæculi 5. art. 3. §. 7. aſſeruit librum de prædeſtin. & gratia S. Fulgentio in editione Pariſienſi opuſculorum ipſius ann. 1613. & idem Natalis cap. 4. art. 4. nu. 18. in hiſtor eccleſ. ſæculi 6. addit Theophilum Rainaudum in cenſura inofficioſæ cenſuræ. Ruiz. diſp. 45. de prædeſtinat. ſect. 4 num. 3. profi-„tetur, quod: Idem liber dè prædeſt. & grat. vel eſt Auguſtini, vel magnâ ex parte Auguſtini ſententiam ſequitur, & magnam authoritatem habet a-„pud Theologos, ut conſtat ex frequenti illius ci-„tatione, & præſertim ex cap. 15. *cujus authoritate* „*nituntur plurimi Scholaſtici*: Et reapsè ex eodem cap. 15. Auguſtini ſuffragium pro ſua ſententia deprompſit Sfondratus imitatus in hoc, teſte Ruizio, plurimos Scholaſticos, quibus adjungendi ſunt Eminen. de Lauræa opuſc. 3. de gratiis actualibus cap. 22. Petrus de Comitibus Auguſtinianus diſput. 7. de prædeſt. art. 4. & Ludovicus Bail de beneficio Crucis par. 3. art. 16. Sed quid dicet Cenſor, ſi oſtendero, in hoc eodem volumine Eminent. Authorem ſubodoratum fuiſſe dubiam authoritatem libri de prædeſtinat. & grat. Arrigat, quæſo, aures ad has clariſſimas voces ex pag. 177. *In quæ verba*

inquit S. Auguſtin. de prædeſtin. & grat. cap. 14. de cujus libri dubia authoritate jam alibi dictum. Si Cenſor non alienis oculis, nec conſpiciliis paſſionum fuligine tinctis librum Eminent. Cardinalis perluſtraſſet, non tanta temeritate tragædias in ſapientiſſimum Authorem Vaticani Senatus Sidus præfulgidiſſimum excitaſſet. Porrò Maſtrius de Meldula diſp. 5. de prædeſt. quæſt. 1. art. 3. num. 40. ex lib. de prædeſt. & grat. cap. 13. & 15. inſtituit comparationem inter Nabuchodonoſorum, & Pharaonem. Idem peregerunt Ruiz loc. cit. ac Benedictus Pererius inſignis Sacrarum Scripturarum interpres in cap. 11. Exod. diſp. 5. n. 33.

N O T A.

Certè quiſquis aſſerit inter Nabuchodonoſorem humiliatum, ac pœnitentem, & Pharaonem induratum, & rebellem, hoc eſt, inter quoslibet bonos, & malos ſolum, merumque diſcernere arbitrium, primùm Divo Paulo interroganti, quis te diſcernit? contradicit, deindè Auguſtino repugnat, qui hunc errorem in omnibus ſuis libris adverſus Pelagianos, & Semipelagianos, ac nominatim in lib. de prædeſtinat. Sanctorum cap. 5. funditùs evertit.

DISPUNCTIO.

QUorumnam artificium Scriptorum redoleat dimidiatos, & interpolatos Authorum textus afferre, Patres, & Doctores frequenter inſinuant, & deteſtantur, præclaris hiſce artibus adversùs Cardinalem Sfondratum dimicat Cenſor, qui iſthæc verba in loc. cit. exiſtentia ſubticuit. Quamvis enim deſeruerit

„ſeruerit Deus Pharaonem, id juſto judicio factum,
„Deo quidem permittente, ut pro ſua libertate ca-
„deret, non ideò tamen, ne caderet, gratiam, & au-
xilium ſubtrahente. Ex his verbis optimè perſpici-
tur, quam arbitraria ſit illatio Sfondrato impacta.
quòd inter pænitentem & obduratum ſeu inter bo-
nos, & malos ſolum, merumq; diſcernat arbitrium.
Debuiſſet potius Cenſor attendere verba S. Auguſt.
ſi non ex lib. de prædeſt. & grat. ſaltem ex lib. de Ci-
vit. Dei tanquam genuino fœtu S. Doctoris, nec non
teſtimonia S. Thomæ, & Dominici Soto in paginis
proximè ſequentib. 137. 138. producta, ex quibus le-
gitimè infertur concluſio à Sfondrato conſcripta,
non ea à Notatore confiſta. Hoc autem argumento
gratiam ſufficientem à Janſenio oppugnari, ſcribit
Dechamps li. 1. de hæreſi Janſeniana diſp. 8. cap. 6. n.
„3. Janſenius, poſità gratià ſufficienti, ſequitur, in-
„quit li. 3. de grat. Chriſti cap. 1. hominem poſſe ſe i-
„pſum ab aliis ſuæ voluntatis libertate diſcernere,
„atq; ita contra Apoſtolum gloriari dicentem &c.
„Nam talis gratiæ adjutoriū non diſcernit bonos à
„malis, ſed commune eſt bonis, & malis. hæc autem
„omnia non ſolùm doctrinæ S. Aug. ſed & ſcripturis
„ſacris adverſantur. Expreſſum iſtud eſt, pergit De-
„champs ex Petro Martyre in loc. commun. tit. de
„præd. n. 41. & Davide Paræo lib. 2. de grat. & lib. ar-
„bit. c. 7. pag. 287. Primus habet: Poſitâ illâ gratiâ u-
„niverſali, nemo eligeretur à Deo, imò nos eum eli-
„geremus, oblatam ejus gratiam recipiendo & eſſe-
„mus electionis Dei figuli, non ab ipſo fingeremur.
„Alter verò ſic urget: Si omnib. daretur ſufficiens
„auxilium ad ſalutē, diſcretio fidelis ab infideli to-

„ta penderet à libero arbitrio. Ipſe enim eſſet fide-„lis, qui auxilio cooperari vellet, ille maneret in-„fidelis, qui eidem auxilio cooperari nollet. Vel „me tacente, ſubjungit Dechamps, obſervare qui-„libet poteſt, hîc paucis comprehendi vim omnem „argumenti illius, quod adversùs gratiam „ſufficientem validiſſimum eſſe Janſeniani arbi-trantur.

Quàm contraria autem ſit menti Authoris, ejuſque doctrinæ illatio Cenſoris, perpendatur expoſitio illius Textus Paulini: *Quis autem te diſcernit* ? in „pagin. 112. ubi: Duplicem diſcretionem ſtatuit, „unam, quæ fit viribus naturæ ab Apoſtolo in „loco indicato damnatam, aliam, quæ fit viribus „gratiæ, non quidem excludendo hominis volun-„tatem, ſed gratiam, & voluntatem includendo. Et hanc ſcriptor probat duplici locupletiſſimo teſtimonio S. Auguſtini, & exindè concludit: „Laus tota operis non voluntatis, ſed gratiæ eſt, „quia, ut voluntas benè operetur, non à ſe, ſed à gratia habet: Immò hæc pulcherrima ibidem ſub-„jungit: Quod ſi tamen omninò velis, nihil huma-„nam voluntatem ad diſcretionem Reprobi, Ele-„ctique conferre, id quoque verum erit: quidquid „enim in opere aliquo eſt, quod ad ordinem ſu-„pernaturalem pertinet, quodque æternam vitam „meretur, id totum, unicèque à gratia eſt, nihil præ-„ter naturalia conferente voluntate; naturalia verò, „qualia ſunt eſſe actum liberum, eſſe vitalem, tam „nullam ad æternam vitam obtinendam propor-„tionem habent, quàm nullam habent ad Re-„gnum promerendum terram colere, aut hor-

„tum rigare. Et hac ratione verum eſt, quamvis in-
„ter duos æquali gratia inſtructos unus velit, alter
„nolit, eum, qui vult, non voluntate ſua, ſed gratiâ
„diſcerni, quia voluntas, ut voluntas nihil habet
„dignum vitâ æternâ, at nihil non eſt cauſa diſcernendi. Quid autem concinnius dici poterat juxta orthodoxas regulas, & præſcriptum S. Auguſtini, aliorumque Patrum.

Teſtimoniis verò ab Eminentiſſ. Scriptore productis ſuperaddatur hoc aliud Alvaris Reſp. l. 3. c. 5. num. 9. quo converſio peccatoris tribuitur gratiæ, non converſio voluntati creatæ, adeò ut dici poſſit, quòd Pharao diſcernatur à Nabuchodonoſore per ſolum, merumque arbitrium, Nabuchodonoſor verò diſcernatur à Pharaone per gratiam.
„Cùm inquiritur ratio, inquit Alvarez, propter
„quam detur auxilium efficax illi, qui convertitur,
„vel ſalvatur, fit ultima reſolutio ad merum bene-
„placitum divinæ voluntatis, & ibi ſiſtitur juxta
„illud Matth. 11. *Ita Pater, quoniam ſic fuit placitum*
„*ante te.* Cùm autem requiritur ratio, quare ille non
„convertitur, nec recipit auxilium efficax, fit re-
„ſolutio in defectum voluntatis ejus, quæ cum poſ-
„ſet per auxilium ſufficiens converti, noluit con-
„verti, ſed in peccato perſiſtere, & ratio diſcrimi-
„nis eſt, quia ut 1. 2. q. 11. ar. 3. ad 2. dicit S. Thomas,
„defectus gratiæ prima cauſa eſt ex nobis, ſed col-
„lationis gratiæ prima cauſa eſt à Deo.

NOTA.

N*on hîc ſolùm, ſed pluribus aliis locis Author ſub nomine Auguſtini libros falsò illi adſcriptos citat* , *ut pagin.* 31. & *pagin.* 50. Reſponſum Auguſtini ad articulos ſibi falsò impoſitos, *qui liber non eſt Auguſtini, ſed Proſperi, cum inter ejus opera diverſo licet titulo reperiatur*; *pag.* 118. librum de fide ad Petrum , *quem eſſe S. Fulgentii omnes conveniunt*; *pag.* 181. librum de dogmatibus eccleſiaſticis, *qui abſque dubio eſt Gennadii Maſſilienſis Semipelagianorum partibus addicti* ; *ſanè qui ſic in citandis Auguſtini operibus aberrat, oſtendit, ſe in ejus lectione non ita verſatum eſſe, ut ſperare potuerit, ſe ex ejus doctrinâ nodum prædeſtinationis explicaturum , quemadmodum Author in ipſo libri titulo ſe facturum ſpondet ; ſi tamen hæc tituli verba ejus ſunt, & non aliena manu, dum opus typis ederetur, ſuppoſita.*

DISPVNCTIO.

QUoad γνησιότητα ſeu αὐθεντίαν operum S. Auguſtini præfandum eſt cum Eminentiſſ. Cardinali de Lauræa in proloquio ad tria opuſcula Theologica Romæ edita anno 1687. Scias, inquit, amice ,,Lector, quòd in his opuſculis citavi interdum ,,pro S. Auguſtino libros aliquos, qui poſt duode- ,,cim ſæcula à morte S. Doctoris negantur eſſe il- ,,lius opera', & dicuntur eſſe reſpectivè diſcipulo- ,,rum S. Auguſtini, at continere doctrinas S. Au- ,,guſtini menti conformes , eorum ſeriem mox refe-

„referam. Fateor benigne Lector, me nolle contendere cum ejuſmodi antiquitatis Cenſoribus, qui eo nituntur fundamento, quòd de eis S. Doctor „in ſuis retractationibus mentionem non fecerit, ſicut de cæteris fecit, ſed cum juxta Apoſtoli documentum Rom. 1. ſapientibus, & inſipientibus debitor ſim, rationem reddam, cur eos pro S Auguſtino citaverim, ejuſdemque libros eſſe crediderim, ſalvâ modernorum Cenſorum pace, quibus detrahere non intendo. Exponit deindè Purpuratus Pater rationem, cur uſus fuerit editione Baſileenſi Operum S. Auguſtini anno 1506. adornatâ à Conrado Leontorio Mulbrunenſi Ordinis Ciſtercienſis, quem ex Poſſevino, & ejuſdem Ordinis Chronicis Virum Religioſum, doctiſſimum, ac geſtorum S. Auguſtini peritiſſimum nuncupat; „Cujus atteſtationi, inquit, utpotè antiquæ credidi tanquam veraci, memor documenti Spiritus „Sancti Eccleſiaſt. c. 11. Non te prætereat narratio „ſeniorum, ipſi enim didicerunt à Patribus ſuis, „quoniam ab ipſis diſces intellectum, & in tempore neceſſitatis dare reſponſum. Hic autem Religioſus frater Conradus ſenior eſt, quia de anno „1506. vivebat, & ſcribebat. Ergò potui, & debui credere. Subnectit deinde indiculum librorum, de „quibus ait. Eſt quæſtio, nimirũ 1. liber de mirabilibus ſacræ ſcripturæ, lib. de Prædeſtin. & grat. liber de fide ad Petrum, liber de cognitione „veræ vitæ, liber de ſalutaribus documentis, „liber de ſpiritu, & anima, liber Hypognoſticon contra Pelagianos: liber de Eccleſiaſt. dogmatibus.

Hanc

Hanc autem recentium Criticorum ſedulitatem Cardinali Sfondrato minimè ignotam fuiſſe compertiſſimum eſt ex pluribus voluminis hujus locis, præcipuè ex pag. 35. ubi meminit de criterio eruditorum in editione Lugdunenſi operum S. Auguſtini, & de judicio eorundem, ac Eminentiſſ. Bellarmini quoad lib. Hypognoſticon, & pag. 96. memorat ultimam Auguſtini editionem Pariſienſem à Monachis Benedictinis Congregationis S. Mauri egregiè procuratam, & notas Philippi Labbæi in eadem opera. His prudenter ſibi ſuaſit Sfondratus, hominibus bonæ voluntatis ſatis indicatum, ſe modernorum criticorum doctos labores in ſecernendis operibus S. Auguſtini legitimis, & genuinis à ſpuriis, & adulterinis noviſſe, neque divinavit, ſuum hunc librum adeò moroſos, & Hypercriticos Lectores ſeu potius Cenſores offenſurum, præcipuè cùm nec Eminentiſſ. de Lauræa in deſcripto ſuperiùs indiculo omnia opera à neotericis Cenſoribus tanquam ſuppoſititia Auguſtino abjudicata recenſuerit, & alia plurima à præfatis ſcriptoribus, & à Natali Alexandro inter adulterina rejecta fuerint. Undè ſicut νοθεία illorum operum in eo indiculo deſcriptorum minimè remorata eſt Eminentiſſ. de Lauræa, quin eadem opera non alio ſub nomine, quàm ſancti Auguſtini in ſuis ſcriptis allegaret, ita Cardinalis Sfondratus rectè conſcius de recentium criterio circa opera S. Auguſtini religioni non ſibi duxit, eadem ipſius S. Doctoris nomine inſignita producere.

Equidem ignoro, an Cenſor admiſerit, quòd tot Patres, ſcholæ Theologicæ proceres, aliiq; innumeri

meri Doctores, qui per duodecim à morte S. Auguſtini ſæcula ſcripſerunt, & opera ejuſdem S. Patris, quæ à Cenſore, & modernis criticis, ut ſpuria repudiata ſunt, paſſim in ſuis lucubrationibus adduxerunt, & commendarunt, in ejus lectione non ita verſati ſint, ut ſperare potuerint, ſe ex ejus doctrina explicaturos difficultatum nodos. Præterquam quod non ſolùm à Patribus, & Theologis communiter uſque ad duodecimum poſt obitum S Auguſtini ſæculum eadem opera omnia ſub ejuſdem S. Doctoris nomine indiſcriminatim relata ſunt, ſed etiam apud recentiſſimos, & magni nominis Scriptores, qui nuper de theologica facultate ſua opera typis ediderunt, eadem Auguſtini nomine abſolutè inſcripta reperire facile eſt: ſic Claudius Fraſſen Doctor Pariſienſis tom. 1. Scoti Academici tract. 2. diſp. 3. art. 2. ſect. 1. quæſt. 5. allegat ſub nomine S. Auguſtini librum de articulis ſibi falsò impoſitis, Pater Gonetus diſp. 1. de grat. art 6. §. affert librum de Eccleſiaſticis dogmatibus ſub nomine S. Auguſtini, & Contenſonus ſub ipſius titulo citat librum de ſymbolo ad Catechumenos tom. 1. Theolog. diſſertat. 9. c. 1. ſpecul. 3. &c.

PROPOSITIO XXV.

Eam gratiam ſufficientem agnoſcimus, & docemus, quæ ſubindè impletur, ſubinde repugnante libero arbitrio non impletur, effectuque ſuo culpâ voluntatis caret, quamque S. Auguſtinus clariſſimè, & frequentiſſimè docuit . . . . . &

quam

quam tota Societas Jeſu amplectitur, graviſſimique alii Doctores; pag. 129. li. 7.

N O T A.

Avthor in gratiam ſufficientem, & efficacem, quam effectricem dicere mavult, nullum diſcrimen agnoſcit niſi in actu ſecundo. Unde præcedenti propoſitione docuit, quod inter Nabuchodonoſorem, & Pharaonem, ſeu inter bonos, & malos non gratia, ſed ſolum, merumque diſcernit arbitrium. *Tota ergo gratia efficacia juxta illum unicè pendet à ſolo arbitrio, eſtque in poteſtate hominis pro nutu ſuo gratiam reddere efficacem, quæ alias non eſſet, niſi ſufficiens, & inefficax, adeò ut moraliter, & in ratione beneficii plus nihil ex parte Dei in gratia efficaci, quàm in gratia merè ſufficienti contineatur. Neſcio, quibus oculis, aut conſpicillis Auguſtini opera contra Pelagianos, & Semipelagianos legerat, qui tam aſſeveranter ait, illum clariſſimè, ac frequentiſſimè ejuſmodi gratiam ſufficientem, & ex ſolo nutu arbitrii humani efficacem docuiſſe. Aliam omninò gratiam in legendo Auguſtino invenerat Clemens VIII. Summus Pontifex, qui in celebri ſcripto Congregationi de auxiliis exhibito* §. 1. *& ſeqq. docet, gratiam ab Auguſtino contra Pelagianos, & Semipelagianos aſſertam: „Efficaciam ſuam habere ab omnipotentia Dei, & à „dominio, quod ſumma Divina Majeſtas habet in voluntates hominum. Eandem gratiam apud Auguſtinum reperit* Cardinalis *de Lauraa, qui opuſc. 3. de grat. actualibus cap. 3 poſt multa de ea allata, ſic concludit: Er„go per Auguſtinum datur gratia efficax, immò, ut verùm*

fatear,

„*fatear, ſi eum capio, in omnibus ſuis ſcriptis ferè ſemper* „*de ea loquitur.*

Denique Cardinalis Bellarminus gratiam ſufficientem, qualis hic ab Authore deſcribitur lib. 1. de gratia, & libero arbitrio cap. 12 rejicit tanquam à ſententia divinarum ſcripturarum, & D. Auguſtini omninò alienam, & per eam cenſet everti fundamentum prædeſtinationis divinæ, quam, inquit, S. Auguſtinus ex divinis literis comprobavit. *Porrò non ex ſolo hoc Cardinalis Bellarmini teſtimonio liquet, falsò hanc de gratia ſufficienti, ſeu à ſolo eventu efficaci doctrinam toti Societati Ieſu adſcribi, ſed id adhuc clarius oſtenditur ex Decreto Patris Claudij Aquavivæ ejuſdem Societatis Præpoſiti dato die 14. Decembris anno 1613. quod refert Tannerus ejuſdem Societatis Theologus diſput. 8. de gratia, quæſt. 2. dub. 5. num. 86. quo expreſsè vetitum fuit, ne doctrina illa in ſcholis Societatis doceretur.*

DISPUNCTIO.

STomachum movere Cenſori videtur vox illa gratiæ effectricis, ſed prætermiſſis Neotericis Scholaſticis audiat Cenſor Illuſtriſſimum Habertum in Theologia Græcorum Patrum de Grat. lib. 2. cap. 16. nu. 1. pronunciantem gratiam cum effectu conjunctam à Græcis Patribus quoque hujuſmodi nomine inſigniri. *B. Irenæus inquit in fragmentis, operationem Dei effectricem appellat*; & deindè ejuſmodi locutionem teſtimoniis SS. Baſilii, Chryſoſtomi, & Cyrilli confirmat, atque etiam ſuffragiis Doctoris gratiæ Chriſti Auguſtini, & Doctoris Angelici-

„lici corroborat, tum ſubdit: Supereſt, ut receptiſ-
„ſimam omnium in ſchola Sorbonica ſententiam
„proponamus, quam Philippi Gamachæi Regii
„Theologiæ Profeſſoris verbis conceptam damus
„ex quæſt. 3. de gratia efficaci c. 6. Efficax gratia
„completa conſiſtit in congruitate, opportunitate,
„& attemperatione Divinæ vocationis cum libero
„arbitrio, cum ingenio & ſenſibus noſtris accom-
„modata, ex qua vocatione ſemel poſita ſequatur
„certus, & infallibilis hominis conſenſus, nec poſ-
„ſit non ſequi, ſpectatis omnibus circumſtantiis.
Poſtmodum pergit doctiſſimus Præſul: Sic ex-
„preſſa, ſic expoſita de gratia efficaci Theologo-
„rum Sorbonicorum ſententia eximiis, & præcla-
„riſſimis quibuſque S. Auguſtini, S. Thomæ, Græ-
„corum deindè Patrum . . . . . de eadem gratia di-
„ctis, & placitis quàm benè, & appoſitè conſentiat,
„paucis indagandum, & aperiendum eſt. In tota
autem ſua nota Cenſor eâdem oberrat chordâ im-
ponens Authori, quòd ipſe teneat totam gratiæ effi-
caciam pendere unicè à ſolo arbitrio, quod pura pu-
ta calumnia eſt, ex ejus cerebro conficta, atque adeò
ea, quæ hic contra Sfondratum confarcit, & præci-
puè teſtimonia Bellarmini, & Claudii Aquavivæ
Cenſoris ſomnia, non Cardininalis doctrinam peſ-
ſundant. Faveat, quæſo candidus Lector, advertere
genuina hæc Emin. Authoris teſtimonia ex pluribus
aliis, quæ afferri poſſent adverſus inflictam accuſa-
tionem evidentiſſima: pag. 210. ex plurib. S. Augu-
ſtini textibus deſumptis ex operibus indubitatis e-
juſdem S. Patris infert; Clariſſimum eſſe, nullam a-
„liam ab Auguſtino gratiam effectricem cognitam
eſſe

eſſe, quàm quæ illuſtrando, & delectando intelle-
„ctum ſimul, & *voluntatem expugnet*; & pag. 211. Hæc
„eſt illa gratia, quam Auguſtinus *mirabilem, ineffa-*
„*bilem efficaciſſimam, invictam, omnipotentiſſimam, in-*
„*declinabilem, inſuperabilem, triumphatricem*, & de-
„niq; ac frequentiſſimè *congruam* appellat, hoc eſt,
„talem, tamque *flectenda voluntati* accommodatam,
„ut nunquam non flectat, & vincat, ſeu, ut ipſe
„loquitur, *quæ fatit de nolente volentem, quæque à nullo*
„*corde reſpuitur*. . . . . Hæc eſt gratia illa, de qua lo-
„quitur Auguſtinus, ea videlicet, quæ pulchritudi-
„nem boni honeſti tam affabrè *voluntati* depingit,
„ut *rapiat in amorem*. Item pag. 216. Nihil ergò a-
„liud eſt triumphatrix iſta gratia, quam oratio, &
„rhetorica Dei *humanam voluntatem* alloquentis, &
„alloquendo in quamcumque partem voluerit per-
„ſuadentis. Nec mirentur, ſi dicimus, poſſe Deum
„argumenta, & rationes invenire, quibus certiſſi-
„mè quamcumque etiam *obluctantem voluntatem ex-*
„*pugnet*. . . . . Hoc eſt ergo cordi duro verbum Dei,
„quod metallo eſt ardor ignis, liqueſcunt igni me-
„talla, & non liqueſcent corda Dei verbo? fac æ-
„rea, fac adamantina eſſe, ad hunc ignem ſol-
ventur.

Oppidò quàm multa, & omnia penè gratiæ ef-
ficacis arcana hoc paucorum verborum contextu
conglobata latitant, immò eminent, & ſplende-
ſcunt, quibus Eminentiſſ. Author totam gratiæ
Theologiam complexus eſt. Faceſſant igitur in-
eptæ, & abſurdæ criminationes obtruſæ à Cen-
ſore, qui nuſquam apud Sfondratum reperiet,
ab arbitrio dari poſſe efficaciam gratiæ, ſeu ab

eo fieri poſſe, ut gratia ſit efficax, niſi utatur ipſe illis conſpicillis, quibus videntur ea, quæ non ſunt, tanquam ea quæ ſunt, uti conſimilibus conſpicillis quadraginta à ſe notatas propoſitiones ex libro Cardinalis Sfondrati excerpſit.

Quoad ſcripta verò Papæ Clementis Octavi, & acta Congregationum de auxiliis patet reſponſio ex noſtro Proloquio ad Lectorem, & inſuper extat Decretum Innocentii X. Pontificis Maximi, quo in Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis die 23. Aprilis 1654. damnat iteratò Auguſtinum Cornelij Janſenij, ſimulque libros omnes ad ejuſdem defenſionem editos, & edendos, ac denique fidem abrogat quibuſdam prætenſis actis coram Clemente VIII. & Paulo V. ſimulque Pſeudo-Bullæ Pauli V. contra doctrinam Ludovici Molinæ his verbis. Cæterùm cùm tam „Romæ, quàm alibi circumferātur quædam aſſerta „Acta manuſcripta, & forſan typis excuſa Con„gregationum habitarum coram fel. record. Cle„mente VIII. ac Paulo V. ſuper quæſt. de Auxiliis „Divinæ Gratiæ tam ſub nomine Franciſci Pegnæ „olim Rotæ Romanæ Decani, quàm Fratris Tho„mæ de Lemos Ordinis Prædicatorum, aliorumque „Prælatorum, & Theologorum, qui, ut aſſeritur, „prædictis interfuerunt Congregationibus. Nec „non quoddam Autographum ſive exemplar cu„juſdam aſſertæ conſtitutionis ejuſdem Pauli V. „ſuper defeſione prædictæ quæſtionis de auxiliis ac „damnationis ſententiæ ſeu ſententiarum Lodovi„ci Molinæ ſocietatis Jeſu, eadem Sanctitas ſua „præſenti hoc decreto declārat, ac decernit

præ-

„prædictis actis tam pro ſententia Fratrum Ordinis „S. Dominici, quam Ludovici Molinæ, aliorumque „Societatis Jeſu Religioſorum, & Autographo ſi- „ve exemplari prædictæ aſſertæ Conſtitutionis „Pauli V. nullam omninò eſſe fidem adhibendam, „neque ab alterutra parte ſeu à quocunque alio al- „legari poſſe vel debere, ſed ſuper quæſtione præ- „dicta obſervanda eſſe decreta Pauli V. & Urbani „VIII. ſuorum Prædeceſſorum.

PROPOSITIO XXVI.

Qui gratiam ſufficientem ſtatuunt, quæ nunquam effectum ſuum completum aſſequitur, talem mihi videntur ſtatuere gratiam, quæ non eſt gratia; pag. 129. lin. 13. Ut ſilentio prætercam, quod illi dicunt hujuſmodi ſufficientes gratias potentiam agendi dare, ſed nunquam effectum. Deindè poſt allata quædam exempla rerum naturalium ad probandum, quod hic proponit, ſtatim addit lin. 28. planè tam nova hæc ſunt, tam inaudita, ut nec dici debeant, cum careant ratione, nec credi poſſint, cum careant exemplo; ibidem lin. 37.

NOTA.

Communis eſt doctrina Thomiſtarum, quòd gratia excitans, ſeu ineffi:ax, quam ſufficientem vocant, operando nonnullos bonos effectus in homine, puta, illuminationis, & inſpirationis, det etiam ei actum primum, ſeu potentiam ad ulteriorem, ac principalem ef-

ſectum, v. g. ad fidem amplectendam, ad pœnitendum, ad vincendum tentationem, ad præceptum aliquod autem conſilium adimplendum, tametſi ad opus illud re ipſa ponendum ultra requiratur gratia efficax, que det voluntati actum ſecundum, ſeu potentiam actui ſecundo conjunctam.

Huic Thomiſtarum doctrina ſubſcribunt omnes gratia per ſe ipſam efficacis defenſores, dummodo gratia illa ſufficiens dicatur tantùm ſufficiens *in ordine ſuo ad vitandam ambiguitatem, & amphibologiam. Siquidem vocabulum* ſufficiens *grammaticaliter, & vulgari acceptione ſignificat id, quod omnia ad agendum neceſſaria complectitur, & per ſe aptum eſt, ac idoneum ad opus perficiendum, de quo videndus Cardinalis de Lauraa opuſc. 3. de gratiis actualibus cap. 4. An doctrina hac Thomiſtarum totque aliorum Theologorum de gratia ſufficienti tam nova, & inaudita, & tanquam* ratione carens, *& qua nequidem proponi debeat, ab Authore traduci, atque exagitari potuerit, aqui, ac prudentes Lectores judicent.*

DISPUNCTIO.

„VErba illa: Tam nova hæc ſunt, tam inaudita, „ ut careant ratione, & exemplo, nec credi poſſint. Non appellant directè doctrinam Thomiſtarum, totque aliorum Theologorum de gratia ſufficienti, ſed cadunt proximè ſuper has voces, quibus ea immediatè ſubnectuntur: Aliquem ig„nem, qui nunquam arſerit, aliquam aquam, quæ „nunquam madefecerit, aliquam ſtellam, quæ nunquam

„quam luxerit, aliquod ſpeculum, quod nunquam imaginem objecti retulerit. Et ſanè hæc eſſe prorsùs nova, inaudita, & incredibilia, nemo, uti autumo, ibit inficias. Iſtud autem intulit Eminentiſſ. Author per modum argumentandi, tanquam aliquod inconveniens conſequens ex illa Thomiſtarum ſententia, ut iſtiuſmodi argumentationes in ſcholis paſſim fieri ſolent, non tamen per hoc notare intendit ullâ cenſurâ doctrinam illam ſcholæ Thomiſticæ de gratia ſufficienti.

Sic V.G. contra Scotiſtas P. Gonetus diſp. 3. de attributis divinis in communi art. 2. §. 2. probat, Divina attributa non diſtingui inter ſe, nec ab eſſentia Divina diſtinctione formali, ſeu ex natura rei, quam ponunt Scotus, & ejus diſcipuli, quia hæc diſtinctio Scotica non minus læderet, ac violaret puritatem, & ſimplicitatem Divinæ naturæ, quàm ſententia Gualterii, & Gilberti Porretani Epiſcopi Pictavienſis quæ fuit ab Eccleſia damnata. Pariter idem Theologus diſp. 6. de Scientia media art. 6. contendit, quod ſcientia media favere videtur, ac viam ſternere errori Semipelagianorum de quibuſdam initiis fidei, & bonæ voluntatis à natura, & de prædeſtinatione ad gratiam ex prævisione meritorum, quod tollat à Deo rationem primæ cauſæ, & primi liberi, atque ſupremum dominium in noſtras voluntates, quod deroget divinæ omnipotentiæ, & enervet efficaciam gratiæ, quod attribuat Deo modum concurrendi cum cauſis liberis, cæcum, & ignorantem, vagum, & indeterminatum, quod apparenter ſolùm faveat libertati, reipſa tamen illam tollat, & in ſuo primo

principio præfocet, & extinguat, quod faciat Deum Authorem peccati, & deterat famam Sanctitatis divinæ. E contra Maſtrius de Meldula diſp. 2. de divinis attributis quæſt. 2. art. 3. n. 82. tradit, quod ſi in Deo inter ejus attributa non daretur diſtinctio formalis ex natura rei tradita à Scoto, divina attributa non eſſent in Deo formaliter, ſed tantùm virtualiter, & eminenter, & conſequenter Deus non denominaretur formaliter ſapiens à ſapientia, juſtus à juſtitia, ſed tantùm virtualiter, ſicut ſol non denominatur formaliter calidus, vel ſiccus, ſed tantùm virtualiter, quia tales formæ non continentur in ipſo ſecundùm proprias formalitates. Pariter Eminen. Bellarminus lib. 1. de grat. & libero arbitrio cap. 12. citato à Cenſore ſcribit, ſibi videri: Eſſe omninò eandem cum errore Calvini, & Lutheranorum, aut parùm ab illo diſtare ſententiam illorum, qui docent gratiam efficacem eſſe actionem Dei phyſicam, quæ determinat voluntatem ad volendum, & eligendum bonum, quod illi fuerat per gratiam excitantem inſpiratum, & quia non poteſt fieri, ut Deus phyſicè determinet voluntatem, quin ipſa voluntas determinetur, & velit id, ad quod determinatur, ideò fieri non poteſt, ut gratia iſta non habeat effectum infallibilem. Frequentiſſimæ enim ſolent eſſe hujuſmodi argumentationes inter catholicos Doctores, nec exindè chriſtianæ charitatis vinculum inter eos ſcinditur, nec ad invicem claſſicum canitur, ſed unuſquiſque abſurda illa conſectaria à ſententia ſua longè arcet, negando illationem, ſeu conſequentiam, ut paſſim fit in diſceptationibus ſcho-

ſcholaſticis abſque cenſura, & calumnia alterutrius partis.

Scrupulum fortaſſis cuipiam injicere poſſet nomen illud, ſeu quæſtio de voce gratiæ efficacis, aut efficaciſſimæ, quantum eſt de ſe, quam Sfondratus omnibus hominibus à Deo conferri pluribus in locis tradit, & per eam non niſi ipſam gratiam ſufficientem intelligit. Quare diutiùs diſſerendum non eſt omnem nutantium mentium formidinem abſtergere. Enim verò Eminen. Author cum voluntatem Dei antecedentem de ſalute omnium hominum appellarit efficacem, ſeu efficaciſſimam, quantum eſt de ſe, vel ſi homines velint, ne ſibimetipſi collideretur, non poterat alio nomine, niſi gratiæ efficacis, quantum eſt de ſe, ſeu ſi homines velint, indigitare illud auxilium, quod ex vi præfatæ voluntatis Dei omnibus hominibus tribuitur, cum media ut media ex communi Philoſophorum conſenſu debeant correſpondere intentioni finis. Et reapſe omne medium ſufficiens ad finem eſt efficax, quantum in ſe eſt ad conſecutionem finis, quatenus efficacia importat potentiam ad effectum aſſequendi finem, alioquin non eſſet ex ſe ſufficiens, adeòque excluditur quidem efficacia mediorum, quantum eſt ex vi liberi arbitrii ex proprio defectu reſpuentis uſum talium mediorum, quod tamen non tollit efficaciam mediorũ, quantum in ipſis eſt. Quemadmodum quod æger non aſſequatur ſalutem corporis eo quod nolit uti medicina, non tollit efficaciam medicinæ, quantũ in ipſa eſt. Videatur Martinonus in Anti-janſenio diſp. 23. de grat. ſect. 5. ſcribens, pleroſque Societatis Jeſu Theologos ſentire,

gratiam ſufficientem quoad actum primùm, & vim efficiendi eandem eſſe cum efficaci, immò hanc eſſe ſententiam communem apud omnes Theologos Societatis Reverendiſſ. P. Thyrſus Gonzalez ejuſdem Societatis Jeſu meritiſſimus Præpoſitus Generalis in ſelectis diſputationibus de gratia Salmanticæ editis teſtatur; Item Petrus de Comitibus Regens Auguſtinianus in diſput. 7. de Prædeſtinat. art. 4. ponit hanc concluſionem, *Omne auxilium ſufficiens eſt intrinſecè efficax in actu primo.* Idque docent omnes illi Theologi, qui, ut vidimus in diſpunctione notæ XI. affirmant, voluntatem Dei antecedentem ſalvandi omnes eſſe efficacem ſeu efficaciſſimam, quantum eſt de ſe, ſeu ſi homines velint.

Nihilominùs cùm adhuc quis obſtrepere poſſet, hujuſmodi locutiones infrequentes, vel inuſitatas eſſe in ſchola Theologica, viſum eſt ex ſcholis Thomiſtarum, & Jeſuitarum, apud quos palmares ſunt hujuſmodi controverſiæ de auxiliis divinæ gratiæ, ſeligere aliquem celeberrimum Theologum non adeò recentem, qui hac de re fidejuſſor foret pro Eminentiſſ. Sfondrato. Ex ſchola Societatis Jeſu prodeat omnium Theologorum illius Ordinis facile Princeps Franciſcus Suarez lib. 3. de auxiliis „divinæ gratiæ cap. 14. Hæc vox efficax ſumitur, „inquit, ut tantùm dicit virtutem, ſeu facultatem „agendi, & ſi non agat; quomodo medicina dici„tur efficax, & ſpecialiter ſolet hæc denominatio „tribui illi virtuti, quæ in ſuo genere habet aliquam „ſpecialem energiam, & in hac ſignificatione au„xilium gratiæ ſufficiens eſt verè efficax, quia „ex ſe effectivum eſt ſupernaturalis converſionis,

& ſin-

„ſingularem vim habet ad voluntatem pertrahen-
„dam , & hoc ſenſu eſt valdè uſitata hæc vox a-
„pud Patres, & in ea dixit Paulus ad Heb. 4. *Vivus*
„*eſt ſermo Dei*, *& efficax*, *& penetrabilior omni gladio*
„*ancipiti* , quod indicavit Petrus Johann. 6.
„cum dixit : *Ad quem ibimus ? verba vitæ a-*
„*ternæ habes* ; quibus efficaciam gratiæ decla-
ravit.

Ex ſchola Thomiſtarum præſto ſit P. Thomas Lemos ampliſſimi Ordinis Prædicatorum , Vir ſtudiorum , & ſcholarum umbris innutritus , in D. Auguſtini, & D. Thomæ operibus adeò verſatus , ut non modò eorum argumenta , verùm etiam minimos librorum apices memoriæ affixos habere videretur , ad publica diſputationũm certamina Romæ ſub celeberrimis illis 47. Congregationibus inter primos delectus , & omnium applauſu duobus coram Pontificibus eximiam laudem adeptus. Iſte ſublimis Theologus in Panoplia gratiæ tom. 4. de gratia efficaci tract. 4. cap. 12. num. 141. pag. 123.
„hæc habet: Efficacia tantùm dicit virtutem , quæ
„in ſuo genere habet ſpecialem energiam ad agen-
„dum , licet de facto non agat illum effectum , ad
„quem ordinatur , ſecundùm quam acceptionem
„dici ſolet medicina efficax ad ſalutem cauſan-
„dam , quamvis eam de facto non efficiat : & hac
„ratione S. Thomas dixit , Paſſionem Chriſti , &
„ejus ſacramenta eſſe remedia efficacia, immò *effica-*
„*ciſſima* ad omnia tollenda peccata & hominũ om-
„nium ſalutem ſpiritualem efficiendam, quia vide-
„licet, in ſe ipſis hanc virtutem ſeu energiã habent:
„ſimiliter *auxilium ſufficiens*, quia in ſe virtutem ha-

„bet potentem efficere hominis converſionem, ef-
„ficax ſolet appellari. Et in hoc ſenſu vox efficax u-
„ſu apud Patres recepta eſt, immò in ſcriptura in-
„venitur expreſſa ad Heb. 4. *Vivus eſt ſermo Dei, & ef-*
„*ficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti*, quibus
„verbis energia, & efficacia illa, quam in ſe ha-
„bet Evangelii verbum, declàrata eſt. Sed tan-
to D. Thomæ diſcipulo plaudat ipſius cœleſtis Ma-
giſter Doctor Angelicus in expoſitione verè au-
„rea in Joan. cap. 1. lect. 5. Sic ergò patet, in-
„quit, efficacia Divini verbi, quod defectus
„cognitionis in hominibus, non ex parte ip-
„ſius verbi, quia ad omnes illuminandos efficax
„eſt &c.

Advertatur hic, facem præferente Doctore Angelico, duo præcipua columina utriuſque ſcholæ Theologicæ Thomiſtarum, & Jeſuitarum hiſce de controverſiis divinorum auxiliorum inter ſe maximè diſſidentium uniformiter convenire, & perfectè concinere in concedenda gratiæ ſufficienti propria ratione, & genuina expreſſione vocis *efficacis*, non quidem cum addito diminuente, aut particula taxativa, *quantum eſt de ſe, ſeu ſi homines velint*, quomodo, & qua cautela procedit Sfondratus, ſed ſimpliciter, & abſque ulla reſtrictione. Item ab illis gratia ſufficiens ad converſionem non vocatur efficax tantùm in ordine ad effectum intermedium, & minùs principalem, puta illuſtrationem, & illuminationem, quo ſenſu communiter dicitur gratia ſufficiens eſſe efficax, ſed illa dicitur efficax relatè ad terminum principalem, & ultimatum, id eſt, in ordine ad con-

ad converſionem. Tandem hujuſmodi modus loquendi, & gratiam ſufficientem appellandi efficacem non ſolùm uſitata eſt apud Theologos, & ipſum Præceptorem Angelicum, ſed etiam illa locutio *uſu apud Patres recepta eſt, immò in ſcriptura invenitur expreſſa.* Videat ergò Cenſor, Cardinalem Sfondratum in hoc opere de Prædeſtinatione eandem cum veteribus Theologis preſſiſſe orbitam, & nec tantillum quoad ipſas voces deviaſſe, quinimò ſplendidiſſimè ſecundùm Scripturam, & Patres hæc priſcæ Theologiæ decreta executum.

PROPOSITIO XXVII.

Obſervandum eſt, non omnem à nobis gratiam ſufficientem excludi, quod Janſenius docuit, quodque Summi Pontifices damnarunt; pag. 129. lin. 3.

N O T A.

Ex textu, & ratiocinatione Authoris clarum eſt, eum velle, quod Summi Pontifices Innocentius Decimus, & Alexander Septimus damnando quinque propoſitiones definierint, admittendam eſſe gratiam ſufficientem, qualem ipſe deſcribit, hoc eſt, Molinianam, & verſatilem, quæ ſubindè impletur, ſeu nutu voluntatis humanæ efficax redditur, ſubindè repugnante libero arbitrio non impletur: quod quidem an dici, & Romæ typis edi poſſit, judicet Apoſtolica Sedes.

DIS-

DISPUNCTIO.

TExtus, & ratiocinatio Cardinalis Authoris fædè mutilatur à Cenſore; ſi enim integrè accipiatur, fit evidens ex ipſis terminis, cùm enim in verbis immediatè antecedentibus improbarit Sfondratus explicationem gratiæ ſufficientis à Thomiſtis traditam, ne quis ei objiceret, ab ipſo negari omnem gratiam ſufficientem, occurrit ponens denunciatam propoſitionem, & immediatè ſubdens: *Sed ſolùm eam gratiam ſufficientem non admitti, quæ ex natura ſua talis eſt, quæ nunquam effectum ſuum completum aſſequitur.* Inibì ergò Scriptor profitetur, à ſe rejici dogma illud à Janſenio traditum, & à Summis Pontificibus damnatum, nimirum, nullam dari gratiam ſufficientem. Ex quo optimè infertur, Sfondratum abhorrere ab iis, qui effutiunt gratiam ſufficientem non tam utilem, quàm pernicioſam eſſe, ſic ut proindè meritò poſſimus petere, à gratia ſufficienti libera nos Domine, quod noviſſimè ab Alexandro VIII. proſcriptum eſt in ſexta propoſitione inter 31. confixas. Ex hinc elucet, omnes Theologos ex ſententia Summorum Potificum teneri admittere Gratiam ſufficientem.

Aſt Pontifices libertatem ſcholis reliquerunt diverſimodè exponendi iſtam gratiam ſufficientem, & præcipuè immunes à cenſura voluerunt ſententias in materia de gratia, quæ hinc indè inter Thomiſtas, & Jeſuitas citra fidei diſcrimen controvertuntur. Cùm autem Eminent. Author in nullius verba juraſſet, uſus eſt libertate alterutrum ſentiendi, eique

eique magis arriſit explicatio gratiæ ſufficientis à Theologis Societatis Jeſu tradita, quæ fortè ei viſa eſt themati ſui operis magis accommodata, & expugnandis Calvini, & Janſenii erroribus magis adaptata. Qua ratione autem exinde intulerit Cenſor, quòd Author ſcripſerit, à Summis Pontificibus in damnatione quinque propoſitionum Janſenii fuiſſe definitum, admittendam eſſe gratiam ſufficientem juxta explicationem Theologorum Societatis Jeſu, judicet candidus Lector. Hinc admonitum vellem ipſum Cenſorem, ne aliqui nimis moroſi eidem fortaſſis objiciant, quòd ipſe ſe tam proclivem ac propenſum in partes Janſenii declaret, ut in pleriſque harum notarum ab Apologiſtis Janſenii decerptarum haud obſcurè enitet. *Habent* namq; *ſuas voces affectus*, ut loqui amat S. Bernardus ſerm. 67. in cantic. *per quas ſe etiam cum nolunt, produnt.*

PROPOSITIO XXVIII.

Ratum fixumque ſit, nihil aliud ex ſententia Auguſtini gratiam effectricem eſſe, quàm cognitionem congruam, hoc eſt, quæ talem tamque proportionatum objectum, talique modo proponat, ut ad illud complectendum voluntas magnetiſmo, & ſympathia quadam certiſſimè moveatur; pag. 217. lin. 4.

NO-

N O T A.

Immò ex ſententia Auguſtini ratùm , fixumque eſſe debet , eos , qui aſſerunt , gratiam nil aliud eſſe , quàm cognitionem congruam , *non veram Chriſti gratiam, ſed falſam, atque à Pelagianis ſuppoſitam admittere , hi namque apud Auguſtinum lib. de gratia Chriſti ſic loquun„tur:* Cognoſcant , *quàm iniquè nos negatione gratia in„famare geſtierint , qui per totum penè ipſius textum ope„ris perfectè atque integrè , & liberum arbitrium confite„mur, & gratiam, quam nos non in lege tantummodò, ſed „& in Dei eſſe adjutorio confitemur.*

Quodnam verò fuerit hoc adjutorium , quod admitte„bant, ſic pergunt exponere: Adjuvat enim nos per doctri„nam, & revelationem ſuam , dum cordis noſtri ocu„los aperit, dum nobis, ne præſentibus occupemur futura „demonſtrat, dum Diaboli pandit inſidias, dum nos multi„formi, & ineffabili dono gratia cæleſtis illuminat....dum „nobis ſuadet omne, quod bonum eſt, ſic Pelagiani , quos „refellens Auguſtinus ibidem cap. 24. intueantur, atque fa„teantur; inquit, non lege, atque doctrina inſonante foris„ſecùs ſed internâ, atque occulta mirabili, atque ineffabili „poteſtate operari Deum in cordibus hominum, non ſolùm „veras revelationes, ſed etiam bonas voluntates. Idem Auguſtinus ſexcentis locis docet contra Pelagianos, proprium eſſe gratia non tantùm intellectum illuſtrare, verum etiam voluntatem victrici quadam ſuavitate , ac delectatione movere. Vnicum textum afferam ex lib. 2. de pecc. merit. „& remiſſ. cap. 17. Ignorantia , & infirmitas vitia ſunt , „quæ impediunt voluntatem , ne moveamur ad fa„ciendum opus bonum, vel ab opere malo abſtineamus ,

ut au-

„*ut autem innoteſcat quod latebat, & ſuave fiat, quod non* „*delectabat, gratia Dei eſt, qua hominum adjuvat voluntates.*

Quin & ipſe Gregorius de Valentia è Societate Ieſu Theologus, doctrinam, quæ hîc ab Authore traditur, Pelagianam eſſe, agnoſcit & probat 1. 2. *quæſt.* 3. *de gratia,* „*punct.* 3. *ubi ait:* *Non modò intellectum, ſed etiam volun-* „*tatem noſtram tanquam imbecillem, gratiâ adjuvandam,* „*idque definitum eſſe contra Pelagium in Concilio Arau-* „*ſicano can.* 4. *& Milevitano can.* 14. *& à* D. *Auguſti-* „*no lib. de dono perſeverantiæ cap.* 19. *rectè probatum. Non video itaque, qua ratione hæc propoſitio Authoris, & à graviſſimo errore circa factum in citando Auguſtino, & ab ipſa Pelagii hæreſi circa Ius defendi poſſet.*

DISPVNCTIO.

STupore hîc defixus hæreo, an potius ex præjacta propoſitione oppoſitum inferre debuiſſet Cenſor, qui in ſua nota docet, totam gratiæ efficaciam conſiſtere in hoc, quòd voluntas, ut ipſemet lòquitur, victrici quadam ſuavitate ac delectatione moveatur. Aſt hoc ipſum præciſè aſſeverat clariſſimè, & elegantiſſimè Sfondratus in producta propoſitione, in qua tota gratiæ efficacia collocatur in hoc tanquam in ratione, & effectu principali, adæquato, completo, & ultimato, ſcilicet, quòd voluntas magnetiſmo, & ſympathia quadam certiſſimè moveatur ad objectum per cognitionem congruam propoſitū. Qui hîc non videt expreſſiſſimis, & luculentiſſimis verbis ſignificatā victricē quandam

dam ſuavitatem, ac delectationem motivum voluntatis, quæ ex rigidiori, & vera philoſophia non trahit ad ſe objectum, ſed ab ipſo trahitur, nec in meridie lucem videt. Imò ibidem Author immediatè
„ſubjungit: Nulla igitur tam fortis, & adverſa aut
„ex vitio, aut ex natura inclinatio, nulla vis inoli-
„tæ conſuetudinis, quæ victrici huic gratiæ non
„planè ſuccumbat, ſive confeſtim unoque velut im-
„petu, ut in Paulo, & Magdalena, ſive ut plerunque
„contingit paulatim, & longo velut bello *volunta-*
„*tem ſubmittat*. Si enim domari arte, contraque na-
„turam Urſos, Leones, Aſpides videmus, quis du-
„bitet poſſe domari gratiâ etiam *voluntatem*, quam-
„vis averſam, & repugnantem? An verò plus arti,
„quàm gratiæ dabimus? quæ tamen & ipſa nihil a-
„liud eſt, quàm ars quædam Dei providentis &c.
„Hæc ergò eſt gratia illa victrix, quam, ut cordis
„humani potiatur, impedire nihil poteſt, & de hac
„dictum eſt, *nihil eſt quod tua poſſit reſiſtere vo-*
„*luntati, ſi decreveris ſalvare Iſrael.* Eſther. 13.
Quod ſi Cenſori ſtudio partium abrepto non adeò clara viſa eſt allata gratiæ efficacis definitio, meminiſſe debebat doctrinæ ad ejus notam in propoſitionem 25. productæ, ubi non ſolùm comperiſſet diſſertiſſima, & peremptoria teſtimonia, quibus Eminentiſſ. Author totam, & adæquatam gratiæ efficacis energiam completè, & ultimatè ponit in motu voluntatis, ſed etiam inveniſſet aliam ejus definitionem, id eſt pag.
„216. Nil aliud eſt triumphatrix iſta gratia,
„quàm oratio, & Rhetorica Dei humanam *vo-*
„*luntatem* alloquentis, & alloquendo in quam-
cunque

„cunque partem voluerit perſuadentis ; Sed in gratiam Cenſoris pergamus ex hoc libro Cardinalis Sfondrati floſculos ſententiarum Dei gratiam erga voluntatem ſpirantes carpere : *Gratia*, ait pag. 9. *alia effectrix eſt* , *qua voluntatem expugnat* , quæ repetuntur pagin. 123. & pag. 207. inquit : *Iuxta conſtantem* , *ac millies repetitam ſancti Auguſtini ſententiam tota gratia triumphatricis virtus* , *& efficacia in eo poſita eſt* , *ut oſtendat* , *& delectet* , *ſicque peccandi dulcedinem* , *aliâ maioriq; dulcedine vincat*. In hujus doctrinæ confirmationem è veſtigio ſubnectit Eminentiſſ. Theologus plura locupletiſſima S. Auguſtini ſuffragia , ex quibus hæc infert pag. 210. Clariſſimum eſt, inquit, nullam aliam ab eo gratiam effectricem co-„gnitam eſſe , quàm quæ illuſtrando, & delectando „intellectum ſimul , & *voluntatem expugnet*. Perlegantur alia pulcherrima pag. 73. & 75. in eandem rem. Hæc ſtrictim ex notato libro delibavimus, ex quibus velut ſeminibus tota facilè expromettur Theologica Auguſtini doctrina de efficacia gratiæ contra Pelagianos , & ex tot , ac tantis luminibus teſtimoniorum cedet, ut arbitror, & procul abigetur caligo à Cenſore inducta,cum efficacia,& energia invicta gratiæ erga voluntatem creatam non potuerit profectò vel demonſtrari invictius , vel ſplendidius commendari.

PROPOSITIO XXIX.

Planè voluntatem à nullo alio, quàm à ſe ipſa determinari . . . apertiſſimè docet S. Thomas pag. 220. lin. 17.

NOTA

Tota ſchola Thomiſtarum hanc doctrinam in libris Angelici Doctoris non videt, ſed potius contrariam de præmotione, ſeu prædeterminatione phyſica ex eis ſe hauſiſſe certò credit. Obſervandum autem, hanc propoſitionem, voluntas à nullo alio, quàm à ſe ipſa determinatur, generaliter ab Authore intelligi, non tantùm de actionibus in ordine naturali, ſed etiam in ordine ſupernaturali, quando videlicet, voluntas per gratiam à Deo movetur; ut ex tota ejus ratiocinatione colligitur; atqui non ſolùm Thomiſtæ, ſed & Patres Societatis Ieſu uno ore fatentur tanquam dogma catholicum; voluntatem ad actus ſupernaturales non à ſeipſa, ſed etiam à gratia determinari, adeo ut nullus Theologus è ſocietate, quod ſciam, hanc generalem propoſitionem, Voluntas à nullo alio, quàm à ſe ipſa determinatur, *admiſerit.*

DISPUNCTIO.

PErſpexerat Cenſor ab omni procul nota immunem illam propoſitionem, ut jacet in ſuo contextu, proindè ut propoſitiones cenſurabiles in libro Eminen. Sfondrati pro ſua libidine contexeret, tur-

turpiſſimè ſuſtulit de medio hæc verba, *dependenter tamen à cauſa prima, ut modò explicatum eſt*, quæ reddunt propoſitionem illam veriſſimam, & innegabilem. Quò verò evincatur, ab Eminentiſſ. Authore doceri, voluntatem ad actus ſupernaturales non à ſe ipſa, ſed etiam à gratia determinari, ſatis, ſuperque ſunt ejuſdem teſtimonia in diſpunctione notarum 25. & 28 allata, ubi indicantur plura loca S. Auguſtini tradentis luculentiſſima exempla, in quibus expreſſa conſpiciuntur, & explicata omnia gratiæ efficaciſſimæ machinamenta, ipſiſſimæ artes, & adjumenta, quibus Deus humanas voluntates domat, & quocumque ipſe vult inflectit, ex nolentibus volentes, ex repugnantibus amatores juſtitiæ facit, quoſcumque prædeſtinavit in Filii ſui membra per juſtitiam coaptandos, quandoquidem eſt exemplorum ad perſuadendum vis maxima, & authoritas.

Ut verò magis, magiſque Cenſori gratificemur, alios duos dumtaxat textus Scriptoris adducam non longè à loc. cit. pag. 219. Voluntas creata, ait, „fit potens per concurſum ſimultaneum, ſicut equus fit potēs ad trahendum currum per rotam, ſine qua equus non poſſet, jam verò ſuprà notavimus, hoc eſſe gratiam voluntati, quod rotam, & „machinam currui: Item pag. 220. Quod ſi omninò „velis, voluntatem creatam ab increata determinari, moverique, iſtud quoque in ſano ſenſu „veriſſimum eſt. Illud enim propoſitum, decretumque divinum, quo Deus voluit, ut Petrus hìc, & nunc amaret, & quo ſtatuit in hunc finem talas ei gratias dare, quibus ad amandum

„moveretur,hoc,inquam, divinum decretum ve-„riſſima cauſa eſt, ut Petrus amet, & ad amandum determinetur. Quare advertat Notator, ejus cenſuram cadere etiam in adductas propoſitiones S. Thomæ pag.220. aliaſque ſimiles apud Theologos facilè obvias.

PROPOSITIO XXX.

Quis novit, cum ea gratia, quæ Petro, & Magdalenæ data eſt, Judam converſum iri, cum fortè plures, ac majores gratias utroque acceperit? pag.67.lin. 29. comparet aliquis gratias ex una parte Zachæo, ex altera Judæ datas; videbitque, longè plures, & majores fuiſſe, quibus hic reprobus ad pœnitentiam vocatus eſt; pag. 106. lin. 32. negari non poteſt plura Judæ reprobo auxilia, quam prædeſtinato Zachæo impenſa eſſe; pag. 107. lin. 4, ideò plura remedia Judæ reprobo adhibita, quàm Petro electo, quia illi gravior morbus, ibidem lin. 29. ſi ergò reprobis, aut æqualis, aut etiam major gratia, quàm prædeſtinatis datur, non poteſt &c.

NOTA

HÆ *aſſertiones omninò adverſantur verbis Apoſt. Rom.* „8.*v.*30. quos prædeſtinavit, hos & vocavit, „& quos vocavit, hos & juſtificavit, quos autem „juſtificavit, illos & glorificavit. *Quæ quidem ſolis electis convenire priùs ſignificavit his verbis:* Scimus, quo-

„quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur „in bonum iis, qui ſecundùm propoſitum vocati „ſunt Sancti.

DISPUNCTIO.

Deum majori amore proſequi electos, quàm reprobos, illiſque plures gratias congruas, & præcipuè donum perſeverantiæ finalis à Deo diſpenſari, non reprobis, pluribi Eminent. Author clariſſimè exprimit, ſic pag. 38. habet. Auguſtinus „plerumque loquitur de illa gratia, quæ non tan„tùm eſt efficax, verum etiam *effectrix*, hoc eſt, cui „opus reſpondet, & de hac verum eſt, ad ſolos prædeſtinatos ſpectare. De voluntate, & oratione Chriſti pro electis, & reprobis iſta promit Sfondratus pag. 51. Expendit namque orationem Chriſti Domini deſcriptam Johan. 17. à verſu 9. uſque ad 21. & verba hæc Apoſtoli ad Timoth. 4. *Qui eſt Salvator omnium maximè fidelium*, tum ſubdit: Vides in „hoc reprobos, & electos pares eſſe, quòd omnes „ad redemptionem pertineant; ſed in hoc diſtin„gui, quòd electi præcipuas partes Redemptionis „obtineant, quia ſoli ejus effectum conſequuntur. „.... Omnes ergo redempti, omnes commendati, „omnes Chriſto ad ſalutem commiſſi, ſed electi „præcipuè, non tamen ſoli. Oravit ergo pro Mun„do, & non oravit. Oravit prece illa communi, „omneſque complectente; non oravit oratione „illa ſpeciali ad ſolos Apoſtolos, alioſque electos „ſpectante. . . . . Qua in re obſervandum ve„nit, Deum rebus quidem omnibus à ſe creatis,

„multoque magis à ſe redemptis, nullo excepto,
„providere, ita tamen ut hæc ipſa provi-
„dentia partim ſit omnibus communis, par-
„tim verò ſit aliquibus ſpecialis, ſuoſque
„gradus habeat. Puſillum, & magnum
„ipſe facit, & æqualiter eſt ei cura de omnibus, in-
„quit Sapiens cap.6.æqualiter,quia ex parte ipſius
„Dei unus, idemque amor eſt, quo omnes comple-
„ctitur, nullique deeſt, ac ſingulis non neceſſaria
„tantum, verùm etiam copioſa pro ſingulorum
„ſtatu, ac conditione diſtribuit. Hæc tamen æqua-
„litas nihil obſtat, quin inter creata magis homi-
„nes, magis Chriſtianos, inter Chriſtianos magis
„Prædeſtinatos, inter Prædeſtinatos verò eos ma-
„gis curet, ac pluribus beneficiis ornet, qui ma-
„gis in illum ſperant. . . . . Sic Chriſtus, quia
„omnium Advocatus pro omnibus quoque inter-
„ceſſit, pro Apoſtolis tamen magis, quàm pro reli-
„quis fidelibus, & Prædeſtinatis magis, quàm
„non Prædeſtinatis. Sicut enim Pater inter multos
„filios magis morigeros, quam diſcolos amat,
„ita Deus, quippè omnium hominum Pater, om-
„nes quoque homines diligit, eos tamen dilexit
„magis, quos morigeros, quàm diſcolos futuros
„eſſe prævidit, quanquam, & qui morigeri illius
„gratiâ, & qui diſcoli propriâ culpâ tales futuri e-
„rant. Deus enim neminem bonum futurum eſſe
„prævidet, niſi quem bonum facturus erat. . . . Er-
„gò, ut dicebam, pro omnibus oravit Chriſtus, *pro*
„ *electis tamen maximè*: Rurſus Emin. Author tantam
hanc veritatem luculentiſſimè exculpſit pag. 109.
„inquiens. Abſolutè dicendum eſt, majorem Deum
Præ-

„ Prædeſtinatorum, quam reproborum curam ge-
„rere, eoſque longè teneriùs, ardentiuſque amare;
„tum quia Prædeſtinatis ſi non ſemper aut plures,
„aut majores, eas tamen gratias confert, quibus
„prævidet aſſenſuros, quæ omnibus ſpectatis ad
„conſequendum ultimum finem aptiores dici poſ-
„ſunt, tum quia prædeſtinatos prævidet ſpe, amo-
„re, obſervantiâ mandatorum, & *finali perſeverantiâ*
„ſibi inſeparabiliter, æternùmque conjunctos fo-
re.

N O T A.

I*Bid. v. 28. Vndè & Apoſtolus ait, omnia fieri propter ele-
ctos, 2. Timoth. v.* 10. *Concilium etiam Tridentinum
ſeſſ. 7. can. 16. & can.* 22. *perſeverantiam finalem vocat*
Magnum illud donum, & ſine ſpeciali auxilio Dei
haberi non poſſe *declarat ſignificans, illud eſſe proprium
Electorum, neque eis ullo modo cum reprobis commune,
undè negari non poteſt, niſi aberrando à fide, plus aliquid
Zachæo, & Petro electis, quàm Iudæ reprobo, hoc eſt, ſalu-
tem donum perſeverantiæ à Deo collatum fuiſſe.*

D I S P U N C T I O.

SI Cenſor abſque præpoſtero affectu, & mentis
oculo partium ſtudiis minimè implicato librum
Cardinalis Sfondrati perlegiſſet, reperiſſet eundem
textum Apoſtoli in pag. 111. de quo ſcribitur, *eſſe
certiſſimum, & citra dubium, eam authoritatem in-
telligi tantùm de Prædeſtinatis*, de quibus ſolis expo-
nit etiam ibi hæc verba Joan. 6. quibus Prædeſtinati

 dicun-

dicuntur *Filio à Patre dati*, & Johan. 10. *eos non poſſe rapi de manu filij*: de dono autem finalis perſeverantiæ jam in textu allegato ex pag.109.habet: Deum „prævidere, prædeſtinatos, ſpe, amore, obſervan„tia mandatorum, *& finali perſeverantia* ſibi inſepa„rabiliter, æternumque conjunctos fore. Et paulò antea pag. 108. rotundis verbis aſſeruit: Gratia fi„nalis perſeverantiæ eſt propria electorum. Per quod Scriptor omninò conſonat Concilio Tridentino producto à Cenſore, cujus conſectaria ab eo congeſta penitùs concidunt.

NOTA.

Ertè horret animus, & chriſtianæ aures refugiunt audire plura Iudæ reprobo auxilia, quàm prædeſtinato Zachæo impenſa eſſe, pluraque remedia Iudæ reprobo adhibita, quàm Petro electo, quaſi Chriſtus præcipuo quodam amore Petrum non præ Iuda tantùm, ſed & præ cæteris Apoſtolis non ſit proſecutus, ad quem ſpecialiter dixit jam proximus morti, ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & quem poſt trinam negationem lapſum reſpexit converſus ad eum non tam oculis carnis, quàm divinitatis potentiâ, ut notat S. Ambroſius, cùm intùs in conclavi Pontifici adſtaret, Petrus autem foris in atrio verſaretur.

DIS-

DISPUNCTIO.

DEum conferre quandoque plures, & majores gratias reprobis, quàm prædeſtinatis, teſtantur plures Theologi. De Angelis oſtendit Sfondratus pag. 106. ex Magiſtro ſententiarum lib. 3. & S. Thoma 1. par. quæſt. 62. n. 6. eos ita fuiſſe in gratia conditos, ut Lucifero multò majores gratiæ datæ fuerint, quam Angelis Sanctis, & fidelibus; ſed naturæ, & ordinis inferioris. De hominibus reprobis Franciſcus Hurantius lib 3. de locis catholicis cap. 6. cùm deſcripſiſſet innumera dona, eaque excellentiſſima à Deo prædeſtinatis tributa, ſubdit: Novimus tamen, non minoribus bonis interdum reprobos gaudere, ut notas faciat Deus gratiæ ſuæ divitias. Cunerus Petri Epiſcopus Leouvardienſis in tract. de lib. arbit. cap. 9. Non ſemper in electo major eſt gratia, qua perſeveret, quàm fuit in reprobo, qui cecidit; imò fieri poteſt, quòd minor in electo fuerit, & difficiliùs ſtare potuerit, major verò in reprobo, & is faciliùs perſiſtere valuerit, ſed alterum pro arbitrii libertate Deus ſinit peccare, & in eo permanere ſuſtinet, ſervans in eo naturæ, & rerum ordinem, qui habet, ut quæ deficere poſſunt, pro ſua permittantur conditione deficere, & defectus iis adſcribatur, qui cauſæ defectus inveniuntur.

Claudius Fraſſen Doctor Pariſienſis tom. 1. Theologiæ Scoti tract. 2. diſp. 3. art. 2. quæſt. 1. apertè fatetur in hæc verba: Etiam ipſis reprobis interdum efficaciores gratiæ conceduntur, quàm præde-

prædeſtinatis. Et poſtea attexit exemplum de Juda proditore. Ruiz de Montoya diſp. 17. de prædeſti-„nat.ſect.5.n.14. docet. Quòd magis copioſa auxi-„lia, & altior gradus gratiæ in hac vita dantur qui-„buſdam reprobis,quàm quibuſdam prædeſtinatis, „excepto beneficio opportunæ mortis; Expectan-„tur, tollerantur, terrentur, ut caveant. Nullam „pœnam Deus illis infert,niſi illi priùs ſe liberè cul-„pis implicent, & tum tam in hac, quàm in alia vi-„ta punit citra condignum. Aliquam hujus divinæ Providentiæ rationem aſſignat diſp. 36. ſect. „1.n.13.Eo fine, inquit, Deus quibuſdam homini-„bus, quos præſciebat in obſtinatione remanſuros, „contulit ſupernaturalia dona, & ſalutis remedia?, „quantùm ad realem entitatem fortaſſe majora, & „fortiora, quàm prædeſtinatis, ut clariorem indè „laudem, & gloriam electi ſibi compararent. „Nam quemadmodum unius hominis pietas alte-„rius impietatem condemnat tantò manifeſtiùs, „quantò ſupponitur impius non minora, immò et-„iam quandoque majora ſortitus remedia ſalutis, „ſic etiam unius hominis impietas alterius pieta-„tem commendat tantò manifeſtiùs, quanto ſup-„ponitur impius non minora, immò etiam quan-„doque majora ſortitus remedia ſalutis, & ſuperna-„turalia dona. Iſtud etiam manifeſtè apparet in iis, de quibus Author hypognoſticon apud ſanctum „Auguſtinum lib. 6. habet. Aliquos etiam per-„fectos ex labore multorum annorum prolap-„ſos in ultimo vitæ ſuæ periiſſe, aliquos verò ab „ineunte ætate ſua in omni ſcelere, & damnabi-„litate uſque ad decrepitam ætatem perduraſſe, & repen-

repentè cælitùs inſpirata ſalute raptos eſſe ad requiem regni Cælorum. Primis enim collatas à Deo fuiſſe plures, & majores gratias in ſenſu mox explicando, quàm ſecundis, nemo ambiget: Unde Philippus Gamichæus Doctor Sorbonicus in *1. 2.* D. Thomæ quæſt. 111. cap. 5. ſcribit, quòd: Judas, &
„Pharao multò majorem gratiam acceperant,
„quàm pleriq; alii reprobi, & multò plura ſigna, &
„miracula viderunt.

Quoad iſta verò auxilia plura, & majora quandoque reprobis à Deo collata, quàm prædeſtinatis cavendum eſt cum Eminen. Authore pag. 38. ea non eſſe intelligenda de gratia effectrice, quæ ad ſolos prædeſtinatos, ſpectat, quibus idemmet fatetur pag.
„109. Eas gratias conferri, quibus Deus prævidet
„aſſenſuros; quæque omnibus ſpectatis ad conſe-
„quendum ultimum finem aptiores dici poſſunt; &
„proindè pag. 67. expreſſiſſimis verbis aſſeveravit,
„quod: Deus vult, & Petrum, & Judam... ſal-
„vos eſſe, ſed non eodem modo, nec eadem gratia
„Petrum, qua Judam..... cur verò non det alia
„media, quibus prævidet ſalvatum iri? quia id non
„tam convenit varietati, ordinique, ac legi-
„bus gratiæ à ſe præſcriptis, quàm non conve-
„nit univerſo æſtatem eſſe niſi Sole Cancrum obtinente. Siquidem de gratia proportionaliter diſcurrendũ videtur, ac de beneficio, cujus realis entitas licèt non ſit major, immò ſit longè minor, beneficium tamen per circumſtantiam opportunitatis conſtituitur longè majus in ratione beneficii, ut Ruiz loc. cit. num. 3. notavit cum Seneca lib. 3. de benefic. cap. 8. ſubindè eſt beneficium

majo-

majoris ponderis, & valoris, quod exhibetur in ea temporis opportunitate, in qua magis profuturum eſt, licet ejus realis entitas ſit longè minor. Propterea Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus, & Regius Theologiæ in Academia Pariſienſi Profeſſor Tract. de Grat. quæſtione 7. art. ult. cui titulus: „Utrum ex duobus æqualiter affectis cum æquali „gratia unus poſſit converti, alter non converti? „reſolvit cum Suario lib. 3. de auxiliis cap. 20. in „hoc caſu æqualem quidem fore gratiam vocatio„nis in ratione entitatis, inæqualem verò in ratio„ne doni, & beneficii: dicitur autem gratia æqua„lis in entitate, quando in auxilio, quod offertur, „eadem vehementia, & activitas relucet; in bene„ficio verò ſeu dono, quando eſt ex pari Dei bene„volentia, quam divinū propoſitum appellat Au„guſtinus, quo fit, ut gratia in eo, qui convertitur, „ſemper major ſit in ratione doni, & beneficii, ad „eum ferè modum, quo Chriſtus Matth. 12. Viduam „illam, quæ in gazophylacium duo minuta miſerat, „plus cæteris miſiſſe dixit, non quidem quantitate „phyſica, & entitativa, ſed morali, & reſpectiva, „quæ in majori affectu, & benevolentia fundamen„tum habeat,

Pariter cum Judæ dicuntur data *fortè* plura, & majora auxilia, quàm Magdalenæ & Petro, ea non ſunt intelligenda univerſaliter, ſed dumtaxat in ordine ad evitandum peccatum proditionis Chriſti, & ab eo jam commiſſo reſurgendum, ut in propoſitionibus Eminentiſſ. Authoris à Cenſore notatis jam exprimitur; cùm ibi etiam ea auxilia appellentur remedia. Quomodo autem quis venire poſ-

ſit in cognitionē de pluribus, & majorib. gratiis uni, quàm alteri à Deo collatis, præclaram regulam ſuggerit Ruiz nuper laudatus diſp. 42. de prædeſt. „ſect.4. Quotieſcumque, inquit, nominatur aliquid ex auxiliis exterioribus, conſideranda eſt illius „quantitas, & qualitas, ut ad illorum proportio„nem intelligantur, eſſe donata interiora auxilia, „veluti in elementis, & rebus naturalibus auxilia „minima, in lege & Prophetis magna, in prædica„tione, & miraculis Chriſti majora, ſed in ejus Paſſione maxima. Et hanc doctrinam fusè probat. Juxta verò prælibatam regulam, (quam etiam mox referemus ab Authore pag. 131. egregiè enucleatam) tam diſertè, tam ſolidè, tam dilucidè Cardinalis Sfondratus ex ſcriptura demonſtrat, Judæ proditori ad ejus converſionem fuiſſe à Deo collatas plures, & majores gratias in ſenſu ſupra explicato, quàm Zachæo, & fortè B. Petro pag. 67. & 106. ut nil conſultius, nil eruditius deſiderari poſſit. Hinc Franciſcus Horantius Epiſcopus Ovetenſis lib. 1. de locis catholicis cap. 52. & Petrus de Comitibus Auguſtinianus diſp. 7. de prædeſtin. art. 1. ad 2. & alii plures pleno ore aſſeverant, innumera gratiæ dona fuiſſe à Deo collata Judæ ad evitandum peccatum proditionis Chriſti, & ad agendum de eo jam perpetrato pœnitentiam.

Ad Scopum verò Authoris propiùs acceſſit Antonius Vieyra eximius verbi Dei præco, & Joanni IV. Luſitaniæ Regi à ſacris concionibus, qui hæc opportuna enunciat in concione 13. de lacrymis S. „Petri: Cantavit gallus, inquit, reſpexit Chriſtus, „flevit Petrus ...... In cæna Bethaniæ & Agni, ubi

fuerunt

„fuerunt duæ ultimæ occaſiones, quibus Chriſtus „convenit cum omnibus ſuis Diſcipulis, ſepties lo„cutus eſt Dominus cum Juda, & ſepties ei prædi„cavit, ut ipſum converteret. Verba alia fuerunt a„moris, alia commiſerationis, alia terroris; & for„ſan nunquam terribiliora ex ore Chriſti erupe„runt. *Væ autem homini illi, per quem Filius hominis „tradetur Bonum erat ei, ſi natus non fuiſſet homo ille.* „Quis non contremiſcit ad hæc verba etiam in Ju„dam prolata. Sed eum nec benevola pellexe„runt, nec miſeranda flexerunt, nec terrifica „compunxerunt; ad nullum eorum ſeſe inclinavit „Judas. Eadem nocte ter Chriſtum negavit Pe„trus, & ſtatim gallus cantavit Joan. 18. & eodem „momento Petrus egreſſus foras flevit amarè, Lu„cæ 22. Notabilis caſus! Septies prædicavit Chri„ſtus Judæ, & Judas nunquam convertitur, ſemel „tantùm cecinit gallus, & convertitur Petrus. Rurſùs concione 6. pro feria quinta in Cœna Domini hoc momentoſo gloſſemate verſat voces iſtas Chriſti Domini ſuis Diſcipulis dictas: *Non dicam jam vos ſervos, ſed amicos,* Legite, ait, omnes Evangeli„ſtas, & invenietis, ſolum Judam vocari amicum, „cum dixit. *Amice ad quid veniſti?* Sed Domine non „adeſt ibi Petrus? Non præſto eſt Joannes, qui „merentur potiori jure nomen amici? Cur non „tribuis hoc agnomen Petro aut Johanni, aut „alteri ex cæteris Apoſtolis? Numquid habebat „amor Chriſti motiva majora obligationis erga Ju„dam? Nequaquam; ſed tunc confluebant fortio„res circumſtantiæ exceſſus amoris. Cæteri Apo„ſtoli amabant, & amaturi erant Chriſtum uſque

ad

„ad ſanguinis effuſionem ; non eſt autem exceſſus „amare eum, qui amat, & debet amare. E contra „Judas nec amabat Chriſtum, quia illum vende„bat, nec ipſum amaturus erat, quia mori debebat „pertinax in ſuo odio quod autem Chriſtus dilige„ret eum, à quo ſciebat, ſe nec amari, nec amatum „iri, hic fuit verus amor, proindè largitus eſt dunta„xat Judæ titulum amici, non quia magis merere„tur amorem, ſed quia majorem authoritatem ex„ceſſui ſui amoris ille conciliabat. Accommodatè ad rem præſentem obſervat Ludovicus Granatenſis præclarum Ordinis Prædicatorii decus concione 2. pro feria quinta in cæna Domini. Benignitas, ait, „erga bonos omnes, tuam Domine liberalitatem in „ditandis, curam in tuendis, ſuavitatem in conſo„landis, & largitatem in præmiandis mihi declarat. „At benignitas in peccatores, te ipſum mihi ple„niùs inſpiciendum præbet, tua mihi viſcera pan„dit, & mirabiles pietatis tuæ theſauros recludit. Rectè enim Picus Mirandulanus.

„Major in erratis bonitatis gloria noſtris
„Et dare non dignis, res mage digna Deo eſt.

Et concione 3. de Juda Proditore ſubdit: Aman„tem redamare, beneficia beneficiis penſare fami„liare, & uſitatum apud homines eſt. At proſter„ni ante proditorem, & pedes ejus abluere, quem „ſcias eo ipſo temporis articulo te hoſtibus lace„randum, & in crucem agendum viliſſimo pretio „tradidiſſe, item ſacrilegos ejus pedes ſacratiſſi„mis manibus non aqua ſolum, ſed, ut arbitror, „profuſis etiam lacrymis abluere, hoc nemo niſi ſo„lus hic charitatis & virtutum omnium princeps

facere debuit. Ex his perſpicuum quoque fit, tanto majus dici beneficium, quanto magis indigna eſt perſona, cui illud confertur. Cùm igitur Judas fuerit omnium hominum ſceleratiſſimus, quî in dubium revocari poterit, beneficia ipſi à Deo præſtita etiam ex hoc capite rectè appellari majora & potiora, quàm beneficia viris ſanctiſſimis impertita?

Cum autem iſta tam pia, tam fundata à Cenſore horrẽda, & chriſtianis auribus abſona traducantur, non abs re erit eadem probatiſſimis Patrum teſtimoniis communire. S. Ambroſius lib. de Paradiſo „cap. 8. Venerat Dominus Jeſus omnes ſalvos fa-„cere peccatores, etiam circa impios oſtendere „ſuam debuit voluntatem, & ideò nec proditurum „debuit præterire, ut adverterent omnes, quod in „electione etiam proditoris ſui ſervandorum om-„nium INSIGNE prætendit. . . . & hic etiam in „Apoſtolatus munus aſcitus, ut vel beneficio Dei „revocaretur à proditionis affectu. Et in pſalm. 38. „Tametſi Judas meditaretur Chriſtũ vendere, re-„vocabat eum tanta Domini gratia, & quædam de-„linimenta pietatis, quibus furor ejus mollie-„batur, nec erupiſſet in ſcelus, niſi ſe in cor ejus, „quia Chriſtum fallere ſe putabat, Adverſarius demerſiſſet. S. Leo ſer. 16. de paſſion. cap. 3. „Traditorem ab immanitate concepti ſceleris & „beneficiis eſt revocare dignatus, & verbis, „aſſumendo in diſcipulum, provehendo in A-„poſtolum, monendo ſignis, conſecrando my-„ſteriis, ut cui nihil benevolentiæ deeſſet „ad correctionem, nihil occaſionis ſupereſſet

ad

„ ad crimen. S. Chryſoſtomus hom. 69. in Joan.
„ Dominus lavit Judæ pedes, quo officio cohibe-
„ re eum à ſcelere illo voluit. S. Cyrillus Alexan-
„ drinus lib. in Joan. cap. 7. ſed hujus clementiæ
„ magnitudinem quis non admirabitur? Videbat
„ animum ejus, cognoverat venenoſa eum agitare
„ conſilia, honoravit tamen ut alios, & ejus quo-
„ que pedes lavit, charitatem uſque in finem con-
„ ſervans, & antequam omnia in exitum erum-
„ pant, illum non derelinquens. Et cap. 11. Pro-
„ ditorem occultius arguens revocat. Quinimò
Tertullianus lib. de Anima cap. 4. ait, Judam bonum perſeveraſſe uſque ad loculorum officium, quod ei tamen à Chriſto commiſſum eſt, vel ut avarum ejus animum ſedaret, quod dicit Hyeronimus, nec non & Cyrillus, & Theophilactus ac Euthymius in Joann. & Origines hom. 4. in Cantic. Vel quia minùs quàm alii idoneus erat ad ſpiritualia, magis ad temporalia. Vel ne videretur,
„ inquit S. Ambroſius 11. offic. cap. 16. aut quaſi
„ inhonorus, aut quaſi egenus Dominum prodi-
„ diſſe, & non quaſi injuriâ exaſperatus, ſed qua-
„ ſi prævaricatus gratiam, majori eſſet offenſæ ob-
„ noxius, ſicque Dominus juſtificaretur in eo. Epiphanii quoque oratio eſt hæreſi 38. ut eſſet inexcuſabilis, qui cum accepiſſet à Domino Marſupium, propter avaritiam tamen tradidiſſet eum. Diſertè id quoque affirmant Anaſtaſius Nicænus quæſt. 23. in ſcripturam Cyrillus Jeroſolymitanus Catech. 7. Auguſtinus lib. 3. contra lit. Petilian. c. 55. Iſidorus Peluſiota lib. 3. epiſt. 44. Nazianzenus in Chriſto patiente, & Olympiodorus eccleſ. 6. qui etiam

„ addit: Converſos ab eo nonnullos, & quod do-
„ ctrinæ ſuæ verbis multos genuit filios. S. Leo
quoque adjungit loc. cit. quod imperabat dæmoniis, & medebatur infirmis.

His ſubtexere viſum eſt egregia verba Scriptoris recentioris vitæ innocentia, & doctrinæ ſublimitate conſpicui. Hic eſt venerabilis Alexander à S. Franciſco alibi commendatus, qui in Manuali pauperum theſauro 14. hæc pulcherrima ediſſerit:
„ Dominus,& Lazarum fætentem, & Judam pro-
„ ditorem, & hominem non veſtitum veſte nu-
„ ptiali amicum vocavit, amicus iſte tam bonus,
„ qui niſi peccatores amaſſet,de cælis ad terram non
„ deſcendiſſet,nec recti, & juſti diligerent illum,
„ niſi prior ille injuſtos, & iniquos dilexiſſet. Ad
„ te igitur vox iſta pertinet, ò homo, & jam ſi pec-
„ cator ſis, etiam ſi Lazarus fætidus, etiam ſi Ju-
„ das proditor, etiamſi non veſtitus ſis veſte nu-
„ ptiali, amicus tuus Chriſtus eſt, & amicus fide-
„ lis partes omnes, & numeros viri amici adim-
„ plens. Utinam Juda non obduraſſes aurem tuam
„ ad vocem illam, qua vocatus es *amice*, ſenſiſſes
„ profectò vim vocis iſtius, & incantaſſet te, &
„ rediiſſet cor tuum ad ſapientiam, & exiiſſet in-
„ dè diabolus, & intraſſet JEſus. Ferebat illa vox
„ ſecum quidquid opus tibi erat ad reſipiſcendum,
„ & reſurgendum, ad ſalvandum, & ſicut potens
„ fuit ad reſtituendam vitam quatriduano Lazaro
„ jam quidem fætenti, non tamen aures claudenti
„ ad vocem vocantis amici, ita & tu eadem voce
„ vocatus ad vitam ſalutis rediiſſes, niſi aures tuas
obturaſſes. Tangit enim cor, cum aures ingreditur

amici

„ amici vox, & ad contactum illius reſurgit amor,
„ & ſi hoc contingit in homine, quantò fortiùs in
„ Deo, cujus amor in infinitum excedit omnem
„ hominum amorem, cujus eloquium ignitum eſt
„ vehementer, & ſermo efficax, & penetrabilior
„ omni gladio ancipiti.

Inſuper Janſenius Epiſcopus Gandavenſis comment. in concord. Evang. cap. 140. Scias, inquit
„ ex Theophilacto, quòd Judas poſuit quidem
„ collum ſuum in laqueum, & cum penderet ab ar-
„ bore, arbore inclinatâ, ſupervixit, Deo volen-
„ te ipſum vel in pœnitentiam conſervare, vel in
„ traductionem, & confuſionem, Sic, & Euthy-
„ mius, non ait, continuò mortem eſt aſſecutus,
„ proùt cupiebat. Agnitus enim à quibuſdam de-
„ poſitus eſt, ne præfocaretur, deindè poſtquam
„ in ſecreto quodam loco, modico vixiſſet tem-
„ pore, præceps factus ſeu præcipitatus inflatus,
„ diruptus, ac diffuſus eſt medius, & effuſa ſunt
„ omnia viſcera ejus. Papias, ut refert Oecumenius, & Magiſter hiſtoriæ ſcholaſticæ ſcribunt, rupto laqueo Judam ſupervixiſſe, & poſtea crepuiſſe curru compreſſum, cum corpore inflatus progredi non poſſet. Videantur S. Cyprianus de bono ſapientiæ, S. Auguſtin. in pſal. 68. & 108. Beda in Lucam cap. 22. S. Larent. Juſtinianus in lib. de triumphali agone Chriſti, & alii, ex quibus audiatur Anſelmus medit. 9. §. 4. n. 18. & 19. intimo pietatis affectu Chriſtum Dominum allocutus: Ac-
„ cedentem ad oſculum oris tui cruentam beſtiam
„ averſatus non es, ſed os, in quo dolus inventus
„ non eſt, ori, quod abundavit malitiâ dulciter ap-

„ plicuiſti .... Et hoc tuæ benignitatis erat, ut
„ omnia illa exhiberes, quæ pravi cordis pertina-
„ tiam emollire potuiſſent. Nam, & veteris ami-
„ citiæ illum commonuiſti dicens, *Amice ad quid*
„ *veniſti*? Et horrore ſceleris ſui cor impii ferire
„ voluiſti, cum ei dicebas: *oſculo filium hominis tra-*
„ *dis*? Eodem Anſelmi ſpiritu imbutus Sfondra-
tus eaſdem voces reddidit. Vult Deus, inquit pag.
„ 67. Petrum, & Judam ſalvos eſſe, ſed non eo-
„ dem modo, nec eâdem gratia, qua Judâm. Quid
„ enim non fecit, ut Judam ſalvaret, & ab exilio
„ peccati, quo tenabatur, ad pœnitentiam primò,
„ ac deinde ad æternum regnum proveheret? in
„ Collegium Apoſtolorum accepit, inter amicos
„ conſcripſit, teſtem Sanctitatis, ac miraculorum
„ ſuorum fecit, docuit, monuit, minatus eſt, præ-
„ dixit, oſculo, amplexu ſtrinxit, ac jam jam ſce-
„ leri pertinaciter accinctum cum armata cohorte
„ ad terram alliſit, quid amabò, facere amplius
„ debuit, ut obſtinatiſſimum expugnaret? Et an-
„ tea pag. 38. dixerat. Quis compertum habet cur
„ Petrum, & Magdalenam ita vocaverit, ut vel-
„ lent, non verò ita Saulem, & Judam? Petrus
„ peccator, Judas peccator: Petrus vocatus, Ju-
„ das vocatus. Petrum aſpexit, Judam oſculatus
„ eſt, plus fuit oſculari, quam intueri. Petrus pag.
„ 106. Zachæum ſemel tantùm Chriſtus inviſit,
„ cum eoque pranſus eſt, & tamen ſolo aſpectu, &
„ colloquio in alium mutavit. At Judam, & Ami-
„ cum, & Apoſtolum, & Thaumaturgum, & Con-
„ vivam, & teſtem omnium miraculorum, actio-
„ numq; ſuarum habuit, quarũ vel una etiam duriſ-
ſimis

„ ſimis cordibus in amorem rapiendis ſufficere po-
„ terat. Illum beneficiis, illum minis, illum oſcu-
„ lis, illum tot annorum convictu, velùt perpe-
„ tua obſidione pulſavit, nec tamen vicit; negari
„ ergò non poteſt, plura huic reprobo auxilia,
„ quàm prædeſtinato Zachæo impenſa eſſe. Hæc
ſecum piâ, & à præjudiciis liberâ mente revol-
vat optimus Lector, & cum S. Bernardo in hæc
verba de ſimilibus ſcriptionibus locuto epiſt. 11.
prorumbet: Legi ea, & quas volvebam in ore lit-
„ teras, ſcintillas, ſentiebam in pectore, quibus &
„ concaluit cor meum intra me tanquam ex illo
„ igne, quem Dominus miſit in terram. O quantus
„ in illis meditationibus exardeſcit ignis, è qui-
„ bus hujuſmodi evolant ſcintillæ!

N O T A.

Obſervandum autem, Authorem hoc modo, & pluribus aliis locis æqualia illa, aut majora gratia auxilia, quæ reprobis attribuit in doctrina, exhortationibus, minis, & beneficiis exterioribus ponere, quaſi verò gratia Chriſti in his ſolis rebus intelligi debeat, & non potius in ſubminiſtratione ſpiritus juxtà Apoſtolum; ſeu in inſpiratione dilectionis, quâ Deus cor tangens operatur in nobis non ſolùm veras revelationes, ſed etiam bonas voluntates, ut loquitur Auguſtinus refellens Pelagium, qui ultrò. ejuſmodi gratiam in lege, doctrina, exhortationibus, minis, & aliis rebus exterioribus poſitam admittebat, ut ſupra vidimus.

DISPUNCTIO.

CArdinalem Sfondratum collocare Chriſti gratiam cum Pelagio in ſolis beneficiis, & rebus externis teſtimonia ipſius jam producta, & alia plurima in ejus libro extantia Cenſorem de graviſſimo crimine falſi convincunt. Ea autem beneficia exteriora ſic repræſentat Emin. Author pag. 131. A „ nobis ergò, inquit, qui per externa tantùm de „ internis arbitramur, ita ſentiendum eſt, ut cre- „ damus, illis plures, majoreſque gratias internas „ datas eſſe, qui plures, & majores externas acce- „ pêre, nam externa ad interna tanquam finem di- „ riguntur &c. Quod ſi Chriſtus de vocatione ex- „ terna veriſſimè dixit Joan. 4. Niſi ego veniſſem, „ & ſigna in eis feciſſem, quæ nemo alius fecit, „ peccatum non haberent, quantò magis, „ veriùſque dicendum erit de vocatione interna, „ eos, qui iſtâ caruiſſent, non peccaturos, cum, ut „ dixi, multo hæc magis ad credendum, quàm illa „ neceſſaria ſit...... Deus vocando, docendo, mi- „ racula patrando non tantùm foris, verùm etiam, „ multòque magis inſpirando, illuſtrando, exci- „ tandoque intùs, & in anima operatur; nam ſine in- „ terna hac vocatione externa illi prodeſſet. Deinde affert in hanc rem efficaciſſimum teſtimonium Authoris librorum de vocatione gentium, & pag. 139. hæc addit: Gratia externa niſi internæ „ reſpondeat, majus beneficium dici non poteſt, „ nec ad magis credendum, & pænitendum ſuf- „ ficit, cum, ut ſupra ex Sancto Thoma nota-

„ vimus, gratia externa ſine interna ad litteram oc-
„ cidentem pertineat. Præclariſſima hic omnia
ſunt, omnia Emin. Theologo digna, omnia ſummo orthodoxæ ſapientiæ Doctore digniſſima, nihil nugarum, nihil Pelagii errorum, nihil hære-
„ ſum; Undè plurima, ut teſtatur Ruiz diſp. 42.
„ de prædeſtin. ſect. 4. ac validiſſima Catholicorum
„ Doctorum argumenta eluderentur, ſi Scriptura
„ ſacra, quandò ſolummodò exteriora commemo-
„ rat auxilia abſque expreſſa mentione gratiæ in-
„ terioris, non eam ipſam gratiam primario ſigni-
„ ficaret, quaſi animam, quæ vitam, & vires præ-
„ beat exterioribus auxiliis. Quod uſque adeò cer-
„ tum eſt, ut iidem ipſi Patres, qui vehementiùs
„ incumbunt ad prædicandam interioris gratiæ ne-
„ ceſſitatem, ſæpè aliàs hominibus improperent,
„ quod talibus prædicationibus, exemplis, mira-
„ culis, beneficiis, flagellis non reſipuerint, cum
„ potuiſſent, ſi vellent, converti; tunc verò nul-
„ lam faciunt expreſſam mentionem interioris au-
„ xilii, quaurum locutionum exempla plurima
„ occurrunt aſſiduè legentibus SS. Auguſtinum,
„ Proſperum, Fulgentiũ, Hieronymum, Hilarium,
„ Gregorium alioſque patres, iſtaque eſt perſua-
„ ſio communis omnium fidelium: Pelagius ve-
„ rò ſine hujuſmodi interiori gratiâ aliquid pro-
„ deſſe blaterabat divini verbi prædicationem,
„ quod fuit primarius Pelagii error, quem reſpe-
„ xiſſe videtur Moguntina Synodus Provincialis
„ cap. 7. dicens: Prævenientem gratiam cùm per
„ alia media, tùm potiſſimũ in prædicatione verbi
„ ad converſiouem hominis operari. Quapropter

thor ſermonum ad fratres in Eremo apud Auguſtinum tom. 10. ſermo 28. opportunè ſcripſit. Do-
„ minus Jeſus diſcipulum Judam multis modis,
„ minis, ſacramentis, & exemplis, & planctu vo-
„ luit eum corrigere, & prædictis modis ad cor-
„ rectionem invitare: Alia omninò videnda ſub-
„ texuntur, ſicut etiam apud Gulielmum Pariſi-
„ enſem in prima parte tract. de merit.

PROPOSITIO XXXI.

Deus quamvis deſertus, nunquam tamen ità hominem licèt obſtinatiſſimum deſerit, ut non ei gratiam tribuat, qua & poſſit pœnitere, imò & qua actu pæniteat, ſi velit, ut Pharaonis exemplo patuit, qui Deo flagellante jam in Moſem exarſit, eique mortem minatus eſt, jam pænituit, ſuumque peccatum & agnovit, & palàm confeſſus eſt. Dominus inquit, juſtus eſt, ego autem, & populus meus impii, quem ergo peccatorem deſerat Deus, ſi non deſeruit Pharaonem, aut quis tam obduratus, qui non poſſit, quod Pharao & potuit, & fecit? pug. 99. lin. 5.

N O T A.

Novum prorſùs, & contra communem Patrum, ac interpretum ſententiam, ut Pharao dicatur verè pænitens, & per gratiam Dei converſus fuiſſe, quando dixit Exod. 9 verſu 17. peccavi etiam nunc, Dominus juſtus &c.

DIS-

DISPUNCTIO.

NOn ex ſuo cerebro contra comunem Patrum, atque interpretum ſententiam confinxit Author, Pharaonem pænituiſſe, ſed ex his verbis S. Auguſtini, vel S. Cæſarii Arelatenſis relatis pag. 97. nempè. *Quoties Pharaonem Dei plaga percuſſit, afflictus pænituit.* Cenſor autem ſuo more infideliter retulit verba Eminentiſs. Scriptoris addendo ex ſuo quodlibetico Commentario, quod Pharao dicatur *verè* pænitens, & per gratiam Dei converſus. Aſt Author merè reddidit verba Ceſarii, & in eodem ferè ſenſu ſcripſit S. Fulgentius epiſt. 7. ad Venantiam capite 5. de Juda proditore : Digne „ quidem pænitentiam geſſit, quia peccavit tra„dens ſanguinem juſtum, ſed ideò ſibi fructum „pænitentiæ denegavit, quia peccatum traditio„nis ſuæ ipſo, quem tradidit, diluendum ſangui„ne non ſperavit : Aſt amovendæ jam aures ſunt doctiſſimis vocibus Eminentiſs. Cardinalis de Aguirre tom. 3. Theolog. S. Anſelmi, tract. 7. diſput. 125. ſect. 3. num. 38. Quid durius, ait, & ob„ſtinatius Pharaone tot prodigiis, oſtentis, & „ beneficiis non emollito, ſed in dies lapideſcente? „ Attamen de ipſo conſtat, iterum, atque iterum „ poſtquam obduruit, prodigiis fuiſſe excitatum „ ad pænitentiam, & non exteriùs tantùm, ut de „ fide eſt, ſed etiam interiùs juxta multos ex Pa„tribus, præſertim Auguſtinum ſuprà expen„ſum. Quod & faciliter ex ſacro textu Exod 7. „ verſu 3. nam ubi ait : *Ego indurabo cor ejus*, idem

„ ſenſus eſt, ac Exodi 8. verſ. 15. illis verbis: *Videns*
„ *Pharao, quod data eſſet requies, ingravavit cor ſuum.*
„ Tanquam circa eam obdurationem Deus ſolum
„ permiſſivè ſe habuerit, Pharao autem activè,
„ reſpuendo auxilia, quibus poſſet ſi vellet, emol-
„ lire præcordia. Poſtea explicat illud verbum,
„ *ingravatum eſt.* uxta fontem Hebraicum accipi-
„ endum ſemper eſſe pro *ingravavit ſe cor*, ſcilicet,
„ voluntas Pharaonis nolentis acquieſcere Deo
„ præcipienti decies dimiſſionem populi, & tot
„ prodigiis è cælo minanti, ſed abjicientis juſſa
„ cæleſtia, & auxilia tùm externa ab oſtentis,
„ tùm interna ab auxiliis, quibus in animo pulſa-
„ batur. Nempè eo ſenſu tantùm Deus quando-
„ que peccatores extremæ nequitiæ deditos in-
„ gravare dicitur, auferendo auxilia congrua, ſi-
„ ve efficacia omnia, quorum ſe præſtiterunt in-
„ dignos, non verò ſufficientia, aut ſaltem pote-
„ ſtatem ad ea impetranda, quam quia reſpuunt
„ vitio ſuo, in eis manet juxta Bernardi ſententiam
„ lib. 1. de conſideratione &c.

Suffragatur Driedo de captivit. & redempt. tract. 5. cap. 3. concl. 8. Piâ quadam fiducia doce-
„ mus, omni homini peccatori ſub uſu liberi ar-
„ bitrii vitam agenti cælitus diſpenſari pro loco,
„ & tempre ſufficiens excitationis internæ auxi-
„ lium, quo valeat credere Deum &c. Omni ho-
„ mini jam adulto ſecundùm viciſſitudinem tem-
„ porum divinitus communicantur auxilia quæ-
„ dam ſpecialia, quibus valet ad quærendam grati-
„ am Dei promoveri in viam ſalutis .... Ex Au-
„ guſtini doctrina diſcimus, piè de Deo ſentiendum
eſſe,

„ eſſe, ut opinemur, etiam Pharaoni, & Ægypti-
. is datam eſſe miſericordiam, qua poſſent reſipi-
„ ſcere &c. Favet Ruiz diſp. 45. de prædeſtinat.
ſect. 4. n. 6. ita diſcurrens in præfato ſermone S.
„ Auguſtini, vel S. Cæſarii, Manifeſtum eſſe Pha-
„ raonem habuiſſe interiorem gratiam ſufficien-
„ tem ad pænitendum & humiliter ſupplicandum,
„ ſine qua gratia pænitere, & ſupplicare non po-
„ tuiſſet, etiam urgentibus flagellis, ideoq; remit-
„ tentibus illis non ob defectum auxilii ſufficientis,
„ ſed ob liberam malitiam recruduiſſe duritiem. Et
in tomo de voluntate Dei diſp. 42. ſect. 2. num. 13.
generaliter adnotarat hoc diſcrimen, quo indura-
ti, & excæcati ſuperant reliquos peccatores, ni-
„ mirum; Quod frequentioribus, & altioribus
„ beneficiis, evidentioribus miraculis, duriori-
„ bus & aſſiduis flagellis, perfectioribus virtutis
„ exemplis, concionibus, doctrina, privatis ex-
„ hortationibus ad perſuadendum magis accom-
„ modatis, longanimi expectatione, cæteriſque
„ ſalutis remediis potentioribus ipſi reſtiterint,
„ cum tamen illorum virtute potuiſſent oculos a-
„ perire, & cordis duritiam deponere ſi voluiſ-
„ ſent, ſicut & alii peccatores minoribus remediis
„ quandoque cedunt, & obediunt. Conſentit Ma-
ſtrius de Meldula in 1. ſent. diſp. 5. de prædeſtin.
quæſt. 1. art. 3. n. 40. celebrans miram Dei patien-
tiam revocando Pharaonem ad pænitentiam, al-
legatque in hanc ſententiam plures Authores, qui-
bus ita concinit Bernardus Guyard lib 2. diſcrimi-
nibus inter doctrinam Thomiſticã, & Janſenianam
quæſt. 3. art. 1. Ad quid, inquit, tot verba Moyſis,
& Aaron

„ & Aaron ex parte Dei ad Pharaonem directa ?
„ tot ſigna mirabilia, & terribilia, tot plagæ im-
„ miſſæ, & receptæ ? hæc omnia motibus interio-
„ ribus vacaſſe quis credet ? ait enim ſcriptura,
„ quod his omnibus tactus Pharao dixit: Pecca-
„ vi etiam nunc, Dominus juſtus, ſive, ut ait Ca-
„ jetanus. *Iehovah juſtus, & ego, & populus meus im-*
„ *pii. Vndè confitetur ſaltem fictè, quod ipſe fons eſſendi*
„ *juſtè, punit eum*, à quo motus iſte, niſi à Deo
„ procedere poterat ? ſi enim non ſumus ſufficien-
„ tes cogitare aliquid à nobis tanquam ex nobis,
„ ſed omnis noſtra ſufficientia ex Deo eſt, *hæc*,
„ qua ſe offendentem, & Deum offenſum agno-
„ ſcit, non ne gratia quædam eſt ? nec per hoc
„ quod Cajetanus ait, confitetur *ſaltem fictè* opini-
„ oni noſtræ adverſatur, non enim negat, pium fuiſ-
„ ſe illum confeſſionis motum, ſed vult dicere, da-
„ to, & non conceſſo, quod motus ille non fuerit
„ animæ omninò contrariæ, ſaltem tamen contri-
„ tæ eſſe finxit, ſed fictio illa motionis divinæ ſu-
„ pernaturalitatem non tollit, & per conſequens
„ ipſi etiam indurati auxilio divino non ſunt deſti-
„ tuti: Hæc ex genio Guyardi.

N O T A.

Imò contraria eſt hæc explicatio ipſis verbis Moyſis, qui ſtatim 30. *ait Pharaoni*: novi quod tu, & ſervi tui nec dum timeatis Dominum.

DIS-

DISPUNCTIO.

Ea Moyſis verba inſinuant tantummodò, Pharaonem ſtatim ad vomitum rediiſſe, ſed hoc ultrò fatetur Eminen. Scriptor loco laudato pag. 177. *de Pharaone conſtat aliquando pænituiſſe, licèt poſteà reciderit.*

NOTA.

D*Eindè qui dicit Pharaonem licet obſtinatiſſimum à Deo deſertum non fuiſſe, ſed potius ab eo gratiam accepiſſe, Paulo Apoſtolo contradicit, qui allato ejuſdem Pharaonis exemplo Rom. 9. v. 17. continuò addit*, ergò cujus vult miſeretur (Deus,) & quem vult indurat. *Quid enim aliud eſt, Deum indurare peccatores, niſi eos deſerere, non quidem malitiam inſpirando, ſed gratiam non impertiendo, ut ait Auguſtinus.*

DISPUNCTIO.

S. Chryſoſtomus homil. 16. in epiſt. ad Rom. palàm profitetur, quod Deus non prætermiſit quicquam eorum: quæ ad Pharaoniss correctionem, „ emendationemque facerent, neque ille omi- „ ſit quicquam eorum, quæ ipſum perderent, „ omnique venia privarent &c. Unde ergò alij qui- „ dem vaſa iræ, alii autem miſericordiæ? à propria „ voluntate. Deus autem admodùm bonus cum ſit, „ *in utriſque eandem oſtendit bonitatem.* Etenim non „ eos non modò, quos ſervabat, miſeratus eſt, ſed & „ *Pharaonem* ipſum, quantum quidem in ipſo fuit; „ *Eandem* enim bonitatem & illi, & hic ſunt aſſe- „ cuti. Qui ſi ſervatus minimè fuit, rei totius culpa „ ab illius animo accidit, nam Dei partes, atque

officia

„ officia nihilominùs accepit, quam qui ſervati ſunt. Expendat ſeriò Cenſor aurea hæc Chryſoſtomi verba, & pudore confuſus obmuteſcat. Conſulat inſuper Cenſor S. Auguſtinum lib. de gratia & lib. arbit. cap. 23. & ipſummet Sfondratum pag. 83 & 177. ubi affatim ſuppeditantur argumenta ad ejus inſtructionem, & deindè attentè perpendat ſententiam *S.* Chryſoſtomi de Pharaone pronuntiatum ad omnes prorsùs peccatores extenſam à Ludovico Granatenſi religioſiſſimo Theologo in concione 4. pro die Pentecoſtes: Ea eſt, inquit, „ humanæ mentis ingratitudo atque perverſitas, ut „ dubitari meritò poſſit, uter in hac parte effu- „ ſior, ut ità dixerim, ſit, homine ad ſuum exitium „ comparandum, an Deus ad ſalutaria illa reme- „ dia providenda. Si enim diligenter hominum „ vitam inſpicias, invenies utique pleroſque ipſo- „ rum præcipiti curſu ad interitum tendere, in hoc „ unum incumbere, hoc fere moliri ut omnia, „ quæ illis ad ſalutem data ſunt, pervertant, & „ in arma iniquitatis convertant, &c. Contrà ve- „ rò Deus liberaliſſimum ac penè prodigum ſe in „ eam gentem exhibet, quæ tanto ſtudio ſibi per- „ niciem machinatur, & ſalutis ſuæ Authorem „ tot modis offendit. Ita fit ut quiſquis hanc utri- „ uſque partis contentionem attentiùs fuerit con- „ templatus, inveniet planè duas potentiſſimas „ factiones, alteram quidem Dei ſummo ſtudio „ ſalutem noſtram procurantis, alteram hominis „ in interitum ſuum toto impetu ruentis. Ille nos „ ad vitam revocare contendit, nos manibus no- „ ſtris mortem nobis accerſere conamur: ille nos

ad

„ ad juſtitiam, & pietatem vocat, nos impetu cæ-
„ co & furibundo ad impietatem & injuſtitiam ra-
„ pimur. Sicut autem nullum eſſe ſpectaculum ju-
„ cundius poteſt, quam hodierno die Spiritum
„ Sanctum è cælo deſcendentem intueri, ac viſi-
„ bilibus ſignis quid in mentibus fidelium efficiat,
„ oſtendere, ita nullum tetrius atque funeſtius,
„ quàm hominem cernere ſibi ipſi perniciem infe-
„ rentem, divino ſpiritui reſiſtentem, nihilque tot
„ divinis muneribus proficientem.

„ Omnibus, omnibus. Exclamat ſapientiſſimus Cornelius Muſſus in cap. 9. Epiſt. ad Rom. &c.
„ Sufficienti gratiâ opitulari decrevit Deus ante
„ ſæcula, opitulaturque, & Pharaoni opitulatus
„ eſt. Guyardus nuper laudatus lib. 2. quæſt. 1.
art. 5. Evidentiſſimum eſt, inquit, Deum gratias
„ ſufficientes interiùs, & exteriùs dediſſe Pharao-
„ ni, poſt quæ rationabiliter concludit Apoſtolus.
„ Quid adhuc quæritur? nam ſi ſpretis hujuſmo-
„ di auxiliis non vult converti Pharao, ſi vocatus
„ renuit, ſi extendentem manum non aſpicit,
„ nonne locum conquerendi habet? nonne poteſt
„ iterum dicere? Quid debui facere vineæ meæ,
„ & non feci? . . . Bartholomæus Medina 1. 2.
„ quæſtione 109. articulo 10. advertit, quod S.
„ Auguſtinus in Commentariis ad Rom. non nulla
„ dicit, quæ poſteà retractavit libro 1. Retract.
„ , capite 19. & veriùs expreſſit ſuam ſententi-
„ am in libro de prædeſtinatione, & gratia capite
„ 14. & 15. atq; etiam in opuſc. de articulis ſibi fal-
„ sò impoſitis. Et hæc ſufficiunt, pergit Guyardus,
ut

„ ut oſtendamus, Janſenium Iprenſem fundamen-
„ ta, quibus Thomiſtæ gratiam ſufficientem pro-
„ bant, evertere, & concutere velle. Quia verò ex
„ iſtis fundamentis hoc unum præcipuum eſt,
„ quod ſi auxilium ſufficiens non daret Deus ho-
„ minibus, à culpa excuſarentur, illud Janſeni-
„ us ſuſcipit demoliendum per hoc quod de gratia
„ efficaci, iis, qui non ſalvantur, denegatâ idem
„ concludendum foret.

Cæterùm Deum in hac vita nemini quantumvis indurato, excæcato, & à Deo averſo auxilia ad ſalutem neceſſaria denegare aſſerit Maſtrius loc. cit. eſſe communem ſententiam divinæ pietati magis conſentaneam, ne dum veterum, ſed etiam recentiorum, & deindè refert plures graviſſimos Theologos, eamq; ſententiam probat ex Conciliis, & Patribus. Item eandem ſententiam ſectatur Epiſcopus Abelli 1.part.ſuæ Medullæ Theologicæ tract. de grat. cap. 2. ſect. 7. illam corroborat authoritatibus Sacræ Scripturæ, SS. Auguſtini, & Thomæ, atque rationibus, eamque vocat longè probabiliorem oppoſitâ pro ipſâ allegans etiam Alenſem, Petrum Soto, Vegam, Malderum, Gamachæum &c. Adducit pro veritate ab Eminentiſs. Authore aſſerta Gùyardus libro 2. quæſt. 3. articulo 1. teſtimonium eximii Theologi Bartholomæi Medinæ docentis 1. 2. quæſtione 79. articulo 3. &
„ 4. quod ea loca, quæ derelictionem, excæ-
„ cationem, indurationem indicant, auxilium
„ ſufficiens his omnibus probant dari; commi-
„ natur enim Deus ſe deſtiturum peccatores, quo-
„ niam renuunt, & contradicunt:

Subji-

Subjicit mox idem Doctor Pariſienſis, Dominicum Soto, qui in 4. ſentent. d. 15. q. 1. art. 1. Fa-
„ ctâ narratione hiſtoriæ Pharaonis ait, quod longa
„ illa comminatio, & ſucceſſio plagarum indici-
„ um fuit bonitatis Dei, qui ipſum ad pænitenti-
„ am adducebat &c. & lepidè profert locum Pſal-
„ miſtæ dicentis: Dixit Dominus ex Baſan con-
„ vertam, convertam in profundum maris hoc eſt,
„ inquit Soto, etiamſi quis ſit in malorum fundo.
De opinione autem huic noſtræ oppoſita quale ſit ejus judicium, eam illemet, non ad errorem ſolùm, ſed & ad impietatem extendit: Quarè, inquit, hu-
„ juſmodi error non ſolùm eſt à veritate evangelica
„ alienus, verùm & hominibus pernicioſiſſimus,
„ ſi quis talem de Deo ſuſpicionem haberet. Æqui-
„ parat enim viventes homines infernalibus Dæ-
„ monibus, atque adeo in ſcopulum deſperationis
„ adigit eos &c. Quòcirca error iſte blaſphemus
„ eſt, & injurius in Chriſtum, & in ejus paſſio-
„ nem, nam ſi aliquod eſſet irremiſſibile peccatum,
„ non fuiſſet univerſalis Redemptor. Attexit continuò Guyardus hanc aliam authoritatem Nugno 3. par. ſup. quem vocat non infimum Thomiſtam,
„ nimirum: Fides eſt, ita ut oppoſitum ſit hæreſis
„ manifeſta, quòd omnis homo dum eſt in vita,
„ & compos rationis, poteſt ſimpliciter loquendo
„ pænitentiam agere de peccatis, atque adeò
„ quod omnibus dantur auxilia ſufficientia, ut
„ poſſint pænitere. Quia verò ſubdit Guyardus,
„ excæcatos, & induratos ab hac communi regula
„ potuiſſet aliquis excipere. Reſpondet; nihil valet
„ ſolutio, quod excipiantur ab iſta regula excæcati,

 & ob-

„ & obdurati. Plures alios Thomiſtas omitto. Hi „ ſufficiant, ut omnes intelligant, quod obdurari ſit roborari, ſivè reſiſtere gratiæ, quæ per conſequens præſens ſupponitur, ſivè excæcatio, & induratio nihil aliud ſit, quàm gratiæ ſubtractio, „ & hæc ſubtractio non ſit auxilii ſufficientis, ſivè „ auxilii ordinarii, etiam ſceleratiſsimis dati, ſed auxilii efficacis ſubtractio in opinione „ Sancti Thomæ ejuſque diſcipulorum, quod obcæcati, & indurati non carent gratia ſufficienti, „ qua videant, & moveantur ad bonum, & opinionem contrariam errorem eſſe, blaſphemum, „ & injurium in Chriſtum, ac denique hæreſim „ manifeſtam: Hucuſque Guyardus, qui, ut ſupra deſcripſimus, in limine citati articuli narrat, quod Janſenius opinionem eorum, qui gratiam ſufficientem uſque ad obcæcatos, & induratos extendere volunt, viſa Auguſtini doctrina ad abſurditatem, imò & delirium uſque aſcendere prædicat.

NOTA.

OBſervandum hoc loco, quod aliàs iam notavimus, Authorem qualibet adminicula, quibus homines à peccatis abſtineantur, ut monitiones, minas, flagella, terrores conſcientiæ pro vera Dei gratia ſumere, aut ſaltem ſub generali gratiæ vocabulo comprehendere.

DIS-

DISPUNCTIO.

Eandem incudem tundit incaſsùm Cenſor; jam enim penitùs contriti ſunt hujuſmodi cavilli, ſuggeram dumtaxàt hìc opportuniſſimum monitum S. Franciſci Saleſij Cenſori perneceſſarium: „ Quis non videt, inquit S. Præſul lib. de Amore „ Dei cap. 7. quod media ſalutis ſunt majora, & efficaciora inter Chriſtianos, quàm inter barbaros, & inter Chriſtianos ſunt aliqui populi, & „ cives, ubi Paſtores ſunt utiliores, & capaciores? „ Negare autem, quod iſta media exteriora ſint „ gratiæ divinæ providentiæ, aut in dubium revocare, quod non conferant ad ſalutem, & animarum perfectionem, *eſſet ingratitudo erga cæleſtem bonitatem, & mendacem reddere veracem* experientiam, quæ demonſtrat, quod ubi abundant hæc media exteriora, efficaciora, & meliora ſunt interna. Hugo Cardinalis in Geneſ. cap. 28. docet, quod: Dominus vocat peccatores ad „ pænitentiam, & ad regnum ſex modis. Interiùs „ per inſpirationem, exteriùs per ſcripturas, ſuperius per promiſſiones, inferius per comminationem, anteriùs per beneficia, poſterius per „ flagella. Tot modis vocat pius Pater, & adhuc „ renuimus reſpondere, Proverb. 1. *vocavi & renuiſtis.* Eodem collimat Gamachæus in 1. 2. S. „ Thomæ quæſt. 111. cap. 5. inquiens: Auxilia „ ſufficientis gratiæ in varias adhuc ſpecies ſubdividi poſſunt, etenim bona exempla, & conſortia virorum proborum, exhortationes ad virtu-

„ tem conciones verbi Dei, orationes ſpeciales, „ quæ ab amicis funduntur, morbi afflictiones, „ amiſſiones bonorum, aliaque id genus innu- „ mera, quibus alii magis, alii minus afficiuntur, „ magis, aut minus abundant, debent ad gratiam „ ſufficientem reduci, quando privantur ſuo effe- „ ctu, ac fine ſupernaturali, quemadmodum è con- „ trario ad efficacem, ubi eundem finem aſſequun- „ tur, & obtinent. Videatur Suarez par. 1. de gratia in prolegom. 3. cap. ubi plura teſtimonia Patrum & præſertim Auguſtini pro hoc dogmate catholico adducit.

PROPOSITIO XXXII.

Quis unquam pejor, impurior, magis flagitiis aſſuetus Tiberio, & Nerone? . . . . ſi ergò nè iſtis quidem defuit Deus, quin per conſcientiam moneret, cui ergò defuturus eſt. p. 162. lin. 28. l. 33. planè tam portentoſa Tiberii flagitia, tam diuturna fuere . . . ut nullus æquè deſeri à Deo mereretur; & tamen tantùm abfuit deſertum eſſe, ut maximis argumentis ad Dei cognitionem, & ſcelerum pœnitentiam vocaretur; pagina 195. linea 18. Quis ſuſpicari poſſit Deum alicui defuiſſe, qui non defuit Neroni? Nemo iſto pejor, nemo indignior, nec tamen deſertus? Nullus ergò timendi, aut deſperandi locus, etiam Nerone adjuto; pagina 197. linea 30.

NO-

N O T A.

Novum etiam, & tùm ſcripturis ſacris, tùm communi Chriſtianorum ſenſui contrarium aſſerere Tiberium *& Neronem, & maximos quoque, & peſſimos peccatores, etiam impios, & idololatras nunquam in eum ſtatum devenire, ut à Deo deſerantur, ſed potius* Deum *eis adeſſe, eoſque ad ſcelerum pœnitentiam, morum converſionem, &* Dei *cultum vocare, & adjuvare.*

D I S P U N C T I O.

„ SEd ne quemquam terreat: (Ità contra Janſenium, ejuſque Apologiſtas declamat Ludovicus Bail in libro de beneficio Crucis par. 3. art. 23.) „ Nomen Neronum, Caligularum, & aliorum hu-„ juſmodi perditiſſimorum hominum, qui non fu-„ erunt deterioris conditionis, quàm Cajani, Pha-„ raones, ac Sardanapali, in quibus gratiam ſuf-„ ficientem non defuiſſe jam diximus, etiam ipſum „ Antichriſtum hominem peccati, & filium per-„ ditionis, ut vocatur ab Apoſtolo 1. ad Theſſa-„ lon. 2. in medium producimus, cui Deus com-„ mittet Angelum cuſtodem, qui ejus ſalutis cu-„ ram habeat, & ſi ad bonum aliquod inducere „ non poſſit propter exquiſitam ejus malitiam, à „ malis tamen pluribus deterreat; At credi non „ poteſt, Angelos cuſtodes eos velle ad ſalutem „ promovere, quibus id eſſet impoſſibile ob in-„ opiam auxilii ſufficientis, unde non leve argu-„ mentum eſt, Deum eorum ſalutem curaſſe, qui-

„bus Angelos cuſtodes deſtinavit. At Angelum
„cuſtodem ipſi Antichriſto delegaturus eſt. Id te-
„ſtatur D. Thomas 1. par. quæſt. 113.. art 4. ad 3.
„ubi ait, quod præſciti, & infideles per cuſtodi-
„am Angelorum, & ſi non juvantur quantum ad
„hoc, quod vitam æternam bonis operi-
„bus mereantur, juvantur tamen quantum ad
„hoc, quod ab aliquibus malis retrahuntur, qui-
„bus & ſibi ipſis, & aliis nocere poſſent. Idem
ſentit D. Bonaventura in 2. ſent. diſt. 11. art. 2. q. 1.
„aſſerens bonum Angelum nec obſtinatos, nec An-
„tichriſtum deſerere quantum ad actum cuſtodiæ,
„qui reſpicit malum, quia ſemper retrahit homi-
„nem, ne labatur in pejus. Conſentit Toſtatus
„Abulenſis in cap. 18. Matthei q. 62. docens,
„quod etiam ipſi Antichriſto indirectè proderit
„cuſtodia Angeli, quia ſuadente Diabolo plura
„mala committeret Antichriſtus, niſi cuſtos An-
„gelus impediret Sathanam, & tamen quantò
„pauciora fuerint peccata ejus, tantò minus pu-
„nietur. Si autem ſine Angelo cuſtode relinque-
„retur, committeret plura mala, & puniretur
„gravius. Subſcribit Suarez tom. 2. ad 3. part. D.
„Thomæ diſp. 54. ſect. 3. ubi & addit, Deum non
„denegaturum Antichriſto gratiam ſuam ſuffici-
„entem quantum eſt ex parte ſua, quamvis pro-
„pter malitiam vix unquam det ipſe locum ali-
„cui bonæ inſpirationi, aut effectui ſpirituali cu-
„ſtodiæ angelicæ, aut divinæ gratiæ. At ſi ita eſt
„de Antichriſto, quantò magis de aliis? Cæte-
rùm hoc efficaciſſimum argumentum de cuſto-
dia angelica ipſi Antichriſto delegata egregiè pro-
movet etiam Cardinalis Author pag. 172. & 177.

Red-

Redit poſt pauca Bail ad Neronem inquiens:
„ Obmurmuratio illa conſcientiæ improbæ,&partus peccati vipereus erat in Nerone, & Heliogabalo, & aliis hominum monſtris velut auxilium quoddam remotum ad illud deteſtandum, & de eo pœnitendum,& erat quædam bonæ mentis cogitatio, ſimulque voluntatis aliqua motio divinitùs immiſſa, atque in hac vita poſſent illi dicere gratiam profitentes: *Adjutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nimis.* Non igitur omni auxilio interiori deſtituti cenſendi, etſi ſolum iſtud habuiſſent. Sed & aliud habuerunt,etſi ſemper non adverterint. Utraque autem propoſitio à Cenſore delata eſt manca & mutila, uti textum Authoris legenti conſtabit. Ibi enim elegantiſſimè Cardinalis Author ſuum aſſertum comprobat graviſſimis veterum teſtimoniis. Hiſce tamen validiſſimis argumentis cum reſpondere ignoret Cenſor, eique hæreat aqua, more ſuo crimen infert. Ex multis autem reſponſionibus extra dubitationis aleam poſitum eſt doctrinam ab Eminen. Authore traditam minimè novam, neutiquam ſcripturis ſacris, & communi Chriſtianorũ ſenſui contrariam eſſe, eamq; non accuſatione, ſed reſponſione indigere, ut oppoſitum oſtendat Cenſor.

N O T A.

Certè Paulus *Apoſtolus loquens de Philoſophis, qui cum* Deum *ſolo rationis ductu cognoviſſent, non ſicut* Deum *glorificaverunt, ait Rom.* 1. *v.* 24. propter quod tradidit illos Deus in paſſionem ignominiæ, *ac denique verſu* 28. tradidit illos Deus in reprobum ſenſum. *Quid autem aliud his verbis intelligendum*

gendum etiam juxta recentiores interpretes, niſi Deum aliquos homines ob peccata præcedentia auxiliis gratiæ ſuæ deſtituere, ut in quæcunque ſcelera, & flagitia præcipites ruant?

DIPUNCTIO.

SI exoptaſſet Cenſor exactas reſponſiones ad textus ex Apoſtolo ad Rō. 1. ab ipſomet productos, conſulere poterat Sfondratum p. 157. 159. 160. 168. & alibi, vel innumeros Theologos ejuſdem Cardinalis ſententiam amplexos, qui illis authoritatibus nullo negotio perfectè ſatisfaciunt. Quinimo iidem Theologi ex ipſo cap. 1. epiſt. ad Rom. ver. 18. 19. & 20. docent, quod Philoſophi, & omnes Gentiles dicuntur inexcuſabiles, vel à culpa violandi legem ſupernaturalem, vel à culpa violandi tantùm legem naturalem, ſi primum dicatur, patet ſupponi debere, eis fuiſſe conceſſum auxilium ſupernaturale ſufficiens ad legem ſupernaturalem implendam, & ſalutem obtinendam; atque ità intelligunt ea Pauli verba Hugo Victorinus in ſumma ſenten. tract. 1. cap. 3. Commentator S. Pauli apud S. Anſelmum, Haymon, S. Thomas in comment. lect. 6. Si ergò, inquit, Deus illis mani„feſtavit, vel interiùs infundendo lumen, vel ex„terius proponendo viſibiles creaturas, in quibus „ſicut in quodam libro Dei cognitio legeretur. Et præcipuè D. Athanaſius in diſp. contra Arium habita in Nicæno Concilio col. 5. & orat 2. contra Aarianos, & Colonienſe Enchiridion chriſtianæ inſtitutionis de Sacram. Pœnitententiæ folio 92,

cap,

cap. *prior gratiæ.* Vel ſunt inexcuſabiles à culpa violandi tantum legem naturalem juxta communiorem Patrum, & Theologorum expoſitionem, atque ſententiam, & ſic ſunt inexcuſabiles, & æterno ſupplicio digni, quoniam unicum, inviſibilem, & æternum Deum non cognoverunt ex creaturis, ſed potius creaturas adoraverunt; crimen autem iſtud ſine gratia ſufficiente vitare non poterant, nec implere naturale præceptum, quod primum eſt in decalogo, & in eo ſunt multæ rationes difficultatis per vires humanas inſuperabiles, ut tradunt Juſtinus Martyr in Dialogo cum Triphone, Clemens Alexandrinus toto libro ſexto ſtromatum, & Auguſtinus lib. 10. confeſſ. cap. 6. Idcircò habebant in promptu gratiam ſufficientem, alioqui obligarentur ad impoſſibile, puniretur culpa, quæ vitari non poſſet. Illæ namque difficultates ſunt omnium maximæ, & niſi ſuperarentur, evitari non poterat cultus idolorum. Si igitur ex Apoſtolo illi fuerunt inexcuſabiles, data eſt illis gratia ſufficiens. Unde ex eo loco, ubi Apoſtolus agit de quibuslibet impiis (licet præſertim de Philoſophis) colligitur etiam idiotas, rudes, & totius Philoſophiæ, ac divinæ cognitionis expertes habere auxilium ſufficiens, quia quilibet quantumcumque barbarus, & ignarus poterat inveſtigare cauſam, & gubernatorem aliquem univerſi, & erat inexcuſabilis à peccato idololatriæ, & paſſionibus ignominioſis ab Apoſtolo hic commemoratis, ut nervosè ratiocinatur Didacus Ruiz diſp. 46. de prædeſtinat. ſect. 2.

N O T A.

HOc ſi Apoſtolus de Philoſophis, qui inter Gentiles ob virtutis amorem celebrantur, hæc docuit, quid ſentiendum de peccatoribus, qui omni abjecto pudore, & quaſi extincto rectæ rationis lumine in vitiorum quorumlibet cœno volutantur?

DISPUNCTIO.

IAm hæc inſtantia hîc, & alibi fuit multifariàm præoccupata, & exploſa. Cæterum Eminentiſs. Author non improbat, quod quis aliquo caſu gratia careat, quia ſpontè impedimentum poſuerit: Sic pag. 157. inquit. V. g. tam longa, & obſti-
„ nata inebriandi conſuetudine te ipſum obligaſti,
„ ut uſu in naturam verſo citra gratiæ prodigium,
„ quod Deus exhibere non tenetur, explicari, &
„ evolvi non poſſis, ſicque moralem quandam
„ peccandi neceſſitatem incidiſti: at poteras non
„ incidere, ſi videlicet, iis gratiis uſus eſſes, quas
„ toties, tamque copiosè à Deo acceperas; non
„ ergò Deus tibi, ſed tu Deo, & gratiæ defuiſti,
„ nec magis conqueri de amico poſſit, qui iſto ro-
„ gante ac prohibente, ſe ipſum in mare præcipi-
„ tem dedit, merſúſque eſt. Talis aliquandò Au-
„ guſtinus fuit, qui lib. 8. confeſſ. cap. 5. At neceſ-
„ ſitas iſta cum ſit conſequens, hoc eſt, voluntaria,
„ & Deo, ac gratiâ repugnante contracta, nec li-
„ bertati quicquam, nec ipſi divinæ bonitati obſtat,
„ quâ tuemur (& paulò poſt) Quãdo ergò Patres in aliqui-

„ aliquibus peccatorum neceſſitatem peccandi ag-
„ noſcunt, vel nomine neceſſitatis magnam difficul-
„ tatem intelligunt, ut obſervat S. Anſelmus &c.
„ & S. Thomas &c. Idque in ſacris litteris frequen-
„ tiſſimum eſt &c. vel intelligendi ſunt Patres
„ de neceſſitate non abſoluta, ſed hypothetica, &
„ conditionali: ſi enim mediis, quæ Deus præſcri-
„ pſit vincendis tentationibus, uti nolis, &c. quis
„ neget te neceſſariò peccaturum? At neceſſitas iſta
„ cum libera ſit, & vinci poſſit, à peccato non ex-
„ cuſat. Eodem modo reſpondendum eſt teſtimo-
„ niis Auguſtini, quæ Janſenius agglomerat lib. 3.
„ de gratia Chriſti, pag. 160. Undè cum Patres
„ aliquandò dicerent, peccatoribus Dei gratiam
„ abfuiſſe, intelligendi ſunt de gratia illa ſpecia-
„ liſſima, & effectrice, cum qua nemo peccat,
„ quæque per antonomaſiam, & excellentiam *Gra-*
„ *tia* vocatur.

Poſtremò antedicta omnia aliquibus Doctorum teſtimoniis roboremus. Facultas Pariſienſis anno 1535. die prima Julii damnavit ut hæreticam hanc propoſitionem: *Deus vocat quidem incredulos, ea tamen vocatio non ſufficit ad eorum converſionem.* Theodorus Smiſing de Deo tract. 3. diſp. 6. nu. 135. hanc aſſertionem conſtituit: Dico quatenùs ad æ-
„ ternam ſalutem conſequendam neceſſarium eſt
„ vitare mortalia peccata, Deus providit, ut om-
„ nibus adultis ſemper adeſſet auxilium ſufficiens
„ ad ſalutem, id eſt, ad novũ mortale peccatum evi-
„ tandum &c. Sed infra oſtendã eſſe hanc, & quaſ-
„ dam ſequentes concluſiones de fide. Petrus David
„ de Providentia n. 33. Nemini in hac vita, quantumvis

„ tumvis indurato, & à Deo averſo denegantur „ auxilia ſufficientia ad ſalutem comparandam ne- „ ceſſaria, ſed Deus per providentiam ſuam illu- „ minat etiam ſupernaturaliter omnem hominem „ venientem in hunc mundum, aliàs ſi Deus homi- „ ni in hac vita ſufficiens denegaret auxilium, il- „ lum in termino etiam in hac vita conſtitueret. „ Præterea libertas hominis comparatione propriæ „ ſalutis per rectum illum uſum acquirendæ per „ ſubtractionem divinorum auxiliorum omninò „ periret, cum amplius non eſſet in ejus poteſtate „ benè vivere, & ſalvari: Gabriel Pennotus Canonicus Regularis Ordinis S. Auguſtini in Propugnaculo humanæ libertatis lib. 7. cap. 19: Nullus „ eſt quantumcumque nequiſſimus, & perditiſſi- „ mus Peccator, quem Deus, quamdiu in curſu hu- „ jus vitæ conſtitutus, auxiliis ad reſurgendum op- „ portunis, & ad ſalutem aſſequendam neceſſariis „ penitùs deſtituat. Atque ita arbitror ſecundum „ fidem catholicam ſentiendum eſſe. Demum Philippus à SS. Trinitate Carmelitarum diſcalceatorum Præpoſitus Generalis diſput. 14. de voluntate Dei Dub. 3. ponit hanc theſim. Omnibus etiam „ ſceleſtiſſimis Deus tribuit auxilia ſupernatura- „ lia intrinſeca, quibus poſſint implere præcepta „ divina, & naturalia, quæ ſuppoſito peccato im- „ pleri non poſſunt ſolis viribus naturæ, quandò, „ & ubi obligat obſervantia ipſorum. Undè abſo- „ lutè omnibus providetur ex parte Dei, ad hoc „ ut poſſint ſalvari, ſi velint, quamvis multi ſint, „ qui ponant obicem divinæ gratiæ, & pereant. Ita „ communiter docent diſcipuli D. Thomæ.

DE-

De Prædeſtinatione, & Reprobatione.

PROPOSITIO XXXIII.

In illa prædeſtinationis cauſa, quæ omnium maxima eſt, & ex qua reliqua omnia pendent, nullum omninò deſeruit (Deus) nullumque ab efficaci propoſito excluſit; pag. 22. lin. 31.

NOTA.

UT alia omittam, meridiana luce clarius eſt, Deum parvulos in uteris matrum mortuos, aut ſtatim atquè nati ſunt, priuſquam ad Baptiſmi gratiam pervenire poſſint, extinctos, quantum ſpectat ad cauſam prædeſtinationis deſeruiſſe, & ab efficaci eos ſalvandi propoſito excluſiſſe; quo exemplo Pelagianos, & Semipelagianos, in hac quæſtione ſemper Auguſtinus confutavit.

DISPUNCTIO.

CArdinalem Authorem ibi loqui tantùm de adultis exploratiſſimum eſt ex integro contextu, & ex his verbis paulò poſt ſubnexis: Et tamen id „ omninò eſt, quod facit Deus, ſi arbitrio ſuo, nul„ làque prævisâ culpa tam multos *adultorum* ſalvare „ noluit, Unde neceſſariò ſecutum, ut perirent, „ jam enim ſupra monui, idem in adultis eſſe non „ ſalvari quod perire, cum medium non detur in „ præſenti ſerie Providentiæ ſupernaturalis, &c.

Pro-

Proindè in pag. immediatè ſequenti 14. expreſsè excipit infantes modo in aliis noſtris diſpunctionibus fusè, latèque oſtéſo. Quomodò autem exemplo parvulorum Pelagianos, & Semipelagianos ſemper S. Auguſtinus in hac quæſtione confutarit, præclarè demonſtrat idem Cardinalis Author multis in locis, & maximè pag. 164. & 165.

PROPOSITIO XXXIV.

1. Deus in illo prædeſtinationis negotio, quantum in ſe eſt, inter Cain, & Abel, inter Paulum & Judam non diſtinxit, ſed omnibus æqualiter ſalutem voluit; pag. 13. lin. 18.
2. Vult ergò Deus & Petrum, & Judam, & reprobos, & electos, omneſque homines ſalvos eſſe: vult omnibus media dare, non ſolùm quæ ſufficiant, ſed etiam quæ abundent; pag. 67. lin. 35.
3. Si prædeſtinati, & reprobi, ideò conditi ſunt, à Deo, ideò redempti ſunt, ut æterna vita potiantur, ſequitur, Deum voluiſſe efficaciter, quantum ex ſe eſt, utroſque ſalvari; pag. 109. lin. 25.
4. Deus, quantum ex ſe eſt, voluntate antecedenti per certa, & deſtinata media voluit, & paravit omnibus vitam æternam; pag. 111. lin. 9.
5. Deus reprobos æquè, ac prædeſtinatos ſalvare vult; ibidem lin. 15.

NO-

NOTA.

SI hæc ita ſe habeant, quemadmodum in his propoſitionibus Author aſſerit, igitur quod unus præ alio ſalvetur, v. g. Petrus potius quam Iudas, id non ad electionem, aut propoſitum Dei, *ſed ad liberum arbitrium hominis media illa per ſe indifferentia aſſumentis, & ad praxin reducentis referendum eſt.*

DISPUNCTIO.

EAdem ferè ſemper oberrat lyrâ ſemper Cenſor. Nulla ex quinque propoſitionibus hìc delatis eſt integra, & fideliter excerpta. In loco enim primæ propoſitionis Emin. Author ex his verbis Apoſtoli, quia Deus eſt Dominus omnium, & quia omnes ad imaginem ſuam condidit, infert, nullam, quantũ eſt ex parte Dei, eſſe diſtinctionem Judæi, & Græci, Barbari, Scythæ; tum ſubdit: Ex „ eadem ratione, & priuſquam culpa aliqua inter „ reprobos, & electos diſtinguat, nullam quoque a„ pud Deum inter reprobos, & electos, inter Pau„ lum, & Judam diſtinctionem fuiſſe, ſicque omni„ bus æqualiter ſalutem optaſſe. Si enim ideò non „ diſtinguit Deus inter Judæum, & Græcum, inter „ Barbarum, & Scytham, quia non minus Græci, „ quàm Judæi, nec minus Barbari, quàm Scythæ „ Dominus eſt. Ergò nec in illo prædeſtinationis ne„ gotio, quantum in ſe eſt, inter Cain, & Abel, „ inter Paulum, & Judam diſtinxit Deus, ſed „ omnibus æqualiter ſalutem voluit, quia non

minus

„minus Caini, quam Abelis, nec minus Judæ, „quàm Abelis, nec minus Judæ, quàm Pauli Do-„minus, & Creator eſt; nec minus unus, quàm „alter ad ejus imaginem conditus, imò, & re-„demptus. Quantum ergò ex parte Dei eſt, non eſt „Barbarus, non eſt Scytha, non eſt reprobus, non „eſt damnatus, ſed omnes filii, omnes dilecti, omnes „chari, ſolâ culpâ inter malos bonoſque, inter ele-„lectos rejectoſque diſtinguente.

In ſecunda propoſitione ex pag. 67. hæc anne-ctenda ſunt imediatè illi adhærentia: Cur verò non „det alia, quibus prævidet, ſalvatum iri? quia id „tam non convenit veritati, ordinique, ac legibus „gratiæ à ſe præſcriptis, quàm non convenit uni-„verſo æſtatem eſſe, niſi ſole Cancrum obtinente.„ „ſicut ergò non ideò oportuit mutare leges natu-„ræ, quia tu illi ſubjici recuſas, ita non oportuit „mutare ordinem gratiæ. Totam hanc doctrinam „ipſe Auguſtinus paucis quidem, ſed clariſſimis „verbis inſinuat lib. 1. de nat. & grat. c. 17. Hoc uti-„que agit Deus, ut ſanet omnia, ſed agit judicio ſuo, „nec ordinem accipit ab ægroto. Ecce concedit „Auguſtinus, velle Deum omnes ſalvos eſſe, ſed „non eodem ordine, iiſdemque remediis, nec ex „voto, arbitrioque hominis, ſed ſuo.

Ad tertiam propoſitionem ex pag. 109. hæc ſub-jungenda ſunt proximè ſequentia: Abſolutè ta-„men dicendum eſt, majorem Deum prædeſtina-„torum, quàm reproborum curam gerere, eoſ-„que longè teneriùs, ardentiuſque amare, tum „quia prædeſtinatis ſi non ſemper, aut plures, aut „majores, eas tamen gratias confert, quibus præ-

vidct

„ videt aſſenſuros, quæque omnibus ſpectatis ad
„ conſequendum ultimum finem aptiores dici poſ-
„ ſunt, tum quia prædeſtinatos prævidet ſpe, a-
„ more, obſervantia mandatorum, & finali per-
„ ſeverantia mandatorum, & finali perſeverantia
„ ſibi inſeparabiles, æternumque conjunctos fore.

Quarta propoſitio ità jacet ut citata. pag 111. Iſta
„ ſacræ ſcripturæ teſtimonia, quibus non omnes,
„ ſed aliqui tantùm, hoc eſt, prædeſtinati dicuntur
„ Filio à Patre dati Joan 6. & 16. & non poſſe rapi
„ de manu filij Joan. 10. omnia fieri propter ele-
„ ctos 2. ad Timoth. 2. 10. certiſſima quoque eſ-
„ ſe, citraque dubium, nec pugnare cum volunta-
„ te omnes ſalvandi, quamquam enim Deus, quan-
„ tum ex ſe eſt, & voluntate antecedente per cer-
„ ta, & deſtinata media voluerit, & paraverit om-
„ nibus vitam æternam; quia tamen prævidit, non
„ omnes ſed aliquos tantum iis bene uſuros, ideò
„ iſtis tantùm re ipſa vitam æternam dare propo-
„ ſuit, de iſtis ergò intelligenda ſunt omnia, quæ
„ citatis locis habentur.

Quinta propoſitio ex eadem pagina lin. 15. de-
ſumpta continet verba, quæ ipſemet Author tan-
quam ſibi ab adverſario objecta adducit, nimirum:
„ At; inquies, ſi Deus reprobos æquè ac præde-
„ ſtinatos ſalvari vult, ſequitur, quantum ex
„ parte Dei eſt, non fuiſſe prædeſtinatos majori,
„ magiſque ſpeciali beneficio affectos. Hîc quæ-
ſo, humaniſſimus, & cordatus Lector reflectat,
quo audaciæ devenerit Cenſor, ut obtrudere
non erubuerit pro ſententia, & dictis Authoris
verba contra ejuſdem ſcriptoris theſim objecta,

quæ pluribus in locis etiam à nobis modò allegatis,& in ipſamet pag. 111. extantibus immediatè antea ad eadem accuſata adeò dilucidè, & perſpicuè fuerunt à Sfondrato everſa, ut ipſemet ſupervacaneum exiſtimarit, eis directè illic reſpondere, ne toties actum ageret.

Si iſtæ omnes propoſitiones cum omnibus verbis im̃ediatè antecedentibus,& conſequentibus attendantur, ut hic à nobis fideliter poſitæ ſunt, quemadmodùm certè conſiderari debent, ſtatim corruunt omnes argutiæ Cenſoris,ut conſideranti patet. Authorem namque ibi loqui dumtaxat de voluntate Dei antecedente compertiſſimum eſt ex ejuſdem verbis hîc deſcriptis, & rurſus elucet ex aliis, quæ habet pagina proximè præcedenti 110.
„ Veriſſimè dicitur, ait, non omnes voluntate
„ conſequente prædeſtinatos, electóſque ad vitam
„ æternam eſſe, ſed eos tantùm, qui mediis à Deo
„ præſcriptis uſuri erant. Sic ad Epheſ. 1. Omnes
„ Epheſios (inter quos multi utique reprobi)
„ prædeſtinatos, & electos vocat *voluntate utiquè*
„ *antecedente*, quantumque erat ex parte, & in-
„ tentione Dei, naturaque ipſius fidei, & gratiæ,
„ quæ quoddam ſemen eſt æternæ gloriæ &c.

N O T A.

H*Æc doctrina eſt contra Apoſtolum dicentem*: quis te diſcernit, quid habes, quod non accepiſti? *1. ad Corinth. v. 7.*

DIS-

DISPUNCTIO.

IN diſpunctione notæ contra 24. propoſitionem produximus duplicem luculentiſſimam explicationem illius Paulini effati à Cardinali Sfondrato traditam pag. 113. & 114. qua nihil catholicæ fidei accommodatius, nihil in gratiæ commendationem magnificentius excogitari poterat, ut videre eſt in diſpunctione inſinuatâ.

NOTA.

Item præfata ſententia eſt adverſus hæc ejuſdem Apoſtoli verba : non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei, *ad Rom. 9. v. 16. nec non contra hæc verba Chriſti ad ſuos diſcipulos* : non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos, & poſui vos, ut fructum afferatis, & fructus veſter maneat.

DISPUNCTIO.

NEque illum Apoſtoli textum in materia prædeſtinationis palmarem Sfondratus inexplicatum reliquit : Obſerves ſemper, inquit Cardinalis pag. 41. etiam ipſum velle, ipſumque accipere, & hominis eſſe, & Dei, ſed Dei magis, quàm hominis, ſicut ſanari & laborantis eſt, & medentis, ſed medentis magis, quàm laborantis. Imò ſecùs ac in ægroto illud ipſum, quod diximus hominis eſſe, illud inquam, velle, & accipere, totum quoque à Deo, & à gratia eſt, quæ

 ſi non

„ ſi non eſſet, homo nec vellet, nec acciperet, ſed „ repugnaret. Unde optimè Apoſtolus dixit:Non „ eſt volentis, neque currentis, ſed miſerentis „ Dei; vult homo, & currit, ſed hoc ipſum vel„ le, & currere hominis eſt, & Dei; hominis „ quidem, quia homo eſt, qui currit, non Deus; „ homo eſt, qui conſentit, non Deus, ſed hoc „ ipſum & currere, & conſentire magis eſt Dei, „ quia non curreret, nec conſentiret homo, niſi „ Deo per gratiam miſerente. Videas rursùs Sfondratum pag. 75. & ſeq. eadem verba Apoſtoli latè exponentem.

Confirmare hæc libet duplici teſtimonio, altero Cornelii Muſſi Epiſcopi Bitontini in cap 9. epiſt. ad Rom. ſuper hæc verba Apoſtoli: *Si quis emundaverit ſe*; altero Henrici Gandavenſis cognomento Doctoris ſolemnis quodlib. 8. quæſt. 2. „ O inimici liberi arbitrii, ubi eſtis? inquit Muſ„ ſus; ſupra dixit Paulus: Nihil facit homo. Hic „ dicit: Totum facit homo Gloſſatè. Reſpondete. „ Si nihil operatur homo, cur dicit: *Si quis emun„ daverit ſe?* ſi totum agit homo, cur dicit 1. ad „ Cor. 12. *Non eſt volentis, neque currentis, ſed mi„ ſerentis eſt Dei?* *Deus operatur omnia in omnibus.* Si „ totum agit homo, non eſt locus gratiæ. Si ni„ hil agit, non eſt locus meritis. Si totum agit ho„ mo, cur oramus? Si nihil agit homo, cur præ„ miamur? Si totum agit homo, Dei favor ſu„ perfluit, ſi nihil agit homo, perit libertas. Non „ ſecum pugnat Paulus, mihi credite, nec Spi„ tus ſanctus, cujus afflatu hæ proditæ ſunt epi„ ſtolæ. Utramque igitur partem amplectamur,

& in

„ & inviolabilem ſcripturæ ſacræ majeſtatem ag-
„ noſcamus, nodumque genuina interpretatio-
„ ne explicemus. Neque totum agit homo, ne-
„ que nihil agit homo. Aliquid agit homo, ali-
„ quid non agit homo. Primas partes non agit
„ homo, ſecundas agit homo, conſumat Deus,
„ & homo . . . . ſimul itaque coaleſcunt, & ſi-
„ mul opera bona perficiunt juxta illud, **Gratia**
„ Dei mecum &c.

Henricus de Gandavo loc. cit. habet: Eſt ta-
„ men hîc intelligendum, quod in volente, &
„ currente eſt tria conſiderare, & ipſum actum cur-
„ ſus & volentis, & ipſam gratiam, qua liberum
„ arbitrium fit validum ad efficaciter volendum,
„ & currendum, & ipſam potentiam liberi arbi-
„ trii. Et benè verum eſt, quod actus, ſivè operatio
„ ab utroque eſt, ſcilicet à gratia, & à libero ar-
„ bitrio ſimul, ità quod à neutro eſſet per ſe, &
„ quod plus eſt à gratia quam à libero arbitrio,
„ quia plus virium agendi dat gratia libero arbitrio
„ quam habeat ex ſe, & ſuis naturalibus. Aliquid
„ tamen agit in opere ex ſuis naturalibus, licet
„ non niſi cum gratia, ut licèt ex ſe, & naturali-
„ bus ſuis non operetur, ex eis tamen cooperetur,
„ & ſic tam ratione gratiæ omninò, quam ratione
„ operis principaliter benè verum eſt, quod non
„ non eſt volentis, neque currentis, ſed miſeren-
„ tis Dei; ratione tamen liberi arbitrii in coope-
„ rando aliquo modo eſt volentis, & currentis, ut
„ ſaltem hoc, ut eſt exiſtens in præſentia Dei ſit
„ ratio electionis æternæ reſpectu electi &c. Nec
„ incidit poſitio hæc in opinionem Pelagiano-

„ rum, quia non ponitur hoc opus liberi arbitrii; „ quin etiam ponatur gratiæ, qualiter non ponebant Pelagiani. Hæc Henricus.

Propterea meritò Bail lib. de beneſ. Crucis part. 3. art. 10. conqueſtus erat de Apologiſtis Janſenii: „ nam inquit, inter vitia iſtorum contradictorum „ unum eſt illis valdè proprium, quod inſtar tyro- „ num Dialecticæ malè reſumant, & repetant pro- „ poſitiones argumentorum, quæ illis objicun- „ tur: Etſi enim omnes conveniamus, nihil eſſe „ attribuendum ex actibus *ut oportet* nuncupatis li- „ bero arbitrio ſolitariè, & nudè ſpectato, ſed tan- „ tùm ut gratia præveniente, aut aliquandò etiam „ juſtificante adjuto, excitato, corroborato. Et- „ ſi, inquam, id centies dicamus, & ſcribamus, „ nec ſemel tamen id repetunt, ſed ſemper omit- „ tunt. Candidiùs ſanè agebat Calvinus, & ve- „ riùs repetebat argumenta Catholicorum lib. 3. „ inſtitution. cap. 15. *At principalem quidem cau-* „ *ſam*, ait, *in gratia eſſe non negant, ſed eo tamen non* „ *excludi liberum arbitrium*: Proinde idem Bail doctrinam ab Eminentiſſimo Sfondrato hic ſuggeſtam ait eſſe: antiquam doctrinam antiquorum „ Doctorum Pariſienſium, quibus propterea id „ exprobrat Calvinus, à quo vituperari, lau- „ dari eſt.

NO-

NOTA.

Deindè ſi omnibus dantur media, non ſolum quæ ſufficiunt, ſed etiam quæ abundent, quid eſt, cur Pſalmiſta exclamat : non fecit taliter omni nationi, & notus in Judæa Deus? *Præterea ſi vera eſſet hæc doctrina, orandi ſtudium extingueretur, cum fruſtrà id petas à Deo, quo jam abundas. Denique vix locus relinqueretur gratiarum actioni, quam eſſe continuam in chriſtianis præcipit Apoſtolus, & quæ in ſingulari, & unico Eccleſiæ ſacrificio frequentatur, cum ſacerdos ait,* gratias agamus Domino Deo noſtro, *populus autem reſpondet*, dignum eſt. *Si enim Redemptionis Chriſti fructus promiſcuè, & ſine delectu omnibus, & ſingulis hominibus communicatur, non eſt, cur tantoperè in Domino gloriemur, nos ad fidem vocatos eſſe, ac ſingulari nos beneficio, & gratia Dei præventos agnoſcamus, quod in ſinu Eccleſiæ, & ex parentibus catholicis, non autem inter barbaras nationes, aut ex parentibus hæreticis naſci nos Deus voluerit.*

DISPUNCTIO.

Audiatur, quæſo, Enim. Author directè reſpondens Cenſori in hæc verba pag. 146. Quis e-
„ nim gratias, & adminicula numeret, quibus Ec-
„ cleſia abundat, Chriſtianis partim ſanctificandis,
„ partim expiandis, partim in accepta gratia con-
„ ſervandis, ſicque ad æternam vitam promoven-
„ dis? Quot ſacramenta, quot libri, quot tem-
„ pla, quot exempla, quot ſacrificia, quot concio-

„ nes ; quot Catecheſes , quot Sacerdotes, quot „ Miſſionarii , quot indulgentiæ , quot Collegia „ utriuſque ſexus vel tuendæ. vel recuperandæ in„ nocentiæ, quot Religioſorum cohortes juvandis „ peccatoribus promptæ ? Denique mille modi, „ mille artes repertæ,quibus & ſanis,& infirmis,& „ morientibus ſubveniretur tanta copia , tanta va„ rietate , tantaque illecebra , & condimento pie„ tatis, ut ferè mirum ſit, inter tot præſidia, & „ blandimenta virtutum perire aliquem poſſe. „ Heu quot ſunt ad ſalutem viæ,exclamat Chryſo„ ſtomus & Auguſtinus &c. & pag. 263. Nihil iſto„ rum , inquit , quæ tot millibus aliis contigere , „ contigit tibi. Tu natus inter Chriſtianos , & fi„ deles , cum tot alii inter Barbaros , & infideles „ . . . . . Taceo tot Sacramenta , tot remedia „ animæ tuæ procurata , tot voces è cathedra , tot „ voces è libris , tot voces è cælo miſſas , inſpira„ taſque tibi admonendo, eximendoque à pericu„ lis. Nonne igitur exhinc jure meritò exclamare „ poterit Sfondratus cum Regio Vate : *Non fecit ta„ liter omni nationi , & notus in Iudæa Deus ?*

Quomodò autem cum doctrina Emin. Authoris conſiſtat locus gratiarum actioni , quam eſſe continuam in Chriſtianis ex Apoſtolo ſupra indicavit Cenſor , ita præclarè explanat S. Baſilius Magnus in Conſtitutionibus Monaſticis cap. 2. apud Didacum Ruiz diſp. 19. de Voluntate Dei ſect. 6. n. 22. Sivè maturiùs aliquid , inquit S. pater, „ ſivè ſeriùs conſequimur à Deo , hoc tenere con„ ſtanter debemus , ut ipſi gratias agamus quando „ Dominus quæcunq; facit , ea omnia ſaluti noſtræ

con-

„ conſulens facit, tantùmne puſillanimitatis vitio „ à petitione conſtanti deſiſtamus. Non de his ſo- „ lum (ait) quæ novimus gratias illi referamus, „ nec enim volentes ſolum, *verùm invitos quoque* , „ *& nolentes benefi iis conſuevit afficere*. Quod Pau- „ lus optime noverat, qui ſemper, & in omnibus „ gratias agere monebat. Quod autem non com- „ muniter (inquit) ſolùm omnium curam gerit, „ ſed ſeorsùm ſingulorum, ipſum audias licet di- „ centem. Non eſt voluntas coram patre meo, qui „ in cælis eſt, ut pereat unus de puſillis iſtis, qui in „ illum credunt: Cupit ipſe quidem, & eos qui „ non credunt ſalvos fieri, mutarique in melius,& „ credere ſicut Paulus ait; Qui vult omnes homines „ ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire.& „ ipſe ad Judæos: Non veni vocare juſtos, ſed pec- „ catores ad pœnitentiam. Et miſericordiam volo, „ non ſacrificium. At vero ſi poſt tantæ curæ, ac „ providentiæ fruitionem voluerint meliores fi- „ eri, veritatemque recognoſcere, nec ſic quidem „ illos deſerit. Sed quoniam æternæ vitæ partici- „ patione ipſi ſe ſua ſponte privaverunt &c. Per- ſpiciat ex hinc Cenſor, tantum abeſſe, quod ex doctrina Cardinalis Sfondrati tollatur locus gra- tiarum actioni, ut potius ex ſententia ejuſdem ju- xta Magnum Baſilium ſervandum unicuique ho- mini ſit monitum Apoſtoli de gratiis ſemper, & in omnibus Deo agendis, & quò majora, & frequenti- ora ſunt gratiæ dona à Deo omnibus hominibus collata, eò intenſiores, & copioſiores, atque cre- briores eſſe debeant gratiarum actiones.

NOTA.

His propoſitionibus non tam ſolvitur nodus prædeſtinationis, quam ſcinditur. Tota quippè quæſtionis difficultas humana potius ratione, quam divina authoritate ita explicatur, ut vix intelligas, quid ſit, cur Apoſtolus dixerit : O homo tu quis es, qui reſpondeas Deo? *ac deinde exclamarit,* ò altitudo ! *ejuſmodi explicationes in hac materia jam pridem rejecit Petrus Diaconus lib. de Incarnat & grat. Chriſti cap. 7. ubi irridens eos, qui tunc tẽporis docebant, prædeſtinationẽ fieri ex proviſione liberi arbitrii volentis ſalvari, & reprobationem ex præviſione liberi arbitrii nolentis ſalvari, utrumque refellit his verbis : Hac ſi ita ſunt, ut jactitant, comprehenſa ſunt ab ipſis inſcrutabilia, & incomprehenſibilia judicia Dei : Si enim, ſicut ipſi volunt, nolentes damnat, ſalvat autem volentes, nihil eſt omninò, quod ulteriùs quæratur . . . . . nos autem incomprehenſibilia credentes judicia Dei, ex una maſſa perditionis, alios ſalvari dicimus bonitate, & gratiâ* Dei, *alios juſto, & occulto* Dei *judicio derelinqui.*

DISPUNCTIO.

INterminatas evomit captiones, & decipula fraudum Notator in Religioſiſſimum, & doctiſſimum Cardinalem Sfondratum contorquens adversùs eum tela à Petro diacono vibrata adversùs illos, qui tunc tẽporis docebant prædeſtinationem fieri præviſione liberi arbitrii volentis ſalvari. Vide (ità Cenſorem perſtringere videtur Author pag. 166.)

„166.) Quid dixerit Pelagius & conſequenter
„quid refutarit Auguſtinus. Pelagius dixerat,
„ideò hominem ſalvari, aut non ſalvari, quia in
„ejus poteſtate liberoque arbitrio eſt velle, aut
„nolle, orare, vel non orare, pulſare, vel non
„pulſare &c. Et ideo iis gratiam dari, qui volen-
„do meruere, non dari, qui nolendo demeruerunt,
„quæ planè falſiſſima ſunt, & meritò ab Auguſtino
„omnibuſque Catholicis damnata: nemini enim
„prius merenti gratia datur, cum ipſa ſit princi-
„pium meriti, & quampluribus non merentibus
„data fuit, ut in Paulo, Magdalena, Gentilibus,
„aliiſque patuit. Ergò ut ſemel omnia dicamus,
„ſciendum eſt in hac prædeſtinationis, & gratiæ
„cauſa neminem cum Auguſtini ſententia pugna-
„nare, niſi eum ſolum, qui ità defendit gratiam,
„ut neget liberum arbitrium, ità defendit arbi-
„trium, ut neget gratiam, reliqua quæcunque,
„ſalvâ libertate, & gratia, Deique in omnes
„miſericordiâ dicuntur, Auguſtino paria ſunt.
„Ita Auguſtinus ipſe profitetur tractatu 53. in
„capite 12. Joan. ubi: ſi quis autem iſtam quæ-
„ſtionem liquidiùs, & meliùs novit ſe poſſe &
„confidit exponere, abſit, ut non ſim paratior
„diſcere, quàm docere, tantùm ne audeat quiſ-
„quam liberum arbitrium ſic defendere, ut nobis
„orationem conetur auferre, rursùs ne quiſquam
„neget voluntatis arbitrium, ut audeat excuſare
„peccatum, ſed audiamus Dominum præcipi-
„entem, quid facere debeamus, & adjuvantem,
„ut implere poſſimus. Mirum ergo fuerit (con-
„cludit Scriptor) aliquos inveniri, qui plura
opinio-

„ opinionibus ſuis tribui velint, quam Auguſtinus „ voluerit ſibi.

Cæterùm ſilentio nequaquam obvolvi debet, quod Ludovicus Bail de benef. Cruc. 3. part. art. 13. adducit argumentum hoc ultimo loco à Cenſore propoſitum, quod ipſe dicit contextum fuiſſe à Janſenii Apologiſtis, ex eo quod hujuſmodi myſterium ſit occultum, incomprehenſibile omninò inſcrutabile, & admirabile; huic autem argumento ipſemet pluribus modis fusè ſatisfacit per totum illum prolixum articulum, qui ſanè dignus eſt, ut integrè perlegatur; ſicut etiam videndus eſt numerus tertius in articulo 13. ubi affert hanc objectionem ab Apologiſta Janſenii allatam, & à Cenſore paulò ſupra attactam, nempe: Infideles, in„ quit, gratiam ſufficientem non habent, quia Ec„ ſia orat pro iis, ut habeant ex lib. 1. de vocatio„ ne Gentium cap. 12. *Non autem Eccleſia oraret, ut haberent, quod jam habent.* Hoc autem ſic diluit „ Bail: Eccleſia orat, ut infideles non ſolùm gra„ tiam ſufficientem habeant, ſed etiam abundan„ tius habeant, & ut effectum ſuum ſortiatur: ſic „ Chriſtus dicit de ſe ipſo, ſe veniſſe, ut vitam ha„ beant, & abundantius habeant.

Quod autem juxta ſententiam Eminen. Authoris locus detur illi exclamationi Paulinæ, patet ex „ pag. 58. In hac Dei voluntate, ait, aliud eſt fa„ cillimum, aliud difficillimum captu. Quis enim „ non facilè capiat, Deum nolle iis ſalutem, qui „ ſalvari nolint? At ex adverſo quis unquam rati„ ones, & cauſas compertas habuit, cur uni, non „ alteri media, & gratias providerit, quibus

effice-

„ efficeretur, ut vellet? Planè hæc eſt altitudo „ quam Paulus expavit,& quam mirari potiùs conveniat, quam metiri. Et anteà pag. 45. dixerat: „ Conſtat Deum juſtum eſſe, conſtat, evangelicam legem obſervandam, conſtat, orandum eſſe, conſtat eſſe liberum arbitrium; ſed non ſatis „ conſtat, quomodò iſta cum prædeſtinatione, „ Deique voluntate conveniant, nunc ideò negabis quod conſtat, quia non aſſequeris, nec „ intelligis quod non conſtat . . . pugnare tibi „ cum libertate humana prædeſtinationis certitudo videtur, nec modum capis; at ſufficit chriſtiano, ità Deum revelaſſe, nec falſa, quia tibi occulta. Videatur ſpecialiter Sfondratus in eadem Apoſtoli verba: *O altitudo ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quam inſcrutabilia ſunt judicia ejus &c.* in pag. 245.

PROPOSITIO XXXV.

In arbitrio operantium eſt, ut eligantur, Deo quidem gratiam ad opus conferente, ſed homine oblatam acceptante pag. 41. lin. 7.

Falſiſſima eſt hominum perſuaſio non eſſe amplius in eorum poteſtate, ut inter electos numerentur; ſicut enim cum gratia Dei, quæ nemini volenti deeſt, in eorum poteſtate eſt, ut benè vivant, & in bono perſeverent, ità in eorum poteſtate eſt, ut ad electos pertineant. pag. 47. lin. 2.

NO-

N O T A.

SI in arbitrio operantium eſt, ut eligantur, ſi in eorum poteſtate eſt, ut ad electos pertineant, ergò electorum numerus non eſt ab æterno prædefinitus, ſed augeri, vel minui poteſt, quod eſt apertè contra Auguſtinum; ex cujus tamen doctrina Author, ſe nedum prædeſtinationis velle diſſolvere in ipſo titulo libri oſtendit; eorum, *inquit* S. *Doctor*, qui prædeſtinati ſunt in regnum Dei, ità certus eſt numerus, ut nec addatur eis quiſquam, nec minuatur ex eis *lib. de corrept. & grat. cap.* 13. nec eſt aliquis ſupra numerum, ſed certus eſt numerus, *tract.* 122. *in Evangel. Ioan.*

D I S P U N C T I O.

RE verâ protulit Eminentiſſimus Author pagina 111. *certiſſimum eſſe, & citra dubium* convenire ſolis prædeſtinatis hæc verba Joan. 10. *eos non poſſe rapi de manu Filii*, atque adeo numerum electorum nec minui, nec augeri poſſe. Objectio autem Cenſoris continet communiſſimam difficultaten ab omnibus Theologis ſolvendam de concordia libertatis humanæ cum divina ſcientia, ſeu de concilianda divina præſcientia cum libertate actuum præſcitorum. Deus certè ab æterno præſcivit, & etiã prædefiniit, Petrum eſſe convertendum, nunquid non eſt in poteſtate Petri non converti?

Secuuda propoſitio integra non eſt, addi enim debent hæc verba nimirum. Cum impoſſibile ſit benè viventem, & in bono perſeverantem ex ele-

ctis

„ ctis non eſſe, & ideò monebat Apoſtolus, *ſatagi-*
„ *te ut per bona opera certam vocationem veſtram faciatis.*
Totum hoc ſpectat ad evertendum illud proloqui-
um paulò poſt ſubjunctum : Si prædeſtinatus ſum,
„ quidquid egero, pænitebo tandem, & ſalutem
„ adipiſcar; falſum dicunt; ſi bene non egeris, non
„ Deum perſeveranter oraveris, non chriſtiane vi-
„ xeris, tandem non pænitebis, nec prædeſtinatus
„ eris. Sicut ex adverſo, ſi benè vixeris, ſi conſtan-
„ ter oraveris, tandem perſeverabis, eriſq; de præ-
„ deſtinatis. Verbo : *Perditio tua ex te Iſrael, ex me
tantùm auxilium tuum.* Et poſt adductam ſententiam
Auguſtini de natura, & gratia cap. 67. ità cocludit:
„ Ubi iterum vides, totam cauſam perditionis, non
„ ipſi Deo quaſi mederi, ac ſanare nolit, ſed ſoli ho-
„ mini adſcribi, quòd ſanare, & mederi volentem
„ nolit admittere.

Piget à notis & cavillis purgare in hoc libro pa-
rænetico, & ad ſalutem & pœnitentiam hortatorio
hujuſmodi doctrinam, qua nihil frequentius incul-
cant in libris aſceticis pii Scriptores, in privatis
conſiliis animarum directores, & in ſuggeſtu Con-
cionatores, qui communiter deprædicare non ceſ-
ſant tritum illud, & vulgare effatum : *Si non es præ-
deſtinatus, fac, ut prædeſtineris*, quod, ut obſervat
Claudius Fraſſen tom. 1. Theolog. ſeſt. tract. 2. di-
ſput. 3. art. 2. ſect. 1. quæſt. 5. videtur deſumptum
ex S. Auguſt. tract. 26. in Joan. Quare illum trahat,
„ & illum non trahat noli velle judicare, ſi non vis
„ errare, ſemel accipe, & intellige, nondum trahe-
„ ris, ora ut traharis. Unde idem Doctor Pa-
riſienſis ſubjungit: Quamquam enim electio,
„ & prædeſtinatio ad gloriam ſit æterna ex
parte

„ parte Dei, tamen non eſt completa ab æterno ;
„ ſed ut compleatur, requirit conditionem ex
„ parte noſtri, quam implere vel non implere
„ eſt in noſtra poteſtate, & proindè etiam eſt
„ in poteſtate noſtra efficere, ut prædeſtinatio no-
„ ſtra compleatur. Quem loquendi modum ap-
„ probat ipſemet Auguſtinus lib. de articulis ſibi
„ falsò impoſitis 22. (Videas hunc librum S. Proſ-
peri citatum à moderno Theologo Pariſienſi
ſub nomine *S.* Auguſtini, quod inſcitiæ vertit
Sfondrato Cenſor in nota ad 24. propoſitionem.)
„ Quia præſcinti, inquit, ſunt caſuri, non ſunt præ-
„ deſtinati; Eſſent autem prædeſtinati, ſi eſſent re-
„ verſuri, & in ſanctitate, ac veritate manſuri.
„ Quibus defectum prædeſtinationis videtur refun-
„ dere in defectum cooperationis, eo, ſcilicèt, mo-
„ do mox expreſſo. In hanc rem refert etiam Car-
dinalis Sfondratus, hanc Sententiam S. Ambroſii
in cap. 1. Lucæ pag. 36. *Novit Dominus mutare ſenten-
tiam, ſi tu noveris mutare delictum*, & pag. 32. iſtam
„ aliam S. Auguſtini in pſal. 101. Sanabit te Chri-
„ ſtus, ſed opus eſt, ut ſanari velis. Sanat om-
„ nò ille quidem, ſed non ſanat invitum. Quid
„ enim in te beatius, quam ut tanquam in manu
„ tua vitam, ſic in voluntate tua habeas ſanita-
„ tem.

Poſtea etiam in ſententia admittéte prædeſtina-
tionem ad gloriam ante præviſa merita dici in ali-
quo vero ſenſu, prædeſtinationem eſſe in poteſta-
te Prædeſtinati ſuppoſitâ divinâ gratiâ, quia
quiſque ſitum habet in ſua poteſtate (ut docet
Ruiz cum pluribus Theologis ejuſdem ſententiæ
diſp.

diſp. 55. de prædeſtinat. ſect. 2. n. 12.) Implere
„ divina præcepta, ſe diſponere ad juſtificationem,
„ & in gratiâ perſeverare, vel hæc omnia præter-
„ mittendo peccare. Nemo enim fuerit prædeſtina-
„ tus, niſi Deo vocanti conſenſerit, & niſi poſue-
„ rit effectus prædeſtinationis; Ex Tridentino au-
„ tem ſeſſ. 6. cap. 5. & can. 4. eſt in poteſtate ho-
„ minis conſentire, vel diſſentire Deo vocanti,
„ atque in ejus poteſtate ſunt, ſuppoſitâ divinâ
„ gratia, plurimi prædeſtinationis effectus, &
„ præcipuè ipſa perſeverantia in gratia, qua poſi-
„ tâ ponitur prædeſtinatio adultorum, & per con-
„ ſequens in poteſtate hominis eſt, ut ſit præ-
„ deſtinatus, cum quæcunque cauſa habens
„ in ſua poteſtate rem unam, eo ipſo habeat
„ at in ſua poteſtate rem alteram neceſſariò co-
„ hærentem cum illa. Unde ſcriptura, & Patres
„ dicunt, æternam vitam eſſe in noſtra poteſtate,
„ ſuppoſitâ divina gratia juxta illud Eccleſiaſtici 25.
„ Appoſui tibi aquam, & ignem, ad quod volueris
„ porrige manum tuam, ante hominem vita, &
„ mors, bonum & malum, quod placuerit ei, da-
bitur illi. Ad rem Anaſtaſius Nicænus quæſt. in
ſcripturam, quæſt. 16. Eſt in noſtra poteſtate, inquit,
„ & libero arbitrio ſalus noſtra & interitus, ut
„ ſcriptum eſt, Deus ab initio fecit hominem re-
„ ctum, & reliquit eum in manu conſilii ſui, & an-
„ te hominem vita & mors. Favet huic modo lo-
„ quendi S. Auguſtinus lib. de dono perſeverantiæ
cap. 22. Fortaſſis enim, ait, ſic prædeſtinati ſunt, ut
„ noſtris orationibus concedantur, & accipiant ean-
„ dem gratiam, qua velint, atq; efficiantur electi.

Quamvis autem numerum electorum ſecundum Deum, & rei veritatem, nec augeri, nec minui poſſit, cum hoc tamen benè ſtat, eum poſſe augeri, & minui ſecundùm præſentem juſtitiam, ſeù ſecundùm nos, advertendo juxta mentem D. Thomæ 1. part. quæſt. 24. art. 3. in corpore, & quæſt. 6. de veritate, art. 3. ad 5. & D. Bonaventuræ in compendio Theologicæ veritatis part. 1. cap. 30. ordinationem ad gloriam non quidem ſecundùm Deum, & rei veritatem, ſed ſecundùm nos, & humanam opinionem, atque ſecundùm præſentem juſtitiam eſſe ordinationem ad gloriam, quatenùs nobis incipit innoteſcere, ſeù quatenùs nos ipſam dari opinamur, & quam habet quilibet juſtus, utpotè qui eo ipſo, quod eſt in gratia, eſt dignus gloria, habet jus ad gloriam, & ordinatur ad ipſam, non quidem ſecundum rem ſimpliciter, & finaliter, quod fit ex divina prædeſtinatione præparante gratiam finalem in ordine ad gloriam, ſed ſecudùm quid, & ſecundùm præſentem juſtitiam, & ſic numerus poteſt de facto variari, augeri, & minui, quatenus de facto aliqui à ſtatu gratiæ ad ſtatum culpæ deficiunt, & à ſtatu culpæ ad ſtatum gloriæ reſurgunt. Secundùm hanc explicationem facillimè intelliguntur plura loca ſcripturæ. Sic Deuteronomii 1. dicitur: *Dominus addat ad hunc numerum multa millia*, ubi gloſſ. ordinaria interpretatur de numero prædeſtinatorum; illud pſalm. 39. *multiplicati ſunt ſuper numerum.* ubi Auguſtinus exponit de numero prædeſtinatorum, illa oratio Eccleſiæ ad Deum in Canone Miſſæ, *ut in electorum ſuorum jubeat nos grege numerari,*

vari: atque illud lib. 6. Hypognoſticon circa finem:
„Pro invicem oremus, & in conſpectu Dei nos hu„miliemus, ipſius erit poteſtatis judicium in no„bis debitum mutare damnationis, & gratiam „prædeſtinationis indebitam prærogare. Succinit Venerabilis Alexander à S. Franciſco in ſchola virtutum cap. 8. Si neſcis, ait, an ſis de nume„ro electorum, potes petere à Deo, ut in „ipſorum numerum adſcribaris, & infallibiliter „ſcriptus eris, ſi petes perſeveranter, ſicut docet „Eccleſia nos petere in Canone &c.

NOTA.

Immò id unum fuit ex iis, quæ in Auguſtino potiſſimum reprehendebant Semipelagiani, ut patet ex epiſtolis Proſperi, & Hilarii quæ illi occaſio fuit componendi libros de prædeſtinatione ſanctorum, & dono perſeverantiæ, ubi fusè hanc materiam tractat, & Semipelagianorum objectionibus reſpondet. Iſti autem ſunt præcipui libri Auguſtini, quos Hormiſda Pontifex conſulendos ait, ut cognoſci poſſit, quid de gratia, & libero arbitrio, Romana, hoc eſt, Catholica ſequatur, & aſſeveret Eccleſia, *atque in iiſdem maximè proponuntur ea dogmata, quæ tutiſſima, & inconcuſſa declaravit Alexander VII. ſummus* Pontifex, *& quæ nuper adhuc B. D. Noſter Innocentius XII. laudavit & commendavit in Brevi ad facultatem Theologicam Lovanienſem.*

DISPUNCTIO.

EMinentiſs. Cardinalis de Lauræa opuſculo de prædeſtinatione capite 18. numero 307. ſcribit, „illud quidem impugnaſſe Maſſilienſes, non quia „ipſi negarent, prædeſtinatorum numerum cer- „tum, & prædefinitum eſſe, ſed negabant in ſen- „ſu Auguſtini defendi poſſe, qui ante præviſio- „nem meritorum docuerat factam prædeſtinatio- „nem, ipſi verò qui docebant factam eſſe ex me- „ritorum præviſione, cum in eo caſu liberi arbi- „trii uſus concurreret, non agnoſcebant eam „repugnantiam, quam in ſententia Auguſtini „agnoſcere dicebant; Semipelagiani autem, ut „idem doctiſſimus Cardinalis docet cap. 9. num. „199. loquebantur de meritis ſic eliciendis ab „adultis, ut ſuppoſitâ vocatione ad fidem, aſſen- „ſus primus ad eam ſit ex puris naturæ viribus, „cæteri autem ſequentes actus tam credendi, „quam ſperandi, diligendi, ac pœnitendi &c. „ſint faciendi cum auxilis divinæ gratiæ. Ex his præciſis motivis, admonet idem Purpuratus Theologus loco primo cit. num. 300. inductum fuiſſe Sanctum Auguſtinum ad ſcribendum præclaros illos libros de corrept. & gratia, & de dono perſeverantiæ.

De peccatis Ignorantiæ Ignorantiâ DEI*, Peccato Philoſophico, & ſalute Gentilium Philoſophorum,*

PROPOSITIO XXXVI.

Sicut nullum peccatum eſt non contra rationem, ita nullum non contrà conſcientiam, quæ nihil aliud eſt, quam ratio practica dictans in particulari, quod non liceat, liceatque: & quemadmodùm omne peccatum eſt contrà conſcientiam, & tamen aliqui, magnique peccatores vix eâ percelluntur, non quod non pulſet, & moneat, ſed quia confeſtim animum ad alia, & placentia convertunt; pagina 161. linea 12.

NOTA.

Apertè his verbis Author aſſerit, nullum eſſe peccatum, niſi ſit contra conſcientiam, hoc eſt niſi hîc, & nunc peccanti conſcientia dictet, malum eſſe quod agit, &c.

DISPUNCTIO.

HÆc cenſura afficit omnes Theologos, qui duplicem moralitatis regulam communiter aſſignant, aliam primam objectivam, & fundamentalem, quam dicunt eſſe legem æternam etiam relucentem

 centem

centem in dictaminibus practicis naturaliter cognitis ab omnibus ratione utentibus, aliam formalem, & proximam, ſeu homogeneam, quæ eſt recta ratio, dictamen conſcientiæ, judicium practicum, Syllogiſmus practicus &c. Primam & objectivam actuum moralium regulam non uno tantùm in loco diſertè explanat Sfondratus: Peccatum „ moris, inquit pag. 84. nihil aliud eſt quàm error, „ & defectus contra voluntatem divinam, hoc eſt, „ contra primam, ſupremamq; regulam honeſtatis. „ Item paulò anteà dixerat: non poteſt malum, nec „ peccatum eſſe, quod divinæ voluntati, hoc eſt, „ quod primæ regulæ bonitatis, & honeſtatis re- „ ſpondet. Rursùs pag. 150. Nulla natio eſt tam bar- „ bara, tamq; ab humanis moribus aliena, cui De- „ us ſui notitiam tanquam primã regulam, primum- „ que principium omnis moralis, & honeſtæ actio- „ nis ſeù naturæ, ſeù gratiæ, inſtinctu non indiderit.

Regulam verò proximam, formalem, & homogeneam actuum moralium ponit Author in propoſitione à Cenſore notata, in qua continetur communis doctrina Theologorum. Scholæ Theologicæ Princeps Thomas Aquinas 1. 2. quæſt. 71. art. 6. in C. ait: Habet actus humanus quòd ſit malus ex „ eo, quòd caret debita commenſuratione; omnis „ autem commenſuratio cujuſcunque rei attendi- „ tur per comparationem ad aliquam regulam, à „ qua ſi divertat, incommenſurata erit. Regula „ autem voluntatis humanæ eſt duplex, una pro- „ pinqua, & homogenea, ſcilicet, ipſa humana „ ratio; alia verò eſt prima regula, ſcilicet, lex exter- „ na, quæ eſt quaſi ratio Dei. Ex hinc Theologi Sal-

man-

manticenſes tract. 3. de vitiis, & peccatis diſp. 7. dub. 1. §. 2. num. 5. fusè, lateque probant propoſitionem delatam Cardinalis Sfondrati, & denuò allegant Doctorem Angelicum in pluribus aliis locis, & præſertim ubi docet, dari in nobis legem naturalem ex impreſſione legis æternæ, quia datur prædictum dictamen oſtendens, quid ſit bonum, & quid ſit malum, quid faciendum, vel non faciendum, uti etiam tradit Gonetus diſput. 1. de vitiis, & peccatis art. 1. §. 1.

Maſtrius de Meldula in 2. ſent. diſput 5. de actibus humanis quæſt. 4. n. 159. adducens Scotum; S. Bonaventuram, & innumeros recentiores ſcribit, quod: bonitas actus moralis conſiſtit in tali conformitate ad talem rationem ſecundùm omnia, quæ ipſa dictat adeſſe debere; malitia verò in deformitate, vel receſſu à tali regula. Et antea quæſt. 1. art. 1. n. 11. docuerat, quod proxima & intrinſeca regula actionum noſtrarum duplex eſt, una primaria, quæ dicitur Synderefis; alia ſecundaria velùt ab ea dependens, quæ dicitur conſcientia à Scot. 2. diſt. 39. & eſt actualius, & particularius dictamen, & per utramque harum regularum nobis proponitur, & explicatur, ſeu dictatur lex extrinſeca, per primam in univerſali, per ſecundam verò in particulari, prima dicitur Synderefis, ſecunda conſcientia; & jure quidem, quia illa eſt primaria, & infallibilis regula, à qua ſecundaria dependet, quæ dicitur judicium practicum.

De Sorbona teſtis ſit Philippus Gamachæus illius Doctor, & Regius Theologiæ Profeſſor in 1. 2.

D. Thomæ quæſt. 19. cap. 2. ubi ponit hanc aſſertionem, quam ait eſſe D. *Thomæ*, *& certiſſimam*, nempè *bonitas, & malitia actus interioris pendent à judicio practico, & dictamine noſtræ rationis*. Et paulò infra affirmat idem eſſe intellectum practicum, propriam conſcientiam, & dictamen rationis; *conſcientia autem aliud non eſt, inquit, quàm ſcientia applicata in particulari ad noſtros actus, ut docet* D. *Thomas* 1. *parte quæſt.* 79. *art.* 13. Pro moderna Univerſitate Theologica Pariſienſi fideijuſſor ſit ejuſdem Doctor Claudius Fraſſen tom. 2. Theologiæ Scoti tract. 4. diſp. 2. quæſt. 2. n. 4. ubi tradit: Quod dictamen conſcientiæ eſt proxima „regula actionum humanarum, cui conformari „debent, ut ſint honeſtæ, & licitæ (& infra) & „quod ei opponitur, annexam habet malitiam „moralem. Pro Societate Jeſu præſto ſit Martinus de Eſparza lib. 3. de actibus humanis quæſt. 22. art. 3. qui ſtatuit hanc theſim: Judicium iſtiuſmo- „di practicum, ſeù dictamen ultimum conſcientiæ eſt proxima, & immediata regula morum! Explicat art. 2. præced. illud ultimum dictamen conſcientiæ prævium, quod definit cum Magiſtro his „verbis: Dictamen conſcientiæ prævium defini- „tur cum Magiſtro, D. Thoma, & aliis com- „muniter judicium practicum de aliquo hîc, & „nunc benè vel male faciendo. Dicitur hîc, & „nunc ad amplectendum omnes circumſtantias, „quæ cognoſcuntur ineſſe actioni immediate exe- „cutioni mandandæ, quia indepédenter ab earum „propoſitione non convenit cognitioni ratio re- „gulæ. Dicitur benè, vel malè de bonitate, & mali-

tia

„ litia ſimpliciter, & abſolutè talibus reſpectu o-
„ perantis, quæ ſcilicèt, ipſum operantem faciunt
„ bonum, vel malum ſimpliciter in ordine ad finem
„ ultimum, relatè ad quem dicitur bonus, vel ma-
„ lus homo.

Advertat modò Cenſor, quod ipſe accuſans allegatam propoſitionem Sfondrati nigro theta notat communem Theologorum doctrinam. Quod ſi ipſe occurrat, Theologos non poſſe ſimul, & ubiq; omnia dicere, ſed cum ex profeſſo agant de peccatis, alibi admittere peccata ignorantiæ. Quid mihi reſpondendum erit pro Cardinali Sfondrato, qui nullam in hoc ſuo opere inſtituit quæſtionem de peccatis, aut actibus humanis, ſed ſolùm obiter, & mere per tranſcurſum poſuit pauca illa verba, hoc eſt, occaſione objectionis ſibi præſtructæ, cui reddit duplicem doctiſſimam reſponſionem omninò videndam, ibiq; interſerit verba à Cenſore notata, eo quidem fine, ut præripiat peccantibus excuſationem de ignorantia, & defectu remorſus conſcientiæ.

N O T A.

Hoc ſi ſemel admittatur, non amplius loquendum de peccatis ignorantiæ, in quibus homines non ſolùm ſe male agere ignorant; ſed ſæpe cæcitate mentis legem Dei violando rectè ſe agere exiſtiment. Hæc autem fuit hæreſis Pelagianorum, qui ajebant oblivionem & ignorantiam non ſubjacere peccato, *quæ primum damnata eſt in Synodo Diſpolitana ac deindè in Conciliis Aphricanis, & à S. Auguſtino pluribus locis confutatur. Fuit etiam poſtea error Petri Abaelardi, quem S. Bernardus epiſt. 77. ad*

*ad Hugonem S. Victoris adductis variis ſcripturæ textibus; refellit his verbis : Is forſitan, qui aſſerit, non poſſe pec-
„ cari per ignorantiam, nunquam pro ignorantiis ſuis de-
„ precatur, ſed potius Prophetam irridet deprecantem,
„ & dicentem, delicta juventutis meæ, & ignorantias
„ meas ne memineris Domine, ſi peccatum ignorantia nul-
„ lum eſt, non enim peccavit Saulus, qui perſecutus eſt
„ Eccleſiam Dei, quoniam quidem ignorans hæc fecit,
„ manens in incredulitate . . . . ſi, inquam, ignoran-
„ tiâ nunquam peccatur, quid ergò cauſamur adverſus
„ occiſores Apoſtolorum, quandoquidem, non ſolùm ma-
„ lum eſſe neſcierunt interficere illos, ſed inſuper quoque
„ id faciendo arbitrati ſunt, obſequium ſe præſtare Deo,
„ ſed & fruſtra in Cruce Salvator pro ſuis orabat Cruci-
„ fixoribus, quippè neſcientibus, ipſo teſte, quid face-
„ rent, & ità nequaquàm peccantibus. De his ignoran-
tiæ peccatis generaliter pronuntiat S. Auguſtinus epiſt. 134.
„ Si quis bonum putaverit eſſe, quod malum eſt, hoc pu-
„ tando utique peccat, & ea ſunt omnia peccata igno-
„ rantiæ; quando quiſque benè fieri putat, quod malè
„ fit.*

DISPUNCTIO.

NIhil validius, nihil diſertius impedit Cardinalis Author in loco à Cenſore notato, quàm hoc conſectarium ab ipſo obtruſum : Negari non
„ poteſt, inquit inibi Scriptor, etiam in obſtinatiſ-
„ ſimis peccatoribus conſcientiæ voces, metuſ-
„ que nunquam extingui. & poſt relata aliqua ſacrarum paginarum oracula, ſic concludit : Er-
„ gò quæ de conſcientia opponebantur, ſenten-

„ tentiæ noſtræ ſuffragantur potius, quam noceant, „ ant, cum conſtet, nullos eſſe peccatores tam im- „ probos, quibus à peccato coercendis Deus con- „ ſcientiâ velut domeſtico tortore non utatur; tor- „ quere verò, ut vel abſtineant, vel emendent, „ adeoque ſemper verum eſſe, quod ſcribit Augu- „ ſtinus, nullam eſſe animam, quamvis perverſam, „ quæ tamen ullo modo ratiocinari poſſit, in cujus „ conſcientia non loquatur Deus. Alludit Author ad id, quod ipſemet dixerat pag. 153. ubi attulit eandem authoritatem, & à pag. 147. uſque ad 155. ex ſacra, profanaque eruditione ac ſolidis rationibus demonſtrat, neminem rationis compotem quantumvis rudem, & barbarum poſſe invicibiliter ignorare Deum ſub quolibet conceptu ſeu termino convertibili cum Deo.

Hæreſim verò illam Pelagianorum in Synodo Dioſpolitana damnatam objecit etiam Janſenius Iprenſis apud P. Gonetum diſſert. Theologica de opinionum probabilitate art. 7. §. 3. cui doctiſſimè ipſe reſpondet, quod: cum S. Auguſtinus aliiq; Pa- „ tres ignorantiam, & quod ex illa fit peccatum eſſe „ ajunt, de ignorantia vincibili loquuntur, & de „ ipſa pariter debet intelligi definitio Palæſtinæ „ Synodi damnantis propoſitionem Cæleſtii, ut pa- „ tet ex S. Auguſtino lib. de geſtis Pelagii cap. 18. „ ubi hanc Cæleſtij propoſitionem recitaſſet: *oblivi-* „ *onem, & ignorantiam non ſubjacere peccato, quoniam* „ *non ſecundùm voluntatem eveniunt, ſed ſecundum ne-* „ *ceſſitatem* ad eam confutandam, ſivè ex ſua, „ ſivè ex Palæſtinorum Epiſcoporum ſententia hæc „ ſubdit, *cum David dicat, delicta juventutis meæ, &*

ignoran-

„ *ignorantias ne memineris, cum in lege ſacrificia pro* „ *ignorantia, ſicut pro peccato offerantur.* Et lib. 3. de lib. arbit. cap. 18. & lib. 1. retract. cap. 9. utitur his verbis Apoſtoli: *Miſericordiam conſecutus ſum,* „ *quia ignorans feci*, ut quædam eſſe ignorantiæ pec- „ cata confirmet. At in illis omnibus locis fit men- „ tio de ignorãtia vincibili, præſertim in ultimo; un- „ de D. Thomas 1. 2. quæſt. 86. art. 4. ignoran- „ tiam, quæ indirectè voluntaria eſt, atque adeò „ vincibilis, peccatum extenuare indè probat, „ quod Apoſtolus dicat: *Miſericordiam conſecutus* „ *ſum, quia ignorans feci.* Quem S. Doctoris locum „ ita Conradus illuſtra. *Patet quod verbum Apoſtoli* „ *intelligitur de ignorantia, quæ fuit cauſa peccati, non* „ *tamen fuit invincibilis, ſed vincibilis.* Ergo D. Au- „ guſtinus, & Patres Palæſtinæ Synodi non lo- „ quuntur de ignorantia invincibili, ſed vincibili, „ &c. Nec obſtant ea poſteriora verba damnatæ „ propoſitionis, quæ ignorantiam vincibilem vi- „ deantur excludere; nam his verbis excluditur „ quidem illa ignorantia, cujus voluntas ipſa cau- „ ſa eſt, quæque affectata, ſeu directè voluntaria „ appellatur, quia ſecundum voluntatem eve- „ nit, voluntate, nimirum illam procuran- „ te, & affectante, at non ea, quæ ex volunta- „ te originem non trahit, quæquè idcircò tantùm „ indirectè volita nuncupatur, quod voluntas ad „ eam depellendam non adhibeat diligentiam o- „ nem, quam poteſt, & debet. Vel etiam dici „ poteſt, ignorantiam illam eſſe neceſſitatis, & non „ voluntatis reſpectu naturæ nudæ, & viribus „ gratiæ deſtitutæ, non verò reſpectu naturæ ad

ordi-

„ ordinem ſupernaturalem elevatæ, nam reſpectu „ illius talis ignorantia non eſt neceſſitatis, ſed vo„luntatis, negligentis poſtulare à Deo lumen, & „auxilium ſupernaturale ad eam vincendam, ac „ depellendam.

Abaelardus autem, ut in Theſibus Theologicis de peccatis ignorantiæ editis Lovanii, & Præſide Gummaro Huygens Lyrano (cujus nomen Cenſori minimè ſuſpectum, aut ingratum fore reor) defenſus in collegio Adriani ſexti Pontificis die 18. Martii 1683, concluſione 2. docetur: Non „minus conſequenter, quam erroneè dixit, *con„cupiſcentiâ, & ignorantiâ nullum peccatum committi*, „conſequenter etiam, & erroneè dixit, *hujuſmo„di non eſſe peccatum, ſed naturam.* item *quod ab A„damo non trahamus originalis peccati culpam.* Et in quarta concluſione ſcribitur: Quod Abaelardus „ dixerit *concupiſcentiâ, & ignorantiâ nullum pecca„tum committi*, quodque illi doctrinæ ſubjunxe„rit, *hujuſmodi non eſſe peccatum*, ſed naturam, „ indicare videtur, ideò Abaelardum in hanc hæ„reſim eſſe prolapſum, quia concupiſcentiam pu„tavit eſſe *naturam*, errore non abſimili, quo Cæ„leſtius, & poſt hunc Pelagius cenſuerit, oblivi„onem, & ignorantiam non ſubjacere peccato, „ *quoniam non ſecundùm voluntatem*, ut ajebant, *ſed ſe„cundùm neceßitatem eveniant.* Etenim ſi ignorantia, „idem eſt de concupiſcentia, non eveniat, ut „ Cæleſtius dicebat *ſecundùm voluntatem, ſed ſecun„dùm neceßitatem*, vel ut Abaelardus, ſit ipſa *na„tura*, quidquid ſecundùm ignorantiam, & con„cupiſcentiam fit, ſecundùm Authorem naturæ,

ſive

„ ſivè ſecundum inclinationem ab eo inditam fit ;
„ adeoque non fit contrà, ſed ſecundum ejus le-
„ gem æternam, ſive ſecundum ipſum Deum, qui
„ ipſe eſt iſta lex æterna . . . . . : proinde legi-
„ timâ conſequentiâ ſuum errorem, vel hæreſim,
„ quod non dentur peccata *ignorantiæ*, tam Cæle-
„ ſtius, quàm Abaelardus deduxerunt ex ſuis fal-
„ ſis principiis, quibus aſſerebant, Cæleſtius qui-
„ dem *ignorantiam, & oblivionem non ſecundùm vo-*
„ *luntatem, ſed ſecundùm neceſſitatem evenire*; Aba-
„ elardus verò; *concupiſcentiam & ignorantiam eſſe*
„ *naturam.*

Aſt Cardinalis Author principia prorſus oppoſita erroneis illis documentis Cæleſtii, & Abaelardi aſtruxit, non ſolùm enim ex peccato Adæ nos jacturam feciſſe donorum ſummæ tranquillitatis animæ, perfectiſſimæ Dei cognitionis, pariſque cognitioni amoris, ſummæ felicitatis, & ſuavitatis operandi honeſta; & ad malum inclinatos fuiſſe ob appetitus cum ratione certamen, indigentiam alieni & extranei boni, perverſos, & inclitos mores, ignorantiam, cupiditatem, & difficultatem honeſti diſertè ſcripſit pagina 123. ſed etiam pluribus in locis proximè indicandis dilucidè profeſſus eſt, dari non poſſe in homine rationis compote ignorantiam invincibilem Dei, & juris naturæ, & pagina 159. in aliquibus Peccatorum nomine neceſſitatis peccandi intelligi vel magnam difficultatem, vel neceſſitatem hypotheticam, non abſolutam: Si enim, in-
„ quit, mediis, quæ Deus præſcripſit vincen-
„ dis tentationibus uti nolis, non orare, non ſa-

cra-

„ cramentis uti, non verbum Dei audire, non oc-
„ caſionibus abſtinere, quis neget te neceſſariò
„ peccaturum? at neceſſitas iſta, cum libera ſit,
„ & vinci poſſit, à peccato non excuſat. Eodem
„ modo reſpondendum teſtimoniis Auguſtini, quæ
„ Janſenius agglomorat libro 3. de gratia Chriſti.
„ Ut taceam Auguſtinum contra Pelagium loqui
„ de neceſſitate naturæ, quatenus gratiâ caret,
„ ſic enim fatemur, neceſſario peccaturum, ſed
„ negamus gratiam abeſſe ſaltem incompletam,
„ & remotam, qua majorem, & proximam conſe-
„ qui poſſit.

Erroribus igitur Pelagii recenſitis à S. Auguſtino, & Abaelardi deſcriptis à S. Bernardo in locis à Cenſore adductis è diametro opponitur Cardinalis Sfondrati doctrina, ut abunde declaratum eſt. Unde S. Bernardus in eadem epiſtola 77. à Cenſore allegata exponit hæc verba Chriſti Domini Johan. 15. *Si non veniſſem, & locutus eis fuiſſem, peccatum non haberent*, ait, *ſi locutus fuiſſet, ſed non eis, inobedientiæ culpam ignorantia excuſaret.* Item *multa ſcienda neſciuntur, aut ſciendi incuriâ aut diſcendi deſidiâ, aut verecundiâ inquirendi, & quidem ejuſmodi ignorantia non habet excuſationem.* Alios tandem cavillos quoad errores Pelagii in hac materia ignorantiæ à magno Auguſtino rejectos reperiet Lector apud eundem P. Gonetum in loco jam citato.

NO-

NOTA.

Tandem materiam de peccatis ignorantiæ, cum quis falſam conſcientiam ſequitur, latè tractat S. Thomas 12. quæſtione 76. art. 2. 3. & ſeqq. item v. 2. quæſt. 19. art. 4. 5. 6. 1. 2. quæſt. 94. art. 6. allata Authoris propoſitioni contrariam planè doctrinam tradens, quibus addenda, quæ habet quodlibeto 8. art. 13. ubi generaliter ait: illud quod agitur contrà legem (æternam) ſemper eſt malum, nec excuſatur per hoc, quod eſt ſecundum conſcientiam.

DISPUNCTIO.

Ad textum D. Thomæ in nota productum ità reſpondet P. Gonetus in eadem diſſertatione Theologica de opinionum probabilitate art. 7. §. 4. Illud quod eſt contrà legem ſemper eſſe malum, nec excuſari per hoc, quod eſt ſecundùm conſcientiam erroneam errore craſſo, & affectato, qui non excuſat à peccato, bene tamen excuſare à peccato id, quod eſt ſecundum conſcientiam errantem errore invincibili, & inculpabili, quem à peccato eximere docet S. Doctor in pluribus locis, etiam in illo articulo 13. quolibeto 8. Sfondratus autem expreſsè negat, dari poſſe in quopiam rationis compote ignorantiam invincibilem juris naturæ. En ipſius verba pag. 148. Sicut ex illo principio omnibus naturaliter impreſſo vitam conſervandã eſſe, nemo non intelligit, eſſe comedendum, eſſe bibendum, manum apponendam, & perdendam eſſe, ferro capiti imminente, idque

„idque citra diſcurſum, nulloque magiſtro, *ita*
„ex illa primaque regula omnium honeſtarum
„actionum, quam natura nullum non docuit,
„videlicet, *quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris*,
„nemo non agnoſcit parentes, & Magiſtratus
„obſervandos, homicidia ſine juſta cauſa, fur-
„ta, adulteria vitanda, quæ ſi contra naturæ,
„ac rationis imperium fiant, etiam nullo teſte,
„nulloque vindice, mox apud Barbaros quò-
„que conſcientiæ flagella, timores, occultique
„carnifices, *nullum enim ſcelus*, inquit Seneca
„epiſt. 98. *licet illud fortuna exornet muneribus ſuis*,
„*impunitum eſt*, *quoniam ſceleris in ſcelere ſuppli-*
„*cium eſt*; & ſicut inter tot hominum millia
„nemo fuit, qui totam vitam dormiendo ege-
„rit, nunquam experrectus, ita multòque mi-
„nus repertus aliquis, qui Deum, & ad ſa-
„lutem neceſſaria ſemper ignoraverit; hoc enim
„eſt animæ ignorantia, quod corpori ſomnus,
„nec hic eſſe perpetuus, nec illa poteſt. Idem
„argumentum eloquentiſſimè digerit Eminent.
„Author pagin. 151. Videat hîc Cenſor tantùm
abeſſe, quod Sfondratus excuſet peccata igno-
rantiæ, ut potiùs diſertè demonſtret, ignoran-
tiam juris naturæ non poſſe eſſe in rationis com-
pote, niſi ex pluribus capitibus vincibilem, craſ-
ſam, & affectatam, adeòque eam à peccato excuſa-
re non poſſe.

PROPOSITIO XXXVII.

Cum peccatum ſit eſſentialiter offenſio, & injuria Dei, ſublata Dei cognitione, neceſſariò ſequitur, nec injuriam, nec peccatum, nec æternam pœnam eſſe; pag. 152. lin. 33.

N O T A

HÆc propoſitio damnatum ab Alexandro VIII. Summo Pontifice phiſophici peccati errorem videtur revocare, vel etiam pejus aliquid philoſophiſmo docere, quamvis enim primò doceat Author, neminem etiam inter Barbaros Deum invincibiliter, & citra culpam ignorare, poſtea tamen haud ægrè ſupponit id conjungere poſſe, ut patet ex verbis in ſequenti duplici propoſitione mox referendis, & certè ſi per ignorantiam invincibilem, & citra culpam illa intelligatur, *quæ hîc, & nunc viâ ordinariâ ob magiſtrorum, & cujuscumque alterius humani adjutorij defectum, removeri non poteſt, ut multi hodie Theologi intelligunt, vix negari poteſt ejuſmodi ignorantiam dari in quibuſdam barbaris, ſi non per longum vitæ tempus, ſaltem aliquanto tempore, poſtquam ad uſum rationis pervenerunt.*

DIS-

DISPUNCTIO.

IN omne latus ſe vertit Cenſor, ut famoſiſſimum hac tempeſtate crimen peccati philoſophici piiſſimo, ac Sapientiſſimo Cardinali per incredibile nefas inferat, & immani accuſatione unicò verbo confecta Purpuratum Patrem etiam vulgi ſannis, & ludibrio exponat, ſed prorsùs fruſtra, & infeliciter minimè ratus, Eminen. Scriptorem per doctrinam ibi traditam funditùs extirpaſſe peccatum philoſophicum, & ad ejus radices ſecurim appoſuiſſe. Hoc ut ſub ipſos Lectoris oculos palpandum ſubjiciam, nonnulla ad hujus notæ diſpunctionem præmittenda ſunt.

In primis damnatiò peccati philoſophici per Alexandrum Papam Octavum recolendæ memoriæ his verbis in ejus decreto concepta eſt: Peccatum „philoſophicum ſeu morale eſt actus humanus diſ„conveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. „Theologicum verò, & mortale eſt tranſgreſſio „libera divinæ legis. Philoſophicum quantumvis „grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo a„ctu non cogitat, eſt grave peccatum, ſed non eſt „offenſa Dei, neque peccatum mortale diſſolvens „amicitiam Dei, neque æternâ pœnâ dignum. Expendat hìc Lector verba illa, *qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat*, quibus non importatur ignorantia invincibilis de Deo, ſed univerſaliter, & indefinitè quælibet ignorantia, & incogitantia actualis de Deo. Inter articulos, quos facultas Lovanienſis Innocentio Papæ XI. ſan.mem. obtulit ju-

lit judicandos, legebatur quidem etiam iſte: *Peccatum mortale contrahere nequit Deum ejuſque omnem legem invincibiliter ignorans*, ſed hujuſmodi propoſitio illæſa dimiſſa fuit, quinimò ab Alexandro Octavo damnata fuit hæc propoſitio, quæ eſt 2. inter 31. confixas: *Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipſa non excuſat à peccato formali.* Similiter ſunt peculiariter attendendæ illæ duæ voces poſitæ in explicatione peccati philoſophici, *diſconveniens naturæ rationali, ſeu rectæ rationi*, quibus licet non ſignificetur Deus ſub conceptu proprio diſtincto, & clarè cognito, venit tamen ipſe Deus confusè, & in communi cognitus ſub conceptibus rectæ rationis, legis, ac dictaminis, cui ſummè eſt parendum, qui conceptus, ſeu termini ſunt convertibiles cum Deo, ut docetur communiter à Theologis.

Deinde ſedulò obſervandum eſt, Eminentiſſ. Authorem pluribus in locis præſertim à pag. 147. uſque ad 157. omnigena eruditione demonſtraſſe, à nemine rationis compote poſſe invincibiliter ignorari Deum, & media ad illum perveniendi; omnibus hominibus Angelum tutelarem datum minimè ceſſaturum ea ſuggerere, ſine quibus illi ſalvi eſſe non poſſunt, ipſumque Conditorem ut in aliis rebus, ita in hac quoque tam neceſſaria defectum naturæ ſuppleturum, nullum in Europa, nullum in Aſia, nullum in Aphrica, Americaque hominem eſſe, qui viſo pulcherrimo hoc Mundi opere non quodam naturali inſtinctu ad Opificem cognoſcendum, amandum, colendumque moveatur. His veritatibus efficaciſſimè

mè demonſtratis deſcribit Sfondratus hæc verba „pag. 152. Refert quidem Molina, ſibi à multis „narratum, Braſiliæ incolas, priuſquam à Luſitanis „docerentur, nullum Deum cognoviſſe, *ſed a-„liud eſt Deum ignorare, aliud invincibiliter citraq; cul-„pam ignorare*; at ita Barbaros ignorare quis Mo-„linæ narravit? deinde cùm Deus nulli creaturæ „vires, & facultates negaverit, quibus finem pro-„prium conſequeretur, ut ſupra oſtendimus, quis „credat, id ſoli homini negaſſe omniũ ſublunarium „creaturarum nobiliſſimæ? At demus ita igno-„raſſe, id quoque magna beneficii, & gratiæ „pars fuit: Cùm enim peccatum ſit eſſentialiter „offenſio, & injuria Dei, ſublata Dei cogni-„tione, neceſſariò ſequitur, nec injuriam, nec „peccatum, nec æternam pœnam eſſe. Ergò „cum hac ignorantia impeccabiles redderentur, „alioquin certiſſimò peccaturi, ſi agnoſcerent, ſe-„quitur, hoc ipſum beneficium eſſe juxta illud A-„poſtoli: *Melius erat illis non cognoſcere viam juſtitiæ, „quàm poſt agnitionem retrorsùm converti ab eo, quod „illis traditum eſt, ſancto mandato*; 2. Petri 2. ergo „ſive Barbari agnoſcant, ſicque invocare illum, „& ſalutem conſequi poſſint, ſive penitùs ignorent, „& ideò nec poſſint peccare, ſemper verum erit, „ne illis quidem miſericordiam deeſſe.

Præterea Eminentiſſ. Author pag. 155. in hæc ver-„ba ſcribit: Omnes fidei articulos invincibiliter i-„gnorari prorsùs poſſe, ac præſertim illum de exi-„ſtentia, cultuque alicujus Dei, planè negamus, „cum ſine hac cognitione nihil homini ſuperſit, „quo finem ſuum, ad quem conditus eſt, valeat

adipiſci. Et pag. 109. Omnibus hominibus etiam „incultiſſimus, ac plane barbaris auxilium gratiæ „datur, quo legem naturalem obſervent. Item pag. „191. Lumen ipſum rationis omnibus mortalibus „natura impreſſum, & ſpecies ipſa mundi omnium- „que creaturarum hanc Dei cognitionem nulli non inſpirat. Pariter in diſpunctione notæ proximè ſuperioris adduximus plura loca ſcriptoris, quibus dilucidè oſtendit, in nemine rationis compote dari poſſe ignorantiam invincibilem juris naturæ.

Quare hypotheſis ab Eminentiſſ. Scriptore permiſſa eſt ſecundùm ejus doctrinam impoſſibilis, illam tamen non debet Cenſor pro ſuo libito comminiſci, ſed eam ut à Scriptore permiſſam aſſumere debet: ipſa autem eſt de ignorantia invincibili Dei *penitùs*, ſeu *prorsùs*, id eſt, ſub quocumque conceptu, ſeu termino convertibili cum Deo, puta, ſub conceptu finis, dictaminis, cui ſummè eſt parendum, legis æternæ, ſeu judicij practici prohibentis, ſuadentis, præcipientis. Hujuſmodi autem ignorantia eſt omninò incompoſſibilis cum quocunque peccato, ſeu theologico, ſeu philoſophico, quod à Sfondrato definitur *eſſentialiter offenſio & injuria Dei*. Siquidem, ut docet Gonetus diſp. 1. „de peccat. art. 2. Licet Philoſophi morales non „conſiderent peccatum formaliter, & explicitè, „ut eſt offenſa Dei, ſub qua ratione illud conſi- „derant Theologi, virtualiter tamen, & impli- „citè illud ſub ratione offenſæ contemplantur, „quatenùs illud inſpiciunt, ſeu conſiderant ut „contrarium dictamini rectæ rationis, quod eſt

lex

„lex ipſa naturalis à Deo, & lege æterna derivata ,
„& mentibus hominum impreſſa. Non poteſt ergo dari actus moraliter honeſtus, vel inhoneſtus ſine cognitione, qua Deus cognoſcatur ſub aliquo ex prædictis conceptibus cum Deo convertibilibus ; proinde cum nullo ex his modis ſecundum Sfondratum cognoſceretur in ea hypotheſi Deus ab illo Barbaro, jam iſte nullum omninò peccatum committeret. Undè idem P. Gonetus in diſſertatione Theologica de opinionum probabilitate ex Patribus, & rationibus fusè probat art. 7. §. 1. ignorantiam invincibilem legis divinæ prorsùs excuſare à quocumque peccato contra ipſam commiſſo adversùs Janſenium, qui lib. 2. de ſtatu naturæ lapſæ cap. 2. arcem ſui erroris, teſte eodem Theologo, conſtituit in negando hoc principio: *Ignorantia invincibilis excuſat à peccato*, quo, ut ipſemet Gonetus ait, Philoſophorum, & Theologorum ſcholæ omnes perſonant, quodque ab Alexandro Octavo in damnatione propoſitionis illi principio contradictoriæ, ut ſupra inſinuavimus, confirmatum eſt. Unde charitatis chriſtianæ zelo rursùs commonefacere compellor Cenſorem, ne aliqui fortè nimis ſuſpicioſi putent, quod immodicus contra Cardinalem Authorem animi ſui æſtus, & affectatum erga partes Janſenii ſtudium in ejus errores ipſum illidant, ac in tranſverſum agant, quandoquidem monente Bernardo ſerm. 9. in Cantica, *præceps affectus nec judicium præſtolatur, nec conſilio temperatur, nec pudore frænatur, nec ratione ſubjicitur.*

Tandem riſu, & commiſeratione digna eſt

 argutia

argutia in nota Cenſoris appoſita, videlicet, ex eo quod Sfondratus permittit ſuppoſitionem impoſſibilem de ignorantia invincibili Dei in homine ſanæ mentis, Notator infert, ipſum haud ægrè ſupponere, id contingere poſſe. Theologi igitur in celebri illa controverſia, an Spiritus Sanctus diſtingueretur realiter à Filio, ſi à Filio non procederet, haud ægrè ſupponunt, id contingere poſſe. Contemptus Theologiæ Scholaſticæ hujuſce farinæ Ariſtarchis congenitus in frigidas iſtas ineptias eos allidit. Sanè omnes Philoſophi, & Theologi communiſſimè docent, valdè utile, & quandoque neceſſarium eſſe argumentari ab impoſſibili, quando impoſſibile non involvit contradictoria ex terminis, & non arguitur illatione formali, & per locum intrinſecum, cum tunc ex impoſſibili non ſequatur quodlibet ex contradictoriis, quorum intuitu fit impoſſibilis ſuppoſitio; Unde in ſcholis Philoſophiæ, & Theologiæ creberrimæ, & uſitatiſſimæ ſũt hujuſmodi argumentationes ab impoſſibili; ſic indicatam controverſiæ de diſtinctione reali Spiritus Sancti à Filio, ſi à Filio non procederet, utilitatem, expreſſis verbis, & in terminis tradunt Scotus in 1. diſt. 12. quæſt. 2. §. contram iſtam petitionem, Vaſquez 1. part. diſput. 147. c. 1. n. 1. Lugus lib. 2. diſp. 17. c. 3. n. 2. Arriaga diſp. 53. ſect. 4. ſubſect. 1. &c. Cæterique Theologi, dum eam quæſtionem accuratè agitant, utique proficuè illam agitari ſupponunt.

NO.

N O T A.

Authon nullum omninò peccatum in ejuſmodi hominibus agnoſcit, ſed eos etiam furando, adulterando, occidendo impeccabiles fore pronunciat, quod non dicunt peccati philoſophici defenſores, qui in eu ſaltem peccatum philoſophicum agnoſcunt.

DISPUNCTIO.

CErte in hypotheſi impoſſibili à Sfondrato producta, nimirum, ſi quis invincibiliter prorsùs ignoraret Deum ſub quocumque conceptu, iſte nullum omninò peccatum neque theologicum, neque philoſophicum perpetraret, ut communiter tradunt Theologi; Sic Carmelitæ excalceati Salmanticenſes tract. 13. de vitiis, & peccatis diſp. 7. dub. 1. §. 2. docent, quod Si quis invincibiliter exi-„ſtimans non eſſe illicitum mentiri ad tuendam „proximi vitam, aut furari ad tribuendam elee-„moſynam, mentiatur, vel furetur, non peccat, „non ob aliud, niſi quia in hoc caſu nullum eſt di-„ctamen rationis prohibens hujuſmodi actus. Contenſonus diſſertat. 5. de actib. humanis cap. 1. ſpecu-„lat. 3. tradit: Quod ſi per impoſſibile non eſſet „Deus, nec lex æterna, vel in ſe, vel participata in „dictamine rationis, tunc non daretur peccatum „mortale, ſicut non datur in Brutis. Maſtrius de Meldula in 2. diſp. 6. de peccatis art. 3. nu. 93. addit „hanc rationem: Quia in eo caſu quicumque ſupe-„rior invincibiliter ignoraretur, omniſque

„ejus lex à dictamine rationis proponenda, adeo„que planè nihil poſſet committi contra rationem, „quia tunc ipſa nec dirigeret, nec obligaret, cum „vim dirigendi & obligandi totaliter à lege æterna „habeat, ſed in eo caſu omnis actus eſſet indiffe„rens, & ut talis apprehenderetur à ratione, ideò „que in genere moris nullum eſſet peccatum. Syl„veſter Maurus tract. 4. de actibus humanis, quæſt. „25. advertit: Dictamen conſcientiæ, ſeu rationis „non eſſe quidem legem, eſſe tamen intimationem „quandam privatam, & ultimam, per quam uni„cuique intimatur lex æterna, cui ſummè eſt paren„dum; Undè ſi Deus non eſſet etiam ſub conce„ptu legis ac dictaminis æterni obligantis v. g. ad „non occidendum Patrem, & Matrem, nulla eſſet „obligatio non occidendi Patrem, & Matrem, a„deòque cum peccatum debeat eſſe contra ali„quam obligationem, occidere Patrem, & Matrem „nullum eſſet peccatum mortale, & ſic non eſſet „magis peccatum occidere Patrem, & Ma„trem, quam occidere pulicem, vel gallum gallinaceum.

Aſſignarat hujus doctrinæ rationem idem Theologus quæſt. 24. præcedenti fundatam in authoritate Auguſtini lib. 2. contra Fauſtum cap. 27. peccatum definientis, *dictum, factum, concupitum contra legem æternam*, & exindè deducit eſſentiam peccati, ſeu actus inhoneſti conſiſtere in hoc, ut ſit contra legem æternam, quam num. 13. conſiſtere aſſerit in veritatibus practicis ſemper & neceſſariò exiſtentibus, hoc eſt, in dictaminibus præceptivis, prohibitivis, ſuaſivis, aut permiſſivis quarundam actio-

actionum, quæ nobis innoteſcunt per lumen rationis, quod eſt quædam participatio luminis divini, & ideò ratio vocatur lumen divinum, & lex æterna ab Apoſtolo dicitur ſcripta in cordibus noſtris, ut habet S. Thomas 1. 2. quæſt. 91. art. 2. in corp. ſic S. Auguſtinus lib. 2. de peccat. meritis, & remiſſione cap. 16. dicit: *neque peccatum erit, ſi quid erit, ſi non divinitùs jubeatur, ut non ſit*, adeòque exiſtimat eo ipſo, quod aliquid non ſit contra legem æternam, non eſſe peccatum. Item S. Ambroſius lib. de Paradiſo cap. 8. ait: *quid aliud eſt peccatum, niſi divinæ legis tranſgreſſio?* quod videtur deſumptum ab Apoſtolo ad Rom. 4. *Ubi non eſt lex, nec prævaricatio.* & cap. 7. *peccatum non cognovi, niſi per legem, nam concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret, non concupiſces.* proindè peccatum non poteſt cognoſci, niſi per legem, ſicque eſſentia, & conceptus formalis peccati conſiſtit in hoc, ut ſit tranſgreſſio legis, & non poteſt cognoſci, concupiſcentiam eſſe peccatum, niſi cognoſcatur lex illam prohibens, & dicens *non concupiſces*, & idcircò repugnat, ut cogitemus, inhoneſtum eſſe Deum contemnere, abſque eo quod cogitemus, dari aliquod dictamen hoc prohibens, quod dictamen de facto eſt ipſa lex Dei æterna. Unde quæſt. 25. citata concludit idem Maurus, quod qui committunt furta, homicidia &c. peccant, quia cognoſcunt, ſe facere contra aliquam regulam, ſeu dictamen, cui ſummè parendum eſt, obligans ad hæc non facienda, quod dictamen eſt Deus, & per conſequens cognoſcunt Deum ſub conceptu legis, cui ſummè eſt parendum, licet non cognoſcant Deum ſub aliis conceptibus.

Quo-

Quocirca Contenſonus loco nuper laudato ſcribit: Peccato eſſentialem eſſe rationem injuriæ „Dei ut primi, & ſupremi Legislatoris : omnis „quippè peccator ſciens tranſgreditur legem naturalem, quæ eſt emanatio æternæ, nec deeſt illi ſufficiens notitia: ſicut enim natura ita ſentit Creatorem, ut illum non poſſit invincibiliter ignorare, „ita lex naturalis percipit æternam, cui veluti clientelæ jure obſtringitur: cujus argumentum eſt, quod „ſcienter peccans percipit ſe reum pœna à ſupremo Judice, quem propterea timet, infligendâ. „Idque Philoſophi ratione duce noverant; Plato enim, teſte Auguſtino lib. 8. de Trinit. cap. 10. „& 14. dicebat, in rebus humanis nihil eſſe Deo „virtute gratius, nihil vitio, & peccato ingratius. (Et paulò infra reflectit) Quod lex æterna, ſeu ſupremi Domini, & Legislatoris jus „eſt fons legum omnium, quæ ab ipſo velut à Sole radii continuò exoriuntur. *Lex tua*, ajebat S. Auguſtinus lib. 2. confeſſ. c. 4. *Domine in cordibus hominum ſcripta eſt, quam nec ulla unquam delet aut delebit* „*iniquitas*. Eam Deus indelebilibus exaravit characteribus, nec tam inſcripta eſt, quàm innata, & „profluo quodam naturæ fonte in ſingulis expreſſa. Quamvis autem Contenſonus conſtanter hanc ſententiam tueatur; nihilominùs in diſſert. 6. de probabilitatis commento cap. 1. ſpeculat. 1. quæſito 5. „Certum eſſe tradit, ſi daretur invincibilis ignorantia juris naturalis, homines à peccato ex„cuſatum iri, & actus ex illa admiſſos omni „culpa vacaturos. Suffragantur Carmelitæ Salmanticenſes de vitiis, & peccatis tract. 13. diſp. 7. dub.

7. dub. 1. §. 1. aſſerentes: peccatum non aliundè, & „quaſi per accidens, ſed ſecundùm ſe, & ex pro„pria ſua ratione eſſe contra Deum, ac offen„ſam ipſius, & hoc, ajunt, eſſe adeò commune, „ut ſupervacaneum ſit aliquem in particulari pro „eo recenſere, & deſumi ex ſacra ſcriptura, in qua „paſſim peccata dicuntur offenſiones, injuſtitiæ, „injuriæ Dei &c. Undè non poteſt aliquis pecca„re, qui non eo ipſo ſaltem in actu exercito co„gnoſcat, eſſe aliquem ſuperiorem legitimè præ„cipientem per legem, cui obedire tenetur, in „quo virtualiter ad minus, & implicitè cognoſcit „Deum Legislatorem, & ſcit, vel ſcire poteſt, „ſe violando legem facere contra ipſum, & eum „offendere.

Optimam quoque hujus veritatis rationem adducit Gonetus loc. cit. ex eo, quia nihil poteſtatem non peccandi longiùs removet, quàm ignorantia invincibilis divinæ legis, cum illa cognitionem neceſſariam ad vitandam culpam tollat, & mentem, quæ voluntati ad agendum facem præferre debebat, omninò excæcet; eſt autem tritum, & commune philoſophiæ moralis principium, *nemo peccat in eo quod vitare non poteſt*, quod D. Auguſtinus in lib. 2. de duabus animabus cap. 11. uſque adeò eſſe notum, & per ſe manifeſtum aſſerit, ut non ſolùm à nemine ignoretur, ſed & inſuper à toto genere humano cantetur, & declaretur: *Nonne iſta cantant*, ut nos etiam alio in loco retulimus, *& in montibus Paſtores, & in theatris Poetæ, & indocti in circulis, & docti in bibliothecis, & Magiſtri in Scholis, & Antiſtites in ſacris locis, & in Orbe terrarum genus humanum?*

Ex

Ex hinc dignoſcat Cenſor, Emin. Authorem in propoſitione accuſata optimè ratiocinatum fuiſſe, & ex hoc antecedenti: *peccatum eſt eſſentialiter offenſio, & injuria Dei*, formaliſſime intuliſſe, quod ſublata Dei cognitione (quam ipſe accipit de cognitione Dei ſub quocumque conceptu, ſeu termino convertibili cum Deo) neceſſariò ſequitur, nec injuriam, nec peccatum ſeu theologicum, ſeu philoſophicum, nec æternam pœnam eſſe. Undè Eminen. Sfortia Pallavicinus lib. 7. de Virtute, & Sacramento Pœnitentiæ cap. 10. profundiſſimè docet, quod „Nunquam apud Patres, & Scholaſticos nominatur peccatum morale (datur enim etiam peccatum purè phyſicum) vel culpa, quæ non ſit offenſa Dei &c. Nos verò, ait, in lib. de actibus humanis cap. 13. & 14. oſtendimus, in omni peccato, atque actu morali includi cognitionem Dei „ſub aliquo conceptu, vel primæ regulæ, vel ſummi boni, vel ultimi finis &c. idque confirmavimus multis apertiſque D. Thomæ teſtimoniis, „quibus addi poſſunt alia infraſcripta, ut ex omnibus pateat, quàm evidenter, & quàm conſtanter „S. Thomas hanc ſententiam vel tradiderit, vel ſuppoſuerit. Et cum allegarit Doctorem Angelicum in 4. diſt. 7. quæſt. 3. art. 2. quæſtione 3. in corp. „lib. 3. cont. Gentes c. 109. in 4. diſt. 16. quæſt. 3. art. „1. q. unic. p. 1. 3. part. quæſt. 87. art. 1. in corp. quæſt. „23. de verit. art. 7. in corp. & præcipuè 1. 2. quæſt. 88. „art. 6. pergit: Neque obſtat, S. Thomam alicubi diſtinguere peccatum; quatenus conſideratur à Theologis, hoc eſt, prout adverſatur „Deo, & quatenus conſideratur à Philoſophis, hoc

„hoc eſt, prout adverſatur rationi. Non enim per
„hoc S. Thomas diſtinguit in peccato duas mali-
„tias: quippe ratio non eſt prima regula, per oppo-
„ſitioné cũ qua deſumatur malitia, ſed eſt index ali-
„cujus malitiæ antecedentis, quæ ſit in peccato per
„oppoſitionem ad aliã regulam objectivã, quæ re i-
„pſa eſt Deus, & ideò 1. 2. quæſt. 71. art. 6. ait,
„jus naturale primò quidem contineri in lege æ-
„terna, quam ait eſſe rationem, & volunta-
„tem Dei; ſecundariò autem in judicatorio ratio-
„nis humanæ. Quocirca illa diſtinctio, quæ ob-
„jiciebatur, habet hunc ſenſum, quod Theologi
„conſiderant explicitè peccatum, quatenùs eſt con-
„tra Deum; Philoſophi verò quatenùs eſt contra
„dictamen aliquod objectivum confusè cognitum
„à noſtra ratione, quod dictamen, licet re ipſa ſit
„ratio, & voluntas Dei, hoc eſt, lex æterna, Phi-
„loſophi tamen id explicite, & ſub talibus prædi-
„catis non cognoſcunt: Quæ D. Thomæ ſententia
„clarius etiam eluceſcit ex iis, quæ docet q. 2. de
„peccatis art. 4. in corp. ubi quærens, utrum om-
„nis actus humanus ſit indifferens, hæc habet:
„*Loquimur nunc de actibus humanis ſecundùm id,*
„*quod eſt proprium hominis, in quantum eſt homo;*
„*hæc autem eſt ratio: undè bonum, & malum in acti-*
„*bus humanis conſideratur ſecundùm quod actus concor-*
„*dat rationi informata lege divina, vel naturaliter,*
„*vel per doctrinam, vel per infuſionem.* En quomo-
„do non agnoſcit rationem ut menſuram ullius
„bonitatatis, & malitiæ in actibus humanis qua-
„tenùs humanis, niſi prout eſt informata lege
„divina, vel per ipſam cognitionem natura-
lem

„lem, quæ oſtendat illam confusè, vel per doctri-
„nam, qua cognoſcatur magis diſtinctè, vel per fi-
„dem infuſam, per quam cognoſcatur ipſa lex ſu-
„pernaturalis Dei. Et tamen hîc S. Thomas non lo-
„quitur de peccato ſub nomine peccati, ſed de a-
„ctu bono, & malo in ratione actus humani, quaſi
„voluiſſet Adverſariis omne effugium præcludere.
„Et porrò remanente Deo penitus ignoto non ſo-
„lùm ſub conceptu expreſſa per hoc nomen *Deus*,
„ſed ſub quocumque alio conceptu, qui cum
„Deo realiter identificetur, non cognoſcitur ulla
„obligatio præferendi bonum alienum bono pro-
„prio, aut præferendi bonum proprium majus bo-
„no proprio minori, ex quarum obligationum vio-
„latione oritur inhoneſtas.

Accedat Cardinali Pallavicino alterum præfulgidiſſimum Vaticanæ Purpuræ Decus Eminentiſſ. Cardinalis de Auguirre, qui tom. 1. Theologiæ S. Anſelmi, Tract. 1. diſp. 5. ſect. 5. cum oſtendiſſet num. 1. ex D. Thoma: Credere Deum eſſe præam-
„bulum ad obſervantiam mandatorum Dei, quia
„antequam quis ſe ſubdat legi, debet neceſſariò
„cognoſcere, à quo legislatore dimanet talis lex,
„& per conſequens ad obligationem legis naturalis
„neceſſariò ſupponi notitiam Dei Legislatoris aut
„formalem, aut ſaltem interpretativam in debito proximo. Eâdem veritatem ſic ſtrenuè corroborat:
„Si enim, inquit, poteſt homo in ſylvis educa-
„tus, & lege naturali adſtrictus pati ignorationem
„Dei invincibilem, poterit quoque cùm eadem
„ignorantia committere aliquod peccatum gra-
„ve, ſeu lethale contra legem naturalem, qua
obli-

,,obligatur circa agenda quicumque rationis parti-
,,ceps eſt. Conſequens autem videtur abſurdum,
,,quia impoſſibile eſt peccatum grave, ſeu
,,lethale, quod non ſit offenſa Dei, nequit
,,autem eſſe offenſa Dei, invincibiliter ig-
,,norati. Quis enim offendere dicatur, quem
,,prorſus ignorat? Non ergo homo in ſylvis nutri-
,,tus pati poteſt invincibilem Dei ignorantiam.
,,Quod ſi dicas, in eo ſtatu nullum peccatum fore
,,grave theologicè loquendo, ſed ad ſummum
,,philoſophicè. contra eſt; Quia ſi in eo ſtatu, re-
,,luctante rationis dictamine, committeret ſcelera
,,aliquot ex genere ſuo graviſſima, V.G. contra na-
,,turam, aut etiam occideret ſe ipſum. procul dubio
,,graviter peccaret, mereretur; pœnam æternam
,,damni, & ſenſus, quod ſine culpa gravi, & lethali
,,theologice, & ſimpliciter dicta eſſe nullatenus
,,poteſt. Aqui nec ejuſmodi culpa eſſe poteſt ſine
,,gravi offenſione Dei, neq; hæc cum invincibili Dei
,,ignorantia cohærere valet. Ergo homo in ſylvis
,,nutritus, & obſtrictus lege naturali circa bonum,
,,& malum non poteſt pati invincibilem Dei igno-
,,rationem. Et poſt allatam aliam ejuſdem argu-
menti confirmationem ita concludit eximius
,,Theologus: Ne igitur hæc, & alia ejuſmodi abſur-
,,da ſequantur, neganda eſt omni homini ratione
,,prædito, & in ſylvis nutrito invincibilis ignoran-
,,tia exiſtentiæ Dei Legiſlatoris, & finis naturalis,

Ut igitur tollatur de medio peccatum philoſo-
phicum ab Alexandro Octavo damnatum, præci-
danturque alia abſurda ex hucuſque dictis, & ex ul-
timis verbis Cardinalis de Aguirre emergentia, ne-

ganda eſt poſſibilis homini ratione prædito invincibilis ignorantia Dei legislatoris, & finis naturalis; Atqui Cardinalis Sfondratus hujuſmodi ignorantiam validiſſimè per plures paginas demonſtravit impoſſibilem in homine rationis compote, ut ex ejuſdem verbis oſtendimus: ergò Sfondratus exterminavit peccatum philoſophicum, & alia abſurda exindè profecta.

Quæſo Cenſor attentè advertat, ab eodem Alexandro Octavo eadem Apoſtolica authoritate, eodem judicio ſupremo infallibili, irretractabili, & irreformabili, & ſub iiſdem omninò pœnis damnatum eſſe tum peccatum philoſophicum juxta ejus decretum ſupra deſcriptum, tum inter 31. propoſitiones ab eodem confixas hanc propoſitionem nu. 2. *Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipſa, non excuſat à peccato formali.* Cardinalis Author luce meridiana clarius ſe à ſententia in peccatum philoſophicum lata liberat; illa namque ut jam demonſtratum eſt, procedit univerſaliter, & indefinitè de quacumque ignorantia, incogitantia, & inadvertentia etiam actuali, comprehendente quoque ignorantiam vincibilem, & culpatam, quæ procul dubio actum pravum ex ea ſubſecutum non excuſat à culpa, & pœna æterna; Cardinalis Sfondratus autem expreſſiſſime, & conceptiſſimis terminis loquitur de ignorantia invincibili Dei ſub quocumque conceptu, ac proinde ejus doctrina toto cœlo diſtat à peccato philoſophico per ſummum Pontificem proſcripto, cum ignorantia invincibilis ab omnibus Theologis (exceptis Janſenio, ejuſque

que aſſeclis) recte appelletur & verè ſit antecedens, juſta, & inculpata. At Cenſor videat, quomodo ipſe evadat damnationem Authoritate Apoſtolica fulguritam adverſus eam 2. propoſitionem ex 31. proſcriptis. Quamobrem quæro à Cenſore, utrum ipſe hominem operantem ex ignorantia invincibili Dei ſub quocumque conceptu excuſaret à peccato formali? ſi aſſerit, fore illum excuſandum, retorquetur in ipſum cenſura adverſus Sfondratum inflicta; ſi negat, eum excuſandum, jam fæde ſe ipſum involvit ſententiâ ab Alexandro Octavo pronuntiatâ contra illam ſecundam propoſitionem, ſicque utrolibet modò ſuo ſe gladio jugulat. Hæ ſunt anguſtiæ, in quas ſeſe conjiciunt, & à ſe ipſis propelluntur, qui ſola contradicendi libidine ſcribunt, nec veritatem ſuis legibus quærunt.

NOTA.

DEinde loquendo etiam in hypotheſi, quod ejuſmodi ignorantia Dei ſit impoßibilis, nullus hactenus inter Doctores peccati philoſophici repertus eſt, qui hanc Dei ignorantiam, ſi dari poteſt, pro beneficio, & gratia habendam docuerit, atque hoc nomine Deum ejuſmodi hominibus propitium fore dixerit. Patet itaque, Authorem in hac materia aliquid docere, quod ipsâ peccati philoſophici doctrinâ à Summo Pontifice damnata deterius ſit.

DISPUNCTIO.

HUjuſcemodi etiam technis, & ambagibus, quæ in duabus notis proximè ſequentibus obtruduntur, quamprimum ſatisfiet. Interim Cenſorem mihi alloqui fas ſit his verbis S. Auguſtini lib. 4. oper. imperf. contra Julianum cap. 119. *Inaniter omninò laboraſti, ut ad iſtam concluſionem falſam, & ridiculam* (de peccato philoſophico) *longis, tortuoſis, fallacibus, & fugacibus anfractibus pervenires.*

PROPOSITIO XXXVIII.

Demus, Braſiliæ populos Deum ita (invincibiliter) ignoraſſe, id quoque magna beneficii, & gratiæ pars fuit. pag. 152. lin. 32.

PROPOSITIO XXXIX.

Cum (Barbari) hac (Dei) ignorantia impeccabiles redderentur, alioquin certiſſimò peccaturi, ſi agnoſcerent, ſequitur, hoc ipſum beneficium eſſe. ibid. lin. 36.

Ergò ſivè Barbari agnoſcant (Deum) ſicque invocare illum, & ſalutem conſequi poſſint, ſive penitus ignorent, & ideò nec poſſint peccare, ſemper verum erit, ne illis quidem miſericordiam deeſſe.

NO-

N O T A.

„ *Accedentem ad Deum credere oportet, quia eſt, & „ inquirentibus ſe remunerator ſit, ſine hac fide impoſſibile eſt placere Deo. Heb. 11. v. 16. abſit ergò, ut ea ignorantia, qua impedit, ne quis Deo placere poſſit, dicatur magnum Dei beneficium, & gratia; ſed dicatur potius, quemadmodum revera eſt, & hactenùs ab omnibus Theologis dicta fuit, pœna peccati graviſſima.*

DISPUNCTIO.

Sederat Cenſori conſilium in quadraginta propoſitiones libri Eminent. Sfondrati cenſorium ſtigma vibrandi; ac proindè præfata verba Authoris, quamvis eodem ſpectent, eundemque ſenſum reddant, nihilominus effingere debebant duas propoſitiones, ut quadragenarii numeri myſterium unà cum ſequenti propoſitione abſolveretur. Unicus, & integer contextus illius geminæ propoſitionis, ut verè, ac genuinè jacet in loc. cit. fuit à nobis fideliter exſcriptus in diſpunctione notæ proximè ſuperioris, ubi apparet, eas propoſitiones eſſe conditionales, atque adeò ex Dialecticorum regulis illas nihil ponere in eſſe & ulterius eaſdem eſſe in materia impoſſibili, cùm Author enucleatè oſtenderit, neminem ſanæ mentis poſſe invincibiliter ignorare Deum penitùs.

Quare ante omnia animadvertendum eſt, utramque præjactam propoſitionem procedere de bar-

baris reprobis omninò rudibus, & ignaris noſtræ religionis, ac longiſſimè ſemotis à quacumque regione chriſtiana, & commoditate veræ fidei ſuſcipiendæ. Dum ergo Cenſor relinquit ſtatum deſcriptum hypotheſis ab Authore factæ, in quo ſolùm ſenſu eæ propoſitiones accipiendæ ſunt, hominemque conſiderat in complexo aliarum circumſtantiarum, extra lineas vagatur, & aerem verberat. Eſt ſanè majus, & abſque ulla comparatione excellentius Dei beneficium, quod ille homo, & quilibet alius à Deo illuminetur luce veræ religionis, ut ſalutem conſequi poſſit, quàm quod ipſe relinquatur in tenebris illius extremæ ignorantiæ, quamvis cum impotentia peccandi. Quapropter verè protulit Author pag. 130. quod gratia ſupernaturalis rationem maximi beneficii habet, & quod beneficium non eſt, quod nemo optare, nemo petere, & à quo nemo ſperare æternam ſalutem poteſt; proinde non eſt ullum bonum, imò potius eſt ingens malum, quod homo conſtitutus ſit in extrema illa ignorantia procul à jubare veræ religionis. Undè iterum monemus, quod in præſenti non conſideratur iſte ſtatus abſolutè, & ſimpliciter, ſed comparative ad hominem reprobum poſitum in talibus circumſtantiis, in quibus certò commiſſurus ſit plurima peccata lethalia, niſi adeſſet illa ignorantia invincibilis de Deo, & lege æterna, cum qua ignorantia ille homo ab iis peccatis præſervaretur, præſervationem verò à peccato eſſe Dei beneficium probavimus in reſponſione ad notas in 6. 7. & 8. propoſitionem ad plura tradidimus, quæ optimè conducere poſſunt ad diſpungendam præſentem Cenſoris notam.

Nulla

Nulla verò eſt repugnantia, quod aliquid ſit pœna peccati originalis, & tamen ſit magnum Dei beneficium, imò hoc de facto in prædeſtinatis contingere indubitatum eſt. Etenim eſt de fide ſanctum in Concil. Trident. ſeſſ. 5. decreto de peccato originali, mortē corporis eſſe effectum, & pœnam peccati originalis, & etiam fidei dogma eſt, perſeverantiam finalem eſſe magnum Dei donum, ut nuncupatur ab eodem Tridentino ſeſſ.6. de juſtificatione can. 16.atque adeò mortem quamvis immaturam in ſtatu gratiæ ſanctificantis eſſe maximum Dei beneficium. Unde opportune docet Eminen. ac profundiſſimus Theologus Sfortia Pallavicinus lib.7.de virtute, & ſacramento Pœnitentiæ cap. 9. „n.113. Duo requiri ad hoc,ut aliquid dicatur gra„tia, & beneficium Dei, alterum eſt, ut ſit vel u„tile, vel minus noxium, quàm aliquid aliud,quod „Deus poſſet hic,& nunc juſtè permittere,ac ſubin„de permiſſio peccati levis excludentis hîc, & „nunc peccatum grave oppoſitum poteſt eſſe be„neficium Dei: alterum eſt, ut intendatur propter „hoc ipſum, nempè, quatenus impeditivum mali „majoris. Et propter defectum ſecundæ conditio„nis nullum peccatum formale eſt gratia, quia „non poteſt intendi. Sic in noſtro caſu illa ignorantia invincibilis de Deo habet utramque conditionem; Priorem quidem, nam poſſet Deus juſtè permittere in illo homine lapſum in peccatum lethale dignum pœnâ æternâ damni,& ſenſus,quod eſſet nocentius ſaluti, quàm ex natura ſua ſit illa ignorantia invincibilis, qua poſita nullum peccatum committi poſſet Item habet poſterio-

rem conditionem, quia ex mente Authoris ea ignorantia à Deo intenderetur ad oſtendendam quoque ſuam miſericordiam erga illum hominem impediendo peccatum actuale, quod procul dubio eſt malum omnium maximum, & ut præclarè ſcribit idem Eminen. Sfondratus pag. 84. Eſt infinita Dei „injuria, quippè infinitæ majeſtati facta, immò „tanta, ut ſi Deus naturæ mortalis eſſet, eum „dolore, & morte conficeret, ideoque nullo bono „creato compenſari poteſt.

Hinc Julius Cæſar Recupitus in Collegio Neapolitano Societatis Jeſu per plures annos generalis ſtudiorum Præfectus tom. 2. Theologiæ Urbano VIII. Pontifici maximo dicatæ lib. 3. quæſt. 14. „cap. 1. n. 2. ſcribit: Providentiam Dei erga reprobos etiam exerceri in hoc, ut pauciora, & minora „peccata committant, & ſic minoris pœnæ debitum contrahant. Unde contrahitur iis ſæpiſſime „tempus vitæ, ut cum non vivant niſi ad flagitia, „quantum de vita detrahitur, tantundem detrahatur de culpis, atque adeò de reatu pœnæ. Ideò dicitur pſal. 54. *Viri ſanguinum, & doloſi non dimidiabunt dies ſuos*, id eſt, non pervenient ad medietatem dierum ſuorum, & pſal. 77. *defecerunt in vanitate dies eorum, & anni eorum cum feſtinatione.* Iſti effectus divinæ providentiæ circa reprobos dicuntur etiam effectus reprobationis, prout hæc ſecundùm rationem genericam eſt pars providentiæ verſans circa media ad ſalutem. Johannes Lorinus commentat. in cap. 8. Eccleſiaſtis verſ. 12. iſtud ſubtiliter vidit, & compendio expoſuit. *Miſericorditer agitur, inquit, cum*

peccatore reprobo, cùm citò hinc eripitur, ne magis peccando majorem ſibi reatum comparet. Unde ut ſcribit Ludovicus Bail. in lib. de benefic. Crucis part. 3. art. „4. Per gratiam prævenientem, quamvis homo „non juſtificetur, & perſeveret, multa tamen gra-„viſſima peccata evitantur à reprobis: quare mi-„tiùs in inferno habebunt ob plura peccata non ad-„miſſa per virtutem illius, ut ſi non à toto, à tanto „liberentur tormento, ad quæ dum non attendunt „Dogmatiſtæ iſti (Bajani, & Janſeniani) Chriſtum „charitate ſpoliant, minuſque ſitientem ſalutis ho-„minum exhibent, quàm ſint plerique homines, „quos charitas urget ad deſiderandam, & procu-„randam pro viribus ſalutem omnium. Ludovicus de Ponte celeberrimus vitæ ſpiritualis magiſter in volumine inſcripto *Dux ſpiritualis*, tract. 2. cap. 5. §. 3. „tradit: Quod occulto divinæ juſtitiæ ordine eve-„nit, ut aliquis peccator primis vitæ ſuæ annis, „& cum paucis peccatis, & fortè unico ſolo im-„pleat deſtinatam menſuram, & qui vix dum vive-„re inceperat in mundo, repentè transferatur ad „infernum. Sicut miſerandus ille puer quinquen-„nis, de quo refert S. Gregorius lib. 4. dialog. „cap. 18. quod blaſphemans in ulnis ſui parentis, „raptus fuerit à dæmonibus ad infernum, eò quòd „tantùm haberet uſum rationis, ut cognoſceret, ſe „male facere blaſphemando . . . . Et quam-„vis in hoc caſu emineat magis divina juſtitia, „admixta tamen eſt ei miſericordia, quæ prævenit „peccata juvenis, ut leviores ferret pœnas in infer-„no.

Cornelius Muſſus Epiſcopus Bitontinus morum

puritate, & doctrinæ fama præclariſſimus concione pro feria quinta diei trigeſimæ in Quadrageſima limatè verſat locum hunc Lucæ 7. *Ibat Jeſus in civitatem, quæ vocatur Naim &c.* Optemus optemus, „inquit citò mori, ſi erimus boni, tuti erimus de „præmio, ſin mali de minori pœna. Non eſt tam ju„ſtitia (ô ſapientes) quam miſericordia accelerare „mortem etiam malis, dicente Davide pſal. 54. *Vi„ri ſanguinum non dimidiabunt dies ſuos*; ne diutius „viventes in deteriora labantur, & poſtea acriùs „puniantur. Quis noſtrum norit, quod uſus non „fuerit hac miſericordia Chriſtus cum hoc adoleſ„centulo filio viduæ in Civitate Naim, ne, aut eva„deret malus, aut ſaltem ne pejor fieret? Inſipientes „matres, quæ lugent mortem filiorum in eorum a„doleſcentia. Flete, flete mulieres peccata, quæ i„pſos ducunt ad mortem, gratias agite Domino, „qui ob minorem eorum, & veſtrûm pœnam, per„miſit in illos citò falcem immitti à morte, quam „vos vocatis tam atrocem, & eſt tam pia. Agnoſci„te, agnoſcite miſericordiam Dei, nec conqueri„mini, ſed conſolamini &c. Non cognoverat hæc „vidua ingentem Dei miſericordiam in immatura filii morte &c. Opportune S. Auguſtinus tract. 73. in Johannem pronunciavit: *Malè uſurus eo, quod vult accipere, Deo potius miſerante non accipit.* Hac eadem ratione ſcriba, qui Matth. 8. dicebat: *Magiſter ſequar te quocunque ieris*, repulſam eſt paſſus, *quia talis Magiſter erat*, ut obſervat idem Auguſtinus ſermon. 7. de verbis Domini ſecundùm Matth. initio, *qui futura praevideret, intelligimus, iſtum hominem, ſi ſequeretur Chriſtum, ſua quæſitu-*

rum,

rum, non quæ Jeſu Chriſti. Unde ipſe Doctor gratiæ Chriſti lib. 2. Confeſſ. cap. 7. ſic Dominum affatur: Gratiæ tuæ, Domine, deputo, & miſericordiæ tuæ, & quæcunque non feci mala. Quid enim „non facere potui, qui etiam gratuitum facinus a„mavi? & omnia mihi dimiſſa eſſe fateor, & quæ „mea ſponte feci mala, & quæ te duce non feci.... „Qui enim vocatus à te ſecutus eſt vocem tuam, & „vitavit ea, quæ me de me ipſo recordantem, & fa„tentem legit, non me derideat ab eo medico æ„grum ſanari, à quo ſibi præſtitum eſt ut non æ„grotaret, vel potius ut minus ægrotaret. Et ideò te „tantundem, imò verò amplius diligat, quia per „quem me videt tantis peccatorum meorum lan„guoribus exui, per eum ſe videt tantis peccatorum „languoribus non implicari. S. Auguſtinum in eodem argumento verſantem inducit Bail part. 3. de „benefic. Crucis art. 7. Quot peccata, ait, aver„tit Chriſtus à reprobis? Qui enim hæc gratiæ „Chriſti non deputat, Auguſtinum negavit, qui hæc „gratiæ Chriſti deputat, nam & ſcripſit homiliarum „50. hom. ultima: *Nullum eſt enim peccatum, quod facit „homo, quod non faceret homo, ſi deſit Rector, à quo „factus eſt homo.* Hoc docet Albertus Magnus de „4. coævis tom. 19. tract. 4. quæſt. 5. 8. particula 2. Deum velle Angelum cooperari ad „ſalutem damnandi, ut pauciora committat peccata.

Eodem collimant verba hæc S. Anaſtaſiæ Martyris in epiſtola ad S. Chryſogonum: Deprecor, inquit, te ô homo Dei, ut inſtanter Dominum de„preceris, ut aut ad fidem ſuam, ſi venturum pravi-

„prævidet , maritum Publium ſinat vivere , aut „ſi eum in hac incredulitatis perverſitate ſcit manſurum , jubeat , eum locum dare ſuis cultoribus. „*Melius eſt enim ſpiritum exhalare* quàm Dei filium de„negare &c. Sanctiſſimam hanc Heroinam ea „verba de Publio in infidelitate deceſſuro locutam „hoc elogio extollit Didacus Ruiz diſp. 65. de „ſcientia Dei ſect. 12.n. 15. Hæc , ait , invictiſſi„mam Chriſti martyrem ſcripſiſſe, ſuggerente Spi„ritu Sancto, par eſt credere: ſiquidem eo tempo„re pro Chriſti Domini confeſſione patiebatur à „viro ſuo Publio vexationes morte duriores; nam „ad ea præſertim tempora refertur promiſſio Chri„ſti Domini : *Dabitur enim vobis in illa hora quid lo„quamini , non enim vos eſtis , qui loquimi„ni , ſed Spiritus Patris veſtri , qui loquitur in vobis.* „Præſertim quoniam tacitè eædem litteræ proban„tur ab eccleſiaſticis Scriptoribus,veluti ab Ana„ſtaſio bibliothecario,Suida,&Surio die 25.decem„bris , nec non ab Adriano in 4.ſentent. de Sacra„ment. pænitent. quæſt. an homini ſemper maneat „facultas vere pœnitendi,dum reſpondet ad 2.Huc etiam ſpectavit S. Baſilius magnus in Conſtitutionibus Monaſticis cap. 2. cùm dixit:Si enim intel„lexiſſet Dominus, te, ſi munus celeriter impetraſ„ſes; id nequaquam eſſe amiſſurum , ſine dubio , „quæ ejus eſt bonitas, ultro tibi nullo rogatu detu„liſſet. Nunc autem tibi proſpiciens hoc facit. Nimirum ſubjungit Ruiz loc. cit. Ne gravius punia„ris ob munus facilè obtentum , & negligen„ter cuſtoditum. Quapropter ſanctus Auguſtinus in pſal. 85. ſcripſit: Quid ſi malè petis à Deo ?

non-

„nonne Deus erit tibi magis non dando miſericors? Item ſuper ea verba pſal. 54. paulò ante laudata: *Viri ſanguinum non dimidiabunt dies ſuos*, commendat Theophilus Raynaudus opuſc. de vitæ, & mortis humanæ terminis punct. 15. num. 10. Euthy„mium ratiocinantem. Quod ipſis peccatoribus in „malo perſiſtentibus commodum eſt tolli de me„dio & impediri, ne plura, & graviora admittant, „quibus ad pœnas atrociores in inferno tolerandas „per totam æternitatem addicantur. Plauditque Algero lib. 2. de Euchar. cap. 7. in idem conſpiranti, tandemque concludit, quod: Sic intereſt ip„ſorum improborum, ac eorum, qui cum illis in„timè nexi ſunt, & velut unum cum eis compu„tantur, ut vita eorum in longa tempora non pro„trahatur, ſed lædatur velut in flore botrus illorum. Denique Alexander à S. Franciſco toties laudatus ſoliloquio 2. ſic religioſiſſimè Dominum affatur: „Scio Domine, quia quando vis, in uno momento „ex Saulo Paulum facis, ex perſecutore prædica„torem: ſi vis permittere me peccare, ut oſtendas „deinde in me miſericordiam tuam à peccatis me „extrahendo, & peccata ignoſcendo majorem „certè bonitatem oſtendes me à peccatis præſer„vando. Nonne Domine exiſtimatur totum id mi„hi dimiſſum, quod non erit ex tua miſericordia „commiſſum?

Tota autem hæc doctrina poteſt etiam concinnè applicari parvulis decedentibus ſine baptiſmo, qui præſervati ſunt à culpa actuali, & gehenna ignis. Quinimmò Emin. Author pagin. 173. affert Patrem Gonetum aſſerentem: Angelos quamvis in infide-

„infidelibus non excitent ſupernaturales illuſtra„tiones, juvantes ad opera conducentia ad ſalu„tem, juvare tamen ad bona aliqua opera moralia, „& pauciora committenda peccata, ut minus in in„ferno puniantur. Hoc ſcribit Gonetus diſp. 5. de reprob. art 6. §. 2. ubi adducit hæc verba D. Thomæ: „Angelorum cuſtodiâ præſciti, & infideles juvan„tur, quoad hoc, quod ab aliquibus malis re„trahuntur, quibus & ſibi ipſis, & aliis nocere „poſſunt. Item Sfondratus pag. 158. loquens de peccatoribus peſſimis, & obſtinatiſſimis ait, „quod ſi Deus eis non daret gratiam, quâ conver„ti poſſint, non eorum converſionem, ſed majo„rem damnationem vellet, ſicque clementius face„ret eos poſt peccatum morte, & inferno confeſtim „puniendo, quam illos expectando, nam expectare „ad pœnitentiam nec tamen vires pænitendi, abſti„nendique peccatis dare, quid aliud eſt, quàm non „ad veniam, ſed ad majorem damnationem pænaſ„que differre? Non ergo ad vitam ſed ad mortem „expectat, nec iſtud clementia, ſed ſeveritas eſt.

Ex his optime deducitur, quod ſi illi Braſiliæ Populi jam reprobi, & in circumſtantiis ſupra indicatis poſſint Deum invincibiliter ignorare, redderentur impotentes peccare, alioquin certiſſimò peccaturi, ſi agnoſcerent Deum, & propterea hoc ipſum in illis circumſtantiis eſſet procul dubio magna beneficii, & gratiæ pars, nec illis quamvis reprobis miſericordia divina deeſſet. Deus enim poteſt ex ſe intendere quidquid non eſt malum morale formaliter, uti ſanè non eſt illa ignorantia, neque

ut

ut eſt effectus peccati originalis, neque ut eſt ignorantia invincibilis de Deo, quæ ſi daretur tantùm abeſt, quod eſſet peccatum, ut potius excuſaret à peccato, ut definitum diximus ab Alexandro Octavo.

N O T A.

ABſurda, & erronea propoſitio, ut beneficii, & gratia loco habeatur quidquid nos quocumque modo impeccabiles redderet. Hoc ſi verum eſſet, omnes optare deberent, ut nunquam in lucem prodiiſſent, ut ſemper fatui, & rationis uſu expertes remanſiſſent, ut eos Deus non homines, ſed bruta, ligna, aut lapides creaſſet: deinde quis christianus patienter audiat beneficii, ac miſericordia loco habendum, ſi quis Deum ignoret, & vivere ſinatur ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus? Cum è contra ſumma ſit miſeria creaturæ rationalis ad imaginem Dei conditæ proprium Authorem, ac ſummum ſuum bonum, atque ultimum finem non agnoſcere, atq; adeò non colere.

DISPUNCTIO.

SEd omnia iſta terribilia tanquam mera ſpectra, & puerorum terriculamenta jam evaneſcunt ex dictis. Ut enim monet Cardinalis Pallavicinus loco „ſupra laudato: Diligenter diſtinguenda ſunt hæc „duo: eſſe magnum beneficium, & eſſe maximum „beneficium ex optabilibus hîc, & nunc, quæ utique non convertuntur. Ut etiam nos prænotavimus. Conſimilem illationem ſuæ ſententiæ objectam P. Gonetus diſſertatione Theologica de

de opinionum probabilitate art.7.§.5.propoſuerat, „videlicet: Si opinio probabilis falſa ratione igno„rantiæ invincibilis à peccato excuſaret, mere opi„nantium, imò & ignorantium melior eſſet condi„tio, quam eorum, qui veritatem cognoſcunt. „Reſpondet Gonetus negando ſequelam, quia Si „hic diſcurſus valeret, inquit, pariter ego dicerem, „meliorem eſſe hominis infirmi, quàm ſani condi„tionem, quia hic tenetur lege jejunii, à qua ille ra„tione infirmitatis liberatur. Item melior eſſet „hominis dormientis, quàm vigilantis conditio, „aut ebrii, quàm temperantis, quia hic in mul„tis peccare poteſt, quæ licet ille admittat, non peccat. Sanè Cenſor in ſua nota deſerit hypotheſim Authoris, & tranſilit ad alios, quoſcumque homines, gratîſque garrit, quod omnes optare deberent, ut eos Deus non homines, ſed bruta, ligna, aut lapides creaſſet. Hîc ſane ſaltat extra chorum Notator, qui ne ſibi videatur, etiam in his verbis ceu Apollo ex tripode oracula fundens, audiat S.Bernardum ſerm. 35. in Cantic. nu. 7. ita explicantem verba iſta Chriſti Domini de Juda proditore: *Melius ei fuerat, ſi natus non fuiſſet homo ille. Non utique (exponit S. Abbas) ſi natus non fuiſſet omninò, ſed ſi natus non fuiſſet homo, ſed v.g. aut pecus, aut alia quæpiam creatura, quæ quoniam judicium non haberet, ad judicium non veniret, ac per hoc non ad ſupplicium.*

Huc collimat, quòd Johannes Lorinus in cap. 18. Sapientiæ verſ. 2. ſententioſè fatur, videlicet, „quod debemus: Gratias agere non de conceſ„ſis dumtaxat poſitivis, ut vocant, muneribus,

„ribus, verum etiam de damnis, & peccatis, quæ „vitavimus, de occaſionibus, & periculis, quæ effugimus. Corpore manens meum beneficium eſt, „hæreticus, idololatra, homicida, mæchus &c. „meum beneficium eſt, ſi hæc ego non ſum: dives „etiam, Prælatus Rex, Sapiens &c. meum beneficium eſt, quoniam ipſe ego rebus iſtis ad peccandum fortaſſis abuterer. Pia, veraque Auguſtini „Virgines alloquentis cap.52. de ſancta Virginitate ſententia: quidquid mali ipſo cuſtodiente non „committitis, tanquã remiſſum ab illo reputate, ne „modicũ vobis exiſtimãtes dimiſſum, modicũ diligatis, & tundentes pectora Publicanos ruinâ jactantiæ contemnatis. Rursùs conveniens Deum „ipſum, ſcio, Domine, ait ſoliloq; cap. 15. quod nullum peccatũ eſt, quod unquã fecerit homo, quod nõ „poſſit facere alter homo, ſi Creator deſit, à quo „factus eſt homo. Sed quod non facerem, tu feciſti, quod abſtinerem, tu juſſiſti, & quod tibi crederem, gratiam tui infudiſti. Hoc eſt gratias agere, quia non lædimur. Ex his dignoſcitur, duplex eſſe beneficii genus, nempè aliud poſitivum, aliud negativum; per primum bonum aliquod entitativè confertur, per alterum malum certò imminens avertitur.

Quocirca ſibi non ſuadeat Cenſor, Sfondratum affirmare, eos Barbaros ſi Dei ignorantia invincibili laborarent, reddi quodammodo impeccabiles, quaſi ipſis adveniat aliqua forma cum peccato incompoſſibilis, puta, unio hypoſtatica, vel viſio beatifica, quandoquidem ex ea ignorantia invincibili tolleretur ab actu libertas indifferentiæ, & ratio

tio voluntarii, & idcircò nulla perfectio, immò potius maxima imperfectio exindè in illum actum derivaretur, quemadmodum eſt abſolutè maximus defectus hominis mente capti, eum in illo ſtatu amentiæ non poſſe peccare. Quam appoſitè verò Cardinalis Sfondratus uſurparit in præſenti verba illa Principis Apoſtolorum epiſt. 2. c. 2. declarat ipſemet pag. 139. cum S. Thoma 1. 2. quæſt. 106. art. 2. „ad 2. his verbis : Si quis poſt acceptam gratiam „novi teſtamenti peccaverit, majori pœna dignus „eſt tanquam majoribus beneficiis ingratus, & auxilio ſibi dato non utens: Unde pag. 105. recitat hæc verba S. Bernardi ſerm. contra ingratos ad rem „præſentem elimatiſſima: Ingratis miſericordiæ res „eſt, in hac parte ſubtrahere miſericordiam, ne „culpa ex beneficiis creſcat, juxta illud Prophetæ: „Miſereamur impio, & non diſcet juſtitiam. Accinit nobilis ſacrarum literarum interpres Johannes Lorinus hic frequenter laudatus : *Elucet*, inquit in eundem Apoſtoli Petri locum : *in eo etiam Dei „miſericordia, quod non omnibus annuncietur Evange„lium, ne gravius ferant judicium non credentes.* Simi„liter Ruiz tract. 3. de Providentia Dei diſp. 16. ſect. 1. n. 4. ſuper iſta verba Apoſtoli ad Timoth. 1. „*Miſericordiam conſecutus ſum, quia ignorans feci in in„credulitate*, ait: obſerva dictionem cauſalem *Quia*, „& inde ignorantiam, qua ratione culpam exte„nuabat, allegari ut rationem conſequendi miſericordiam, & veniam. Unde etiam communis, & vulgaris loquendi modus obtinuit, ut aliquod malum minus reſpectu majoris dicatur bonum, ſeu gratia: puta, quis enormiſſimorum criminum reus

à Ju-

à Judice pluribus ſæviſſimis tormentis, tandemque ſuſpendio damnatur, à Principe verò ſupremo ad triremes dumtaxat deſtinatur, nonne ab omnibus vulgatur, quod ille facinoroſus gratiam, & beneficium à Principe receperit? Aſt dices, ærumnoſa eſt triremium catena: Verum quidem, ſi in ſe abſolutè illa ſpectetur, at ſi comparetur ad mortem poſt atrociſſima tormenta, & cruciatus laqueo ſubeundam, ea rectè, & veraciter gratia nuncupabitur. Planus eſt hic ſermo, plana res, & experimento tritiſſimò explorata.

PROPOSITIO XXXX.

Juſtinus Martyr Socratem Philoſophum non tantùm ſalvum, verùm etiam Martyrem eſſe docet. . . . & inſigniores, & quotquot de Gentilibus cum ratione vixerunt, Chriſtianos appellat; pag. 153. lin. ultim.

Item de Platone alii dicunt; pag. 56. lin. 5. Omnibus hominibus, etiam incultiſſimis, & planè barbaris, auxilium gratiæ datur, quo legem naturalem obſervent, qua obſervatâ, & niſi obicem ponant, Deus curaturus eſt, ut eis quoque Evangelium innoteſcat, ut de Sybillis, Cornelio, Eunucho Candacis Reginæ, & Platone Philoſopho conſtat; pag. 169. lin. 35.

N O T A.

HÆc Author ex Iuſtino refert ea approbando, & confirmando, ut patet ex textu, quibus ſatis ſit opponere, quæ de illis Philoſophis paßim leguntur, & quæ de iiſdem paßim communiter cenſuerunt SS. Patres: de Socrate Tertullianus ait in apologet. cap. 46. Socratis vox „eſt, ſi Dæmonium permittat, idem cum aliquid de ve„ritate ſapiebat, Aeſculapio gallinaceum proſecari jubebat. & paulò infra. Si de pudicitia provocemus, lego par„tem ſententiæ Atticæ in Socratem corruptorem adoleſcentium pronunciatæ. & cap. 36. de eodem Socrate, & Catone notat, quod uxores ſuas amicis ſuis communicaverint. Multa ſimilia de Socrate, aliiſque inſignioribus Philoſophis habent Cyprianus, Chryſoſtomus, Cyrillus, Theodoretus, Auguſtinus, aliique Patres, de quibus generatim, Lactantius lib. 3. cap. 29. rectè ait; Omnis ſapientia hominis in „hoc uno eſt, ut Deum cognoſcat, & colat, hoc eſt illud, quod „Philoſophi omnes totâ vitâ ſuâ quæſierunt, nec un„quam tamen inveſtigare, comprehendere valuerunt, quia „religionem, aut pravam tenuerunt, aut totam penitùs „ſuſtulerunt.

D I S P U N C T I O.

EXtremum fabulæ actum eodem tono ferè ſemper continuatum, eodem fine coronare debebat Cenſor, obtrudendo propoſitionem interpolatam. Neque enim hic inſtituit Author quæſtionem de vita, & moribus, atque ſalute veterum Gentilium philoſophorum, ſed aliqua merè recitativè ex probatiſſimis Scriptorib. refert ad inſtar aliorum Authorum, qui ad confirmationẽ, & elucidationem ſuo-

ſuorum thematum ſimiles narrationes curſim, & per tranſennam attingere ſolent nihil de earum veritate vel falſitate ſolliciti. Sic Emin. Eccleſiaſticorum Annalium Parens Baronius in apparatu cap. „14. narrat. Quod cum cælitùs ad ſalutem utriuſque „populi Judæi, atque Gentilis à Patre Filius mit„tendus eſſet in terram,, quo totius humani gene„ris reciperetur conſenſu, conſilium Dei fuit, ut „longe ante ejus adventum tantæ rei Sacramentum „Judæis, atque Gentilibus innoteſceret, illis qui„dem multifariam, quod ait Paulus Hebr. 1. mul„tiſque modis loquens Patribus in Prophetis, hæc „prædixit, ac figuris adumbravit. Gentiles autem, „quod à veritate veri cultus procul abeſſent, nec „facile externæ religionis hominibus admoverent „aures, per ſuos ipſorum Vates de his, quæ ventu„ra erant, voluit præmoneri. Erant hi (Lactant. „lib. 1. c. 6.) Mercurius Triſmegiſtus, Hydaſpes, „atque Sybillæ ſic dictæ à Dei conſiliis denuncian„dis, quaſi θεοβούλαι decem numero, ut ajunt, om„nes Virgines, quibus ob virginitatis inſigne meri„tum divinationem eſſe conceſſam Hieronymus „exiſtimavit, quam, & ob cauſam eas appellare „Patres conſueverunt Prophetiſſas Gentilium, qui„bus & tantum tribuit Heraclitus, Clemens Ale„xandrin. Strom. lib. 1. ut eas non humanitùs, ſed „divinitùs apparuiſſe putarit. Item ad annum Chriſti 52. cap. 4. loquens de peroratione Doctoris gentium in Areopago Athenienſi, & quod à multis traduceretur ceu novorum dæmoniorum annunciator, hæc de Socrate litteris conſigna„vit. De Socrate *conſtat*, accuſatum fuiſſe à Me-

„lito eodem crimine dicente:jura violat Socrates, „quos ex majorum inſtituto ſuſcepit civitas, Deos „eſſe negans, alia nova dæmonia inducit, quam ob „cauſam morte mulctatus eſt ducentis octoginta,|& „unâ ſententiis. At Paulus admirabili quadam „circumſpectione divino afflatus ſpiritu cauſam „egit, nam quoniam ſciebat, à multis ar„gui, qui novorum dæmoniorum videretur an„nunciator, eo quod Jeſum Chriſtum prædicaret &c.

Similiter Eminen. Bellarminus tom. 1. controver. cap. 3. de Chriſto ad probandam unitatem numericam Dei in ſexta probatione ſcribit: Patres „docere, Philoſophos Gentilium re ipſa unum „Deum cognoviſſe,& ea ex parte quaſi naturaliter „Chriſtianos fuiſſe, aitque, hoc patere in primis ex „Juſtino, qui in libro de Monarchia Dei, & in A„pologia ad Antoninum dicit, Socratem,& Plato„nem fuiſſe in hac parte Chriſtianos:quod idem aſſerit ſcripſiſſe Athenagoram in Apologia pro chriſtianis, Arnobium lib.2.& 3.contra Gentes, Tertullianum, Euſebium, Theodoretum, pluresq; alios veteres Patres,& tom.4.lib.4.c.2.de grat.& lib.arbit. confirmat eandem veritatem teſtimonio S. Juſtini „martyris: qui, inquit, ſcribit Socratem, & alios „quoſdam Deum verum ita cognoviſſe, ut ferè Chriſtiani dici potuerint. Expendat candidus Lector hæc utriuſque Eminent. ac Sapientiſſimi Cardinalis dicta, & re ipſa perſpiciet, nihil aliud dicere voluiſſe eorum Collegam Sfondratum. Undè Cenſor in crimen vocare debebat S. Juſtinum, cujus tantùm ſententiam ibi innuit Author.

De

De Socrate verò hæc peculiariter ex variis *Authoribus* notanda ſunt. Caſaubonus heterodoxus Baronio-Maſtix in ſuis exercitationibus cenſoriâ virgula notavit Juſtinum, eo quod in verbis ſupra indicatis ſenſerit, ſolam rationem poſſe hominem ad ſalutem æternam perducere. Hunc errorem citra injuriam affingi non poſſe S. Juſtino probat Natalis Alexander diſſert. 6. in hiſtor. eccleſiaſt. ſæculi ſecundi advertens, rationis nomine S. Juſtinum non intellexiſſe ſolum illud naturæ lumen, quod nobis à ſupremo Conditore Deo inditum eſt, ſed Chriſti, qui ratio eſt, & Verbum Patris, qualemcumque notitiam, & cognitioni congruos mores, ut oſtendit ex eodem loco, & ex Apologia prima deducit, à S. Juſtino non affirmari, Socratem, & alios Philoſophos ſola ratione duce ad ſalutem perveniſſe ſed diſertè aſſeri, eos Chriſtum ex parte dumtaxat, & imperfectè fuiſſe aſſecutos, quatenus ſumma ratio eſt; unum quippè Deum agnovere, & docuere, hocque ex illuſtratione rationis, & Verbi, quod eſt Chriſtus, habuiſſe. Videantur plura de Socrate apud Petrum Danielem Huetium VC. in demonſtratione Evangelica propoſit. 4. ex vetuſtiſſimis Scriptoribus multa colligentem, & apud Dominicum à SS. Trinitate lib. 2. Bibliothec. Theologicæ ſect. 5. cap. 11. & 12. & præcipuè apud Petrum Halloix in annotationibus ad S. Juſtinum cap. 28. ubi interſerit prolixam quæſtionem, *an Socrates eâ de Deo, & Chriſto imbutus fide fuerit, ut ejus ſperari ſalus poſſit*, & pro ſententia affirmativa affert efficacia argumenta, & unà cum Sfondrato concludens in favorem divinæ bonitatis eru-

eruditè, & pluribus modis refellit omnes adverſas rationes, adeòque omnes penitùs argutias Cenſoris.

Enim verò quoad illam Socratis vocem, *ſi dæmonium permittat*, pravo ſenſu intellectum à Tertulliano hæc reponit Halloix ex veterũ Gentilium monumentis loc.cit. nimirum: Luce clarius conſtat, „Socratem, & Platonem, Xenophontem, & Plutarchum, & Dionem, Chryſoſtomum, & Maximum Tyrium, Apulejum, & omnes denique antiquos Philoſophos per dæmonium Socratis „non intellexiſſe pravum aliquem dæmonem, ſed „bonum Angelum, ſeu genium bonum, & cum item ex iis, quæ illi dæmonio attribuuntur, nihil „poſſit à viro prudente colligi, re attentius examinata atque perpenſa, quàm fuiſſe Angelum bonum, tamen Tertullianus, & qui ejus fuerunt veſtigia propenſius conſecuti, pravum fuiſſe dæmonem tenent. Pariter quia S. Juſtinus, & Athenagoras in legatione pro Chriſtianis ſub finem, & „Clemens Alexandrinus, qui & Socratici fuerunt, „& olim Gentiles, ac propterea gentilitium Socratis ingenium, & ſenſum melius, quàm alii callere „potuerunt, ac maximè quod ratio regendi, ac ducendi Socratem ſemper in melius, nunquam in pejus, videatur omninò convincere, Angelum bonum fuiſſe non malum, conabor pro virili hanc „confirmare ſententiam.

De S. Juſtini authoritate nihil hîc neceſſe eſſet „quicquam repetere, cum ſatis clarum ſit, eum „non fuiſſe dicturum de Socrate illa, quæ dixit, „ſi ipſum à malo gubernatum dæmonio exiſtimaſſet;

„maſſet; neque item Athenagoras, perindè atque
„Juſtinus, Socratem dixiſſet eadem de cauſa, qua
„chriſtianos paſſum, ſi à malo gubernatum dæmo-
„nio exiſtimaſſet. Clemens Alexandrinus lib. 5.
„ſtromatum, poſtquam oſtendit non prorſus igno-
„tos Platoni Angelos tutelares, ita ſubdit: *Fortaſſe*
„*autem, & dæmonium Socrati attributum hoc innuebat*,
„ſcilicet, attribui ſingulis hominibus Angelos cu-
ſtodes.

„Refert hæc eadem Euſebius Pamphili lib. 13.
„Præparationis Evangelicæ cap. 13. qui etiam aliis
„in locis tam in hoc libro, quàm in aliis ejuſdem
„argumenti ſtat paſſim à Socrate. Denique pro hac
„opinione videri poteſt Stephanus Bubalus de An-
„gelis quæſt. 1. art. 1. difficultate 2. §. 3. ubi pro
„illa laudat Ægidium Romanum in 2. diſt. 11. q. 1.
„art. 2. Thomam ab Argentina eadem diſt. q. 1. art.
3. concl. 1. Andream Vectorellum lib. 2. de cuſtodia
„Angelorum, qui expreſsè docent, Socratis
„dæmonium fuiſſe Angelum bonum, & tutelarem.
„Eugubinum quoque lib. 8. de perenni philoſophia
„cap. 25. qui eodem propendet. Sed ratio ipſa
„quàm maximè videtur idem convincere. Cum e-
„nim ſatis conſtet, unicuique hominum ali-
„quem eſſe datum ad cuſtodiam bonum Angelum,
„qui à malo avertat, ducat ad bonum, quis dubi-
„tare poteſt, quin is, qui utrumque Socrati
„præſtitit, fuerit Angelus bonus? Præſtitiſſe
„autem affirmant ii, qui id optimè ex omni-
„bus cognoſcere potuerunt, præcipui, ſcilicet
„ejus diſcipuli. Plato inducens aliquoties
„Socratem de ſuo dæmonio loquentem, &

„quid ſit explicantem, Xenophon lib.1. de memo-„rabilibus Socratis, & Plutarchus in dialogo de „Genio Socratis, quem per formam dialogi con-„ſcripſit, ubi cum neſcio quis vocem illam Socrati „loquentem nihil aliud, quam ſternutationem fuiſ-„ſe interpretatus eſſet, pulchrè alius à gravitate, „& virtute Socratis id alienum eſſe oſtendit, „vocem, & genium ſuum id appellare, quod „tenuis eſſet ſternutatio: nec eum fuiſſe, So-„cratem, qui tam levis rei momento, vel „ad agendum ſe applicaret, vel ab agendo deſi-ſteret,

Ad ea verba Socratis prolata de Æſculapio ſic „reſpondet idem Halloix: Haud diffiteor, inquit, „hoc difficile haberi argumentum: tamen re-„ſponderi poteſt: nihil aliud voluiſſe iſto dicto „Socratem, quam docere Critonem, jam bre-„vi ſe perfectam ſanitatem, tam præſenti, ſcili-„cet, morte, & jam hærente, ut ſic dicam, „in labiis anima (lethale enim venenum à le-„gitima miſſum poteſtate biberat) conſecutu-„rum, & ſimul ſperatam, & expectatam bea-„titudinem animæ adepturum. Ejus enim im-„mortalitatem haud ſatis idem Crito apprehen-„debat. Huic, & paulò ante cùm petiiſſet à „Socrate, quonam modo vellet ſepeliri, reſpon-„dit ille; *Ut vobis lubet, ſi tamen me ceperitis, „nec ego vos effugero*; quaſi diceret, ſecundùm „animam æſtimare me debetis, non ſecundùm „corpus: Eſt enim illa melior pars mei, & „ibi potius dici debet eſſe Socrates, ubi ejus

anima

„anima erit, quam ubi corpus. Atqui *illa*
„vos effugiet, nec capi poterit, ac proindè
„nec ſepeliri: de corpore autem, quidquid
„vobis libuerit, facite. Nihil enim mea in-
„tereſt. Deindè mox converſus idem Socrates
„ad eos, qui cum Critone aderant, & ſubri-
„dens: ô Viri, inquit, ego Critoni non per-
„ſuadeo, me eſſe hunc Socratem, qui nunc di-
„ſputo, & cuncta, quæ dicuntur, diſpono, ſed o-
„pinatur, me eſſe illud, quod paulò poſt videbit
„cadaver: atque ita interrogat, quonam modo me
„ſepelire debeat. Id autem, de quo multum ſermo-
„nem feci, (nimirum quando venenum bibero,
„non ulterius me apud vos futurum, ſed ad beato-
„rum felicitatem *profecturum*) *id, inquam, fru-*
„*ſtrà ipſi dixiſſe videor, cùm & vos, & me ipſe conſolarer.*
„Hæc ibi & plura Socrates, velut certus de Ani-
„mæ ſuæ poſt mortem felicitate. Quam & in-
„culcatam eidem Critoni ſymbolicè voluit, cùm
„dixit deberi Æſculapio gallum, atque omninò
„reddendum. Tunc enim illi tantùm debeba-
„tur, cùm eſſet ſalus conſecuta. Hoc autem de ſe
„credi certò volebat modò Socrates, nec quicquam
„aliud. Non fuiſſet autem ſalus conſecuta, niſi & a-
„nima immortalis fuiſſet, & beatitudinis jam par-
„ticeps. Favet huic noſtræ ſententiæ, & explica-
„tioni Johannes Pierius lib. 24. Hieroglyphico-
„rum, ubi de Galli agit ſignificatis. Quare So-
„crates moriens, inquit, cùm animi ſui divini-
„tatem majoris mundi divinitati ſperaret ſe copu-
„laturum, gallum Æſculapio, id eſt, anima-
„rum medico jam extra omne morbi diſcrimen
poſitus

,,poſitus debere ſe dixit. Cùm enim de corpore ,,migrandum intelligeret,convaluiſſe prorſus arbi-,,trabatur. Ut verò interpretantur alii, ea de cau-,,ſa dictum hoc à Socrate, quod lethali eo ſumpto ,,pharmaco, ſanitatis beneficium jam ſentiret, ,,cum exiret *à corpore: à quo omnes animi morbi ſcate-,,re, pullulareque ſentiuntur.* Sic ille, qui deindè ad ,,refutationem quorundam Latinorum Patrum (hi ,,enim tam fortè adverſi ſunt Socrati, quam faven-,,tes Græci, ut mox patebit) hæc ſubdit: *Lactantius ,,Firmianus Septimius Florens in Apologetico, neque non ,,illi omnes, qui cum Ariſtotele Platonis verba, non ſenſa, ,,cavillu inceſſunt, hoc diſſimilarunt, in quo ſumma ſa-,,pientia veritas deliteſcebat.* Vide etiam Goro-,,pium in Hieroglyphicis lib. 6. & Antonini ,,Ricciardi commentaria ſymbolica in Æſcula-,,pio.

,, Quod autem verba Socratis nude ſpectata pror-,,ſus aliud ſignificarent, & vellent quàm commu-,,nis hominum ſenſus, & conſuetudo ferat; hoc, ,,inquam, inſtigare Lectores debuit ad reconditio-,,rem aliquem ſenſum (ut in ſacris literis, & in ,,Ægyptiorum myſteriis ſolet) requirendum. Quis ,, enim unquam, niſi vel à periculo mortis libe-,,ratus, vel è gravi morbo ſanitati corporis reſtitu-,,tus debere ſe gallum Æſculapio ſenſit, aut præſe-,,tulit? Atqui horum nihil in Socrate locum habuit. ,,Neque enim à periculo mortis liberatus eſt, ne-,,que corporis ſanitati fuit reſtitutus. Quid igi-,,tur ſenſit, quid per illa verba Socrates voluit? ,,Nihil ſanè aliud, quam id, quod ante dixi, ,,docere Critonem animæ immortalitatem, &

ſuam

„ſuam in juſtorum ſedes tranſmigrationem, ubi ab
„omni morbo , & corporis contagio liber foret.
„Quod ſi opponatur , videri ſaltem in iſto facto
„approbaſſe cultum Æſculapii , & hunc pro
„Deo habuiſſe , reſponderi poteſt primò , non
„id viſum iis , qui Socrati de immortalitate di-
„ſputanti tunc aderant : Secundò tametſi daretur
„cultum Æſculapii approbaſſe, & illum pro Deo
„habuiſſe , hoc eſt, pro homine propter beneficia
„curationum , virtutes heroicas in Deos relato
„(nec enim alia de Æſculapio ſenſiſſe exiſtimandus
eſt)tamen cum tali opinione, licet enim in ſe falsâ ,
„habere de uno ſummo Deo veram fidem potuiſſe.
„Atque ut in hoc oſtendendo modum diſputandi
„Socraticum ſequar, viâ procedam uſitatarum ipſi
„interrogationum. Cedo igitur fas ne eſt Chriſtia-
„no, cuipiam Divorum, ſeu Petro, ſeu Paulo, ſeu
„alteri cultum aliquem ſuprema adoratione infe-
„riorem exhibere, quippiam vovere, votum red-
„dere? *Omninò* , inquis , *& fas eſt* , *& bonum eſt*.
„Qua de cauſa amabo? *Quia ſanctè exceſſerunt, & a-*
„*mici Dei ſunt*. Bene habet. De Judæo autem quid
„cenſes? licuit ne illi ante Chriſti legem honorare
„Abrahamum, vota ei facere , cultu ſacro proſe-
„qui? *Minimè dubium eſt*, ais, *quin licuerit : eadem e-*
„*nim, quæ in altero , aut propè eadem ratio locum habet*.
„Recte dictum. Sed de Gentili homine , qui le-
„gem Moyſis non novit , quid arbitraris ? An
„ne licitum itidem illi fuit, ſi quis celebri vitæ
„ſanctimonia terris exceſſit, & communi ſuæ gen-
„tis exiſtimatione inter ſanctos eſt reputatus,
„(qualis ille Job in terra Auſitide , aut Melchi-
ſedech

„ſedech in regione Canahan) an licitum, inquam, „fuit tali cuipiam parem quoque ſuperioribus ho„norem deferre ? *Sic videtur*. Et in aliis Gentilium „terris, ſeu Græcia, ſeu Italia, ſeu Gallia, ſeu qua„cunque alia, ſi qui perindè ſanctis moribus vixiſſe „crediti ſint, ac inter Divos habiti, idque conſen„tientibus populorum vocibus, nunquid eadem cir„ca eorum cultum, ac venerationem ratio tenenda „eſt? an verò diſcrimen aliquod ponendum. *Simi„lium, ut videtur, ſimilis debet eſſe ratio*: Siquidem in il„lis par fides, & cognitio, cultuſque unius, & veri „Dei fuerit, quàm in ſuperioribus.

„Age, faciamus, ita exiſtimaſſe populos, & unà „Socratem de Æſculapio, nempè, illum ob ſingu„larem in Deum fidem, & ob eximiam in mundo „vitam, & ob inſignia in curandis gratuitò homi„nibus benefacta, Divorum numero aggregatum „eſſe, & multis morbo afflictis, poſt vota nuncupa„ta, ſubſidio fuiſſe, ac ſanitatem reſtituiſſe: an non „potuit Socrates (ut aliud non dicam) ſaltem abſ„que culpa, & Dei injuria venerari, & vota illi „facere, non ut ſummo Deo, ſed ut amico Dei, „& aliquo inferiore cultu poſt Deum, & majores „Cælites afficere ? *At enim non talis verè fuit Æſcula„pius, qualis eſt à populis exiſtimatus.* Id quidem in„certum eſt: ſed eſto. At firma fuit exiſtimatio, „& multis receptarum ſanitatum muneribus con„firmata, ac ſi error fuit, tolerabilis fuit. Nam & „à nonnullis Chriſtianis (ut in vita eſt S. Mar„tini Turonenſis Epiſcopi) quidam aliquando „magnis honoribus cultus fuit, quem poſtea i„dem B. Martinus cæleſti revelatione didicit,

non

,,non modò non eſſe ſanctum, ſed etiam latronem ,,olim fuiſſe, & ob ſua flagitia morte affectum, cu- ,,jus proindè altare, & ſub eo ſitum ejus ſepulchrum ,,dimovit. An igitur error ille Chriſtianorum a- ,,liquid ipſorum fidei obfuit, aut ſinceræ in De- ,,um charitati nocuit? *Nequaquam.* Ita, ſi So- ,,crati cætera de uno, & Supremo Deo fides con- ,,ſtet (quod ſupra probatum eſt) nihil talis error, ,,ſeu de Æſculapio, ſeu de aliis Divis (quos omnes ,,Deo inferiores ducebat) officere illi debet. Quo ,,fit, ut argumentum id, quod principale credi- ,,tum eſt, ferè pro nihilo ducendum ſit. Nam ſi ex ,,profeſſione unius veri, & ſummi Dei, & ex vita ,,innocenti, & ante Chriſtum chriſtiana, & ex in- ,,trepida prædicatione, & propugnatione verita- ,,tis uſque ad extremum diem, & in quo plenus fi- ,,dei, ſpei bonæ beatam immortalitatem expectātis ,,expiravit: ſi ex his, inquam, omnibus, & inſu- ,,per ex eo, quod Angeli ſui tutelaris inſpiratio- ,,nibus ſemper obſecutus ſit, indubia ejus fides col- ,,ligitur; nihil certè poteſt aliquis in minoris mo- ,,menti rebus error non voluntarius, homini aliis ,,integro, & incorrupto, fraudi eſſe.

Modò deſcendamus ad partem ſententiæ Atticæ in Socratem corruptorem adoleſcentium pronunciatæ, quam Halloix diluit ibidem his verbis: ,,Ad Tertulliani authoritatem reſpondeo, illam ,,partem ſententiæ Atticæ, quam dicit ſe legere in ,,Socratem pronunciatam, me quoque legere ab o- ,,mni populo Attico cum maxima accuſatorum in- ,,famia, & condemnatione revocatam. Nec hoc ,,ſolùm, ſed etiam ut injuſtiſſimè occiſo ſtatuam inno-

„innocenti, & bene de Rep. merito conſtitutam. „Permirum eſt autem, vel hoc ignoraſſe Tertullia„num; vel ſi ſcivit, hoc ſaltem non vidiſſe, nihil „obeſſe debere alicui latam in ſe ſententiam, cui „ex odio, & invidia profectæ non modò om„nis populus maledixit; ſed etiam viri longè „omnium doctiſſimi, ac ſapientiſſimi contra„dixerunt. Quis enim dabitur vel Platoni, vel „Xenophonti comparandus? Sed audiatur quid „de Socratis calumniatoribus tandem factum ſit. „Plutarchus id eloquetur. Is ergò in tract. de in„vidia, & odio, ſic ſcribit: Eos, quorum ca„lumniis Socrates fuit oppreſſus, ut extreme ma„los ita oderunt, & adverſati ſunt cives, ut neque „ignem eis accenderent, neque interrogantibus „reſponderent, neque in balneo unà lavarent, ſed „aquam, qua illi laviſſent, eam ut pollutam ju„berent à Miniſtris effundi: donec illi odium iſtud „non ferentes, ſe ſuſpenderunt. Quare falſus „eſt Tertullianus, & ex illo alii, quod exiſtima„verint crimen illud, quod Socrati ab inimicis de „corruptela juventutis impactum eſt, ad amores „nefarios ſpectaviſſe. Id enim prorſus falſum eſt; „& poterat hoc Tertullianus è Platone, & Xeno„phonte, ſi legere attentius libuiſſet, addiſcere. „Nunc igitur, ſi qui adhuc dubitent, quid ſit in „accuſatione Socratis juventutem corrumpere; „diſcant jam ex ipſo Socrate. Nam hic in Apo„logia ſua ſic accuſatorem ſuum affatur: *Verum* „*age, dic nobis*: quomodo me dicis, ô Melite, ju„ventutem corrumpere? An videlicet (quemad„modum in accuſatione ſcripſiſti) quòd doceam, non

„ non cenſendos eſſe Deos, quos Civitas cenſet, „ ſed alia nova dæmonia? An non dicis me hæc do- „ centem juvenes corrumpere? Omninò ſanè, & „ vehementer hoc aſſero, inquit ille.

„ Ecce igitur ipſummet accuſatorem confiten- „ tentem, quid per corruptionem juventutis in- „ telligat. Idem cerni poteſt tàm apud Xenophon- „ tem in libris memorabilium Socratis, quàm a- „ pud Ariſtophanem in Nubibus, & alios. Nec ſa- „ nè hoc etiam tempore magis propriè dici poſſet „ quis corrumpere juventutem, quàm ſi de Deo, „ & Religione alia doceret, quam hactenùs Ec- „ cleſia docuiſſet. Simile autem quiddam tunc fie- „ ri à Socrate perſuadebatur Athenienſibus.

Socratem verò amicis ſuis uxores ſuas communicaſſe improbabile redditur ex iis, quæ de ejus continentia ſcribit idem Halloix: At verò, inquit, „ Socratis continentia è multis apud Platonem di- „ alogis notiſſima eſt, & ex his verbis Xenophon- „ tis in lib. 4. de factis, & dictis Socratis initio: *Et- „ iam ipſius meminiſſe abſentis, non parum juvabat eos, „ qui ſoliti erant cum illo verſari, & ejus excipere do- „ ctrinam. Nec enim minus proderat jocans, quam ſeriò „ loquens. Sæpius autem ajebat, ſe quoſpiam amare, ſed „ manifeſtum erat, non eos, qui formâ corporis præſta- „ bant, ſed quorum animi ad virtutem apti erant, eum a- „ more proſequi.*

Demùm ut ex eodem Clemente oſtendam ab „ impuris voluptatibus non abſtinuiſſe modò So- „ cratem, ſed etiam alios ab iiſdem abſterruiſſe, ita „ ille Sanctus Pater libro Stromatum ſecundo ferè „ extremo; *Socrates igitur jubet caveri ea, quæ non*

 eſu-

„ *eſurientibus perſuadent edere, & non ſitientibus bibe-*
„ *re: item aſpectus, & oſcula formoſorum, tanquam na-*
„ *ta venenum immittere Scorpiis, & araneis pernitioſius.*
„ Ampliorem caſtimoniæ Socratis defenſionem ſi
„ quis requirat, ecce illi oſtendo Dionem Chryſo-
„ ſtomum in pluribus orationibus præſertim 33. &
„ 41. & Maximum Tyrium itidem in pluribus,
„ ſed præcipuè 8. & 9. & Plutarchum in lib. de
„ Genio Socratis. Hæc autem omnia ex Petro Halloix in præſenti congeſta (ne Zoilorum ſannis obnoxia ſint) non quidem approbativè, ſed merè recitativè dicta ſunt; neque ulla obſtricti Cenſoris argumentatione, neve aliqua compulſi Emin. Authoris defendendi neceſſitate eadem hùc transtulimus, ſed hoc præcisè ex capite illa exſcripſimus, ut tandem aliquandò Notator deprehendat; Cardinalem Sfondratum in hoc opere de prædeſtinatione non nova, non inaudita deprompſiſſe, quamvis ipſemet Cenſor etiam in hac ultima Nota ſibi minimè diſſimilis fuerit, ac in aliis Notis, falſa imponendo Authori.

N O T A.

De *Platone, neſcio, unde conſtet, Evangelium ſeu promiſſionem Evangelii ei innotuiſſe, & quo titulo conjungatur Cornelio, & Eunucho Candacis Reginæ, quorum fides in ſacris literis commendatur. Sanè cum Auguſtinus condemnat lib. 8. de civit. Dei cap. 12. quod Idola colonda docuerit, Lactantius lib. 3. cap. 20. quod uxorum communitatem in ſua Republica ſtatuerit. Theodoretus ſerm. 9. de legibus, quod infantium*

cædes parentibus non ſolùm permiſerit, ſed certis caſibus præceperit.

DISPUNCTIO.

De Platone videatur laudatus Huetius loc. cit. Porrò illud non alia ratione Eminentiſs. Sfondratus attulit, quam ea, qua dixit D. Thomas ab eo adductus pag. 170. quod multis Gentilium facta fuit revelatio de Chriſto, quod ſi qui ex Gentilibus ſalvati fuerint, quibus revelatio non fuit facta, non fuerunt ſalvati abſque fide Mediatoris; quòd Sybilla pronuntiavit quædam de Chriſto, quòd tempore Conſtantini Auguſti inventum fuerit cadaver hominis cum illa lamina aurea in pectore &c. Unde Ruiz diſp. 46. de prædeſtinat. ſect. 8. n. 29. tradit, quòd: Sicut Jobus, & amici mediam inter barbariem ethnicorum agentes etiam ante legem Moyſis chriſtiano penè more vixerunt, ſine dubio potuit, & quotidiè poteſt inter alias nationes accidere. Quare Sybillis revelata fuiſſe ſupernaturalia myſteria manifeſtum eſt omnibus, & quidam in ſepulchro reliquit ſcriptum, ex Virgine naſciturum eſſe Chriſtum &c. Quibus teſtimoniis S. Thomas 2. 2. quæſt. 17. art. 7. ad 3. probat, multis Gentilium factam fuiſſe revelationem de Chriſto. Quibus ſimilia notat S. Bonaventura in 3. ſentent. diſt. 25. art. 10. quæſt. 2. ubi de Gentilibus ait. Indubitanter verum eſt, quod eis præſto erat notitia Mediatoris, quanta opportuna erat ſecundum exigentiam temporis, tum ex dictamine naturæ,

„ turæ, tum ex aliena inſtructione, tùm etiam ex
„ Dei inſpiratione, qui ſe offert omnibus, qui
„ eum requirunt humiliter. Confirmat idem Ruiz
hanc veritatem ex recentibus hiſtoriis apud Indos
„ prædicantium : qui referunt aliqua veſtigia my-
„ ſteriorum ſupernaturalium , quorum notitia
„ quondam pervenerit ad eos, adeòque ſatis veri-
„ ſimile eſſe, quoſdam olim credidiſſe, & conſecu-
„ tos fuiſſe ſalutem.

De eodem autem cadavere invento cum illa lamina aurea ſcribit etiam Jacobus Gaulterius in tabula chronographica, in qua citat Marianum Scotum. Eodem modo Pater Contenſonus tom. 4. Theologicæ diſſert. 2. de fide cap. 2. ſpecul. 3. unà cum ſalute Cornelii, & Eunuchi Reginæ Candacis annectit ſalutem multorum Gentilium ex miniſterio Angelorum veritates divinas illis annuntiantium, & Chriſti venturi revelationem factam illi homini, cujus cadaver inventum fuit tempore Conſtantini Auguſti cum lamina in pectore &c. Quòd autem iſtud fuerit cadaver Platonis teſtatur Genebrardus Archiepiſcopus Aquenſis ab Authore laudatus, multos ità exiſtimaſſe. Quare Pater Gonetus in digreſſione de præcipuis credibilitatis noſtræ fidei argumentis §. 8. mirè & impensè commendat hoc dictum Platonis in libro de legibus, quod ait, eſſe ſanè admiratione digniſſi-
„ mum, nimirum, *Menſura omnium, non homo,*
„ *ſed Deus eſt, maximè verò ſi Deus fiat homo.* Item
„ interrogatus Plato quamdiù ſtandum ipſius legi-
„ bus foret? reſpondit, *donec aliquis ſacratior ho-*
„ *mine in terris appareat, qui fontem omnibus verita-*

tis

„ *tù aperiat, quem denique ſequantur omnes.* Dominicus à SS. Trinitate loco ſupra memorato ſcribit, quod: Nicetas vetus Gregorii Nazianzeni ſcholiaſtes litteris commendavit orat. 2. in Paſſ. Plato„ nem cuidam chriſtiano eum maledicenti noctu „ apparuiſſe, eique dixiſſe, ſe unà cum antiquis „ patribus è Limbo fuiſſe ereptum, & in cælum „ traductum &c. D. quoque Thomas opuſc. 10. lib. 4. c. 14. Platonem ſapientiſſimum omnium „ vocat, & 22. quæſt. 152. art. 2. ad 3. docet ſo„ lum Platonem amore veritatis contemplandæ ab„ ſtinuiſſe ab omni delectatione venerea.

Ruiz inſuper toties commendatus diſp. 45. de Trinitate ſect. 1. tradit, plures ſcholaſticos concedere, à quibuſdam Philoſophis gentilibus fuiſſe cognitum myſterium SS. Trinitatis per doctrinam fidelium, ſive lectionem ſacræ ſcripturæ, vel traditionem majorum, aut peculiarem aliquam revelationem, citatque Alenſem 1. par. quæſt. 2. num. 1. art. 3. Albertum Magnum 1. diſt. 3. quæſt. 3. S. Bonaventuram eadem diſt. art. 2. quæſt. 2. Carthu. eadẽ diſt. 3. quæſt. 3. Suarez lib. 1. de Trinit. cap. 11. Vaſquez diſput. 132. De Platone adducit in teſtes Clementem Alexandrin. lib. 1. Strom. S. Cyrillum Alexandr. lib. 1. contra Julian. S. Auguſtinum lib. 7. Confeſſ. cap. 9. & lib. 10. de Civit. Dei. c. 23. & 29. & Auguſtinum Steuchum Eugubinum lib. 2. de perenni Philoſophia cap. 7. Videatur Eminentiſſ. de Lauræa in pluribus capitibus opuſculi de gratiis actualibus, & præcipuè cap. 19.

COROLLARIUM.

Ultimo loco diluendam reſervavi grandem dicam à nonnullis Cenſoribus impactam doctrinæ ab Eminentiſs. Authore traditæ pag. 169. Cum enim ipſe par. 1. §. 2. hujuſmodi aſſertionem poſuerit: „ Dantur omnibus hominibus ad æternam „ vitam conſequendam non tantùm neceſſariæ, & „ qualeſcunque ſed copioſiſſimæ, & abundantes „ gratiæ, quibus ſi velint, facile commodèq; ob„ tinere illam poſſint. Iſtamque ſuam theſim omni argumentorum genere eruditiſſimè comprobaſſet à pag. 122. uſq; ad pag. 155. deſcendit ad argumenta in contrarium propoſita diſſolvenda, inter quæ hoc num. 19. pag. 169. opponitur. S. Paulus ad „ Rom.10.hæc habet: *Omnis quicunq; invocaverit no„ men Domini, ſalvus erit, quomodo autem invocabunt,* „ *in quem non crediderunt? aut quomodò credent ei,* „ *quem non audierunt? quomodo autem audient ſine præ„ dicante?* Quibus verbis inſinuat Apoſtolus, ſal„ vari neminem poſſe, niſi qui credat; neminem „ credere, niſi qui Evangelium audiat; atqui cer„ tum eſt, quam plurimas nationes fuiſſe, quibus „ Evangelium annuntiatum fuit, & nondum eſt, „ illi ergò gratia caruerunt, qua ſalvarentur, „ nam ſi credere, & ſalvari poterant citra præ„ dicationem, ergò falſa eſt Apoſtoli ratioci„ natio.

In hæc verba eidem objectioni reſpondet ibidem „ Sfondratus. Apoſtolus loquitur de fide explicita „ in Chriſtum, quam certum eſt, ordinario modo

niſi

„ niſi prædicatione Evangelii haberi non poſſe.
„ Cæterum ſine hac fide explicita in Chriſtum
„ quamplurimos ante illius adventum per ſolam
„ gratiam, qua legem naturæ obſervabant, & ſi
„ eam tranſgreſſi erant, de Deo omnium Creato-
„ re, & proviſore offenſo dolebant, ſalutem ad-
„ eptos eſſe, dubium nullum eſt. Ita enim Apoſto-
„ lus teſtatur ad Hebr. 11. *Accedentem ad Deum opor-*
„ *tet credere, quia eſt, & quia remunerator eſt.* Vides,
„ nullam fieri incarnationis mentionem, ſolam-
„ que ad æternam vitam cognitionem exiſtentis,
„ & providentis Dei ſufficere. Poſt promulgatum
„ verò Evangelium, an fides explicita in Chri-
„ ſtum *omninò* neceſſaria ſit, diſputant Theologi,
„ ſi tamen admittamus neceſſariam eſſe, dicendum
„ eſt cum Angelico Doctore, omnibus hominibus
„ etiam incultiſſimis, ac plane barbaris auxilium
„ gratiæ dari, quo legem naturalem obſervent,
„ qua obſervata, & niſi obicem ponant, Deum
„ curaturum, ut eis quoquè Evangelium inno-
„ teſcat, ut de Sibillis, Cornelio, Eunucho Can-
„ dacis Reginæ, & Platone Philoſopho conſtat.
„ Verba Sancti Doctoris ſunt ad Rom. 10. Lect.
„ 2. &c. Et 2. 2. quæſtione 2. articulo 7. ad 3.
„ &c.

Reus hic agitur Cardinalis Author, quod ſub du-
bio reliquerit, poſt Evangelii promulgationem fi-
dem explicitam in Chriſtum eſſe ad ſalutem neceſ-
ſariam neceſſitate medii ſeu neceſſitate omnimo-
da (quam nominatim exprimit Sfondratus per il-
lud verbũ *omninò neceſſaria*) contra plura novi teſta-

menti oracula uti ſunt, iſtud Apoſtoli ad Galatas 2. *Scientes quod non juſtificatur homo ex operibus legis, niſi per fidem* Ieſu *Chriſti*, & hoc aliud Joan. 30. *qui credit in eum non judicatur, qui autem non credit in nomine unigeniti Filii Dei.*

Vaniſſimus autem eſt hic ſcrupulus, & immeritò Author redargutus, qui nullam ibi interſerit quæſtionem, an poſt Evangelii promulgationem fides explicita in Chriſtum ſit omninò neceſſaria, aut medium neceſſarium ad juſtificationem, & ſalutem nihil pro alterutra contradictionis parte definit, & reſolvit, nec minimum verbum in favorem ſententiæ negativæ pronuntiat, nec dubitativè procedit, ſed potius à veritate & falſitate utriuſq; ſententiæ affirmativæ, & negativæ abſtrahit, imò in ſententiam affirmativam propendet, aſſignans reſponſionem, quam Doctores propugnantes omnimodam neceſſitatem fidei explicitæ in Chriſtum ad ſalutem poſt Evangelii promulgationem communiter tradunt cum Præceptore Angelico in locis ab ipſo per extenſum adductis. Quod ſi Sfondratus ſententiæ contrariæ negativæ adhæſiſſet, nullo negotio, & pauciſſimis verbis ab objecta difficultate ſeſe expedire potuiſſet, reponens cum Theologis illius opinionis ſectatoribus, Apoſtolum ibi loqui vel de fide tantùm implicita in Chriſtum, vel de ſolâ neceſſitate præcepti, non de neceſſitate medii ſeu omnimoda; impotentia autem, & ignorantia invincibilis ſicut excuſant ab obligatione præcepti, ita & à neceſſitate ipſius ad ſalutem. Idcircò ex illo textu Apoſtoli ad Rom. 10. iidem Doctores probant ſuam negativam ſententiam

tentiam, ut videre eſt apud Suarez, Arriagam Cacheranum. & alios inferius citandos.

Sed eſto; non ſolum ſub dubio reliquerit, verum etiam poſitivè, & abſolutè negaverit Sfondratus poſt Evangelii promulgationem fidem explicitam in Chriſtum eſſe omninò neceſſariam, ſeu medium neceſſarium ad juſtificationem & ſalutem, nunquid in læſæ fidei diſcrimen advocandus, & antè proditæ religionis tribunal ſiſtendus erit? Nemo ſanè, qui Theologorum tum antiquorum, tum neotericorum libros, theſes, & ſcripta vel obiter & perfunctoriè evolverit, deprehendet eam ſententiam negativam ullâ Eccleſiæ cenſura directè aut indirectè confixam, aut apud nullos probatiſſimos Doctores eſſe receptam. Pro illa namque ſtant ex ſchola D. Thomæ Dominicus Soto in 4. diſt. 5. quæſt. 2. art. 2. & lib. de not. & grat. 12. Javellus 2. par. Chriſtianæ Philoſophiæ tract. 1. cap. 1. Zumel 1. 2. quæſt. 89. art. 6. diſput. 4. Serra quæſt. 2. de Fide art. 7. Vincentius Ferre, quamvis opinioni contrariæ affirmativæ adhæreat, eam tamen ſententiam negativam valde probabilem eſſe conteſtatur in Tract. de Fide quæſt. 9. §. 3. num. 25. ubi pro illa ſententia negativa adducuntur Scotus in 3. diſt. 25. quæſt. 2. Azorius lib. 8. ſummæ cap. 7. Enriq. lib. 4. de Sacrament. cap. 21. §. 2. Gaſpar Hurtado diſputat. 8. difficult. 7. Puente Urtado diſp. 44. §. 4. Palao tom. 1. tract. 4. diſp. 1. quæſt. 1. num. 7. Emanuel Sà verbo *fides*, Corduba lib. 2. quæſt. 4. propoſit. 3. Ex ſchola Scoti prodeunt pro eadem ſententia negativa Andreas Vega lib. 6. in Trident. cap. 2. Michael de Medina

lib. 4. de recta in Deum fide cap. 10. ambo inter Theologos Tridentinæ Synodi cooptati, Aretinus in 3. diſt. 25. quæſt. 1. art. 8. Poncius in curſu Theologico diſputat. 29. quæſt. 3. concluſ. 5. & num. 16. Maſtrius de Meldula tametſi opinionem oppoſitam affirmativam tueatur in 3. diſput. 6. quæſt. 16. nihilominus ibi art. 1. num. 410. ſententiam negativam valde piam & probabilem eſſe candidè fatetur. Extra duas celeberrimas illas ſcholas docent eandem ſententiam negativam Suarez diſp. 12. de fide ſect. 4. Turrianus diſp. 26. dub. 4. Arriaga diſp. 12. de fide ſect. 2. ſubſect. 1. Herinex diſp. 7. quæſt. 5. num. 49. Cardinalis de Lugo diſput. 12. de fide ſect. 4. Madernus quæſt. [illegible] art. 3. Cacheranus tom. 3. Theolog. Aſſertivæ tract. 6. lib. 1. cap. 5. §. 6. & 7. & plures alii.

Inſuper Suarez loc. cit. aſſerit eandem ſententiam negativam eſſe conſentaneam antiquis Theologis Hugoni Victor. lib. 1. de Sacram. par. 10. cap. 6. & 8. Alenſi quæſt. 65. alias 82. memb. 2. & 3. Albert. in 3. diſt. 25. art. 1. & 2. Richard. art. 4. quæſt. 2. & ad 3. quæſt. 1. & videri ſententiam S. Thomæ 3. par. quæſt. 69. art. 4. ad 2. neq; aliud ſentire Scotum Gabrielem & alios, qui ſolum loquuntur de neceſſitate præcepti. Idem teſtatur Cardinalis de Lugo loc. cit. inquiens, illam ſententiam negativam eſſe communem inter Recentiores Societatis viderique eſſe D. Thomæ 3. par. quæſt. 69. art. 4. ad 2. & deinde obſervat, plures ex Authoribus pro contraria opinione allegatis non loqui de neceſſitate medii ſed ſolum de neceſſitate præcepti, ut bene de Magiſtro, Scoto, Gabriele, & aliis probatum

batum aſſerit à Coninch diſput. 14. à num, 134. *Alii* ſubdit idem Eminen. Theologus,eam modificant, ut Sotus, qui cenſet, eam neceſſitatem ſolùm procedere, quando adeſt copia Prædicatoris, alioquin poſſe ſuppleri per fidem implicitam, quamvis hæc modificatio deſtruat totam ſententiam, cum poſitâ copiâ prædicatoris, & notitiâ obligationis jam eſſet ignorantia vincibilis, qua ſtante non poſſet homo juſtificari.

Tametſi verò non nulli ex laudatis Theologis pro parte negativa diſtinguant inter fidem explicitam in re ipſa habitam, & inter habitã ſolùm in voto, & priorem negent,unquã fuiſſe omninò neceſſariam,ſecundam affirment ſemper requiri, attamèn iſti Authores,ut ſolerter expendit Arriaga loc. cit. non differunt à ſcriptoribus abſolutè negantibus eam omnimodam neceſſitatem: etenim ea neceſsitas, quam illi Authores addunt de ea fide in voto, à nemine re ipſa negatur, nam omnes fatentur, fidem ſufficientem, & neceſſariam ad ſalutem debere eſſe talem, quæ ſit virtute fides Chriſti Domini, Trinitatis, imò aliorum myſteriorum, quandocunque detur poſtea ſufficiens propoſitio illorum; hoc autem & nihil aliud ponunt iidem Theologi in eo voto talis fidei, atque adeò ſolum differunt in modo loquendi ab illis aliis Doctoribus.

Teſtimoniis verò ſacrarum paginarum à contrariis Authoribus contra eandem ſententiam negativam allatis, & connexionem fidei explicitæ Chriſti cum ſalute inſinuantibus idoneâ interpretatione occurrunt Theologi ſententiæ negativæ

gativæ ſectatores docendo, quod ex indicatis authoritatibus aliquæ congruè intelliguntur de neceſſitate præcepti magnificentius expreſſa pro Incarnationis, quàm pro aliorum myſteriorum fide, cum poſt Evangelii promulgationem luculentior propoſitio Incarnationis, quàm aliorum myſteriorum habeatur; aliquæ important eandem neceſſitatem in fide Chriſti, quæ eſt in fide Dei; ut cum Johan. 14. dicitur: *creditis in Deum, & in me credite*, & hæ dicuntur ſolum evincere connexionem ordinariam unius fidei cum alia, & continentiam implicitam fidei Chriſti in fide Dei, aliæ verò ſi affirmativæ, & poſitivæ ſunt, ut cum Joan. 6. dicitur: *qui credit in me, habet vitam æternam*, intelligi poſſunt de conducentia, non de neceſſitate illius fidei ad ſalutem; ſi ſint negativæ, & excluſivæ, uti ſunt geminæ authoritates contrà Eminentiſs. Authorem ſuperiùs adductæ, intelligi poſſunt de fide Jeſu Chriſti non ut objecti, ſed ut cauſæ meritoriæ, ita ut ſenſus ſit, nos non juſtificari, niſi per fidem, quam habemus ex meritis Chriſti, ſeu ex gratia Chriſti. Profectò fides Chriſti ut cauſæ meritoriæ requirebatur quidem in lege ſcripta, ſed neceſſitate velatâ, & occulta, at in lege nova requiritur neceſſitate explicata, & manifeſta, quia non conſtabat in lege antiqua ſicut conſtat in nova, Chriſtum eſſe Redemptorem, & moralem Authorem omnium donorum ſupernaturalium, proinde ſcriptura jure in lege nova potius, quam in ſcripta ſingillatim tradit nos non ſalvari ſine fide proveniente ex meritis Chriſti. Quare ad illum locum Apoſtoli ex epiſt. ad Galatas reponit Pon-

cius

cius loc. cit. eum intelligi optimè poſſe de via ordinariâ, & quando poteſt quis inſtrui de illa fide, & ad hoc eſt diſpoſitus. Quoad alterum verò locum ex Joannis 3. occurrit ſpecialiter Arriga loco indicato, ſubſect. 2. illum intelligi de iis, qui audita propoſitione ejus myſterii noluerunt credere, nam inſinuat ibi Chriſtus, talem judicandum eſſe eo quod non crediderit, hoc eſt, quod culpabiliter non crediderit, id autem ſupponit neceſſariò eum audiviſſe tale myſterium, alioquin non potuiſſet ullam culpam in eo non credendo committere. Neque obſtat comparari ibi neceſſitatem fidei Chriſti cum neceſſitate mortis ejuſdem, quia ibi fit comparatio, quoad neceſſitatem alicujus fidei de Deo non verò, quoad fidem explicitam Mediatoris.

Hæc autem præcisè dicta ſunt in gratiam Cenſorum, qui prorsùs gratis, & arbitrariè criminis purè imaginarii Eminen. Authorem inſimularunt, & contra fas in jus vocarunt. Siquidem ipſe loc. cit. nullatenùs ſeſe immiſcuit his deceptionibus à ſuo inſtituto longè alienis de omnimoda neceſſitate fidei explicitæ in Chriſtum ad juſtificationem, & ſalutem poſt promulgationem Evangelii, ſed quæſtionis reſolutionem ſuo argumento inopportunam de controverſia adhuc ab Eccleſia non definita, & de re merè adiaphora, de qua à Theologis citrà læſæ fidei periculum in utramque partem impunè diſputatur, & in medio reliquit.

CON-

CONCLVSIO.

NOTA.

HÆc ſunt, quæ ex præfato libro notanda putavimus.

DISPUNCTIO.

HÆc ſunt (veriùs dixiſſet Cenſor) captioſa molimina, hæc technarum, & offuciarum congeries in Cardinalis Sfondrati opus doloſè elaborata. Jure optimo olim S. Proſper fidiſsimus S. Auguſtini diſcipulus conqueſtus eſt contra Collatorem c. 1. quoſdam opus magni ſui Magiſtri de correptione, & gratia legiſſe: Ut menſuras ſen-„ſuum, pondera locutionum, numeros ſyllaba-„rum inſidioſi ſcrutatores eventilarent, magnum-„que ſe aliquid conficere præſumerent, ſi Catho-„lico prædicatori notam erroris effigerent. Hujuſmodi quoque ſubdolis artibus in eundem librum Cardinalis Sfondrati depugnatum eſt à nonnullis Ariſtarchis, quibus modicum viſum fuit, ei volumini cláculò genuinum infixiſſe, meras tricas, & labyrinthos; inanes geras: & ineptias aggeraſſe, multiplicis erroris dicam ſcripſiſſe, Potentium aures, atque animos callidis præſtigiis in ſincero zelo conte&tis præocupaſſe, atque ſimpliciorum rudiorumque mentes inanibus rumuſculis circumveniſſe, ni ad elevandam, ac penitùs obruendam tanti Scriptoris Authoritatem ſcriptiunculas captionibus, & ambagibus ſcatentes quaquaverſùs ſpar-

ſpargerent, inhumanè in defunctum deſævirent, atque atrociter inquireret in ipſos verborum hujus libri apices, cum catholica Authoris mens, atque ſaniſſima ſententia ſit ubique apertiſſima, perindè ac ſi aliquis lucere ſolem negaret, nubeculâ tantùm circa illũ exortâ quàvis alias mille radiis ſe prodat.

Jam ab initio præmiſimus, totam operis hujus texturam, omnes, ſingulaſque voluminis iſtius periodos in vindicias divinæ bonitatis, ac miſericordiæ in univerſum humanũ genus effuſiſſimæ à Calvino, & Janſenio proſciſſæ, & penè profligatæ conſpirare, ac proinde conſultiſſimus Author, eam conſcribendi hujus operis viam iniit, quam doctiſſimus Petavius lib. 2. de Eccleſiaſtica Hierarchia cap. 8. ſimilibus in argumentis ſectandam commonſtrat. Solent plerumque, inquit, non ex„ terni tantummodò, ſed etiam Chriſtiani Scripto„ res rem eandem modò extenuare verbis, modò „ amplam exagerando facere, dum inſtituto, ar„ gumentoque ſerviunt, quod innumeris exem„ plis illuſtrari poteſt. Ineſt enim in unaquaque „ re multiplex ac diverſa ratio, quæ utriuſvis an„ ſam, & argumentum præbeat, quod notavit A„ riſtoteles in Rethor. lib. 3. cap. 2. Neque ab hoc „ uſu loquendi ſermo divinus abhorret, velut cum „ hominis dignitatem aliàs ſic extollit, ut eam An„ gelicæ ſupparem faciat pſalm. 8. *Minuiſti eum pau„ lò minus*, inquit, *ab Angelis*, imò divinæ, ut He„ bræi hunc locum interpretantur. Aliàs in infini„ tum abjicit, ac deprimit, ut pſalm. 143. *Domine quid eſt homo, quia innotuiſti ei &c. homo vanitati ſimilis factus eſt, &c.* Non arguendus ergò, ſed impensè

penſè laudandus Sfondratus, quòd Apologiam pro Divina bonitate, ac miſericordia contra Calvinum, & Janſenium adornaturus quidquid ad divinæ bonitatis, ac miſericordiæ commendationem conducere poterat, locupletiſſimè congeſſerit, & magnificentiſſime extulerit, ac provexerit, non minora, nec inferiori ſtylo de divina juſtitia dicturus, ſi de ea argumentum capeſſendum fuiſſet.

N O T A.

Plurima adhuc in eo libro extant propoſitiones, quæ minimè probari poſſunt.

D I S P U N C T I O.

O *Sententiam* (liceat mihi hic cum Tertulliano cap. 2. Apologetici exclamare) *neceſſitate confuſam! parcit, & ſævit, diſſimulat & animadvertit!* Quiſquis autem has quadraginta notas Cenſoris partium affectu liber, & purgato mentis oculo perluſtraverit, ſtatim deprehendet, pleraſque propoſitiones Cenſoris mucrone confoſſas fuiſſe detortas, contortas, & in invidioſum ſenſum coactas; objecta plerumque contra Scriptoris doctrinam abſurda conſectaria, quæ jam ipſe alibi egregiè diſflarat, oppoſita ſcripturæ, & patrum teſtimonia, quæ idemmet diſertè aliis in locis explanarat; ſed hæc omnia diſſimulanda erant, apertiſque oculis tranſilienda, ut tam improbè religioſiſſimo, ac Sapientiſſimo Cardinali imponeretur, & ut cenſorius ſtylus in reconditum arcanum numeri quadrage-

dragenarii propoſitionum à Cenſore ſibi jam à principio præfixi vibraretur. Deindè ecquis unquam æquitatis, & rectitudinis non omninò oblitus judicabit, quod quotieſcunque Scriptor quiſpiam pro principali ſuo themate elucidando, & à contrariis impugnationibus vindicando obiter tantùm, & curſim attingit aliud dogma, debeat omnia ad eandem veritatem ſpectantia in medium proferre, cunctaſque oppoſitiones,quæ adverſum illam effingi poſſunt,diſſolvere, alioqui non ſolum ſit in crimen vocandus de illis omiſſionibus, ſed etiam & omiſſa tanquam negata, & abſurda intentata ceu admiſſa reputanda forent? Nihilominus rè verâ hæc tam iniqua, tam abſona Notatorem iſtum exigere vidimus ab Authore, quoties ipſe ſolùm per tranſennam, vel aliud agens theologicam aliquam veritatem memorat. Imò quod horrendum dictu eſt, Cenſor quandoque adverſus Emin. Authorem obtrudit verba, quæ ipſemet Sfondratus tanquam ab adverſario contra ſuam doctrinam objecta adduxerat.

NOTA.

MUlta alia reprehenſione digna occurrunt, ſive in locis ſacræ ſcripturæ parùm fideliter laudandis, & novo quodam modo explicandis, atque ad proprios ſenſus contra Regulam Concilii Tridentini contorquendis, ſive in citandis SS. Patrum,præſertim S. Auguſtini, & S. Thomæ authoritatibus contra verum eorum ſenſum.

DISPUNCTIO.

EX utriuſque Juris diſpoſitione ſancitum manet: *Fruſtra allegantur, quæ non exhibentur.* Inter quadraginta propoſitiones nigro calculo notatas pau-

ciſſimas reperire eſt, quæ mutilatæ, obtruncatæ, mancæ, interpolatæ, & dimidiatæ non ſint; proindè quis cordatus in animum inducet tantam Cenſoris humanitatem ergà authorem,& tam compertos, tam exploratos, tam perſpicuos ejuſdem lapſus minimè in aprico collocaret,& gravioris cauterii cenſura inureret? Profectò *umbrā*,ut cum Tertulliano loquar, *ſine lumine colorat*, qui vel unicam propoſitionem cenſoria nota dignam ex hoc libro Emin. Stondrati extundere præſumet. Unde Cenſori hæc verba S. Auguſtini lib. de dono perſeverantiæ in fine reponam: Qui errare (Cardinalem
„ Sfondratum) exiſtimant, etiam atque etiam di-
„ ligenter quæ ſunt dicta conſiderent, ne fortaſſe
„ ipſi errent.

NOTA.

Nonnulla etiam verba interdum ſupprimuntur, aut truncantur.

DISPUNCTIO.

O Lepidum caput! Viden, ut mutato nomine de te fabula narretur! Authoris ſententias à te diminutas, & verbis propriis denudatas, jam Lectoris oculis ſuppoſuimus; ſed hocce Cenſoris, non Authoris crimen propriâ obſtrepente conſcientiâ excuſſum, non accuſatione, ſed confeſſione diluendum erat. Porrò Vigilius Diaconus lib. 4. contra Euthychetem decertans pro Sancto Leone magno, cujus ſcripta Euthychiani Neſtorianiſmo ſordere blaterabant, ità in eos invectus eſt: In
„ honeſto utimini officio, ut ſuperiora demendo,
„ & inferiora non addendo, ita media eligatis, ut
„ verba ſententiis exuentes de eorum nuditate pro
„ arbitrio laudatis.

NOTA.

Sivè denique in carpendo obliquè eorundem Patrum, & maximè S. Auguſtini doctrinam.

DISPUNCTIO.

HOc purum, & putum mendacium jam non ſemel deteximus, & exſufflavimus: Apage nugas!

NOTA.

CÆterùm dubitari non poteſt, quin liber tum ob Authoris famam, & dignitatem, tum ob editionem factam in Urbe permiſſu Sac. Congregationis S. Officii, & cum ſolitis approbationibus ab omnibus ſit cum magna curioſitate legendus.

DISPUNCTIO.

CEleberrimo Eminentiſſ. Authoris nomini ad amuſſim reſpondet hoc opus. Cenſor in ſe ipſum divinator præſenſerat, non minori omnium eruditorum plauſu excipiendum hunc librum, quàm quo excepti ſunt alii ab Eminen. Scriptore elucubrati, ac proindè ob privata partium ſtudia in cunis ipſis naſcens hoc opus præfocare indecoris artibus ſtuduit, ſed ſparſus per cuniculos pulvis in caput inſidiantis exardeſcet. Velit, nolit Cenſor, aliis pluribus à Sapientiſſimo Cardinali editis voluminibus haud quaquam degener eſt iſte fætus. Pauci autem ſunt ex eo genere hominum, qui hauſto ſemel odio quidquid vident, aut intelligunt, ut fabuloſa illa Agave, atro, quo imbuti ſunt felle illitum ſtatim arbitrantur.

NOTA.

CAtholici quidem, quibus avita doctrinæ conſervatio cordi eſt, tam nova, & extraordinaria in eo non ſine labore cernent.

DISPUNCTIO.

CAtholici quidem, quibus avitæ doctrinæ conſervatio cordi eſt, in eo libro piiſſimam eruditionem Sanctorum præſulum Anſelmi Cantuarienſis, & Franciſci Saleſij, ac Seraphicarum Virginum Thereſiæ, & Magdalenæ de Pazzis intimo devotionis affectu relegent, eaque pietatis effata eodem ſuperno afflante Spiritu ſuggeſta ſuſpicient; iiſque religioſiſſimis ſententiis magis, magiſque in dies ad ſalutem proficient, ſimulque patientiæ ac commiſerationis actus exercebunt ergà Cenſorem, quod eò audaciæ, & præfidentiæ devenerit, ut non erubuerit in deridiculum vertere, ac ludis, & ſannis plebis exponere piiſſimas ſententias, & Aſetica dogmata ex Sanctiſſimis Doctoribus excerpta, & in hoc opere Aſcetico, & Paræneticο inſerta, eaque ſuperciliosό faſtidio velùt anicularum nænias aſpernari. Et ſane quem præterit, quàm lata pandatur janua ad omnem priorum voluminum authoritatem infringendam, ſi eas voces contorqueamus ſemel, & captivas trahamus ad alienos ſenſus, & opiniones merè arbitrarias? Si ergò pro libidine confingere, ac procudere Scriptorum ſenſa licebit, jam nec in SS. Patrum operibus, immò nec in ipſis ſacris paginis integrum aliquid, inviolatum, inconcuſſum, incorruptumque permanebit: Iſtud autem potiſſimùm animadvertendum eſt pro axiomatibus, & affatis ſpiritualibus, atque aſceticis, quæ ſi eo pietatis ſenſu, quo ab Authoribus conſcripta ſunt, & recta intentione accipiantur, nihil illis ſanctius, nihil religioſius intelligi poterit; E contra verò ſi à ſenſu ab Authore intento

tento divellantur, & cavillis techniſque implicentur, nihil illis ineptius, & forsàn nihil in Deum contumelioſius effutiri poterit, ut non operoſo molimine convictum dari non poteſt.

N O T A.

HÆretici verò de oblata ſibi ut ipſi quidem putabunt, Eccleſiam Romanam calumniandi occaſione latabuntur.

DISPUNCTIO.

HÆretici ſanè ſibi modo blandientur, recentiſſimam ſibi oblatam occaſionem Eccleſiam Romanam calumniandi, videntes à quibuſdam, qui catholico nomine cenſeri gloriantur, ingenti volumine iterùm editas, & vindicatas propoſitiones Michaelis Baii à Summis Pontificibus æquiſſimè, & ſanctiſſimè damnatas, eorumque diplomata, ſeù Conſtitutiones, ac Bullas in illorum pravorum dogmatum damnationẽ jam olim promulgatas, & ab univerſa Eccleſia receptas, nũc abhujuſce furfuris Scriptoribus in præfato volumine prorſus eliſas, inſulſis interpretationibus depravatas, ac penitus evacuatas. E contrario iidem heterodoxi obſtupeſcent, ab aliquibus orthodoxis tam malè habitum Cardinalem Sfondratum, cujus nomen venerandum pariter, ac formidandum erat ipſis hæreticis, quorum plurimi è proximo oculis propriis hauſerunt complurium annorum intervallo noſtri Authoris innocentiſſimam vitam, excellentiſſimam ſapientiam, omneſque egregias dotes, ac inſignes prærogativas plane digniſſimas Viro natalibus clariſſimo, morum integritate probatiſſimo, omnigena eruditione, incomparabilique eloquen-

tia celeberrimo, rerum agendarum peritia, mira indolis ſuavitate, paratiſſima in omnes beneficentia, Eccleſiaſtico Principatu optimè adminiſtrato, eximiæ doctrinæ, ac religioſiſſimæ pietatis locupletiſſimis monumentis publica luce donatis ubique Chriſtiana in republica præſtantiſſimo, de Romana Eccleſia benemeritiſſimo, Vaticana Purpura meritiſſimè decorato; in Urbe Orbis theatro per paucos menſes aſſidua propemodùm ægritudine tranſactos conſummatæ religionis, ſapientiæ, ac prudentiæ ſpeciminibus editis inclyto, maximo ſui deſiderio relicto, tandemque morte piiſſimè obita glorioſo.

NOTA.

Univerſi per Orbem chriſtianum diverſo licet animo avidè expectabunt, quid Apoſtolica Sedes de propoſitionibus, & doctrina hujus libri decretura ſit.

DISPUNCTIO.

Univerſi per Orbem chriſtianum diffuſi tam Catholici, quàm Hæretici, quorum ad aures non abſque ingenti ſcandalo pervenerunt tot dicteria, fallaciæ, præſtigiæ, & aſtus, quibus ab hujuſce tincturæ hypercriticis in S. R. E. Principem, & Apoſtolici Senatus nitidiſſimum ſidus, tam impotenter debacchatum eſt, avidè profectò expectabunt, quid Apoſtolica ſedes in hujuſmodi Detractores dignitatis culmini Apoſtolico proximæ, æquiſſimè, ac pro exemplari caſtigatione decretura ſit, & juſtitiæ zelo ſuccenſi cum S. Bernardo epiſt. 35. exclamabunt: *Quid hoc livoris, imò furoris fuiſſet, opus utile, & laudabile, ubi nihil niſi, quod ſanæ fidei, quod*

quod doctrinæ ſaluberrimæ, quod ædificationis ſpiritualis eſt, temerario damnare judicio.

Interim me ex chriſtianæ charitatis legibus devinctum agnovi ad duplex Cenſori monitum ſuggerendum; alterum eſt, quod ipſemet ſibi proſpiciat quoad primam, quartam, quintam ex famoſis propoſitionibus Janſenii Iprenſis per Summos Pontifices confixis; iſtis enim Cenſorem vehementer propendere loquela ipſius in his notis ab Apologiſtis Janſenii ferè ex integro expilatis fortè aliquibus ſuadebit. Alterum verò eſt, quod ſuæ conſcientiæ conſulat Cenſor, eo quod religioni non ſibi duxit Eminentiſs. Cardn. Sfondratum ob Apologiam pro unigenito Filio Dei humani generis Vindice, immenſaque Dei bonitate, & miſericordia ergà humanum genus ſapientiſſimè contra errores Calvini, & Janſenii elucubratam audacter exagitare, pleraſque propoſitiones inſidiosè ex ejus libro extractas, atque adulteratas nigerrimo calculo notare, ac præclariſſimo ejus nomini graviſſimas labes inferre, ac proinde ipſe debet huic malo, tantoque ſcandalo quam ociiſſimè occurrere, teneturque ex rigoroſo æternæ legis præcepto, illius ampliſſimi S. R. E. Principis famam penè oppreſſam redintegrare, ac reſarcire, atque adeò ſalutem Palinodiâ redimere, *cum non dimittatur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.* Detractio enim eſt peccatum furto gravius, cum, teſte Scriptura Proverb. 22. *Melius ſit nomen bonum, quàm divitiæ multæ.* Juxtà autem Theologorum ſententiam creſcit detractionis gravitas ex crimine, quod imponitur, ex dignitate perſonæ, cui detrahitur

hitur, neque minuitur detractionis gravitas, eo quod bono fine fiat. Quare Cenſor patulis auribus excipiat hæc S. Auguſtini lib. 3. contra Julianum verba; iiſque proficiat: *Si non vis intelligere, aut ſi te fingis non intelligere, noli obſtrepere volentibus, & valentibus intelligere.*

Ergò nodum ſanè in ſcyrpo quæſivit quiſquis hac in materia nunc enodi, vel nodulum cenſorio ſtigmate inurendum ſuſpicatus eſt, & propterea modò debet cum Doctore Mellifluo ſerm. in Nativit. SS. Innocentium, & ſermone 1. in Purificat. B. Mariæ *magis ſollicitus, & timoratus agere gratias benigniſſimo, & largiſſimo Salvatori, qui humanæ ſalutis occaſiones tam copioſa charitate perquirit, ut in his voluntatem & opus, in his ſine opere voluntatem, in his etiam ſine voluntate opus Salutis invenire lætetur, qui vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem ſui venire, cujus gratia in communi poſita eſt, offertur omnibus, & nemo illius expers, niſi qui renuit.*

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Google

Digitized by Google

Google

[illegible] by Google

Digitized by Google

Digitized by Google